

förslag av liknande innebörd. Då det syntes lämpligt, att samtliga hithörande frågor upptoges till övervägande i ett sammanhang, hade åt försvarets civilförvaltning uppdragits att verkställa en förnyad översyn. Det vore min avsikt att därefter föreslå Kungl. Maj:t att fastställa riktlinjer för huvudtitelns uppställning att läggas till grund för myndigheternas anslagsäskanden för budgetåret 1947/48. Därigenom vunnas även, att 1945 års försvarskommitté, åt vilken uppdragits att verkställa utredning rörande försvarets organisation efter utgången av budgetåret 1946/47, kunde uppgöra sina kostnadsberäkningar med beaktande av de nya riktlinjerna för huvudtitelns uppställning. I avvaktan på resultatet av den översyn, som sålunda uppdragits åt civilförvaltningen att utföra, ansåg jag mig för budgetåret 1946/47 icke böra föreslå någon mera väsentlig ändring i fjärde huvudtitelns uppställning. De ändringar i fråga om huvudtitelns uppställning, som genomfördes från och med innevarande budgetår, begränsades sålunda till att avse dels utbrytning av kostnaderna för hemvärdet till en särskild anslagsgrupp, dels ock ändrade benämningar å vissa anslag för krigsmaterielverket samt å försvarsgrenarnas anslag till penningbidrag m. m. till värnpliktiga, varjämte kostnaderna för drivmedel till flygplan överflyttades från flygvapnets övningsanslag till anslaget för flygmaterielens underhåll.

Försvarets civilförvaltning har med utlåtande den 8 mars 1946 avgivit förnyat utlåtande med förslag angående anslags- och statuppställningar under riksstatsens fjärde huvudtitel. Över civilförvaltningens utlåtande ha chefen för försvarsstaben, chefen för armén och chefen för marinen samt statskontoret och riksräkenskapsverket avgivit yttranden, varjämte vederbörande anslagsäskande myndigheter avgivit utlåtanden i ärendet i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1947/48. De i ärendet hörda myndigheterna ha samtliga förklarat sig i princip godtaga försvarets civilförvaltnings förslag i ämnet. Beträffande den närmare innebörden av civilförvaltningens förslag samt myndigheternas däröver avgivna yttranden torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Den år 1941 genomförda uppställningen av fjärde huvudtiteln har genom de avsevärda förändringar, som sedan dess ägt rum inom försvaret, blivit i vissa avseenden föråldrad, och frågan om en ändrad anslagsuppställning har därför ånyo aktualiserats. Några mera genomgripande förändringar ha emellertid icke ansetts böra vidtagas före utgången av femårsperioden 1942/47, enär därigenom möjligheterna till kontroll av belastningen å 1942 års försvarsbesluts kostnadsram skulle ha försvårats. Då femårsperioden utlöper med innevarande budgetår, synes tiden nu vara inne att upptaga denna fråga till behandling.

Det förslag, som försvarets civilförvaltning framlagt i sitt utlåtande den 8 mars 1946, har i huvudsak tillstyrkts av samtliga hörda myndigheter och kan även av mig i stort sett biträdas. I det följande kommer jag att under de olika samlingsrubrikerna m. m. under fjärde huvudtiteln lämna en redogörelse för de förändringar med avseende å fjärde huvudtitelns uppställning, som jag på grundval av civilförvaltningens förslag ansett mig böra förorda.

*Departements-
chefen.*

Jag begränsar mig därför i detta sammanhang till att anföra vissa allmänna synpunkter på hithörande frågor.

I likhet med civilförvaltningen har jag ansett önskvärt, att uppställningen av fjärde huvudtiteln baseras på de principer som tillämpas beträffande utformningen av övriga huvudtitlar. Inom fjärde huvudtiteln har vidare eftersträvat enhetlighet såväl mellan de centrala förvaltningsmyndigheternas och försvarsgrenarnas anslag som mellan de tre försvarsgrenarnas anslag inbördes. Hänsyn har dock tagits till de speciella förhållanden, som föreligga beträffande vissa av de med anslagen avsedda utgiftsändamålen, varjämte intresset att främja en klok hushållning med anslagsmedlen särskilt beaktats. I anslutning till ett uttalande av överbefälhavaren har civilförvaltningen understrukt vikten av att, även om klara gränser böra fastställas mellan olika anslag, försvarsutgifterna ej på förhand bindas vid en så långt gående detaljuppdelning, att medlen icke kunna användas på ändamålsenligaste sätt. Med biträdande av dessa synpunkter har jag vid prövningen av civilförvaltningens förslag ansett mig kunna beträffande vissa anslag förorda mera genomgripande förändringar än som av ämbetsverket föreslagits.

Vid förslaget bearbetning inom försvarsdepartementet har siktats till att med de särskilda försvarsgrenarnas verksamhet omedelbart sammanhängande utgifter såvitt möjligt skola bestridas från försvarsgrenarnas anslag. Vissa omflyttningar mellan de olika huvudavdelningarna inom huvudtiteln ha härvid befunnits lämpligen böra äga rum. Den mest väsentliga är, att anslagen till ersättningar till försvarets fastighetsfond — med beräknade belopp om tillhoppa omkring 38 miljoner kronor — överförts från avdelning E. Diverse till avdelning C. Försvarskrafterna, där de upptagits bland respektive försvarsgrenars anslag. Å andra sidan ha av praktiska skäl försvarsgrenarnas utgifter för publikations- och blankettryck, vilka för närvarande till väsentlig del bestridas från särskilda för respektive försvarsgrenar anvisade anslag, förutsatts skola sammanföras till ett gemensamt anslag under avdelning D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål. Under samma avdelning föreslås nya anslag till centrala värnpliktsbyråns verksamhet. Kostnaderna härför bestridas för närvarande från arméns anslag.

I samband med omläggningen av anslagssystemet föreslås i flera fall för- enkla anslagsbenämningar.

Vid utgången av innevarande budgetår föreliggande reservationer å anslag, som genom den ändrade anslagsuppställningen bortfalla ur riksstaten, torde, om ej särskilda omständigheter till annat föranleda, böra överföras till motsvarande nya anslag.

Den ändrade anslagsuppställningen medför, att en viss osäkerhet måste vidlåda anslagsberäkningarna. Storleken av de kostnader, som överföras mellan olika anslag, kunna nämligen i vissa fall icke exakt beräknas, enär särskild statistik eller bokföring av desamma i allmänhet saknas. Därest av riksdagen maximerade anslag av denna anledning blivit för lågt beräknade, kunna självfallet olägenheter uppkomma för de berörda verksamhets-

grenarna. I enlighet med förslag av civilförvaltningen torde därför Kungl. Maj:t böra utverka riksdagens bemyndigande att i dylika fall medgiva anslagets överskridande, i den mån motsvarande belopp inbesparas å annat anslag, som beröres av den ändrade anslagsuppställningen.

Till förslaget detaljer återkommer jag som nämnts i det följande. I detta sammanhang hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i sådana fall som i det föregående angivits under förutsättning av motsvarande besparing å annat anslag medgiva överskridande av utav riksdagen maximerade anslag under riksstatens fjärde huvudtitel.

A. Försvarsdepartementet.

I enlighet med försvarets civilförvaltnings i det föregående omnämnda förslag rörande ändrade anslags- och statuppställningar under fjärde huvudtiteln böra i avlöningsstaterna för försvarsdepartementet och de centrala förvaltningsmyndigheterna samt för de institutioner, som upptagas under avdelning D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål, ur anslagsposterna Arvoden och övriga ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, i förekommande fall utbrytas och till en särskild anslagspost hänföras kostnaderna för arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar. Härigenom vinnes likformighet med de för försvarsstabens och försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag fastställda avlöningsstaterna. Utgifterna under den nya anslagsposten till arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar regleras genom att Kungl. Maj:t fastställer antalet arvodesbefattningar på grundval av för riksdagen framlagda kostnadsberäkningar. Posten bör med hänsyn till att arvodena bestämts till belopp, motsvarande nettolönen i viss löneklass, betecknas förslagsvis.

Anslagsposterna Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra principiellt vara obetecknade. Med hänsyn till de anordningar som träffats med avseende å det militära arvodesväsendet (jfr propositionen 1945:170) böra dock ifrågavarande anslagsposter för försvarsdepartementet och samtliga centrala förvaltningar utom civilförvaltningen, åtminstone tills vidare, betecknas förslagsvis. Härvid får dock förutsättas, att överskridande av posterna får ske endast för att bestrida kostnaderna för arvoden, som övergångsvis utgå i enlighet med därom meddelade bestämmelser, samt för att möjliggöra för Kungl. Maj:t att inom ramen för av riksdagen prövat antal arvoden överflytta stabs- och förvaltningsarvoden från en myndighet till en annan.

Emellertid kunna även av annan anledning sistnämnda anslagsposter icke nu exakt beräknas. Vissa inom försvaret utgående arvoden äro för närvarande förenade med dyrtidstillägg och kristillägg. Avsikten är att dylika arvoden skola regleras i samband med den allmänna löneregleringen. Denna fråga är för närvarande föremål för prövning. Därest det i något fall skulle visa sig att arvode fortfarande bör vara förenat med rörliga tilläggsförmåner, böra dessa förmåner, såsom chefen för finansdepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bestridas av de medel, från vilka arvodet utgår. Vederbörliga arvodesposter torde få överskridas jämväl för bestridande av dylika tilläggsförmåner.

[2.] 1. Försvarsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 73)	kronor 485 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 640 000

Den för försvarsdepartementet gällande personalförteckningen omfattar nu, bland annat, en byråchef, fyra kansliråd, fyra förste kanslisekreterare och fem andre kanslisekreterare. Samtliga befattningar med undantag av

en för förste kanslisekreterare och en för andre kanslisekreterare äro ordinarie. Byråchefsbefattningen och de två extra ordinarie kanslisekreterarebefattningarna inrättades genom beslut av 1941 respektive 1944 års riksdagar. I övrigt har departementets uppsättning av personal av de kategorier som här avses varit i stort sett oförändrad sedan år 1926, då en avsevärd nedskärning av departementets organisation företogs i anslutning till genomförandet av 1925 års försvarsordning.

De erfarenheter, som vunnits sedan departementets personalorganisation senast förstärktes, visa, att organisationen fortfarande är i viss mån underbemannad såvitt avser befattningshavare med högre kvalifikationer. En bestämd fördel skulle stå att vinna, därest åt särskild föredragande kunde uppdragas att bereda större och mera invecklade ärenden av beskaffenhet att beröra flera byråers verksamhetsområden. Med hänsyn till det ständigt pågående rationaliserings- och organisationsarbetet inom försvaret förekomma ärenden av denna art i tämligen stor omfattning, och en förstärkning av organisationen i angivet hänseende skulle bland annat medföra en välbehövlig avlastning å de mest arbetsstyngda delarna av departementet. För de arbetsuppgifter, varom här är fråga, synes böra avses en befattning för förste kanslisekreterare. Trots den år 1944 beslutade ökningen av antalet befattningar för andre kanslisekreterare är detta antal fortfarande otillräckligt. Jag förordar därför, att ytterligare en dylik befattning nu inrättas. Ehuru de arbetsuppgifter, för vilka de nya befattningarna skola avses, torde vara av permanent natur, föreslår jag, att av desamma tills vidare endast befattningen för andre kanslisekreterare uppföres såsom ordinarie. I samband med de nya tjänsternas inrättande torde kunna ske en reduktion av de till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknade medlen, motsvarande lönen till en amanuens.

Erfarenheten har bestyrkt, att stadigvarande behov föreligger av den befattning för förste kanslisekreterare, som inrättades år 1944. Jag föreslår därför, att denna från och med nästa budgetår uppföres i personalförteckningen såsom ordinarie.

En för närvarande å personalförteckningen uppförd förste expeditionsvaktsbefattning på övergångsstat i A 7 torde böra indragas från och med nästa budgetår. Därest det emellertid skulle visa sig erforderligt att alltjämt taga i anspråk innehavaren av befattningen, vilken efter uppnådd pensionsålder medgivits kvarstå i tjänst intill den 1 juli 1947, torde anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal få tagas i anspråk för beredande åt denne av skäligt arvode utöver pensionen.

I övrigt anser jag mig icke böra föreslå någon ändring i departementets personalorganisation.

På sätt framgår av bifogade *sammanställning* beräknar jag försvarsdepartementets avlöningsanslag för nästa budgetår till 640 000 kronor, varav belöpa på reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal 6 000 kronor och på den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst 166 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 155 000 kronor. Att höjningen

oaktat nyss angivna merkostnader å tillhopa 172 000 kronor icke blivit högre beror väsentligen på att anslagsposten Avlöningar till ordinarie tjänstemän för innevarande budgetår blivit för högt beräknad.

Åberopande det anförda och under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i det föregående anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande å försvarsdepartementets personalförteckning av ytterligare en befattning för förste kanslissekreterare i lönegrad A 26 och en befattning för andre kanslissekreterare i lönegrad A 21 samt uteslutande av en förste expeditionsvaktsbefattning på övergångsstat i lönegrad A 7,

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	314 000
3. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	232 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	2 940
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	160 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	43 460
		Summa kronor 780 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	140 000
		Nettoutgift kronor 640 000

dels och till *Försvarsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 640 000 kronor.

[3.] 2. Försvarsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 74)	kronor	100 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	125 000

Belastningen å försvarsdepartementets omkostnadsanslag har för budgetåret 1945/46 överstigit anslagsbeloppet, vilket liksom för innevarande budgetår utgjort 100 000 kronor. En uppräknig av anslaget är därför erforderlig. I avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande utgifternas storlek under fredsförhållanden föreslår jag, att anslaget höjes med 25 000 kronor till 125 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 125 000 kronor.

B. Centrala förvaltningsmyndigheter.

Vid bedömningen av framförda krav på utökning av de centrala försvarsförvaltningarnas personalorganisation är det givetvis nödvändigt att undvika åtgärder som kunna föregripa den pågående översynen av förvaltningsorganisationen. Å andra sidan är det med tanke på personalrekryteringen icke möjligt att utan allvarliga olägenheter för organisationens effektivitet ställa alla förslag om reglering av personalens anställningsvillkor på framtiden. Då de åtgärder som härvidlag kunna komma i fråga i allmänhet avse inrättande av extra ordinarie tjänster och då de tjänster, som finnas böra inrättas, som regel äro av den natur att de kunna, om så blir behövt, överföras till andra statsorgan, har jag i det följande ansett mig kunna i viss utsträckning tillmötesgå förslag om utökning av antalet med pensionsrätt förenade befattningar vid förvaltningarna. Det bör anmärkas, att även vid bifall till dessa förslag personalorganisationen vid de berörda förvaltningarna kommer att innefatta ett betydande antal befattningshavare med lösare anställningsvillkor.

Försvarets civilförvaltning.

[4.] 1. Försvarets civilförvaltning: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 75)	kronor 1 500 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 1 218 500

Försvarets civilförvaltning har för budgetåret 1947/48 föreslagit vissa ändringar i ämbetsverkets personalstat. I avvaktan på remissbehandling av vissa frågor, vilka böra beaktas i detta sammanhang, kan slutlig ställning till framställda yrkanden icke nu tagas. Anslaget måste därför i riksstatsförslaget upptagas med allenast beräknat belopp. Med utgångspunkt i nuvarande anslagsbelopp och med beaktande av de avlöningsförhöjningar, som föranledas av den allmänna löne regleringen, föreslår jag, att anslaget beräknas till 2 185 000 kronor. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Försvarets civilförvaltning: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 2 185 000 kronor.

[5.] 2. Försvarets civilförvaltning: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 76)	kronor 450 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 440 000

I enlighet med civilförvaltningens förslag rörande ändrad uppställning av fjärde huvudtiteln böra ur detta anslag till ett nytt anslag utbrytas för för

¹ Beräknat belopp.

svaret gemensamma kostnader för blankettryck, för innevarande budgetår beräknade till 100 000 kronor.

Civilförvaltningen har beräknat återstående medelsbehov till 440 000 kronor samt härutinnan yttrat följande.

Kostnaderna för *sjukvård* åt civilförvaltningens tjänstemän syntes med utgångspunkt i de bokförda kostnaderna under budgetåret 1945/46 böra beräknas till 12 000 kronor mot för innevarande budgetår 8 000 kronor.

Anslagsposten till *reseersättningar* borde med hänsyn till bland annat civilförvaltningen ålagd inspektionsverksamhet höjas med 5 000 kronor till 25 000 kronor.

Under anslagsposten till *expenser*, nu upptagen till 415 000 kronor, borde för bränsle, lyse och vatten beräknas oförändrat 39 000 kronor, varvid förutsattes vedeldning. För övriga expenser borde för renhållning och städning på grundval av hittills vunna erfarenheter beräknas ytterligare 9 000 kronor utöver för innevarande budgetår beräknade 30 000 kronor, beroende bland annat på att lönerna för städningsspersonalen och kostnaderna för städningmateriel stigit. För skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt hade för budgetåret 1946/47 beräknats 20 000 kronor. Med hänsyn till behovet av blanketter för den centrala hålkortsbokföringen, i första hand journaler som tillställdes vederbörliga kassamyndigheter, belastningstabeller o. s. v. bleve det nödvändigt att höja detta belopp. På grundval av erfarenheterna från hittillsvarande hålkortsbokföring beräknades ökningen till 8 000 kronor.

För telefon, telegram och annonser beräknade civilförvaltningen tillhoppa 40 000 kronor, innebärande en kostnadsökning av 10 000 kronor.

Under rubriken Övriga expenser för annat än eget behov återstode kostnader för ersättning till postgirokontoret för dess bestyr med utbetalning av löner till personal vid försvaret. På grundval av från generalpoststyrelsen erhållna uppgifter beräknade civilförvaltningen dessa kostnader till sammanlagt 160 000 kronor, innebärande en kostnadsökning med 51 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till expenser skulle sålunda uppgå till $(415\ 000 + 9\ 000 + 8\ 000 + 10\ 000 + 51\ 000 - 100\ 000 =) 393\ 000$ kronor.

Den ändrade uppställningen av fjärde huvudtiteln medförde tryckning av ny titelkod och av nya bokföringsföreskrifter. För ändamålet borde beräknas 3 000 kronor, varför anslagsposten till *publikationstryck* borde höjas med detta belopp och upptagas med 10 000 kronor.

För de i omkostnadsstaten uppförda ändamålen skulle i enlighet med vad sålunda anförts erfordras $(12\ 000 + 25\ 000 + 393\ 000 + 10\ 000 =) 440\ 000$ kronor.

Departements-
chefen.

Då ur anslaget kostnaderna för det för försvaret gemensamma blankettrycket, 100 000 kronor, avses skola utbrytas ur anslaget, innebär civilförvaltningens förslag en anslagshöjning med 90 000 kronor. Härav belöper ett belopp av omkring 50 000 kronor på en höjning av ersättningen till generalpoststyrelsen för dess bestyr med löneutbetalningar för försvaret. Anslagshöjningen i övrigt hänför sig till civilförvaltningens egen verksamhet. Civilförvaltningens beräkningar ha icke givit mig anledning till huvudsakligare erinran. Den till 25 000 kronor beräknade posten till reseersättningar bör dock

med hänsyn till de i anledning av beslut av 1946 års riksdag bestämda höjningarna av traktamenten ökas med 2 000 kronor. Då det emellertid bör vara möjligt att inrymma detta belopp inom anslagets ram, föreslår jag, att anslaget uppföres med 440 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 10 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets civilförvaltning*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 440 000 kronor.

Försvarets sjukvårdsförvaltning.

[6.] 3. Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 76)	kronor 285 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 408 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har i skrivelse den 19 augusti 1946 beräknat medelsbehovet för budgetåret 1947/48 till 317 000 kronor.

Sjukvårdsförvaltningen har ansett, att posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för att kunna tillgodose alla de av statsmakterna med posten avsedda utgiftsändamålen borde höjas med 6 000 kronor.

Vad beträffar icke-ordinarie personal, har sjukvårdsförvaltningen föreslagit inrättande av en förste byråsekreterarbefattning å ämbetsverkets kansli, anställande av en biträdande sjuksköterskeinspektris och viss anslagsförstärkning för anställande av vikarier för läkare under semester m. m.

Till motivering för det sistnämnda förslaget har sjukvårdsförvaltningen anfört i huvudsak följande.

På grund av bristande medelstillgång under anslagsposten hade det efter beredskapens upphörande icke varit möjligt för sjukvårdsförvaltningen att vid sjukdom eller vid semester och tjänstledighet för vissa vid ämbetsverket anställda läkare tillfälligt anställa vikarier för dessa läkare. De befattningshavare, för vilka enligt ämbetsverkets mening medel till vikarier borde beräknas, vore fem extra läkare. Alla dessa vore specialutbildade var och en inom sitt särskilda fack, varför det icke läte sig göra att en av dem vikarierade för någon av de övriga. Vikarier måste därför hämtas bland läkare utanför ämbetsverket. Kostnaderna härför kunde beräknas till i runt tal 4 000 kronor.

Sjukvårdsförvaltningen har slutligen föreslagit, att kostnaderna för en å hälso- och sjukvårdsbyrån anställd extra läkare, vilka kostnader för närvarande enligt Kungl. Maj:ts medgivande bestredes från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter (se 1946 års statsverksproposition, bilagan fjärde huvudtiteln s. 19), för nästkommande budgetår i stället måtte få utgå från avlöningsanslaget, enär numera full visshet finge anses råda rörande behovet av ifrågavarande tjänst under normala förhållanden.

Försvarets civilförvaltning har icke velat motsätta sig den föreslagna höj-

ningen av arvodesposten med 6 000 kronor. Förslaget att inrätta en förste byråsekreterarbefattning vid kansliet har civilförvaltningen icke kunnat nu tillstyrka med hänsyn till pågående utredningar och organisationsundersökningar beträffande sjukvårdsförvaltningen. Behovet av samt löneställningen för en biträdande sjuksköterskeinspektris saknade civilförvaltningen möjlighet att bedöma.

1944 års *militärsvårdskommitté* har ansett anledning saknas att upptaga de i sjukvårdsförvaltningens framställning framlagda förslagen till prövning, förrän kommitténs förslag i ämnet föreligga, vilket beräknats ske senast vid årsskiftet 1946—1947.

I skrivelse den 14 september 1946 har *sjukvårdsförvaltningen* hemställt, att ett förvaltningsarvode måtte tilldelas sjukvårdsförvaltningen, avsett att utgå till en såsom sektionschef vid ämbetsverket tjänstgörande kompaniofficer.

Civilförvaltningen, som ansett, att en utökning av det fastställda antalet förvaltningsarvoden icke borde ske, har ifrågasatt, om icke frågan om ändrad fördelning av arvoden borde anstå i avvaktan på översynen av förvaltningsorganisationen.

*Departements-
chefen.*

Då det icke synes mig sannolikt, att förslag rörande omorganisation av sjukvårdsförvaltningen skall kunna framläggas för riksdagen inom sådan tid, att omorganisationen kan genomföras från och med budgetåret 1947/48, torde definitiva anslagsberäkningar för ämbetsverket för nämnda budgetår böra framläggas redan nu.

För arvoden åt sakkunniga disponerar sjukvårdsförvaltningen 27 000 kronor av anslaget för innevarande budgetår. Härav åtgå 18 600 kronor till arvoden åt särskild personal, som enligt statsmakternas beslut må anlitas för speciella uppgifter. Återstoden, 8 400 kronor, avses för arvoden till medlemmar av ämbetsverkets vetenskapliga råd för av dem lämnat biträde samt till annan personal, som av sjukvårdsförvaltningen tillfälligt tillkallas för lösande av särskilda uppgifter. Då sistnämnda belopp torde böra förstärkas, föreslår jag, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, höjes med 6 000 kronor. Jag tillstyrker vidare, att avlöningskostnaderna för den extra läkare, som enligt medgivande av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår finnes anställd med lön från anslaget till extra utgifter, från och med nästa budgetår överförs till avlöningsanslaget. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i anledning härav höjas med omkring 8 100 kronor, vartill bör läggas ett belopp av omkring 4 000 kronor för anställande av vikarier för extra läkare.

Med hänsyn till den pågående omprövningen av förvaltningsorganisationen kan jag icke nu förorda de av sjukvårdsförvaltningen i övrigt framställda förslagen. Ämbetsverket torde dock böra vara oförhindrat att, om så befinnes

oundgängligen erforderligt, taga posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, i anspråk för beredande av arvode åt biträde åt sjuksköterskeinspektrisen.

I anslutning till vad av chefen för finansdepartementet anförts i det föregående vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör för sjuksköterskeinspektrisen vid sjukvårdsförvaltningen räknas med placering i Eo 18. Till följd av reglerad befordringsgång tillkommer å ämbetsverkets personalförteckning en befattning i A 4.

På sätt framgår av bifogade *sammanställning* beräknar jag sjukvårdsförvaltningens avlöningsanslag för nästa budgetår till 408 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 123 000 kronor, varav belöpa på den reglerade befordringsgången 200 kronor och på löneregleringen 104 800 kronor.

Aberopande det anförda och vad av chefen för finansdepartementet anförts i det föregående vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att å personalförteckningen för försvarets sjukvårdsförvaltning uppföres ytterligare en befattning för kontorsbiträde i lönegrad A 4,

dels fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	158 800
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	47 800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	33 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	175 400
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	23 000
	Summa kronor	438 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	30 000
	Nettoutgift kronor	408 000

dels ock till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 408 000 kronor.

[7.] 4. Försvarets sjukvårdsförvaltning: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 77)	kronor 70 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 50 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har i sina medelsäskanden för nästa budgetår hemställt om oförändrat anslag. Sedermera har förvaltningen i skrivelse den 6 november 1946 anfört, att anslagsposten till reseersättningar med hänsyn till att ämbetsverkets utgifter för reseersättningar under budgetåret 1945/46 visat sig ha uppgått till betydligt högre belopp än vad som beräknats för innevarande budgetår, 5 000 kronor, borde ökas till 10 000 kronor, däri inräknat förhöjning i anledning av den beslutade förbättringen av traktamentsersättningarna.

*Departements-
chefen.*

I anslaget för innevarande budgetår ingår ett belopp om 20 000 kronor, avsett för på sjukvårdsförvaltningen ankommande kostnader för tillhållande av blanketter åt andra myndigheter inom försvarsväsendet. Dessa kostnader böra i anslutning till civilförvaltningens förslag rörande statuppställningar överföras till ett för försvaret gemensamt anslag till publikations- och blankettryck.

Då en del av de resor som ämbetsverkets befattningshavare företagit under budgetåret 1945/46 föranletts av den förstärkta försvarsberedskapens avveckling och resekostnaderna under nämnda budgetår sålunda varit högre än normalt, synes beräkningen av posten till reseersättningar för budgetåret 1947/48 icke kunna grundas på resekostnadernas storlek under förstnämnda budgetår. Någon höjning av posten anser jag mig icke böra nu räkna med.

Jag upptager därför anslaget till 50 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 20 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 50 000 kronor.

[8.] 5. Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen, förslagsanslag.

I anslutning till ett av försvarets civilförvaltning framlagt förslag rörande redovisningen vid vissa försvarets förråd torde under försvarets sjukvårdsförvaltning böra uppföras ett nytt anslag med rubricerade benämning. Innan jag ingår på en beräkning av medelsbehovet under anslaget, torde en kortfattad redogörelse få lämnas för den antydda redovisningsfrågan i dess helhet.

Redovisning av förrådsomsättningen vid vissa försvarets förråd.

I samband med avvecklingen av den förstärkta beredskapen befanns det nödvändigt att reglera den betydande förrådshållningen av viss försvarets materiel, särskilt sådan materiel som av beredskapsskäl och med anlitan av beredskapsmedel ökats till större omfattning än som föreskrivits för fredsförhållanden. Kungl. Maj:t medgav därför uppläggande av särskilda

förrådstitlar av diversemedelsnatur för försvarsgrenarnas förråd av drivmedel och vissa materialier av förbrukningsnatur, å vilka skulle redovisas inflytande medel av försäljningar från förråden eller av utlämning från desamma av förnödenheter för militärt bruk. De inflytande medlen skulle enligt bestämmelserna användas för återanskaffning av förnödenheter i den mån så prövades erforderligt för vidmakthållande av de förråd, som i fredstid skulle finnas lagrade. Samtidigt uppdrogs åt försvarets civilförvaltning att, efter samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning, arméns fortifikationsförvaltning samt armé-, marin- och flygförvaltningarna, inkomma med utredning och förslag rörande redovisning vid och kostnadsberäkningar för försvarets förråd.

Till fullgörande av detta uppdrag har *försvarets civilförvaltning* i skrivelse den 30 oktober 1945 framlagt utredning och förslag i ämnet. Häröver ha utlåtanden avgivits av statens sakrevision den 26 november 1945 och av riksräkenskapsverket den 4 februari 1946, varjämte civilförvaltningen och riksräkenskapsverket den 19 respektive den 30 november 1946 ånyo yttrat sig i ärendet.

Utredningen omfattar frågorna om medelsförvaltning och medelsredovisning vid försvarets centrala förråd samt om bestridande av kostnaderna för förrådsdriften, dock ej sådana förråd, som uteslutande eller till övervägande del betjäna försvarets verkstäder eller andra självförsörjande inrättningar.

Medelsredovisningen vid de centrala förråden avser dels åtgärder i samband med utlämning och återanskaffning, dels redovisning av kostnaderna för förrådsdriften. I dessa båda avseenden tillämpas i huvudsak två olika redovisningssystem. I vissa fall redovisas sålunda kostnaderna för såväl återanskaffning av utlämnade förnödenheter m. m. som förrådsomkostnaderna direkt mot respektive riksstatsanslag. I den mån förrådshållna förnödenheter m. m. därvid åsättas visst utlämningspris, sker därav betingad omförelse inom eller mellan vederbörliga riksstatsanslag. I andra fall redovisas förrådsomsättningen å särskild förrådstitel av diversemedelsnatur, varvid utlämning sker till fastställda priser, vilka debiteras respektive förbrukare. De inkomster, som sålunda tillgodoföras förrådstiteln, tagas i anspråk i första hand för motsvarande återanskaffning men icke sällan jämväl för bestridande av omkostnaderna för förrådsdriften. Utlämningspriserna innefatta sålunda dels ett belopp, som i princip motsvarar återanskaffningspriset, dels ock ett procentuellt tillägg, avsett att täcka förrådsomkostnaderna.

Civilförvaltningen har föreslagit, att förrådstitlar av diversemedelsnatur skola inrättas för redovisning av utlämning och återanskaffning vid vissa förråd, nämligen försvarets sjukvårdsförvaltnings läkemedels- och sjukvårdsmaterieförråd, byggnads- och reparationsberedskapens förråd, försvarsgrenarnas centrala drivmedelsförråd, marinens allmänna materialförråd samt flygvapnets centrala materieförråd i Arboga. Till närmare motivering av detta förslag har civilförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Redovisning å förrådstitlar hade företrädesvis sitt berättigande i fråga om förnödenheter och materialier, som lagerhöllas i mera betydande omfattning och under fredstid vore föremål för en ständig omsättning. I fråga om förnödenheter m. m., för vilka kostnaderna skulle drabba ett flertal anslag eller mera än en försvarsgren, kunde det vidare vid anskaffning i större partier ofta vara omöjligt att redan vid anskaffningen avgöra i vilken proportion respektive anslag rätteligen borde belastas. Detta vore exempelvis fallet beträffande sjukvårdsmaterielen, vilken anskaffades centralt av sjukvårdsförvaltningen för hela försvarets räkning. Det vore en fördel att i dylikt fall ha en diversemedelstitel för bokföring av ifrågavarande kostnader, intill dess att de slutliga kostnaderna allt efter förbrukningen kunde fördelas å respektive anslag.

För krigsmateriel i egentlig mening, vilken icke förbrukades utan regelmässigt användes, till dess att den försletes eller bleve föråldrad, borde förrådstitlar i princip icke ifrågakomma.

Ur anslagssynpunkt medförde redovisning över förrådstitel även andra fördelar. Därigenom att anskaffning för försvarets del icke minst för erhållande av fördelaktiga leveransvillkor skedde i stora partier och alltså icke i takt med den löpande förbrukningen, utvisade anskaffningsanslagen ofta en ojämn belastning. Skedde däremot återanskaffning över en förrådstitel, varvid anslagen belastades först i samband med utlämning för förbrukning, komme desamma att utvisa en successiv belastning, sammanfallande med den verkliga utgiftsutvecklingen.

Slutligen möjliggjorde redovisning över förrådstitel en räkenskapsmässig kontroll över lagrens omfattning i förhållande till det av statsmakterna fastställda utgångsläget och därmed även av förbrukningen.

Mot användandet av förrådstitlar hade understundom anförts, att därå redovisade behållningar i princip undandrogen den allmänna budgetredovisningen. Civiltförvaltningen finge sålunda erinra om att riksdagens under år 1926 samlade revisorer påtalat detta förhållande i vad avsåge marinens förråd. I samband med behandlingen av revisorernas berättelse hade även riksdagen uttalat sig för en omläggning av marinens bokföring på sådant sätt, att samtliga av marinförvaltningen disponerade riksstatsmedel komme att upptagas i budgetredovisningen (riksdagens skrivelse 1927: 225). Det missförhållandet att förvaltningsmyndigheterna ägde tillgång till mera betydande medel, vilka vore undandragna redovisning mot riksstaten, syntes emellertid icke behöva följa med användandet av förrådstitlar, då en mera avsevärd medelstillgång å ifrågavarande titlar i och för sig kunde uppstå först i och med en obehörig minskning av förrådshållningens omfattning. Genom en löpande kontroll av behållningen å förrådstitlarna kunde erforderlig säkerhet gentemot ett sådant missbruk ernås. Det borde vidare beaktas, att behållning å förrådstitel uppkomme genom att vederbörliga riksstatsanslag toges i anspråk för avsedda ändamål. Dylik behållning borde dock icke hållas större än erforderligt och i möjligaste mån före varje budgetårsskifte utjämnas genom återanskaffning. För förhindrande av missbruk i fråga om användningen av förrådstitel vore emellertid viss periodisk kontroll erforderlig.

Beträffande förrådstitlarnas konstruktion och de bestämmelser, vilka borde knytas till desamma, har civiltförvaltningen anført följande.

Titlarna borde i huvudsak anordnas i överensstämmelse med de bestämmelser som redan meddelats av Kungl. Maj:t så att till titlarna inflytande

medel skulle användas för återanskaffning av förnödenheter. Vid minskning av förrådshållningen borde värdet av lagerminskningen tillgodoföras budgeten. Kostnaderna för en ökning av förråden borde direkt bestridas av anslagsmedel.

Avlöningar och omkostnader vid de förråd, varom här vore fråga, borde i sin helhet bestridas direkt från riksstatsanslag. I princip borde anvisas särskilda förrådsomkostnadsanslag, till vilka anslag borde hänföras avlöningskostnader för viss förrådspersonal samt omkostnader vid förråden.

Prissättningen borde så avpassas, att behållningen på förrådstitel lämnade utrymme för återanskaffning av samma kvantitet som utlämnats.

En erforderlig kontroll på att meddelade föreskrifter på förrådstitlarnas användning m. m. iakttoges, vilken borde taga sikte på såväl formella som sakliga synpunkter, borde anordnas budgetårsvis och syntes närmast böra uppdragas åt statens sakrevision.

I fråga om sättet för förrådsomkostnadernas bestridande har civilförvaltningen föreslagit, att för dylika kostnader vid marinens och flygvapnets drivmedelsförråd skulle, i likhet med vad som redan för innevarande budgetår skett för arméns motsvarande förråd, uppföras särskilda anslag å riksstaten. Likaledes borde ett särskilt anslag anvisas för löner och omkostnader vid sjukvårdsförvaltningens centrala sjukvårdsmaterieförråd, till vilket anslag jämväl skulle hänföras lönekostnader för läkemedelscentralerna. Förrådsomkostnaderna för byggnads- och reparationsberedskapens förråd, vilka för närvarande bestridas av arméns fortifikationsförvaltnings avlönings- och omkostnadsanslag, borde, därest icke särskilt anslag funnes böra anvisas för ändamålet, hänföras till anslaget till byggnads- och reparationsberedskapens övningar. Med hänsyn till svårigheterna att utan statistiskt underlag nu beräkna förrådsomkostnadernas storlek för marinens allmänna materieförråd och flygvapnets centrala materieförråd i Arboga har civilförvaltningen i dessa fall föreslagit, att förrådsomkostnaderna skulle bestridas från vederbörligt materielunderhållsanslag och tills vidare redovisas mot särskilda redovisningstitlar.

Statens sakrevision har förklarat sig icke vilja motsätta sig att utförandet av den av civilförvaltningen ifrågasatta löpande kontrollen uppdrages åt sakrevisionen.

Riksräkenskapsverket har i sitt förnyade yttrande i ärendet förklarat sig helt enig med civilförvaltningen i de frågor som förslaget omfattade med undantag dock för frågan om redovisningen av kontanta förrådsbehållningar mot budgeten, vilket enligt civilförvaltningens förslag icke skulle ske. Riksräkenskapsverket, som tidigare hävdade, att nämnda behållningar måste redovisas mot vederbörliga anslag, hade numera funnit starka skäl tala för att de förrådstitlar, varom här vore fråga, finge redovisas vid sidan av anslag. För att dock tillgodose önskemålet om redovisning i budgetredovisningen av behållningar å förrådstitlarna, förordade riksräkenskapsverket att en sammanställning av förrådstitlarnas likvida behållningar skulle intagas i budgetredovisningen såsom en bilaga till driftbudgeten. En dylik bilaga borde givetvis icke beröra förrådsbehållningar, vilka av militära skäl icke borde publiceras.

Anslaget till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen.

Det särskilda omkostnadsanslaget för sjukvårdsförvaltningens förråd skulle omfatta löne- och driftkostnader vid sjukvårdsmaterieförråden samt lönekostnader vid sjukvårdsförvaltningens läkemedelscentraler. Motsvarande kostnader för det läkemedelsförråd som handhaves av militärapoteket bestridas av apotekets avlönings- och omkostnadsanslag. I denna del skulle någon ändring icke vidtagas. Enligt civilförvaltningens förslag skulle samtliga lönekostnader för sjukvårdsmaterieförråden, avseende såväl ordinarie och extra ordinarie förrådspersonal samt pensionerade underofficerare i arvodesbefattningar som kollektivavtalsanställd förrådspersonal överföras till detta anslag. För driftkostnader vid sjukvårdsmaterieförråden har civilförvaltningen beräknat 42 000 kronor. Av lönekostnader för läkemedelscentralerna skulle löner till förrådsmän och arvoden till föreståndare enligt civilförvaltningens förslag överföras till förevarande anslag.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är praxis oenhetlig vad beträffar redovisningen vid försvarets centrala förråd av förrådsomsättningen och av de egentliga förrådsomkostnaderna. Då denna förrådsrörelse numera är av betydande omfattning, är det angeläget ur skilda synpunkter, att ett enhetligare redovisningssystem tillämpas. Efter ingående utredningar ha försvarets civilförvaltning och riksräkenskapsverket nått enighet om vissa riktlinjer härför, som även ur mina synpunkter kunna i huvudsak förordas. Jag tillstyrker sålunda att — såsom redan skett vad beträffar försvarsgrenarnas centrala drivmedelsförråd — redovisningen av omsättningen vid förråden skall ske över särskilda förrådstitlar i den omfattning civilförvaltningen föreslagit och vid de övriga förråd, där sådan redovisning finnes lämpligen böra anordnas. Då det är angeläget, att riksräkenskapsverkets årliga budgetredovisning återspeglar de förändringar som inträda i förrådstitlarnas kontanta behållningar, bör emellertid, på sätt riksräkenskapsverket föreslagit, en specialredovisning av dessa behållningar varje år intagas i budgetredovisningen. I enlighet med civilförvaltningens förslag bör åt statens sakrevision uppdragas att utöva kontroll över handhavandet av förrådstitlarna. Förslag till närmare bestämmelser rörande förrådstitlarna torde jag få i annat sammanhang förelägga Kungl. Maj:t.

Ett genomförande av denna omläggning av redovisningssystemet förutsätter bland annat, att i utlämningspriserna icke beräknas täckning för löner eller andra förrådsomkostnader. För bestridande av dessa kostnader böra därför anvisas särskilda medel antingen under anslag, som för ändamålet uppföras i riksstaten, eller under vederbörliga förbrukningsanslag. Det bör anmärkas, att dessa förrådsanslag icke avses skola redovisa samtliga kostnader för förrådsvärden. Vissa lönekostnader komma fortfarande att bestridas av vederbörliga avlöningsanslag, liksom kostnaderna för förrådslokaler alltjämt komma att redovisas över försvarets fastighetsfond. Några olägenheter ur redovisningssynpunkt uppkomma icke härigenom.

Vad beträffar sjukvårdsmaterieförråden och läkemedelscentralerna bör, såsom nyss anförts, anvisas ett särskilt anslag under sjukvårdsförvaltningen, benämnt Förrådsorganisationen. Från detta anslag böra i anslutning till civilförvaltningens förslag bestridas löneutgifter och omkostnader vid de centrala sjukvårdsmaterieförråden och lönekostnader vid läkemedelscentralerna. Lönekostnader för ordinarie personal och för underofficerare i arvodesbefattningar torde dock enligt min mening icke upptagas här. Redovisningen av dylika kostnader bör ske över ett anslag, som regleras av personalförteckning och avlöningsstat. I avvaktan på resultatet av 1944 års militära sjukvårdskommittés arbete och i samband därmed bedrivna organisationsundersökningar böra lämpligen kostnaderna för den extra ordinarie förrådspersonal vid sjukvårdsmaterieförråden och läkemedelscentralerna, som nu avlönas från arméns och marinens avlöningsanslag, tills vidare bibehållas under dessa anslag. Däremot böra de lönekostnader, som hittills utgått av sjukvårdsmaterielanslagen, överföras till det nya anslaget. Dylika kostnader för förrådsarbetare kunna enligt sjukvårdsförvaltningen beräknas till 20 000 kronor. För lönekostnader för sjukvårdsförvaltningens förrådskontroll ha under sjukvårdsmaterielanslagen för innevarande budgetår upptagits tillhopa 32 500 kronor. Samma belopp har av sjukvårdsförvaltningen beräknats för nästa budgetår. Driftkostnaderna vid sjukvårdsmaterieförråden kunna enligt uppgift av sjukvårdsförvaltningen beräknas till 40 000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 5 000 kronor. Av lönekostnaderna vid läkemedelscentralerna torde till det nya anslaget böra överföras kostnaderna för arvoden till föreståndarna för dessa centraler, för innevarande budgetår upptagna med tillhopa 24 000 kronor. Jag får erinra, att enligt riksdagens medgivande (skrivelse 1946: 110) Kungl. Maj:t äger fastställa högre ersättningar till dessa föreståndare än som upptagits i arvodesförteckning för innevarande budgetår. Med stöd härav har Kungl. Maj:t medgivit förhöjning av vissa arvoden med tillhopa 2 400 kronor, varför arvodena nu uppgå till sammanlagt 26 400 kronor. Särskilda driftkostnader för läkemedelscentralerna behöva icke beräknas.

Medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet med det anförda uppgå till $(20\,000 + 32\,500 + 40\,000 + 26\,400 =)$ 118 900 kronor. Då en viss osäkerhet vidlåder dessa anslagsberäkningar, synes anslaget böra betecknas såsom förslagsanslag, varvid förutsättes, att fördelade poster under anslaget ej må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Jag anser mig kunna föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 120 000 kronor, vilket belopp helt motsvaras av begränsningar av andra anslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 120 000 kronor.

Krigsmaterielverket.

Under denna anslagsgrupp finnas för innevarande budgetår uppförda anslag för avlöningar och omkostnader för verket och för verkets förrådsorganisation samt anslag för årskostnader och för engångskostnader för industriell krigsberedskap. Krigsmaterielverket har i sin skrivelse den 28 augusti 1946 med medelsäskandena för budgetåret 1947/48 hemställt, att för nästa budgetår skulle härutöver uppföras ytterligare två anslag för speciella verksamhetsgrenar inom verket, nämligen anslag till vissa patentkostnader m. m. å 17 000 kronor samt till standardiseringsverksamhet å 72 000 kronor, varav 50 000 kronor skulle överflyttas från verkets omkostnadsanslag.

Försvarets civilförvaltning och riksräkenskapsverket ha avstyrkt denna omläggning av anslagsindelningen och ansett, att ifrågavarande kostnader borde såsom hittills bestridas av verkets avlönings- och omkostnadsanslag.

För egen del anser jag, att särskilda anslag icke böra anvisas för här ifrågavarande utgifter, vilka visserligen avse försvaret i allmänhet men huvudsakligen hänföra sig till krigsmaterielverkets normala verksamhet. Till största delen torde utgifterna i fråga liksom hittills kunna bestridas från verkets avlönings- och omkostnadsanslag. Å andra sidan är det av intresse att dessa utgifter — såsom avseende annat än verkets eget behov — på sätt vid andra verk vanligen brukas redovisas för sig under nämnda anslag i den utsträckning så lämpligen kan ske. Närmare bestämmelser härom torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

[9.] 6. Krigsmaterielverket: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 78)	kronor 1 355 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 2 050 000

Krigsmaterielverket har föreslagit nyinrättande av vissa befattningar vid verket, vilket skulle medföra, att anslagsbehovet skulle komma att vid nuvarande löneläge uppgå till omkring 1 540 000 kronor. Av verkets framställningar i ämnet inhämtas i huvudsak följande.

Beträffande extra ordinarie befattningar i högre lönegrad än 20 har krigsmaterielverket ånyo föreslagit inrättande av en byråingenjörsbefattning i lönegraden Eo 26, avsedd för tekniska byråns utredningssektion. Verket har vidare föreslagit, att en extra befattningshavare inom samma sektion i löneställning motsvarande Eo 24 med uppgift att såsom utredningsman för materialfrågor följa utvecklingen på material- och råvaruområdena samt framlägga förslag till standard inom dessa områden skulle, sedan det numera visat sig att behovet av befattningen vore permanent, erhålla extra ordinarie anställning såsom byråingenjör i Eo 24. I detta sammanhang har krigsmaterielverket även anfört, att frågan om behövligheten av en befattning för byråingenjör i Eo 26, chef för kontrollbyråns mättdonssektion, borde omprövas vid blivande vakans.

För nyinrättande av extra ordinarie befattningar i 20 och lägre lönegrader räknade krigsmaterielverket i sina medelsäskanden för innevarande

budgetår med ett ökat medelsbehov av 145 000 kronor, varav 135 000 kronor belöpte på anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. I avvaktan på närmare erfarenheter av personalbehovet under fredsförhållanden begränsades enligt 1946 års statsverksproposition höjningen av medelsanvisningen för här avsedd personal till 100 000 kronor.

Krigsmaterielverket har anfört, att vissa utökningar påkallades beträffande denna grupp av extra ordinarie befattningshavare från och med nästkommande budgetår. Begränsningen av den begärda ökningen av medelstillgången hade haft till följd, att den av verket planerade extraordinarie-sättningen av vissa permanent erforderliga befattningar måst inskränkas. Då detta förhållande menligt inverkade på möjligheterna för verket att fullgöra sina arbetsuppgifter, hade verket ansett sig böra ånyo underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om inrättande av vissa av de extra ordinarie befattningar i 20 och lägre lönegrader, vilka icke kunnat rymmas inom ramen för nuvarande medelsanvisning. Därutöver erfordrades en mindre ökning framför allt av verkets extra ordinarie biträdespersonal, vilken måste anses underdimensionerad i förhållande till verkets extra ordinarie personal i övrigt.

Krigsmaterielverket har i fråga om lägre icke-ordinarietjänster vid verkets huvuddel föreslagit inrättande av följande befattningar, nämligen 1 ingenjör i Eo 20 vid förrådsbyrån, 1 kontorsskrivare i Eo 15 vid samma byrå i utbyte mot en kansliskrivarebefattning i Eo 11, 1 förrådsförvaltare i Eo 15 vid kontrollbyrån, 5 tekniska biträden, varav 3 i Eo 9 och 1 i Eo 7 vid kontrollbyrån och 1 i Eo 7 vid tekniska byrån, samt 2 kontorister i Eo 8, 3 kanslibiträden, Eo 7, 1 expeditionsvakt, Eo 5, 9 kontorsbiträden, Eo 4, 1 skrivbiträde, Eo 2, och 2 telefonvakter i Eo 2 vid administrativa byrån. För verkets lokalavdelningar föreslås utbyte av två kanslibiträdesbefattningar i Eo 7 mot kontoristbefattningar i Eo 8. Kostnaderna för nettolöner till denna personal uppgå till omkring 80 000 kronor.

Försvarets *civilförvaltning* har ansett sig böra ifrågasätta, om icke med prövningen av huvuddelen av de av krigsmaterielverket framställda förslagen lämpligen borde anstå i avvaktan på resultatet av förvaltningsutredningen. En utväg att tillgodose verkets eventuella behov av ytterligare personal syntes vara, att det Kungl. Maj:t givna bemyndigandet att överskrida verkets icke-ordinariepost för anställande av tillfällig personal utsträcktes att gälla jämväl för nästa budgetår.

Av skäl som jag i det föregående anfört har jag ansett mig kunna trots pågående utredningar i viss utsträckning tillmötesgå förslag om utökning av antalet med pensionsrätt förenade befattningar vid försvarets centrala förvaltningsmyndigheter. Förutom verkens intresse av att kunna i tjänst behålla lämpliga befattningshavare bör även framhållas personalens berättigade anspråk på fastare anställningsförhållanden än som hittills kunnat i många fall erbjudas. En särskild omständighet att även beakta för krigsmaterielverkets del är att praktiskt taget hela verkets personal har icke-ordinarie anställning.

*Departements
chefen.*

Från dessa utgångspunkter vill jag icke längre motsätta mig att vid tekniska byråns utredningssektion inom verket inrättas en byråingenjörsbefattning i lönegraden Eo 26, avsedd för en specialist på verktygs- och specialmaskiner samt bearbetningsmetoder, samt förordar jämväl, att en där tjänstgörande befattningshavare med uppgift att följa utvecklingen på material- och råvaruområdena samt framlägga förslag till standard inom dessa områden får fastare anställning som byråingenjör i lönegraden Eo 24. Verket har härutöver hemställt om inrättande av ett antal lägre befattningar. Då en reglering av anställningsförhållandena för denna personal får anses motiverad, vill jag, utan att här taga ställning till fördelning å olika befattningar, tillstyrka, att under icke-ordinarieposten beräknas 70 000 kronor för anställande av lägre icke-ordinarie personal. Härutöver beräknar jag under icke-ordinarieposten 15 000 kronor för avlönande av en ingenjör för standardiseringsverksamhet, vilken hittills avlönats av anslag till industriell krigsberedskap. Det är att märka, att bifall till nu framlagda förslag i stort sett icke innebär en utökning av personalorganisationen men väl en reglering av anställningsförhållandena för en del av den personal, som hittills varit anställd mot arvode från sakanslag eller på annat motsvarande sätt. Överföringen av avlöningskostnaderna medför en minskning av belastningen å sakanslag.

Ett genomförande av förslaget om reglerad befordringsgång för biträdespersonalen medför för krigsmaterielverket, att 8 ordinarie befattningar för kontorsbiträde skulle inrättas vid verket från och med den 1 juli 1947. Av dessa avses 5 för personal som innehar icke-ordinarie befattning i högre lönegrad än 4. Det förutsättes, att vikariatsförordnande på dessa 5 tjänster icke skall förekomma.

I likhet med vad hittills varit fallet torde Kungl. Maj:t jämväl för nästa budgetår böra äga att för tillgodoseende av krigsmaterielverkets behov av extra arbetskraft för tillfälliga arbetsuppgifter överskrida anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Krigsmaterielverket har beräknat 60 000 för sådana kostnader av denna art, vilka skulle komma att slutligt stanna å avlöningsanslaget, nämligen kostnader för avlönande av den ytterligare personal, som erfordras för genomförande av materielanskaffning enligt 1942 års försvarsbeslut. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i detta liksom i övriga fall närmare pröva medelsbehovet, innan medgivande till anslagsöverskridande lämnas.

Genom beslut den 15 november 1946 har Kungl. Maj:t medgivit, att till en sekreterare åt försvarets standardiseringsdelegation skulle under budgetåret 1946/47 utgå arvode med 1 000 kronor för år räknat. Arvodet torde från och med nästa budgetår böra upptagas under krigsmaterielverkets avlöningsanslag. Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skola enligt för anslaget fastställda bestämmelser vidare utgå ersättningar enligt kommittékungörelsen till ledamöter av krigsmaterielverkets råd och av försvarets standardiseringsdelegation samt till ledamöter av de särskilda tekniska delegationer, som må komma att till-

fälligt inrättas i anslutning till verket, ävensom, med tillhoppa högst 15 000 kronor, arvoden enligt verkets bestämmande åt experter m. fl., vilka av verket anlitas för tillfälliga sakkunniguppdrag, samt ett arvode å 582 kronor till vaktaren vid kruthuset på Ridön. Krigsmaterielverket har anfört, att sistnämnda arvode kunde indragas, när verket hade för avsikt att på annat sätt reglera bevakningsförhållandena på platsen. För förutnämnda ersättningar enligt kommittékungörelsen ha medel hittills icke särskilt beräknats under anslaget. Jag uppskattar dessa ersättningar till omkring 1 000 kronor. Den nya posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknar jag således till (1 000 + 15 000 + 1 000 =) 17 000 kronor.

På sätt framgår av bifogade *sammanställning* beräknar jag krigsmaterielverkets avlöningsanslag för nästa budgetår till 2 050 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 695 000 kronor, varav belöpa på den reglerade befordringsgången 9 000 kronor och på lönerregleringen 611 000 kronor.

Aberopande det anförda och under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i det föregående anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att å personalförteckningen för krigsmaterielverket uppföras 8 befattningar för kontorsbiträde i lönegrad A 4 samt ytterligare 2 befattningar för byråingenjör, den ena i lönegrad Eo 26 och den andra i lönegrad Eo 24,

dels fastställa följande avlöningsstat för krigsmaterielverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 102 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	» 92 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 17 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 780 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 117 900
	<hr/>
	Summa kronor 2 109 500

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor 59 500
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 2 050 000

dels ock till Krigsmaterielverket: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 2 050 000 kronor.

[10.] 7. **Krigsmaterielverket: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 79)	kronor 400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 400 000

Krigsmaterielverket har beträffande utgifterna under detta anslag icke föreslagit annan ändring än att posten till sjukvård, nu 3 000 kronor, ökas med 500 kronor samt att posten expenser minskas med samma belopp.

*Departements-
chefen.*

I den för innevarande budgetår fastställda staten för krigsmaterielverkets omkostnadsanslag ingår en post till reseersättningar om 59 000 kronor. Med hänsyn till de beslutade höjningarna av traktamentsersättningar bör denna post höjas med 5 000 kronor.

Under det av krigsmaterielverket äskade anslaget till standardiseringsverksamhet har verket beräknat, bland annat, 5 000 kronor för prover och provningsarbeten samt inköp av modeller m. m. i samband med standardiseringsarbetet. Detta belopp, vilket synes böra anvisas för ändamålet, torde böra beräknas under omkostnadsanslaget.

Krigsmaterielverket har vidare under det föreslagna anslaget till vissa patentkostnader m. m. upptagit en post om 15 000 kronor, avsedd för utbetalning enligt krigsmaterielverkets beprövande av ersättningar för arbetstagare gjorda uppfinningar i enlighet med föreliggande förslag till lag beträffande rätten till dylika uppfinningar. Civilförvaltningen har anfört, att kostnader av ifrågavarande slag borde belasta vederbörligt materielanslag. Jag delar i princip civilförvaltningens uppfattning. Sådana fall kunna dock tänkas uppkomma, då en ifrågakommande ersättning icke kan hänföras till visst eller vissa materielanslag. Det kan exempelvis bli fråga om ersättning för optionsrätt till uppfinning, som sedermera icke förvärfas. Särskilda medel böra därför stå till förfogande för ifrågavarande ändamål i den mån materielanslag icke kunna komma till användning. Enligt vad jag inhämtat är det ovisst, huruvida förenämnda lagförslag komma att föreläggas innevarande års riksdag. Då emellertid motsvarande ersättningar utan särskild lagstiftning kunna komma att utgå, synes medel för ändamålet böra beräknas för nästa budgetår. Jag godtager krigsmaterielverkets förslag och upptager därför 15 000 kronor för här ifrågavarande ändamål. Under vilka förhållanden krigsmaterielverket skall äga att utbetala ersättningar av ifrågavarande slag läres få bestämmas av Kungl. Maj:t efter förslag av verket.

Här angivna standardiserings- och patentkostnader torde tillsammans med verkets särskilda expensutgifter för patentverksamheten böra redovisas under en särskild post Övriga expenser för annat än eget behov.

Anslaget skulle i enlighet med det anförda uppgå till (400 000 + 5 000 + 5 000 + 15 000 =) 425 000 kronor. Då anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46 utgjorde omkring 315 000 kronor, torde dock någon höjning av anslaget icke behöva ifrågakomma.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 400 000 kronor.

[11.] 8. **Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 80) ..... kronor 1 120 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 1 000 000

Av förevarande anslag utgå löne- och driftkostnader för förrådsverksamheten vid krigsmaterielverkets centrala ammunitionsförråd samt, från och med innevarande budgetår, motsvarande kostnader vid vissa av verkets övriga förråd. Enligt den fastställda staten uppgå lönekostnaderna till (625 000 + 120 000 =) 745 000 kronor och driftkostnaderna till (280 000 + 95 000 =) 375 000 kronor.

Krigsmaterielverket har beräknat lönekostnaderna vid de befintliga centrala ammunitionsförråden till 558 000 kronor, driftkostnaderna vid samma förråd till oförändrat 280 000 kronor, lönekostnaderna vid vissa övriga förråd till 106 000 kronor och driftkostnaderna vid samma förråd till 72 000 kronor, tillhoppa 1 016 000 kronor.

Vid anmälan av förevarande anslagsfråga för innevarande budgetår anförde jag, att såsom ett led i de allmänna rationaliseringssträvandena inom försvaret även på förevarande område alla åtgärder borde vidtagas, som kunde vara ägnade att nedbringa kostnaderna, samt att det finge förutsättas, att krigsmaterielverket i sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 — sedan närmare överblick vunnits över läget efter beredskapens avveckling — framlade resultatet av en översyn i dessa hänseenden. Detta uttalande underströks av riksdagen (skrivelse nr 4). Enligt krigsmaterielverkets beräkningar skulle utgifterna under nästa budgetår kunna nedbringas med omkring 100 000 kronor i förhållande till vad som å ordinarie anslag beräknats för budgetåret 1946/47. Denna begränsning har enligt vad krigsmaterielverket anfört ernåtts genom nedbringande av antalet förrådsarbetare, förenkling av vakthållningen och städningen vid de centrala förråden samt genom den fortgående avvecklingen av den under beredskapstiden utvidgade verksamheten vid förråden. Med godtagande i huvudsak av krigsmaterielverkets anslagsberäkning föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett till 1 000 000 kronor avjämnat belopp. Anslagsminskningen utgör 120 000 kronor.

Departements-
chefen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Förrådsorganisationen m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 000 000 kronor.

[12.] 9. **Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 80) ..... kronor 800 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 700 000

Krigsmaterielverket har beträffande den del av förevarande anslag, som avser kostnader för skuggfabriker m. m. och som ökas i samma mån som

krigsmaterielproduktionen vid dessa fabriker nedgå, beräknat utgifterna till 1 000 000 kronor, vilket skulle innebära en höjning med 250 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Höjningen motiveras med den fortgående avvecklingen av driften vid skuggfabriker m. m.

För krigsmaterielverkets behov har verket räknat med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 48 000 kronor. Liksom för innevarande budgetår räknar krigsmaterielverket med medel under anslaget för förvaltningarnas behov allenast för marinförvaltningen, som i förevarande hänseende äskat 34 000 kronor för standardiseringsverksamhet, 11 000 kronor för utredningsarbeten, 25 000 kronor för forskning, 8 000 kronor för lagring av redan anskaffade halvfabrikat och för planering för anskaffning av halvfabrikat samt 5 000 kronor för administration eller tillhoppa 83 000 kronor. Krigsmaterielverket, som icke haft något att erinra mot marinförvaltningens äskande, har i enlighet med det anförda beräknat utgifterna under anslaget till 1 131 000 kronor. Såsom uppbördsmedel har verket räknat med inflytande royalty m. m. till oförändrat belopp, 45 000 kronor, varför verket beräknat anslaget till 1 086 000 kronor.

Civiltförvaltningen har med hänsyn till att hittills endast obetydliga utgifter redovisats för här ifrågakommande ändamål ansett viss återhållsamhet vid beräkningen av anslaget berättigad. Civiltförvaltningen har vidare erinrat, att ämbetsverket i utlåtande över en framställning den 14 juni 1946 av flygförvaltningen rörande kostnaderna för underhåll av viss oljeanläggning föreslagit, att kostnaderna för detta underhåll, beräknade till 10 000 kronor för år, skulle bestridas från förevarande anslag.

I skrivelse den 11 december 1946 har *statens sakrevision* anmält, att vid verkställd granskning av avvecklingen vid skuggfabrikerna framkommit, att vissa begränsningar skulle vara möjliga av de av krigsmaterielverket äskade medlen för skuggfabriker m. m.

Departements-
chefen.

De av krigsmaterielverket tidigare beräknade utgifterna för tomgångsförluster vid skuggfabrikerna torde, enligt vad som framgår av sakrevisionens utredning och från verket inhämtade uppgifter, kunna begränsas med mellan 200 000 och 300 000 kronor. Jag anser mig kunna räkna med att nettoutgifterna under anslaget skola kunna rymmas inom ett belopp av 700 000 kronor. Härvid förutsätter jag, att även de av civiltförvaltningen berörda kostnaderna för underhåll av viss oljeanläggning kunna bestridas från anslaget. Anslaget bör liksom hittills betecknas förslagsvis. Stat för anslaget torde i vanlig ordning få fastställas av Kungl. Maj:t, varvid bör föreskrivas, att de i staten ingående posterna icke få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Anslagsminskningen utgör 100 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 700 000 kronor.

[13.] 10. **Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 80) ..... kronor 100 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 100

Krigsmaterielverket har anmält ett medelsbehov under anslaget för nästa budgetår av sammanlagt 597 000 kronor. Enär en disponibel behållning av 480 000 kronor beräknats föreligga vid ingången av samma budgetår, skulle anslagsbehovet uppgå till 117 000 kronor. Verket har emellertid ansett försiktigheten bjuda att beräkna anslaget till 200 000 kronor. Bland de angivna utgifterna har krigsmaterielverket upptagit 350 000 kronor för anordningar för lätt mekanisk industri i de nya centralförråden för ammunition.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att någon höjning av anslaget utöver det för innevarande budgetår anvisade beloppet knappast syntes erforderlig.

Enligt vad jag under hand inhämtat äro samtliga de anordningar i de nya centrala ammunitionsförråden, för vilka krigsmaterielverket beräknat förenämnda belopp av 350 000 kronor, av natur att bära tillgodoses genom kapitalinvestering. Frågan om anvisande av medel härför torde bära upp- tagas i samband med frågan om ytterligare medelsanvisning för byggande av förråden. Enär vid sådant förhållande å anslaget förefintliga medel för- slå för tillgodosende av samtliga övriga av krigsmaterielverket anmälda medelsbehov, föreslår jag, att anslaget allenast uppföres med ett formellt belopp för dess bibehållande å riksstaten.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsmaterielverket: Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

Arméns fortifikationsförvaltning.

[14.] 11. **Arméns fortifikationsförvaltning: Aylöningar, förslugsanslag.** 12. **Arméns fortifikationsförvaltning: Omkostnader, förslagsanslag.** Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med 656 000 kronor respektive 185 000 kronor.

Arméns fortifikationsförvaltning har i skrivelse den 1 november 1946 hemställt, att för dessa ändamål måtte för nästa budgetår anvisas anslag om 1 035 000 kronor respektive 268 700 kronor.

Den utredning som enligt vad jag inledningsvis anfört tillsatts för översyn av de centrala försvarsförvaltningarnas organisation har erhållit i uppdrag att i första hand överarbeta det av fortifikations- och byggnadsförvaltningsutredningen den 27 december 1945 avgivna betänkandet med förslag angående omorganisation av fortifikations- och byggnadsförvalt-

ningen inom försvaret m. m. jämte över detta förslag avgivna yttranden. Det har förutsatts, att denna överarbetning skall kunna verkställas inom sådan tid, att förslag i förevarande organisationsfråga kan av Kungl. Maj:t föreläggas innevarande års riksdag. Några definitiva anslagsberäkningar för det eller de organ, som komma att under nästa budgetår handhava byggnads- och underhållsverksamhet med avseende å försvarets fastighetsbestånd, kunna därför icke nu framläggas. Av den fortsatta utredningen av frågan beröras, förutom arméns fortifikationsförvaltning, jämväl marin- och flygförvaltningarna, vilkas hittillsvarande verksamhet på området i föreliggande förslag förutsättes helt eller delvis komma att sammanföras med arméns, samt försvarets bostadsanskaffningsnämnd, vars bostadsförvaltande uppgifter föreslagits jämväl skola inordnas under det gemensamma förvaltningsorganet.

Anslag för här nämnda myndigheter torde på grund av det nämnda böra i statsverkspropositionen upptagas med allenast beräknade belopp. Till frågan om beräkning av anslagsbelopp för marin- och flygförvaltningarna samt bostadsanskaffningsnämnden återkommer jag i det följande. I fråga om arméns fortifikationsförvaltning utgår jag vad avlöningsanslaget beträffar vid denna preliminära anslagsberäkning från fortifikations- och byggnadsförvaltningsutredningens beräkning för den organisation, som av utredningen förordats, dock med någon begränsning. Med beaktande av de avlöningsförhöjningar, som föranledas av den allmänna löneregleringen, upptager jag anslaget till 1 500 000 kronor. Omkostnadsanslaget upptager jag till samma belopp som för innevarande budgetår.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till *Arméns fortifikationsförvaltning*: *Avlöningar* ett *förelagsanslag* av 1 500 000 kronor,

dels ock till *Arméns fortifikationsförvaltning*: *Omkostnader* ett *förelagsanslag* av 185 000 kronor.

[15.] 13. **Arméns fortifikationsförvaltning: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 82)	kronor	100
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	100

I enlighet med förslag av arméns fortifikationsförvaltning upptager jag detta anslag även för nästa budgetår allenast med ett formellt belopp av 100 kronor. Förefintlig behållning från tidigare års anslag beräknas kunna täcka utgifterna för de med anslaget avsedda ändamålen jämväl under nästa budgetår. Beträffande dispositionen av en del av denna behållning får jag hänvisa till vad jag i det följande kommer att anföra vid behandlingen av hemvärnets övningsanslag.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméns fortifikationsförvaltning: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

Arméförvaltningen.

[16.] 14. **Arméförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 83) ..... kronor 1 060 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 1 620 000

Arméförvaltningen har i skrivelse den 19 augusti 1946 med medelsöskanden för budgetåret 1947/48 beräknat medelsbehovet under anslaget till 1 167 000 kronor. Av skrivelsen inhämtas i huvudsak följande.

För tygavdelningen har föreslagits iurättande av en befattning för förste byråsekreterare i Eo 24, chef för en administrativ sektion inom avdelningens verkstadsbyrå med uppgift, bland annat, att handlägga kollektivavtalsfrågor och ärenden rörande anställning av civil personal i tygförvaltningstjänst vid tyganstalter, truppförband och försvarsområden samt att vara personalchef inom byrån. Befattningen uppehålls nu av en arvodesanställd befattningshavare. Därjämte ha beräknats medel för anställande av en förste amanuens vid avdelningens ekonomisektion, främst för dispositionsbokföringen.

Beträffande intendenturavdelningen har arméförvaltningen anfört, att tillgängliga medel under avlöningsanslaget för innevarande budgetår icke medgivit anställande av oundgängligen erforderlig biträdespersonal, som tidigare avlönats av beredskaps- eller avvecklingsmedel, varför det blivit nödvändigt att anlita sakanslag för ändamålet. Då det vore fråga om stadigvarande personal med rent administrativa arbetsuppgifter, ansåge arméförvaltningen, att den borde avlönas av avlöningsanslag. Ämbetsverket har därför föreslagit, att icke-ordinarieposten höjdes med omkring 44 200 kronor för avlönande av ytterligare 12 skrivbiträden, 3 kontorsbiträden och 2 kansli-biträden, samtliga extra ordinarie.

Vad beträffar civilbyrån har arméförvaltningen föreslagit inrättande av en ordinarie befattning för förste byråsekreterare i 24 lönegraden, avsedd för den del av byrån som handlägger för ämbetsverket gemensamma juridiskt-administrativa ärenden och intendenturärenden och med uppgift, bland annat, att handlägga och föredraga ärenden rörande kollektivavtal och ärenden som avse personal, avlönad från arméförvaltningens avlöningsanslag, samt att tillhandagå intendenturavdelningens sex byråer med råd och upplysningar i juridiska och administrativa frågor. Vid bifall härtill kunde en befattning för amanuens i 16 lönegraden indragas. För handläggning av tygavdelningens ärenden å civilbyrån har arméförvaltningen beräknat ytterligare två amanuenser, varav en i 18 och en i 16 lönegraden. Båda motsvaras av för närvarande sakanslagsavlönad personal. För chefen för civilbyråns kameraldetalj är fråga och med innevarande budgetår under avlöningsanslaget beräknat ett arvode av 890 kronor för månad. Arméförvaltningen har ånyo föreslagit, att nämnde befattningshavare skulle beredas extra ordinarie anställning med lön enligt 21 lönegraden och därvid anfört, bland annat, att behovet av denna befattning uppenbarligen skulle komma

att kvarstå, även om ifrågasatt sammanförande av de kamerala uppgifterna vid tygavdelningens chefsexpedition och vid civilbyrån skulle komma till stånd.

I fråga om för ämbetsverket gemensam personal har arméförvaltningen beräknat avlöningskostnader för 6 telefonister, varav en i 4 och de övriga i 2 lönegraden, vilka för närvarande, i brist på medel under avlöningsanslaget, avlönas av sakanslag.

Slutligen har arméförvaltningen ånyo upptagit ett tidigare vid flera tillfällen avvisat förslag om höjning av arvodet till ordföranden i remonteringsnämnden, befattning för pensionerad officer, från Oa 10 till Oa 12. Som ytterligare motivering till detta förslag har nu anförts, att det visat sig svårt att med nuvarande löneställning nyrekrytera befattningen.

Försvarets civilförvaltning har ansett, att med inrättande av de föreslagna befattningarna för en amanuens i Eo 18 å tygavdelningens ekonomisektion och de två föreslagna förste byråsekreterarna borde anstå i avvaktan på den blivande översynen av försvarets centrala förvaltningsmyndigheters organisation. Förslaget att inrätta ytterligare två amanuensbefattningar på civilbyrån har civilförvaltningen icke kunnat tillstyrka, på grund av, bland annat, att för innevarande budgetår beräknats medel för två nytillkommande dylika befattningar. Vidare har civilförvaltningen förklarat sig icke kunnat finna, att till stöd för det förnyade förslaget om inrättande å civilbyråns kameraldetalj av en befattning såsom byråsekreterare i Eo 21 anförts några nya skäl, som föranledde ändrat ståndpunktstagande till detta spörsmål. Förslaget om höjt arvode till ordföranden i remonteringsnämnden har civilförvaltningen nu liksom tidigare tillstyrkt.

Försvarets sakanslagsutredning har förklarat sig ej ha något att i och för sig erinra mot förslagen om överförande av avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag. Beträffande frågan om vilka extra ordinarie befattningar som böra inrättas för denna personal — nu anställd som extra tjänstemän eller mot arvoden — har utredningen yttrat i huvudsak följande. Utredningen, som i tidigare sammanhang tagit ställning till frågan om antalet extra ordinarie befattningar å tygavdelningens ekonomisektion, har icke kunnat tillstyrka, att sektionen tilldelades ytterligare en extra ordinarie befattning i 18 lönegraden. Förslaget om inrättande av en extra ordinarie befattning för chefen för administrativa sektionen å tygavdelningens verkstadsbyrå föranledde icke någon erinran från utredningens sida under förutsättning, att ärenden angående anställnings- och löneförhållanden för personal i tygförvaltningstjänst komme att även i fortsättningen centralt handläggas å verkstadsbyrån i den utsträckning, som angåves i framställningen. Vad beträffar den lägre personalen ville sakanslagsutredningen, när den för innevarande budgetår ökade medelsanvisningen till dylik personal helt tagits i anspråk för biträdespersonalen å intendenturavdelningen och civilbyrån, ifrågasätta, om icke för nästkommande budgetår i första hand behovet av extra ordinarie befattningar för telefonistpersonalen borde tillgodoses. I fråga om den egentliga kontorspersonalen hade sakanslagsutredningen inhämtat, att en tillämpning av reglerad beföringsgång enligt

föreliggande förslag skulle leda till att samtliga befattningshavare, för vilka arméförvaltningen nu begärt extra ordinarie tjänster, skulle från och med den 1 juli 1947 erhålla extra ordinarie befattningar i Eo 4. I anslutning därtill och under erinran, att nämnda förslag omfattade reglerad befordringsgång jämväl för amanuenspersonal, ville sakanslagsutredningen endast tillägga att utredningen alltjämt vore av den uppfattningen, att — med hänsyn bland annat till den förestående utredningen angående försvarets centrala förvaltningsmyndigheter — försiktighet borde iakttagas med inrättande av extra ordinarie befattningar vid försvarets centrala förvaltningar.

I utlåtande över en av Sveriges yngre juristers förening i skrivelse den 18 november 1946, med instämmande av Arméns ingenjörförening och Centrala statsförvaltningens tjänstemannaförbund, gjord framställning om förbättrade anställningsförhållanden för viss juristpersonal vid arméförvaltningen, har *arméförvaltningen* anført, att ämbetsverkets äskanden finge med hänsyn till sedermera vunna erfarenheter anses otillräckliga för att tillgodose det verkliga behovet av amanuenser för handläggning av tygavdelningens civilbyråärenden. Arméförvaltningen ansåge sig därför icke kunna underlåta att tillstyrka juristföreningens förslag om inrättande för en nu sakanslagsavlönad befattningshavare av ytterligare en amanuensbefattning utöver de två ämbetsverket föreslagit i sina medelsäskanden. Arméförvaltningen har i detta sammanhang därjämte föreslagit, att icke-ordinarieposten under ämbetsverkets avlöningsanslag beräknades med hänsyn till behovet av ytterligare en amanuens å civilbyråns kameraldetalj för att bereda extra ordinarie anställning åt en därstädes tjänstgörande, av sakanslag avlönad befattningshavare, som sannolikt komme att bli erforderlig även i framtiden.

Såsom framgår av vad jag anförde vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för innevarande budgetår (propositionen 1946:120 s. 102 ff.) har frågan om organisationen för den militära och civila fordonsregistreringen varit föremål för utredningar under de senaste åren. En särskilt tillkallad utredningsman avgav ett förslag i ämnet den 13 oktober 1945. Förslaget innebar i korthet, att organisationen för det hos statistiska centralbyrån förda centrala automobilregistret och vissa delar av biluttagningssektionen (militärregistret) inom arméförvaltningens tygavdelning skulle sammanslås samt att även övriga delar av militärregistret skulle lokalt anknytas till statistiska centralbyrån. Sedan från arméförvaltningens tygavdelning och centralbyrån anförts skäl för ett uppskov med frågan om en sammanslagning och omprövning av problemet vid senare tidpunkt, uppdrog Kungl. Maj:t den 1 februari 1946 åt arméförvaltningen och centralbyrån att gemensamt ytterligare pröva och utreda frågan om organisationsformen för den uttagningsverksamhet beträffande motorfordon som ankommer på tygavdelningen i egenskap av biluttagningsmyndighet och för den civila motorfordonsregistreringen med beaktande av att kostnaderna för den militära och den civila motorfordonsregistreringen borde i möjligaste mån begränsas.

För lönekostnader för civil personal vid militärregistret beräknades i innevarande budgetårs anslag 80 000 kronor.

Till fullgörande av nämnda uppdrag ha tygavdelningen och centralbyrån med skrivelse den 21 oktober 1946 framlagt förslag i ämnet. Förslaget innebär, att militärregistret och centralregistret skulle bibehållas såsom underavdelningar av tygavdelningen respektive statistiska centralbyrån men förläggas till närbelägna lokaler inom samma byggnad, nämligen arméförvaltningens ämbetsbyggnad å Ladugårdsgårde. Genom denna förläggning kunde ett intimare samarbete mellan organisationerna åstadkommas, varigenom enligt förslagsställarna väsentliga besparingar skulle kunna uppnås. Förslag ha även framlagts om gemensamt utnyttjande och en enhetligare behandling för båda registren av registreringsmaterialet samt gemensamt begagnande av maskinell utrustning m. m.

De årliga lönekostnaderna för civil personal vid militärregistret och centralregistret enligt förslaget ha beräknats till, enligt nuvarande löneläge, omkring 134 000 kronor för militärregistret, varav för nettolöner omkring 90 000 kronor, samt omkring 98 000 kronor för det centrala automobilregistret, varav för nettolöner omkring 65 000 kronor. De årliga omkostnaderna för militärregistret efter genomförd organisation ha uppskattats till omkring 22 000 kronor. Motsvarande kostnader för centralregistret skulle uppgå till 15 000 kronor. För genomförande av den nya organisationen ha för budgetåret 1947/48 härutöver beräknats vissa särskilda kostnader.

*Departements-
chefen.*

Liksom för stora delar av försvaret i övrigt gäller för vissa centrala förvaltningsmyndigheter och då i hög grad arméförvaltningen, att samtliga personalkostnader icke komma under prövning i samband med framläggande för riksdagen av förslag till avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln. Såsom i olika sammanhang tidigare framhållits bestridas från andra anslag än avlöningsanslag utgifter för avlöningar till personal av skilda kategorier och med olika anställningsformer. Sådan från s. k. sakanslag avlönad personal utgöres av — förutom arbetare med lön enligt kollektivavtal — tjänstemän i extra eller extra ordinarie anställning, såväl teknisk personal och därmed jämförbara tjänstemän som personal med rent administrativa uppgifter. Att utgifterna för dylik personal i vissa fall kunna uppgå till betydande belopp framgår därav, att exempelvis vid arméförvaltningen kostnaderna för nettolöner för den personal, avlönad från sakanslag, som redan nu innehar extra ordinarie anställning eller enligt ett föreliggande förslag skulle beredas dylik anställning, uppgå till omkring 1 400 000 kronor. Personalförteckningar för extra ordinarie personal och för extra personal i högre löneställning med lön från sakanslag fastställas årligen av Kungl. Maj:t. Frågan om en reglering av dessa personalfrågor och överföring av avlöningskostnader att i större omfattning utgå av avlöningsanslag har länge varit föremål för övervägande, och för ändamålet tillkallades år 1944 särskilda sakkunniga, försvarets sakanslagsutredning. Frågan har hittills ännu icke kunnat lösas på grund av

svårigheterna att bedöma personalbehovet för en fredsorganisation av försvaret, som tillkommit och genomförts under förstärkt försvarsberedskap och avveckling av denna beredskap. Sedan numera särskilda utredningar igångsatts rörande försvarsorganisationens gestaltning i stort och rörande den centrala förvaltningsorganisationen, kommer sakanslagsutredningen att i dagarna nedlägga sitt arbete. Intill dess här ifrågavarande personalfrågor efter avslutandet av nämnda utredningar rörande försvars- och förvaltningsorganisationen samt av pågående organisations- och rationaliseringsutredningar inom försvaret kunna bättre överblickas, torde Kungl. Maj:t fortfarande i enlighet med hittills tillämpad praxis böra äga närmare reglera anställningsform och löneställning för personal, avlönad av sakanslag. Härvid bör således alltjämt iakttagas erforderlig försiktighet och beaktas ej blott intresset av att kunna i tjänst behålla lämpliga befattningshavare, vilket ej kan tillgodoses med mindre personalen kan i skälig utsträckning erhålla reglerade anställningsvillkor, utan även personalens egna berättigade anspråk. De synpunkter på frågor om utökning av försvarsförvaltningens personalorganisation, som jag framhållit i det föregående, böra således anläggas även på här ifrågavarande personalfrågor. Vad särskilt beträffar arméförvaltningen och övriga centrala förvaltningsmyndigheter inom försvaret torde det få förutsättas, att den pågående utredningen rörande dessa myndigheters organisation kommer att ge en fullständigare överblick över verkens personalbehov i fredstid och därmed även mer uttömmande besvara frågor i vilken utsträckning överflyttning av lönekostnader från sak- till avlöningsanslag bör ske för dessa verks del.

Överförande av lönekostnader från sakanslag till avlöningsanslag — såsom hittills i begränsad omfattning skett — bör därför icke heller nu företagas i större utsträckning. De förslag i sådant hänseende som arméförvaltningen framlagt för nästa budgetår anser jag mig dock kunna i stort sett biträda. Jag beräknar därför — i analogi med vad som redan förordats för krigsmaterielverkets del — medel under avlöningsanslaget för avlönande av förslaget antal biträden vid intendenturavdelningen och telefonistpersonal samt tre amanuenser vid civilbyrån. Några särskilda befattningar torde icke behöva inrättas för denna personal. Personalens löneställning torde få bestämmas genom tillämpning av reglerna om reglerad befordringsgång. På samma sätt torde löneställningen för chefen för civilbyråns kameraldetalj få bestämmas.

Den minskade belastning å vederbörliga materielanslag som uppkommer vid bifall till vad jag sålunda föreslagit är icke av den storlek att den synbart påverkar beräkningen av dessa anslag. Vid bedömningen av medelsbehovet under dessa anslag i det följande tager jag dock hänsyn jämväl till denna minskning i belastningen.

Av skäl som jag i det föregående anført anser jag mig trots pågående utredningar kunna i viss utsträckning tillmötesgå förslag om utökning av antalet med pensionsrätt förenade befattningar vid förvaltningarna. En förstärk-

ning av arbetskrafterna hos arméförvaltningen för mötande av de arbetsuppgifter som förutsatts skola ankomma på de föreslagna två första byråsekreterarna torde vara erforderlig. I mycket synas dessa arbetsuppgifter vara likartade. För att i viss utsträckning tillgodose arméförvaltningens krav på personalförstärkning vill jag tillstyrka, att en ny befattning för förste byråsekreterare i Eo 24 inrättas. Det bör vara möjligt att låta denna förstärkning komma båda de ifrågakvarande arbetsområdena till godo. Då en utökning av administrativ verksamhet vid förvaltningarna främst bör ske inom vederbörande civilbyrå, förutsätter jag, att befattningen i första hand avses för denna byrå inom ämbetsverket.

En utökning av personalorganisationen vid tygavdelningens ekonomisektion med en amanuens utöver vad som vid behandlingen av ämbetsverkets avlöningsanslag för innevarande budgetår prövades erforderligt kan jag icke nu förorda. Det kan ifrågasättas, om icke för denna uppgift bör avses befattningshavare med bokföringsutbildning i lägre löneställning än arméförvaltningen föreslagit. Denna fråga synes böra närmare prövas av arméförvaltningen, som är oförhindrad anställa dylik befattningshavare om anslagsmedlen därtill lämna tillgång.

Med hänsyn till vad arméförvaltningen nu ytterligare anfört till stöd för förslaget om höjt arvode till ordföranden i remonteringsnämnden vill jag icke längre motsätta mig, att löneställningen för denne befattningshavare något förbättras. Jag kan dock icke tillstyrka större höjning av arvodet än till att motsvara nettoavlöning i löneklassen Oa 11.

Det nu framlagda förslaget rörande militärregistret och den civila fordonsregistreringen är ännu icke slutligt prövat. I avgivna yttranden över förslaget ha överbefälhavaren, riksräkenskapsverket och statens organisationsnämnd bland annat förordat, att arbetet vid registren och tygavdelningens uttagningsverksamhet göras till föremål för organisationsundersökningar. Dylika organisationsundersökningar pågå för närvarande vid de båda registren genom organisationsnämndens försorg. Av organisationsnämnden redan företagna undersökningar ha enligt vad nämnden anfört givit vid handen, att organisationen efter all sannolikhet kan rationaliseras avsevärt utöver vad som föreslagits. Resultatet av nämndens arbete kan icke med säkerhet beräknas föreligga inom sådan tid att det kan läggas till grund för anslagsberäkningen för nästa budgetår. Från organisationsnämnden har under hand angivits, att sådana kostnadsbesparingar för militärregistret kunna väntas bli resultatet av dess arbete, att även eventuella med en omläggning av verksamheten förenade engångskostnader kunna rymmas inom ramen för de medel som för militärregistret beräknats för innevarande budgetår. Jag beräknar därför för budgetåret 1947/48 samma belopp för militärregistrets personalorganisation och omkostnader som ingå i beräkningarna för innevarande budgetår. Därest organisationsundersökningarna skulle utmynna i förslag, vilkas genomförande kräver riksdagens medverkan, torde frågan framdeles få underställas riksdagen.

Vid bifall till förslaget om reglerad befordringgång för viss personal skulle på arméförvaltningens personalförteckning tillkomma 14 befattningar för ordinarie kontorsbiträden. Av dessa befattningar skulle 7 erfordras för befattningshavare, som redan inneha extra ordinarie befattning i högre lönegrad än 4. Vikariatsförordnanden å dessa 7 ordinarie befattningar förutsättas icke skola meddelas.

På sätt framgår av bifogade *sammanställning* beräknar jag arméförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1947/48 till 1 620 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 560 000 kronor, varav belöpa på reglerad befordringgång 11 500 kronor och på den allmänna löne regleringen 452 000 kronor.

Åberopande det anförda och under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anförd får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande på arméförvaltningens personalförteckning för budgetåret 1947/48 av ytterligare 14 befattningar för kontorsbiträde i lönegrad A 4 och en befattning för förste byråsekreterare i lönegrad Eo 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	240 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	375 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	18 720
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	1 120 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	102 280
	Summa kronor	1 856 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	236 000
	Nettoutgift kronor	1 620 000

dels ock till Arméförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 620 000 kronor.

[17.] 15. Arméförvaltningen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 84)	kronor	525 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	400 000

Arméförvaltningen har beräknat anslaget för budgetåret 1947/48 till 460 000 kronor. Beträffande beräkningsgrunderna framgår av arméförvaltningens framställning följande.

Utgifterna för bränsle ha utifrån förutsättningen att uppvärmningen till 50 % komme att täckas med ved samt till 50 % med olja och på basis av nuvarande bränslepriser beräknats till 50 000 kronor. Kostnaderna för lyse och vatten ha uppskattats till sammanlagt 17 000 kronor. Dessa kostnader avse ämbetshuset å Ladugårdsgärde. Arméförvaltningen har emellertid anfört att, enär femårsplanen för försvarets utbyggande i vad avsåge tygavdelningens förvaltningsområde icke väntades bli fullt genomförd under budgetåret 1946/47 och det vore ovisst när utbyggnaden av ämbetshuset å Gärdet bleve genomförd, arméförvaltningen utginge från att tygavdelningen även under budgetåret 1947/48 måste begagna sig av lokaler utanför ämbetshuset. Kostnaderna för bränsle, lyse och vatten vid dessa lokaler beräknades uppgå till 15 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna under denna delpost uppginge sålunda till (50 000 + 17 000 + 15 000 =) 82 000 kronor.

Beräkningen av delposten Övriga expenser har arméförvaltningen grundat på utgifterna under budgetåret 1945/46, vederbörligen reducerade med hänsyn till fredsorganisationen. Beträffande denna beräkning har arméförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Utgifterna för renhållning och städning hade under budgetåret 1945/46 uppgått till omkring 110 000 kronor, varav 70 000 kronor för ämbetshuset å Gärdet och 40 000 kronor för de delar av tygavdelningen, vilka varit eller alltjämt vore förlagda utanför ämbetslokalerna. Kostnaderna för lokalerna utanför ämbetshuset beräknades kunna minskas till 15 000 kronor, varför de sammanlagda kostnaderna för renhållning och städning beräknades uppgå till (70 000 + 15 000 =) 85 000 kronor.

Utgifterna för skrivmaterialier och blankettryck m. m. hade under det senaste budgetåret uppgått till omkring 50 000 kronor samt därutöver för femårsplanens genomförande till omkring 40 000 kronor. Någon minskning syntes icke kunna ifrågasättas under budgetåret 1947/48, varför de sammanlagda kostnaderna beräknades utgöra 90 000 kronor.

Kostnaderna för telefonabonnemang och interurbana samtal samt annonser hade under det gångna budgetåret — bortsett från avvecklingskostnader — uppgått till i runt tal 110 000 kronor, varav för ämbetshuset 80 000 kronor samt för de utanför detsamma förlagda delarna av tygavdelningen 30 000 kronor. Samma belopp eller 110 000 kronor syntes erfordras under budgetåret 1947/48.

För bindning av handlingar samt facklitteratur erfordrades med ledning av utgifterna under nästföregående budgetår 18 000 kronor, vartill komme beräknade utgifter för femårsplanens genomförande med 10 000 kronor eller tillhopa 28 000 kronor. Vidare beräknades för underhåll av kontorsmaskiner 17 500 kronor, för anskaffning och underhåll av övriga inventarier 10 500 kronor och för hyra av hålkortsmaskiner vid tygavdelningens militärregister 13 000 kronor. Den sammanlagda kostnaden för inventarier och kontorsmaskiner utgjorde sålunda (17 500 + 10 500 + 13 000 =) 41 000 kronor.

För anordnande av bevakning av ämbetsbyggnaden erfordrades 10 000 kronor.

Delposten Övriga expenser borde sålunda upptagas till (85 000 + 90 000 + 110 000 + 28 000 + 41 000 + 10 000 =) 364 000 kronor och hela anslagsposten *Expenser* till (82 000 + 364 000 =) 446 000 kronor. Härav vore 110 000 kronor beräknade kostnader för femårsplanens genomförande.

Beträffande övriga anslagsposter i omkostnadsstaten, uppgående till sammanlagt 16 000 kronor, har arméförvaltningen icke föreslagit några ändringar.

Anslaget skulle sålunda uppgå till (16 000 + 446 000 =) 462 000 eller i runt tal 460 000 kronor.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har marinförvaltningen, å vilken myndighets omkostnadsanslag bränslekostnaderna för samtliga i ämbetsbyggnaderna inrymda myndigheter redovisas, beräknat nämnda kostnader för arméförvaltningen till 39 000 kronor, varvid förutsatts, att oljeeldning helt skulle komma till användning. Med hänsyn härtill torde det av arméförvaltningen för ändamålet beräknade beloppet, 50 000 kronor, kunna minskas med 11 000 kronor. Mot arméförvaltningens beräkningar av det ordinära medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag icke funnit anledning till annan erinran än att kostnaderna för maskinell utrustning för militärregistret här beräknats till omkring 6 000 kronor högre belopp än i den utredning rörande, bland annat, militärregistret som omnämnts under nästföregående punkt. Anslaget skulle därför kunna minskas till (462 000 — 17 000 =) 445 000 kronor. De beslutade förhöjningarna av traktamentsersättningarna skulle enligt uppgift av arméförvaltningen medföra en merbelastning på posten *Reseersättningar* med 1 000 kronor. Jag förutsätter, att dessa merkostnader skola kunna inrymmas i anslaget utan särskild förhöjning av detsamma.

För särskilda utgifter, som äga samband med femårsplanens genomförande, beräknades för innevarande budgetår 150 000 kronor under detta anslag. För nästa budgetår anser arméförvaltningen 110 000 kronor erforderliga. Detta belopp finner jag väl högt. Beloppet synes kunna minskas med 45 000 kronor utan att anslagsöverskridande skall behöva förekomma. Jag upptager därför anslaget till 400 000 kronor, varav omkring 65 000 kronor belöpa å övergångsvis utgående utgifter.

Åberopande det anförda och under erinran att anslagsminskningen utgör 125 000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arméförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 400 000 kronor.

Marinförvaltningen och Flygförvaltningen.

[18.] 16. *Marinförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.* 17. *Marinförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.* 18. *Flygförvaltningen: Avlöningar, förslagsanslag.* 19. *Flygförvaltningen: Omkostnader, förslagsanslag.* Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med 455 000 kronor, 435 000 kronor, 500 000 kronor respektive 380 000 kronor. Marinförvaltningen har för nästa budgetår äskat anslag med 490 400 kronor till avlöningar och 414 600 kronor till om-

Departementets-
chefen.

kostnader. Flygförvaltningen har hemställt, att för nämnda budgetår måtte anvisas ett avlöningsanslag om 507 000 kronor och ett omkostnadsanslag om 384 500 kronor.

Såsom framgår av vad jag i det föregående vid behandlingen av arméns fortifikationsförvaltnings motsvarande anslag anfört böra här förevarande anslag i detta sammanhang upptagas med allenast beräknade belopp. Vid dessa beräkningar torde hänsyn böra tagas till de förhöjningar av avlöningsanslag som från och med nästa budgetår böra vidtagas med hänsyn till den allmänna löneregleringen.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till Marinförvaltningen: Avlöningar ett förslagsanslag av 620 000 kronor,

dels till Marinförvaltningen: Omkostnader ett förslagsanslag av 400 000 kronor,

dels till Flygförvaltningen: Avlöningar ett förslagsanslag av 700 000 kronor,

dels ock till Flygförvaltningen: Omkostnader ett förslagsanslag av 380 000 kronor.

C. Försvarskrafterna.

Försvarsstaben.

Under denna rubrik finnas å riksstaten för innevarande budgetår uppförda fem anslag, nämligen till

Avlöningar (statsliggaren s. 88).....	kronor	4 210 000
Omkostnader (statsliggaren s. 90)	»	1 250 000
Krigshistoriska avdelningens verksamhet (statsliggaren s. 91) ..	»	7 500
Vissa arbeten å mobiliseringsverket (statsliggaren s. 91) ..	»	30 000
Fältövningar m. m. (statsliggaren s. 91).....	=	7 500

De två förstnämnda anslagen avses även för försvarsväsendets radioanstalt.

I huvudsaklig anslutning till försvarets civilförvaltnings förslag förordar jag, att under rubriken uppföras — förutom försvarsstabens avlönings- och omkostnadsanslag, båda av förslagsanslags natur — tre reservationsanslag, ett till övningar, ett till anskaffning av krigskartor samt ett till anskaffning och underhåll av materiel. Kostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt torde även i fortsättningen böra bestridas från försvarsstabens anslag. I denna del innebär mitt förslag en avvikelse från vad civilförvaltningen föreslagit.

[19.] I. Försvarsstaben: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 88)	kronor	4 210 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	5 185 000

I propositionen 1946:120 framlades förslag om provisorisk ändring av försvarsstabens sektions- och avdelningsindelning. Förslaget, vilket i huvudsak anslöt sig till ett av chefen för försvarsstaben i ämnet avgivet förslag, godtog av riksdagen (skrivelse 1946:365), som dock förutsatte, att frågan upp- toges till förnyat övervägande i samband med prövningen av försvarsstabens medelsbehov för budgetåret 1947/48.

Genom beslut den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t medgivit, att under innevarande budgetår försöksvis må inom personalorganisationens ram göras de avvikelser från försvarsstabens instruktion, som innefattas i det för riksdagen framlagda förslaget.

I skrivelse den 9 september 1946 har *chefen för försvarsstaben* avgivit förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1947/48. Försvarsstabschefen har därvid inledningsvis framhållit, att den nya organisationen ännu icke hunnit prövas, då den i full omfattning kunde genomföras först från och med den 1 oktober 1946. På grund därav och i avvaktan på 1945 års försvarskommittés ställningstagande till försvarsstabens slutliga organisation syntes det lämpligt att under budgetåret 1947/48 låta den provisoriska organisationen

kvarstå orubbad med minsta möjliga förändringar. Med avseende å personalstat och omkostnader m. m. upptoges därför endast sådana mindre ändringar, som oaktat nyss angivna principiella inställning ansetts icke böra uppskjutas.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 hemställde chefen för försvarsstaben, i samband med framläggande av förslag rörande en fastare organisation av försvarsstabens fotoanstalt, bland annat om inrättande av två ingenjörbefattningar för detaljchefer vid anstalten. Den ena, avsedd för fototeknisk ingenjör, föreslogs placerad i MEO 26 (tidigare MEO 21), medan den andra, avsedd för fotokemisk ingenjör, enligt förslaget skulle placeras i MEO 24 (tidigare arvode å 750 kronor per månad).

Förslaget tillstyrktes av försvarets civilförvaltning, medan allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd ansågo befattningar i MEO 24 kunna vara tillfyllest.

Sedan chefen för försvarsstaben i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår ånyo framfört ifrågavarande förslag, anförde han i en den 16 februari 1946 avgiven promemoria, att med höjningen av löneställningen för ingenjören i MEO 21 kunde tills vidare anstå.

I enlighet med vad sålunda föreslagits har på försvarsstabens personalförteckning för innevarande budgetår uppförts en befattning för ingenjör vid fotoanstalten i MEO 24.

Chefen för försvarsstaben har nu hemställt, att även ingenjörbefattningen i MEO 26 måtte inrättas, och till stöd härför anført i huvudsak följande.

Den av 1946 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag beslutade personalökningen vid rikets allmänna kartverk omfattar ett antal befattningar i olika lönegrader — lägst 23 — för ingenjörer med fotogrammetrisk specialutbildning. Med hänsyn till de ekonomiskt förmånliga och säkra framtidsutsikter, som härigenom erbjudas vid kartverket, begärde detaljchefen för fotoanstaltens fotogrammetriska detalj avsked från befattningen i MEO 21 på försvarsstabens stat, sedan han från och med den 1 juli 1946 utnämnts till statskartograf vid rikets allmänna kartverk. Någon ersättare till den avgångne detaljchefen har ej kunnat erhållas, och sannolikt komma för ifrågavarande befattning kompetenta ingenjörer ej att söka densamma, förrän löneställningen reglerats.

Fotoanstalten kan därför under nuvarande omständigheter ej fullgöra de betydelsefulla arbetsuppgifter, som tillhöra det fotogrammetriska området och bland annat omfatta utbildning i fredstid av fältförbandens personal i snabbframställning av fotokartor för artilleriändamål samt utarbetande av fältmässiga metoder för fotokartläggning i fält.

Chefen för försvarsstaben har vidare upplyst, att en å övergångsstat uppförd befattning i A 30 för föreståndare för fotografiska centrallaboratoriet kunde utgå ur personalförteckningen, sedan befattningens innehavare den 1 september 1946 avgått med pension.

I 1944 års statsverksproposition anmäldes, att enligt verkställda organisationsundersökningar kostnaderna för kontorspersonalen vid försvarsstaben kunde nedbringas genom omläggning av expeditions- och ordonnans-

tjänsten vid staben. Omläggningen innebar bland annat överflyttning av vissa arbetsuppgifter från militär till civil personal. I anslutning till ett av chefen för försvarsstaben framlagt förslag inrättades från och med budgetåret 1945/46 4 nya kanslibiträdesbefattningar, varav 2 i A 7 och 2 i MEO 7 i utbyte mot lika många kontors- och skrivbiträdesbefattningar.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår anförde chefen för försvarsstaben, att det vore önskvärt att genomföra rationaliseringsarbetet på detta område inom loppet av tre budgetår. Med hänsyn bland annat därtill hemställdes om inrättande av ytterligare 4 kanslibiträdesbefattningar, varav 2 ordinarie och 2 extra ordinarie, i utbyte mot 4 kontors- och skrivbiträdesbefattningar.

Framställningen bifölls på det sätt, att 4 extra ordinarie kanslibiträdesbefattningar inrättades från och med innevarande budgetår, samtidigt som antalet kontors- och skrivbiträden minskades med 4.

Chefen för försvarsstaben har nu framhållit, att kvalificerad kontorspersonal med hänsyn till det ringa antalet ordinarie kanslibiträdesbefattningar icke kunde i tillräcklig omfattning anställas och under längre tid kvarhållas i tjänst. Detta hade medfört, att de fördelar, som vunnits med omorganisationen, så småningom komme att förbytas i nackdelar. Även befodrings-skäl talade för en viss omreglering av befattningarna för biträdespersonalen. Chefen för försvarsstaben hemställde med hänsyn till vad sålunda anförts, att fyra befattningar i MEO 7 måtte utbytas mot befattningar i A 7.

Chefen för försvarsstaben har vidare hemställt, att en vid stabens kassaförvaltning placerad befattning i MEX 7 måtte ändras till extra ordinarie i MEO 7 samt att en vid chefsexpeditionen placerad befattning i A 7 måtte uppflyttas i A 11. Till stöd för det sistnämnda förslaget har bland annat anförts, att en underofficersbefattning å chefsexpeditionen indragits samt att försvarsstabens signalstation med teletype- och teleprinterförbindelser mellan högkvarteret och underlydande staber numera betjänades av chefsexpeditionens personal under närmaste överinseende av ifrågavarande kanslibitråde.

Medelsbehovet till försvarsstabens avlöningar har med beaktande av dessa förslag beräknats till 1 586 000 kronor, eller 1 000 kronor mera än för innevarande budgetår.

Mot försvarsstabschefens förslag har *överbefälhavaren* icke haft något att erinra.

Även *försvarets civilförvaltning* har tillstyrkt inrättande av en ingenjörsbefattning i MEO 26. Beträffande kontorspersonalen har ämbetsverket däremot ansett, att med inrättande av ytterligare ordinarie befattningar borde anstå i avvaktan på det slutliga ställningstagandet till frågan om försvarsstabens framtida organisation. Med hänsyn emellertid till vad i framställningen anförts angående arbetsuppgifterna för ett kanslibitråde vid chefsexpeditionen syntes dock skäl tala för inrättande av en extra ordinarie befattning i 11 lönegraden. Mot att ett extra kanslibitråde vid stabens kassaförvaltning bereddes extra ordinarie anställning i MEO 7 hade civilförvalt-

ningen icke något att erinra. Vid bifall till förslaget om inrättande av en extra ordinarie befattning i 11 lönegraden syntes emellertid någon ökning av antalet extra ordinarie kanslibiträden icke böra vidtagas.

Departements-
chefen.

Den av 1946 års riksdag medgivna provisoriska omorganisationen av försvarsstaben har icke kunnat helt genomföras förrän den 1 oktober samma år och har alltså tillämpats allenast ett kvartal. Det är med hänsyn härtill omöjligt att på grundval av hittills vunna erfarenheter draga några slutsatser rörande försöksorganisationens lämplighet, och jag räknar därför med att densamma skall äga tillämpning även under nästa budgetår.

Med hänsyn till vad chefen för försvarsstaben anfört har jag intet att erinra mot en reglering av lönegradsplaceringen för ingenjörbefattningen i MEO 21 vid fotoanstalten. Jag kan dock icke tillstyrka högre löneställning än MEO 24. Såsom försvarsstabschefen framhållit kan den på övergångsstat uppförda befattningen som föreståndare för fotografiska centrallaboratoriet utgå ur personalförteckningen.

Den sedan några år pågående omorganisationen av försvarsstabens expeditionstjänst, syftande till utnyttjande i ökad omfattning av civil personal, har medfört icke oväsentliga besparingar. En förutsättning för att organisationen skall fungera tillfredsställande är emellertid, att icke alltför täta personalbyten äga rum. Jag har med hänsyn härtill intet att erinra mot att ett antal extra ordinarie kanslibiträdesbefattningar ändras till ordinarie. Antalet nya ordinarie befattningar torde dock kunna begränsas till tre. Jag kan även förorda, att ett extra kanslibitråde vid kassaförvaltningen erhåller extra ordinarie anställning.

Enligt 1946 års riksdags beslut har Kungl. Maj:t beretts möjlighet att medgiva överskridande av anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för det fall att innehavare av befattning i A 4 förordnas att uppehålla extra ordinarie befattning i högre lönegrad och därför frånträder utövändet av den ordinarie befattningen. Riksdagens beslut innebär att, därest åtgärder icke vidtagas för den ordinarie befattningens uppehållande med vikarie, anslagsposten må överskridas med belopp motsvarande avlöningen till samma antal, högst 4, befattningshavare i lönegraderna MEO 4 och MEO 2. En anordning av enahanda innebörd bör gälla jämväl under nästa budgetår.

I avvaktan på prövningen av försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas utredning kan jag icke tillstyrka den av chefen för försvarsstaben föreslagna uppflyttningen av en kanslibiträdesbefattning i 11 lönegraden.

Enligt 1946 års riksdags beslut har försvarsstabschefen bemyndigats att under innevarande budgetår anställa en tidigare med avvecklingsmedel anställd stabsredaktör mot ett arvode av i ett för allt 10 551 kronor, i vilket belopp inräknats avlöningstillägg, motsvarande provisoriskt lönetillägg, med 50 kronor per månad. Då riksdagen förutsatt, att ifrågavarande befattning skulle bibehållas intill dess slutlig ställning kan tagas till organisationen

av den för närvarande endast försöksvis anordnade upplysningsavdelningen inom försvarsstaben, vill jag icke motsätta mig att arvode till nämnde befattningshavare må utgå även för nästa budgetår. Arvodet bör därvid med hänsyn till löneregleringen bestämmas till, i ett för allt, 11 100 kronor per år.

Å försvarsstabens personalförteckning bör i anledning av den reglerade befordringsgången uppföras ytterligare 4 befattningar för kontorsbiträde i A 4. Av dessa kunna emellertid 3 beräknas under nästa budgetår innehava förordnanden å extra ordinarie befattningar i högre lönegrad.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande försvarsstabens avlöningsanslag.

Vid bifall till vad här föreslagits kunna kostnaderna för försvarsstabens avlöningar, på sätt framgår av bifogade *sammanställning*, beräknas till 1 975 000 kronor. Av detta belopp motsvara 2 000 kronor merkostnader på grund av regleringen av befordringsgången för viss personal samt 403 000 kronor av den allmänna löneregleringen föranledda merkostnader.

Kostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt ha för innevarande budgetår, inberäknat medel för viss ytterligare verksamhet, beräknats till 2 625 000 kronor, såvitt avser under förevarande anslag redovisade kostnader. På sätt framgår av en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria, som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott, beräknar jag motsvarande kostnader för nästa budgetår till 3 210 000 kronor, varav 820 000 kronor motsvara merkostnader på grund av den allmänna löneregleringen.

Förevarande anslag bör alltså uppföras med ett belopp av (1 975 000 + 3 210 000 =) 5 185 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 975 000 kronor, i sin helhet föranledd av löneregleringen.

Under återopande av det anförda och under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att en å personalförteckningen för försvarsstaben å övergångsstat uppförd befattning för föreståndare för fotografiska centrallaboratoriet i lönegrad A 30 avföres ur förteckningen ävensom att å samma förteckning uppföras ytterligare tre befattningar för kanslibiträde i lönegrad A 7 och fyra befattningar för kontorsbiträde i lönegrad A 4 samt — med uteslutande av en befattning för ingenjör vid fotoanstalten i lönegrad MEO 21 — en motsvarande ingenjörbefattning i lönegrad MEO 24,

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	960 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	375 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	27 000
4. Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer:		
a) Ortstillägg, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	290 000
b) Barntillägg, <i>förslagsvis</i> ..	»	33 000
c) Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25 000
d) Bidrag till automobilresor, <i>förslagsvis</i>	»	17 000
e) Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	»	30 000
f) Prisutjämningsstillägg ..	»	19 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	332 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	102 000
	Summa kronor	2 210 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	235 000
	Nettoutgift kronor	1 975 000

dels ock till Försvarsstaben: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 185 000 kronor.

[20.] 2. Försvarsstaben: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 90)	kronor	1 250 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	970 000

Den ändrade anslagsuppställningen innebär, att vissa kostnader, som för närvarande utgå från detta anslag, i stället skola bestridas från de nya anslagen Övningar samt Anskaffning och underhåll av materiel, medan däremot från förevarande anslag skola bestridas vissa kostnader, som nu beräknats under anslaget Vissa arbeten å mobiliseringsverket. Förändringarna framgå närmare av anslagsberäkningarna i det följande.

Försvarsstabens omkostnadsstat för innevarande budgetår slutar på ett belopp av 303 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *chefen för försvarsstaben* såvitt avser medelsbehovet för försvarsstabens omkostnader anfört, att kostnaderna för sjukvård, nu beräknade till 3 000 kronor, med hänsyn till belastningen å anslaget borde uppräknas till 15 000 kronor. Även anslagsposten till reseersättningar m. m., nu 100 000 kronor, behövde av motsvarande anledning höjas, förslagsvis till 150 000 kronor. Medelsbehovet för expenser beräknades vid oförändrad anslagsuppställning till samma belopp som för innevarande budgetår, 141 000 kronor.

Chefen för försvarsstaben har sedermera i skrivelse den 31 oktober 1946, i anslutning till försvarets civilförvaltnings förslag till ändrad anslagsuppställning, föreslagit oförändrad medelsanvisning för krigshistoriska avdelningens verksamhet, 7 500 kronor. Av anslaget till vissa arbeten å mobiliseringsverket borde 15 000 kronor upptagas under omkostnadsanslaget.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle alltså enligt försvarsstabschefens beräkningar vid ändrad anslagsuppställning utgöra (15 000 + 150 000 + 141 000 + 7 500 + 15 000 =) 328 500 kronor.

Försvarets civilförvaltning har i avgivet utlåtande förklarat sig icke ha något att erinra mot anslagsberäkningarna.

Mot försvarsstabschefens beräkningar rörande medelsbehovet för försvarsstabens omkostnader har jag intet annat att erinra än att beloppet med hänsyn till höjningen av vissa traktamenten torde böra höjas till 330 000 kronor. Jag förutsätter härvid i likhet med chefen för försvarsstaben, att de å armén belöpande kostnaderna för mobiliseringsverket, 15 000 kronor, skola bestridas från arméns anslag. Såsom närmare framgår av förutnämnda promemoria i ämnet uppskattas medelsbehovet för omkostnaderna vid försvarsväsendets radioanstalt m. m. till 640 000 kronor. Motsvarande kostnader för innevarande budgetår ha beräknats till i runt tal 650 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag således till (330 000 + 640 000 =) 970 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 280 000 kronor och sammanhänger väsentligen med den ändrade anslagsuppställningen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 970 000 kronor.

[21.] 3. **Försvarsstaben: Övningar, reservationsanslag.** Under detta nya anslag böra beräknas medel för *dels* de fältövningar, för vilka för innevarande budgetår anvisats ett särskilt reservationsanslag, *dels* ock vissa med försvarsväsendets radioanstalts verksamhet sammanhängande övningar, för vilka kostnaderna nu gäldas från försvarsstabens omkostnadsanslag. Medelsbehovet

för förstnämnda ändamål torde i enlighet med förslag av chefen för försvarsstaben kunna uppskattas till oförändrat belopp, 7 500 kronor. På sätt framgår av förenämnda promemoria beräknar jag kostnaderna för de med radioanstaltens verksamhet sammanhängande övningarna till 42 500 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle således utgöra (7 500 + 42 500 =) 50 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Övningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 50 000 kronor.

[22.] 4. **Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor, reservationsanslag.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1946: 311 (s. 13) har riksdagen (skrivelse nr 516) å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 65 000 kronor till krigskartor. Såsom framgår av propositionen har inom rikets allmänna kartverk upprättats en särskild personalorganisation för framställning av de specialkartor, av vilka försvarsväsendet har varaktigt behov. Kostnaderna för framställning av underlaget till kartorna skola belasta kartverkets anslag, medan däremot kostnaderna för tryckning av kartorna förutsatts skola bestridas av försvarets medel. Av det anvisade anslaget ha 55 000 kronor avsetts för tryckning av eldledningskartor. Återstoden, 10 000 kronor, avses för åtgärder i syfte att vidmakthålla förberedelserna för tryckning av kartor under krigsförhållanden.

Chefen för försvarsstaben har hemställt, att för nästa budgetår ett belopp av 100 000 kronor måtte ställas till förfogande för anskaffning av krigskartor. Av det äskade beloppet avses 55 000 kronor för tryckning av eldledningskartor, 20 000 kronor för anskaffning av annan krigskarteutrustning och 25 000 kronor för särskilda åtgärder i syfte att vidmakthålla förberedelserna för tryckning av kartor under krigsförhållanden.

*Departements-
chefen.*

I förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär försvarsstabschefens förslag en höjning med 35 000 kronor, varav 20 000 kronor för anskaffning av annan krigskarteutrustning än eldledningskartor och 15 000 kronor för förberedelser för tryckning av kartor under krigsförhållanden. Anslagshöjningen anses vara erforderlig för tryggande av försvarets behov av kartor under krig och kan av mig godtagas. Enligt uppgift från försvarsstaben beräknas medelsbehovet redan från och med budgetåret 1948/49 kunna icke oväsentligt nedbringas.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 000 kronor.

[23.] 5. **Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel, reservationsanslag.** Under detta nya anslag böra beräknas medel för anskaffning och

underhåll av materiel, främst av teknisk natur, för försvarsstaben och försvarsväsendets radioanstalt. Motsvarande kostnader bestridas för innevarande budgetår från försvarsstabens omkostnadsanslag.

Chefen för försvarsstaben har beräknat medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för försvarsstabens del till sammanlagt 53 000 kronor, varav 15 000 kronor för anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, 10 000 kronor för underhåll m. m. av chiffreringsapparater, 8 000 kronor för fotoanstaltens verksamhet samt 20 000 kronor för inköp av åskådningsmateriel m. m. för identifiering av flygplan. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär förslaget en minskning med 6 000 kronor, i sin helhet hänförande sig till underhåll m. m. av chiffreringsapparater.

Mot försvarsstabschefens anslagsberäkning har jag intet att erinra. Såsom framgår av förenämnda promemoria uppskattar jag medelsbehovet för försvarsväsendets radioanstalt till 420 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle således utgöra (53 000 + 420 000 =) i avrundat tal 470 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 470 000 kronor.

Armén.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[24.] 6. Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl., *förlagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 92)	kronor	74 200 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	¹ 118 000 000

Försvarets civilförvaltnings medelsäskanden under försvarsgrenarnas avlöningsanslag för budgetåret 1947/48 äro i huvudsak grundade på anvisningar av militärorganisatorisk art, vilka lämnats av försvarsgrenscheferna och uppgjorts i huvudsaklig anslutning till de allmänna riktlinjer för försvarsorganisationens utbyggande, som angivits i 1942 års försvarsbeslut. Emellertid är det mig icke möjligt att redan nu framlägga slutligt förslag till medelsanvisningar under dessa anslag, vilka alltså i statsverkspropositionen böra upptagas med allenast beräknade belopp. Vissa för anslagsberäkningarna väsentliga frågor rörande det fast anställda manskapets avlönings- och anställningsförhållanden ha nämligen underkastats utredning inom 1946 års manskapslöneutredning och kunna först framdeles upptagas till behandling. Manskapslöneutredningens förslag torde komma att bland annat innebära — förutom uppräknade av vissa löner — att innehavare av furirsbeställning efter utgången av den första kontraktstiden skulle kunna erhålla extra

¹ Beräknat belopp.

ordinarie anställning med kontantlön utan rätt till naturaförmåner. Bifall till förslaget skulle medföra, att belastningen skulle minska å de anslag, som beräknas med ledning av antalet tjänstgöringsdagar för personal med rätt till naturaförmåner. Utan att nu taga ställning till utredningens förslag anser jag mig i det följande, vid beräkningen av medelsbehovet under anslag av dylik karaktär, böra räkna med förslagets genomförande. Skulle förslaget icke komma till genomförande, torde dessa anslagsfrågor få upptagas till förnyad prövning.

Civilförvaltningen har beräknat medelsbehovet under arméns avlöningsanslag till 75 500 000 kronor. Under hänsynstagande till den ökade belastning å anslaget, som kan beräknas uppstå till följd av löneregleringen, föreslår jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med ett till 118 000 000 kronor beräknat belopp.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 118 000 000 kronor.

[25.] 7. **Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 95) ..... kronor 180 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 190 000

Försvarets civilförvaltning har anført, att ämbetsverket med ledning av en från chefen för armén inhämtad uppgift angående det beräknade antalet å övergångsstat kvarstående beställningshavare samt under hänsynstagande till att fem beställningshavare förutsattes komma att uppehålla arvodesbefattningar beräknat medelsbehovet till 160 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Mot den av civilförvaltningen gjorda anslagsberäkningen, vilken grundats på nu gällande bestämmelser, har jag icke funnit anledning till erinran. Emellertid medför den allmänna löneregleringen ävensom förhöjningen av tjänstgöringstraktamentena, att en uppräknig av anslaget blir erforderlig. Anslagshöjningen till följd av löneregleringen synes kunna beräknas till 3 000 kronor, medan höjningen av tjänstgöringstraktamentena kan beräknas medföra en ökning av medelsbehovet med 1 000 kronor. Enär jag icke räknar med anvisande av särskilda anslag till dyrtidstillägg och kristillägg för nästa budgetår, torde kostnaderna härför, uppskattade till 27 000 kronor, böra beräknas under förevarande anslag. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag således till (160 000 + 3 000 + 1 000 + 27 000 =) i runt tal 190 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 190 000 kronor.

[26.] 8. Armén: Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 96)	kronor 1 400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 1 300 000

Enligt gällande personalförteckningar finnas å arméns, fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservstater beställningar för 194 officerare — varav 1 generalmajor, 19 överstar, 8 överstelöjtnanter, 94 majorer och 72 kompaniofficerare — 106 underofficerare, 3 fältläkare, 3 regementsläkare, 2 fältveterinärer och 2 regementsveterinärer.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att enligt av arméchefen avgivet förslag följande beställningar på reservstat borde tillkomma, nämligen 1 för överste och 3 för överstelöjtnanter. För att icke därigenom de sammanlagda kostnaderna för reservstaten skulle ökas borde enligt arméchefens förslag antalet majorsbeställningar samtidigt minskas med 6. Med biträdande av nämnda förslag har civilförvaltningen beräknat nettolönen till redan befintlig och nu föreslagna personal å reservstat till i runt tal 1 122 000 kronor (nu 1 130 000 kronor). Därvid har ämbetsverket förutsatt, att lönen för en överste, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 mars 1945 förordnats att mot åt-njutande av fastställt arvode vara försvarsområdesbefälhavare, kunde inbesparas.

Kostnaderna för ersättning till furirer på reservstat vid Gotlands trupper har civilförvaltningen för nästa budgetår beräknat till 1 400 kronor (nu 2 500 kronor).

Kostnaderna för tjänstgöringstraktamenten har civilförvaltningen beräknat till cirka 101 200 kronor (nu 105 000 kronor) och för rörligt tillägg till 168 400 kronor (nu 162 500 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet skulle således enligt civilförvaltningens beräkningar utgöra (1 122 000 + 1 400 + 101 200 + 168 400 =) 1 393 000 kronor.

Avlöningsförmånerna till personal å reservstat ha bestämts under visst hänsynstagande till de avlönings- och pensionsförmåner, som utgå till personal på aktiv stat. Det skulle därför kunna övervägas att med hänsyn till den allmänna löneregleringen vidtaga förbättringar även i fråga om reservstatspersonalens avlöning villkor. Emellertid synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke en förutsättningslös omprövning av förhållandet mellan personalens förmåner och tjänstgöringsskyldighet bör vidtagas. Då såväl detta spörsmål som frågan om reservstatsinstitutionens ställning i övrigt i den blivande försvarsorganisationen läser komma att bli föremål för överväganden inom 1945 års försvarskommitté, anser jag mig icke kunna tillstyrka den föreslagna utökningen av antalet beställningar i överste- och överstelöjtnantsgraderna. I stället föreslår jag en minskning av reservstaten med 6 vakanta majorsbeställningar. Med hänsyn härtill och med beaktande av de ytterligare vakanser, som kunna beräknas föreligga inom reservstaten, beräknar jag medelsbehovet till i runt tal 1 300 000 kronor. Inom detta belopp torde kunna inrymmas kostnaderna för å reservstatslöner utgående kristillägg ävensom de merkostnader, som uppkomma till följd av höjda tjänstgöringstraktamenten. Anslagsminskningen utgör 100 000 kronor.

Departements-
chefen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 300 000 kronor.

[27.] 9. **Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 97) ..... kronor 2 100 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 3 000 000

Försvarets civilförvaltning har beträffande medelsbehovet för avlöningar anført, att detsamma med hänsyn till uppgifter lämnade av chefen för armén angående antalet tjänstgöringsdagar för olika kategorier reservpersonal kunde beräknas till 2 070 000 kronor. Emellertid syntes medelsbehovet komma att bli avsevärt lägre bland annat med hänsyn dels till att viss del av reservpersonalen kunde komma att tjänstgöra i vakant beställning på aktiv stat eller i arvodesbefattning och dels till att viss tjänstgöring kunde komma att eftergivras på grund av fullgjord beredskapstjänstgöring. De verkliga lönekostnaderna uppskattade civilförvaltningen till 1 800 000 kronor (nu 1 660 000 kronor).

Kostnaderna för reservbefälstraktamenten har civilförvaltningen beräknat till 235 000 kronor (nu 200 000 kronor) och för rörligt tillägg till 265 000 kronor (nu 240 000 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså av civilförvaltningen beräknats till (1 800 000 + 235 000 + 265 000 =) 2 300 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

För egen del räknar jag med utgångspunkt i nu gällande avlöningsbestämmelser att medelsbehovet under förevarande anslag jämväl för nästa budgetår skall kunna tillgodoses inom ramen för ett belopp av 2 100 000 kronor, eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår. Emellertid medför den allmänna löneregleringen, att en uppräknig av anslaget med 950 000 kronor torde bli erforderlig. Medelsbehovet under anslaget skulle alltså utgöra (2 100 000 + 950 000 =) i runt tal 3 000 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 900 000 kronor, i sin helhet beroende på löneregleringen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 000 000 kronor.

[28.] 10. **Armén: Rekryteringskostnader, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 98) ..... kronor 240 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 100 000

Försvarets civilförvaltning har, med utgångspunkt från att manskapsrekryteringen komme att få den av 1944 års manskapsutredning förutsatta omfattningen, omkring 1 200 man, och att rekryteringskostnaden per anställd kunde beräknas till 75 kronor, uppskattat de egentliga rekryteringskost-

naderna till 90 000 kronor. Kostnaderna för anställningspenningar enligt 22 § 1 mom. manskapsavlöningsreglementet, för närvarande utgående med 50 kronor till varje anställd, har civilförvaltningen beräknat till 60 000 kronor. Anslaget skulle således behöva uppföras med (90 000 + 60 000 =) 150 000 kronor. Det sålunda beräknade beloppet syntes emellertid civilförvaltningen böra något uppräknas med hänsyn till förefintligheten av betydande vakanser i manskapsbeställningarna, vilka borde kunna fyllas om rekryteringen komme att slå väl ut. Anslaget borde med hänsyn härtill uppföras med ett till 175 000 kronor förhöjt belopp.

För egen del räknar jag icke med större medelsbehov än 100 000 kronor, med vilket belopp anslaget synes böra upptagas. Anslagsminskningen utgör 140 000 kronor. Departements-
chefen.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetår 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 100 000 kronor.

[29.] 11. **Armén: Ekiperingsersättningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 99)	kronor	1 450 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	1 450 000

I sitt den 27 december 1945 avgivna betänkande (SOU 1946: 4) har 1944 års uniformspliktskommitté, vilken tillkallats för att biträda med utredning rörande skyldighet för viss personal inom försvaret att bära uniform och i samband därmed stående spörsmål, ifrågasatt, huruvida icke den rätt till ekiperingshjälp och ekiperingsbidrag, som för närvarande tillkommer vissa personalkategorier inom försvaret, borde ersättas med en rätt att erhålla rabatt vid inköp av uniformspersedlar. Den av kommittén sålunda väckta frågan är under övervägande inom 1945 års lönekommitté. I avvaktan på resultatet av lönekommitténs utredningsarbete föreslår jag, att försvarsgrenarnas anslag till ekiperingsersättningar i statsverkspropositionen uppföras med beräknade belopp.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 1 450 000 kronor.

[30.] 12. **Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 99)	kronor	27 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	18 000 000

För försvarsgrenarna finnas för innevarande budgetår uppförda anslag till Avlöningar till civil handräckningspersonal. Anslagen torde med hänsyn till

¹ Beräknat belopp.

² Anslaget benämnt *Armén: Avlöningar till civil handräckningspersonal.*

att från desamma avlönas jämväl annan personal än sådan som enligt gällande avtal benämnes handräkningspersonal böra givas den ändrade benämningen Avlöningar till viss arbetarpersonal.

Med hänsyn till vissa framlagda, ännu icke slutprövade förslag rörande, bland annat, eldnings-, underhålls- och reparationstjänsten vid försvarets ång- och värmecentraler samt, vad rör armén, personalorganisationen vid försvarsområdena saknas för närvarande underlag för slutlig prövning av medelsbehovet under ifrågavarande anslag, vilka fördenskull torde få upptagas i rikstatsförslaget med allenast beräknade belopp. Dessa belopp kunna i anslutning till av civilförvaltningen framlagda beräkningar upptagas till för armén 8 000 000 kronor, för marinen 880 000 kronor och för flygvapnet 625 000 kronor. Till sistnämnda båda anslag återkommer jag i det följande. I detta sammanhang får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 8 000 000 kronor.

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

[31.] 13. Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 100)	kronor 17 400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 18 700 000

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet med ledning av bestämmelserna i kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) angående avlöning m. m. till värnpliktiga. Beträffande de närmare beräkningsgrunderna har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Enligt av chefen för armén verkställda beräkningar av antalet tjänstgöringskyldiga uppskattas antalet tjänstgöringsdagar till sammanlagt 13 140 870, varav 11 492 700 för meniga, som icke fullgjort tjänstgöring under sammanlagt 390 dagar, 1 040 610 för vicekorpraler samt för meniga, som fullgjort tjänstgöring under minst 390 dagar, 212 580 för korpraler, 248 940 för furirer, 125 820 för sergeanter samt 20 220 för fänrikar. Med utgångspunkt härifrån har civilförvaltningen beräknat kostnaderna för penningbidrag till $(11\,492\,700 \times 1,00 + 1\,040\,610 \times 1,50 + 212\,580 \times 2,00 + 248\,940 \times 2,50 + 125\,820 \times 3,00 + 20\,220 \times 4,00 =)$ 14 559 465 kronor eller i runt tal 14 500 000 kronor.

På grundval av uppgifter, som lämnats av chefen för armén, beräknas premier under nästa budgetår komma att utgå till 1 181 värnpliktiga underofficerare med 500 kronor till envar eller sammanlagt med 590 500 kronor samt till 1 115 värnpliktiga officersaspiranter med 1 500 kronor till envar eller sammanlagt med 1 672 500 kronor. Tillhoppa erfordras sålunda för premier $(590\,500 + 1\,672\,500 =)$ 2 263 000 kronor.

Genom brev den 2 augusti 1946 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser angående inkvarteringsersättning m. m. till värnpliktiga. Därvid har föreskrivits, att kostnaderna i förevarande avseenden skola bestridas, där desamma äro att hänföra till inkvartering i samband med utbildningskurser eller övningar, från vederbörlig försvarsgrens undervisnings- eller övnings-

anslag samt i övriga fall tills vidare från vederbörligt anslag till kasern- och förplägnadsutredning m. m. För nästkommande budgetår torde emellertid de kostnader, som enligt nyssnämnda brev skola bestridas från anslagen till kasern- och förplägnadsutredning m. m., böra belasta anslagen till de värnpliktigas avlöning. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål uppskattar civilförvaltningen för arméns del till 20 000 kronor.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen beräknat det sammanlagda medelsbehovet till (14 500 000 + 2 263 000 + 20 000 =) i avrundat tal 16 780 000 kronor.

Mot civilförvaltningens beräkning av kostnaderna för penningbidrag har jag intet att erinra. Vid anslagsberäkningen har förutsatts, att repetitions- eller efterutbildningsövningar skola äga rum i enlighet med bestämmelserna i värnpliktslagen, varvid dock de värnpliktiga avsetts skola få tillgodoräkna beredskapstjänstgöring efter i huvudsak samma grunder som under innevarande budgetår. Departements-
chefen.

Enligt beslut vid 1946 års riksdags höstsession (proposition nr 346; riksdagens skrivelse nr 526) har flertalet premier till värnpliktiga fördubblats. Vad angår armén innebär beslutet sålunda, att premierna till underofficersutbildade värnpliktiga, tidigare 500 kronor, höjts till 1 000 kronor och att premierna till officersutbildade höjts från 1 500 kronor till 3 000 kronor. Till vissa officersutbildade utgår dock premie övergångsvis med 2 500 kronor

Beslutet föranleder omräkning av civilförvaltningens anslagsberäkningar, vilka grundats på de tidigare premiebeloppen. Med beaktande av den beslutade premiehöjningen uppskattar jag medelsbehovet för premier till i runt tal 4 250 000 kronor. Av detta belopp hänföra sig 1 985 000 kronor till höjningen av premiebeloppen.

Mot vad civilförvaltningen anført beträffande kostnaderna för inkvarteringsersättning m. m. har jag intet att erinra. Medelsbehovet utgör således (14 500 000 + 4 250 000 + 20 000 =) 18 770 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 18 700 000 kronor. Anslagsökningen utgör 1 300 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 18 700 000 kronor.

[32.] 14. **Armén: Familjbidrag, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 100)	kronor 4 950 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 4 950 000

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt från de beräkningsgrunder, som tillämpats vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår, i enlighet med arméchefens förslag och efter samråd med försvarets socialbyrå, uppskattat medelsbehovet för budgetåret 1947/48 sålunda:

Första tjänstgöring och första repetitionsövning, 11 688 060 tjänstgöringsdagar à 35 öre per dag	kronor	4 090 821
Officersaspiranter och befälselever, 779 280 tjänstgörings- dagar à 10 öre per dag	»	77 928
Andra repetitionsövning, omskolning och efterutbildning, 673 530 tjänstgöringsdagar à 183,2 öre per dag	»	1 233 906
	Summa kronor	5 402 655
Särskild verksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer	»	50 000
	Summa summarum kronor	5 452 655

Civildförvaltningen har i enlighet härmed hemställt, att i avrundat tal 5 450 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Gällande bestämmelser rörande familjebidrag åt värnpliktiga finnas innefattade i den av 1946 års riksdag (proposition nr 73; riksdagens skrivelse nr 104) beslutade familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 jämte därtill anslutande författningar (SFS 1946: 99—101). Med hänsyn till svårigheterna för de kommunala familjebidragsnämnderna — vilka enligt den nya förordningen skola utbetala familjebidragen till de värnpliktigas familjer — att redovisa utgivna familjebidrag på sådant sätt, att av redovisningen framgår, vilken försvarsgrens anslag utgående familjebidrag böra belasta, har efter förslag i propositionen 1946:120 för innevarande budgetår vidtagits den anordningen, att samtliga familjebidragskostnader i första hand belasta arméns anslag. En avräkning avses sedermera skola äga rum i syfte att åvägabringa en fördelning av kostnaderna mellan de olika försvarsgrenarna. Ehuru riksräkenskapsverket anfört erinringar mot anordningens bibehållande, anser jag mig, med hänsyn till önskvärldheten att respektive försvarsgrens kostnader i görligaste mån redovisas för sig, böra förorda, att familjebidragskostnaderna även i fortsättningen redovisas på angivet sätt.

I samband med framläggandet av förslaget till ny familjebidragsförordning verkställdes vissa på befolkningsstatistik m. m. grundade beräkningar rörande medelsbehovet för familjebidrag. Beräkningarna slutade på ett totalbelopp för samtliga försvarsgrenar av i runt tal 7 900 000 kronor, eller 7 000 000 kronor mer än vad som tidigare äskats av myndigheterna. Vid anmälan av denna anslagsfråga i propositionen 1946:120 framhöll jag, att ifrågavarande kostnadsberäkningar, ehuru de syntes vara mera rättvisande än de tidigare framlagda, dock alltjämt måste betraktas såsom i hög grad ungefärliga, då de beträffande vissa i beräkningarna ingående faktorer grundade sig på erfarenheterna från ett enda truppförband. Jag ansåge det därför befogat att icke i dåvarande läge föreslå en så avsevärd höjning av familjebidragsanslagen, som en tillämpning av de nya beräkningarna bort föranleda. Därvid hade jag även beaktat, att den redovisade höga giftermålsfrekvensen bland de värnpliktiga delvis kunde vara av övergående natur. Även den förbättring av folkpensionerna, som vore att förvänta, borde föranleda en minskad belastning å

familjebidragsanslagen. Med beaktande av vad sålunda anförts föreslog jag, att anslagen till familjebidrag för innevarande budgetår bestämdes till sammanlagt 6 450 000 kronor.

Riksdagen (skrivelse nr 365) godtog anslagsberäkningarna men anvisade därutöver under arméns anslag ett belopp av 50 000 kronor till särskild hjälpverksamhet till förmån för de värnpliktiga och deras familjer.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har civilförvaltningen tillämpat samma beräkningsgrunder, som användes i fjol, och med stöd härav äskat ett med 500 000 kronor förhöjt anslag. Av nyss anförda skäl anser jag mig emellertid i avvaktan på närmare erfarenheter rörande den faktiska anslagsbelastningen böra föreslå oförändrat anslag.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Familjebidrag* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 4 950 000 kronor.

Sjukvård.

Till fullgörande av lämnat uppdrag har *riksräkenskapsverket* efter samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning och chefen för militärapoteket i utlåtande den 26 februari 1946 avgivit förslag rörande ifrågasatt omläggning av bokföringen av vissa läkemedelskostnader för försvaret m. m. I detta sammanhang har riksräkenskapsverket föreslagit, att försvarsgrenarnas sjukvårdsmateriel- och sjukvårdsanslag skulle sammanföras till för försvarsgrenarna gemensamma anslag. Som skäl härför har vad särskilt sjukvårdsmaterielanslagen beträffar anförts i huvudsak, att det vore omöjligt att med nuvarande redovisningssystem å de olika anslagen rätt fördela förräds-kostnader och anskaffningskostnader för materielen samt rättvisande redovisa de medelstransaktioner, som ägde samband med försäljning och omsättning av förråden. Även om civilförvaltningens i det föregående under anslaget till Sjukvårdsförvaltningen: Förrädsorganisationen omnämnda förslag rörande förrädstitelredovisning genomfördes skulle enligt riksräkenskapsverkets mening vissa svårigheter i angivna hänseenden kvarstå. Riksräkenskapsverket har vidare anfört, att sjukvårdskostnaderna för försvaret till största delen redovisades gemensamt — en gemensam centralförvaltning, militärapoteket, garnisonssjukvården, tandvård, medicinska undersökningar och skärmbildsundersökningar — varför redovisningen av sjukvårdsanslagen såsom kostnader för försvarsgrenarnas sjukvård måste vara i hög grad missvisande. Riksräkenskapsverket hade med hänsyn därtill och av övriga anförda skäl kommit till den bestämda uppfattningen, att även sjukvårdsanslagen borde sammanföras till ett gemensamt anslag för sjukvård.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att den omständigheten att vissa sjukvårdskostnader av särskilda skäl redovisades å gemensamma anslag icke kunde tagas till intäkt för att jämväl utbryta hos trupperförbanden redovisade sjukvårds- och sjukvårdsmaterielkostnader ur de olika försvarsgrenarnas anslag.

De redovisningsfrågor som föreläge kunde lösas genom att förrådstitlar inrättades i enlighet med civilförvaltningens förenämnda förslag.

För egen del anser jag, såsom jag också framhöll vid behandlingen i propositionen 1946:120 av anslaget till familjebidrag för armén, att det är i hög grad önskvärt, att de olika försvarsgrenarnas kostnader i görligaste mån redovisas var för sig, enär jämförelser mellan kostnaderna för försvarsgrenarna försvåras i den mån med försvarsgrenarnas verksamhet omedelbart sammanhängande kostnader bestridas av gemensamma anslag. I viss mån tillgodoser civilförvaltningens av mig tillstyrkta förslag om redovisning av förråden över förrådstitlar riksräkenskapsverkets önskemål, nämligen så tillvida som förrådsomkostnaderna i huvudsak komma att bestridas av gemensamma anslag. Anskaffning för och omsättning av förråden komma att redovisas över respektive förrådstitel. På sjukvårds- och sjukvårdsmaterielanslagen kommer att redovisas den årliga förbrukningen av materiel, i den mån anslagen tagas i anspråk därför. Fördelningen av dessa kostnader torde icke bereda några svårigheter. Övriga kostnader under anslagen utbetalas i huvudsak från förbanden, varför icke heller beträffande dessa redovisningssvårigheter behöva uppkomma. Då en i stort sett rättvisande fördelning av ifrågasvarande kostnader således torde vara möjlig, finner jag icke skäl biträda riksräkenskapsverkets förslag utan upptager allttjämt särskilda anslag för sjukvård och sjukvårdsmateriel under de tre försvarsgrenarna.

[33.] 15. **Armén: Sjukvård, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 100)	kronor 930 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 785 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har beträffande samtliga försvarsgrenar föreslagit, att kostnaderna för i den löpande sjukvården förbrukad förbandsmateriel, vilka för närvarande bestridas från sjukvårdsanslagen, från och med nästa budgetår skola överflyttas till sjukvårdsmaterielanslagen. Dessa kostnader har ämbetsverket beräknat till 80 000 kronor för armén, 21 000 kronor för marinen och 17 000 kronor för flygvapnet.

Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under arméns sjukvårdsanslag har sjukvårdsförvaltningen med beaktande av den sålunda föreslagna överflyttningen till annat anslag av vissa kostnader räknat med ett dagskostnadsbelopp av 3,5 öre (nu 4 öre) för sjukvård och begravningshjälp åt värnpliktiga. Med ett beräknat antal tjänstgöringsdagar av 13 100 000 ha ifrågasvarande kostnader således av ämbetsverket uppskattats till (13 100 000 $\times$ 0,035 =) i runt tal 458 000 kronor.

Vidare har sjukvårdsförvaltningen liksom för innevarande budgetår räknat med ett medelkostnadsbelopp av 20 kronor för helt år för ordinarie och icke-ordinarie beställnings- och befattningshavare.

Kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt manskapsavlöningsreglementet har sjukvårdsförvaltningen uppskattat med utgångspunkt från att antalet fast anställda med tjänstgöring hela budgetåret beräknats till 7 800, därav omkring 800 överfurirer, och antalet volontärer över stat med

tjänstgöring halva budgetåret till 1 200 samt att de å dessa personalkategorier belöpande kostnaderna för förbrukad förbandsmateriel beräknats till 15 000 kronor. Kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp för ifrågasvarande personal uppskattas alltså enligt sjukvårdsförvaltningens beräkningar till $(7\,800 \times 20 + 1\,200 \times 10 - 15\,000 =)$ 153 000 kronor eller, för erhållande av jämn slutsumma å anslaget i dess helhet, 152 000 kronor.

Sjukvårdsförvaltningen har uppskattat kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlöningsreglementet med utgångspunkt från att antalet härtill berättigade beställningshavare, liksom för innevarande budgetår, beräknats till 7 500. Då kostnaderna för sjukvård åt övergångsstats-, avgångsstats-, disponibilitetsstats-, reservstats- och reservpersonal uppskattats till oförändrat 20 000 kronor, har det sammanlagda medelsbehovet för sjukvård och begravninghjälp för hithörande personalkategorier angivits till $(7\,500 \times 20 + 20\,000 =)$ 170 000 kronor.

Vid uppskattandet av kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinariereglementet har sjukvårdsförvaltningen beräknat antalet härtill berättigade befattningshavare till i runt tal 4 000 (nu 3 500). Ifrågasvarande kostnader ha alltså uppskattats till $(4\,000 \times 20 =)$ 80 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har således av sjukvårdsförvaltningen beräknats till $(458\,000 + 152\,000 + 170\,000 + 80\,000 =)$ 860 000 kronor.

Belastningen å försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag har för budgetåret 1945/46 avsevärt överstigit anslagsbeloppen. Detta sammanhänger väsentligen med de svårigheter, som förelegat och alltjämt föreligga att tillföra försvarets tandvård erforderlig tandläkarpersonal. Det har nämligen visat sig ofrånkomligt att i större utsträckning än som avsetts anlita remissförfarande till privata tandläkare för att bereda fast anställt manskap och värnpliktiga den tandvård, som enligt gällande bestämmelser tillkommer dem. Då kostnaderna för remisstandvården bestritts från sjukvårdsanslagen, ha dessa kommit att belastas med större belopp än som vid anslagsberäkningarna kunnat förutses. Det sammanlagda överskridandet av sjukvårdsanslagen har uppgått till omkring 600 000 kronor, varav omkring 350 000 kronor belöpa å tandvården. Å andra sidan ha å de särskilda anslagen till försvarets tandvård uppkommit besparingar å tillhoppa 520 000 kronor, varför den reella överbelastningen å sjukvårds- och tandvårdsanslagen uppgår till allenast 80 000 kronor. Då remissförfarande beräknas behöva tillgripas endast övergångsvis och torde kunna avvecklas, när försvarets tandvårdsorganisation blivit helt utbyggd, förordar jag, i avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande belastningen å sjukvårdsanslagen för andra ändamål än tandvård, att sjukvårds- och tandvårdsanslagen även för nästa budgetår beräknas efter i huvudsak oförändrade grunder. I enlighet med sjukvårdsförvaltningens förslag torde dock kostnaderna för i den löpande sjukvården förbrukad förbandsmateriel, vilka för närvarande belasta sjukvårdsanslagen, i stället böra bestridas från anslagen till sjukvårdsmateriel. Jag förutsätter, att kostnaderna för remiss-tandvården liksom hittills göras till föremål för särskild redovisning.

Departements-
chefen.

Mot sjukvårdsförvaltningens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag icke funnit anledning till annan erinran än att kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt manskapsavlöningsreglementet med hänsyn till beräknade vakanser m. m. icke torde behöva upptagas till högre belopp än 122 000 kronor, eller 30 000 kronor mindre än enligt ämbetsverkets beräkning. Vid behandlingen i det följande av anslagen till militärapoteket kommer jag att föreslå en anordning för redovisning av läkemedelskostnader, som medför, att de omkostnadspålägg som för närvarande uttagas å läkemedelspriserna icke längre skola utgå. Förevarande anslag bör därför minskas med belopp, motsvarande dessa omkostnadspålägg. Civilförvaltningen har på grundval av storleksförhållandet mellan försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag uppskattat detta belopp för armén till 45 000 kronor. Denna beräkning anser jag mig kunna godtaga. Medelsbehovet under anslaget skulle härigenom uppgå till (860 000—30 000—45 000 =) 785 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 145 000 kronor.

Kostnaderna för läkarundersökning av personer, som söka anställning såsom krigsfrivilliga vid krigsmakten, ha under beredskapstiden bestritts från vederbörliga förskottsanslag men skola enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser numera avföras från vederbörlig försvarsgrens anslag till sjukvård. Någon uppräknig av sjukvårdsanslagen av denna anledning synes emellertid icke erforderlig.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av 785 000 kronor.

[34.] 16. **Armén: Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 102)	kronor 510 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 495 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har beräknat anslaget för nästa budgetår till 590 000 kronor.

Medelsbehovet för fredssjukvårdsmateriel har sjukvårdsförvaltningen, med hänsyn till att, såsom under nästföregående punkt anförts, kostnaderna för förbandsmateriel böra överföras till detta anslag, beräknat efter 1,5 öre för man och manskapstjänstgöringsdag. Med ett antal tjänstgöringsdagar för fast anställt manskap och värnpliktiga av 15 800 000 har förvaltningen beräknat anslagsposten till (15 800 000 × 0,015 =) 237 000 kronor eller i runt tal 240 000 kronor.

Anslagsposten till krigssjukvårdsmateriel har sjukvårdsförvaltningen i avvaktan på pågående utredningar inom 1945 års försvarskommitté upptagit till samma belopp som beräknats för innevarande budgetår eller 350 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Sjukvårdsförvaltningens beräkningar av medelsbehovet under detta anslag ge mig icke anledning till erinran i och för sig. Av skäl som jag kommer

att anföra i det följande vid behandling av anslaget Armén: Mathållning räknar jag dock med att det antal tjänstgöringsdagar som här bör tagas i beräkning är 1 000 000 lägre än sjukvårdsförvaltningen förutsatt. Medelsbehovet under anslagsposten till fredssjukvårdsmateriel skulle härigenom bli $(14\,800\,000 \times 0,015 =)$ 222 000 kronor och under hela anslaget $(222\,000 + 350\,000 =)$ 572 000 kronor.

Förevarande anslag bör emellertid vidare minskas med de belopp, som i det föregående beräknats skola från detta anslag överföras till anslaget Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen. Dessa belopp hänföra sig till lönekostnader för personal, som hittills avlönats från förevarande anslag, 20 000 kronor, driftkostnader vid sjukvårdsförvaltningens centralförråd, vilka enligt av sjukvårdsförvaltningen under hand lämnade uppgifter kunna beräknas till 32 000 kronor, samt lönekostnader för sjukvårdsförvaltningens förrådskontroll, 25 000 kronor, och uppgå således till sammanlagt 77 000 kronor.

Medelsbehovet under sjukvårdsmaterielanslaget för armén beräknar jag i enlighet med det anförda till $(572\,000 - 77\,000 =)$ 495 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 15 000 kronor och hänför sig i sin helhet till kostnadsöverflyttningar.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 495 000 kronor.

[35.] 17. **Armén: Anskaffning av inventarier för vissa sjukhus, reservationsanslag.** Försvarets sjukvårdsförvaltning har för nästa budgetår anmält behov av medel till bestridande av kostnaderna för erforderlig anskaffning av inventarietrustning i anledning av de om- och tillbyggnader av sjukhusen vid Livregementets grenadjärer, Hallands regemente, Smålands artilleriregemente och Göta trängkår, varom 1946 års riksdag beslutat (proposition nr 121, s. 31—37; riksdagens skrivelse nr 206). Ifrågavarande kostnader ha av sjukvårdsförvaltningen beräknats till 22 000 kronor för ettvarvt av sjukhusen eller tillhopa 88 000 kronor.

Då de beslutade om- och tillbyggnadsarbetena vid ifrågavarande trupp-Departements-
chefen.förbandssjukhus synas nödvändiggöra en komplettering av inventarietrustningen för sjukhusen, förordar jag, att för nästa budgetår anvisas erforderliga medel för ändamålet. Mot den av sjukvårdsförvaltningen verkställda beräkningen av medelsbehovet har jag icke funnit anledning till erinran. Jag förutsätter emellertid, att alla möjligheter till begränsning av kostnaderna utnyttjas.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Anskaffning av inventarier för vissa sjukhus* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 88 000 kronor.

Reseersättningar m. m.

[36.] 18. Armén: Reseersättningar m. m., förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 102)	kronor 4 100 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 4 700 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren in- tagen stat med 500 000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättningar, 1 600 000 kronor till tjänstgöringstraktamenten, 400 000 kronor till flyttnings- ersättningar samt 1 600 000 kronor till de värnpliktigas färdkostnader.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att — enligt vad chefen för armén framhållit — erfarenheterna från budgetåret 1945/46 otvetydigt utvisat, att det belopp, varmed anslagsposten till resekostnads- och traktamentsersätt- ningar för närvarande vore upptagen, icke motsvarade arméns behov med nuvarande organisation. Ämbetsverket funne det befogat med viss uppräkn- ing av anslagsposten och beräknade densamma med beaktande därav till 600 000 kronor.

Civilförvaltningen har vidare föreslagit, att anslagsposten till tjänstgörings- traktamenten, från vilken bestridas jämväl kostnaderna för kommenderings- tillägg, måtte — med hänsyn bland annat till den höjning av sådana till- lägg, som vidtagits från och med den 1 januari 1946 — upptagas med ett till 1 700 000 kronor förhöjt belopp.

Anslagsposten till flyttningsersättningar har civilförvaltningen beräknat till oförändrat belopp, 400 000 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till de värnpliktigas färdkostnader har civilförvaltningen anfört, att en uppräkning av densamma syntes erforderlig med hänsyn dels till belastningen under budgetåret 1945/46 — i runt tal 1 660 000 kronor — och dels till de genom kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) om värnpliktsavlöning meddelade ändrade bestämmelserna an- gående ersättning åt värnpliktiga för resekostnader. Civilförvaltningen räk- nade för sin del med att en höjning av anslagsposten till 1 700 000 kronor skulle vara tillräcklig.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har civilför- valtningen alltså beräknat till (600 000 + 1 700 000 + 400 000 + 1 700 000 =) 4 400 000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot den av civilförvaltningen verkställda anslagsberäkningen, enligt vilken anslaget skulle höjas med 300 000 kronor, synes i och för sig intet vara att erinra. Emellertid torde höjningen av rese- och tjänstgöringstraktamentena bära föranleda en ytterligare uppräkning av anslaget med 300 000 kronor. Jag har härvid beaktat, att kostnadsökningen i någon mån kommer att mot- verkas vid bifall till förslaget om anvisande av särskilt omkostnadsanslag för centrala värnpliktsbyrån. I enlighet med det anförda beräknar jag medels- behovet under förevarande anslag till (4 400 000 + 300 000 =) 4 700 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 600 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 4 700 000 kronor.

Expenser m. m.

Under denna rubrik ha i riksstaten för innevarande budgetår uppförts tre anslag: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, Övriga expenser m. m. samt Publikationstryck.

I enlighet med försvarets civilförvaltnings inledningsvis berörda förslag torde kostnaderna för tvätt böra bestridas från ett särskilt under rubriken Intendenturmateriel m. m. uppfört anslag. I samband härmed torde förstnämnda anslag böra givas den förenklade benämningen Bränsle m. m. Under förevarande rubrik bör vidare uppföras ett särskilt anslag — Telefon m. m. — till bestridande av kostnaderna för telefon, telegram och fjärrskriftsförbindelser. Anslaget Publikationstryck bör, såsom tidigare anförts, utgå och överföras till ett för försvaret gemensamt anslag.

[37.] 19. *Armén: Bränsle m. m., förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 103).....	kronor	19 880 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	8 700 000

I enlighet med försvarets civilförvaltnings förenämnda förslag bör, sedan kostnaderna för tvätt utbrutits ur anslaget, detta avses för bestridande av kostnader för bränsle, lyse och vatten samt inre och yttre renhållning. Kostnaderna för yttre renhållning bestridas för närvarande från vederbörlig post i staten för försvarsväsendets fastighetsfond. Det förutsättes, att underhållet och skötseln av gator, parker och likartade anläggningar fortfarande skola bekostas av medel under fastighetsfonden.

Arméförvaltningen har på grundval av den verkliga bränsleförbrukningen vid arméns permanenta värmeanläggningar under budgetåret 1944/45 beräknat bränsleförbrukningen under nästa budgetår, med undantag av förbrukningen för tvättändamål, till 68 000 ton normalkol. Under förutsättning att ungefär $\frac{1}{4}$ av bränsleförbrukningen kan täckas med olja och kol, skulle bränslekostnaderna uppgå till 6 100 000 kronor. Genom fortsatt bränslekontroll ha emellertid kostnaderna ansetts kunna nedbringas med omkring 5 % till 5 800 000 kronor.

Kostnaderna för elektrisk energi, gas och vatten ha beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår, eller i runt tal 1 600 000 kronor, vilket belopp emellertid genom kontrollåtgärder ansetts kunna minskas med 100 000 kronor till 1 500 000 kronor.

För glödlampor, säkringar och stickkontakter har beräknats ett belopp av 250 000 kronor.

I fråga om kostnaderna för renhållning och städning har arméförvaltningen framhållit, att dessa kostnader före budgetåret 1945/46 kunnat hållas relativt

¹ Anslaget benämnt *Armén: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.*

låga tack vare användandet i stor utsträckning av militär handräkningspersonal. Ifrågavarande kostnader hade för nästlidet budgetår beräknats till 500 000 kronor men i verkligheten uppgått till omkring 1 050 000 kronor, huvudsakligen beroende på att civil städningspersonal anstälts eller tagits i anspråk i avsevärt större omfattning än tidigare, när militär handräkning icke stått till förfogande för detta ändamål. När tillgången på värnpliktig handräkningspersonal även under instundande budgetår syntes bli synnerligen knapp, måste städning av expeditioner, sjukavdelning och andra förbanden gemensamma lokaler huvudsakligen ombesörjas av civil personal. Med hänsyn därtill beräknades medelsbehovet för renhållning och städning under budgetåret 1947/48 — även vid iakttagande av den strängaste sparsamhet — komma att uppgå till samma storlek som under nästlidet budgetår eller i runt tal 1 000 000 kronor. Därvid förutsattes, att någon nämnvärd höjning av städningspersonalens löner icke komme i fråga.

Arméförvaltningen har anfört, att utöver nu angivet belopp — vilket avsåge inre renhållning — tillkomme kostnaderna för yttre renhållning med 150 000 kronor. En tillämpning av grunderna för den nya uppställningen för fjärde huvudtiteln borde även föranleda, att under förevarande anslag beräknades medel, 39 000 kronor, för bränsle, lyse, vatten och renhållning vid arméns fasta drivmedelsanläggningar.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra (5 800 000 + 1 500 000 + 250 000 + 1 000 000 + 150 000 + 39 000 =) i runt tal 8 740 000 kronor.

Departements-
chefen.

Vid anmälan av propositionen 1946: 120 framhöll jag vid behandlingen av arméns anslag till avlöningar till civil handräkningspersonal, att enligt verkställd utredning installation av oljeeldning i värmeanläggningar, som lämpade sig därför, skulle medföra så stora besparingar, att kostnaderna för anskaffning av erforderlig utrustning för oljeeldning skulle inbesparas på kortare tid än ett halvt år. De kostnadsbegränsningar, som sålunda stode att vinna på detta område, borde enligt min mening snarast tillvaratagas. Engångskostnader för anskaffning av utrustningen samt för arbeten, som kunde ifrågakomma, dock ej byggnadsarbeten, borde kunna bestridas från de anslag, å vilka besparingar uppkomme genom de bränslebesparande åtgärderna. Sedermera har Kungl. Maj:t av respektive försvarsgrenars bränsleanslag ställt erforderliga medel till förfogande för anordnande av oljeeldning i de värmeanläggningar, som ansetts böra i första hand komma i fråga för omändring. I anslagsberäkningarna för nästa budgetår har hänsyn tagits till de besparingar å bränsleanslagen, som beräknas uppkomma genom de sålunda vidtagna åtgärderna. Såsom av arméförvaltningens framställning framgår motvägas emellertid dessa besparingar av en avsevärd ökning av kostnaderna för renhållning och städning, väsentligen beroende på att militär handräkningspersonal icke kunnat ställas till förfogande i tillräcklig omfattning.

Arméförvaltningens beräkning av medelsbehovet under anslaget har icke

givit mig anledning till erinran, och jag tillstyrker alltså, att anslaget bestämmas till, i avrundat tal, 8 700 000 kronor. Jag har dock icke härmed tagit ställning till frågan om medelsbehovet för renhållning och städning. Denna fråga är bland annat beroende av den takt, i vilken det inledningsvis berörda rationaliseringsarbetet vid arméns truppförband kan genomföras. Anslagsminskningen utgör 1 180 000 kronor, i huvudsak sammanhängande med överflyttningen av kostnaderna för tvätt till särskilt anslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 8 700 000 kronor.

[38.] 20. **Armén: Telefon m. m., förslagsanslag.** Såsom av det föregående framgår föreslår jag, att kostnaderna för telefon, telegram och fjärrskriftsförbindelser skola bestridas från ett särskilt anslag. Dessa kostnader belasta för närvarande anslagen Övriga expenser m. m. och Fasta drivmedelsanläggningar. Arméförvaltningen har beräknat kostnaderna till 467 800 kronor, varemot intet synes vara att erinra. Anslagsbeloppet torde dock kunna avrundas till 460 000 kronor. Anslaget torde böra erhålla förslagsanslagsnatur. Jag förutsätter härvid, att anslaget icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 460 000 kronor.

[39.] 21. **Armén: Övriga expenser m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 105)	kronor 1 120 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 490 000

Omläggningen av anslagsuppställningen innebär, att kostnaderna för telefon, telegram och fjärrskriftsförbindelser samt för blankettryck utbrytas till nya anslag, Telefon m. m. respektive Publikations- och blankettryck. Vidare böra kostnaderna för kontorsmaskiner bestridas från anslaget Inventarier m. m. (tidigare Kasern- och förplägnadsutredning m. m.). Å andra sidan böra till förevarande anslag överföras kostnader av expensmedels natur från undervisnings- och övningsanslag samt från anslagen Remontering och Fasta drivmedelsanläggningar.

Arméförvaltningen har anført, att — oavsett föreslagna överföringar mellan olika anslag — någon förändring icke inträtt, som påkallade ökning eller minskning av anslaget. Kostnaderna för telefon m. m., för blankettryck och för kontorsmaskiner beräknades till respektive 464 000, 210 000 och 140 000 kronor, med vilka belopp anslaget enligt det föregående borde minskas. Å andra sidan skulle till anslaget överföras medel från undervisnings- och övningsanslag samt från anslagen Remontering och Fasta drivmedelsanläggningar med respektive 163 000, 3 450 och 500 kronor.

Medelsbehovet under anslaget skulle således med den nya anslagsuppställningen bliva (1 120 000 — 464 000 — 210 000 — 140 000 + 163 000 + 3 450 + 500 =) i runt tal 473 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Mot arméförvaltningens anslagsberäkning har jag intet att erinra. Såsom framgår av vad jag anfört vid behandlingen av försvarsstabens omkostnadsanslag bör emellertid under förevarande anslag beräknas ett belopp av 15 000 kronor, avseende vissa å armén belöpande kostnader för mobiliseringsverket, vilka för närvarande bestridas från försvarsstabens anslag till vissa arbeten å mobiliseringsverket. Med beaktande härav beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag till i avrundat tal 490 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 630 000 kronor, i sin helhet beroende på fjärde huvudtiteln omläggning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 490 000 kronor.

Mathållning m. m.

[40.] 22. **Armén: Mathållning, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren, s. 106)	kronor 24 650 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 23 500 000

Till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår har legat en beräknad portionskostnad av 1 krona 55 öre för man och tjänstgöringsdag, varav 1 krona 40 öre beräknats motsvara kostnaden för proviant å förläggningssorten (normalportionspriset) och återstoden, 15 öre, övriga kostnader för arméns mathållning, nämligen merkostnader för proviant utom förläggningssorten, under transporter och vissa övningar, ävensom kostnaderna för portion å civil sjukvårdsinrättning, för de centrala magasinens drift m. m.

I fråga om medelsbehovet för nästkommande budgetår har *arméförvaltningen* anfört i huvudsak följande.

Sedan ämbetsverkets framställning rörande lantförsvarets medelsbehov budgetåret 1946/47 avgavs har en nedgång i livsmedelspriserna skett. Priset å normalportionen beräknades vid dåvarande livsmedelspriser till 145 öre. Medeltalet av truppförbandens normalportionspriser är nu omkring 142 öre. Huru livsmedelspriserna komma att ställa sig under budgetåret 1947/48 torde icke nu kunna bedömas med någon större grad av tillförlitlighet. Även om en nedgång av de nuvarande priserna kan vara möjlig, synes dock försiktigheten bjuda, att till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1947/48 lägges samma normalportionspris, som legat till grund för medelsanvisningen innevarande budgetår, eller 140 öre.

Beträffande dagskostnadsbeloppet för »övriga kostnader» är följande att anföra.

Från och med budgetåret 1945/46 har beloppet beräknats till 15 öre efter att därförut under en följd av år ha upptagits till 12 öre. Ökningen var beroende av prisstegringar. Sedan nämnda tidpunkt ha tillkommit följande omständigheter, som inverka på beräkningarna.

De värnpliktiga ha numera tillerkänts portionsgottgörelse under övningsuppehåll. Portionsgottgörelsen utgår med ett belopp, som med 25 % överstiger normalportionspriset, d. v. s. vid ett normalportionspris av 140 öre 175 öre per dag. Av tilläggsbeloppet, 35 öre, beräknas huvuddelen eller cirka 30 öre motsvara utgifterna för köks- och servispersonal, värme och vatten, förplägnadsutredning m. m., vilka kostnader bestridas av andra anslag än mathållningsanslaget, under det att den mindre delen — cirka 5 öre — motsvarar vissa allmänna omkostnader, som bestridas av sistnämnda anslag. Då det ansetts medföra ett vidlyftigt och onödigt arbete att uppdelat merkostnaden på samtliga därav berörda anslag, vilka till huvudsaklig del äro förslagsanslag, har hela merkostnaden bestritts av mathållningsanslaget. Merkostnaden, som skulle drabba mathållningsanslaget, bliver sålunda (35 — 5 =) 30 öre per dag vid övningsuppehåll, vilket under 900 000 tjänstgöringsdagar gör cirka 270 000 kronor eller 1,7 öre per portion. — Enligt de nu gällande utbildningsplanerna förutsättas övningar utom förläggningssorten i betydligt högre grad än förut, bland annat i fråga om vinterutbildningen, vilket medför ökade kostnader för mathållningen, icke minst därigenom att vid nämnda tillfällen officerare och underofficerare med vederlikar bliva berättigade till fri portion. Under de fältmässiga övningarna måste dessutom numera i jämförelsevis stor utsträckning — därest övningarna skola kunna givas fullt fältmässig karaktär — sådana dyrbarare speciallivsmedel komma till användning, som visat sig oundgängliga vid nuvarande krigföringsätt. — Det har visat sig erforderligt att arméns beredskap beträffande livsmedel hålles på en högre nivå än förut varit fallet. Bland annat avses de centrala intendenturanstalterna för livsmedel utökas med två, och åtgärder vidtagas för ökad lagerhållning vid en del av de hittillsvarande. Även om vid prissättningen av de livsmedel, som från dessa anstalter utlämnas till förbrukning på bekostnad av truppförbandens proviantanslag, hänsyn toges till att viss del av lagringskostnaderna inräknas i priset, kommer dock en icke obetydlig del av dessa att belasta »övriga kostnader».

Det har på grund av rådande förhållanden icke varit möjligt att upprätthålla statistikföringen i full utsträckning och i vissa hänseenden har tillförlitligt material för statistiken ännu ej förelegat. Det är sålunda icke möjligt att siffermässigt angiva merkostnaderna. Arméförvaltningen håller emellertid före, att desamma icke kunna beräknas lägre än till 5 öre per portion. Dagsbeloppet för »övriga kostnader» synes med hänsyn därtill böra beräknas till 20 öre.

Enär antalet tjänstgöringsdagar beräknats till i runt tal 15 800 000, har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet till $(15\,800\,000 \times 1,60 =)$ i avrundat tal 25 000 000 kronor.

Mot arméförvaltningens beräkning av normalportionspriset synes intet vara att erinra. Med hänsyn till vad arméförvaltningen anfört rörande övriga mathållningskostnader anser jag mig nu kunna godtaga ämbetsverkets beräkning jämväl av dessa kostnader. Jag förutsätter emellertid härvid, att frågan om grunderna för beräkning av ifrågavarande kostnader upptages till förnyad prövning, sedan ytterligare ett års erfarenhet vunnits rörande den verkliga anslagsbelastningen under fredsförhållanden. Vidare utgår jag från att i samband med fastställande av stat för anslaget berörda kostnadsberäkningar underkastas förnyad prövning genom Kungl. Maj:ts försorg med beaktande av då föreliggande förhållanden. Härvid torde även böra närmare bedömas

Departements-
chefen.

behovet av den av arméförvaltningen förutsatta ökningen av arméns beredskap beträffande livsmedel. I enlighet med det anförda beräknar jag således i detta sammanhang för nästa budgetår den sammanlagda portionskostnaden för man och tjänstgöringsdag till 1 krona 60 öre.

Arméförvaltningen har uppskattat antalet tjänstgöringsdagar för personal med rätt till fri förplägnad m. m. till 15 800 000, varav omkring 2 700 000 avse fast anställt manskap. Med hänsyn till beräknat antal vakanser inom manskapsgraderna torde emellertid detta antal kunna reduceras med åtminstone 500 000. Bifall till det vid behandlingen av arméns anslag Avlöningar till aktiv personal m. fl. omnämnda förslaget om ändrad anställnings- och avlöningsform för vissa äldre furirer skulle vidare medföra en ytterligare minskning av det antal tjänstgöringsdagar för här avsedda personalkategorier, som i detta sammanhang bör tagas i beräkning, med åtminstone 500 000. Under hänvisning till vad jag anført vid behandlingen av nyssnämnda anslagsfråga uppskattar jag därför för närvarande antalet tjänstgöringsdagar till omkring 14 800 000, eller 1 000 000 lägre än enligt arméförvaltningens beräkningar. Medelsbehovet under anslaget skulle således komma att utgöra ($14\,800\,000 \times 1,60 =$) 23 680 000 kronor.

I det följande kommer jag vid behandlingen av de till anslagsgruppen Bidrag och understöd hörande anslagen att föreslå, att kostnaderna för de naturaförmåner, som staten vederlagsfritt tillhandahåller medlemmar av organisationer för frivilligt försvarsarbete, från och med nästa budgetår skola inräknas i vederbörande organisationers bidragsanslag. Förslagets genomförande kommer att föranleda minskad belastning å ett flertal anslag, bland annat nu ifrågavarande anslag. Kostnadsminskningen kan här uppskattas till i runt tal 110 000 kronor. Vid anslagsberäkningarna i det följande kommer jag — i vissa fall genom avrundningar nedåt av anslagsbeloppen — att taga hänsyn till de kostnadsminskningar å övriga anslag, som föranledas av överflyttningen av ifrågavarande kostnader till bidragsanslagen. Med beaktande av vad som anförts beräknar jag medelsbehovet under förevarande anslag till ($23\,680\,000 - 110\,000 =$) 23 570 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 23 500 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär det nu anmälda medelsbehovet en minskning med 1 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: *Mathållning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 23 500 000 kronor.

[41.] 23. Armén: *Furagering, förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 107)	kronor 4 600 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 4 500 000

Arméförvaltningen har ansett kostnaden för häst och dag kunna för nästkommande budgetår oförändrat beräknas för normalfoderstat 1 (stamhästar)

till 1 krona 56 öre, för normalfoderstat 2 (ackordhästar) till 1 krona 66 öre och för normalströstaten till 12 öre. Övriga furageringskostnader (transporter, magasinshyror m. m.) ha ansetts böra upptagas till oförändrat 5 öre för häst och dag.

Arméförvaltningen har för nästa budgetår uppskattat antalet hästunderhållsdagar — bortsett från underhållsdagarna för remonterna vid remontdepåerna — till 1 829 500 enligt normalfoderstat 1, till 595 000 enligt normalfoderstat 2 och till 2 424 500 enligt normalströstaten. Kostnaderna för utfodring av arméns hästar — utom nämnda remonter — skulle således komma att uppgå till $(1\,829\,500 \times 1,56 + 595\,000 \times 1,66 + 2\,424\,500 \times 0,12 + 2\,424\,500 \times 0,06 =)$ 4 253 885 kronor. Kostnaderna för utfodring av remonterna vid remontdepåerna ha beräknats till 300 960 kronor mot 311 100 kronor för innevarande budgetår samt kostnaderna för arméhundarnas utfodring oförändrat till 28 000 kronor. Medelsbehovet skulle alltså enligt arméförvaltningens beräkningar uppgå till $(4\,253\,885 + 300\,960 + 28\,000 =)$ 4 582 845 kronor eller i runt tal 4 580 000 kronor.

Mot arméförvaltningens beräkning av medelsbehovet har jag ingen annan erinran än att anslaget torde kunna avrundas nedåt till 4 500 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 100 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang erinra om att för innevarande budgetår till följd av bristande tillgång på motorfordon inom landet räknats med ett extra behov av i runt tal 100 000 hästunderhållsdagar. Antalet extra hästunderhållsdagar har med hänsyn till den fortskridande motoriseringen av vissa förband ansetts kunna begränsas för nästa budgetår. Skulle emellertid motoriseringen bli ytterligare försenad, torde antalet extra hästunderhållsdagar bli något högre än här förutsatts.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Furagering* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 4 500 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

I riksstaten för innevarande budgetår ha under denna rubrik uppförts tre anslag: Munderingsutrustning m. m., Kasern- och förplägnadsutredning m. m. samt Anskaffning av intendenturmateriel.

Förstnämnda anslag torde för vinnande av enhetlighet med övriga försvarsgrenar böra erhålla benämningen Beklädnad m. m. Även det andra anslaget bör, i samband med vissa i det följande närmare berörda kostnadsöverföringar, erhålla ändrad benämning, lämpligen Inventarier m. m. Såsom förut anförts föreslås uppförande av ett nytt anslag under denna rubrik med benämningen Tvätt. Anslaget torde böra erhålla karaktären av förslagsanslag. Något anslag för engångsanskaffning av intendenturmateriel erfordras icke för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

[42.] 24. Armén: Beklädnad m. m., reservationsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 107)	kronor	1 13 500 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	12 000 000

Från anslaget torde böra bestridas samma kostnader för vilka anslaget Munderingsutrustning m. m. nu avses.

Arméförvaltningen har på sätt närmare framgår av handlingarna i ärendet beräknat, att kostnaderna för underhåll och förnyelse av munderingsutrustning, om hänsyn icke toges till den pågående centraliseringen av underhållstjänsten, skulle kräva ett anslagsbelopp av 90,5 öre per tjänstgöringsdag. Med hänsyn till den ovissa prisutvecklingen ifrågasatte arméförvaltningen emellertid icke för närvarande några ändrade beräkningsgrunder. Posten till munderingsutrustning borde således alltjämt upptagas efter 85 öre för tjänstgöringsdag. Då antalet tjänstgöringsdagar för manskap beräknats till 15 800 000, skulle alltså erfordras ett anslagsbelopp av $(15\,800\,000 \times 0,85 =)$ 13 430 000 kronor.

Alltsedan budgetåret 1945/46 har munderingsanslaget nedräknats med ett belopp av 7 öre per tjänstgöringsdag med hänsyn till de minskade kostnader för materielens underhåll (skomakeri- och skrädderireparationer), som beräknats uppstå i och med att försvarets fabriksstyrelses centrala reparationsanstalter övertogo nämnda underhåll.

Med hänsyn till nuvarande leveranssvårigheter har arméförvaltningen utgått från att igångsättning i full omfattning av anstalten i Stockholm icke kan ske förrän den 1 oktober 1947 och av anstalten i Boden icke förrän den 1 januari 1948. Då anstalten på Gotland under hela budgetåret komme att vara i full drift, skulle 2 700 000 tjänstgöringsdagar beröras av fabriksstyrelsens reparationer. Det belopp, som tidigare ansetts kunna inbesparas genom dessa reparationer, hade beräknats med hänsyn till den utredning angående underhållskostnaderna, som utförts av 1942 års militära reparationstjänstutredning. Sedan numera en förnyad sådan utredning utförts genom generaldirektören T. Sällfors, syntes kostnadsbesparingar genom centraliseringen böra beräknas på grundval av den senare utredningen. Enligt denna kunde den besparing, som uppkomme genom övergång till centraliserad reparationstjänst, beräknas till 4,5 öre per tjänstgöringsdag. Fabriksstyrelsens övertagande av skomakeri- och skrädderireparationerna beräknades sålunda medföra en kostnadsminskning om $(2\,700\,000 \times 4,5 =)$ 121 500 kronor. Medelsbehovet för denna anslagspost borde således beräknas till 13 308 500 kronor.

För skidmateriel har arméförvaltningen beräknat oförändrat belopp, 500 000 kronor. Ämbetsverket har emellertid framhållit, att en höjning av detta belopp framdeles komme att bli oundgängligen erforderlig.

Arméförvaltningen har anfört, att medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår av särskilda skäl kunde beräknas något lägre än vad i det föregående anförts samt härom anfört i huvudsak följande.

I särskilda direktiv hade överbefälhavaren meddelat arméförvaltningen att, enär tillgången å beklädnad vid armén vore riklig, behov av nyanskaff-

¹ Av anslaget, benämnt Armén: Munderingsutrustning m. m., ha 700 000 kronor, med hänsyn till minskat antal tjänstgöringsdagar, överförts till budgetutjämningsfonden.

ning av viktigare persedelslag icke syntes föreligga i vart fall under närmaste tiden, varför det kunde ifrågasättas, huruvida icke övergångsvis under budgetåret 1947/48 en väsentlig reducering av anslaget till munderingsutrustning kunde företagas. Någon väsentlig minskning i anskaffningskostnaden för uniformspersedlar ansåge arméförvaltningen icke kunna beräknas. Däremot syntes en minskad anskaffning av skodon, i anslutning till en avsedd minskad lagerhållning av grövre skodon, böra ifrågakomma under budgetåret. Motsvarande minskning av lättare för permissionsbruk avsedda skodon kunde däremot icke beräknas, då något nämnvärt överskott av dylika icke föreläge. Arméförvaltningen beräknade att en besparing, svarande mot nyanskaffningsvärdet för 40 000 par grövre skodon, eller med i runt tal 900 000 kronor kunde ernås.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle således enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra (13 308 500 + 500 000 — 900 000 =) 12 908 500 kronor.

I enlighet med riksdagens beslut skola tvätt och reparation av beklädnads-
 persedlar inom försvaret centraliseras till ett antal större anstalter. Häri-
 genom beräknas avsevärda kostnadsbesparingar kunna vinnas. Förhållandena
 på arbetsmarknaden och svårigheter att erhålla maskinell utrustning m. m.
 ha medfört en fördröjning av anstalternas iordningställande. Såsom framgår
 av arméförvaltningens anslagsberäkningar torde emellertid redan under nästa
 budgetår icke oväsentliga besparingar komma att uppnås genom centralise-
 ringen.

Departements-
 chefen.

Antalet tjänstgöringsdagar kan, såsom i det föregående anförts, med 1 000 000 beräknas understiga det av arméförvaltningen förutsatta. Med beaktande härav uppskattar jag medelsbehovet till i avrundat tal 12 000 000 kronor. Självfallet bör vid anslagets användning behörig hänsyn tagas till rådande varuknapphet inom vissa områden.

Såsom i det föregående vid anmälan av arméförvaltningens avlöningsanslag framhållits bestridas avlöningar till bl. a. tjänstemannapersonal med betydande belopp från s. k. sakanslag. Den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst kan beräknas medföra en ökning av dessa avlöningskostnader. I brist på säkrare utgångspunkter torde en preliminär uppskattning av denna kostnadsökning kunna erhållas genom en procentuell uppräknings av de för budgetåret 1945/46 å respektive anslag redovisade kostnaderna för tjänstemannalöner. De beräkningar rörande ifrågavarande kostnadsökning, som i det följande framläggas under de olika anslagen, ha verkställts på detta sätt. Såvitt avser förevarande anslag kunna merkostnaderna på grund av den allmänna löneregleringen uppskattas till 15 000 kronor. Jag förutsätter, att dessa merkostnader skola kunna bestridas inom ramen för nyss angivna anslagsbelopp. Anslagsminskningen utgör 1 500 000 kronor och beror på minskat antal tjänstgöringsdagar samt begränsning av anskaffningen av skodon.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: Beklädnad m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

[43.] 25. Armén: Inventarier m. m., reservationsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 109)	kronor	1 2 250 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	2 300 000

Av anslaget böra bestridas — förutom de utgifter, för vilka anslaget Kasern- och förplägnadsutredning m. m. för närvarande avses — *dels* kostnader för inventarier och förplägnadsmateriel vid utbildningsanstalter, remontdepåer och drivmedelsanläggningar, *dels ock* kostnader för kontorsmaskiner. Sistnämnda kostnader bestridas för närvarande i huvudsak från anslaget Övriga expenser m. m., medan de kostnader för inventarier och förplägnadsmateriel, som beröras av överföringen, utgå av anslagen Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m., Remontering och Fasta drivmedelsanläggningar.

Medelsbehovet för kasern- och förplägnadsutredning har för innevarande budgetår beräknats *dels* med ett fast belopp av 300 000 kronor för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier, möbler till dagrum och andra gemensamma lokaler, gymnastikmateriel m. m., *dels* efter ett belopp av 5 öre för man och tjänstgöringsdag för anskaffning och underhåll av sängservis och annan för manskapet avsedd kasernutredning, *dels ock* till förplägnadsutredning efter ett belopp av 7 öre för man och tjänstgöringsdag och efter 1 öre för häst och underhållsdag.

Arméförvaltningen, som räknat med oförändrade beräkningsgrunder för nästa budgetår, har uppskattat kostnaderna för expeditionsmöbler vid arméns utbildningsanstalter till 70 000 kronor. För inventarier vid remontdepåerna och arméns fasta drivmedelsanläggningar ha beräknats 1 100 respektive 700 kronor. Kostnaderna för kontorsmaskiner har arméförvaltningen uppskattat till 140 000 kronor. För underhåll och anskaffning av musikmateriel har beräknats ett belopp av 36 400 kronor.

Då antalet tjänstgöringsdagar för manskap med beaktande av beräknade övningsuppehåll uppskattats till 14 900 000 och antalet underhållsdagar för hästar, inberäknat de vid remontdepåerna befintliga remonterna, till 2 644 000, skulle det sammanlagda medelsbehovet under anslaget enligt arméförvaltningens beräkningar utgöra $(300\ 000 + 14\ 900\ 000 \times 0,12 + 2\ 644\ 000 \times 0,01 + 70\ 000 + 1\ 100 + 700 + 140\ 000 + 36\ 400 =)$ i avrundat tal 2 360 000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot de av arméförvaltningen framlagda beräkningarna synes intet annat vara att erinra än att medelsbehovet med hänsyn till beräknad minskning av antalet tjänstgöringsdagar torde kunna nedräknas med 120 000 kronor till 2 240 000 kronor. Å andra sidan kräver den inledningsvis berörda rationaliseringen av stabs- och förvaltningstjänsten vid arméns truppförband i fortsättningen viss anskaffning av specialmöbler. Kostnaderna härför kunna uppskattas till omkring 60 000 kronor för de truppförband, som närmast komma i fråga för rationalisering. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra $(2\ 240\ 000 + 60\ 000 =)$ 2 300 000 kronor. Jag

¹ Av anslaget, benämnt Armén: Kasern- och förplägnadsutredning m. m., ha 100 000 kronor, med hänsyn till minskat antal tjänstgöringsdagar, överförts till budgetutjämningsfonden.

vill emellertid framhålla, att rationaliseringen medför minskning av behovet av skrivmaskiner, varför medelsbehovet för dylika maskiner kommer att nedgå allt eftersom rationaliseringen efter hand genomföres.

För underhåll och anskaffning av musikmateriel har arméförvaltningen äskat ett belopp, som med 4 000 kronor överstiger det för innevarande budgetår beräknade beloppet. Under innevarande budgetår har en förstärkning av sistnämnda belopp med 20 000 kronor befunnits nödvändig för att materielen skulle kunna hållas i tillfredsställande skick. I vad mån en liknande förstärkning kan bli erforderlig även under nästa budgetår kan ej nu bedömas. Jag förutsätter, att inom anslaget ram skall finnas utrymme för en eventuell höjning av det för musikmateriel beräknade beloppet.

Under erinran att anslagshöjningen utgör 50 000 kronor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 300 000 kronor.

[44.] 26. **Armén: Tvätt, förslagsanslag.** *Arméförvaltningen* har beräknat kostnaderna för tvätt till 20 öre per kg vattentvätt och 40 öre per kg kemisk tvätt samt tvättgodsmängden till 0,3 respektive 0,045 kg per man och tjänstgöringsdag. Då antalet tjänstgöringsdagar för manskap uppskattats till 15 800 000, ha kostnaderna för vattentvätt beräknats uppgå till $(15\,800\,000 \times 0,3 \times 0,20 =)$ 948 000 kronor samt för kemisk tvätt till $(15\,800\,000 \times 0,045 \times 0,40 =)$ 284 400 kronor, eller i runt tal tillhoppa 1 200 000 kronor.

Mot arméförvaltningens beräkningar synes intet annat vara att erinra än att medelsbehovet med hänsyn till beräknad minskning av antalet tjänstgöringsdagar torde kunna nedräknas med 80 000 kronor till 1 120 000 kronor. Av vad jag anfört vid behandlingen av anslaget Beklädnad m. m. framgår, att kostnaderna för tvätt beräknas komma att nedgå allt eftersom den beslutade centraliseringen av tvätt- och reparationstjänsten för intendenturmateriel genomföres. Någon minskad belastning å förevarande anslag är emellertid icke att påräkna i anledning därav. Kostnadsminskningen kommer nämligen att i sin helhet beröra andra anslag, som innan centraliseringen genomförts belastas med vissa utgifter, sammanhängande med de förbandsvis drivna tvättanstalterna, såsom för tjänstemannalöner, bränsle, vatten, lokalhyra och elektrisk energi.

Under erinran att kostnaderna för tvätt för innevarande budgetår bestridas från arméns bränsleanslag får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 120 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Övningar m. m.

Under rubriken Undervisning och övningar ha i gällande riksstat för de olika försvarsgrenarna sammanförts anslag, som i huvudsak avses för be-

stridande av kostnader för undervisningen vid försvarsgrenarnas fasta utbildningskurser samt för försvarsgrenarnas övningar. Även vissa kostnader, som ej sammanhånga med undervisning och övningar, redovisas dock under nämnda rubrik, såsom vid armén drivmedelskostnader för s. k. ekonomikörslor, vid marinen ett flertal kostnader ombord å flottans fartyg samt vid flygvapnet kostnader för väderlekstjänsten och hundbevakningen. I fråga om anslagsuppställningen och redovisningen av kostnaderna under de olika anslagen råder för närvarande stor oenhetlighet mellan de olika försvarsgrenarna.

Civildförvaltningen har föreslagit en genomgripande omläggning av de till denna grupp hörande anslagen, i huvudsak innebärande att för envar av försvarsgrenarna respektive, inom marinen, för envar av vapengrenarna skulle anvisas allenast ett anslag, av reservationsanslags natur, till undervisning och övningar. Kostnaderna för ekonomikörslor skulle för varje försvarsgren sammanföras med kostnaderna för drivmedelsförråd till ett under rubriken Intendenturmateriel m. m. uppfört förslagsanslag. Flygvapnets kostnader för drivmedel vid övningar, vilka från och med innevarande budgetår sammanförts med kostnaderna för underhåll av flygmateriel till ett gemensamt anslag, skulle ånyo bestridas från övningsanslaget. Förslaget innebär jämväl i övrigt ett flertal jämkningar mellan olika anslag, främst i syfte att vinna enhetlighet mellan de olika försvarsgrenarna.

Civildförvaltningens förslag har synts mig i huvudsak lämpligt. För flottan och kustartilleriet bör dock anvisas ett gemensamt anslag. Jag föreslår därför att för envar av armén, marinen och flygvapnet uppföres ett reservationsanslag till undervisning och övningar. Anslagen kunna lämpligen erhålla den förenklade benämningen Övningar m. m. Ehuru vissa skäl tala för den av civilförvaltningen föreslagna särskilda redovisningen av kostnaderna för ekonomikörslor, anser jag mig, med hänsyn bland annat till svårigheten i många fall att särskilja ekonomikörslor från körningar i samband med övningar, icke kunna tillstyrka, att kostnaderna för ekonomikörslor utbrytas till särskilt anslag. Jag föreslår i stället, att drivmedelskostnader för ekonomikörslor, såsom nu gäller för armén, även inom övriga försvarsgrenar skola bestridas från samma anslag som kostnaderna för drivmedel i samband med övningar. Andra kostnader för ekonomikörslor böra liksom nu bestridas från respektive materielunderhållsanslag m. m.

Kostnaderna för drivmedelsförråd, vilka för närvarande för arméns del bestridas från ett särskilt anslag, Fasta drivmedelsanläggningar, men inom övriga försvarsgrenar utgå från samma anslag som kostnaderna för drivmedlen, böra för varje försvarsgren upptagas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Drivmedelsförråd m. m. Detta anslag bör avses även för underhåll av distributionsanläggningar m. m.

I avvaktan på närmare erfarenheter rörande den från och med innevarande budgetår genomförda omläggningen beträffande flygvapnets drivmedelskostnader kan jag icke tillstyrka, att dessa kostnader på sätt civilförvaltningen föreslagit återföras till övningsanslaget.

I samband med den föreslagna omläggningen torde samlingsrubrikerna Undervisning och övningar bära erhålla den ändrade benämningen Övningar m. m.

[45.] 27. **Armén: Övningar m. m., reservationsanslag.** Den ändrade anslagsuppställningen innebär, att under detta anslag sammanföres större delen av de kostnader, som för innevarande budgetår bestridas från nedanstående anslag:

Undervisningsmateriel m. m. (statsliggaren s. 110).....	kronor	385 000
Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m. (statsliggaren s. 111)	»	1 150 000
Truppförbandens övningar (statsliggaren s. 113)	»	8 900 000
Fält- och fälttjänstövningar (statsliggaren s. 114).....	»	2 150 000

Vissa under dessa anslag beräknade kostnader komma genom omläggningen att överföras till andra anslag. Sålunda bära — med i det följande angivna undantag — kostnader av expensnatur bestridas från expensanslag, inventariiekostnader från inventarieanslag, kostnader för anskaffning och underhåll av teknisk materiel från tygmaterielanslag samt kostnader för distributionsanläggningar m. m. från anslag till drivmedelsförråd.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har *arméförvaltningen*, såvitt avser undervisningsmateriel m. m., hemställt om oförändrat anslag, 385 000 kronor.

Av arméförvaltningens framställning framgår, att av detta belopp vid den föreslagna omläggningen av anslagsuppställningen 35 000 kronor bära överföras till expensanslag och 70 000 kronor till tygmaterielanslag. Återstoden, 280 000 kronor, skulle beräknas under det nya övningsanslaget.

Kostnaderna för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m. har arméförvaltningen likaledes beräknat till oförändrat belopp, 1 150 000 kronor. Av detta belopp bära enligt arméförvaltningen i anledning av den ändrade anslagsuppställningen 70 000 kronor överföras till inventarieanslag, 100 000 kronor till expensanslag samt 16 000 kronor, avseende materiel av teknisk natur, till tygmaterielanslag. Återstoden, 964 000 kronor, bör beräknas under det nya övningsanslaget.

Under anslaget till truppförbandens övningar har arméförvaltningen äskat 8 770 000 kronor, varvid anförts i huvudsak följande.

Vid beräkning av drivmedelsbehovet för budgetåret 1947/48 hade tidigare tillämpade beräkningsgrunder bibehållits, dock med vissa undantag beträffande stammotorfordon i standardutförande. Sålunda hade upptagits det antal stammotorfordon i standardutförande, som genom nädigt beslut den 15 november 1945 fastställts skola bibehållas i ständigt bruk vid armén. Av dessa fordon hade 50 personbilar och 412 lastbilar upptagits som gengasdrivna.

Motorfordonens användning beträffande antalet mil (timmar) per år vore i överensstämmelse med tidigare tillämpade beräkningsgrunder. I fråga om drivmedelsförbrukningen per mil (timme) hade dock erfarenheterna från fordonens användning givit vid handen, att ändringar borde vidtagas för motyl-drivna person- och lastbilar. Medan förbrukningen per mil enligt tidigare

tillämpade beräkningsgrunder varit för personbil 2 liter och för lastbil 4 liter motyl, hade åtgångssiffrorna för dessa motorfordon visat sig utgöra 2,5 respektive 5 liter per mil. Detta hade sin orsak däri, att efter försäljning av övertaliga stammotorfordon de för arméns behov lämpligaste fordonen, d. v. s. de med större motorstyrka än förut, behållits. Det hade således skett en förskjutning mot användning av tyngre bilar i förhållande till vad tidigare varit fallet, vilket även föranlett större åtgång av drivmedel per mil.

Vid beräkning av anslagsposten drivmedel borde drivmedelspriserna i enlighet med de principer, som försvarets civilförvaltning föreslagit skola gälla beträffande försvarets förråd, ansluta sig till marknadens partipriser i imporhamnarna (O-zon) och å tillverkningsorterna, medan kostnaderna för frakter och transporter borde bestridas från de anslagsmedel, som arméförvaltningen föreslagit bära anvisas för driften vid arméns fasta drivmedelsanläggningar.

Behovet av drivmedel och kostnaderna därför framginge av följande tabell.

Motyl 25	7 982 110 l			
»	50 2 233 000 »	10 215 110 l	à 38 öre/l ¹	kronor 3 881 742
Motorbrännolja				
(motorfotogen)	471 800	» »	15 öre/l	» 70 770
Bilkol (bilved)	1 773 000	kg »	20 öre/kg	» 354 600
Motorsmörjolja m. m.	311 498	l »	1 kr/l	» 311 498
Kylarvätska (glykol)	54 800	» »	3 kr/l	» 164 400
				<u>Summa kronor 4 783 010</u>

Kostnaderna för drivmedel ha således beräknats till i runt tal 4 780 000 kronor.

Till underhåll av distributionsmateriel m. m. har arméförvaltningen beräknat oförändrat belopp, 60 000 kronor.

Jämväl för övriga från anslaget Truppförbandens övningar tillgodosedda ändamål har ämbetsverket hemställt om oförändrad medelstilleddning, 225 000 kronor till befälsövningar, 2 500 000 kronor till truppförbandens vanliga övningar samt 1 205 000 kronor till målflygning och målbogsering.

Av det belopp, som sålunda äskats till truppförbandens övningar, ha 28 000 kronor beräknats belöpa på ändamål, som vid den ändrade anslagsuppställningen bära tillgodoses av expensanslag. Kostnaderna för materiel av teknisk natur ha beräknats till 14 000 kronor.

Till fält- och fälttjänstövningar har arméförvaltningen hemställt om oförändrat anslag, 2 150 000 kronor. Enligt de i det föregående angivna grunderna för anslagsuppställningen borde de till nu ifrågavarande övningar hänförliga kostnaderna för expenser och materiel av teknisk natur utbrytas ur anslaget för att i stället bestridas av expens- respektive tygmaterielanslag. Arméförvaltningen har emellertid föreslagit, att dessa kostnader fortfarande skola bestridas från övningsanslag, samt därom närmare anfört följande.

Fält- och fälttjänstövningar anordnas i mycket växlande utsträckning. Vid fältövningar ingå deltagare från olika förband. Vid fälttjänstövningar uppsättas tillfälliga staber och förband, som icke ha direkt anslutning till myndighet, för vilken expensanslag anvisats. Särskilda medelsanvisningar

¹ Medelpris å motyl 25 och motyl 50, varvid priset å motyl 25 utgör partipriset å O-zon, 36 öre/l och priset å motyl 50 utgör 46 öre/l.

skulle sålunda få göras för en mångfald enheter. Möjligheterna att tillförlitligt beräkna behovet på förhand äro små. Vid övningar, som icke enbart hålla sig inom de lägre förbanden, således fältövningar och — enligt benämningen i civilförvaltningens förslag — krigsövningar med större förband, synas kostnaderna lämpligen böra bestridas av därför anvisade anslag, även om kostnaderna äro av expens- eller teknisk natur. Härigenom undvikas en mångfald tyngande skriv- och redovisningsarbeten, och fälttjänstövningens anslaget bibehåller i viss mån sin karaktär av ett omkostnadsanslag för de större övningarna.

I detta sammanhang torde få upptagas till behandling en framställning av *arméns fortifikationsförvaltning* om anvisande av medel för anordnande av övningssamhällen för strid i ort. I särskild skrivelse den 30 augusti 1946 har fortifikationsförvaltningen åberopat en skrivelse av chefen för armén, vari anförts i huvudsak följande.

Krigserfarenheterna visa otvetydigt att strid i ort måste tillmätas stor vikt. Orter ha vid flera tillfällen visat sig vara försvarets hörnpelare och vid strider om dessa ha kunskaper och färdigheter beträffande den speciella taktik och teknik, som måste tillämpas vid strid i ort, visat sig vara av största betydelse.

För att höja truppbefällets kunskaper om och förmåga att leda övningar beträffande strid i ort synes det nödvändigt att för befälsutbildning (officerare och underofficerare) uppföra ett övningssamhälle vid infanteriets skjutskola, som möjliggör verklighetstrogna övningar i åtminstone plutonsförband. För att möjliggöra utbildning av underbefäl och värnpliktiga böra jämväl mindre övningssamhällen uppföras vid varje infanteriregemente. Dessa senare anläggningar kunna i stor utsträckning utnyttjas av övriga truppslag inom samma garnisonsort.

Kostnaderna för dylika övningssamhällen ha av fortifikationsförvaltningen beräknats till 536 000 kronor vid infanteriskjutskolan och 50 000 kronor vid varje infanteriförband, eller sammanlagt 1 536 000 kronor att fördelas på tre budgetår. För nästa budgetår ha äskats 533 000 kronor.

1945 års försvarskommitté har anført, att det i utredningens nuvarande läge icke vore möjligt att bedöma, huruvida alla de infanteriförband, vid vilka anläggningar av angiven art avsåges komma till utförande under de tre närmaste budgetåren, kunde inrymmas i en blivande försvarsorganisation. Samtidigt som kommittén icke funne anledning till erinran mot det för budgetåret 1947/48 framställda anslagsäskandet ville kommittén med hänsyn till osäkerheten i nämnda avseende framhålla lämpligheten av att frågan om den närmare dispositionen av anslagsmedlen tills vidare hålles öppen.

Vid anmälan av 1946 års statsverksproposition framhöll jag vid behandlingen av anslaget Truppförbandens övningar, att antalet motorfordon, som lagts till grund för arméförvaltningens anslagsberäkningar, av ämbetsverket beräknats högre än som förutsatts i 1942 års försvarsbeslut. Efter en närmare granskning av arméförvaltningens beräkningar ansåg jag mig dock i avvaktan på erfarenheter under fredsförhållanden kunna lägga det av arméförvaltningen angivna antalet fordon till grund för anslagsberäkningarna. Jag framhöll emellertid, att Kungl. Maj:t uppdragit åt chefen för armén att före den 1 november 1946 inkomma med utredning i vad mån fordonsantalet

Departements-
chefen.

kunde minskas, och en förnyad prövning syntes böra ske efter ytterligare något år.

Den sålunda förutsatta utredningen har numera verkställts i samråd med statens sakrevision och utmynnat i förslag om viss begränsning av antalet motorfordon. Förslaget är för närvarande föremål för beredning inom försvarsdepartementet. I avvaktan på resultatet härav anser jag mig böra vid anslagsberäkningarna preliminärt utgå från nu fastställt antal motorfordon. Jag förutsätter härvid, att Kungl. Maj:t, i den mån minskning av antalet fordon befinner sig möjlig, vidtager åtgärder för begränsning av medelstildelingen såväl under förevarande anslag som anslaget Underhåll av tygmateriel m. m.

Drivmedelsåtgången har varit föremål för särskild uppmärksamhet i samband med de två senaste årens budgetarbete. I anledning av att drivmedelsåtgången för vissa fordon befunnits avsevärt överstiga vad som förutsatts i försvarsbeslutets kostnadskalkyler uttalade sålunda min företrädare i ämbetet vid anmälan av 1945 års statsverksproposition, att han förutsatte, att drivmedelsåtgången underkastades en fortsatt ingående kontroll och att därvid alla förefintliga möjligheter att — utan utbildningens äventyrande — nedbringa förbrukningen tillvaratoges. Vid anmälan av 1946 års statsverksproposition utgick jag från att arméförvaltningen fortfarande ägnade denna fråga särskild uppmärksamhet.

Arméförvaltningen har nu anmält, att för vissa fordon — person- och lastbilar för flytande bränsle — en ytterligare ökning av drivmedelstildelingen visat sig erforderlig. Medan förbrukningen per mil tidigare beräknats till 2 liter för personbil och 4 liter för lastbil, anses nu 2,5 respektive 5 liter erforderliga. Även om den av arméförvaltningen berörda övergången till tyngre fordon kan föranleda ökad drivmedelsåtgång, synes mig den av arméförvaltningen beräknade åtgången hög. Med beaktande av att motorfordonen till väsentlig del utnyttjas för övningskörningar, ofta under svåra förhållanden, anser jag mig emellertid för närvarande böra godtaga arméförvaltningens beräkningar. Arméförvaltningen bör emellertid även i fortsättningen ägna särskild uppmärksamhet åt denna fråga i syfte att nedbringa drivmedelsförbrukningen.

Mot arméförvaltningens beräkning av drivmedelspriserna synes intet vara att erinra. Jag utgår emellertid från att anslaget ställes till arméförvaltningens förfogande endast i den omfattning, som erfordras med hänsyn till de under nästa budgetår aktuella drivmedelspriserna. En sänkning av drivmedelspriserna under den nivå, som vid anslagsberäkningen förutsatts, eller en ökad användning av billigare bränslekvaliteter bör således föranleda en omprövning av medelsanvisningen genom Kungl. Maj:ts försorg. Jag vill erinra om att en motsvarande anordning tillämpas under innevarande budgetår.

I enlighet med vad sålunda anförts beräknar jag för närvarande drivmedelskostnaderna, i enlighet med arméförvaltningens förslag, till 4 780 000 kronor. Även beträffande de övriga kostnader, som hittills bestritts från anslaget Truppförbandens övningar och fortsättningsvis böra utgå från förevarande anslag, kan jag godtaga arméförvaltningens anslagsberäkning. Jag upptager

alltså för dessa ändamål — befälsövningar, truppförbandens vanliga övningar samt målflygning och målbogsering — tillhopa (225 000 + 2 500 000 + 1 205 000 — 28 000 — 14 000 =) 3 888 000 kronor. Vad särskilt angår kostnaderna för målflygning och målbogsering anses, enligt vad jag under hand inhämtat, de kostnadsminskningar, som föranledas av sänkta drivmedelspriser, i stort sett motsvara de kostnadsökningar, som uppstå genom användande av snabbare och ur övningssynpunkt lämpligare målflygplan.

För de ändamål, som nu tillgodoses genom anslagen Undervisningsmateriel m. m. samt Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m., beräknar jag i enlighet med arméförvaltningens förslag, efter avdrag för kostnader som böra bestridas av expens-, inventarie- och tygmaterielanslag, (280 000 + 964 000 =) 1 244 000 kronor.

Med hänsyn till vad arméförvaltningen anfört torde med fält- och fälttjänstövningar sammanhängande expenskostnader och kostnader av teknisk natur böra bestridas av förevarande anslag. Jag beräknar medelsbehovet för dylika övningar till oförändrat belopp, 2 150 000 kronor. Å det för budgetåret 1945/46 anvisade anslaget Fält- och fälttjänstövningar har uppkommit en förhållandevis stor reservation. Detta sammanhänger med det förhållandet, att större fälttjänstövningar icke anordnas varje år. Enligt inom arméinspektionen verkställda beräkningar torde den av mig för fält- och fälttjänstövningar tillstyrkta medelsanvisningen medgiva anordnande av dylika större övningar vart tredje år.

Under förevarande anslag böra slutligen beräknas medel för belöningar för skicklighet i skjutning och signalering. Dessa kostnader, vilka för närvarande utgå av tygmaterielanslag, uppskattar jag i enlighet med uppgift av arméförvaltningen till 100 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle enligt det anförda uppgå till (4 780 000 + 3 888 000 + 1 244 000 + 2 150 000 + 100 000 =) 12 162 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 12 000 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagens disposition.

Genom anordnande av övningssamhällen för strid i ort skulle utan tvivel en effektivisering av utbildningen på detta område kunna vinnas. Emellertid är jag icke beredd att i nuvarande läge tillstyrka särskilt anslag för detta ändamål. Hinder torde däremot icke böra möta för Kungl. Maj:t att, i den mån eventuell reservation å förevarande anslag därtill lämnar tillgång, bemyndiga fortifikationsförvaltningen att anordna övningssamhällen vid infanteriskjutskolan och möjligen även vid vissa truppförband. Jag förutsätter emellertid, att medel för angivna ändamål tagas i anspråk allenast i den mån reservationen överstiger vad som erfordras för bestridande av kostnaderna för den inom försvaret anordnade frivilliga korrespondensundervisningen. I likhet med föregående år anser jag mig nämligen i avvaktan på resultatet av 1945 års försvarskommittés utredningsarbete icke kunna tillstyrka, att särskilt anslag anvisas för korrespondensundervisningen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: Övningar m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

[46.] 28. Armén: Drivmedelsförråd m. m., reservationsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 119).....	kronor	1 550 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	800 000

Arméförvaltningen har i sina medelsäskanden för budgetåret 1947/48 beräknat driftkostnaderna — bortsett från lönekostnader — vid de under arméns förvaltning stående fasta drivmedelsanläggningarna samt omkostnaderna för förrådshållningen i övrigt av driv- och smörjmedel för armén på följande sätt.

Som grund för beräkningen av kostnaderna för frakter och transporter vid utlämning och intagning av driv- och smörjmedel ävensom vid utbyte av bensin har arméförvaltningen utgått från att från drivmedelsanläggningarna för arméns räkning utlämnades omkring 10 000 m³ drivmedel per år. Samma kvantitet komme att årligen tillföras anläggningarna. Frakt- och transportkostnaderna vid utlämning av drivmedel till militära förband m. m. utgjorde i genomsnitt 1 öre per liter utlämnad kvantitet och uppginge således till 100 000 kronor per år, i vilket belopp jämväl inginge avgifter för returfrakt av tomfat. Dessa kostnader för frakter och transporter utgjorde ett nytt medelsbehov, enär kostnader av denna art tidigare belastat övningsanslag.

Erfarenheten hade, enligt vad arméförvaltningen vidare anfört, visat, att vid intagning av ny vara till drivmedelsanläggningarna fraktkostnaderna borde beräknas till i medeltal 2 öre per liter utöver det lägsta inköpspriset (O-zon). Frakt- och transportkostnaderna, inklusive lossningsavgifter, för intagning av 10 000 m³ drivmedel till anläggningarna, skulle härigenom komma att uppgå till 200 000 kronor per år, vilket belopp kunde begränsas till det för budgetåret 1946/47 för ändamålet upptagna beloppet 195 000 kronor.

Vid förekommande läckage i någon av anläggningarnas cisterner uppstå kostnader för evakuering, transporter, inpumpning och cisternhyra. Arméförvaltningen har ansett försiktigheten bjuda att räkna med läckage i två medelstora cisterner per år och beräknat, att två läckage av denna storlek icke kunde avhjälpas för lägre kostnad än 20 000 kronor, varför detta belopp borde beräknas för ändamålet.

För budgetåret 1947/48 borde alltså enligt arméförvaltningens beräkningar för frakter och transporter vid utlämning och intagning av driv- och smörjmedel ävensom vid utbyte av bensin samt för transport- och hyreskostnader vid läckage uppföras ett belopp av (100 000 + 195 000 + 20 000 =) 315 000 kronor.

Kostnaderna för förbrukningsmateriel, vartill hänföras fat och slangar, verktyg, mätglas, mätband, reservdelar till explosionssäker armatur och säkringar, packningar till fat, färg för målning och schablonering av fat, virke till fatunderlägg m. m., ha på grundval av erfarenheterna under budgetåret 1945/46 beräknats till 10 000 kronor för år.

¹ Anslaget benämnt Armén: Fasta drivmedelsanläggningar.

Kostnaderna för expenser och telefoner samt underhåll av möbler ävensom för elektrisk energi, bränsle, vatten och renhållning vid de fasta drivmedelsanläggningarna ha i det föregående med tillhoppa 44 000 kronor beräknats under anslagen Armén: Bränsle m. m., Telefon m. m., Övriga expenser m. m. samt Inventarier m. m. Å andra sidan har i det föregående förutsatts, att under förevarande anslag skulle beräknas kostnaderna, 60 000 kronor, för underhåll av distributionsanläggningar m. m., för närvarande upptagna under anslaget Truppförbandens övningar.

Till kostnader för förrådshållning av drivmedel böra enligt civilförvaltningens förslag till ändrad anslagsuppställning jämväl hänföras sådana utgifter, som uppkomma vid lagring av drivmedel. Såsom dylika utgifter har arméförvaltningen upptagit kostnader för svinn och för kemiska analyser samt lagerhyror.

Svinnkostnaderna för flytande drivmedel har arméförvaltningen erfarenhetsmässigt beräknat, efter skilda procentsatser för svinn vid lagring, transport och utlämning samt efter ett pris om 36 öre per liter bensin, till i runt tal 37 000 kronor för år. Kostnaderna för svinn på fasta bilbränslen samt för omsäckning av dylika bränslen ha beräknats till 10 800 kronor. Sammanlagda kostnaderna för svinnförluster skulle härigenom uppgå till i runt tal 48 000 kronor.

De årliga utgifterna för kemiska analyser av drivmedel vid drivmedelsanläggningarna samt av truppförbandens uppörd av drivmedel har arméförvaltningen beräknat till 10 000 kronor.

Från förutsättningen att samtliga nu lagerhållna drivmedel skulle från och med budgetåret 1947/48 ingå i den ordinarie drivmedelsuppörden har arméförvaltningen i detta sammanhang upptagit kostnader jämväl för lagerhyror med 46 000 kronor.

De sammanlagda driftkostnaderna — utom lönekostnader — vid drivmedelsförråden och kostnaderna i övrigt för förrådshållning av drivmedel m. m. uppgå således enligt dessa beräkningar till $(315\,000 + 10\,000 + 60\,000 + 48\,000 + 10\,000 + 46\,000 =) 489\,000$ kronor.

Till fullgörande av lämnat uppdrag har arméförvaltningens intendenturavdelning med skrivelse den 12 november 1946 efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, arméns fortifikationsförvaltning, flygförvaltningen och sprängämnesinspektionen avgivit förslag till personalorganisation vid arméns drivmedelsanläggningar. Förslaget grundar sig på organisationsundersökningar, utförda genom försorg av statens organisationsnämnd. I avgiven rapport över dessa undersökningar har för underhåll av och drift vid de centrala drivmedelsförråden föreslagits vid envar av de elva anläggningarna 1 föreståndare och 1 förste montör samt vid vissa anläggningar tillhoppa 5 enligt gällande avtal för civil handräckningspersonal vid armén anställda arbetare, varjämte för extra arbetstimmar beräknats arbetslöner med omkring 5 000 kronor. Med hänsyn till anläggningarnas inbördes storlek och omfattningen av driftarbetet ha föreståndarnas löner graderats så att 7 föreståndartjänster placerats i MEO 16 och återstående 4 i MEO 14. Samtliga förste montörer borde enligt förslaget placeras i MEO 12. Förslaget innebär

i förhållande till nuvarande organisation utökning med två föreståndare och — bortsett från extra arbetstimmar — minskning med 18 kollektivavtalsanställda arbetare. Förslaget innebär därjämte, att föreståndarna och — som de för närvarande benämns — förmännen, vilka nu avlönas med arvoden motsvarande avlöning i MEo 16 respektive MEo 12, skulle erhålla extra ordinarie anställning. Lönekostnaderna enligt förslaget skulle, inberäknat rörligt tillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg på löner till extra ordinarie personal, uppgå till sammanlagt 147 414 kronor. Av dessa kostnader ha 24 850 kronor ansetts belöpa på underhåll m. m. av anläggningarna, under det att återstoden, 122 564 kronor, hänför sig till den egentliga driften. Med detta sistnämnda belopp ha jämförts arméförvaltningens i medelsäskandena beräknade lönekostnader för nästa budgetår för den nuvarande personalorganisationen, 213 000 kronor, vilken jämförelse alltså utvisar en årlig besparing av omkring 90 000 kronor.

Den föreslagna personalorganisationen förutsätter vissa anordningar för rationalisering av driften, vilka kräva särskilda engångskostnader. I organisationsnämndens rapport ha jämväl föreslagits rationaliseringar av underhålls- och expeditiönsarbete vid anläggningarna. Därjämte har rekommenderats samarbete med oljebolagen för kommersiell drift i viss utsträckning vid anläggningarna, vilket skulle tillföra försvaret inkomster, samt närmare utredning genom förvaltningsutredningens försorg av lämpligheten att till försvarets egna myndigheter överföra driften vid den av flygvapnet förhyrda drivmedelsanläggningen vid Ryahammen i Göteborg och denna anläggnings utnyttjande jämväl för arméns räkning.

Den föreslagna personalorganisationen har i vad den avser föreståndare och förste montörer tillstyrkts av intendenturavdelningen och de myndigheter, med vilka avdelningen samrätt, och har ansetts böra tillämpas från och med den 1 juli 1947. Även organisationsnämndens förslag beträffande arbetarpersonalen har ansetts kunna godtagas, dock att anställande av tillfällig arbetskraft utöver nämndens förslag borde få ske, om behov därav oundgängligen föreläge. Förslaget i sistnämnda del vore dock tillämpligt först sedan vissa av organisationsnämnden förutsatta anordningar vid anläggningarna utförts. Dessa anordningar vore anskaffning av lösa behållare (biltankar) för distribution av drivmedel från anläggningarna till truppförbanden för en kostnad av sammanlagt omkring 30 000 kronor samt anordnande av förrådslokaler, baracker och stolplador för lagring av fatvaror och tomfat. För sistnämnda ändamål finnes medel tillgängliga. Med hänsyn till leveranstid för biltankarna och till den tid som erfordrades för iordningställande av förrådslokalerna och förrådsomflyttningar beräknade intendenturavdelningen under första hälften av budgetåret 1947/48 ytterligare 16 arbetare till en kostnad av 34 198 kronor.

I lönekostnader för drift och underhåll vid de centrala drivmedelsförråden har intendenturavdelningen således för nästa budgetår beräknat (147 414 + 34 198 =) i avrundat tal 182 000 kronor. Intendenturavdelningen har räknat med att kostnaderna för den extra ordinarie personalen, omkring 122 300 kronor, skulle bestridas från arméns avlöningsanslag. Utöver tidigare angivna

driftkostnader ha såsom nämnts 30 000 kronor ansetts erforderliga för anskaffning av biltankar.

Kostnaderna för underhållet av arméns drivmedelsanläggningar har arméns fortifikationsförvaltning i samråd med arméförvaltningen, efter samma grunder som tillämpats för budgetåret 1946/47, med tillägg dock av kostnader för reparationer av cisterner vid läckage, uppskattade till 14 000 kronor, beräknat till för bergrum, byggnader, mark, hägnader och vägar 38 000 kronor samt för cisterner, rörledningar, maskinell utrustning, apparaturer m. m. samt ersättning till speciell arbetskraft 76 000 kronor eller tillhoppa 114 000 kronor. Med hänsyn till att av organisationsnämnden föreslagen personal förutsatts skola utföra jämväl underhållsarbeten ha emellertid de sålunda beräknade underhållskostnaderna ansetts kunna minskas med omkring 15 000 kronor till 99 000 kronor.

Medelsbehovet för de med förevarande anslag avsedda ändamålen skulle således enligt myndigheternas beräkningar uppgå till (489 000 + 182 000 + 30 000 + 99 000 =) 800 000 kronor.

De organisationsundersökningar, som enligt det föregående utförts vid drivmedelsförråden, ha lett till förslag om vissa personalbegränsningar som synas böra genomföras. Slutlig ställning i denna fråga liksom i föreliggande lönespörsmål kan dock icke i detta sammanhang tagas. Under erinran att det här gäller icke-ordinarie personal utgår jag från att Kungl. Maj:t skall äga besluta i dessa frågor. Anslagskalkylerna för nästa budgetår torde dock kunna baseras på arméförvaltningens beräkningar av lönekostnaderna, vilka sluta på 182 000 kronor. Emellertid bör detta belopp med hänsyn till den allmänna löneregleringen höjas med 60 000 kronor. Jag räknar härvid med att löner även för extra ordinarie tjänstemän skola utgå från detta anslag.

Även i övrigt synas kostnadsberäkningarna kunna godtagas. Enligt vad numera upplysts komma emellertid de flytande drivmedel, som äro lagrade i förhyrda förråd, och de fasta drivmedel, som icke inrymmas i arméns förråd, att avyttras, sannolikt före den 1 juli 1947. Med hänsyn härtill kunna häremot svarande kostnader för lagerhyror och svinnförluster, tillhoppa omkring 50 000 kronor, frånräknas vid anslagsberäkningen för nästa budgetår. Efter utgången av innevarande budgetår eventuellt kvarstående utgifter för förråd som skola avyttras torde få bestridas av avvecklingsanslag. Anslaget skulle således uppgå till (800 000 + 60 000 — 50 000 =) i runt tal 800 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 250 000 kronor, huvudsakligen beroende på kostnadsöverflyttningar.

Civiltförvaltningen har föreslagit, att anslaget skulle betecknas såsom förslagsanslag och maximeras av Kungl. Maj:t. Härför tala vissa skäl, kanske främst den omständigheten att vid eventuella läckage eller olyckstillbud vid anläggningarna åtgärder snabbt och utan större hänsyn till kostnaderna måste vidtagas för att förebygga många gånger betydande förluster. Emellertid redovisas under anslaget tills vidare till stor del även kostnaderna för underhåll av de fasta anläggningarna. En god planering av detta underhåll torde kräva, att medel kunna hopsamlas under anslaget. Med hänsyn här-

Departements-
chefen.

till förordar jag, att anslaget tills vidare erhåller reservationsanslags natur. För reglering av oförutsedda merkostnader av nyss angiven art torde i den mån medel icke finnes till förfogande förstärkningsanslag, eventuellt i efterhand, få äskas av riksdagen. Sedan frågan om fondredovisning av anläggningarna lösts — denna fråga är för närvarande föremål för utredning — torde frågan om anslagets natur få upptagas till förnyad prövning. Ehuru samma skäl för beteckningen reservationsanslag icke göra sig lika starkt gällande beträffande marinens och flygvapnets motsvarande anslag, föreslår jag dock, att även dessa anslag i avvaktan på vidare erfarenheter upptagas såsom reservationsanslag.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 800 000 kronor.

Anskaffning och vård av hästar m. m.

[47.] 29. *Armén: Remontering, reservationsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 114)	kronor 2 325 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 2 850 000

Vid genomförande av den av mig förordade ändrade uppställningen av fjärde huvudtiteln böra de under förevarande anslag nu beräknade kostnaderna för stallinventarier, hästutredningspersedlar och expenser överföras till respektive anslag till Inventarier m. m., Underhåll av tygmateriel m. m. och Övriga expenser m. m.

Med stöd av ett av Kungl. Maj:t den 11 maj 1945 lämnat bemyndigande tillkallade min företrädare i ämbetet den 15 juni samma år tre sakkunniga¹ att inom försvarsdepartementet biträda med utredning rörande särskilda åtgärder för främjande av ridhästaveln. De sakkunniga — vilka antagit benämningen 1945 års utredning rörande åtgärder för ridhästavelns befrämjande — ha den 6 juni 1946 avgivit betänkande med förslag i ämnet (SOU 1946: 45).

Chefen för jordbruksdepartementet torde i annat sammanhang komma att för Kungl. Maj:t anmäla det väsentliga av utredningens förslag och därvid föreslå avlåtande av proposition till riksdagen angående vidtagande av vissa åtgärder för främjande av ridhästaveln m. m. I förevarande sammanhang torde i huvudsak böra upptagas till behandling allenast vissa av utredningen berörda spörsmål av beskaffenhet att kunna påverka beräkningen av anslag under fjärde huvudtiteln.

Åtgärder för främjande av ridhästaveln.

1945 års utredning rörande åtgärder för ridhästavelns befrämjande har anfört, att det i praktiskt taget samtliga de yttranden, som utredningen inhämtat från myndigheter och hushållningssällskap m. fl., framhållits, att det

¹ Andra kammarens andre vice talman, lantbrukaren O. L. Carlström, praktiserande läkaren, medicine licentiaten A. V. Aaby-Ericsson samt fältveterinären på fältveterinärkårens reservstat J. F. Wilhelmson.

nuvarande remontpriset vore för lågt och att en höjning av detsamma vore det mest effektiva sättet att öka tillgången av ridhästar, lämpade för krigsbruk. Även utredningen har funnit en höjning av remontpriset framstå som en av de närmast till hands liggande åtgärderna för höjande av intresset för avel av varmblodiga hästar samt härom närmare anført följande.

Remontuppfödningen hade av olika skäl blivit allt mindre och mindre lönande. Den fara för landets bestånd av varmblodiga ridhästar, som låge däri, att remontuppfödningen på detta sätt trängdes undan, vore uppenbar och hade för övrigt omvittnats i flera yttranden till utredningen. En höjning av remontpriset vore enligt utredningens mening ofrånkomlig, därest man ej blott ville försäkra sig om för fredsbruk erforderligt hästmateriel utan även sörja för att det inom landet finnes det vida större antal ridhästar, som skulle krävas vid eventuellt krigsfall. I fråga om prisets storlek vore det givetvis icke möjligt — allraminst under nuvarande förhållanden — att angiva något exakt belopp, som skulle kunna beräknas gälla för någon tid framåt. I detta avseende syntes avvägning liksom för närvarande böra ske med ledning av förhållandena vid den tidpunkt, då inköpen skulle ske. Utredningen ansåge sig emellertid böra utgå ifrån att priset på en godkänd remont borde med omkring 300 kronor överstiga priset i allmänna marknaden på en kallblodig, fullgod brukshäst. Därjämte borde uppfödaren av totalisatormedel erhålla en särskild premie av 200 kronor för varje inköpt remont.

Utredningen har vidare föreslagit åtgärder i syfte att öka avsättningsmöjligheterna för uppfödare av varmblodiga hästar och härvid i första hand förordat en höjning av den årliga kassationsprocenten för arméns stamhästar. Utredningen har i denna fråga anført i huvudsak följande.

Chefen för armén hade i ett till utredningen avgivet yttrande framhållit, att den nuvarande kassationsprocenten (10 %) borde främst på grund av den ökade förslitning av hästmaterialet, som den ettåriga värnplikten medfört, höjas till omkring 11 %. Men även hänsynen till främjandet av den varmblodiga hästaveln talade enligt hans mening för en dylik höjning. Minskningen av ridhästbeståndet vid armén syntes nämligen kunna komma att återverka på uppfödningen av varmblodiga hästar inom landet. Det vore därför nödvändigt att vidtaga sådana åtgärder, som förhindrade, att fredsorganisationens minskade behov komme att medföra en minskning av varmblodsaveln. Chefen för armén ansåge, att detta främst kunde åstadkommas genom att höja den årliga kassationsprocenten och därmed även den årliga remonteringen. Även arméförvaltningen hade framlagt förslag av samma innebörd. Jämväl statens veterinärmedicinska anstalt, vilken för serumframställning inköpte kasserade hästar från armén, hade uttalat sig för en höjning av kassationsprocenten för möjliggörande av ett rikligare urval av arméhästar för inköp av lämpliga serumbästar. För dessa medicinska ändamål beräknades årligen åtgå sammanlagt omkring 150 varmblodiga hästar.

Utredningen hade vid sitt övervägande av föreliggande spörsmål kommit till den uppfattningen, att en ökning från 10 till 11 % av den årliga remonteringen av stamhästar för ridbruk borde komma till stånd. Den ökade kostnaden för inköp av ytterligare omkring 50 remonter årligen utgjorde siffermässigt omkring 100 000 kronor, vilken kostnadssumma dock beräknades komma att reduceras med cirka 50 % dels genom besparing i fråga om medelsbehovet för inköp av ackordhästar, dels ock genom högre ersättning för serumbästar av förbättrad kvalitet. Bortsett från depåkostnaderna för det ökade remontalet bleve nettoökningen sålunda endast omkring 50 000 kro

nor. Denna kostnadsökning syntes till fullo uppvägas av de fördelar i skilda hänseenden, som en ökad remontering skulle medföra. Därigenom skulle nämligen en kvalitativ förbättring av stamhästbeståndet vinnas, vilket måste tillmätas särskild betydelse med hänsyn till den av chefen för armén påtalade, ökade förslitningen av hästmaterialet. Vidare skulle det vara till gagn för varmlodsuppfödningen, om det årligen inköptes ett större antal remonter än för närvarande. Storleken av dessa inköp syntes för beredande av önskvärd trygghet åt uppfödarna böra hållas konstant oberoende av stamhästbeståndets storlek och aldrig understiga 500 remonter årligen. Möjlighet förefunnes nämligen att överföra för dragbruk lämpliga stamhästar till kategorierna stamhästar för dragbruk och ackordhästar. För avel lämpliga ston borde utlämnas till uppfödare på samma villkor som för närvarande. I den mån ytterligare hästar stode till förfogande, kunde dessa överföras till kategorien reservstamhästar med utackorderingsvillkor som för varmlodiga ackordhästar. Möjligheter förefunnes alltså, att skillnaden mellan antalet inköpta remonter och antalet ur tjänstebbruk tagna stamhästar kunde på ett rationellt sätt utnyttjas till förmån för krigsreserven av ridhästar.

Utredningen har ansett, att en ökad användning av varmlodiga hästar såsom ackordhästar borde komma till stånd främst i syfte att få till stånd en krigsreserv av ridhästar. I denna fråga har utredningen framhållit bland annat följande.

Erfarenheterna hade visat, att det pris, som bjudits uppfödare för en (4 till 8-årig, väl inkörd) varmlodig ackordhäst med 300 kronor understege medelpriset på en 3-års remont. Därtill kom, att det visat sig vara svårare att anskaffa fodervärdar åt varmlodiga ackordhästar än åt kallblodiga. Det gällde nu närmast att tillse, dels att inköpspriset på de varmlodiga ackordhästarna reglerades så att uppfödarna erhöle en skälig gottgörelse, dels ock att gynnsamma betingelser skapades för utackordering av dylika hästar.

I fråga om det pris, som borde betalas för här avsedda ackordhästar, ville utredningen framhålla, att dessa hästar måste vara väl inkörda och minst ett år äldre än remonter som inköptes. Med hänsyn därtill och i betraktande av merkostnaderna för uppfödning och inkörning av hästarna syntes priset icke rimligen böra sättas lägre än vad som betalades för inköpta remonter eller sålunda ett belopp, som med omkring 300 kronor överstege vad en kallblodig, fullgod brukshäst betingade. I likhet med uppfödare av remont borde även uppfödare av varmlodig ackordhäst av totalisatormedel erhålla en premie av 200 kronor.

För att det skulle bliva möjligt att utackordera dessa hästar, måste emellertid enligt utredningens mening en förhållandevis hög ersättning lämnas fodervärdarna. Åtminstone syntes så böra ske intill dess närmare erfarenheter föreläge angående möjligheten att utnyttja dessa hästar för praktiskt dragbruk. Det vore nämligen icke uteslutet, att deras användbarhet därför kunde komma att visa sig vara större än vad som i allmänhet ansetts vara fallet.

I fråga om ersättningens storlek hade avelsföreningen för svenska varmlodiga hästen för sin del föreslagit ett belopp av 75 öre per dag. En sådan ersättning funne utredningen vara skälig och förordade därför, att den medgäves utgå tills vidare.

Det vore emellertid förenat med svårigheter att på förhand bedöma, huru stort antal varmlodiga ackordhästar, som på ovan angivna villkor kunde utackorderas. Anskaffningen borde därför ske successivt och i den mån utackorderingsmöjligheter visat sig föreligga.

Enligt utredningens mening borde försiktigheten bjuda, att man under

de närmaste åren endast räknade med att ackordhästbeståndet på sätt ovan angivits årligen tillfördes omkring 100 varmblodiga hästar, därav 25 genom en av kassationsprocentens höjning möjliggjord överföring av därför lämpade stamhästar och 75 genom direktinköp. Den årliga merkostnaden för en sådan rekrytering av ackordhästbeståndet genom direktinköp av varmblodiga hästar — förutom kostnaderna för uppfödarpremierna — utgjorde omkring 22 500 kronor. Därtill komme kostnaderna för utackorderingen, vilka beräknats till 250 kronor per häst och år och en inkomstminskning av 20 kronor årligen i lega för varje häst. För första året skulle dessa utackorderingskostnader alltså uppgå till $(270 \times 100 =)$ 27 000 kronor och vid fortsatt tillförsel av varmblodiga hästar till ackordhästbeståndet ökas i proportion härtill.

Utredningen har föreslagit, att de angivna merkostnaderna för utackordering av varmblodiga ackordhästar skola utgå av totalisatormedel.

Enligt gällande bestämmelser äger varje officer, som är beriden på två tilldelade stamhästar, rätt att i kronans stall uppställa en egen extra häst. Kostnaden härför utgör omkring 900 kronor per år och bestrides av officeren.

I anslutning till vissa i utredningens direktiv anförda synpunkter har utredningen ansett sig böra förorda ordnande av bättre möjligheter för officerare och underofficerare att hålla sig med egna hästar. De borde sålunda utan kostnad eller i varje fall till betydligt reducerat pris få uppställa sina hästar för vård och utfodring i kronans stall. Någon utredning angående den omfattning, i vilken en dylik förmån kunde komma att tagas i anspråk, föreläge icke. Det syntes närmast böra få ankomma på vederbörande regementschef att i mån av tillgängligt utrymme upplåta stallplatser åt den militära personalen.

Utredningens förslag ha i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran i angivna *remissutlåtanden*, varvid dock 1945 års försvarskommitté gjort vissa reservationer. Kommittén har sålunda förutsatt, att de av förslaget föranledda merutgifterna skulle gäldas av totalisatormedel, varjämte kommittén förklarar sig icke kunna taga ställning till förslaget om höjning av kassationsprocenten.

Anslagsberäkningar.

I propositionen 1942:210 uppskattades antalet stamhästar, med ledning av vilket remonterings omfattning beräknats, till 4 966 rid- och 351 draghästar. Den årliga remonteringen beräknades till 10 % av detta antal, d. v. s. 497 rid- och 35 draghästar jämte 12 hästar som ersättning för å depå störtade remonter, eller sammanlagt 509 rid- och 35 draghästar.

I samma proposition beräknades behovet av ackordhästar till 11 000, innebärande en ökning i förhållande till tidigare antal med omkring 6 000 hästar.

Genom beslut av 1945 års riksdag har antalet stamhästar för ridbruk från och med budgetåret 1945/46 minskats med 200.

Remonter samt stamhästar för dragbruk. Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår har liksom tidigare räknats med en årlig remontering av 10 % av stamhästantalet. Vidare har medelinköpspriset för stamhästar beräknats till 1 800 kronor för remonter och till 1 500 kronor för stamhästar för dragbruk.

Arméförvaltningen har under hänvisning till vad förenämnda utredning anført hemställt om höjning av remonteringsprocenten från 10 till 11 %. Det

antal ridhästar, på vilket remontering skulle beräknas, uppskattades av arméförvaltningen till sammanlagt 4 475 vid en remontering av 10 % och 4 489 vid en remontering av 11 %. Därvid hade behovet av ridhästar vid artilleriet på grund av pågående motorisering av Svea artilleriregemente beräknats understiga det för innevarande år beräknade behovet med 255 hästar. För ersättning av å depå störtade remonter hade arméförvaltningen i likhet med föregående år räknat med inköp av 16 remonter. Vid remontering med 10 % borde inköpas tillhoppa ($449 + 16 =$) 465 och vid remontering med 11 % tillhoppa ($493 + 16 =$) 509 remonter. Remontpriset beräknades av arméförvaltningen till samma belopp som det för innevarande budgetår gällande eller 1 800 kronor. Kostnaderna för inköp av remonter under nästa budgetår beräknades således av arméförvaltningen till ($509 \times 1\,800 =$) 916 200 kronor.

Beträffande kostnaderna för anskaffning av stamhästar för dragbruk har arméförvaltningen upprepat ett av ämbetsverket i anslagsäskandena för innevarande budgetår framställt förslag att med hänsyn till tillkomsten av arméns jägarskola öka antalet sådana hästar med 6, varefter det sammanlagda antalet alltså skulle utgöra 357. Arméförvaltningen har anfört, att detta icke medförde ökad årlig anskaffning. Denna borde för nästa budgetår uppgå till samma antal som under innevarande budgetår eller 35. Då medelinköpspriset liksom för innevarande budgetår borde beräknas till 1 500 kronor per häst, räknade arméförvaltningen med oförändrat medelsbehov för ändamålet, 52 500 kronor.

Genom beslut den 4 maj 1945 medgav Kungl. Maj:t, att stamhästar tillhörande kavalleriet, artilleriet, ingenjörtrupperna samt Signalregementet finge tills vidare under tiden intill den 1 maj 1947 tillfälligt utackorderas till fodervärdar i den utsträckning detta kunde äga rum med hänsyn till övningarnas bedrivande och föreliggande möjlighet att under betryggande omständigheter verkställda utackordering samt hästarnas hållande i fullt tjänstugligt skick. Kostnaderna för erforderliga besiktningssesor skulle gäldas av vederbörlig andel av anslaget till reseersättningar m. m.

Arméförvaltningen har anfört, att nämnda anslag icke beräknats för dessa kostnader, och föreslagit, att desamma ävensom kostnaderna för besiktningssesor beträffande reservstamhästar — en kategori som uppkom i och med avvecklingen av de s. k. beredskapshästarna — måtte för nästa budgetår beräknas under remonteringsanslaget. Medelsbehovet har beräknats till 3 000 kronor.

Arméförvaltningen har vidare — under erinran att Kungl. Maj:t den 1 mars 1946 föreskrivit, att kostnader för hästtransport i samband med flyttning, som av beställningshavare måste företagas och för vilken transport enligt gällande bestämmelse gottgörelse utginge, skulle bestridas av arméns anslag till remontering — föreslagit, att för ändamålet måtte beräknas ett belopp av 10 000 kronor.

För övriga utgifter i samband med anskaffning av stamhästar har arméförvaltningen räknat med ett medelsbehov av 62 990 kronor.

Inkomsterna vid försäljning av utrangerade stamhästar, vilka för innevarande budgetår upptagits till 100 000 kronor, ha av arméförvaltningen, som

ansett sig böra för nästa budgetår räkna med lägre försäljningspriser, beräknats till 80 000 kronor.

Arméförvaltningen har således beräknat det sammanlagda medelsbehovet för anskaffning av remonter och stamhästar för dragbruk till (916 200 + 52 500 + 3 000 + 10 000 + 62 990 — 80 000 =) 964 690 kronor eller i runt tal 964 000 kronor.

Ackordhästar. Beträffande medelsbehovet för ackordhästar under nästa budgetår har arméförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Under budgetåret 1945/46 hade antalet ackordhästar uppbbringats till det i 1942 års försvarsbeslut förutsatta, 11 000, bland annat genom ianspråktagande i stor utsträckning av hästar, som inköpts för beredskapsändamål. Antalet sådana till ackordhästar överflyttade beredskapshästar hade utgjort omkring 8 000. Med hänsyn till den förslitning, som dessa hästar varit utsatta för under beredskapsåren, kunde deras tjänstduglighet bedömas som i allmänhet mindre tillfredsställande. Medelåldern för desamma den 1 juli 1947 syntes kunna uppskattas till lägst 14 år. Tjänstbarhetsgränsen för hästar för militärt bruk låge i regel vid 16 år. Man syntes på grund därav böra räkna med avsevärt större än normal avgång inom denna kategori hästar under de närmaste åren. Därest icke avsevärda brister i ackordhästbeståndet på grund härav skulle uppkomma, borde ersättning av ackordhästar under de 4 à 5 stundande budgetåren givas större omfattning än vad i försvarsbeslutet förutsatts. Arméförvaltningen ansåge, att ersättningen för budgetåret 1947/48 icke borde beräknas lägre än 20 % av ackordhästbeståndet eller 2 200 hästar. Medelkostnaden borde beräknas till samma belopp som för stamhästar för dragbruk eller 1 500 kronor. Anskaffningskostnaderna utgjorde därför 3 300 000 kronor.

Kostnaderna för utackordering av ackordhästarna borde beräknas efter samma grunder som tidigare eller 10 kronor per häst och år. Därvid borde beräknas kostnader, förutom för de 11 000 ackordhästarna, jämväl för de ännu kvarvarande beredskapshästar, vilka för fullgörande av extra hästtjänstgöringsdagar vid Svea livgarde, Värmlands regemente, Livgrenadjärregementet, Norra skånska infanteriregementet och Hallands regemente fortfarande vore kvar i kronans ägo. Dessas antal utgjorde omkring 1 600. Ifrågasvarande kostnader beräknades alltså för nästa budgetår till (12 600 × 10 =) 126 000 kronor.

Som ersättning till fodervärdar, vilka mottoge varmblodiga ackordhästar, borde i likhet med för innevarande budgetår upptagas ett belopp av 30 000 kronor.

Inflytande ackordavgifter borde beräknas efter samma grunder som under innevarande budgetår eller högst 20 kronor per häst och år. Utöver för de 11 000 ackordhästarna tillkomme under budgetåret 1947/48 sådan ackordavgift jämväl för de ännu kvarvarande beredskapshästarna, varför ackordavgifterna av arméförvaltningen uppskattades till (12 600 × 20 =) 252 000 kronor.

Antalet utrangerade ackordhästar, för vilka ersättning beräknades inflyta, hade tidigare beräknats uppgå till högst 5 % av hästbeståndet. Under hänvisning till vad som anförts rörande den förutsedda ökade avgången av sådana ackordhästar, vilka förut varit beredskapshästar, syntes här ifrågasvarande antal för budgetåret 1947/48 kunna uppskattas till 10 %. Inkomsterna vid försäljning av utrangerade ackordhästar, varvid räknats med samma genomsnittliga försäljningspris som för utrangerade stamhästar, syntes sålunda kunna upptagas till ett belopp av högst (1 100 × 200 =) 220 000 kronor.

Arméförvaltningen har således beräknat medelsbehovet för ackordhästar till $(3\,300\,000 + 126\,000 + 30\,000 - 252\,000 - 220\,000 =)$ 2 984 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har alltså av arméförvaltningen beräknats till $(964\,000 + 2\,984\,000 =)$ 3 948 000 kronor.

Departements-
chefen.

De skäl, som chefen för armén och 1945 års utredning rörande åtgärder för ridhästavelns befrämjande anfört till stöd för förslaget om höjning av den årliga kassationen av arméns stamhästar för ridbruk från 10 till 11 % av hästantalet, synas mig böra föranleda, att remonteringen för nästa budgetår beräknas efter sistnämnda procenttal. Huruvida den angivna höjningen av kassationsprocenten bör bli bestående torde få ytterligare övervägas, sedan 1945 års försvarskommitté avslutat sitt utredningsarbete. På grund av den pågående motoriseringen av vissa delar av artilleriet beräknas antalet stamhästar för ridbruk vid detta truppslag kunna minskas med 255. Det antal remonter, som bör inköpas, är därför oakttat remonteringens procentuella ökning oförändrat, 509. I enlighet med arméförvaltningens förslag torde vidare böra anskaffas 35 stamhästar för dragbruk.

Redan i anslagsäskandena för innevarande budgetår föreslog arméförvaltningen ökning av antalet draghästar med hänsyn till tillkomsten av arméns jägarskola. Vid anmälan av denna fråga i 1946 års statsverksproposition anförde jag, att i 1945 års riksdags beslut rörande Norrbottens regementes jägarbataljons omorganisation till en jägarskola icke förutsatts någon ökning av antalet sådana hästar, varför jag icke på den föreliggande utredningen kunde tillstyrka den begärda ökningen. Jag har icke funnit anledning att nu intaga annan ståndpunkt i denna fråga.

De av arméförvaltningen för nästa budgetår beräknade medelpriserna vid försvarets hästinköp, nämligen 1 800 kronor för remonter samt 1 500 kronor för stamhästar för dragbruk, överensstämmer med de vid beräkningen av innevarande års anslag tillämpade och kunna av mig godtagas. Prisskillnaden mellan remonter och stamhästar för dragbruk kommer därigenom att uppgå till det belopp, som 1945 års utredning funnit önskvärt, eller 300 kronor. Chefen för jordbruksdepartementet torde komma att föreslå, att därutöver i enlighet med utredningens förslag utbetalas premier å 200 kronor för varje inköpt remont, att bestridas av totalisatormedel. Kostnaderna för anskaffning av 509 remonter beräknar jag alltså i likhet med arméförvaltningen till 916 200 kronor samt för anskaffning av 35 stamhästar för dragbruk till 52 500 kronor. Arméförvaltningens förslag att kostnaderna i anledning av resor för besiktning av tillfälligt utackorderade stamhästar samt av reservstamhästar skulle beräknas under förevarande anslag anser jag mig, med beaktande av att kostnaderna äro av tillfällig natur, icke böra biträda. Dessa kostnader synas böra gäldas av arméns anslag till reseersättningar m. m. Att härför verkställa någon uppräknings av sistnämnda anslag synes icke erforderligt. Då jag i övrigt ej funnit anledning till erinran mot arméförvaltningens beräkning av utgifterna i samband med anskaffning av stamhästar, upptager jag för ändamålet ett belopp av 72 990 kronor.

Inkomsterna vid försäljning av utrangerade stamhästar ha av arméförvaltningen beräknats till 80 000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 20 000 kronor. Ämbetsverket har därvid räknat med en minskning av det genomsnittliga försäljningspriset från 250 till 200 kronor. Emellertid framgår av uppgifter, som inhämtats från arméförvaltningen, att medelpriserna vid försäljning av kronans utrangerade hästar för budgetåret 1945/46 utgjort 393 kronor för stamhästar och 414 kronor för ackordhästar. Den procentuella höjningen av kassationsprocenten borde medföra ett något förbättrat pris vid försäljning av stamhästar. I avvaktan på erfarenheter härutinnan torde dock medelpriset vid försäljning av stamhästar och ackordhästar icke böra beräknas till högre belopp än 400 kronor. Inkomsterna vid försäljning av utrangerade stamhästar uppskattar jag med beaktande härav till 160 000 kronor.

Medelsbehovet för anskaffning av remonter och stamhästar för dragbruk skulle således komma att uppgå till (916 200 + 52 500 + 72 990 — 160 000=) i runt tal 880 000 kronor.

1945 års utredning har föreslagit ökad användning av varmblodiga ackordhästar, främst i syfte att få till stånd en krigsreserv av ridhästar. Ökningen skulle genomföras på det sätt, att varje år omkring 25 stamhästar överfördes till ackordhästbeståndet, varjämte 75 hästar nyanskaffades. Inköpspriset för sistnämnda hästar har ansetts böra beräknas till samma belopp som för remonter, alltså 300 kronor högre än för kallblodiga hästar. Enär det ansetts troligt, att de varmblodiga hästarna komme att visa sig mindre begärliga för utackordering, har utredningen räknat med en förhållandevis hög ersättning till fodervårdarna, 75 öre för dag eller 250 kronor för år och häst. Då man beträffande dessa hästar icke skulle kunna räkna med några ackordavgifter, skulle den årliga kostnadsökningen bliva 260 kronor per häst. Ett genomförande av utredningens förslag torde således på längre sikt komma att icke oväsentligt öka kostnaderna för ackordhästarna. Huruvida dessa merkostnader skola kunna rymmas inom den kostnadsram för försvarskostnaderna, som kan komma att bliva fastställd, torde komma under bedömning inom 1945 års försvarskommitté. I avvaktan på resultatet av denna kommittés utredningsarbete har jag emellertid intet att erinra mot att anordningen försöksvis tillämpas under nästa budgetår.

Vad härefter angår medelsbehovet under nästa budgetår för anskaffning av ackordhästar har arméförvaltningen, med hänsyn till den förslitning dessa hästar varit utsatta för under beredskapsåren ävensom till hästarnas uppskattade medelålder vid ingången av nästa budgetår, ansett sig böra föreslå, att nyanskaffningen av ackordhästar under de 4 à 5 närmast följande budgetåren gives större omfattning än vad i försvarsbeslutet förutsatts, 10 % av ackordhästbeståndet. Ehuru jag delar arméförvaltningens uppfattning att en ökad nyanskaffning av ackordhästar är motiverad, är jag icke beredd att för nästa budgetår tillstyrka anskaffning i den omfattning ämbetsverket föreslagit. Anskaffningen av sådana hästar synes mig utan alltför stora olägenheter kunna begränsas till 15 % av ackordhästbeståndet, eller till 1 650 hästar.

I det föregående har jag tillstyrkt anskaffning av 75 varmblodiga ackordhästar. Priset å dessa torde böra beräknas med 300 kronor överstiga priset å kallblodiga hästar, vilket i enlighet med arméförvaltningens förslag kan uppskattas till 1 500 kronor. Kostnaderna för anskaffning av ackordhästar skulle alltså uppgå till $(1\,650 \times 1\,500 + 75 \times 300 =)$ i avrundat tal 2 500 000 kronor. Antalet utrangerade ackordhästar, för vilka ersättning kan beräknas inflyta, torde oaktat begränsningen av nyanskaffningen kunna uppskattas till det av arméförvaltningen angivna, 1 100. Då jag enligt det föregående uppskattar medelpriset vid försäljning till 400 kronor per häst, beräknar jag alltså inkomsterna vid försäljning av utrangerade ackordhästar till $(1\,100 \times 400 =)$ 440 000 kronor.

I övrigt har jag icke funnit något att erinra mot arméförvaltningens beräkningsgrunder i vad avser ackordhästar. Med hänsyn till vad i det föregående anförts rörande ökad användning av varmblodiga hästar räknar jag dock med en ökning av kostnaderna för dessa med $(100 \times 260 =)$ 26 000 kronor i förhållande till arméförvaltningens beräkningar. Jag uppskattar alltså medelsbehovet för ackordhästar till $(2\,500\,000 + 126\,000 + 30\,000 - 252\,000 - 440\,000 + 26\,000 =)$ 1 990 000 kronor.

Den omständigheten, att förenämnda inköpspriser vid anslagsberäkningen godtagas, innebär icke ställningstagande till frågan vilka priser som vid inköp böra slutligt erläggas. Sistnämnda fråga bör bedömas med ledning av det utredningsmaterial, som föreligger vid den tidpunkt — våren 1948 — då inköpen skola ske. Om inköpspriserna vid berörda tidpunkt äro lägre än här beräknats, bör motsvarande minskning vidtagas med avseende å det anslagsbelopp, som ställes till den inköpande myndighetens förfogande.

Sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle således enligt de av mig förordade beräkningsgrunderna uppgå till $(880\,000 + 1\,990\,000 =)$ 2 870 000 kronor. Emellertid böra i anledning av den ändrade anslagsuppställningen kostnaderna för stallinventarier, hästutredningspersedlar och expenser, av arméförvaltningen beräknade till respektive 1 100, 2 450 och 3 450 kronor eller tillhoppa 7 000 kronor, bestridas av anslagen Inventarier m. m., Underhåll av tygmateriel m. m. och Övriga expenser m. m. Jag beräknar därför det belopp, som för nästa budgetår bör anvisas under förevarande anslag, till $(2\,870\,000 - 7\,000 =)$ 2 863 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 2 850 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 525 000 kronor, i sin helhet beroende på ökad anskaffning av ackordhästar.

Den av 1945 års utredning berörda frågan om beredande av stallutrymme åt officerares och underofficerares privata hästar torde få närmare övervägas av Kungl. Maj:t.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: *Remontering* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 850 000 kronor.

[48.] 30. **Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren, s. 115)	kronor 120 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 125 000

Gällande bestämmelser rörande uttagning av hästar grundas i huvudsak på ett av särskilda utredningsmän den 19 december 1941 avgivet betänkande angående revision av rekvisitionslagstiftningen (SOU 1941: 37). Utredningsmännen räknade med att uttagning skulle ske under uttagningsperioder om fyra år på så sätt, att varje år besiktning och uttagning skulle verkställas inom en fjärdedel av de områden, inom vilka uttagning skall äga rum. Jämlikt 2 § 1 mom. uttagningsförordningen ankommer det på Kungl. Maj:t i kommandoväg att föreskriva den period, för vilken uttagningen skall äga giltighet. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, under vilka den första uttagningen måst ske, och innan erforderlig erfarenhet rörande det nya systemet för hästuttagningen vunnits, har ett fixerande av uttagningsperiodens längd icke lämpligen kunnat ske. För närvarande gäller uttagning därför tills vidare.

Arméförvaltningen har nu med stöd av vunna erfarenheter föreslagit, att uttagningsperiodernas längd skall begränsas till tre år, och till motivering härför anført i huvudsak följande.

Någon annan motivering för utredningsmännens förslag om uttagning vart fjärde år än att detta gällt enligt häst- och fordonsanskaffningslagen den 27 april 1934 hade icke framförts. Av nu föreliggande erfarenheter rörande hästuttagningen hade bland annat framgått, att avgång å hästar genom död eller försäljning åstadkomme en betydande och snabb omsättning av hästbeståndet. Sälunda hade under budgetåren 1944/45 och 1945/46 inom olika delar av hästuttagningsområdena den årliga omsättningen utgjort mellan 14 och 26 % av antalet uttagna hästar, eller i genomsnitt 20 %. Detta innebure, att redan efter tre år mer än 60 % av de först uttagna och för krigsbruk bästa hästarna måst ersättas.

De av hästuttagningsmyndigheten hittills gjorda erfarenheterna talade med bestämdhet för att en uttagningsperiod om tre år vore ur krigsberedskapssynpunkt att förorda. Uttagningen borde då ske i tre omgångar, så att varje besiktning och uttagning verkställdes inom en tredjedel av uttagningsområdena.

Omläggningen av organisationen av uttagningsförfarandet från att vara baserat på uttagningsperioder om fyra år till perioder om tre år behövde icke medföra ökning i det ursprungligen beräknade antalet hästbesiktningsmän (40) eller det antal dagar, dessa årligen skulle tagas i anspråk (25). Någon höjning av kostnaderna för hästbesiktningsmännen komme övergång till treårsperiodorganisation icke att medföra. Kostnaderna för hästuttagningsnämnderna komme emellertid att öka, beroende på att antalet årligen av uttagningen berörda kommuner vid den ifrågavarande treårsorganisationen komme att stiga från 600 till 800. Kostnadsökningen hade beräknats till 9 000 kronor.

Kostnaderna för ersättning till hästägare, som bodde på större avstånd från besiktningsplatsen än 20 km, hade, enligt vad arméförvaltningen vidare anført, under de gångna åren belöpt sig till omkring 2 000 kronor per år. Möjligheter syntes nu uppstå att öka antalet besiktningsplatser med därav

följande kortare avstånd för hästägarna. På grund därav syntes här ifrågasvarande kostnader kunna begränsas till 1 000 kronor.

Arméförvaltningen har — med oförändrade beräkningsgrunder i övrigt — angivit kostnaderna för hästuttagning till 122 000 kronor vid tillämpning av fyraårsperiod och till 131 000 kronor vid tillämpning av treårsperiod.

Såsom närmare framgår av 1946 års statsverksproposition föreslog arméförvaltningen i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår på anförda skäl vissa ändringar i gällande grunder för ersättning till hästbesiktningsmän. Förslaget innebar i huvudsak att till besiktningsman, som vore underkastad militära eller civila avlöningsreglementet, skulle utgå, jämte för närvarande utgående årsarvode å 1 000 kronor, lön minskad med A-avdrag under för uppdragets fullgörande beviljad tjänstledighet från innehavande statstjänst under högst 35 dagar samt att det för varje förrättningsdag utom hemvistet utgående dagarvode, nu 20 kronor, skulle för sådan besiktningsman minskas till 10 kronor. Vid anmälan av denna fråga till statsrådsprotokollet uttalade jag, att vad arméförvaltningen anfört icke syntes mig utgöra tillräckliga skäl att föreslå ändring i de beslutade ersättningsgrunderna, särskilt som veterinär enligt gällande allmänna veterinärinstruktion (SFS 1945:425) vore skyldig att tjänstgöra såsom besiktningsman.

Arméförvaltningen har nu till ny behandling upptagit spørsmålet om ersättning till hästbesiktningsmännen samt föreslagit, att ersättningen måtte bestämmas att utgå enligt i huvudsak de grunder, som angivits i ämbetsverkets nyssnämnda framställning i ämnet. Förslaget har lämnats utan erinran av försvarets civilförvaltning och allmänna lönenämnden, medan statskontoret avstyrkt detsamma.

Departements-
chefen.

Vad arméförvaltningen anfört till stöd för förslaget att övergå från uttagningsperioder om fyra år till perioder om tre år synes mig värt beaktande, och jag förordar därför, att uttagningsförfarandet från och med nästa budgetår organiseras i enlighet härmed. Arméförvaltningen har, med oförändrade beräkningsgrunder i övrigt, uppskattat kostnaderna för hästuttagning till 131 000 kronor vid tillämpning av treårsperiod, vilket belopp med 9 000 kronor överstiger av ämbetsverket beräknade motsvarande kostnader vid tillämpning av fyraårsperiod. Denna beräkning har jag ansett mig kunna i huvudsak godtaga.

Jag kan icke heller nu tillstyrka, att någon jämkning i gällande grunder för ersättning till hästbesiktningsmän vidtages. Det må framhållas, att enligt arméförvaltningens utredning ersättningen till hästbesiktningsman efter nu gällande grunder kan beräknas ungefärligen motsvara medelinkomsten för de veterinärer, som ha de högsta inkomsterna.

I enlighet med det anförda beräknar jag med någon avrundning nedåt i förhållande till arméförvaltningens beräkning medelsbehovet under anslaget till 125 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 5 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Armén: Uttagning av hästar och hästfordon m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor.

[49.] 31. **Armén: Veterinärvård, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren, s. 116)	kronor	190 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	190 000

Medelsbehovet under anslaget har från och med budgetåret 1944/45 beräknats efter ett belopp av 7,4 öre för häst och underhållsdag.

Arméförvaltningen har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 anfört att, då det icke vore möjligt att förutsäga, huruvida ytterligare prisökning eller eventuellt prissänkning på den materiel, som bekostades av ifrågavarande anslag, kunde förväntas samt man icke syntes kunna räkna med minskade kostnader för veterinärvården, någon ändring i nu gällande grunder för beräkningen av anslaget icke borde göras. *Arméförvaltningen* beräknade antalet underhållsdagar för hästar, inberäknat de vid remontdepåerna befintliga remonterna, till i runt tal 2 644 000, varvid ämbetsverket räknat med ett behov av 71 905 hästtjänstgöringsdagar för ackordhästar, som användas för ekonomikörslor. Efter en oförändrad kostnad av 7,4 öre för underhållsdag uppskattades medelsbehovet till $(2\,644\,000 \times 0,074 =)$ 195 656 kronor eller i runt tal 195 000 kronor.

Arméförvaltningens beräkning av medelsbehovet föranleder ingen annan erinran från min sida än att jag föreslår, att det av ämbetsverket beräknade beloppet avrundas nedåt till 190 000 kronor, innebärande samma medelsanvisning som för innevarande budgetår.

*Departements-
chefen.*

Jag får således hemställa, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Veterinärvård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 190 000 kronor.

[50.] 32. **Armén: Hundväsendet, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren, s. 116)	kronor	62 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	62 000

Arméförvaltningen har framhållit, att för innevarande budgetår icke beräknats medel för ersättning till ägare av sådana reserv- och beredskapshundar, som under tid, då de av kronan disponerades på grund av särskilda kontrakt, avlede, förolyckades eller skadades. Dessa kostnader, vilka tidigare bestritts av beredskaps- eller avvecklingsanslag, syntes ämbetsverket nu böra beräknas under detta anslag. Ämbetsverket uppskattade de ifrågavarande kostnaderna till 3 000 kronor. Då i övrigt icke förutsattes någon ändring i anslagsberäkningen, uppskattade *arméförvaltningen* medelsbehovet till $(62\,000 + 3\,000 =)$ 65 000 kronor.

Arméförvaltningens förslag att under förevarande anslag beräkna erforderliga medel för ersättning till ägare av vissa reserv- och beredskapshundar kan av mig biträdas. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46 — omkring 46 000 kronor — torde dock någon anslagshöjning av denna anledning icke vara erforderlig.

*Departements-
chefen.*

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 62 000 kronor.

[51.] 33. **Armén: Brevduveväsendet, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 116)	kronor 5 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 5 000

I enlighet med förslag av arméförvaltningen torde förevarande anslag böra upptagas med oförändrat belopp, 5 000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Brevduveväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 5 000 kronor.

Tygmateriel m. m.

Under denna rubrik finnas i gällande riksstat uppförda åtta anslag, varav tre till engångsanskaffning av tygmateriel och ammunition, ett till försök med viss tygmateriel och ett till uttagning av motorfordon och motorredskap. De övriga tre anslagen avses för underhåll av vapen, ammunition och annan tygmateriel samt anskaffning av övningsammunition.

De angivna utgiftsändamålen torde böra sammanföras under allenast tre anslag, benämnda Anskaffning av tygmateriel m. m., Underhåll av tygmateriel m. m. samt Uttagning av motorfordon och motorredskap. Under förevarande rubrik torde vidare, med hänsyn till utgiftsändamålets art, böra hänföras det under huvudavdelningen E. Diverse uppförda anslaget Premier för innehav av vissa automobiler. Det förutsattes, att från det förstnämnda anslaget skola bestridas kostnader för anskaffning av övningsammunition och övrig erforderlig tygmateriel ävensom för försök med ny tygmateriel. Genom den ändrade anslagsuppställningen komma de tre underhållsanslagen att sammanföras till ett gemensamt anslag. Tillräcklig överblick över kostnadernas fördelning på de olika utgiftsändamålen torde kunna vinnas genom uppdelning av det nya anslaget i särskilda anslagsposter.

I förhållande till civilförvaltningens förslag innebär det här framlagda förslaget en viss förenkling, möjliggörande större likformighet mellan de tre försvarsgrenarna.

[52.] 34. **Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 118)	kronor 173 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 40 000 000

Under detta anslag böra, såsom av det föregående framgår, anvisas medel för anskaffning av all slags materiel av teknisk natur, således även ammuni-

¹ Anslaget benämnt *Armén: Anskaffning av tygmateriel*. Därutöver ha anvisats 590 000 kronor till prisstegringar å anskaffning av tygmateriel.

tion, samt för försök med tygmateriel. Medel för dylika ändamål ha för innevarande budgetår anvisats under i huvudsak följande anslag, nämligen:

Vapen och ammunition m. m. (statsliggaren s. 117)	kronor	24 000 000
Eugångsanskaffning av ammunition (statsliggaren s. 117) »		12 200 000
Försök med viss tygmateriel (statsliggaren s. 118)	»	440 000
Anskaffning av tygmateriel (statsliggaren s. 118)	»	73 000 000
Prisstegringar å anskaffning av tygmateriel (statsliggaren s. 118).....	»	590 000

Det förstnämnda anslaget avses även för underhåll av vapen och ammunition m. m.

Förevarande anslagsfråga är av den natur, att en fullständig redogörelse för densamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som i vanlig ordning komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

För avgränsningen av detta anslag från det nya anslaget Underhåll av tygmateriel m. m. är av betydelse i vad mån kostnaderna för ersättningsanskaffning av löpande natur skola bestridas från underhållsanslaget. Vid beräkningen av underhållsanslagen för innevarande budgetår har förutsatts, att från dessa anslag skola bestridas kostnader för ersättning av kasserad materiel.

Försvarets *civilförvaltning* har ansett, att dessa kostnader borde bestridas från anslaget till anskaffning av tygmateriel, och härom närmare anfört följande.

Ifrågavarande kostnader — i första hand avsåges materiel som förkommit eller förstörts genom brand, olyckshändelse eller dylikt — vore för arméns del av icke ringa storleksordning och hade av arméförvaltningen beräknats till 7 % av samtliga tygmaterielkostnader. I och med att särskilt anskaffningsanslag anvisades för tygmaterielen borde lämpligen så vitt möjligt all materielanskaffning bekostas från detta anslag. Att ifrågavarande anskaffning hittills sammanförts med materielunderhållet syntes i främsta rummet bero på bristen på anskaffningsanslag. Det kunde måhända — vilket från arméförvaltningens tygavdelning framhållits — i vissa fall vara svårt att draga en bestämd gräns mellan underhåll och smärre, löpande ersättningsanskaffningar av reservdelar och liknande materiel. Sistnämnda kostnader borde — därest icke fråga vore om speciella reservdelar, vilka anskaffades i samband med leverans av viss materiel — bestridas från underhållsanslag. I de fall däremot, då materielanskaffning uppenbarligen icke kunde anses utgöra ett led i materielunderhållet, borde kostnaderna för densamma bestridas från anskaffningsanslaget. I detta sammanhang borde emellertid framhållas, att dessa kostnader icke finge inverka på beräkningen av kostnaderna för förnyelse av materiel, som förslitits eller blivit omodern. Vid sidan av de medel, som beräknades för sistnämnda ändamål på grundval av materielens antagna livslängd, borde fördenskull under anskaffningsanslaget för nu ifrågavarande anskaffning anvisas en särskild post, vilken borde benämnas Ersättning av avgången materiel.

Arméförvaltningen, som icke kunnat helt ansluta sig till civilförvaltningens förslag, har anfört i huvudsak följande.

Med anslagsposten Ersättning för avgången materiel avsåges i första hand, såsom civilförvaltningen framhållit, ersättning för materiel, som förkommit eller genom olyckshändelse, brand och dylikt utgått ur utrustningen. Från anslagsposten, som för tiden efter femårsplanens utgång beräknats utgöra 3,1 miljoner kronor, avsåges emellertid även skola bestridas kostnaderna för förnyelse av vissa materielslag till en beräknad kostnad av 2,1 miljoner kronor. Arméförvaltningen anslöte sig till civilförvaltningens uppfattning att, i och med att särskilt anskaffningsanslag anvädes för tygmaterielen, denna del av anslagsposten borde innefattas i ett dylikt anskaffningsanslag. Det kunde däremot knappast vara riktigt, att även den del, 1,0 miljon kronor, som enligt i det föregående angivna grunder avsåges för ersättning av avgången materiel, hänfördes till detta särskilda anskaffningsanslag. Det skulle nämligen även vid en dylik anordning icke gestalta sig så, som av civilförvaltningen gjordes gällande, nämligen att all materielskaffning skulle komma att bekostas från det särskilda anslaget för anskaffning av tygmateriel. Även från underhållsanslagen skedde nämligen en betydande anskaffning av olika artiklar, reservdelar, materialier, maskiner, verktyg etc. för det egentliga materielunderhållet, nämligen dels för användning vid reparationer och renoveringar, dels för direkt förbrukning vid trupp. Dessutom bekostades från underhållsanslagen till betydande belopp teknisk undervisnings- och övningsmateriel m. m. Man kunde sålunda icke strängt skilja mellan underhåll och anskaffning, all den stund viss anskaffning inginge som ett led i materielunderhållet. Däremot vore det möjligt att draga en gräns mellan den anskaffning, som vore av årlig, löpande underhållsnatur, och den anskaffning av engångskaraktär, som sammanhänge med materielutrustningens komplettering och förnyelse. Så länge ett visst materielslag inginge i arméns utrustning, måste detsamma även kvantitativt underhållas till fastställd storlek. På anförda skäl ansågo sålunda arméförvaltningen, att en post för ersättning av avgången materiel borde ingå i underhållsanslagen för tygmateriel och icke i det särskilda anslaget till anskaffning av tygmateriel. De olika anslagen hade i äskandena upptagits i enlighet härmed.

Till grund för beräkningen av medelsbehovet för anskaffning av tygmateriel har arméförvaltningen lagt de i samband med 1942 års försvarsbeslut för genomförd organisation framlagda kalkylerna, enligt vilka beräknats 20 000 000 kronor för förnyelse av stridsvagnsmateriel m. m. och 400 000 kronor för försök med viss tygmateriel, eller tillhoppa 20 400 000 kronor, allt enligt prisläget den 1 juli 1941. Detta belopp kunde, enligt vad arméförvaltningen anförde, enligt prisläget den 1 juli 1946 beräknas utgöra omkring 24 000 000 kronor. Med hänsyn till nu rådande militärtekniska och organisatoriska förhållanden syntes emellertid viss ändrad medelsdisposition inom den beslutade kostnadsramen vara påkallad. Arméförvaltningen ville förutskicka, att det förslag till anslagsfördelning, som framlades, givetvis endast kunde vara av preliminär natur och att såväl förskjutning mellan olika anslagsposter som även nya utgiftsändamål vid en senare tidpunkt kunde befinnas påkallade. För forskning och försök syntes böra avses omkring 5 000 000 kronor. För anskaffning av tygmateriel återstode därefter 19 000 000 kronor.

Beträffande dispositionen av sistnämnda belopp har arméförvaltningen närmare anförde följande.

Viss i femårsplanen avsedd anskaffning av *radiomateriel* har icke ägt rum, emedan dels behovet av bland annat lätt pansarvärnsmateriel bedömts vara mera trängande, dels vissa erfarenheter av den tekniska utvecklingen ansetts böra avvaktas. Det är av stor betydelse, att erforderliga medel, beräknade till omkring 3 000 000 kronor, nu ställas till förfogande.

Under försöksverksamheten med den *bromateriel*, som enligt femårsplanen skall anskaffas, ha erfarenheter framkommit, vilka medföra krav på ökad medelstilldelning. Då det måste anses vara ytterligt betydelsefullt att rörelsefriheten, icke minst för pansartrupperna, säkerställes, är en komplettering av bromaterielen en angelägenhet av största vikt. Härfor beräknas ett anslag av omkring 2 000 000 kronor vara erforderligt.

Anskaffning av lätt *pansarvärnsmateriel* syftar närmast till en förstärkning av infanteriets eldkraft och kommer icke att föregripa en blivande krigsorganisation. Då allvarliga brister föreligga i fråga om sådan materiel, är det av största betydelse, att anskaffning sker. För ändamålet böra avses omkring 4 000 000 kronor.

Komplettering av *ammunition* för fyllande av befintliga brister, främst i fråga om ammunition till granatkastare och stormartilleri, är erforderlig. För budgetåret 1947/48 torde ett anslagsbelopp av omkring 4 000 000 kronor böra beräknas.

Viss *omsättning av tygmateriel* bör ske, emedan i annat fall förutsättningarna för det fortsatta organisationsarbetet torde rubbas. I de organisationsförslag, som avgivits till 1945 års försvarskommitté, har nämligen räknats med en viss materieltillgång den 1 juli 1947. På grundval härav ha årliga anslag för omsättning av den befintliga materielen beräknats, baserade på påräknelig livslängd hos de olika materielslagen. För att utgångsläget för beräkningarna icke skall rubbas, är det erforderligt att redan under budgetåret 1947/48 avsätta det belopp, 5 000 000 kronor, som upptages i arméchefens organisationsförslag.

I särskilda framställningar ha ytterligare medel begärts för komplettering av *reparationsmateriel*. Erfarenheterna ha nämligen visat, att de härfor i femårsplanen beräknade medlen icke äro tillräckliga. Vissa medel ha för ändamålet redan anvisats. För att fylla ytterligare brister böra för budgetåret 1947/48 avses omkring 1 000 000 kronor.

Framställningen om anvisande av 5 000 000 kronor till forskning och försök har arméförvaltningen främst motiverat med den utomordentligt snabba utvecklingen på den tekniska krigsmaterielens område. Nya strids- och skyddsmedel framkomme, varvid värdet av redan befintliga kunde behöva tagas under omprövning. Det forsknings- och försöksarbete, som måste föregå den alltmer komplicerade tekniska materielens tillkomst, måste bliva kostsamt, och i nuvarande ovissa militärtekniska läge framstode det som nödvändigt, att relativt betydande medel avsäges för forskning och försök.

Till anskaffning av ammunition för övningar m. m. har för innevarande budgetår under anslaget Vapen och ammunition m. m. beräknats ett belopp av 8 600 000 kronor, varvid förutsatts, att ammunition till ett värde av 12 600 000 kronor skulle kunna utan särskild kostnad tagas i anspråk ur befintliga lager.

Arméförvaltningen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår för övningsammunition till 18 000 000 kronor.

I detta sammanhang upptager jag även till behandling vissa i särskilda

skrivelser inkomna framställningar om anvisande av medel för anskaffning av tygmateriel m. m.

Arméförvaltningen har sålunda i skrivelse den 9 september 1946 anfört, att en komplettering av luftvärnets ekoradioutrustning vore nödvändig för att öka de eljest mycket begränsade användningsmöjligheterna för luftvärnsvapnen. Möjlighet hade nu yppat sig att anskaffa det antal ekoradiostationer som erfordrades för att tillgodose det behov, som i första hand borde täckas. Vid omgående beställning kunde en provstation levereras inom relativt kort tid. Kostnaderna för anskaffning av dessa stationer jämte tillhörande utrustning beräknade arméförvaltningen till 13 000 000 kronor. Härtill skulle komma kostnader för erforderliga motorfordon till stationerna. Vidare erfordrades medel för modernisering av redan befintlig ekoradiomateriel för luftvärnet.

Överbefälhavaren har i utlåtande över framställningen förklarat sig vilja med skärpa framhålla angelägenheten av den föreslagna anskaffningen och tillstyrka framställningen. Överbefälhavaren har föreslagit, att kostnaderna för anskaffningen skulle bestridas av förefintliga s. k. rabattmedel.

Med skrivelse den 30 september 1946 har *arméförvaltningens tygavdelning* avgivit utredning rörande till förfogande stående överskotts- och rabattmedel. Utredningen visar, att av överskottsmedel från försvarets fabriksstyrelse och rabattmedel från krigsindustrien om tillhoppa omkring 58 000 000 kronor, som tillförts tygavdelningen, omkring 22 000 000 kronor äro att hänföra till materielanskaffningar inom femårsplanens ram. Av detta belopp har tygavdelningen föreslagit skola disponeras, för i det föregående omförmäld anskaffning av ekoradiostationer 13 000 000 kronor, för anskaffning av motorfordon till dessa stationer 2 500 000 kronor och för modernisering av äldre ekoradiomateriel 1 000 000 kronor.

Återstoden av de till materielanskaffningar inom femårsplanens ram hänförliga rabattmedlen har föreslagits skola disponeras med 1 500 000 kronor för stridsvagnsradiostationer, 1 250 000 kronor för tryckluftbromsar för vissa luftvärnspjäser, 1 200 000 kronor för pulkor, 250 000 kronor för arméhundutrustning, 1 000 000 kronor för cykeldäck och slangar, 150 000 kronor för rökkastare av visst slag samt omkring 39 000 kronor för diverse annan utrustning.

I skrivelse den 23 september 1946 har vidare *överbefälhavaren* hemställt om anvisande av medel för omorganisation av luftbevakningen och därvid bland annat anfört följande.

Erfarenheter från överflygningar och under de sista åren anordnade övningar hade givit vid handen, att de alltmer ökade flyghastigheterna i förening med massinsatsen av flygplan medförde en sådan påfrestning på det nuvarande systemet för luftbevakning, att det vid moderna flyganfall icke kunde motsvara kraven på en effektiv luftbevakning. För att undanröja systemets brister erfordrades genomgripande förändringar i enlighet med ett inom en del av landet provisoriskt utbyggt system. Detta hade vid anordnade försök och övningar visat sig lämpligt och väl fylla uppställda krav. Kostnaderna för organisationens genomförande inom hela landet, utom i vad avsåge an-

skaffning av ekoradiomateriel, hade i samråd med arméns fortifikationsförvaltning och telegrafstyrelsen beräknats till omkring 32 500 000 kronor, varav i runt tal 8 300 000 kronor i byggnadskostnader. Kostnaderna syntes dock kunna nedbringas genom utnyttjande av vissa för civilt bruk anordnade telefonförbindelser.

Överbefälhavaren har nu hemställt, att för en första etapp av omorganisationen måtte anvisas ett belopp av 3 000 000 kronor, varav omkring 2 250 000 kronor till signalmateriel och trådförbindelser samt i runt tal 750 000 kronor till byggnadsarbeten.

Ytterligare medelsbehov för anskaffning av ekoradiomateriel har anmälts av överbefälhavaren i skrivelse den 13 december 1946, vari hemställts om anvisande av 5 125 000 kronor för anskaffning av ekoradiomateriel för luftbevakningen. Den till anskaffning föreslagna materielen avses för den del av riket, som enligt överbefälhavarens nyssnämnda förslag till omorganisation av luftbevakningen i första hand skulle erhålla moderniserad luftbevakningsorganisation. De årliga kostnaderna för drift och underhåll av materielen ha beräknats till 350 000 kronor, vartill skulle komma till 42 000 kronor beräknade kostnader för avlöningar till viss för utbildning m. m. avsedd personal. Överbefälhavaren har förutsatt, att flygvapnet skulle handhava ekoradioorganisationen, och därför hemställt, att medel för kostnadernas bestridande måtte anvisas under flygvapnets anslag.

Vad först angår gränsdragningen mellan förevarande anslag och anslaget Underhåll av tygmateriel m. m. delar jag civilförvaltningens uppfattning, att kostnader för ersättningsanskaffning såvitt möjligt böra bestridas från anskaffningsanslaget. Från underhållsanslaget böra i enlighet härmed icke bestridas andra anskaffningskostnader än sådana som sammanhånga med materielens underhåll, såsom kostnader för reservdelar, verktyg och vissa maskiner. Den ersättningsanskaffning, som erfordras för täckande av brister i materielutrustningen på grund av kassation, förluster vid övningar och dylikt, bör däremot bekostas från förevarande anslag. Det må framhållas, att den ersättningsanskaffning, varom här är fråga, i många fall torde inriktas på andra materieltyper än dem som blivit föremål för kassation m. m.

Departements-
chefen.

Genom den sedan åren närmast före kriget verkställda tygmaterielanskaffningen har arméns utrustning blivit i väsentliga avseenden utökad och moderniserad. Emellertid är den tekniska utvecklingen på detta område mycket snabb, och behov föreligger därför av en ytterligare komplettering av materielen. Bristerna avse främst materiel av modern konstruktion, som först under den allra senaste tiden blivit tillgänglig för anskaffning. Även beträffande en del annan materiel föreligger emellertid vissa underskott i mobiliseringsutrustningen.

Det synes mig angeläget, att ifrågavarande brister snarast täckas i den mån så kan ske utan föregripande av pågående omprövning av försvarsorganisationen, och jag tillstyrker därför, att medel nu ställas till förfogande för de mest angelägna ändamålen. I första hand torde härvid luftförsvarsorganisationen böra förstärkas och moderniseras. Arméförvaltningen har i detta hän-

seende äskat 13 000 000 kronor för anskaffning av modern ekoradiomateriel för luftvärnet, 2 500 000 kronor för motorfordon till dessa, 1 000 000 kronor för modernisering av vissa äldre ekoradioapparater samt 1 250 000 kronor för tryckluftbromsar för vissa luftvärnspjäser. Vidare föreligga framställningar av överbefälhavaren om anvisande av 3 000 000 kronor, varav 750 000 kronor avse byggnadsarbeten, för omorganisation av luftbevakningen och av 5 125 000 kronor för anskaffning av ekoradiomateriel för luftbevakningen.

En inom arméledningen verkställd undersökning har visat, att det antal ekoradiostationer för luftvärnet, som arméförvaltningen nu begärt medel till, motsvarar det behov för arméns del, som i första hand bör täckas. Med återstående anskaffning anser arméledningen böra av ekonomiska skäl tills vidare anstå. Med hänsyn till materielens betydelse och dess långa leveranstid anser jag mig böra förorda, att beslut nu fattas om beställning av materielen.

Även den av överbefälhavaren föreslagna omorganisationen av luftbevakningen synes mig vara av den natur, att en första etapp av densamma snarast möjligt bör komma till utförande. Jag har dock icke härmed tagit ställning till frågan, i vad mån omorganisationen bör helt genomföras. Denna fråga torde nämligen komma under bedömande inom 1945 års försvarskommitté. Enligt vad jag inhämtat kan den nu föreslagna etappen i omorganisationen, vilken avser vissa ur luftbevakningssynpunkt betydelsefulla områden, genomföras oberoende av programmet i övrigt.

Överbefälhavaren har ifrågasatt, att anskaffningen av ekoradiomateriel för luftvärnet skulle bekostas av de överskotts- och rabattmedel från krigsindustrien, som tillförts arméförvaltningens tygavdelning. Grunderna för dispositionen av dylika medel ha underställts riksdagen i propositionen 1944: 275 (s. 18 f.) och av riksdagen godkänts (skrivelse nr 370). Enligt dessa grunder skola överskotts- och rabattmedel, som kunna hänföras till anskaffningar inom försvarsbeslutets kostnadsram, tillgodoföras de anslag, som belastats med kostnaderna för respektive anskaffningar, och disponeras till därmed avsedda utgifter enligt Kungl. Maj:ts bestämmande. Enligt vad tygavdelningens utredning visar finnas till tygavdelningens verksamhetsområde hänförliga överskotts- och rabattmedel av detta slag till ett belopp av omkring 22 000 000 kronor disponibla. Dessa medel synas böra anlitas för anskaffning av ekoradiomateriel för luftvärnet med tillhörande utrustning ävensom för anordnande av signalförbindelser m. m. för den av mig tillstyrkta omorganisationen av luftbevakningen. De sammanlagda kostnaderna härför uppgå, såsom av det föregående framgår, till (13 000 000 + 2 500 000 + 3 000 000 — 750 000 =) 17 750 000 kronor. Återstående överskotts- och rabattmedel, omkring 4 250 000 kronor, ävensom de ytterligare medel av samma slag, som kunna komma att tillföras anslaget, torde få disponeras enligt Kungl. Maj:ts bestämmande för med anslaget avsedda ändamål. Härvid kan exempelvis den av överbefälhavaren föreslagna ekoradiomaterielen för luftbevakningen komma i fråga för anskaffning. Då luftbevakningen betjänar försvaret i dess helhet, liksom även civilförsvaret, synes den omständigheten, att materielen avses skola handhas av flygvapnet, icke böra utesluta, att kostnaderna för

materielens anskaffning åtminstone delvis utgå av anslagsmedel, som avsetts för armén. Jag förutsätter, att kostnaderna för materielens vård och underhåll skola bestridas av flygvapnets anslag. Till frågan om personalorganisationen torde jag få återkomma i samband med framläggande av förslag rörande flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. för nästa budgetår.

Kostnaderna för de med luftbevakningens omorganisation sammanhängande byggnadsarbetena ha beräknats till i runt tal 750 000 kronor. Mot denna beräkning synes intet vara att erinra. Frågan om anvisande av detta belopp kommer att upptagas till behandling i samband med behandlingen av anslagsfrågor under kapitalbudgeten.

De av arméförvaltningen föreslagna åtgärderna för modernisering av äldre ekoradiomateriel och förbättring av bromssystemet på vissa luftvärns pjäser torde få genomföras med anlåtande av underhållsmedel, i den mån dylika stå till förfogande.

Enligt arméförvaltningens framställningar föreligger behov av betydande materielanskaffningar utöver den anskaffning till förstärkning av luftförsvarsorganisationen, som jag i det föregående tillstyrkt. Sålunda har arméförvaltningen hemställt om 19 000 000 kronor till anskaffning av viss tygmateriel, främst radio-, bro- och pansarvärnsmateriel samt ammunition, och omkring 4 000 000 kronor för anskaffning av stridsvagnsradiostationer, pulkor, cykel-däck m. m. För den inledningsvis berörda ersättningsanskaffning, för vilken arméförvaltningen beräknat medel under underhållsanslag, föreligger ett ytterligare medelsbehov, som kan uppskattas till 700 000 kronor. Slutligen böra under förevarande anslag beräknas medel för anskaffning av ammunition såsom ersättning för den ammunition, som förbrukas vid övningar. Medelsbehovet för detta ändamål har av arméförvaltningen beräknats till 18 000 000 kronor. Härutöver skulle tillkomma kostnaderna för forskning och försök, för vilket ändamål arméförvaltningen hemställt om 5 000 000 kronor. Härtill komma de å förevarande anslag belöpande merkostnaderna i anledning av den allmänna löneregleringen för statstjänstemän. Dessa kostnader kunna preliminärt uppskattas till omkring 300 000 kronor. Å andra sidan beräknas den i det föregående berörda överflyttningen av vissa kostnader till anslag under anslagsrubriken Bidrag och understöd föranleda minskning av medelsbehovet under förevarande anslag med samma belopp, 300 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för här avsedda ändamål skulle alltså utgöra (19 000 000 + 4 000 000 + 700 000 + 18 000 000 + 5 000 000 + 300 000 — 300 000 =) 46 700 000 kronor.

För egen del har jag funnit de av arméförvaltningen anmälda medelsbehoven i stort sett väl motiverade. Vad särskilt beträffar forsknings- och försöksverksamheten vill jag understryka betydelsen av att tillräckliga anslagsmedel stå till förfogande för denna verksamhet. Då jag emellertid icke i nuvarande läge kan tillstyrka en så avsevärd medelsanvisning, som bifall till föreliggande förslag skulle innebära, föreslår jag, att för anskaffning av tygmateriel m. m. anvisas ett reservationsanslag av 40 000 000 kronor. Det bör

ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av arméförvaltningen besluta rörande anslagets disposition, varvid bör beaktas vikten av att för forskning och försök reserveras tillräckliga medel.

Under femårsperioden 1942/47 har medelsbehovet för övningsammunition kunnat avsevärt nedbringas genom att vissa överskottslager av mobiliseringsammunition kunnat tagas i anspråk för övningar. Enligt uppgift från arméförvaltningen pågår för närvarande en förnyad utredning rörande ammunitionens behovet under krig. I avvaktan på utredningens resultat anses ammunitionslagren icke böra ytterligare minskas. Vid anslagsberäkningen har jag utgått från denna förutsättning.

Anslagsminskningen utgör vid bifall till mitt förslag 33 000 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 40 000 000 kronor.

[53.] 35. **Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., reservationsanslag.** Från detta anslag förutsättas skola bestridas kostnader för underhåll av all arméns tygmateriel och annan materiel av teknisk natur. Förutom för de utgifter av underhållsnatur, som för närvarande bestridas från anslaget Vapen och ammunition m. m., bör anslaget således avses för bestridande av de kostnader, som nu belasta anslagen Signal- och ingenjörteknisk materiel m. m., Motor- och anspanssfordon m. m. samt Underhåll av signalförbindelser. Även de kostnader för materiel av teknisk natur, som nu belasta anslagen Undervisningsmateriel m. m., Vissa kostnader för arméns utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m., samt Truppförbandens övningar, böra belasta förevarande anslag. Till anslaget böra vidare från anslaget Remontering överflyttas kostnaderna för underhåll av hästutredningspersedlar. Belöningar för skicklighet i skjutning, vilka för närvarande utgå från anslaget Vapen och ammunition m. m., böra däremot överföras till anslaget Övningar m. m. Beträffande förevarande anslags avgränsning i förhållande till anslaget Anskaffning av tygmateriel m. m. får jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av sistnämnda anslag.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 framlade arméförvaltningen en beräkning av underhållsanslagens storlek efter utgången av femårsperioden 1942/47. En utförlig redogörelse för de därvid tillämpade beräkningsgrunderna har lämnats i 1946 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, s. 114 ff.). Beräkningarna slutade på ett belopp av 45,0 miljoner kronor för materielunderhåll m. m. I detta belopp hade dock icke inräknats kostnaderna för underhåll av ammunition, vilka uppskattades till 2,8 miljoner kronor.

Arméförvaltningen har nu framhållit, att erfarenheterna från budgetåret 1945/46 icke givit anledning till någon ändring av de sålunda beräknade underhållskostnadernas storlek utan endast till vissa smärre förskjutningar mellan olika anslagsposter inom den totala kostnadsramen.

Arméförvaltningen har emellertid anfört, att från angivna belopp skulle dragas kostnaderna för underhåll av hemvärnets vapen och ammunition, beräknade till 600 000 kronor. Vidare borde underhållsanslagen minskas med ett belopp av 2 100 000 kronor, som — såsom närmare framgår av behandlingen av anslaget Anskaffning av tygmateriel m. m. — avsetts för förnyelse av vissa materielslag. Med anledning av överförande från och med budgetåret 1946/47 av kostnaderna för avlöningar till viss förrådspersonal och civil handräckningspersonal från underhålls- till avlöningsanslag uppkomme besparingar å underhållsanslagen om 2 180 000 kronor. Vidare hade från och med budgetåret 1946/47 dels tillkommit vissa befattningar för arméingenjörer, vilka avsåges skola tjänstgöra vid tygavdelningen, dels å arméförvaltningens personalförteckning upptagits vissa extra ordinarie befattningar för ingenjörer, verkstadschefer och viss annan för tjänstgöring vid tygavdelningen avsedd personal. Den besparing å underhållsanslagen, som därigenom uppstode, kunde beräknas utgöra 480 000 kronor. Emellertid motvägdes de besparingar, som i enlighet med vad sålunda anförts skulle uppkomma å underhållsanslagen, till ett belopp av omkring 1 060 000 kronor av ökade lönekostnader på grund av nytt kollektivavtal i juni 1946.

I de angivna beloppen för tygmaterielunderhåll ingå icke kostnaderna för underhåll av signalförbindelser, för vilket ändamål för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 150 000 kronor. Arméförvaltningen hade för ändamålet äskat 210 000 kronor. Vid anmälan av denna anslagsfråga i 1946 års statsverksproposition förklarade jag mig icke kunna tillstyrka, att anslaget bestämdes till högre belopp än 150 000 kronor, varvid jag förutsatte, att inom ramen för detta belopp de ur militär synpunkt betydelsefullaste linjerna skulle kunna nödtorftigt underhållas. För nedbringande av belastningen å anslaget syntes det böra ytterligare undersökas, huruvida icke vissa av de signalförbindelser, som ansetts böra bibehållas av rent militära skäl, kunde komma även det civila samhällslivet till godo. I den mån detta befunes möjligt borde kostnaderna för underhållet, åtminstone delvis, bestridas av telegrafverkets medel.

Arméförvaltningen har nu meddelat, att ifrågavarande undersökning verkställt, och rörande densamma närmare anfört följande.

Undersökningen hade givit till resultat, att 55 % av de operativa och taktiska förbindelserna av permanent karaktär kunnat övertagas av telegrafverket för civil trafik. Underhållet av kvarstående förbindelser, som ansetts böra bibehållas men ej lämpligen kunde utnyttjas för civil trafik, samt av vissa till nätet hörande signalstationer kunde beräknas kosta 146 500 kronor per år. Emellertid erfordrades därutöver medel för underhåll av vissa för högkvarteret avsedda anordningar samt för luftbevakningen och det militära fjärrskriftsnätet. För rationalisering av arbetet syntes medel för underhåll av dessa för försvaret gemensamma permanenta signalförbindelser böra förvaltas av en myndighet. Efter samråd med försvarsstaben, arméstaben och telegrafstyrelsen hade arméförvaltningen ansetts lämpligen böra omhänderväsa sagda förvaltning. Underhållet av ifrågavarande för försvaret gemensamma förbindelser beräknades draga en kostnad av tillhoppa 128 500 kronor inklusive administrationskostnader.

Arméförvaltningen har således till underhåll av signalförbindelser äskat ett anslag av (146 500 + 128 500 =) 275 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet till underhåll av tygmateriel skulle således uppgå till (45 000 000 — 600 000 — 2 100 000 — 2 180 000 — 480 000 + 1 060 000 + 275 000 =) 40 975 000 kronor, vartill skulle komma 2 800 000 kronor för underhåll av ammunition.

Kostnaderna för belöningar för skicklighet i skjutning ha beräknats till 100 000 kronor. Till samma belopp ha kostnaderna för undervisningsmateriel av teknisk natur uppskattats. Kostnaderna för underhåll av hästutredningspersedlar ha beräknats till 2 450 kronor.

Överbefälhavaren, som understrukit vikten av att medel anvisades för underhåll av signalförbindelser, har anført, att medelsbehovet kunde begränsas till 250 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår hemställde arméförvaltningen, under åberopande av en undersökning rörande de faktiska kostnaderna för underhåll och vård av vapenmateriel m. m., om avsevärda höjningar av de för dylika ändamål avsedda anslagen, vilka tidigare beräknats på grundval av 1942 års försvarsbesluts kostnadskalkyler. Enligt utredningen skulle kostnaderna, nedräknade till prisläget den 1 juli 1941, överstiga de i försvarsbeslutet beräknade med omkring 35 % för vapenmateriel, med icke mindre än 200 % för signal- och ingenjörteknisk materiel samt med mer än 100 % för motor- och anspanssfordon.

Vid anmälan av denna fråga i 1946 års statsverksproposition anförde jag bland annat, att de framlagda beräkningarna grundade sig på de under beredskapstiden vunna erfarenheterna, vilka efter vissa normer omräknats för att kunna tjäna till ledning vid beräkningen av medelsbehoven i fredstid. Fortfarande syntes viss osäkerhet vidlåda beräkningarna. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande de verkliga kostnaderna i fredstid syntes de emellertid böra i huvudsak läggas till grund för anslagsberäkningarna. En viss begränsning av anslagshöjningarna syntes likväl kunna ske utan att därigenom materielens tillfredsställande vård äventyrades. Med hänsyn till materielens höga värde kunde jag dock icke tillstyrka en avsevärdare minskning av de av arméförvaltningen äskade beloppen.

Med dessa utgångspunkter tillstyrkte jag, att medelsbehoven för materielens underhåll m. m. för innevarande budgetår beräknades till belopp, som med omkring 10 % understego de av arméförvaltningen äskade anslagen.

Arméförvaltningen har i sina anslagsberäkningar för nästa budgetår utgått från sin föregående år verkställda utredning. Med hänsyn till arbetet med beredskapens avveckling saknas fortfarande erfarenheter rörande de verkliga kostnaderna under normala fredsförhållanden, och en viss osäkerhet måste därför anses vidlåda även de nu framlagda beräkningarna. Med beaktande härav anser jag mig även för nästa budgetår kunna föreslå en viss reduktion av de av arméförvaltningen äskade beloppen.

Arméförvaltningen har beräknat medelsbehovet för materielens underhåll och vård — med bortseende från beslutade eller ifrågasatta överföringar av

kostnader till andra anslag — till, inberäknat ammunition, 47 800 000 kronor. Av nyss angivna skäl torde detta belopp kunna reduceras med 4 500 000 kronor till 43 300 000 kronor. Detta belopp bör ytterligare minskas med de av arméförvaltningen angivna beloppen för underhåll av hemvärnets materiel samt för avlöningar till förråds-, handräknings- och ingenjörpersonal, tillhoppa 3 260 000 kronor. Då vidare, såsom i det föregående anförts, kostnader för förnyelse av materiel ej böra upptagas under underhållsanslag, torde beloppet böra ytterligare minskas med ett uppskattat belopp av 2 800 000 kronor. Slutligen böra kostnaderna för belöningar för skjutskiicklighet, 100 000 kronor, överföras till övningsanslag. Å andra sidan böra under anslaget beräknas medel för undervisningsmateriel av teknisk natur samt för underhåll av signalförbindelser och av hästutredningspersedlar. Med godtagande av arméförvaltningens kostnadsberäkningar med den av överbefälhavaren föreslagna jämkningen uppskattar jag medelsbehovet för dessa ändamål till respektive 100 000, 250 000 och 2 450 kronor. Anslaget bör vidare uppräknas med hänsyn till det våren 1946 träffade kollektivavtalet för försvarets arbetare med i runt tal 1 000 000 kronor. Slutligen torde böra beaktas den å anslaget belöpande kostnadsökningen på grund av den allmänna löneregleringen för statens tjänstemän. Jag uppskattar denna kostnadsökning preliminärt till 650 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle således uppgå till (43 300 000 — 3 260 000 — 2 800 000 — 100 000 + 100 000 + 250 000 + 2 450 + 1 000 000 + 650 000 =) 39 142 450 kronor, eller i nedåt avrundat tal 39 000 000 kronor. Det må anmärkas, att angivna belopp motsvarar mindre än 2 % av tygmaterielens totala värde.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 39 000 000 kronor.

[54.] 36. **Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946 47 (statsliggaren s. 118) ..... kronor 15 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 15 000

I enlighet med förslag av arméförvaltningen förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 15 000 kronor.

[55.] 37. **Armén: Premier för innehav av vissa automobiler, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946 47 (statsliggaren s. 191) ..... kronor 100
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 100

Anslaget är avsett för premiering av innehav av vissa lastautomobiler (skåpbilar), lämpliga till sjuktransportändamål, i syfte att säkerställa tillgången

på dylika transportmedel för den militära och den civila sjukvården vid mobilisering och under krig. Ehuru anslaget för ettvarvt av de senaste fyra budgetåren uppförts med allenast formellt belopp, 100 kronor, förelåg vid utgången av budgetåret 1945/46 å anslaget en reservation av omkring 120 000 kronor. Den avsevärda reservationen sammanhänger med att nyanskaffning av civila skåpbilar under de senaste åren ägt rum i mycket begränsad omfattning.

Arméförvaltningen har framhållit, att behovet av ökat antal sjuktransportbilar vid mobilisering kvarstode. När normala förhållanden inträdde på bilmarknaden, kunde hittills anvisade medel komma att behöva tagas i anspråk.

I anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 föreslog *arméförvaltningen* på grundval av en utförlig utredning och motivering, att medel måtte beräknas under förevarande anslag jämväl för premiering av innehav av 4- och 6-hjulsdrivna lastbilar. Detta förslag framlades emellertid icke av Kungl. Maj:t för riksdagen.

Arméförvaltningen har nu ansett sig böra ånyo upptaga denna fråga, varvid på anförda skäl för ändamålet äskats ett belopp av 500 000 kronor, motsvarande kostnaderna för premier avseende 250 lastbilar av ifrågavarande typer.

*Departements-
chefen.*

I avvaktan på resultatet av det inom 1945 års försvarskommitté bedrivna utredningsarbetet är jag icke beredd tillstyrka, att premiering av innehav av fordon utsträcker till andra kategorier än hittills. Då den förefintliga reservationen å anslaget bör vara tillräcklig för bestridande av eventuella kostnader för premier för innehav av skåpbilar, förordar jag därför, att anslaget även för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Premier för innehav av vissa automobiler* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

Fastigheter m. m.

Å riksstaten för innevarande budgetår ha under avdelning E. Diverse uppförts tre förslagsanslag till ersättning till försvarets fastighetsfond, ett för varje delfond. Anslagen avses för beredande av ersättning till fastighetsfonden för de lokaler, som upplåtas till respektive myndigheter, och bestämmas i princip så, att en förräntning efter 4 % erhålles å det vid respektive budgetårs ingång av vederbörande delfond disponerade statskapitalet. De för innevarande budgetår anvisade ersättningsanslagen uppgå till sammanlagt omkring 34,5 miljoner kronor och utgöra således en betydande del av försvarskostnaderna. Då det synes önskvärt, att dessa kostnader, som till sin huvudsakliga del sammanhånga med försvarsgrenarnas verksamhet, redovisas tillsammans med övriga för försvarsgrenarna avsedda anslag, föreslår jag, att ersättningsanslagen från och med nästa budgetår uppföras under

huvudrubriken C. Försvarskrafterna. Förslag till stater för respektive del-fonder ha avgivits av vederbörande förvaltningsmyndigheter. Då emellertid prövningen av dessa förslag icke kan hinna slutföras före statsverkspropositionens avlåtande, torde anslagen i statsverkspropositionen böra upptagas med beräknade belopp. Frågan om avlåtande av proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1947/48 torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t. Anslagen till ersättning till försvarets fastighetsfond synas lämpligen böra redovisas under samma samlingsrubriker som anslagen Befästningars underhåll m. m. I samband härmed torde samlingsrubrikerna — för närvarande Fortifikatoriska anläggningar m. m. — böra ändras till Fastigheter m. m.

Under rubriken Fortifikatoriska anläggningar m. m. ha i gällande riksstat för arméns del uppförts, förutom anslaget Befästningars underhåll m. m., ytterligare två anslag, nämligen Underhåll av signalförbindelser och Fasta drivmedelsanläggningar. Såsom i det föregående anförts bör det förra anslaget uppgå i anslaget Underhåll av tygmateriel m. m., medan det senare anslaget, med den ändrade benämningen Drivmedelsförråd m. m., bör överföras till anslagsgruppen Övningar m. m.

[56.] 38. **Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 185)	kronor	17 163 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	¹ 18 962 000

Under hänvisning till vad jag i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 18 962 000 kronor.

[57.] 39. **Armén: Befästningars underhåll m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 118)	kronor	1 400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	1 300 000

Enligt principerna för redovisningen av försvarsväsendets fastigheter m. m. å en särskild fastighetsfond skola försvarets befästningsanläggningar icke upptagas till redovisning å fonden. Kostnader för uppförande och underhåll av anläggningar av ifrågavarande slag måste därför bestridas från särskilda å riksstaten uppförda anslag.

Det för innevarande budgetår till befästningars underhåll m. m. anvisade anslaget avses jämväl för forskningsverksamhet beträffande befästningar ävensom för underhåll av baracker. För sistnämnda ändamål har beräknats ett belopp av 300 000 kronor.

Genom brev den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t, i anledning av ett av

¹ Beräknat belopp.

chefen för försvarsstaben den 7 maj 1946 avgivet förslag rörande dispositionen av arméns baracker samt en av 1946 års barackutredning avgiven promemoria rörande försäljning av kronans baracker, meddelat bestämmelser rörande den fortsatta användningen av ifrågavarande baracker m. m.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *arméns fortifikationsförvaltning* hemställt, att ett belopp av 1 440 000 kronor måtte anvisas för befästningars underhåll m. m., samt i anslutning härtill anfört i huvudsak följande.

Med ledning av nyssnämnda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser kunde arméns baracker med hänsyn till sättet för deras redovisning och underhållskostnadernas bestridande uppdelas i följande fyra kategorier.

1. Baracker, avsedda att i framtiden kvarstå såsom permanenta förråd. Dessa komme att av fortifikationsförvaltningen föreslås till invärdering i försvarets fastighetsfond, arméns delfond, för att bokföras såsom kasernfastigheter. För underhåll av dessa baracker hade ämbetsverket beräknat ett belopp av $(1,7 \% \times 10\,000\,000 =)$ 170 000 kronor i sitt förslag till stat för försvarets fastighetsfond för nästa budgetår.

2. Baracker, avsedda att användas såsom provisoriska förråd m. m. För dessa erfordrades icke några underhållsmedel.

3. Baracker, avsedda att överlämnas till hemvärdet, ävensom för försäljning avsedda baracker. För dessa erfordrades icke heller några underhållsmedel.

4. Baracker, avsedda att framdeles användas för olika militära behov. Det totala byggnadsvärdet av dessa baracker kunde beräknas uppgå till 20 000 000 kronor. I avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut angående den framtida användningen av ifrågavarande baracker borde dessa underhållas för förhindrande av värdeminskningar. De årliga underhållskostnaderna kunde beräknas till $(1,7 \% \times 20\,000\,000 =)$ 340 000 kronor, vilket belopp för nästa budgetår borde upptagas under det för befästningars underhåll m. m. avsedda anslaget.

Beträffande arméns befästningsanläggningar påginge alltjämt avvecklingsarbete. Därjämte vore för närvarande under utredning frågan om beräkningsgrunderna för underhållet av de i berg insprängda anläggningarna. Jämväl resultatet av den pågående utredningen om försvarets blivande organisation kunde komma att inverka på underhållskostnadernas framtida storlek. Med hänsyn därtill föreläge svårighet att för närvarande beräkna kostnaderna för underhåll av arméns befästningsanläggningar. Fortifikationsförvaltningen hade därför funnit sig icke böra föreslå större anslag för befästningars underhåll jämte forskningsverksamhet än 1 100 000 kronor, eller samma belopp som anvisats för ändamålet för innevarande budgetår.

Fortifikationsförvaltningen har således beräknat medelsbehovet för befästnings- och barackunderhåll samt för forskningsverksamhet för budgetåret 1947/48 till $(340\,000 + 1\,100\,000 =)$ 1 440 000 kronor.

1946 års militära fastighetsutredning har i infortrat utlåtande framhållit, att av utredningen igångsatta undersökningar rörande kostnaderna för underhåll av befästningsanläggningar, främst bergrum, icke kunde beräknas bliva färdiga i så god tid, att resultatet av undersökningarna kunde läggas till grund för ett bedömande av fortifikationsförvaltningens nu ifrågavarande medelsäskande. Med hänsyn därtill tillstyrkte utredningen, att medel för underhåll av befästningar samt för forskningsverksamhet för nästa budgetår beräknades med oförändrat belopp. Beträffande de barackbyggnader, som

skulle bibehållas för framtiden, borde dessa snarast möjligt invärderas i försvarets fastighetsfond. Om så skedde, borde för dessa byggnader användas samma underhållskvot som för vanliga byggnader, d. v. s. 0,6 % intill dess byggnaderna uppnått en ålder av nio år samt därefter 1,7 %. För barackbyggnader, som ännu icke invärderats i fastighetsfonden, borde samma underhållskvot komma till användning. Då flertalet baracker ännu icke uppnått en ålder av nio år, borde det av fortifikationsförvaltningen för underhåll av baracker äskade beloppet kunna avsevärt nedsättas.

Riksräkenskapsverket har i avgivet utlåtande framhållit önskvärdheten av att samtliga baracker, som för framtiden skulle bibehållas, snarast möjligt invärderades i fastighetsfonden. Ämbetsverket har vidare ifrågasatt skäligheten av att för baracker räkna med högre underhållsprocent än för byggnader redovisade å fastighetsfonden.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att slutlig ställning till frågan om medelsbehovet för barackunderhåll icke kunde tagas, förrän frågan om dispositionen av de för försvarets räkning under beredskapstiden anskaffade barackerna av Kungl. Maj:t avgjorts. Sedan de för försäljning avsedda barackerna avyttrats samt vissa för militära behov erforderliga baracker invärderats i fastighetsfonden, borde under anslaget till befästningars underhåll endast beräknas medel för underhåll av sådana baracker, som tillhörde befästningsanläggningar.

Med hänsyn till att grunderna för beräkning av kostnaderna för underhåll av befästningsanläggningar äro föremål för prövning inom 1946 års militära fastighetsutredning, anser jag mig, då resultatet av utredningen icke kan förväntas förrän senare i år, kunna godtaga fortifikationsförvaltningens förslag i denna del och beräknar således för underhåll av befästningsanläggningar och för forskningsverksamhet oförändrat belopp, 1 100 000 kronor.

Under den förstärkta försvarsberedskapen har för försvarsändamål uppförts ett stort antal baracker inom olika delar av landet. Då det ansetts önskvärt, att dessa, i den mån de icke erfordrades inom försvaret, så snart som möjligt skulle kunna utnyttjas för civila ändamål, tillkallades särskilda sakkunniga, 1946 års barackutredning, med uppgift bland annat att närmare utreda de med barackernas fortsatta utnyttjande sammanhängande spörsmålen. På grundval av vissa av barackutredningen och försvarets myndigheter framlagda förslag har Kungl. Maj:t den 28 juni 1946 meddelat bestämmelser rörande den fortsatta användningen av försvarets baracker m. m. I beslutet har förutsatts, att ett betydande antal baracker snarast möjligt skall försäljas. Åtskilliga baracker avses skola utnyttjas för förrådsändamål. Beträffande den framtida användningen av övriga baracker har slutlig ställning ännu icke kunnat tagas.

För underhåll av barackerna har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår beräknat ett belopp av 340 000 kronor. Såväl riksräkenskapsverket som fastighetsutredningen ha ifrågasatt reduktion av detta belopp. Byggnadsvärdet för de baracker, som under nästa budgetår skola underhållas

Departements-
chefen.

från nu ifrågavarande anslag, har av fortifikationsförvaltningen beräknats till 20 000 000 kronor. Större delen av dessa baracker torde ha uppförts år 1939 eller senare och har således ännu icke uppnått den ålder, då vid en invärdering i fastighetsfonden underhållskvoten beräknas efter 1,7 %. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna reducera det av fortifikationsförvaltningen äskade beloppet och beräknar för ändamålet för nästa budgetår ett belopp av 200 000 kronor. I detta sammanhang vill jag erinra om att de barackbyggnader, som avses skola behållas för framtiden, snarast möjligt bära invärderas i fastighetsfonden. Jag förutsätter, att detta arbete skall kunna slutföras under nästa budgetår, så att för tid därefter medel för underhåll av baracker skola behöva beräknas under förevarande anslag endast såvitt avser sådana baracker, som direkt tillhöra befästningsanläggningar.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag beräknar jag således till (1 100 000 + 200 000 =) 1 300 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 100 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 300 000 kronor.

Hemvärnets.

Från och med innevarande budgetår redovisas hemvärnets kostnader — med undantag av kostnaderna för den fast anställda personalen — under fem särskilda, under förevarande rubrik uppförda anslag. Jag föreslår, att även kostnaderna för avlöningar m. m. till fast anställd personal vid hemvärnsstaben och hemvärnets stridsskola från och med nästa budgetår redovisas under hemvärnets anslag. De för tjänstgöring inom militärbefäls- och försvarsområdestaberna avsedda hemvärnsofficerarna och hemvärnsunderofficerarna torde däremot fortfarande bära avlönas från arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Med hänsyn till de ändrade anslagsbenämningar, som i det föregående föreslagits för arméns intendentur- och tygmaterielanslag, torde de nuvarande anslagen Hemvärnets munderingsutrustning m. m. samt Hemvärnets vapen och ammunition m. m. bära benämnas Hemvärnets intendenturmateriel m. m. respektive Hemvärnets tygmateriel m. m.

[58.] 40. *Armén: Hemvärnets avlöningar, förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 119)	kronor 215 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 343 000

Med stöd av ett av Kungl. Maj:t den 2 februari 1945 lämnat bemyndigande tillkallade min företrädare i ämbetet den 26 i samma månad sex sakkunniga¹

¹ Hemvärnschefen, generalmajoren G. V. Petri, ordförande, majoren vid försvarsstaben S. Holmberg, ledamöterna av riksdagens andra kammare, ombudsmännen C. A. E. Lindberg i Stockholm och Fritz J. H. Persson i Växjö, ledamoten av riksdagens första kammare, agronomen Ivar Persson i Skabersjö samt generalsekreteraren i centralförbundet för befälsutbildning, översten B. V. Skogh.

att inom försvarsdepartementet biträda med utredning rörande hemvärnets organisation m. m. De sakkunniga — vilka antagit benämningen 1945 års hemvärnskommitté — avgåvo den 3 september 1945 vissa förslag beträffande hemvärnets rekrytering samt hemvärnsmännens utrustning och ekonomiska villkor. Sedan på kommitténs förslag grundad framställning godtagits av riksdagen (proposition 1945: 379; riksdagens skrivelse 1945: 592), har Kungl. Maj:t den 15 februari 1946 *dels* utfärdat kungörelse (SFS nr 72) angående ändring i vissa delar av hemvärnskungörelsen den 31 maj 1940 (nr 408) *dels ock* meddelat bestämmelser rörande hemvärnspersonalens uniformsutrustning m. m.

Hemvärnskommittén har den 3 september 1946 avgivit slutligt betänkande med förslag angående hemvärdet (SOU 1946: 59), vilket i vanlig ordning varit föremål för remissbehandling. Innan jag ingår på anslagsberäkningarna för nästa budgetår, torde en kortfattad redogörelse för kommitténs förslag böra lämnas. Jag vill emellertid förutskicka, att jag i likhet med 1945 års försvarskommitté ansett väsentliga delar av kommitténs förslag böra komma under omprövning i samband med frågan om försvarets framtida organisation, varför jag här kan i huvudsak begränsa mig till de delar av förslaget, som synt mig redan nu böra upptagas till prövning.

Huvuddragen i hemvärnskommitténs förslag.

Hemvärnskommittén har på grundval av vissa av kommittén angivna förutsättningar rörande hemvärnets uppgifter m. m. framlagt förslag av i huvudsak följande innebörd.

Beträffande hemvärnets rekrytering har kommittén icke förutsatt någon ändring såvitt avser rekryteringsunderlaget: i huvudsak över- och underåriga samt sådana män i värnpliktsåldern, som på grund av frikallelse, uppskov eller annan motsvarande anledning beräknas icke komma att inkallas till värnplikts-tjänstgöring vid mobilisering. Kommittén har uttalat, att den för hemvärdet utmärkande frivilliga rekryteringsformen alltjämt borde bibehållas, såvitt avser fredsförhållanden.

Kommittén har däremot ansett, att skyldighet att fullgöra hemvärdstjänstgöring — hemvärnsplikt — borde föreligga under krig och därmed jämförliga förhållanden, samt till motivering härför anfört bland annat följande.

Enligt erhållna direktiv hade kommittén haft att pröva ett av överbefälhavaren framlagt förslag om beväpning av personal med uppskov och civil-placeringskort (förut orderkort). Kommittén hade därvid funnit, att denna personal i krig borde utnyttjas i största möjliga utsträckning. För att nå detta mål krävdes någon form av tvångsrekrytering. Bestämmelserna om hemvärnsplikt borde givas karaktären av beredskapslagstiftning och införas i en fullmaktslag för Kungl. Maj:t. Hemvärnsplikten, som avsåges skola träda i kraft först vid krig och därmed jämförliga förhållanden, föresloges omfatta sådana vapenföra män i värnpliktsåldern, vilka icke vore skyldiga att tjänstgöra vid krigsmakten i övrigt.

Kommittén har närmare ingått på frågan om hemvärnets indelning och härvid framhållit, att den framtida hemvärnsorganisationen borde göras så oenhetlig som möjligt. Verk eller företag med riksomfattande eller eljest om

fattande verksamhet, huvudsakligen kommunikationsverken, borde efter Kungl. Maj:ts prövning äga rätt att bland sin personal organisera förband till sitt direkta förfogande, driftvärn. Redan organiserade driftvärn borde kvarstå. Alla övriga hemvärnsförband borde sammanhållas under benämningen allmänna hemvärdet. Benämningarna verkshemvärn och industrihemvärn skulle borttagas.

Nuvarande personalkategorier borde bibehållas, dock att benämningen reservhemvärnsman skulle ersättas med hemvärnsrekryt. Vidare borde med hänsyn till olikheterna i rekryteringsformerna införas benämningarna frivilliga och hemvärnspliktiga hemvärdsmän. Slutligen borde tillkomma en ny kategori, hemvärnspojkar, omfattande 15-åringar, som föresloges få tillträde till hemvärdet i obehäpnade befattningar.

Hemvärdets fredsorganisation har ansetts böra bli av i det närmaste samma omfattning som de nu gällande maximistyrkorna för hemvärdsmän och reservhemvärdsmän tillhopa. Styrkan borde icke fördelas på olika personalkategorier. Införande av hemvärnsplikt medförde, att krigsorganisationen bleve av väsentligt större omfattning än fredsorganisationen. Vid beräkning av dess styrka hade hänsyn tagits till personalen i byggnads- och reparationsberedskapen samt personal med uppskov och civilplaceringskort. Kommittén hade däremot ansett, att någon allmän folkbeväpning icke borde ske i hemvärdets regi. För krigsorganisationen borde vapen och övrig utrustning säkerställas redan i fred.

Kommittén har ansett, att de nuvarande organen för hemvärdets lokala ledning borde bibehållas. Hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavernas arbetsbördor vore alltför betungande och måste lättas. I fråga om expeditionstjänst borde detta ske genom att löpande ärenden i största möjliga utsträckning handlades centralt i försvarsområdesstaberna. Förrådstjänsten borde rationaliseras. För att kunna effektivt utöva ledningen av hemvärdet och vidmakthålla intresset för organisationen måste försvarsområdesbefälhavarna ha tillgång till erforderligt antal hemvärnsofficerare och hemvärnsunderofficerare.

Driftvärdets nuvarande organisationsform borde bibehållas.

Kommittén har förordat viss ändring i gällande bestämmelser rörande hemvärnschefens befälsrätt samt med hänsyn till hemvärnschefens uppgifter och stora ansvar föreslagit, att denne erhöles generalmajors tjänsteställning och placerades i lönegrad Ob 3. Beträffande hemvärnsledningens organisation i övrigt har föreslagits viss personalförstärkning.

Kommittén har i enlighet med erhållna direktiv till ingående behandling upptagit frågan om en samordning av frivillig lantmilitär ungdomsutbildning, varvid föreslagits ett sammanförande av i huvudsak all dylik utbildning till hemvärdet.

I fråga om hemvärdets utbildning har kommittén förordat i huvudsak oförändrade bestämmelser.

Kommittén har föreslagit en viss utökning av hemvärdets utrustning samt därom anfört bland annat följande.

För det nuvarande hemvärnets funnes fastställd utrustning anskaffad. Då kommittén föreslagit en viss ökning i fredsorganisationens omfattning i förhållande till den nuvarande organisationen, erfordrades en häremot svarande vapenanskaffning. Viss förbättring av nuvarande beväpning vore även förordad. Detta vapenbehov borde täckas genom överförande av eventuellt vapenöverskott inom armén eller genom nyanskaffning. För vidmakthållande av hemvärnsmännens skjutskicklighet föresloges relativt riklig ammunitionstilldelning. Personalen i de i krig uppsatta förbanden borde erhålla, förutom vapen, enklast tänkbara utrustning. Frågan om anskaffning av utrustning till denna personal borde prövas av 1945 års försvarskommitté.

För utbildning av hemvärnsbefäl har kommittén funnit hemvärnets stridsskola vara av avgörande betydelse. Skolan hade hittills kunnat upprätthålla sin verksamhet genom gåvomedel, som ställts till förfogande av hemvärnsfonden. Efter den 1 juli 1947 kunde fonden ej bära dessa utgifter i samma utsträckning som förut. Kommittén föreslog, att staten efter nämnda tidpunkt i huvudsak övertog de med skolans verksamhet förenade kostnaderna.

För att uppmuntra den frivilliga rekryteringen och stimulera intresset har kommittén förordad, att hemvärnsmännen finge ökat medansvar i hemvärnsarbetet.

Beträffande hemvärnspersonalens ekonomiska förmåner har kommittén föreslagit bibehållande i huvudsak av nuvarande bestämmelser för allmänt hemvärn och driftvärn. Bestämmelserna rörande verkshemvärn borde upphöra.

Kommitténs förslag har beräknats medföra engångskostnader om 4 858 000 kronor för anskaffning av vapen samt årliga merkostnader om 770 000 kronor, varav 85 000 kronor till avlöningar, 45 000 kronor till omkostnader, 15 000 kronor till övningar m. m. samt 625 000 kronor till vapen och ammunition m. m.

Hemvärnskommittén har framhållit, att den framlagda utredningen stode i visst samband med frågan om den ekonomiska ramen för försvaret efter utgången av femårsperioden 1942/47, vilken fråga utreddes av 1945 års försvarskommitté. Hemvärnskommittén kunde icke bedöma när försvarskommitténs arbete bleve slutfört men hade antagit, att hemvärnskommitténs förslag icke kunde bli föremål för behandling i sin helhet vid 1946 års höstriktsdag. På grund därav hemställde hemvärnskommittén, att följande frågor, vari avgörande snarast borde träffas, måtte upptagas till behandling vid 1946 års höstriktsdag, nämligen fastställande av fredsorganisationens omfattning, samordning av den frivilliga lantmilitära ungdomsutbildningen, hemvärnets ledning, hemvärnets stridsskola samt formerna för hemvärnspersonalens medansvar i hemvärnsarbetet.

1945 års försvarskommitté, vilken vid avgivande av remissutlåtande haft tillgång till övriga remissyttranden i ärendet, har framhållit såsom sin mening, att ett hemvärn syntes bära inrymmas även i en blivande försvarsorganisation. Emellertid ansåge försvarskommittén önskvärt, att man så långt möjligt undveke att föregripa den pågående försvarsutredningen genom för framtiden bindande dispositioner. Vid den granskning, som försvarskommittén med

denna utgångspunkt underkastat betänkandet, hade kommittén först till behandling upptagit de frågor, som hemvärnskommittén ansett vara av den beskaffenhet, att avgörande däri snarast borde träffas.

Vad först anginge frågan om fredsorganisationens omfattning syntes gällande bestämmelser tillåta en icke obetydlig ökning av hemvärnets nuvarande styrka. Med hänsyn därtill ansåge sig försvarskommittén ur förut anförda synpunkt böra ifrågasätta, huruvida icke med ställningstagandet till förevarande fråga kunde anstå till dess överblick vunnits över försvarets behov i övrigt.

Vad hemvärnskommittén föreslagit beträffande hemvärnets ledning föranledde intet annat uttalande från försvarskommitténs sida än att *dels* frågan om hemvärnschefens befälsrätt syntes stå i sådant samband med under utredning varande frågor om den militärterritoriella indelningen och befälsförhållandena överhuvudtaget, att det icke vore möjligt att nu fatta ståndpunkt därtill, *dels ock* det förhandenvarande läget syntes påkalla återhållsamhet i fråga om utökning av personaluppsättningen.

Med den utformning hemvärnskommitténs förslag rörande samordning av den frivilliga lantmilitära ungdomsutbildningen numera erhållit hade försvarskommittén icke funnit skäl till någon principiell erinran däremot.

Mot förslaget att statsverket på de i betänkandet närmare angivna villkoren skulle ikläda sig kostnaderna för verksamheten vid hemvärnets stridskola hade försvarskommittén icke funnit skäl till erinran.

I vad avsåge formerna för hemvärnspersonalens medansvar i hemvärnsarbetet saknade försvarskommittén anledning till erinran mot hemvärnskommitténs förslag.

Vad anginge frågan om införande av hemvärnsplikt ansåge försvarskommittén, att med ett ståndpunkttagande till densamma borde tills vidare anstå i avvaktan på slutförandet av denna kommittés utredningsarbete.

I anledning av de av hemvärnskommittén framlagda kostnadsberäkningarna, enligt vilka bland annat de årliga kostnaderna skulle stiga med 770 000 kronor, har försvarskommittén framhållit, att till detta belopp borde läggas 150 000 kronor, motsvarande en av hemvärnskommittén föreslagen överföring av medel från byggnads- och reparationsberedskapens övningsanslag till hemvärnets anslag, vilken överföring med hänsyn till nu föreliggande reservationer föreslagits såsom en provisorisk åtgärd. Hemvärnskommittén hade vid sina beräkningar utgått från att ammunition för hemvärnets övningar till ett värde av 2 100 000 kronor årligen skulle under flera år framåt kunna tillhandahållas ur arméns beredskapslager. Medel hade ej beräknats för successiv förnyelse av hemvärnets utrustning med vapen och viss annan materiel. Med hänsyn till svårigheten att nu utreda storleken av ett eventuellt överskott på vapen, som kunde komma att uppstå i samband med en modernisering av arméns beväpning, hade medel ej heller beräknats för beväpning av personal med uppskov och civilplacerskort. Vid bedömandet av den ekonomiska innebörden av hemvärnskommitténs förslag på längre sikt måste hänsyn tagas även till nu berörda utgiftsändamål.

Då jag funnit de av försvarskommittén anförda synpunkterna i huvudsak

bärande, upptager jag i detta sammanhang till närmare granskning allenast vissa begränsade delar av hemvärnskommitténs förslag. Jag avser härvid att vid behandlingen av förevarande anslag beröra frågorna om hemvärnets fredsorganisation, den frivilliga ungdomsutbildningen, hemvärnsstabens organisation, hemvärnets stridsskolas ställning och personalorganisation samt hemvärnspersonalens medansvar i hemvärnsarbetet. Vid behandlingen av hemvärnets omkostnadsanslag torde böra upptagas hemvärnskommitténs förslag om rationalisering av förrådstjänsten. Med övriga av hemvärnskommittén berörda frågor torde böra tills vidare i huvudsak anstå, i den mån desamma befinnas icke böra komma under bedömande i samband med framläggande för riksdagen av förslag rörande arméns personalstater för nästa budgetår.

Hemvärnets fredsorganisation.

Hemvärnets maximistyrka har fastställts av Kungl. Maj:t genom särskilda beslut, varigenom bestämts de högsta antal hemvärnsmän och reservhemvärnsmän, som få finnas. Antalet extra hemvärnsmän har maximerats till en fjärdedel av det för respektive förband fastställda högsta antalet hemvärnsmän, reservhemvärnsmännen oräknade. Detta betyder bland annat, att vapen och övrig utrustning säkerställts för hemvärnsmännen samt utrustning för reservhemvärnsmännen och de extra hemvärnsmännen ävensom att hemvärnets övnings- och övriga anslag äro beräknade för dessa styrkor. Medel för förnyelse av hemvärnets materiel ha dock ej beräknats inom ramen för hemvärnets nuvarande anslag.

Såsom närmare framgår av det följande har *hemvärnskommittén* föreslagit, att reservhemvärnsmännen skola ersättas av hemvärnsrekryter samt att en ny kategori, hemvärnspojkar, skall införas. I hemvärnets skulle alltså enligt kommitténs förslag ingå följande personalkategorier, nämligen hemvärnsmän, extra hemvärnsmän, hemvärnsrekryter och hemvärnspojkar.

Kommittén har bland annat framhållit, att uppdelningen av styrkorna på olika kategorier av hemvärnspersonal visat sig mindre lämplig ur praktiska synpunkter. Med hänsyn därtill hade kommittén funnit, att Kungl. Maj:t endast borde fastställa hemvärnets totala styrka utan uppdelning på hemvärnets olika personalkategorier.

I maximistyrkan borde enligt kommitténs förslag inräknas hemvärnsmän och hemvärnsrekryter. Beträffande de extra hemvärnsmännen ville kommittén framhålla, att dessa, eftersom styrkorna i den framtida hemvärnsorganisationen beräknats utan uppdelning på olika personalkategorier, borde få utgöra högst en fjärdedel av den för respektive förband enhetligt fastställda styrkan. Den närmaste innebörden därav bleve en mindre höjning av det totala antalet extra hemvärnsmän. För närvarande vore rekryteringsläget sådant, att extra hemvärnsmän kunde antagas inom ramen för totalt tillgängliga vakanser och sålunda inom fastställd maximistyrka. Kostnaderna för denna personals utrustning och övning föranledde alltså icke några problem. Rent principiellt ville kommittén emellertid framhålla, att antagning av extra hemvärnsmän icke finge hindra, att vakanserna utnyttjades för sitt egentliga syfte, antagning av hem-

värnsmän och -rekryter. Skulle den omständigheten inträffa, att fredsorganisationens hela maximistyrka bleve fylld med hemvärnsmän och -rekryter, borde dock extra hemvärnsmän få antagas därutöver till fastställt antal. Först då bleve frågan om ökning av hemvärnets övningsanslag aktuell. Antalet hemvärnspojkar borde icke maximeras.

Överbefälhavaren har understrukit önskemålet, att den nu gällande begränsningen av antalet extra hemvärnsmän, högst en fjärdedel, bibehölles. En ur vissa synpunkter önskvärd maximering av antalet ungdomar under värnpliktsåldern syntes icke vara tillräddig, enär den skulle kunna hämma hemvärnets utveckling. *Överbefälhavaren* ville dock framhålla, att hemvärdnet i första hand skulle vara en organisation för män i eller över värnpliktsåldern.

Chefen för armén har tillstyrkt hemvärnskommitténs förslag.

1945 års försvarskommitté har såsom redan anförts ifrågasatt, huruvida icke med ställningstagande i denna fråga kunde anstå till dess överblick vunnits över försvarets behov i övrigt.

Samordning av frivillig lantmilitär ungdomsutbildning.

Frivillig lantmilitär ungdomsutbildning bedrivs nu, förutom inom hemvärdnet, främst genom centralförbundet för frivillig befälsutbildning (Cfb) ävensom genom frivilliga automobilkåren (FAK) och frivilliga motorcykelkåren (FMCK). Sistnämnda tre organisationer, som äro statligt godkända, åtnjuta även i viss omfattning anslag från fjärde huvudtiteln för sin verksamhet.

För hemvärnsungdomarna börjar utbildningen tidigast vid fyllda 16 år, den ålder då antagning till reservhemvärnsmän kan ske. Utbildningen, som närmast tar sikte på att dana hemvärnsmän, sker understundom vid försvarsområdesvis anordnade kurser och, då så lämpligen kan ske, i ungdomsavdelningar. I sistnämnda fall bruka de äldre ynglingarna få i uppdrag att föra befäl över kamraterna. En del av den årliga utbildningen sker gemensamt med hemvärnsmännen. Vid fyllda 17 år kan vederbörande antagas till hemvärnsmän, om han äger tillfredsställande skjutskicklighet och i övrigt fyller fordringarna i 8 § hemvärnskungörelsen (fysiska förutsättningar, medborgarsinne, målsmans medgivande).

Inom centralförbundet för befälsutbildning bedrivs utbildning på praktiskt taget alla de områden, som beröra arméns verksamhet, huvudsakligen i ungdomsavdelningar (landstormspojkarna). Enligt år 1943 utfärdade bestämmelser sker rekrytutbildning för dem som under året fylla 14 och 15 år. För inträde i soldatskola fordras att ha fyllt 16 år. År 1945 modifierades dessa bestämmelser så, att 14- och 15-åringar få genomgå s. k. allmänna kurser i militära ämnen men endast 15-åringarna erhålla skjututbildning. Ynglingar över 16 år erhålla befälsutbildning, varvid gradsystem tillämpas.

Frivilliga automobilkåren och frivilliga motorcykelkåren bedriva främst teknisk utbildning och endast i mindre omfattning utbildning i rent militära ämnen. Ynglingarna äro i regel fyllda 18 år (åldern för erhållande av körkort).

Hemvärnskommittén avgav den 31 januari 1946 förslag till samordnande av den lantmilitära ungdomsutbildningen. Sedan detta förslag remitterats till

därav berörda myndigheter och organisationer, överlämnades inkomna yttranden till kommittén för beaktande vid avgivande av slutligt förslag i frågan.

I sitt slutbetänkande har *hemvärnskommittén* föreslagit, att den lantmilitära ungdomsutbildningen koncentreras till hemväret på så sätt, att den av centralförbundet bedrivna utbildningen upphör beträffande landstormspojkarna, dock med undantag för de s. k. luftvärnspojkarna, vilka intaga en speciell ställning, bland annat såsom utgörande övningstrupp för de av förbundet anordnade kurserna för utbildning av värnpliktigt befäl. Samtidigt har kommittén föreslagit en viss revidering av åldersbestämmelserna för antagning i hemväret och i anslutning härtill förordad en ny kategoriindelning.

Kommittén har i dessa frågor anfört i huvudsak följande.

Det förekomme ofta, särskilt på landsbygden, att pojkar i 15-årsåldern gärna ville deltaga i sina fäders, äldre bröders och kamraters övningar och att det knappast vore möjligt att hålla dem borta från övningarna. Det förefölle då riktigare, att dessa pojkar finge en verklig uppgift att fylla inom hemväret. Samtidigt borde deras utbildning begränsas till att motsvara ungefärligen den som meddelades scouten, alltså utan vapen. Under det år en pojke fyllde 15 år borde han därför få antagas till *hemvärnspojke*. Därigenom bleve han delaktig av hemvärnsmännens förmåner (huvudsakligen förplägnad, förläggning, ersättning vid ådragen skada och sjukdom).

Benämningen reservhemvärnsman borde som förut nämnts borttagas och ersättas med benämningen *hemvärnsrekryt*. Nuvarande antagningsålder för denna kategori vore bestämd till fyllda 16 år (18 § hemvärnskungörelsen). För att mera rationellt kunna ordna utbildningen borde åldern ändras till det år vederbörande fyllde 16 år. Slutligen borde antagning till *hemvärnsman* få ske det år vederbörande fyllde 17 år, vid vilken ålder han enligt gällande bestämmelser kunde vinna sin första anställning vid krigsmakten ävensom antagas som krigsfrivillig.

Hemvärnsrekryterna borde genomgå tvåårig förberedande utbildning i hemvärnstjänst och därunder bibringas även tilläggsutbildning i civilförsvartjänst, i den mån detta lämpligen kunde ordnas. Därefter borde de ynglingar, som visade håg och fallenhet för fortsatt utbildning, bibringas sådan i centralförbundets för befälsutbildning regi och därunder utbildas till befäl och instruktörer för hemvärnsungdomen. Den föreslagna utbildningen syntes i kvalitativt hänseende icke komma att nämnvärt skilja sig från den som landstormspojkarna nu erhöle. I den mån så befunes lämpligt och möjligt borde ynglingarna sammanhållas i särskilda ungdomsavdelningar. Viss del av den årliga kontraktsevenliga utbildningstiden skulle fullgöras tillsammans med de äldre hemvärnsmännen, vilket ansåges få särskild betydelse ur uppfostrings-synpunkt. Hemvärnsungdomen borde äga visst företräde till de av frivilliga automobilkåren och frivilliga motorecykelkåren anordnade tekniska kurserna. Alla ynglingar under värnpliktsåldern, vilka önskade deltaga i förberedande lantmilitär utbildning, skulle alltså tillhöra hemväret.

Inskrivning av hemvärnsungdom i civilförsvaret borde ej ske. Hemvärnsungdomen utgjorde endast en ringa del av landets ungdom, som i övrigt kunde tagas i anspråk med civilförsvarsplikt.

Kommitténs förslag innebär beträffande antagningsåldrarna, jämfört med nu rådande former för ungdomsutbildning, en höjning med ett år av den undre gränsen för inträde i en militär organisation; höjningen blir två år om

man gör jämförelsen med utgångspunkt från den ålder, då vapenutbildning nu får börja.

Kommittén har ansett sig ha tillgodosett rimliga krav på att förhindra ungdomens för tidiga vapenutbildning. Hemvärdnet utgjorde en del av armén och stöde under kontroll av statsmakterna och de kommunala myndigheterna, vilka i vårt land representerade den i demokratisk ordning uttryckta folkviljan. En ungdomsutbildning i hemvärdnet med dess klart defensiva syften kunde icke vara ägnad att göra vårt folk mindre demokratiskt och fredsälskande än det nu vore.

I de remissutlåtanden, vari frågan om ungdomsutbildningen upptagits till behandling, har i stort rätt enighet om att en samordning av verksamheten borde äga rum. Såväl *överbefälhavaren* som *chefen för armén*, vilken i ärendet hört centralförbundet för befälsutbildning, frivilliga automobilkåren och frivilliga motorcykelkåren, ha sålunda uttalat sig i denna riktning. *1945 års försvarskommitté*, vilken tidigare direkt understrukt betydelsen av en väl ledd lantmilitär ungdomsutbildning, har icke funnit skäl till någon principiell erinran mot hemvärnskommitténs förslag i dess nuvarande utformning. *Sveriges lantbruksförbund* har funnit förslaget vara ägnat att medföra en effektivisering av verksamheten utan att därför leda till ökade kostnader.

Beträffande det sätt, på vilket den samordnade utbildningen borde organiseras, samt uppdelningen av ungdomarna i olika kategorier ha däremot meningarna gått isär.

Chefen för armén har sålunda ansett, att förslaget icke siktade på någon ungdomsutbildning i egentlig bemärkelse utan huvudsakligen till att av ungdomen skapa hemvärnsmän. Ungdomsutbildningen borde vara uppbyggd på bred basis och under former som vore lämpliga för de berörda ålderskategorierna. Den borde ha karaktären av en militärt inriktad fritidssysselsättning. Sammanhållning i särskilda övningsavdelningar borde bibehållas liksom de nuvarande föreningsmässiga formerna, vilka tilltalade ungdomen och befrämjade dess självverksamhet. Med hänsyn till behovet av instruktörer ville *chefen för armén* icke motsätta sig, att hemvärnsmän i åldern 18—20 år gäves en särskild, med hänsyn till hemvärdnets behov anpassad utbildning. Antagning av i värnplikthänseende underåriga hemvärnsmän för krigsplacering vid hemvärdnet borde med ändring av nuvarande bestämmelser tidigast få ske det år vederbörande uppnådde 18 års ålder, enär den korta utbildningen icke vore tillräcklig att tidigare göra ungdom krigsduglig. Krigsorganisationsbehovet borde icke till någon väsentlig del baseras på underåriga. Till kategorien hemvärnsrekryter borde alltså hänföras även 17-åringar.

Överbefälhavaren har uttalat, att hemvärnsrekryter borde få antagas till hemvärnsmän efter tvåårig förberedande utbildning, dock tidigast det år de fyllde 18 år, från vilken tidpunkt krigsplacering kunde ske. Befälsutbildning av hemvärnsmän under värnpliktsåldern tillstyrktes, om målsättningen begränsades till att blott avse sådan ökning av elevernas kunskaper och färdigheter, att de kunde framstå såsom föregångsmän, lämpliga att förevisa detaljer,

som skulle inläras av de yngre. Grader och gradbeteckningar av missledande art borde icke förekomma. Utbildningen borde huvudsakligen bedrivas i särskilt organiserade ungdomsavdelningar. Ungdomarna borde årligen delta i de äldres övningar.

Centralförbundet för befälsutbildning har framhållit, att den föreslagna samordningen endast toge sikte på att utbilda hemvärnsmän. Landstormspojkarnas utbildning hade varit mera allsidig, och bland dessa pojkar hade befälsrekrytering till armén skett i stor utsträckning. Förbundet komme emellertid att åtaga sig den del av utbildningen, som avsåges tillkomma förbundet vid ett genomförande av förslaget, dock under förutsättning att erforderligt statsbidrag utginge till verksamheten.

Civilförsvarsstyrelsen har framhållit, att överförandet av landstormspojkarna till hemvärdet komme att medföra minskat rekryteringsunderlag för civilförsvaret, där de nu kunde tagas i anspråk. Allmänna civilförsvaret kunde icke inom sin personalorganisation taga i anspråk hemvärnsungdomar utan att desamma inskrevs. Styrelsen föresloge därför, att hemvärnsrekryterna skulle få inskrivas i civilförsvaret och att antagning till hemvärnsman skulle få ske tidigast det år vederbörande fyllde 18 år.

Statskontoret har framhållit det betänkliga i att tillämpa militära uppfostringsmetoder ända ned i de tidiga ungdomsåren. De ungas håg för friluftsliv och hårdande kroppsövningar borde i stället tillvaratagas och utvecklas i scout- och idrottsrörelsernas mera otvungna former. Både uppfostringskäl och olämplig kollision med civilförsvarspikten talade starkt för att åldersgränsen för inträde i hemvärdet sattes så pass högt som 18 år.

Hemvärnsstabens organisation.

Å gällande personalförteckning för ordinarie tjänstemän för armén finnas under rubriken Hemvärnsstaben uppförda — förutom en beställning för hemvärnschef i Ob 2 — en beställning för överstelöjtnant eller major i Oa 5 eller Oa 4 och en beställning för kapten eller löjtnant med arvode i Oa 3 eller Oa 2. Å personalförteckningen för pensionerad personal i arvodesbefattning finnas vidare uppförda fyra befattningar vid hemvärnsstaben, två för officerare och två för underofficerare. Av de å personalförteckningen för extra ordinarie tjänstemän under rubriken Arméstaben uppförda befattningarna avses slutligen en befattning för kontorsbiträde i MEo 4 för hemvärnsstaben.

Hemvärnskommittén — som framlagt vissa förslag rörande hemvärnschefens ställning och uppgifter, vartill jag icke i detta sammanhang tager ställning — har föreslagit kommandering till hemvärnsstaben av en kapten på generalstabskårens stat.

Under förutsättning, att för hemvärdets stridsskola, såsom kommittén i annat sammanhang föreslagit, inrättades en särskild chefsbefattning, borde vidare den för instruktionsofficer avsedda beställningen med arvode i Oa 3 eller Oa 2 utbytas mot en för adjutant avsedd beställning i Oa 2.

Kommittén har även — med erinran att vid hemvärnsstaben i krig skulle finnas en hemvärnsöverläkare — föreslagit, att för tjänstgöring såsom hemvärnsöverläkare måtte kommenderas en militärläkare på reservstat. Enär den för personal på reservstat föreskrivna tjänstgöringstiden icke med säkerhet kunde beräknas räcka till för här berörda uppgifter, hade kommittén upptagit ett särskilt arvode, vilket borde utgå med 25 kronor för tjänstgöringsdag, som ej kunde inräknas i den föreskrivna tjänstgöringen. Räknat efter en tjänstgöringsdag i veckan erfordrades ett årligt belopp av högst 1 300 kronor.

I staten för hemvärnsstaben borde vidare upptagas en hemvärnspastor med ett årligt arvode av 600 kronor.

Slutligen har kommittén föreslagit bibehållande av en för närvarande vid hemvärnsstaben anställd stabsredaktör. Till denne borde utgå arvode med 25 kronor för tjänstgöringsdag. Räknat efter en tjänstgöring om en dag i veckan skulle den årliga kostnaden bli högst 1 300 kronor.

Chefen för armén har avstyrkt kommitténs förslag om utökning av hemvärnsstabens personalorganisation utom såvitt avser befattningar för hemvärnspastor och stabsredaktör.

Försvarets civilförvaltning har icke haft något att erinra mot kommendering av en generalstabskapten till hemvärnsstaben. Förslaget om hemvärnsöverläkare och hemvärnspastor kunde icke biträdas. Ämbetsverket kunde icke bedöma det fortsatta behovet av särskild presstjänst i hemvärnsstaben. Det ville dock synas, som om ett ianspråktagande av stabsredaktör i föreslagen omfattning knappast vore motiverat. Mot den föreslagna grunden för beräkning av arvode till stabsredaktör funnes intet att erinra.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har funnit hemvärnsöverläkaren erforderlig. Det föreläge dock ingen ovillkorlig fordran på att denne skulle vara militärläkare på reservstat.

1945 års försvarskommitté har såsom förut anförts förordat återhållsamhet i fråga om personaluppsättningen.

Statskontoret har framhållit, att förhållandena i fred knappast påkallade inrättande av någon av befattningarna såsom hemvärnsöverläkare, hemvärnspastor och stabsredaktör, enär arméns motsvarande organ borde kunna anlitas.

Statens organisationsnämnd har förklarat sig icke utan särskilda undersökningar kunna närmare ingå på frågan om hemvärnsstabens inre organisation.

Hemvärnets stridsskola.

Med bidrag från hemvärnsfonden, vilken bildats genom tillskott från ett antal större företag m. fl., har å den Stockholms stad tillhöriga egendomen Vällinge utanför Stockholm — vilken för ändamålet upplåtits till hemvärnsfonden intill den 1 april 1962 — organiserats en stridsskola för hemvärdet. Utbildningen vid skolan, vilken ledes av till skolan kommenderad personal, sker som regel i form av kurser om 14 dagars längd. De av hemvärdet utnyttjade byggnaderna utgöras i huvudsak av huvudbyggnad, förvaltarbostad, två manskapsbaracker, förråd samt en chefsbostad och en befälsbostad, de båda sistnämnda under uppförande. Till underhåll och vård av skoletablis-

mentet har hemvärnsfonden åtagit sig att årligen, intill den 1 juli 1947, bidra med högst 30 000 kronor.

Å arméns personalförteckning för pensionerad personal i arvodesbefattning har för innevarande budgetår uppförts en för adjutant vid stridsskolan avsedd befattning för underofficer med arvode enligt löneklass UO 7.

Hemvärnskommittén har framhållit, att stridsskolan fyllde en mycket betydelsefull uppgift som utbildningsanstalt och samlingspunkt för hemvärnsmännen. Skolan vore välbelägen ur utbildningssynpunkt. Terrängförhållandena medgäve möjlighet att anordna lärorika och omväxlande övningar. Omgivningarna vore vackra. Dessa omständigheter och det fria, otvungna kamratlivet mellan eleverna inbördes samt mellan dem och befälet vidmakthölle och stärkte intresset för att delta i kurserna. Det vore därför kommitténs bestämda åsikt, att stridsskolan borde bestå i den framtida hemvärnsorganisationen.

Hemvärnsfondens åtaganden utlöpte den 1 juli 1947. Beträffande tiden därefter hade kommittén inhämtat yttrande från fondens styrelse, som framhållit, att av de till fondens förfogande stående medlen komme att återstå ett så relativt obetydligt belopp, att fonden efter nämnda dag icke kunde upprätthålla sin stödjande verksamhet i tillnärmelsevis samma omfattning som förut. Fonden hoppades därför, att staten efter nämnda tidpunkt iklädde sig kostnaderna för skolans verksamhet, och förklarade sig vid sådant förhållande vilja ställa anläggningarna till hemvärnets förfogande i enlighet med kontrakt mellan fonden och Stockholms stad. Fonden begärde emellertid ett statligt bidrag om 8 500 kronor om året till anläggningarnas underhåll m. m.

Fondens förslag innebure, att staten anställde och avlönade erforderligt antal befattningshavare samt bekostade bränsle, lyse, vatten och renhållning, under det att fonden svarade för att anläggningarna bibehölles i ändamålsenligt skick. Vidare ankomme på staten att bekosta avgifter för telefon å stridsskolans expedition samt att kostnadsfritt övertaga en av fonden redan anskaffad lastbil och svara för dess underhåll och drift.

Kommittén har tillstyrkt en lösning enligt fondens förslag samt det begärda bidraget, vilket syntes skäligt. Den nuvarande förvaltningspersonalen, som utgjordes av förvaltare, husmoder och vaktmästare, tillika bilförare, hade anställts av fonden efter ingående prövning av behovet av arbetskraft och befunnits nödvändig för att lösa de omfattande uppgifter, som med hänsyn till anläggningarnas storlek förekomme. Vid granskning av förhållandena hade kommittén funnit, att denna personal vore oundgängligen erforderlig, och föresloge därför, att nya liknande befattningar inrättades, varvid förvaltaren borde placeras i löneklass UO 7 samt husmodern (2. klass) och vaktmästaren, tillika bilförare, i lönegrad MEo 6 respektive lönegrad MEo 5.

Kommittén har vidare anslutit sig till ett av kommittén tidigare tillstyrkt förslag om inrättande av en beställning i Oa 4 eller Oa 3 såsom chef för stridsskolan.

Då skolans tygmateriel ansetts icke kunna tillfredsställande vårdas av till-

gänglig personal, har kommittén föreslagit inrättande av en furirsbeställning i Ma 3, avsedd för vapenhantverkare.

Kommitténs förslag rörande statens övertagande av kostnaderna för strids-skolan har i huvudsak lämnats utan erinran i remissutlåtandena. *Statskontoret* har emellertid anfört, att hemvärnsfonden borde upplösas och dess återstående tillgångar överlätas på kronan.

Kommitténs förslag beträffande personalorganisationen vid skolan har tillstyrkts av *chefen för armén*, dock att vapenhantverkare liksom hittills borde kommenderas från arméns truppförband.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att löneställningen för husmodern borde bestämmas till MEo 8.

Försvarets socialbyrå har framhållit, att ständig tillgång till vapenhantverkare icke syntes kunna vinnas på det av kommittén föreslagna sättet. Lämpligare vore att inrätta en överfurirsbeställning i Mb 1 eller en civilmilitär beställning.

1945 års försvarskommitté har som nämnts förordat återhållsamhet i fråga om personaluppsättningen.

Statskontoret har avstyrkt inrättande av särskild beställning för skolans chef.

Statens organisationsnämnd har anfört, att nämnden icke utan särskilda undersökningar kunde yttra sig rörande personalbehovet vid skolan.

Hemvärnspersonalens medansvar i hemvärnsarbetet.

Hemvärdet omfattades redan från början av sin verksamhet med stort intresse, vilket bland annat tog sig uttryck i att gåvor överlämnades så väl till de lokala hemvärnsförbanden som till organisationen i dess helhet. Genom beslut den 17 maj 1941 fann Kungl. Maj:t gott medgiva hemvärdet och dess underavdelningar rätt att mottaga gåvor. I anslutning härtill utfärdades närmare föreskrifter om gåvomedlens mottagande, förvaltning och redovisning, innebärande att i särskild ordning utsedda förvaltningsnämnder inom hemvärnsområden, hemvärnskretsar och försvarsområden skulle vara förvaltande organ. Hemvärnsrådet fick motsvarande befogenheter rörande gåvor till hemvärdet i dess helhet.

Den fria understödsverksamheten inom hemvärdet har under åren ytterligare befästs. Sålunda ha bildats lokala föreningar, som stundom sammanlutit sig i större enheter under benämning rusthållsförbund, hemvärnsrusthåll och dyligt. Sedan 1944 verkar centralnämnden för hemvärnsstöd för samordning och utveckling av berörda verksamhet. Nämndens kostnader bestridas av hemvärnsrådet, som i sin tur förfogat över betydande belopp, huvudsakligen influtna genom insamlingsorganisationen På post för Sverige och det år 1946 beviljade hemvärnslotteriet.

I militära angelägenheter förekommer årligen ömsesidig orientering mellan det lokala hemvärnsbefälet och hemvärdets militära ledning dels inom försvarsområdena, dels för riket i dess helhet. Särskilda kamrat- och befälsföreningar ha även organiserats.

Hemvärnskommittén har föreslagit, att hemvärnspersonalens medansvar i arbetet skall få utövas genom i särskild ordning utsedda representationsorgan, vilkas uppgifter och befogenheter fastställas genom i kommandoväg utfärdade instruktioner.

Till motivering av förslaget har kommittén anfört i huvudsak följande.

Hemvärnspersonalens medansvar i hemvärnets verksamhet utgjorde en oundgänglig förutsättning för upprätthållandet av dess intresse och arbetslust. Det syntes angeläget att finna fasta och ändamålsenliga former för detta medansvar. Som huvudprincip fastslog kommittén, att alla militära ärenden borde avgöras genom beslut av vederbörande militära chefer. Där- emot borde ärenden, som icke rörde den militära tjänsten, främst hemvärnets enskilda ekonomi och ärenden av allmän natur, få avgöras av vederbörligt representationsorgan eller av ett genom detta utsett verkställande organ. Där så utan olägenhet kunde ske, borde hemvärnsmännen beredas tillfälle att genom representationsorganen få dryfta den militära sidan av sin verksamhet samt framföra förslag i hithörande frågor.

Representationsorganen borde sammansättas av valda ombud för de meniga hemvärnsmännen, för hemvärnsområdes- och hemvärnskretsbefälhavarna samt för hemvärnets övriga militära ledning. Ombuden för de meniga hemvärnsmännen, vilka förut icke varit representerade, borde utgöra majoritet i samtliga representationsorgan. Liksom hittills borde de kommunala myndigheterna ävensom hemvärnskrets nämnderna och hemvärnsrådet vara representerade. Övriga frivilliga försvarsorganisationer, som samverkade med hemvärnets, borde genom ombud få deltaga i överläggningar om gemensamma frågor. Kommittén förutsatte, att dessa organisationer beredde hemvärnets en motsvarande förmån.

Följande representationsorgan ha föreslagits.

I n s t a n s e r	Representationsorgan	Verkställande organ
Hemvärnsområde	Samtliga hemvärnsmän	Hemvärnsområdets förtroendenämnd
Hemvärnskrets	—	Kretsnämnden
Försvarsområde	Hemvärnstinget	Försvarsområdets förtroendenämnd
Hela riket	Rikshemvärnstinget	Centrala förtroendenämnden

Beträffande representationsorganens sammansättning m. m. har kommittén anfört.

Såsom självskrivna ordförande vid organens förhandlingar borde hemvärnsområdesbefälhavare, hemvärnskrets befälhavare, försvarsområdesbefälhavare samt hemvärnschefen fungera i respektive instanser. Sammanträdena borde äga rum minst en gång årligen inom hemvärnsområde, vid behov inom hemvärnskrets samt minst en gång vartannat år för hemvärns- och rikshemvärnsting.

Vid myndighet och företag, som erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd att organisera driftvärn, borde driftvärnsmännens medansvar utövas under liknande former och med rätt till lämplig representation i rikshemvärnstinget.

Hemvärnsrådet och *Sveriges lantbruksförbund* ha hälsat förslaget med stor tillfredsställelse, varvid sistnämnda förbund särskilt framhållit betydelsen av att de meniga hemvärnsmännen finge vidgad medbestämmanderätt och att det kommunala inflytande vidmakthölles.

Övriga remissinstanser ha i regel icke haft något att erinra mot förslaget.

Chefen för armén har ansett, att representanter för övriga frivilliga försvarsorganisationer icke blott borde beredas tillfälle deltaga i överläggningar utan även borde permanent få ingå i hemvärnets organ.

1946 års *kommunallagskommitté* har framhållit att, i den mån kommunerna tilldelades medinflytande rörande hemvärnets angelägenheter, bestämmelser därom borde meddelas i allmän författning och icke i kommandoväg.

***Försvarets civilförvaltnings anslagsberäkningar
för budgetåret 1947/48.***

Det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget Hemvärnets avlöningar, 215 000 kronor, avses för bestridande av *dels* kostnaderna för författningensliga arvoden till hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavare, *dels ock* kostnaderna för arvode till läkare vid hemvärnets stridsskola med högst 3 000 kronor för år.

Försvarets civilförvaltning har för dessa ändamål äskat oförändrat anslag.

Såsom i det föregående anförts böra från och med nästa budgetår från anslaget även bestridas kostnaderna för avlöningar till personal vid hemvärnsstaben och hemvärnets stridsskola.

Enligt från civilförvaltningen under hand infordrade uppgifter beräknas kostnaderna för avlöningar till denna personal uppgå till 58 200 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget, oavsett hemvärnskommitténs förslag, skulle alltså utgöra (215 000 + 58 200 =) 273 200 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom redan anförts delar jag försvarskommitténs uppfattning, att för framtiden bindande dispositioner med avseende å hemvärnets organisation i nuvarande läge böra så långt möjligt undvikas. Jag har med hänsyn härtill ansett mig icke för närvarande böra upptaga till granskning hemvärnskommitténs förslag om ökning av den för krig avsedda organisationen och om införande av hemvärnspålit. Även vissa andra av hemvärnskommittén framlagda förslag, såsom rörande hemvärnschefens ställning samt förstärkning av hemvärnets vapen- och ammunitionsutrustning, ha synts mig vara av den innebörd, att de böra upptagas till behandling först i samband med att beslut fattas rörande den framtida utformningen av försvarsorganisationen i övrigt.

Emellertid har jag funnit vissa frågor vara av den omedelbara betydelse för hemvärnets fortsatta bestånd och utveckling, att ställning därtill, åtminstone provisoriskt, redan nu bör tagas. Härvid märkes i första hand frågan om hemvärnets fredsorganisation. Hemvärnskommitténs förslag i denna del innebär bland annat att de nuvarande reservhemvärnsmännen ersättas av hemvärnsrekryter och att en ny personalkategori, hemvärnspojkar, skulle införas. De extra hemvärnsmännen — denna kategori infördes genom 1945 års riksdagsbeslut — skulle motsvara högst en fjärdedel av den totala hemvärnsstyrkan. Förslaget innebär, att vid god rekrytering totalantalet hemvärnsmän skulle kunna överstiga det nuvarande maximiantalet med omkring en fjärdedel. Enär vapenutrustning icke anskaffats för reservhemvärnsmännen men hemvärnsrekryterna förutsatts skola kunna utrustas med vapen, skulle förslagens genomförande kräva en avsevärd nyansskaffning av vapen — kostna-

derna härför, inklusive kostnaderna för viss ombeväpning av hemvärnnet, ha beräknats till inemot 5 miljoner kronor — samt en förhöjning av hemvärnets övnings- och ammunitionsanslag.

Med särskild hänsyn till de avsevärda engångskostnaderna kan jag icke nu tillstyrka hemvärnskommitténs ifrågavarande förslag i hela dess vidd. Endast i den mån vapen och ammunition m. m. kunna ställas till hemvärnets förfogande utan anslagshöjning torde en utökning av organisationen för närvarande böra komma i fråga. Det lär ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning fatta beslut i denna fråga. Även om fredsorganisationen av kostnads-skäl icke skulle kunna utökas, torde hinder icke böra möta, att, på sätt hemvärnskommittén föreslagit, ersätta reservhemvärnsmännen med hemvärnsrekryter. Såsom av det följande framgår har jag icke heller något att erinra mot att hemvärnspojkar ingå i organisationen.

Frågan om samordning av den frivilliga ungdomsutbildningen har ägnats särskild uppmärksamhet i de direktiv, som legat till grund för hemvärnskommitténs utredningsarbete. Föredragande departementschefen erinrade sålunda enligt statsrådsprotokollet den 2 februari 1945, att hemvärnnet i viss utsträckning rekryterades bland ynglingar som ännu icke uppnått värnpliktsåldern. I den mån sådana ynglingar anslöte sig till hemvärnnet, borde de självfallet deltaga i hemvärnets övningar. Emellertid bedreves lantmilitär utbildning bland ynglingar under värnpliktsåldern även av bland annat centralförbundet för befälsutbildning genom dess ungdomsavdelningar. En samordning av denna på olika håll bedrivna utbildningsverksamhet borde om möjligt åvägbringas. Det borde därför vid utredningsarbetet övervägas, huruvida icke all lantmilitär utbildning för ynglingar under värnpliktsåldern skulle kunna koncentreras till hemvärnnet, vilket därigenom sannolikt skulle erhålla ett visst stöd i sitt rekryteringsarbete. Även möjligheterna att samordna den frivilliga befälsutbildningen i övrigt med utbildningen inom hemvärnnet syntes böra närmare undersökas. Det vore tänkbart, att genom dylika åtgärder bland annat skulle kunna vinnas ett bättre utnyttjande av instruktörer, skjutbanor och materiel samt större möjligheter att för vissa utbildningsmoment disponera övningstrupp.

Hemvärnskommitténs förslag har utformats efter i huvudsak de riktlinjer, som sålunda angivits. Vid remissbehandlingen ha myndigheterna varit i stort sett ense om att en samordning av ungdomsutbildningen borde ske.

För egen del får jag framhålla, att en samordning av verksamheten på detta område synes mig vara av stor betydelse, då det gäller att på bästa sätt tillvarata den uppväxande ungdomens intresse för övningar i militära former. Hemvärnnet torde vara den enda organisation, inom vilken en dylik samordning kan genomföras. Med den starka förankring, som hemvärnnet redan från begynnelsen vunnit bland ungdomen, synes det mig nämligen uteslutet att beröva hemvärnnet ungdomsutbildningen. Jag anser mig därför böra förordla, att den lantmilitära ungdomsutbildningen i enlighet med hemvärnskommitténs förslag samordnas inom hemvärnnet.

De invändningar, som i vissa remissutlåtanden riktats mot hemvärnskom-

mitténs förslag, avse främst minimiåldern inom de olika personalkategorierna. Enligt förslaget skulle ynglingar under det år de fylla 15 år kunna antagas såsom hemvärnspojkar för utbildning av ungefär samma art som inom scoutrörelsen. Vapenutbildning skulle icke förekomma. Antagning till hemvärnsrekryt, motsvarande nuvarande reservhemvärnsman, skulle kunna äga rum det år vederbörande fyller 16 år. Slutligen skulle antagning till hemvärnsman äga rum tidigast det år vederbörande fyller 17 år. Det förutsättes, att ynglingar med fallenhet för fortsatt utbildning skulle kunna erhålla särskild befälsutbildning i centralförbundets för befälsutbildning regi.

De bestämmelser rörande antagningsåldrar, som sålunda föreslagits, synas mig väl avvägda. I förhållande till vad som nu gäller innebära de en höjning av minimiåldern med ett år eller, såvitt avser utbildning med vapen, två år. Det torde icke behöva möta betänkligheter att låta ynglingar i angivna åldersklasser komma i åtnjutande av en lämpligt utformad fredsutbildning inom hemvärdet. I den mån så är möjligt torde den yngre hemvärnspersonalen böra sammanhållas inom särskilda ungdomsavdelningar. Såsom hemvärnskommittén och överbefälhavaren framhållit böra dessa emellertid samövas med de äldre hemvärnsmännen.

Den omständigheten, att ynglingar i 17-årsåldern sålunda skulle kunna antagas till hemvärnsmän, torde emellertid icke i och för sig böra föranleda, att de i händelse av krig skola ingå i stridande förband. De erinringar däremot, som framförts främst från militärt håll, synas värda beaktande, och jag förutsätter, att denna fråga närmare överväges, innan bestämmelser i ämnet meddelas.

Till frågan om den underåriga hemvärnspersonalens ställning till civilförsvaret är jag icke beredd att i detta sammanhang taga ställning. Jag förutsätter, att denna fråga ytterligare överväges inom arméledningen och civilförsvarsstyrelsen, varefter den bör upptagas till förnyad prövning, eventuellt i samband med frågan om civilförsvarets framtida organisation.

Hemvärnskommittén har föreslagit inrättande av ett flertal nya befattningar såväl för hemvärdets ledning och stridsskola som för den lokala organisationen. Såsom försvarskommittén framhållit torde emellertid återhållsamhet böra iakttagas i fråga om utökning av personaluppsättningen. Jag kan med hänsyn härtill beträffande hemvärnsstabens organisation icke tillstyrka hemvärnskommitténs förslag annat än såvitt avser anvisande av medel för arvode till en stabsredaktör. Erfarenheterna torde ha givit vid handen, att hemvärnsstaben under fredsförhållanden har behov av en särskild befattningshavare för press- och propagandatjänst m. m. Mot det av kommittén för denne beräknade arvodet, högst 1 300 kronor per år, synes intet vara att erinra.

Hemvärdets stridsskola torde vara av väsentlig betydelse för hemvärdet, främst såsom utbildningsanstalt för hemvärnsbefäl men även såsom en central samlingspunkt för hemvärnspersonalen i övrigt. Då, såsom hemvärnskommittén framhållit, hemvärnsfonden icke längre torde kunna svara för skolans vård och underhåll m. m., föreslår jag, att statsmedel anvisas i erforderlig utsträckning för säkerställande av skolans fortbestånd. Mot de

av kommittén i sådant hänseende föreslagna åtgärderna har jag i huvudsak intet att erinra. Jag tillstyrker alltså, att hemvärnsfonden, mot vars bibehållande intet synes vara att erinra ur allmän synpunkt, erhåller bidrag av statsmedel för vård och underhåll av skoletablisementet. Till frågan om anvisande av medel härför återkommer jag under nästa anslagspunkt. Vidare bör skolans förvaltningspersonal — en förvaltare, en husmoder och en vaktmästare, tillika bilförare — beredas statlig anställning. Mot de av kommittén föreslagna löneställningarna har jag intet annat att erinra än att husmodern i enlighet med vad som tillämpats inom försvarsorganisationen i övrigt bör inplaceras i MEo 8. För drift och underhåll av den vid skolan befintliga lastbilen torde medel böra anvisas under anslagen Hemvärnets övningar respektive Hemvärnets tygmateriel m. m.

Den för skolans verksamhet i övrigt erforderliga militära personalen torde liksom hittills kunna ställas till hemvärnets förfogande genom kommendering av lämplig personal. Jag kan därför icke nu tillstyrka kommitténs förslag om inrättande av beställningar vid skolan för chef och vapenhantverkare.

Jag förutsätter, att erforderligt avtal med hemvärnsfonden rörande de med stridsskolan sammanhängande frågorna underställes Kungl. Maj:t för godkännande.

Beträffande hemvärnspersonalens medansvar i hemvärnsarbetet får jag erinra, att inom hemvärdet under de gångna åren redan utvecklats en viss form av självverksamhet och självansvar, huvudsakligen i fråga om hemvärnets icke statliga ekonomi. Med hänsyn till att hemvärdet, samtidigt som det är en del av armén, utgör en mäktig folkrörelse synes en sådan verksamhet vara ägnad att vidmakthålla personalens intresse och arbetslust. De nuvarande formerna ha dock vuxit fram allt efter det behoven uppträtt. En samordning efter enhetliga linjer torde därför vara påkallad.

De förslag, som hemvärnskommittén på grundval av de gångna årens erfarenheter framlagt i frågan synas mig i stort sett väl avvägda. Jag anser därför att de kunna läggas till grund för bestämmelser i ämnet.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig anslutning till de i det föregående framlagda förslagen besluta om erforderliga ändringar i hemvärnskungörelsen samt utfärda instruktionsbestämmelser m. m.

Medelsbehovet för budgetåret 1947/48 under hemvärnets avlöningsanslag har av försvarets civilförvaltning beräknats till oförändrat belopp, 215 000 kronor. Till detta belopp böra läggas kostnaderna för avlöningar till dels den nu å arméns personalförteckningar uppförda personalen vid hemvärnsstaben och hemvärnets stridsskola, en hemvärnschef i Ob 2, 1 överstelöjtnant eller major i Oa 5 eller Oa 4 och en kapten eller löjtnant med arvode i Oa 3 eller Oa 2 ävensom förenämnda arvodes- och icke-ordinariepersonal, dels ock den ytterligare personal vid hemvärnsstaben och stridsskolan, som jag i det föregående föreslagit. Dessa kostnader kunna enligt nuvarande löneläge beräknas till sammanlagt 67 300 kronor, varav 9 100 kronor belöpa på nytillkomna befattningar.

I enlighet med förslag i propositionen 1946:120 (s. 158 ff.) har för innevarande budgetår å arméns förteckning å vissa andra arvoden och särskilda

ersättningar under rubriken Hemvärdnet upptagits ett belopp av 12 700 kronor för avlönande av erforderligt antal biträden i kök och servering vid hemvärdnets stridsskola. Beloppet, som motsvarar lön jämte rörliga tilläggsförmåner under åtta månader för nio biträden i lönegrad MVd, löneklass e och ortsgrupp C, har närmast avsetts för beredande av arvoden åt lottor, som utnyttjas för angivna arbetsuppgifter. I enlighet med förslag av hemvärnskommittén förutsätter jag att, därest tillräckligt antal lottor icke skulle kunna erhållas, även annan lämplig personal skall kunna anställas på motsvarande villkor. Med hänsyn till löneregleringen torde arvodesbeloppet böra uppräknas till i runt tal 20 500 kronor.

Förevarande anslag torde från och med nästa budgetår böra i vanlig ordning disponeras enligt avlöningsstat och personalförteckning. På sätt framgår av bifogade *sammanställning* beräknar jag anslaget till 343 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 128 000 kronor, varav belöpa på överföringar från annat anslag 70 900 kronor, på nya befattningar 9 100 kronor och på löneregleringen 48 000 kronor.

Åberopande det anförda och vad av chefen för finansdepartementet anförts i det föregående vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till personalförteckning för hemvärdnet må överflyttas en beställning för hemvärnschef i lönegrad Ob 2, en beställning för överstelöjtnant eller major i lönegrad Oa 5 eller Oa 4 och en beställning för kapten eller löjtnant med arvode enligt lönegrad Oa 3 eller Oa 2,

dels fastställa följande avlöningsstat för hemvärdnet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	56 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	63 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	237 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	16 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 000
<hr style="border: none; border-top: 1px solid black;"/>		
Summa kronor		380 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	37 000
<hr style="border: none; border-top: 1px solid black;"/>		
Nettoutgift kronor		343 000

dels ock till Armén: *Hemvärdnets avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 343 000 kronor.

[59.] 41. **Armén: Hemvärnets omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 119)	kronor 650 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 700 000

Av den i omkostnadsstaten uppförda posten till expenser, 384 000 kronor, bestridas bland annat telefonabonnemangskostnader m. m. för hemvärns-krets- och hemvärnsområdesbefälhavare enligt vissa angivna grunder med högst 110 000 kronor ävensom bidrag till anskaffning av expeditions- och förrådslokaler till hemvärnsområdesbefälhavare med högst 240 000 kronor. Vid anmälan av propositionen 1945: 379 förutsatte jag, att hemvärnsområdes-befälhavare icke skulle kunna få ersättning för intrång, som de nödgades underkasta sig genom att taga egna utrymmen i anspråk såsom expeditions- eller förrådslokaler. Emellertid meddelade hemvärnschefen i skrivelse den 17 maj 1946, att bestämmelserna rörande här avsedda bidrag av hemvärns- chefen tidigare tolkats så att de restriktiva villkoren måste i huvudsak gälla upplåtna expeditionslokaler, beträffande vilka det icke skäligen kunde anses att vederbörande behövt vidkännas några direkta utgifter, vilket där- emot i regel måste bli följderna av avståendet av erforderligt förrådsut- rymme — minst ett rum av ordinär storlek — och lokalens inredning. Hemvärnschefen hade därför utfärdat anvisningar av innebörd att, under förutsättning att i till förrådslokal avsett utrymme icke förvarades privat egendom och att lokalen vore försedd med betryggande låsanordning samt att den i övrigt uppfyllde fastställda fordringar på förrådslokal, skäligt bi- drag finge utgå även i sådant fall, då hemvärnsområdesbefälhavarens eget utrymme upplåtits. Skulle den i propositionen angivna linjen strängt följas, kunde detta befaras för hemvärnsorganisationen medföra ytterst men- liga följder. Enligt en utredning, som vore tillgänglig för hemvärnsstaben men ännu icke slutförts, vore hemvärnsområdenas förrådslokaler för när- varande till omkring 35 % inrymda i av hemvärnsområdesbefälhavarna ägda eller förhyrda lägenheter. Då hemvärnsområdesbefälhavarna lika litet nu som tidigare kunde antagas vara benägna att utan ersättning upplåta för- rådslokaler och bekosta desamma inredning, skulle detta resultera i att flertalet komme att förhyra dylika lokaler utom egen bostadslägenhet. Följ- den därav skulle bli avsevärt fördyrade hyreskostnader och förnyade inred- ningskostnader, vidare att förråden i ett flertal fall komme att bli belägna på avsevärt avstånd från hemvärnsområdesbefälhavarens bostad, vilket i sin tur skulle inverka synnerligen menligt på hemvärnets krigsberedskap och i betydande grad försvåra förrådsskötseln, samt att i åtskilliga fall en- dast för ändamålet helt olämpliga lokaler skulle kunna uppbringas. Hem- värnschefen hemställde därför om medgivande att med avseende å bidrag till anskaffning av expeditions- och förrådslokaler till hemvärnsområdesbe- fälhavare meddela föreskrifter i enlighet med vad i skrivelsen anförts. Med hänsyn till vad hemvärnschefen sålunda anförde lämnade Kungl. Maj:t enligt beslut den 21 juni 1946 det begärda medgivandet, att gälla tills vidare.

Hemvärnschefen har nu framhållit, att vissa för hemvärnskrets- och hem-

värnsområdesbefälhavarna ofrånkomliga telefonkostnader kunnat inrymmas i det för innevarande budgetår anvisade anslaget endast på bekostnad av de för anskaffning av expeditiions- och förrådslokaler avsedda medlen. Dessa måste emellertid för budgetåret 1947/48 helt tagas i anspråk för lokalan-skaffning, bland annat därför att den beslutade utökningen av hemvärnets intendenturutrustning ställde ökade krav på förrådsutrymmen. Anslagsposten borde därför höjas med 14 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har med erinran om Kungl. Maj:ts beslut den 21 juni 1946 och på de av hemvärnschefen anförda skälen funnit sig kunna tillstyrka förslaget om höjning av posten till expenser med 14 000 kronor till 398 000 kronor.

Då civilförvaltningen icke i övrigt föreslagit någon ändring beträffande omkostnadsanslaget, har ämbetsverket beräknat medelsbehovet under anslaget till (650 000 + 14 000 =) i avrundat tal 660 000 kronor.

Hemvärnskommittén har såsom förut nämnts föreslagit rationalisering av förrådstjänsten inom hemvärdnet. Detta borde ske på det ur lokal synpunkt lämpligaste sättet genom anställande av förrådsman vid hemvärnsområde eller anordnande av gemensamma förråd för flera områden under förvaltare med uppborrdsmannaarvode. Kommittén har räknat med årsarvoden till förrådspersonalen, varierande mellan 50 och 250 kronor, samt uppskattat de sammanlagda kostnaderna härför till i runt tal 120 000 kronor. Kommittén har förutsatt, att detta belopp skulle kunna rymmas inom det för bidrag till anskaffning av förråds- och expeditiionslokaler beräknade beloppet, å vilket besparingar uppkommit genom att kommuner och enskilda kostnadsfritt eller mot låg kostnad ställt lokaler till hemvärnets förfogande.

Till avgifter för interurbansamtal, som hemvärnskrets- och hemvärnsområdesbefälhavare nödgas utgiva i och för tjänsten, har kommittén beräknat ett belopp av 15 000 kronor. Vidare borde tillkomma 600 kronor för expeditionstelefon vid hemvärnets stridsskola.

Statens organisationsnämnd har tillstyrkt kommitténs förslag om anställande av förrådsmän. Dessa borde dock benämnas tillsynsmän.

Sveriges lantbruksförbund har funnit förslaget innebära en effektivisering utan kostnadsökning.

Departements-
chefen.

De av Kungl. Maj:t den 21 juni 1946 meddelade bestämmelserna om bidrag till kostnader för förrådslokaler torde böra erhålla fortsatt tillämpning.

Med hänsyn bland annat härtill torde i enlighet med hemvärnschefens av civilförvaltningen tillstyrkta förslag anslagsposten till expenser böra höjas med 14 000 kronor för telefonkostnader. Jag har icke heller något att erinra mot hemvärnskommitténs förslag att för vissa andra telefonkostnader beräkna tillhoppa 15 600 kronor.

Det av kommittén framlagda förslaget om anställande av tillsynsmän för vissa hemvärnsförråd skulle otvivelaktigt bidra till att hemvärnsområdesbefälhavarnas i många fall tunga arbetsböda skulle lättas. Jag anser mig emellertid icke för närvarande kunna tillstyrka förslaget i hela dess vidd

men vill förordna, att dylika tillsynsmän i begränsad omfattning försöksvis anställas enligt de av kommittén föreslagna grunderna. I avvaktan på närmare erfarenheter föreslår jag, att kostnaderna för nästa budgetår få bestridas från förevarande anslag. Därest anordningen blir av permanent natur, torde emellertid medel för ändamålet böra beräknas under avlöningsanslaget.

Under förevarande anslag torde vidare böra beräknas medel för det under föregående punkt berörda bidraget till hemvärnsfonden för underhåll av hemvärnets stridsskola, 8 500 kronor. Jag beräknar här även medel för bestridande av expenskostnader vid stridsskolan, 12 000 kronor.

Då de på anslaget belöpande merkostnaderna i anledning av höjningen av vissa traktamenten kunna uppskattas till 12 000 kronor, skulle således det sammanlagda medelsbehovet under anslaget utgöra (650 000 + 14 000 + 15 600 + 8 500 + 12 000 + 12 000 =) 712 100 kronor, vilket belopp torde böra avrundas nedåt till 700 000 kronor. Av hemvärnskommitténs utredning framgår, att omkostnadsanslaget inrymmer vissa marginaler. I avbidan på närmare erfarenheter anser jag mig emellertid icke nu böra föreslå någon väsentligare begränsning av medelsanvisningen. Anslagshöjningen utgör 50 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 700 000 kronor.

[60.] 42. **Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 120).....	kronor	1 400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	400 000

I enlighet med förslag av arméförvaltningen förordnar jag oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså — under erinran om den i det föregående föreslagna ändrade anslagsbenämningen — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 400 000 kronor.

[61.] 43. **Armén: Hemvärnets övningar, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 120)	kronor	975 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	975 000

Arméförvaltningen har hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas oförändrat anslag.

Hemvärnskommittén har framhållit att någon nämnvärd nedgång i hemvärnets numerär icke skett efter vapenstilleståndet. Tillströmningen av extra hemvärnsmän vore gynnsam. Vid bifall till kommitténs förslag om samordning av ungdomsutbildningen m. m. kunde intresset för utbildning och öv-

¹ Anslaget benämnt *Armén: Hemvärnets munderingsutrustning m. m.*

ningar och därmed kostnaderna för desamma antagas komma att icke oväsentligt öka. Därtill komme kostnaderna för de nya driftvärn, som icke motsvarades av förutvarande verkshemvärn, nämligen bland annat vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt järnvägsstyrelsen. Dessa förhållanden försvårade möjligheterna att beräkna de blivande kostnaderna för utbildningen.

Kommittén vore av den uppfattningen, att samtliga kostnader i fred för resor, förläggning, förplägnad och daglön borde utgå ur hemvärnets anslag. En avräkning enligt vissa principer borde komma till stånd mellan hemvärnets och byggnads- och reparationsberedskapens övningsanslag. Å sistnämnda anslag föreläge en reservation på omkring 200 000 kronor. Det syntes lämpligt, att en del av ifrågavarande reservation finge anlitas för allt driftvärn inom byggnads- och reparationsberedskapen. Detta syntes ursprungligen ha varit avsett. Att så ej hittills skett syntes ha berott på kommitténs utredningsarbete. Därest en sådan överföring, som syntes kunna omfatta cirka 150 000 kronor, komme till stånd, lösgjordes i motsvarande mån medel för allmänna hemvärnets räkning.

Hemvärnskommittén har, såsom av det föregående framgår, bland annat föreslagit, att staten utan vederlag skulle från hemvärnsfonden övertaga en för hemvärnets stridsskola avsedd lastbil. Kostnaderna för drift och underhåll av denna ha beräknats till 1 500 respektive 1 000 kronor, vilka kostnader föreslagits skola belasta de anslag, från vilka kostnaderna för arméns stammotorfordon bestridas.

Generalpoststyrelsen och *järnvägsstyrelsen* ha i princip godtagit kommitténs förslag med avseende å bestridandet av kostnaderna för driftvärnens övningar. Emellertid har förutsatts, att hinder icke skulle möta mot mindre anslag å vederbörande verks eller myndighets egen stat, såsom för smärre övningskostnader och mera fackbetonade uppgifter.

I enlighet med hemvärnskommitténs förslag torde av reserverade medel under anslaget Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. ett belopp av 150 000 kronor böra få disponeras för hemvärnets räkning och följaktligen överföras till förevarande anslag. Jag vill icke nu taga ställning till frågan, i vad mån övningskostnaderna för de affärsdrivande verkens driftvärn skola bekostas av hemvärnets anslag eller med anlitan av respektive verks medel. Denna fråga torde böra avgöras från fall till fall.

Arméförvaltningens anslagsberäkning, slutande på oförändrat anslag, har icke givit mig anledning till erinran. Kostnaderna för drift och underhåll av stridsskolans lastbil torde böra bestridas från hemvärnets anslag, varvid drivmedelskostnaderna böra belasta förevarande anslag och underhållskostnaderna anslaget Hemvärnets tygmateriel m. m. Någon uppräknings av anslagen i anledning härav erfordras icke.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets övningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 975 000 kronor.

[62.] 44. **Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 120)..... kronor ¹1 000 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag)..... » 1 600 000

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avses 400 000 kronor för ammunition till övningar.

Arméförvaltningen har anfört, att kostnaderna för hemvärnets övningsammunition enligt uppgjorda planer beräknats till 1 000 000 kronor per år. Under femårsperioden 1942/47 hade emellertid årligen ammunition till ett värde av 600 000 kronor kunnat tagas i anspråk ur befintliga förråd. Då denna möjlighet icke längre stode till buds, beräknade ämbetsverket för nästa budgetår för övningsammunition planenligt 1 000 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget bleve med hänsyn därtill 1 600 000 kronor.

Hemvärnskommittén har räknat med att arméns ammunitionslager under flera år framåt skulle medgiva extraordinär ammunitionstilldelning till hemvärdet. För anskaffning av övningsammunition till pansarskott, spetsammunition, sprängmedel, handgranater m. m. borde anslaget höjas med 625 000 kronor.

Chefen för armén har förklarat sig icke för närvarande kunna taga ställning till kommitténs förslag om anslagshöjning.

Arméförvaltningen har anfört, att intet överskott för närvarande kunde beräknas föreligga i ammunitionslagren.

Jag kan icke nu tillstyrka, att anslaget uppföres med högre belopp än som av arméförvaltningen föreslagits, eller 1 600 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 600 000 kronor. *Departements-
chefen.*

Under erinran om vad jag i det föregående föreslaget beträffande anslagets benämning får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 600 000 kronor.

Bidrag och understöd.

Under denna rubrik redovisas i gällande riksstat åtta särskilda anslag, nämligen reservationsanslagen Understöd åt frivilligt försvarsarbete och Frivilliga skytteväsendets befrämjande samt de obetecknade anslagen Bidrag till frivilliga automobilkåren, Bidrag till frivilliga motorcykelkåren, Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, Frivilliga djursjukvården i krig, Understöd åt vissa föreningar m. m. och Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet.

I samband med den av mig i det föregående förordade omläggningen av anslagsuppställningen under fjärde huvudtiteln böra vissa förändringar i rationaliserings- och förenklingssyfte komma till stånd jämväl beträffande dessa anslag. Sålunda torde statsbidragen till frivilliga automobilkåren

¹ Anslaget benämmt *Armén: Hemvärnets vapen och ammunition m. m.*

och frivilliga motorcykelkåren icke längre böra anvisas såsom särskilda anslag utan i stället beräknas under anslaget Understöd åt frivilligt försvarsarbete. Under sistnämnda anslag äro för närvarande upptagna statsbidragen till såväl centralförbundet för befälsutbildning som riksförbundet Sveriges lottakårer. Statsbidraget till lottaorganisationen synes i samband med berörda omläggning böra utbrytas och anvisas såsom särskilt anslag inom avdelning D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

I sitt tidigare berörda utlåtande den 8 mars 1946 angående uppställningen av fjärde huvudtiteln har försvarets civilförvaltning föreslagit, att samtliga av staten bestridda kostnader för icke statliga organisationers verksamhet i princip skulle redovisas under de för bidrag till samma organisationer anvisade anslagen. Detta förslag anser jag mig böra biträda. Vid beräkningen i det följande av medelsbehovet under de olika anslagen kommer jag i enlighet härmed att i anslagsbeloppen inräkna de uppskattade kostnaderna för de naturaförmåner, som staten tillhandahåller de olika organisationerna. Samtliga berörda anslag synas härvid böra erhålla karaktären av reservationsanslag.

[63.] 45. **Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 120)	kronor	450 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	1 010 000

Av innevarande års anslag avses 350 000 kronor till bidrag till kostnaderna för utbildning av värnpliktigt befäl vid armén, 25 000 kronor till bidrag till kostnaderna för landstormspojkarnas utbildning och 75 000 kronor till bidrag till av riksförbundet Sveriges lottakårer bedriven utbildningsverksamhet. I enlighet med vad jag i det föregående anfört beräknar jag icke för nästa budgetår några medel under förevarande anslag till riksförbundet Sveriges lottakårer. Å andra sidan upptager jag här de hittills såsom särskilda anslag anvisade bidragen till frivilliga automobilkåren och frivilliga motorcykelkåren. För dessa ändamål ha för innevarande budgetår under särskilda anslag anvisats 22 000 respektive 18 000 kronor (statsliggaren s. 121 f.)

Centralförbundet för befälsutbildning har för den frivilliga befälsutbildningen — bortsett från kostnaderna för daglön — hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett statsbidrag å 400 000 kronor. Förbundet har därvid framhållit, att dess verksamhet, som under beredskapsåren kunnat bedrivas endast i mindre omfattning, under budgetåret 1945/46 avsevärt utvecklats och att kostnaderna under nämnda budgetår uppgått till i runt tal 430 000 kronor, däri icke inräknade de kostnader, som ansetts böra bestridas av förbundets enskilda medel. Förbundet erinrade i detta sammanhang om att förbundet i skrivelse den 13 augusti 1946 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för mötande av den uppkomna kostnadsökningen å tilläggsstat för innevarande budgetår anvisa ett ytterligare anslag av 50 000 kronor. Då förbundet hade all anledning förmoda, att utökningen av dess verksamhet komme att fortsätta, vore det angeläget, att anslaget höjdes för budgetåret 1947/48. Ett ytterligare skäl härtill vore, att repeti-

tionsutbildningen påbörjats med ingången av innevarande budgetår och att jämväl denna del av verksamheten beräknades öka under nästa budgetår. Vidare kunde framhållas, att möjligheterna att erhålla ekonomiskt stöd från enskilda eller från lottaorganisationen vore avsevärt beskurna.

Bidraget till kostnaderna för landstormspojkarnas utbildning har centralförbundet i avvaktan på resultatet av 1945 års hemvärnskommittés arbete ansett böra utgå med oförändrat belopp, 25 000 kronor.

I enlighet med beslut av 1946 års riksdag (statsverkspropositionen, fjärde huvudtiteln, p. 67; riksdagens skrivelse nr 4, p. 65:o) har Kungl. Maj:t den 21 juni samma år fastställt grunder för utbetalande av daglön till medlemmar av centralförbundet och lottaorganisationen. Några särskilda medel ha icke anvisats för ändamålet, utan daglönebeloppen ha avsetts skola bestridas av respektive organisationer. Centralförbundet har ansett särskild medelsanvisning erforderlig för nästa budgetår, varvid förbundet förordat, att värnpliktiga sergearter och löjtnanter vid frivillig tjänstgöring av minst 30 dagars varaktighet finge i stället för daglön uppbära värnpliktigs avlöningsförmåner, inberäknat familjebidrag. Härav föranledda kostnader har förbundet beräknat till 50 000 kronor, vartill komme kostnaderna för daglön vid övrig därtill berättigande tjänstgöring, av förbundet beräknade till 60 000 kronor. Därest allenast daglön medgäves, komme samtliga kostnader härför enligt förbundets beräkningar att uppgå till 90 000 kronor.

Tillhoppa har centralförbundet således äskat bidrag med (400 000 + 25 000 + 90 000 =) 515 000 kronor, alternativt 535 000 kronor.

Försvarets *civiltjänst* har i anledning av centralförbundets förenämnda bidragsäskande samt ett av riksförbundet Sveriges lottakärer framställt äskande om statsbidrag för nästa budgetår med 165 000 kronor anført i huvudsak följande.

Försvarets *civiltjänst* måste för sin del ställa sig tveksam till förslagen om en så väsentlig höjning av anslaget. Det synes nämligen kunna förut sättas, att frågan om det frivilliga försvarsarbetets uppgifter i försvarsorganisationen i vissa avseenden kommer i ett nytt läge genom de utredningar, som ankomma på 1945 års försvarskommitté. I avvaktan härpå synes försiktighet påkallad i fråga om anslagsberäkningen. Otvivelaktigt har emellertid ett ökat medelsbehov uppkommit såväl för centralförbundet som riksförbundet Sveriges lottakärer på grund av att utbildningsverksamheten med bortseende från vissa naturaförmåner efter beredskapens avveckling i sin helhet måste bekostas av nu ifrågakvarande statsanslag. Härtill ha jämväl kommit kostnaderna för daglön.

De på organisationerna ankommande utbildningsuppgifterna ha i och med försvarets utbyggnad enligt försvarsbeslutet blivit alltmer omfattande, och den frivilliga befälsutbildningen fyller numera en viktig funktion inom försvaret med hänsyn till, bland annat, att gällande mobiliseringsplaner i stor utsträckning bygga på tillgången av kvalificerat värnpliktigt befäl. Med anledning härav synes det skäligt, att statsbidraget till utbildningsverksamheten i överensstämmelse med vad i försvarsbeslutet förutsatts höjes i förhållande till vad som beräknats under uppsättningsperioden 1942/47.

Såsom utgångspunkt vid bedömandet av statsbidraget till den frivilliga befälsutbildningen synes böra tagas det belopp, som — jämte de intill

innevarande budgetår beräknade bidragen till landstormspojkarnas utbildning och lottarörelsen å vardera 25 000 kronor — inrymms i den för fullt genomförd försvarsorganisation angivna kostnadsramen å 450 000 kronor. För ändamålet skulle följaktligen beräknas 400 000 kronor. Vid bifall till en så väsentlig anslagsökning synes emellertid böra förutsättas, att samtliga centralförbundets av statsmedel täckta kostnader inrymmas inom nämnda belopp. Det särskilda bidrag till organisations- med flera kostnader, som för närvarande utgår från anslaget till understöd åt vissa föreningar m. m., bör sålunda icke längre utgå.

Utöver kostnaderna för utbildningsverksamheten ha för centralförbundet i anledning av förenämnda beslut av 1946 års riksdag uppkommit kostnader för daglön till deltagare i utbildningen. Statsmedel ha icke anvisats för ändamålet. I beaktande av vad centralförbundet anfört beträffande sin ekonomiska ställning synes det emellertid klarlagt, att kostnaderna i fråga icke utan att fonderat kapital i avsevärd utsträckning tages i anspråk i sin helhet kunna bestridas av förbundets egna medel. Därest icke statsmedel åtminstone till någon del anvisas för ändamålet, torde fördenskull kunna förutsättas, att de beräknade förmånerna till stor del icke kunna utbetalas. Det synes emellertid — icke minst med hänsyn till önskemålet att erhålla bredast möjliga rekryteringsbas för den frivilliga utbildningen — synnerligen önskvärt, att den av statsmakterna godtagna ersättningen kan beredas de kursdeltagare, som äro i ekonomiskt behov därav.

Civilförvaltningen vill emellertid med hänsyn till nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa anslagstilldelningen föreslå, att statsbidraget för detta ändamål tills vidare beräknas till allenast 25 000 kronor.

Beträffande riksförbundet Sveriges lottakärer bör erinras om att anslaget redan för innevarande budgetår innefattar en väsentlig höjning i jämförelse med tidigare anvisade belopp. Med hänsyn härtill anser civilförvaltningen sig i avvaktan på försvarskommitténs förslag icke kunna förorda någon ytterligare höjning av lottarörelsens statsbidrag.

Bidraget till centralförbundet för befälsutbildning har således av civilförvaltningen beräknats till 450 000 kronor, därav till bidrag till kostnaderna för utbildning av värnpliktigt befäl 425 000 kronor och till bidrag till kostnaderna för landstormspojkarnas utbildning 25 000 kronor.

Beträffande bidragen till frivilliga automobilkåren och frivilliga motorcykelkåren har civilförvaltningen föreslagit medelsanvisningar med oförändrade belopp, 22 000 respektive 18 000 kronor.

Departements-
chefen.

Vid behandlingen i det föregående av hemvärnets avlöningsanslag har jag anslutit mig till ett av 1945 års hemvärnskommitté framlagt förslag om samordning inom hemvärnets av den frivilliga lantmilitära ungdomsutbildningen. I samband därmed avses den av centralförbundet för befälsutbildning anordnade utbildningen av landstormspojkarna skola upphöra. Det har emellertid förutsatts, att även i fortsättningen viss ungdomsutbildning skall äga rum i centralförbundets regi. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande verksamhetens omfattning förordar jag, att förbundet för detta ändamål erhåller bidrag till ungdomsutbildningen med oförändrat belopp, 25 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med fastställande av stat för anslaget meddela erforderliga bestämmelser rörande beloppets disposition.

Vad därefter angår bidraget till centralförbundets verksamhet i övrigt,

för innevarande budgetår 350 000 kronor, skulle bifall till förbundets äskande innebära en anslagshöjning med 140 000 kronor. Förbundets förslag, att värnpliktiga sergeanter och löjtnanter vid frivillig tjänstgöring av minst 30 dagars varaktighet skulle få uppbära värnpliktigs löneförmåner, skulle enligt förbundets beräkningar medföra ett ytterligare medelsbehov av 20 000 kronor. För egen del finner jag det tydligt, att ett ökat behov av statsbidrag uppkommit. Då jag emellertid anser tillrädligt att i avvaktan på resultatet av 1945 års försvarskommittés arbete iakttaga största möjliga återhållsamhet vid anslagsberäkningen, förordar jag, att ifrågavarande bidrag, såvitt avser de för närvarande genom anslaget tillgodosedda ändamålen, bestämmas till 425 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 75 000 kronor. Beloppet motsvarar vad som i 1942 års försvarsbeslut förutsatts för genomförd organisation med tillägg för 25 000 kronor, avseende bidrag till kostnaderna för den av 1946 års riksdag beslutade daglönen. Jag ifrågasätter härvid ingen ändring beträffande sättet för avlöning av värnpliktiga sergeanter och löjtnanter vid frivillig tjänstgöring. Det av civilförvaltningen omnämnda särskilda bidraget till organisations- med flera kostnader, som för närvarande bestrides från anslaget till understöd åt vissa föreningar m. m., synes vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit icke längre böra utgå. Centralförbundets i särskild skrivelse framställda förslag om ytterligare medelsanvisning för innevarande budgetår har jag ansett mig icke kunna biträda.

I likhet med civilförvaltningen förordar jag, att statsbidragen till frivilliga automobilkåren och frivilliga motorecykelkåren, såvitt avser de ändamål som för närvarande tillgodoses genom de särskilda bidragsanslagen, få utgå med oförändrade belopp, 22 000 respektive 18 000 kronor.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört böra från och med nästa budgetår under detta anslag beräknas jämväl kostnaderna för de särskilda naturaförmåner, som för närvarande vederlagsfritt tillhandahållas centralförbundet respektive frivilliga automobilkåren och frivilliga motorecykelkåren. Givet är, att beräkningen av dessa kostnader för nästa budgetår måste bli i hög grad approximativ. På grundval av uppgifter, inhämtade från vederbörande organisationer ävensom arméförvaltningen, synas ifrågavarande kostnader kunna uppskattas för centralförbundet till 426 000 kronor, därav 10 000 kronor för lokaler och inkvartering, 30 000 kronor för förplägnad, 300 000 kronor för ammunition, 50 000 kronor för utrustning inklusive beklädnad, 30 000 kronor för lån av motorfordon och 6 000 kronor för järnvägstransporter, för frivilliga automobilkåren till 26 000 kronor, därav 700 kronor för lokaler och inkvartering, 4 800 kronor för förplägnad, 2 500 kronor för utrustning inklusive beklädnad, 17 500 kronor för lån av motorfordon och 500 kronor för järnvägstransporter samt för frivilliga motorecykelkåren till 67 000 kronor, därav 1 500 kronor för lokaler och inkvartering, 10 000 kronor för förplägnad, 1 500 kronor för utrustning inklusive beklädnad och 54 000 kronor för lån av motorfordon.

Statsbidragen till de tre organisationerna beräknar jag således för nästa

budgetår för centralförbundet till (25 000 + 425 000 + 426 000 =) i runt tal 875 000 kronor, för frivilliga automobilkåren till (22 000 + 26 000 =) i runt tal 50 000 kronor och för frivilliga motorcykelkåren till (18 000 + 67 000 =) 85 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag alltså till (875 000 + 50 000 + 85 000 =) 1 010 000 kronor. Anslagsökningen utgör 560 000 kronor, varav ett belopp av 75 000 kronor av annan anledning än fjärde huvudtitelns ändrade uppställning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med fastställande av stat för anslaget meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition, varvid jämkningar i fråga om de för olika ändamål beräknade beloppen givetvis kunna ifrågakomma.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 010 000 kronor.

[64.] 46. **Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 122).....	kronor 20 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 48 000

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* i enlighet med en av överstyrelsen för svenska röda korset gjord framställning föreslagit oförändrad medelsanvisning under anslaget.

*Departements-
chefen.*

I likhet med civilförvaltningen förordar jag att anslaget, såvitt avser de hittills med detsamma tillgodosedda ändamålen, upptages med oförändrat belopp.

Såsom jag i det föregående anført böra emellertid under anslaget beräknas jämväl kostnaderna för de naturaförmåner, som staten för närvarande vederlagsfritt tillhandahåller rödakorsorganisationen. Dessa kostnader kunna enligt inhämtade uppgifter uppskattas till sammanlagt 28 000 kronor, därav för lokaler och inkvartering 5 000 kronor, för förplägnad 19 000 kronor, för utrustning inklusive beklädnad 3 000 kronor samt för järnvägstransporter 1 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag beräknar jag således för nästa budgetår till (20 000 + 28 000 =) 48 000 kronor. Anslagshöjningen, 28 000 kronor, sammanhänger helt med fjärde huvudtitelns ändrade uppställning. Såsom jag i det föregående anført bör anslaget betecknas såsom reservationsanslag.

Återopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 48 000 kronor.

[65.] 47. **Armén: Frivilliga djursjukvården i krig, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 122)	kronor	8 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	11 000

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* i enlighet med en av föreningen svenska blå stjärnan gjord framställning föreslagit oförändrad medelsanvisning under anslaget.

Jag har intet att erinra mot att anslaget för nästa budgetår, såvitt avser de ändamål som hittills tillgodosetts genom anslaget, upptages med oförändrat belopp. Departements-
chefen.

Emellertid böra, i enlighet med vad jag i det föregående anført, under anslaget beräknas jämväl kostnaderna för de naturaförmåner, som staten för närvarande vederlagsfritt tillhandahåller föreningen svenska blå stjärnan. Dessa kostnader kunna enligt inhämtade uppgifter uppskattas till 3 000 kronor, därav för lokaler och inkvartering 630 kronor, för förplägnad 1 570 kronor samt för järnvägstransporter 800 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag beräknar jag således för nästa budgetår till (8 000 + 3 000 =) 11 000 kronor. Anslagshöjningen, 3 000 kronor, sammanhänger helt med fjärde huvudtiteln's ändrade uppställning. Såsom jag i det föregående anført bör anslaget betecknas såsom reservationsanslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 11 000 kronor.

[66.] 48. **Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 122)	kronor	1 440 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	1 440 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras, såsom framgår av en i statsliggaren intagen plan, enligt följande riktlinjer.

A. Skytteförbundens överstyrelse		
1. Administrationskostnader.....	kronor	77 500
2. Kostnader för verksamheten	»	92 500
B. Skytteförbunden	»	173 000
C. Skytteföreningarna	»	862 000
D. Skjutbanors underhåll	»	200 000
E. Andra skytteorganisationer		
1. Svenska pistolskytteförbundet	»	25 000
2. Svenska sportskytteförbundet	»	10 000
	Summa kronor	1 440 000

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* anmält, att skytteförbundens överstyrelse beräknat medelsbehovet i vad

avsåge de under A.—D. angivna posterna, vilka vore att hänföra till den av överstyrelsen ledda verksamheten, till 1 700 000 kronor (nu 1 405 000 kronor) samt att pistolskytteförbundet och sportskytteförbundet för de under E. avsedda ändamålen äskat bidrag med 40 000 kronor respektive 60 000 kronor. Av sistnämnda belopp hade 20 000 kronor beräknats för täckande av utgifter för verksamhetens bedrivande och 40 000 kronor såsom bidrag till skjutbarnors ordnande. Den för pistolskytteförbundet begärda anslagshöjningen hänförde sig till ammunitionskostnader.

Sammanlagda anmälda medelsbehovet utgör alltså 1 800 000 kronor, innebärande en kostnadsökning i förhållande till innevarande budgetår med 360 000 kronor.

Av *överstyrelsens* framställning rörande medelsbehovet inhämtas följande.

Av den begärda anslagsökningen belöpa 9 300 kronor på löner till expeditionspersonalen vid överstyrelsen, därav 8 000 kronor för beredande av avlöning åt en biträdande sekreterare. Såsom skäl för anställande av en dylik befattningshavare har överstyrelsen framhållit, bland annat, att i motsats till flertalet övriga frivilliga försvarsorganisationer det frivilliga skytteväsendet, som vore det största till omfattningen, endast hade en sekreterare. Dennes arbetsbörd hade med åren blivit så betungande att en personalförstärkning syntes erforderlig. Vid eventuella längre sjukdomsfall eller andra förhinder för sekreteraren funnes icke någon, som vore så insatt i förekommande ärenden, att han kunde övertaga dennes arbetsuppgifter.

Vidare har överstyrelsen hemställt om ökade bidrag till hyra m. m. med 700 kronor, till olycksfallsförsäkring av markörer med 4 700 kronor och till anordnande av central instruktörskurs med 3 000 kronor.

För arvoden åt skytteförbundens sekreterare, för vilket ändamål för innevarande budgetår avsetts ett belopp av 36 000 kronor, har överstyrelsen hemställt om höjning av bidraget med 12 000 kronor. En sådan höjning skulle innebära att arvodena, som nu utginge med lägst 813 kronor och högst 1 899 kronor för år, kunde höjas med i genomsnitt 445 kronor. Överstyrelsen har framhållit, att förbundssekreterarna utförde ett tidsödande och krävande arbete, för vilket de uppbure alltför små arvoden, särskilt i betraktande av att de på grund av det ökade arbetet inom förbundsexpeditionerna numera måste på egen bekostnad hålla såväl expeditionslokal som i stor utsträckning skrivhjälp.

Överstyrelsen har vidare hemställt, att till reseersättning åt skytteförbunden måste beräknas ett belopp av 5 300 kronor, avsett att täcka kostnader för resor, som sekreterare eller annan ledamot av skytteförbund måste företaga till skyttekretsar och skytteföreningar för att hålla sig under rättad om verksamheten, lämna råd och hjälp samt närvara vid tävlingar och dylikt.

För understöd åt skytteföreningarna, för vilket ändamål för innevarande budgetår avsetts ett belopp av 862 000 kronor, har överstyrelsen hemställt om höjning av anslaget med 210 000 kronor. Överstyrelsen har uttalat, att de nu tillämpade grunderna för understöden — 4 kronor för civil och 3 kronor för militär skytt — under rådande förhållanden visat sig otillfredsställande. Den ram, som uppdragits för anslaget i dess helhet, hade nämligen icke gjort det möjligt att vid anslagsberäkningen taga tillbörlig hänsyn till den stegring i det allmänna prisläget, som ägt rum under en följd av år och som för skytterörelsens vidkommande hänförde sig till kostnaderna för vapen, ammunition, materiel, markörarvoden m. m. Överstyrelsen hade funnit

en ökning av understöden till 5 respektive 4 kronor per skytt ofrånkomlig och med utgångspunkt härifrån samt ett beräknat antal skyttar av 175 000 i de civila och 49 000 i de militära skytteföreningarna beräknat medelsbehovet i denna del till $(875\,000 + 196\,000 =) 1\,071\,000$ kronor.

För skjutbanors anordnande och underhåll har överstyrelsen äskat dels under förevarande anslag för underhåll 50 000 kronor, dels ock såsom särskilt anslag till skjutbanors ordnande 200 000 kronor.

Civilförvaltningen har med avseende å överstyrelsens framställning anfört i huvudsak följande.

De av överstyrelsen framförda synpunkterna beträffande behovet att öka för löner till expeditionspersonalen vid överstyrelsen avsett belopp med 9 300 kronor förefölle civilförvaltningen beaktansvärda. Ehuru civilförvaltningen ifrågasatte, huruvida icke en deltidsanställd tjänsteman vore tillfyllest för tjänstgöring såsom biträdande sekreterare, en fråga vilken undandrog sig ämbetsverkets bedömande, funne sig ämbetsverket emellertid med hänsyn till organisationens omfattning böra biträda överstyrelsens förslag.

Föreslagna höjningar av posterna till hyra m. m., olycksfallsförsäkring av markörer samt anordnande av central instruktörskurs föranledde ingen erinran från civilförvaltningens sida.

Ehuru civilförvaltningen funne det befogat, att arvodena till skytteförbundens sekreterare höjdes så att de utgjorde rimlig ersättning för sekreteraruppdraget, vore ämbetsverket icke berett att på grundval av föreliggande material tillstyrka en så relativt stor höjning av posten, som överstyrelsen föreslagit. Civilförvaltningen ansåge för sin del, att regleringen av arvodena borde grundas på en mera uttömmande och allsidig utredning från överstyrelsen samt att höjningen i avvaktan därå borde begränsas till 6 000 kronor.

Civilförvaltningen hade intet att erinra mot överstyrelsens förslag att till reseersättning åt skytteförbunden avse ett belopp av 5 300 kronor.

Enligt civilförvaltningens mening måste den begärda höjningen, 210 000 kronor, av understödet åt skytteföreningarna med hänsyn till stegrade ammunitionskostnader m. m. i och för sig anses befogad. Redan under år 1914 hade understödet uppgått till 5 kronor 20 öre per skytt. Civilförvaltningen erinrade därjämte om att under tidigare perioder av prisstegring icke oväsentliga förhöjningar av understöden medgivits. Sålunda hade understödet under förra världskriget och tiden närmast därefter undergått en fortgående stegring, vilken kulminerat åren 1920—1922 med ett årligt understöd för anslagsberättigande skytt av 10 kronor, varav 2 kronor kontant och 8 kronor i form av tillhandahållen ammunition. Mot den nu föreslagna höjningen syntes principiellt kunna åberopas, att förevarande anslag redan nu icke oväsentligt överstege vad i 1942 års försvarsbeslut förutsatts såsom årskostnad vid utbyggd organisation (1 200 000 kronor). Höjningen syntes emellertid såsom föranledd av prisstegringen icke böra anses oförenlig med försvarsbeslutet. I anslutning till det anförda funne civilförvaltningen sig böra tillstyrka överstyrelsens förslag.

I överensstämmelse med vad som för närvarande gällde borde samtliga för skjutbanors ordnande och underhåll avsedda medel sammanföras såsom en anslagspost under förevarande anslag. Det syntes härvid få förut sättas, att överenskommelse träffades mellan överstyrelsen samt sport- och pistolskytteförbunden beträffande sådana särskilda anläggningar, som erfordrades för verksamheten inom sistnämnda förbund. Civilförvaltningen tillstyrkte, att anslagsposten beräknades till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 200 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för den av överstyrelsen ledda verksamheten har alltså av civilförvaltningen angivits till (1 405 000 + 9 300 + 700 + 4 700 + 3 000 + 6 000 + 5 300 + 210 000 =) 1 644 000 kronor.

I betraktande av de avsevärda höjningar av statsbidraget till det allmänna gevärsskyttet, som civilförvaltningen sålunda tillstyrkt, har ämbetsverket ansett sig icke böra föreslå någon höjning av bidragen till pistol- och sport-skytteförbunden.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen beräknat medelsbehovet under anslaget till (1 644 000 + 25 000 + 10 000 =) 1 679 000 kronor eller i avrundat tal 1 680 000 kronor.

Sedermera har *svenska pistolskytteförbundet* i skrivelse den 19 november 1946 förnyat sin framställning om ett till 40 000 kronor förhöjt statsbidrag. Till stöd för framställningen har anförts bland annat följande.

Antalet anslagsberättigande pistolskyttar hade år 1945 uppgått till cirka 17 600, varav 7 900 tillhörande civila och 9 700 militära föreningar. Grundad anledning finnes antaga, att detta antal 1946 och 1947 komme att vara större.

Enligt de inom det frivilliga skytteväsendet till bidrag för anslagsberättigande skyttar under senare år tillämpade beräkningsgrunderna skulle dylikt bidrag inom pistolskyttets organisation ha uppgått till 60 700 kronor och enligt för budgetåret 1947/48 avsedda grunder — vilka av civilförvaltningen tillstyrkts — till 78 300 kronor.

En avsevärd del av den krigsplacerade värnpliktiga personalen vore pistol-beväpnad. Det syntes vara av stor betydelse, att såväl denna personal som med tjänstepistol beväpnad fast anställd militär personal och viss civil personal bereddes tillfälle vidmakthålla och utveckla sina färdigheter med sitt tjänstevapen. Då pistolammunitionen vore förhållandevis dyrbar, vore det av vikt, att storleken av statsbidraget per anslagsberättigande skytt — vilket i huvudsak avsåges för tillhandahållande av fri ammunition eller ammunition till nedsatt pris — så avvägdes, att det med bidraget avsedda syftet så långt möjligt uppnåddes.

Det av förbundet begärda bidraget till anslagsberättigande skyttar, 25 000 kronor, finge anses såsom ett mycket lågt beräknat minimibelopp.

Framställningen har tillstyrkts av *chefen för armén*.

*Departements-
chefen.*

Civilförvaltningens förslag innebär en anslagsökning för nästa budgetår med icke mindre än 240 000 kronor. I avvaktan på resultatet av 1945 års försvarskommittés utredningsarbete anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka någon anslagshöjning. Anslaget torde därför böra uppföras med ett belopp av 1 440 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat och närmare bestämmelser i övrigt för anslagets utgående. Med hänsyn till vad pistolskytteförbundet anförts synes det därvid böra övervägas, huruvida icke inom anslagets ram statsbidraget till detta förbund bör något höjas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Frivilliga skytteväsendets befrämjande* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 440 000 kronor.

[67.] 49. Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 124)	kronor 22 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 22 000

Av anslaget för innevarande budgetår disponeras till krigsvetenskapsakademien 7 200 kronor, varav för akademiens verksamhet 2 000 kronor och för akademiens tidskrift m. m. 5 200 kronor, till centralförbundet för befälsutbildning för bestridande av organisations- m. fl. kostnader 5 700 kronor, till artilleritidskriften 1 000 kronor samt till tidskrift för trängtrupperna 400 kronor.

Krigsvetenskapsakademien har — under åberopande av ökade tryckningskostnader samt minskade inkomster, främst i vad avsåge annonsverksamheten — hemställt om ett med 5 000 kronor ökat bidrag till tidskriften samt om täckning av en för år 1945 uppkommen förlust å tidskriften om 5 000 kronor. Vidare har akademien hemställt, att bidraget till akademiens verksamhet måtte höjas med 6 600 kronor.

För *artilleritidskriften* har begärts ett med 1 500 kronor förhöjt bidrag. Jämväl härvid ha åberopats de numera förhöjda tryckningskostnaderna samt svårigheten att genom annonsverksamhet erhålla för tidskriftens finansiering erforderliga medel.

Militärtekniska föreningen har anfört, att tidskrifterna *Pansar*, *Tidskrift för trängtrupperna* och *Militärteknisk tidskrift* numera sammanslagits till en tidskrift med benämningen *Pansar, Teknik, Underhåll, Militärteknisk tidskrift*, samt för den nya tidskriften hemställt om ett bidrag med 1 500 kronor. Härjämte har föreningen begärt ett bidrag med 400 kronor för stödjande av föreningens verksamhet i övrigt.

Försvarets civilförvaltning har — med erinran att bidraget till centralförbundet för befälsutbildning enligt ämbetsverkets förslag beträffande anslaget *Understöd åt frivilligt försvarsarbete* borde utgå — i fråga om medelsbehovet i övrigt anfört i huvudsak följande.

Den snabba utvecklingen på det militära området icke minst i tekniskt hänseende torde få anses medföra ett starkt behov av bland annat facktidsskrifter, avsedda att snabbt förmedla kännedom om nya rön och utvecklingstendenser. Då dessa tidskrifter knappast torde kunna göras ekonomiskt bärande, synes befogat, att statsbidrag utgår i viss utsträckning. Med hänsyn härtill anser civilförvaltningen, att ökade understöd böra utgå till såväl krigsvetenskapsakademien som artilleritidskriften och militärtekniska föreningen.

Med hänsyn till vad krigsvetenskapsakademien anfört synes det ofrånkomligt, att akademiens statsbidrag förstärkes och får civilförvaltningen i detta hänseende föreslå, att bidraget till akademien för dess tidskrift och verksamhet i övrigt höjes från 7 200 kronor till 13 800 kronor, att framdeles efter förslag av akademien fördelas mellan akademiens tidskrift och dess verksamhet i övrigt.

Den under år 1945 uppkomna bristen för tidskriften torde — eventuellt efter anmälan till riksdagen — kunna täckas genom anvisning från anslaget till extra utgifter.

Vad därefter angår bidraget till artilleritidskriften, synes detta böra höjas

från 1 000 till 2 000 kronor, varjämte det nuvarande bidraget till tidskriften för trängtrupperna om 400 kronor torde få ersättas med ett bidrag till Pansar, Teknik, Underhåll, Militärteknisk tidskrift å 1 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således uppgå till 25 000 kronor. Civilförvaltningen har anfört, att detta belopp med hänsyn till prisutvecklingen m. m. onekligen syntes vara jämförelsevis knappt i förhållande till de anspråk som från skilda håll ställdes på bidrag av statsmedel för föreningar och tidskrifter. Det syntes därför angeläget, att frågan om storleken av det anslag, som för ändamålet kunde avses, komme under bedömande i samband med det fortsatta arbetet med en ny försvarsordning

Departements-
chefen.

Någon höjning av anslaget anser jag mig icke kunna förorda. Å andra sidan vill jag med hänsyn till vad civilförvaltningen anfört ej heller föreslå en reduktion av anslaget med det till centralförbundet för befälsutbildning utgående belopp, som enligt vad i det föregående yttrats bör bestridas från annat anslag. Huruvida den uppkomna förlusten å krigsvetenskapsakademiens tidskrift bör täckas genom anvisning från anslaget till extra utgifter torde få övervägas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

[68.] 50. **Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 125)	kronor	3 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	3 000

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Bidrag till frivilliga tjänstehundväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

Marinen.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[69.] 51. **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 125)	kronor	30 200 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	146 000 000

Såsom jag anfört vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under arméns motsvarande anslag bör förevarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med allenast beräknat belopp. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har försvarets civilförvaltning angivit medelsbehovet till 31 000 000 kronor. Under hänsynstagande till den ökade belastning å anslaget, som

¹ Beräknat belopp.

kan beräknas uppstå till följd av den allmänna löneregleringen, föreslår jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med ett till 46 000 000 kronor beräknat belopp.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m fl.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 46 000 000 kronor.

[70.] 52. **Marinen: Avlöningar till personal å övergångsstat, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 128)	kronor 440 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 320 000

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats för avlöning åt *dels* personal, som överförts till övergångsstat med tillämpning av kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429), *dels* en konteramiral, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1943 överförts till övergångsstat och som beräknats kvarstå intill utgången av mars 1947, samt en marinläkare av 1. graden, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 överförts till övergångsstat, *dels* ock fyra ämneslärare vid förutvarande skeppsgosseskolorna. En av nyssnämnda ämneslärare har sedermera avgått med pension.

Försvarets civilförvaltning har med hänsyn till beräknad minskning av antalet beställningshavare å övergångsstat uppskattat avlöningskostnaderna för de två förstnämnda personalgrupperna till omkring 257 000 kronor. För avlöning till de tre å övergångsstat kvarstående ämneslärarna har civilförvaltningen räknat med ett belopp av 16 600 kronor. Kostnaderna för avlöningar till personal å övergångsstat — utom tjänstgöringstraktamenten och rörligt tillägg — ha således av civilförvaltningen beräknats till (257 000 + 16 600 =) 273 600 kronor (nu 415 500 kronor). Kostnaderna för tjänstgöringstraktamenten ha beräknats till omkring 9 000 kronor (nu 22 000 kronor) och för rörligt tillägg till i runt tal 2 000 kronor (nu 2 500 kronor).

Civilförvaltningen har således beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till (273 600 + 9 000 + 2 000 =) 284 600 kronor eller i runt tal 285 000 kronor.

Sedan fråga blivit väckt om överförande till allmänna indragningsstaten av förenämnda tre ämneslärare, har enligt Kungl. Maj:ts uppdrag *statskontoret* i skrivelse den 25 oktober 1946 inkommit med förslag rörande avlöning till dem för det fall sådant överförande skulle komma till stånd. Statskontoret har därvid anfört bland annat följande.

Enligt vad statskontoret inhämtat åtnjuter envar av lärarna i egenskap av ordinarie ämneslärare en årlig avlöning av 3 600 kronor, vartill komma ålderstillägg med 1 200 kronor och tillfällig löneförbättring med 600 kronor, allt för år räknat. Å sammanlagda beloppet, 5 400 kronor, utgår dyrtids-tillägg såsom å oreglerad tjänst (för närvarande 2 376 kronor för år).

Darest ifrågasvarande ämneslärare komma att överföras å allmänna indragningsstaten, torde de utan vidare vara berättigade att intill den tidpunkt, då de uppnå den för dem gällande pensionsåldern, 65 år, till fulla uppbara

de fasta löneförmånerna å tillhoppa (3 600 + 1 200 =) 4 800 kronor. Vad beträffar den tillfälliga löneförbättringen vill statskontoret erinra, att såsom framgår av den till 1937 års riksdag avlåtna propositionen nr 192, s. 8 och 10, Kungl. Maj:t vid överförande till indragningsstat av en förste lärare vid skeppsgosseskolan i Marstrand, vilken i likhet med nu ifrågavarande befattningshavare åtnjutit en tillfällig löneförbättring av 600 kronor, i enlighet med statskontorets förslag nedsatt sagda förmån till 500 kronor. I anslutning härtill får statskontoret förorda, att den tillfälliga löneförbättringen fastställes till nämnda belopp jämväl i nu förevarande fall. I likhet med vad som skett beträffande sistnämnda lärare synes å de sammanlagda löneförmånerna, 5 300 kronor, böra utgå pensionsförhöjning med 768 kronor enligt § 7 kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280). Vidare torde å löneförmånerna, (5 300 + 768 =) 6 068 kronor, böra utgå dyrtidstillägg jämlikt kungörelsen den 28 juni 1935 (nr 384) jämförd med § 4 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265).

I samband med fastställandet av löneförmånerna å indragningsstaten torde böra föreskrivas att, för den händelse vederbörande efter överflyttningen till indragningsstat erhåller annan ordinarie befattning å rikets, riksdagens eller kommuns stat, han skall vara skyldig i allo frånträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understiga eller äro lika med de nya avlöningsförmånerna samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstiga berörda nya förmåner, vidkännas mot de senare svarande avdrag.

*Departements-
chefen.*

Vad först beträffar de tre till övergångsstat överförda ämneslärarna synas de två äldsta — födda år 1883 respektive 1887 — med hänsyn till ålder och minskad tjänstbarhet icke vidare kunna utnyttjas för läraruppgifter inom försvaret. Jag anser det därför riktigast, att de från och med nästa budgetår överföras till allmänna indragningsstaten. Riksdagens medgivande härtill torde böra utverkas. Det bör härvid få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa de avlöningsförmåner, som skola tillkomma dem under den tid de äro uppförda å indragningsstaten. Vad statskontoret härutinnan föreslagit synes böra vinna beaktande.

Då det ansetts möjligt att i viss utsträckning utnyttja den tredje läraren — född år 1893 — för läraruppgifter vid marinens manskapsskolor i Göteborg, torde han tills vidare böra kvarstå å övergångsstat. För avlöning åt honom under nästa budgetår beräknar jag under förevarande anslag ett belopp av 5 400 kronor, eller 11 200 kronor mindre än civilförvaltningen räknat med för samtliga lärare.

I övrigt har jag icke funnit anledning till erinran mot civilförvaltningens anslagsberäkning, vilken grundats på nu gällande bestämmelser. Emellertid medför den allmänna löneregleringen ävensom höjningen av tjänstgörings-traktamenten, att viss uppräknig av anslaget blir erforderlig. Till följd av löneregleringen torde medelsbehovet komma att ökas med 3 000 kronor. Höjningen av tjänstgöringstraktamentena beräknar jag medföra en ökning av medelsbehovet med ytterligare 1 800 kronor. Under anslaget böra slutligen beräknas medel för dyrtidstillägg och lönetillägg. Dessa kostnader kunna enligt från civilförvaltningen inhämtade uppgifter uppskattas till 45 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag så-

ledes till (285 000 — 11 200 + 3 000 + 1 800 + 45 000 =) 323 600 kronor eller i avrundat tal 320 000 kronor, motsvarande en anslagsminskning med 120 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att förenämnda två ämneslärare på övergångsstat vid förutvarande skeppsgosseskolorna må från och med den 1 juli 1947 överföras till allmänna indragningsstaten med rätt till åtnjutande av avlöning, som av Kungl. Maj:t bestämmas i enlighet med angivna av statskontoret förordade grunder;

dels ock till *Marinen*: *Avlöningar till personal å övergångsstat* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 320 000 kronor.

[71.] 53. **Marinen: Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 128) ..... kronor 60 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 60 000

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 60 000 kronor. Med hänsyn till belastningen å anslaget för budgetåret 1945/46, i runt tal 30 000 kronor, torde någon uppräknig av anslaget icke vara erforderlig i anledning av att från anslaget, såsom av det föregående framgår, böra bestridas kostnader för kristillägg. Ej heller torde anslaget behöva höjas på grund av de ändrade grunderna för tjänstgöringstraktamenten.

Jag får således, med biträdande av civilförvaltningens förslag och under hänvisning till vad jag yttrat vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen*: *Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 60 000 kronor.

[72.] 54. **Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 129) ..... kronor 950 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 1 180 000

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt från av chefen för marinen lämnade uppgifter angående beräknat antal tjänstgöringsdagar för personal i marinens reserver beräknat medelsbehovet för avlöningar till 765 000 kronor (nu 800 000 kronor). Kostnaderna för reservbefälstraktamenten har civilförvaltningen beräknat till 22 000 kronor (nu 40 000 kronor) och för rörligt tillägg till 110 000 kronor (oförändrat belopp). Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen alltså beräknat till (765 000 + 22 000 + 110 000 =) 897 000 kronor.

Med utgångspunkt i nu gällande avlöningsbestämmelser räknar jag för egen del med att utgifterna under anslaget skola kunna tillgodoses inom *Departements-*
chefen.

ramen för ett belopp av 800 000 kronor under nästa budgetår. Den allmänna löneregleringen medför emellertid en ökning av medelsbehovet, vilken jag uppskattar till omkring 380 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså utgöra (800 000 + 380 000 =) 1 180 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 230 000 kronor, i sin helhet beroende på löneregleringen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 180 000 kronor.

[73.] 55. *Marinen: Rekryteringskostnader, förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 130)	kronor 190 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 75 000

Försvarets civilförvaltning har, med utgångspunkt från att manskapsrekryteringen komme att få den av 1944 års manskapsutredning förutsatta omfattningen, omkring 820 man, och att rekryteringskostnaden per anställd kunde beräknas till 90 kronor, uppskattat de egentliga rekryteringskostnaderna till 73 800 kronor. Kostnaderna för anställningspenningar enligt 22 § 1 mom. manskapsavlöningsreglementet, för närvarande utgående med 50 kronor till varje anställd, har civilförvaltningen beräknat till 41 000 kronor. Anslaget skulle således behöva uppföras med (73 800 + 41 000 =) 114 800 kronor. Det sålunda beräknade beloppet syntes emellertid civilförvaltningen bära något uppräknas med hänsyn till att det betydande antal vakanser i manskapsbeställningarna, som kunde förutses vid ingången av nästa budgetår, borde kunna fyllas vid ett gynnsamt utfall av rekryteringen. Anslaget borde med hänsyn härtill uppföras med ett till 125 000 kronor förhöjt belopp.

Departements-
chefen.

Jag räknar med att ett anslag av 75 000 kronor skall bli tillfyllest. Anslagsminskningen utgör 115 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 75 000 kronor.

[74.] 56. *Marinen: Ekiperingsersättningar, förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 130).....	kronor 800 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 1 800 000

Under åberopande av vad jag anført vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Ekiperingsersättningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 800 000 kronor.

¹ Beräknat belopp.

[75.] 57. Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 131).....	kronor	¹ 375 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	² 880 000

Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan i det föregående av motsvarande anslagsfråga för armén får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 880 000 kronor.

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

[76.] 58. Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 131)	kronor	3 640 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	3 100 000

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet på enahanda sätt som angivits under motsvarande anslag för armén. Beträffande de närmare beräkningsgrunderna har ämbetsverket framhållit i huvudsak följande.

Enligt av chefen för marinen verkställda beräkningar uppskattas antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till sammanlagt 2 382 151, varav 1 766 085 för meniga, som icke fullgjort tjänstgöring under sammanlagt 390 dagar, 451 328 för vicekorpraler samt för meniga, som fullgjort tjänstgöring under minst 390 dagar, 52 530 för korpraler, 61 219 för furirer, 42 414 för underofficerare av 2. graden, 7 975 för fänrikar, 500 för löjtnanter och 100 för kaptener.

Med utgångspunkt härifrån har civilförvaltningen beräknat kostnaderna för penningbidrag till $(1\,766\,085 \times 1,00 + 451\,328 \times 1,50 + 52\,530 \times 2,00 + 61\,219 \times 2,50 + 42\,414 \times 3,00 + 7\,975 \times 4,00 + 500 \times 5,00 + 100 \times 6,00 =)$ 2 863 426 kronor.

På grundval av uppgifter, som lämnats av chefen för marinen, beräknas premier under nästa budgetår komma att utgå till 20 värnpliktiga med 150 kronor, till 10 värnpliktiga med 300 kronor, till 90 värnpliktiga med 500 kronor och till 55 värnpliktiga med 1 500 kronor eller tillhopa 133 500 kronor.

Under förevarande anslag böra i anslutning till vad som anförts under arméns motsvarande anslag beräknas medel jämväl för vissa inkvarteringskostnader för värnpliktiga. Medelsbehovet härför uppskattar civilförvaltningen till 10 000 kronor.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen beräknat det sammanlagda medelsbehovet till $(2\,863\,426 + 133\,500 + 10\,000 =)$ i avrundat tal 3 000 000 kronor.

Mot civilförvaltningens anslagsberäkning synes intet annat vara att erinra om att medelsbehovet, med hänsyn till beslutad höjning av premierna till *Departements-*
chefen.

¹ Anslaget benämnt Marinen: Avlöningar till civil handräkningspersonal

² Beräknat belopp.

vissa värnpliktiga, torde böra uppskattas till i runt tal 3 100 000 kronor. Av detta belopp motsvara omkring 130 000 kronor kostnaden för höjningen av premiebeloppen. Anslagsminskningen utgör 540 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 100 000 kronor.

[77.] 59. **Marinen: Familjebidrag, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47	kronor 800 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 800 000

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning föreslår jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Familjebidrag* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 800 000 kronor.

Sjukvård.

[78.] 60. **Marinen: Sjukvård, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 131)	kronor 320 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 235 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har vid beräkningen av medelsbehovet under detta anslag tillämpat samma grunder som i fråga om arméns motsvarande anslag.

Vid uppskattandet av kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp åt värnpliktiga har sjukvårdsförvaltningen beräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till 2 382 150. Ifrågavarande kostnader ha således beräknats till $(2\,382\,150 \times 0,035 =)$ i runt tal 83 000 kronor.

Kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt manskapsavlöningsreglementet har sjukvårdsförvaltningen uppskattat med utgångspunkt från att antalet till sådana förmåner berättigade beräknats till 5 212 samt att de å denna personalkategori belöpande kostnaderna för förbrukad förbandsmateriel beräknats till 9 000 kronor. Kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp för ifrågavarande personal skulle alltså enligt sjukvårdsförvaltningens beräkningar utgöra $(5\,212 \times 20 - 9\,000 =)$ i runt tal 95 000 kronor.

Sjukvårdsförvaltningen har uppskattat kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlöningsreglementet med utgångspunkt från att antalet härtill berättigade beställningshavare liksom för innevarande budgetår beräknats till 3 300. Då kostnaderna för sjukvård åt övergångsstats-, avgångsstats-, disponibilitetsstats-, reservstats- och reservpersonal beräknats till oförändrat 9 000 kronor, har det sammanlagda medelsbehovet för sjukvård och begravningshjälp för hithörande personalkategorier angivits till $(3\,300 \times 20 + 9\,000 =)$ 75 000 kronor.

Vid uppskattandet av kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinariereglementet har sjukvårdsförvaltningen beräknat antalet härtill berättigade till 1 000 (nu 900). Ifrågavarande kostnader ha alltså uppskattats till $(1\ 000 \times 20 =)$ 20 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har således av sjukvårdsförvaltningen beräknats till $(83\ 000 + 95\ 000 + 75\ 000 + 20\ 000 =)$ 273 000 kronor.

Beträffande grunderna för beräkningen av förevarande anslag får jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av arméns sjukvårdsanslag. Departements-
chefen.

Mot sjukvårdsförvaltningens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag icke funnit anledning till annan erinran än att kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt manskapsavlöningsreglementet med hänsyn till beräknade vakanser icke torde behöva upptagas till högre belopp än 75 000 kronor, eller 20 000 kronor mindre än enligt ämbetsverkets beräkning. Civilförvaltningen har angivit det belopp, motsvarande omkostnads-pålägg, varmed förevarande anslag i enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén bör minskas, till 15 000 kronor, vilket synes kunna godtagas. Medelsbehovet under anslaget skulle alltså uppgå till $(273\ 000 - 20\ 000 - 15\ 000 =)$ i runt tal 235 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 85 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 235 000 kronor.

[79.] 61. **Marinen: Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 131) ..... kronor 85 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 75 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har för nästa budgetår för fredssjukvårdsmateriel — med hänsyn till att hit skola överföras kostnader för förbandsmateriel — efter 1,5 öre för man och manskapstjänstgöringsdag och ett antal tjänstgöringsdagar av omkring 4 280 000 beräknat i runt tal 64 000 kronor. För krigssjukvårdsmateriel beräknar förvaltningen oförändrad medelstildelning, 35 000 kronor. Anslaget har i enlighet härmed upptagits till 99 000 kronor.

I det följande vid behandlingen av anslaget *Marinen: Mathållning* räknar jag av där anförda skäl med att det antal tjänstgöringsdagar som här bör tagas i beräkning minskas till 3 535 000. Posten till fredssjukvårdsmateriel skulle härigenom begränsas till $(3\ 535\ 000 \times 0,016 =)$ i runt tal 53 000 kronor och hela anslaget till $(53\ 000 + 35\ 000 =)$ 88 000 kronor. Departements-
chefen.

Anslaget bör vidare minskas med de belopp, som jag i det föregående föreslagit skola från marinens sjukvårdsmaterielanslag överföras till anslaget *Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen*. Dessa belopp hän-

föra sig till driftkostnader vid sjukvårdsförvaltningens centralförråd, vilka enligt av sjukvårdsförvaltningen under hand lämnade uppgifter kunna beräknas till 5 000 kronor, och lönekostnader för sjukvårdsförvaltningens förrådskontroll, 6 000 kronor, samt uppgå således till sammanlagt 11 000 kronor.

Med godtagande i övrigt av sjukvårdsförvaltningens beräkningsgrunder beräknar jag anslaget till (88 000 — 11 000 =) 77 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 75 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 10 000 kronor och hänför sig huvudsakligen till kostnadsöverflyttningar.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1947/48
anvisa ett *reservationsanslag* av 75 000 kronor.

Reseersättningar m. m.

[80.] 62. **Marinen: Reseersättningar m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 132)	kronor 650 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 900 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren intagen stat med 185 000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättningar, 50 000 kronor till tjänstgöringstraktamenten, 70 000 kronor till flyttningsersättningar samt 345 000 kronor till de värnpliktigas färdkostnader.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att en uppräknig av anslagsposten till resekostnads- och traktamentsersättningar syntes böra vidtagas med hänsyn till vissa förmåner i form av fria resor, som Kungl. Maj:t den 10 maj 1946 medgivit personal vid marinens underofficersskola och Stockholms örlogsstations värnpliktskola å Berga. Kostnaderna därför beräknade civilförvaltningen till 40 000 kronor. Då redan för innevarande budgetår viss uppräknig av anslagsposten skett för bestridande av dylika förmåner, beräknade ämbetsverket, att en höjning av posten till 210 000 kronor vore tillfyllest.

Civilförvaltningen har vidare föreslagit, att anslagsposten till tjänstgörings-traktamenten, från vilken bestridas även kostnaderna för kommenderings-tillägg, måtte — med hänsyn bland annat till den höjning av sådana tillägg, som vidtagits från och med den 1 januari 1946 — upptagas med ett till 150 000 kronor förhöjt belopp.

Anslagsposten till flyttningsersättningar har civilförvaltningen med beaktande av belastningen under budgetåret 1945/46 — i runt tal 105 000 kronor — beräknat till 100 000 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till de värnpliktigas färdkostnader har civilförvaltningen anfört, att en uppräknig av densamma syntes erforderlig med hänsyn dels till belastningen under budgetåret 1945/46 — i runt tal 480 000 kronor — och dels till de genom kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) om värnpliktsavlönig meddelade ändrade bestämmelserna angående ersättning åt värnpliktiga för resekostnader. Civilförvaltningen räknade för

sin del med att en höjning av anslagsposten till 400 000 kronor skulle vara tillräcklig.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har civilförvaltningen alltså beräknat till (210 000 + 150 000 + 100 000 + 400 000 =) 860 000 kronor.

Mot den av civilförvaltningen verkställda anslagsberäkningen, enligt vilken anslaget skulle höjas med 210 000 kronor, har jag i och för sig intet att erinra. Emellertid torde höjningen av rese- och tjänstgöringstraktamenten böra föranleda en ytterligare uppräknig av anslaget med 40 000 kronor. I enlighet med det anförda beräknar jag för nästa budgetår medelsbehovet under detta anslag till (860 000 + 40 000 =) 900 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 250 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 900 000 kronor.

Expenser m. m.

Under denna rubrik böra, liksom för armén, anvisas tre anslag: Bränsle m. m., Telefon m. m. och Övriga expenser m. m.

[81.] 63. *Marinen: Bränsle m. m., förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 132)	kronor	1 3 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	2 650 000

Beträffande de förändringar med avseende å anslaget, som böra genomföras från och med nästa budgetår, får jag hänvisa till vad som anförts vid behandlingen av motsvarande anslag för armén.

Marinförvaltningen har i skrivelse den 9 augusti 1946 med medelsäskanden för budgetåret 1947/48 anført, att av marinens lokalkmyndigheter uppgivna medelsbehov under anslaget — bortsett från ifrågasatta omföringar — med omkring 1 000 000 kronor överstege anslaget för innevarande budgetår. Det vore emellertid påtagligt, att underlaget för beräkning av dessa kostnader varit osäkert, dels emedan vid uppgifternas avgivande en fredsmässiga förhållanden avspeglade bokföring tillämpats endast under cirka $\frac{3}{4}$ år och sålunda det statistiska underlaget för beräkningarna omfattat en alltför kort tidsperiod, dels när det för närvarande vore vanskligt att förutse utvecklingen beträffande priser och vissa andra omständigheter, som inverkade på storleken av ifrågavarande anslag. Då en tydlig tendens till utgiftsökning gjort sig märkbar under anslagsgruppen *Expenser m. m.*, hade marinförvaltningen, sedan beredskapens avveckling börjat, undersökt möjligheterna att reducera kostnaderna under dessa anslag och efter samråd med vederbörliga myndigheter utfärdat vissa inskränkande bestämmelser beträffande medelsdispositionen, allt i syfte att nedbringa medelsförbrukningen till normal freds-

¹ Anslaget benämmt *Marinen: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.*

standard. Effekten av dessa åtgärder låte sig ännu icke helt överblicka. Om och i vad mån vissa övriga, bland annat för nedbringande av kostnaderna för bränsle, planlagda åtgärder kunde genomföras och bibehållas för framtiden, kunde ej heller för närvarande bedömas.

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår på följande sätt.

Medelsbehovet för bränsle vore till övervägande del beroende av vilket slags bränsle, som kunde påräknas. Marinförvaltningen förutsatte, att oljeeldning under 1947/48 kunde äga rum vid marinens fasta värmeanläggningar i land i en utsträckning, som motsvarade cirka 50 % av bränslebehovet. Resterande bränslebehov beräknades tillgodoses i huvudsak med vedbränsle samt i mindre omfattning med torv och stenkol. Kostnadsökningen vid användning av torv i förhållande till ved beräknades därvid kompenseras genom användning av stenkol, som vore billigare än ved, omräknat i normalton kol. Bränslebehovet för ett normalår vid de värmeanläggningar i land, som i fredstid vore i bruk vid marinen, uppginge till 14 700 normalton stenkol. Vid användning av vedbränsle beräknades värdet av ett ton stenkol, uttryckt i motsvarande kvantitet ved, till 95 kronor. Priset för den kvantitet olja, som motsvarade ett normalton stenkol, beräknades till 55 kronor. Bränslekostnaden bleve efter dessa grunder för oljeeldning: $\left(\frac{14\,700}{2} \times 55 =\right)$ kronor 404 250 för ved-, torv- och koleldning $\left(\frac{14\,700}{2} \times 95 =\right)$ ..... » 698 250
Kronor 1 102 500

Vid ovanstående beräkningar hade förutsatts att särskilda medel för drivmedelsförrådets omkostnader komme att anvisas.

Kostnaderna för lyse m. m. hade under budgetåret 1945/46 beräknats uppgå till 375 000 kronor. Med hänsyn bl. a. till tillkomsten av underofficers- och värnpliktsskolorna å Berga uppskattades medelsbehovet för budgetåret 1947/48 till 400 000 kronor.

Kostnaderna för vatten uppskattades till 160 000 kronor, motsvarande medelsförbrukningen under budgetåret 1945/46.

Medelsförbrukningen under budgetåret 1945/46 för renhållning och städning hade utgjort omkring 550 000 kronor. På grund av den ringa tillgången av värnpliktiga i handräckningstjänst, hade emellertid civil personal i allt större utsträckning måst anställas för ifrågavarande ändamål. Den merbelastning av anslaget, som bleve följden härav, beräknades till 100 000 kronor. Ytterligare 50 000 kronor beräknades bliva erforderliga på grund av tillkomsten av marinens underofficersskola vid Berga.

För yttre renhållning beräknades 241 500 kronor. Kostnaderna härför bestredes för närvarande från vederbörlig post i staten för försvarsväsendets fastighetsfond samt, med i runt tal 90 000 kronor, från flottans och kustartilleriets underhållsanslag.

Det sammanlagda medelsbehovet för renhållning och städning uppskattades i enlighet med det anförda till 941 500 kronor.

Marinförvaltningen beräknade, att anslaget i övrigt komme att belastas med driftkostnader för badinrättningar med cirka 10 000 kronor och med kostnader för arbetslöner berörande utgiftsändamålen lyse och vatten med cirka 75 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (1 102 500 + 400 000 + 160 000 + 941 500 + 10 000 + 75 000 =) 2 689 000 kronor.

Mot marinförvaltningens anslagsberäkning har jag intet annat att erinra än att kostnaderna för yttre renhållning vid jämförelse med motsvarande kostnader för armén synas höga. Jag förutsätter, att de av marinförvaltningen omnämnda åtgärderna i besparingssyfte skola föranleda, att dessa kostnader nedbringas. Med beaktande härav beräknar jag medelsbehovet under anslaget till 2 650 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 350 000 kronor, i sin helhet föranledd av den ändrade anslagsuppställningen.

Departements-
chefen.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 2 650 000 kronor.

[82.] 64. **Marinen: Telefon m. m., förslagsanslag.** Vid omläggningen av anslagsuppställningen böra kostnaderna för telefon, telegram och fjärrskriftsförbindelser vid marinen — med undantag av marinstaben och övriga i marinledningens ämbetsbyggnad i Stockholm inrymda myndigheter — sammanföras under ett anslag, benämnt *Telefon m. m.* Kostnaderna bestridas för närvarande från anslaget *Övriga expenser m. m.*

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet för dessa ändamål, med medelsanvisningen för innevarande budgetår såsom utgångspunkt, till 385 000 kronor. Emellertid hade ämbetsverket i samråd med marinstaben vidtagit åtskilliga åtgärder för nedbringande av telefonkostnaderna inom marinen. Därigenom uppnådda besparingar beräknades approximativt uppgå till 8 000 kronor, d. v. s. cirka 1,5 % av anslaget i dess helhet. Medelsbehovet bleve alltså (385 000 — 8 000 =) 377 000 kronor. Vissa nya ändamål krävde emellertid ökad medelstillsdelning. Sålunda beräknades telefonanläggningen vid Bergaskolorna öka de årliga abonnemangskostnaderna med 3 500 kronor. Marinförvaltningen avsåg att under innevarande budgetår å telegrafverket överlåta underhållet av marinens telefontät inom Hemsö och Gotlands kustartilleriförsvar m. m. Kostnaderna därför debiterades såsom abonnemang och beräknades till sammanlagt 15 000 kronor per år. Berörda underhållskostnader, som genom nätens utbyggande väsentligt stegrats, hade hittills belastat anslaget till underhåll av kustartilleriets materiel m. m. (signalinventarier), varvid underhållet utförts i egen regi. Genom att detsamma övertogs av telegrafverket beräknades en väsentlig kostnadsminskning kunna vinnas. Därutöver beräknades för oförutsedda behov 16 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet utgör således enligt marinförvaltningens beräkningar (377 000 + 3 500 + 15 000 + 16 500 =) 412 000 kronor.

Mot marinförvaltningens anslagsberäkning synes intet annat vara att erinra än att anslagsbeloppet torde kunna avrundas nedåt till 410 000 kronor. Beträffande anslagets konstruktion får jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén.

Departements-
chefen.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Telefon m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 410 000 kronor.

[83.] 65. **Marinen: Övriga expenser m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 133)	kronor 600 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 175 000

Beträffande innebörden av anslagsuppställningens omläggning torde få hänvisas till vad som anförts vid behandlingen av arméns motsvarande anslag. För marinens del tillkommer, att från flottans och kustartilleriets övningsanslag skola överföras medel för anskaffning av marin- och flygkalendrar.

Marinförvaltningen har uppgivit, att marinens lokalmyndigheter beräknat utgifterna under anslaget — bortsett från ifrågasatta omföringar — till omkring 680 000 kronor. Med hänsyn till det osäkra statistiska underlaget ansåge ämbetsverket emellertid, att anslaget borde uppräknas endast i den mån särskilda omständigheter därtill föranledde.

Marinförvaltningen har med denna utgångspunkt beräknat medelsbehovet för expeditionsmateriel till 88 000 kronor. För annonsering, bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. har ämbetsverket beräknat 22 000 kronor, vartill emellertid övergångsvis skulle tillkomma 5 000 kronor för vissa med avvecklingsarbetet sammanhängande kostnader. Till marinförvaltningens disposition borde ställas ett belopp av 11 000 kronor.

Utöver här angivna belopp böra med hänsyn till omläggningen av anslagsuppställningen tillkomma 5 750 kronor för marin- och flygkalendrar samt 49 000 kronor, avseende expensmedel som för närvarande bestridas från undervisnings- och övningsanslag. Härvid har i enlighet med civilförvaltningens förslag förutsatts, att expenser ombord å flottans fartyg fortfarande skola bestridas från flottans övningsanslag.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således enligt marinförvaltningens beräkningar utgöra (88 000 + 22 000 + 5 000 + 11 000 + 5 750 + 49 000 =) 180 750 kronor.

*Departements-
chefen.*

Enär jag, såsom i det föregående anförts, räknar med att särskilt avvecklingsanslag skall stå till förfogande även under nästa budgetår, bör det av marinförvaltningen beräknade beloppet minska med 5 000 kronor. Då ämbetsverkets beräkningar i övrigt icke givit mig anledning till erinran, föreslår jag, att anslaget bestämmas till i avrundat tal 175 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 425 000 kronor, i sin helhet föranledd av fjärde huvudtiteln's ändrade uppställning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 175 000 kronor.

Mathållning.[84.] 66. **Marinen: Mathållning, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 133).....	kronor 10 600 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 7 700 000

Till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår har legat en beräknad portionskostnad av 1 krona 55 öre för man och dag vid tjänstgöring i land och 2 kronor 20 öre för man och dag vid tjänstgöring ombord, varvid i fråga om landportionskostnaden 1 krona 40 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen samt återstoden, 15 öre, övriga mathållningskostnader. Härutöver ha i anslagsbeloppet inräknats kostnaderna för avlöning m. m. till viss civil personal vid matinrättningarna, 45 000 kronor, ävensom för mässpenningar, 2 180 000 kronor.

Marinförvaltningen har i likhet med arméförvaltningen beräknat portionskostnaderna vid tjänstgöring i land till 1 krona 60 öre, varav 1 krona 40 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen och återstoden, 20 öre, övriga mathållningskostnader.

Beträffande skeppsportionspriset har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

På grund av föreskrifterna i spisordning för friska å flottans fartyg och ett beräknat medelvärde å normalportionen av 1 krona 40 öre beräknades skeppsportionspriset i medeltal uppgå till 2 kronor 20 öre. Vid denna beräkning hade hänsyn tagits till nådigt beslut den 27 november 1942, varigenom utgående ersättning för ölportionen tills vidare begränsats till ett belopp, som icke överstege statsverkets verkliga inköpskostnad för ölportionen. Ämbetsverket hade emellertid den 19 juni 1946 gjort framställning om slopande av denna förmån. I avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut hade marinförvaltningen dock vid anslagsberäkningen utgått från ett värde å skeppsportionen av 2 kronor 20 öre, vari ölportionen inginge med ett värde av 16 öre.

Marinförvaltningens förslag beträffande ölportionen innebär, att denna förmån i samband med den allmänna löneregleringen skulle borttagas.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har marinförvaltningen uppskattat till 4 093 000, varav 2 382 000 i land och 1 711 000 ombord. Härvid har frånräknats antalet tjänstgöringsdagar för personal, som kommenderas till tjänstgöring å sjökarteverkets fartyg, enär mathållningen för denna personal bekostas av sjökarteverkets omkostnadsanslag. Däremot har ämbetsverket, på grund av svårigheterna att tillförlitligt bedöma antalet vakanser inom manskapsgraderna under budgetåret 1947/48, räknat med fyllda manskapskadrer och därvid förutsatt att, om antalet vakanser bleve avsevärt, frågan om dispositionen av anslaget skulle underställas Kungl. Maj:t för förnyad prövning.

Vad beträffar medelsbehovet i övrigt har marinförvaltningen anfört, att eventuellt kvarstående kostnader för manlig personal borde kunna bestridas inom ramen av det på grund av antalet tjänstgöringsdagar i land beräknade medelsbehovet, varför särskilda medel ej behövde beräknas därför. I skrivelse

den 5 december 1945 hade marinförvaltningen för Kungl. Maj:t framlagt resultatet av vissa försök angående ändrad ordning för bespisning av befälspersonalen ombord, varvid samtidigt gjorts framställning om vissa ändrade grunder för bespisning och för beräkning av mässpenningarnas belopp. I avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut i detta ärende hade marinförvaltningen vid anslagsberäkningen ansett sig böra utgå från nu gällande bestämmelser för mässpenningar. I enlighet därmed hade, på grundval av chefens för marinen uppgifter å planerade fartygsrustningar och efter ett medeltal av 4 kronor 30 öre per dag för officerare, 3 kronor 25 öre per dag för underofficerare och 3 kronor 5 öre per dag för högbåtsmän, mässpenningar beräknats till 1 748 600 kronor.

Anslagsbehovet skulle på grund härav uppgå till $(2\,382\,000 \times 1,60 + 1\,711\,000 \times 2,20 + 1\,748\,600 =)$ i avrundat tal 9 325 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Enligt budgetredovisningen för budgetåret 1945/46 har å marinens mat-hållningsanslag uppkommit en besparing av i runt tal 3 050 000 kronor. Av infortrade uppgifter om anledningen härtill framgår, att kostnaden för skeppsportion på grund av under budgetåret rådaude livsmedelsransonering kommit att understiga den beräknade kostnaden samt att besparingen i övrigt huvudsakligen föranletts av vakanser i manskapsgraderna och av att den normala fredsverksamheten måst begränsas med hänsyn till avvecklingsarbetet, för vilket kostnaderna bestritts av andra medel.

Beträffande den av marinförvaltningen tillämpade grunden för beräkning av portionskostnaden vid tjänstgöring i land, 1 krona 60 öre, får jag i tillämpliga delar hänvisa till vad jag anfört rörande motsvarande spörsmål för armén. Jag kan således för närvarande godtaga marinförvaltningens förslag härutinnan. Beträffande skeppsportionspriset anser jag mig, utan att nu taga definitiv ställning till det av marinförvaltningen framlagda förslaget att i samband med den lönereglering, som förutsattes skola äga rum den 1 juli 1947, borttaga rätten till ölportion, böra preliminärt räkna med att förslaget genomföres. Detta skulle innebära en kostnadsminskning med 16 öre per dag. Med beaktande även av förutnämnda minskade kostnad för skeppsportionen under budgetåret 1945/46 beräknar jag skeppsportionspriset till 2 kronor för dag.

Marinförvaltningen har i samband med avgivandet av anslagsäskandena för budgetåret 1947/48 uppskattat antalet tjänstgöringsdagar för fast anställt manskap och värnpliktiga till 4 093 000, varav 2 382 000 i land och 1 711 000 ombord. Med hänsyn till, bland annat, föreliggande vakanser inom manskapsgraderna har från marinstaben infordrats förnyad uppgift å det beräknade antalet tjänstgöringsdagar. Härvid har antalet tjänstgöringsdagar ansetts böra uppskattas till 3 745 000, varav 2 075 000 i land och 1 670 000 ombord. Bifall till det vid behandlingen av arméns anslag Avlöningar till aktiv personal m. fl. omnämnda förslaget om ändrad anställnings- och avlöningsform för vissa furirer skulle vidare medföra en ytterligare minskning av antalet tjänstgöringsdagar för personal med rätt till fri förplägnad med

åtminstone 210 000. Jag anser mig böra räkna med denna minskning vid uppskattning av antalet tjänstgöringsdagar i land, vilket antal således blir 1 865 000. Det totala antalet tjänstgöringsdagar skulle således utgöra 3 535 000. Medelsbehovet skulle alltså komma att utgöra $(1\,865\,000 \times 1,60 + 1\,670\,000 \times 2,00 =)$ 6 324 000 kronor. I likhet med marinförvaltningen anser jag att eventuellt kvarstående kostnader för civil personal skola kunna bestridas inom ramen för denna medelstildelning.

Beträffande beräkningen av kostnaderna för mässpenningar vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 oktober 1946 i anledning av marinförvaltningens förenämnda skrivelse av den 5 december 1945 bland annat förordnat, att handlingarna i ärendet, såvitt avser ändrade grunder för beräkning av mässpenningar, skola överlämnas till 1945 års lönekommitté för att tagas under övervägande vid fullgörandet av det kommittén lämnade utredningsuppdraget. I avvaktan på resultatet av lönekommitténs arbete anser jag mig i likhet med marinförvaltningen böra beräkna ifrågavarande anslagsbehov enligt de hittills tillämpade grunderna. Med hänsyn till förutnämnda minskade antal tjänstgöringsdagar har marinförvaltningen numera beräknat anslagsbehovet till 1 461 300 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle således enligt vad i det föregående anförts utgöra $(6\,324\,000 + 1\,461\,300 =)$ 7 785 300 kronor, vilket belopp synes kunna avrundas nedåt till 7 700 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 2 900 000 kronor.

I det följande kommer jag att föreslå anvisande av medel för anordnande av bevakning med hundar inom marinen. I likhet med vad som gäller för motsvarande organisation inom flygvapnet torde rationskostnaderna böra bestridas från mathållningsanslaget. Någon uppräknig av anslaget av denna anledning är ej erforderlig.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 7 700 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

I likhet med vad som föreslagits för armén böra under denna rubrik uppföras tre anslag: Beklädnad m. m., Inventarier m. m. (nu Kasern- och förplägnadsutredning m. m.) samt Tvätt (nytt anslag).

[85.] 67. **Marinen: Beklädnad m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 135).....	kronor	¹ 4 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	2 325 000

Anslaget bör, liksom motsvarande anslag för armén, avses för samma ändamål som årets anslag.

¹ Av anslaget ha 200 000 kronor, med hänsyn till minskat antal tjänstgöringsdagar, överförts till budgetutjämningsfonden.

Medelsbehovet för beklädnad m. m. för innevarande budgetår har liksom för övriga försvarsgrenar beräknats efter 85 öre för man och tjänstgöringsdag.

Marinförvaltningen har nu — med erinran att den pågående centraliseringen av underhållstjänsten beräknats medföra viss kostnadsminskning under anslaget — framhållit, att kostnaderna för avlöning åt personal med arbetsuppgifter, som betingades av verksamheten vid truppförbandens förråd av munderingsutrustning, exempelvis förrådsmän och civil handräckningspersonal, vid armén och flygvapnet utginge från avlöningsanslag. Vid marinen belastade kostnaderna för motsvarande personal helt och hållet vederbörliga sakanslag. Antalet sådana personer för driften vid beklädnadsförråden beräknades under budgetåret 1947/48 uppgå till cirka 130 tjänstemän och arbetare samt draga en sammanlagd kostnad enligt under budgetåret 1945/46 gällande avlöningsgrunder av omkring 580 000 kronor. Här föreläge således en merkostnad å beklädnadsanslaget för marinen i förhållande till de andra försvarsgrenarna. Därjämte hade nya utgiftsändamål hänförs till berörda anslag. Vid bibehållande av det tidigare tillämpade öretalet som beräkningsgrund ansåge marinförvaltningen därför, att någon anslagsreduktion på grund av den kostnadsminskning, som den centraliserade reparationstjänsten kunde medföra, icke borde ske. Denna kostnadsminskning kunde nämligen icke på långt när uppgå till det belopp, som nämnda avlöningskostnader representerade. Då antalet tjänstgöringsdagar beräknats till 4 112 000, uppskattades medelsbehovet till $(4\,112\,000 \times 0,85 =) 3\,495\,200$ kronor.

För att begränsa marinförvaltningens äskanden inom den för marinen avsedda kostnadsramen har ämbetsverket emellertid, med beaktande av vissa förefintliga överskott av beklädnadspersedlar, ansett sig kunna föreslå, att det sålunda beräknade beloppet för budgetåret 1947/48 reducerades med 700 000 kronor till i avrundat tal 2 795 000 kronor.

Sedermera har marinförvaltningen i skrivelse den 1 oktober 1946 anfört, att merkostnaderna under anslaget i anledning av det våren 1946 träffade kollektivavtalet med försvarets arbetare beräknades komma att uppgå till 24 000 kronor under budgetåret 1946/47 och 17 000 kronor under budgetåret 1947/48.

Vid behandlingen i 1944 års statsverksproposition av anslaget Marinen: Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel m. m. för budgetåret 1944/45 anmälde föredragande departementschefen ett av marinförvaltningen framlagt förslag om tillhandahållande av nattdräkter till ombord å flottans fartyg tjänstgörande manskap. Departementschefen anförde därvid, bland annat, att han med hänsyn till de hygieniska olägenheter, som vållades av dåvarande förhållanden i hithörande avseende, funne sig böra förorda, att medel för ändamålet beräknades under ifrågavarande anslag.

I skrivelse den 20 mars 1946 gjorde marinförvaltningen framställning om tillhandahållande av nattdräkter till flottans stammanskap och värnpliktiga jämväl under tjänstgöring i land. Till stöd för framställningen åberopades, förutom hygieniska skäl, de svårigheter med avseende å utlämning, återlämning och redovisning av nattdräkterna, som visat sig uppkomma, därest

dessa icke finge behållas av personalen under hela tjänstgöringstiden. Efter som anskaffning av nattdräkter skett till en myckenhet, som motsvarade manskapsnumerären vid mobilisering ombord å flottans fartyg, och försvarsberedskapen numera upphört, beräknades förrådstillgången medgiva, att nattdräkter utlämnades till bruk åt allt fredstjänstgörande manskap vid flottan. En sådan åtgärd beräknades ej medföra någon avsevärd merbelastning å de anslag, varifrån kostnaderna för underhåll och tvätt av nattdräkterna bestredes.

Genom beslut den 5 april 1946 biföll Kungl. Maj:t marinförvaltningens framställning under förutsättning att därav föranledda kostnader kunde tillgodoses inom ramen av vederbörliga till ämbetsverkets förfogande anvisade underhållsmedel.

Vad sålunda förekommit har jag ansett böra bringas till riksdagens kännedom.

Ehuru den pågående centraliseringen av underhållstjänsten beträffande intendenturmateriel torde komma att medföra vissa utgiftsminskningar även under detta anslag, torde det med hänsyn till vad marinförvaltningen anför rörande kostnaderna för förrådspersonal icke vara möjligt att för närvarande räkna med någon reduktion av det till grund för anslagsberäkningen tillämpade öretalet, 85 öre för man och tjänstgöringsdag. Det bör dock övervägas, huruvida icke de av marinförvaltningen berörda avlöningskostnaderna borde bestridas från avlöningsanslag. Antalet tjänstgöringsdagar beräknar jag, av skäl som i det föregående anförts, till 3 535 000, varför medelsbehovet skulle utgöra ($3\,535\,000 \times 0,85 =$) 3 004 750 kronor. Såsom marinförvaltningen framhållit torde emellertid medelsbehovet kunna begränsas genom utnyttjande av vissa överskottslager. Med beaktande härav uppskattar jag medelsbehovet till 2 325 000 kronor. Jag förutsätter, att de av marinförvaltningen för innevarande och nästa budgetår beräknade merkostnaderna i anledning av nytt kollektivavtal skola kunna bestridas inom ramen för detta belopp. Anslagsminskningen utgör 1 675 000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 325 000 kronor.

[86.] 68. **Marinen: Inventarier m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 136)	kronor	¹ 575 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	545 000

Beträffande de ändamål, som avses skola tillgodoses med förevarande anslag, gäller i tillämpliga delar vad jag anför vid behandlingen av motsvarande anslag för armén.

¹ Av anslaget, benämnt Marinen: Kasern- och förplägnadsutredning m. m., ha 21 000 kronor med hänsyn till minskat antal tjänstgöringsdagar överförts till budgetutjämningsfonden.

Anslaget för innevarande budgetår har vad beträffar kasern- och förplägnadsutredning beräknats efter en kostnad av 13 öre per man och landtjänstgöringsdag, varjämte ett fast belopp av 133 800 kronor upptagits för anskaffning och underhåll av möbler och därmed jämförliga inventarier för expeditioner m. fl. lokaler ävensom gymnastikmateriel. Vidare ha kostnaderna för musikmateriel beräknats till 16 000 kronor.

Marinförvaltningen har icke ifrågasatt någon ändring i dessa beräkningsgrunder. Under återopande av vad därom anförts under beklädnadsanslaget har ämbetsverket emellertid erinrat om att även förevarande anslag till skillnad mot vad förhållandet vore vid armén och flygvapnet belastades med avlöningskostnader för förrådspersonal. Det rörde sig härvidlag om cirka 40 tjänstemän och arbetare med en beräknad sammanlagd avlöningskostnad enligt löneläget under budgetåret 1945/46 av omkring 140 000 kronor. Merkostnaden utgjorde anledning till anslagsökning, men marinförvaltningen ansåge sig kunna begränsa höjningen till 80 000 kronor, enär under senare tid flera etablissemang erhållit nya inventarieuppsättningar, vilket borde medföra lägre underhållskostnader under nästa budgetår än normalt. Antalet tjänstgöringsdagar i land hade uppskattats till 2 482 000. Det härpå grundade medelsbehovet skulle således bliva ($2\,482\,000 \times 0,13 =$) 322 660 kronor. Kostnaderna för musikmateriel beräknades till oförändrat belopp, 16 000 kronor. Hela medelsbehovet under anslaget utgjorde alltså ($322\,660 + 133\,800 + 16\,000 + 80\,000 =$) 552 460 kronor eller i runt tal 550 000 kronor.

Marinförvaltningen har sedermera i skrivelse den 1 oktober 1946 anmält, att merkostnaderna under anslaget i anledning av det våren 1946 träffade kollektivavtalet beräknades komma att uppgå till 9 000 kronor under budgetåret 1946/47 och 6 000 kronor under budgetåret 1947/48.

*Departements-
chefen.*

De av marinförvaltningen tillämpade grunderna för anslagets beräkning föranleda icke i och för sig erinran från min sida. Det torde dock böra övervägas, huruvida icke, på sätt anförts i en motsvarande fråga under föregående punkt, de av marinförvaltningen berörda avlöningskostnaderna borde bestridas från avlöningsanslag. Enär antalet tjänstgöringsdagar kan beräknas bliva 500 000 lägre än enligt marinförvaltningens förslag, skulle medelsbehovet kunna nedräknas med ($500\,000 \times 0,13 =$) 65 000 kronor. Å andra sidan bör under anslaget beräknas ett belopp av 45 000 kronor för underhåll av kontorsmaskiner, varjämte merkostnaderna intill den 1 juli 1948 på grund av det våren 1946 träffade kollektivavtalet torde kunna uppskattas till 15 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra ($550\,000 - 65\,000 + 45\,000 + 15\,000 =$) 545 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 30 000 kronor, i sin helhet föranledd av minskat antal tjänstgöringsdagar.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 545 000 kronor.

[87.] 69. **Marinen: Tvätt, förslagsanslag.** *Marinförvaltningen* har ansett sig icke kunna lägga antalet tjänstgöringsdagar för till fri tvätt berättigad personal till grund för beräkning av kostnaderna för tvätt av kronobeklädnadspersedlar, utan i stället sökt uppskatta medelsbehovet med ledning av tvättkostnaderna under budgetåret 1945/46. Dessa kostnader hade beräknats uppgå till 600 000 kronor, vartill komme kostnader för tvätt för expeditioner, kaserner m. m. med cirka 65 000 kronor. Under nämnda budgetår hade i viss utsträckning enskilda tvättinrättningar måst anlitas, men under budgetåret 1947/48 beräknades tvätt för marinen till övervägande del kunna utföras vid statliga inrättningar, tillhörande försvarets fabriksverk. Då tvättpriserna förväntades bli lägre vid statliga än vid enskilda tvättinrättningar, borde kostnadsminskning kunna påräknas. *Marinförvaltningen* beräknade utgifterna för ändamålet i fråga under budgetåret 1947/48 till 575 000 kronor, varav cirka 55 000 kronor avsåges för bestridande av kostnaderna för tvätt för expeditioner, kaserner m. m. Därtill skulle komma vissa kostnader, som för närvarande bestredes från anslagen Flottans övningar och Underhåll av flottans fartyg m. m. och som uppskattades till 20 000 respektive 25 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (575 000 + 20 000 + 25 000 =) 620 000 kronor. Det finge dock framhållas, att beloppen på grund av otillräcklig statistik måst i stor utsträckning uppskattningsvis beräknas.

Marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet giver mig icke anledning till annan erinran än att beloppet med hänsyn till beräknad minskning av antalet tjänstgöringsdagar torde kunna nedräknas med 70 000 kronor till 550 000 kronor. Jag vill tillägga, att det icke är helt säkert, att driften vid de centrala tvättanstalterna kan komma i gång under nästa budgetår i den utsträckning, som förutsatts vid *marinförvaltningens* anslagsberäkningar. Härutinnan hänvisar jag till vad jag yttrat vid behandlingen av anslaget Armén: Beklädnad m. m. *Departements-
chefen.*

Under erinran att kostnaderna för tvätt för innevarande budgetår bestridas från marinens bränsleanslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Tvätt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

Övningar m. m.

Beträffande de grunder, efter vilka anslagen under denna rubrik böra utformas, får jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande avsnitt för armén. För marinens del innebär den ändrade anslagsuppställningen i huvudsak, att under rubriken uppföras två reservationsanslag, benämnda Övningar m. m. och Drivmedelsförråd m. m., i stället för följande för innevarande budgetår anvisade anslag:

grundval av från chefen för marininstaben erhållen uppgift å antalet gångtimmar för fartygen. I enlighet därmed uppginge drivmedelsförbrukningen till 10 000 ton kol, 51 560 ton (= cirka 54 850 000 liter) pannbrännolja, 1 930 ton (= cirka 2 245 000 liter) motorbrännolja, 475 ton smörjolja samt 560 ton (= cirka 778 000 liter) flygbensin.

Vid beräkandet av priser å ovanstående drivmedel hade förutsatts, att särskilda medel för bestridande av omkostnaderna vid drivmedelsförråden komme att anvisas, varför utlämningspriserna motsvarade rena inköpspriser.

Med vissa i marinförvaltningens skrivelse närmare angivna utgångspunkter hade marinförvaltningen beräknat utlämningspriserna till 66 kronor per ton kol, 6,8 öre per liter (72 kronor per ton) pannbrännolja, 8,2 öre per liter (95 kronor per ton) motorbrännolja, 36 öre per liter (500 kronor per ton) 100-oktans flygbensin samt 66 öre per kg. smörjolja.

Den sammanlagda kostnaden för maskinutredning beräknades i enlighet härmed i avrundat tal till 5 150 000 kronor, vartill komme kostnader för uppvärmning och belysning av fartyg, som vore anknutna till under varvschefernas (depåchefernas) förvaltning hörande värmecentraler respektive transformatoranläggningar för fartygsinkoppling, ävensom för drift av kommunikationsbåtar m. m. Dessa kostnader hade beräknats till 10 % av förenämnda kostnader för maskinutredning, eller 515 000 kronor. Sammanlagt erfordrades alltså 5 665 000 kronor. Kostnaderna för drivmedelslagring m. m. uppskattades till 990 000 kronor.

Kostnaden för artilleriammunitionsutredning hade beräknats på grundval av från marininstaben erhållna förbrukningsuppgifter. I enlighet med dessa uppginge de sammanlagda kostnaderna enligt nuvarande prisnivå till 4 905 000 kronor, varav för yrkesutbildningen 1 105 000 kronor och för övriga artilleriskjutningar 3 800 000 kronor.

Antalet flygtimmar för flottan hade av chefen för marininstaben beräknats till 1 100 timmar. Efter en medelkostnad per timme av 250 kronor beräknades kostnaderna uppgå till 275 000 kronor.

Övriga kostnader för övningarna ombord hade i enlighet med den rustningsplan, som förutsattes komma att tillämpas för budgetåret 1947/48, och med ledning av tillgänglig statistik beräknats till 1 500 000 kronor.

Kostnaderna för övningar i land hade i enlighet med förenämnda rustningsplan och med ledning av tillgänglig statistik beräknats till 600 000 kronor.

Marinförvaltningen beräknade således medelsbehovet för flottans övningar till 13 935 000 kronor, motsvarande enligt 1941 års priser omkring 17 355 000 kronor.

Denna beräkning understeg med 445 000 kronor den enligt 1942 års försvarsbeslut beräknade medelkostnaden per budgetår vid genomförd organisation. Emellertid hade i samband med 1944 års riksdags beslut om uppsättande av en sjunde jaktflottilj förutsatts, att en årlig besparing av 775 000 kronor enligt 1941 års prisläge skulle åvägabringas å flottans övningsanslag. Av detta belopp hade enligt vad nyss angivits 445 000 kronor redan åstadkommits, bland annat på grund av minskade fartygsrustningar. Då marinförvaltningen funne det angeläget, att förutsatt besparing genomfördes, borde övningsanslaget minskas med ytterligare 330 000 kronor enligt 1941 års prisnivå, vilket enligt nuvarande priser motsvarades av ett belopp av cirka 270 000 kronor. Anslaget skulle således bliva (13 935 000 — 270 000 =) 13 665 000 kronor.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår till kustartilleriets övningar äskat ett anslag av 2 694 000 kronor. Till motivering för denna anslagshöjning, i förhållande till gällande riksstat 544 000 kronor, har marinför-

valtningen åberopat en inom kustartilleriinspektionen verkställd utredning, vilken grundats dels på statistik över övningskostnaderna under budgetåret 1945/46, dels på noggranna beräkningar rörande kostnaderna för bland annat övningsammunition av olika slag, drivmedel för båtar och motorfordon, behov av flygtid m. m. På grundval av utredningen hade inspektören för kustartilleriet beräknat medelsbehovet till 2 698 000 kronor. Av detta belopp avsåges 1 356 000 kronor för övningsammunition, 335 500 kronor för drivmedel, 200 000 kronor för målflygning och 659 000 kronor för vissa andra kostnader i samband med kustartilleriförbandens övningar i allmänhet.

Marinförvaltningen har räknat med att 50 000 kronor av det av kustartilleriinspektören angivna beloppet skulle anvisas under marinens undervisningsanslag men å andra sidan framhållit, att under förevarande anslag vid oförändrad anslagsuppställning borde beräknas medel för kustartilleriets drivmedelsförråd, 146 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle alltså med kustartilleriinspektörens beräkningar såsom utgångspunkt utgöra (2 698 000 — 50 000 + 146 000 =) 2 794 000 kronor. Marinförvaltningen, som väl insåge, att kustartilleriets övningsanslag måste höjas, därest tillfredsställande övningsresultat skulle kunna ernås, hade icke något att erinra mot inspektörens beräkningar. Med hänsyn till nödvändigheten av att ämbetsverkets äskanden hölles inom den för marinen avsedda kostnadsramen ansåge sig verket dock böra räkna med en minskning med 100 000 kronor av det av inspektören angivna beloppet.

Den ändrade uppställningen av fjärde huvudtiteln bör enligt marinförvaltningens beräkningar föranleda, att av de äskade anslagen till flottans och kustartilleriets övningar följande belopp anvisas under nedanstående anslag, nämligen

under anslaget	Övriga expenser m. m.	kronor	18 750
»	» Tvätt.....	»	20 000
»	» Drivmedelsförråd m. m.	»	1 136 000
»	» Underhåll av fartyg m. m.	»	969 500
»	» Publikations- och blanketryck	»	750
		Summa kronor	2 145 000

Kostnaderna för drivmedel för ekonomikörslor, vilka nu bestridas från anslaget Anskaffning och underhåll av motorfordon, kunna enligt marinförvaltningens beräkningar uppskattas till i runt tal 125 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet för de utgiftsändamål, som för närvarande tillgodoses med anslaget Undervisningsmateriel m. m., har icke givit mig anledning till erinran.

Till bestridande av kostnader för marinens utbildningsanstalter, särskilda utbildningskurser m. m. har marinförvaltningen äskat ett belopp, som med 76 000 kronor överstiger vad som för innevarande budgetår anvisats. Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet ha 250 000 kronor anvisats å tilläggsstat. Såsom närmare framgår av propositionen 1946:311 motiverades anslagsförstärkningen i första hand med den effektivisering av utbild-

ningen, som föranletts av ett genomförande av förslag framlagda av sjöförsvarets utbildningskommission, men även med att ny materiel, ekoradio-materiel, tillkommit i större omfattning och krävt speciell utbildning av personalen. En annan anledning till de beräknade merutgifterna under anslaget framhölls även, nämligen den förskjutning i utgifter från övnings-till undervisningsanslag, som uppkommit därigenom, att utbildning till följd av begränsningar i fartygsrustningarna måste äga rum i land i stället för i form av övningar till sjöss.

Genom den föreslagna sammanslagningen av undervisnings- och övningsanslagen kommer sistnämnda förhållande att få minskad betydelse såvitt avser anslagsberäkningarna för nästa budgetår. En av minskade rustningar föranledd intensifiering av utbildningen i land bör nämligen kunna genomföras genom jämkningar inom ramen för det sammanlagda anslaget. De övriga kostnadsökande faktorer, som föranlett anslagshöjningen för innevarande budgetår, göra sig däremot med ökad styrka gällande under nästa budgetår. Efter granskning av de uppgifter, som lagts till grund för marinförvaltningens beräkningar, har jag funnit mig kunna tillstyrka den föreslagna ökningen av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål.

Marinförvaltningens beräkning av de kostnader, som för närvarande bestridas av flottans övningsanslag, har grundats på den förutsättningen, att vakanserna inom flottans personalkadrer skulle vara fyllda samt att de nya kryssarna och två större jagarna under större delen av budgetåret skulle kunna deltaga i flottans övningar. Emellertid beräknas personalvakanserna, såsom av det föregående framgår, bliva betydande. Då därtill kommer, att kryssarna och de nya jagarna under delar av budgetåret torde komma att befinna sig på provturer, varvid expeditionskostnaderna bestridas från fartygsbyggnadsanslag, kan medelsförbrukningen till flottans övningar, enligt vad som under hand upplysts från marinledningen, beräknas komma att med åtminstone 2 000 000 kronor understiga det av marinförvaltningen äskade beloppet. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår torde Kungl. Maj:t böra meddela bestämmelser om ytterligare begränsning av anslagsdispositionen, därest drivmedelspriserna understiga vad som vid anslagsberäkningen förutsatts. Detsamma bör gälla, därest en av marinförvaltningen gjord framställning om skattefrihet för bensin, som användes för drift av motor-torpedbåtar, vinner statsmakternas bifall. Ifrågavarande framställning är föremål för övervägande inom finansdepartementet.

Sedan närmare erfarenheter vunnits rörande kostnaderna för fredsmässiga övningar med kustartilleriets nuvarande organisation, befanns det å riksstaten för innevarande budgetår anvisade anslaget till kustartilleriets övningar, vilket måst beräknas utan kostnadsstatistiskt underlag, alltför lågt. Med hänsyn till angelägenheten av en effektiv utbildning inom kustartilleriet anvisades därför å tilläggsstat för innevarande budgetår ett förstärkningsanslag av 400 000 kronor. Marinförvaltningens äskande för nästa budgetår äsyftar en ytterligare höjning av anslaget med 144 000 kronor.

För egen del har jag kommit till den uppfattningen, att en viss höjning

av medelsanvisningen är motiverad. Emellertid torde den ytterligare höjningen kunna begränsas till 100 000 kronor, varför medelsbehovet för kustartilleriets övningar, vid oförändrad anslagsuppställning, skulle uppgå till 2 650 000 kronor.

Även för marinens del har verkställts utredning i syfte att nedbringa antalet för ekonomitransporter m. m. avsedda motorfordon. I avvaktan på att ställning kan tagas till den verkställda utredningen räknar jag liksom för armén med det för närvarande gällande antalet. Med beaktande av att priserna å drivmedel torde böra beräknas efter samma grunder som vid armén uppskattar jag medelsbehovet för drivmedel till här avsedda fordon på grundval av marinförvaltningens kalkyler till 105 000 kronor. Jag förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t, i den mån begränsning av antalet fordon befinner sig möjlig, vidtager åtgärder för begränsning av medelstildelningen under såväl förevarande anslag som anslaget Underhåll av fartyg m. m.

Från flottans övningsanslag bestridas för närvarande kostnaderna för uttagning av fartyg. I avvaktan på närmare erfarenheter rörande dessa kostnader i fredstid anser jag mig böra räkna med att kostnaderna även nästa budgetår skola bestridas från övningsanslag.

Mot marinförvaltningens beräkningar rörande de belopp, som vid genomförande av den ändrade anslagsuppställningen böra beräknas under de olika anslagen, synes intet vara att erinra.

Jag beräknar således på grundval av marinförvaltningens kalkyler medelsbehovet under anslaget till (185 000 — 36 000 — 45 000 + 576 000 — 18 000 + 13 665 000 — 2 000 000 + 2 650 000 — 2 145 000 + 105 000 =) 12 937 000 kronor, eller i avrundat tal 12 900 000 kronor.

Såsom i det föregående anförts har en förskjutning i flottans övningsprogram måst ske på det sätt, att till följd av begränsningar i fartygsrustningarna utbildningen i större utsträckning än tidigare avsetts måst äga rum i land. Det har härvid befunnits erforderligt att i ökad omfattning anskaffa undervisningsmateriel för utbildningsanstalterna i land. Med hänsyn härtill har Kungl. Maj:t bemyndigat marinförvaltningen att av tillgänglig reservation å flottans övningsanslag — vilken delvis föranletts av de minskade rustningarna — anskaffa undervisningsmateriel inom ramen för ett belopp av 200 000 kronor. I anledning av en framställning från chefen för marinen har jag för avsikt att, därest riksdagen icke har något att erinra mot ytterligare medelsanvisning för dylikt ändamål, föreslå Kungl. Maj:t att medgiva anskaffning av i övrigt erforderlig undervisningsmateriel inom ramen för ett belopp av 550 000 kronor, att bestridas av reservation å nyssberörda anslag. Jag förutsätter, att anskaffningen skall avse materiel för såväl flottan som kustartilleriet. Genom den sålunda planerade anskaffningen av undervisningsmateriel torde de mest framträdande bristerna å detta område — vilka särskilt påvisats av sjöförsvarets utbildningskommission — kunna täckas.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 12 900 000 kronor.

[89.] 71. **Marinen: Drivmedelsförråd m. m., reservationsanslag.** Kostnaderna för marinens drivmedelsförråd bestridas för innevarande budgetår från särskilda anslagsposter under flottans och kustartilleriets övningsanslag. Såsom i det föregående anförts böra dessa kostnader från och med nästa budgetår sammanföras under ett gemensamt anslag. Det nya anslaget bör avses för omkostnader vid förråden, transport- och distributionskostnader m. m.

Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet under detta anslag till 1 136 000 kronor, varav 990 000 kronor skulle överföras från flottans och 146 000 kronor från kustartilleriets övningsanslag. *Marinförvaltningen* har framhållit, att omkostnaderna för förråden tidigare uttagits genom att förrådens utlämningspriser inkluderat vissa omkostnadspålägg. Av sistnämnda belopp beräknades endast omkring 16 000 kronor hänföra sig till drivmedel, som förbrukades för kustartilleriets övningar. Resterande kostnader, omkring 130 000 kronor, överflyttades således över övningsanslaget från andra anslag. Vid beräkandet av de övriga anslag, vilka hade att bestrida kostnader för drivmedel, hade i enlighet därmed förutsatts, att särskilda medel för bestridande av omkostnaderna vid drivmedelsförråden komme att anvisas, varför till grund för anslagsberäkningarna lagts förrådsutlämningspriser å drivmedel, som motsvarade rena inköspriser.

Marinförvaltningens beräkningar ha icke givit mig anledning till erinran, och jag föreslår således, att för ändamålet anvisas ett anslag av i avrundat tal 1 130 000 kronor. Beträffande anslaget konstruktion får jag hänvisa till vad jag härom anført under arméns motsvarande anslag. *Departements-
chefen.*

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 130 000 kronor.

[90.] 72. **Marinen: Hundbevakningstjänsten, reservationsanslag.** I skrivelse den 26 juni 1946 har *marinförvaltningen* hemställt, att för innevarande budgetår måtte anvisas ett belopp av 27 350 kronor för anordnande av hundbevakning vid marinens förråd och anstalter. Det erforderliga antalet hundar beräknade *marinförvaltningen* till 63, varav 8 redan funnes anskaffade. I förenämnda belopp inginge 13 750 kronor för anskaffning av 55 hundar efter 250 kronor per hund, 550 kronor för anskaffning av 11 hundkojor efter 50 kronor per styck och 2 000 kronor till vissa andra utgifter i samband med hundanskaffningen, såsom för transporter, kurser för hundförare m. m. Återstoden av det äskade beloppet, eller 11 050 kronor, motsvarade beräknad årskostnad för hundbevakningen.

Marinförvaltningen har sedermera i sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 hemställt om anvisande å riksstaten av medel till bestridande av kostnaderna för hundbevakningstjänsten under nämnda budgetår. *Marinförvaltningen* har därvid beräknat medelsbehovet till i runt tal 12 000 kronor,

därav till vård- och materielkostnader m. m. 4 150 kronor, till rationskostnader 6 900 kronor samt till ersättning för avgångna hundar 500 kronor.

Såsom motivering till sistnämnda framställning har marinförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Marinens förråd av olika slag av materiel och förnödenheter representera så stora värden och äro i många fall så svårersättliga, att kravet på effektiv bevakning av desamma mot brand och sabotage måste tillgodoses.

Bevakningen försvåras emellertid avsevärt på grund av att många förråd äro dels oinhägnade, dels utspridda på relativt stora områden. Ett sätt att öka effektiviteten samt att även i viss mån kunna minska bevakningspersonalen vore att förse vaktpersonalen med hundar, vilket med framgång praktiserats vid de övriga försvarsgrenarna. Efter beredskapens upphörande har, på grund av minskade värnpliktskontingenter och den ökade omfattningen av förråd och anstalter, kravet på hundar för bevakningsändamål gjort sig särskilt gällande.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de goda erfarenheter man vid övriga försvarsgrenar haft av hundbevakningstjänsten anser jag mig böra förorda, att även för marinens del hundar utnyttjas för bevakning av förråd och anstalter. Då det emellertid icke torde vara möjligt att anskaffa erforderligt antal bevakningshundar i sådan takt, att den föreslagna organisationen kan genomföras under innevarande budgetår, har jag ansett medelsanvisning kunna anstå till nästa budgetår. Mot marinförvaltningens beräkning av medelsbehovet för anskaffning av hundar och hundkojor, 16 300 kronor, har jag intet att erinra. Övriga kostnader för hundbevakningstjänsten under nästa budgetår uppskattar jag, då några medel till ersättning för avgångna hundar icke torde behöva beräknas för första verksamhetsåret, till i runt tal 11 000 kronor. Av detta belopp avse emellertid i runt tal 7 000 kronor rationskostnader, vilka i likhet med vad som gäller för flygvapnets motsvarande organisation torde böra bestridas från mathållningsanslag. Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1947/48 skulle alltså utgöra (16 300 + 11 000 — 7 000 =) i avrundat tal 20 000 kronor. Jag föreslår, att detta belopp anvisas såsom reservationsanslag under benämningen Marinen: Hundbevakningstjänsten.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 20 000 kronor.

Flytande materiel, artillerimateriel m. m.

Under denna rubrik finnas i gällande riksstat uppförda tio anslag, varav tre för flottan, tre för kustartilleriet och fyra för ändamål av gemensam natur. Av de tio anslagen avse fem engångsanskaffningar av fartyg, kustartillerimateriel m. m. och ett materielanskaffning av mera löpande natur. Under ett av anslagen ha anvisats medel för anskaffning, underhåll och drift av motorfordon. Ett anslag avser vissa materieförsök, och återstående två anslag avses för underhåll av flottans och kustartilleriets materiel.

Den av mig förordade anslagsuppställningen innebär, att för fartygsbyggnader anvisas ett för flottan och kustartilleriet gemensamt anslag, benämnt Fartygsbyggnader. För anskaffning av annan materiel av teknisk natur bör även avses ett för försvarsgrenen gemensamt anslag med benämningen Anskaffning av artillerimateriel m. m. Jämväl kostnaderna för underhåll böra sammanföras under ett anslag, med benämningen Underhåll av fartyg m. m. Kostnaderna för materieförsök böra bestridas från anskaffningsanslag. Antalet anslag under förevarande rubrik skulle således utgöra tre. Kostnaderna för drivmedel till motorfordon förutsättas skola bestridas från marinens övningsanslag.

Den föreslagna anslagsuppställningen innebär i förhållande till civilförvaltningens förslag en viss förenkling, åsyftande större enhetlighet mellan försvarsgrenarna. Jag vill framhålla, att sammanslagningen av flottans och kustartilleriets anslag icke får uppfattas såsom något ställningstagande från min sida till frågan om kustartilleriets ställning i den framtida försvarsorganisationen. Flottans och kustartilleriets kostnader böra fortfarande redovisas var för sig, och det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anslagens fördelning mellan de båda vapengrenarna.

[91.] 73. **Marinen: Fartygsbyggnader, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 139 och 140)	kronor	166 070 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	20 000 000

Denna anslagsfråga är av den natur, att en fullständig redogörelse för densamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som i vanlig ordning komma att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Det fartygsbyggnadsprogram för flottan, som innefattas i 1942 års försvarsbeslut, är numera i stort sett genomfört. Med undantag av de i programmet ingående kryssarna och större jagarna, vilka i huvudsak beräknas bliva färdigställda innevarande år, ha alla större fartyg levererats. Även de flesta mindre fartygen ha färdigställts. Beträffande i programmet upptagna torpedbåtar av större typ har dock färdigställandet blivit uppskjutet på den grund att konstruktionsarbetet blivit försenat. Med hänsyn härtill har 1946 års riksdag (proposition nr 318; riksdagens skrivelse nr 510) medgivit, att av de medel, som avsetts för nybyggnad av dylika båtar, ett belopp av 4 000 000 kronor må användas för nybyggnad av fyra mindre torpedbåtar. Beloppet har beräknats på grundval av prisläget den 1 juli 1941. Det har förutsatts, att merkostnader på grund av prisstegring efter nämnda tidpunkt, av marinförvaltningen beräknade till 600 000 kronor, skola bestridas från de anslag till fartygsbyggnader, som anvisas för tid efter utgången av innevarande budgetår.

¹ Därav 33 000 000 kronor under anslaget Marinen: Fartygsbyggnader för flottan, 33 000 000 kronor under anslaget Marinen: Prisstegringar å fartygsbyggnader för flottan samt 70 000 kronor under anslaget Marinen: Fartygsbyggnader för kustartilleriet.

Marinförvaltningen har i sina medelsäskanden för nästa budgetår hemställt, att till fartygsbyggnader för flottan måtte anvisas ett belopp av 32 300 000 kronor, varav 16 300 000 kronor till nybyggnader, 12 100 000 kronor till ombyggnads- och moderniseringsarbeten samt 3 900 000 kronor till försök m. m.

Marinförvaltningens nybyggnadsprogram omfattar påbörjande av två jagare av i huvudsak den typ, som nu är under byggnad, (»landskapsjagare») och två mindre torpedbåtar. Ombyggnads- och moderniseringsprogrammet avser ett antal jagare, minsvepare och ubåtar.

För byggande av de två nya jagarna har marinförvaltningen beräknat ett belopp av 14 000 000 kronor för budgetåret 1947/48 och ett årligt medelsbehov av i runt tal 13 500 000 kronor under ytterligare tre budgetår. Till närmare motivering av nybyggnadsförslaget har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Marinförvaltningen hade låtit sig angeläget vara att i avvaktan på pågående utredning om försvarets framtida utformning och på mera ingående erfarenheter beträffande atombombförsöken binda statsmakterna för kortast möjliga tid såväl vad avsåge antal och typer av krigsfartyg som beträffande storleken av anslaget för fartygsbyggnader. Den ovissa utvecklingen beträffande tillgång på arbetskraft, material och industriella resurser för örlogsfartygsbygge gjorde det även svårt att fastställa en tidsplan för genomförandet av ifrågasatt nybyggnad av fartyg, i varje fall utan ingående förhandlingar med berörda industrier. Knappheten på kvalificerad ingenjörspersonal bidroge ytterligare till att göra det osäkert, när fartygstyper, som erfordrade nya beräkningar och konstruktioner, kunde färdigställas. Med anledning därav hade ämbetsverket icke heller ansett sig böra framlägga en plan på längre sikt för godkännande utan inskränkt sig till att upptaga de arbeten, som ansåges böra igångsättas under det närmast följande budgetåret.

Marinförvaltningen ansåge sig emellertid samtidigt böra understryka, att flottans fartygsbestånd utgjorde grundvalen för sjöförsvarets effekt och dess organisation. Ett fullständigt uppskjutande av ersättningsbyggnaden i avvaktan på försvarskommitténs framtida beslut vore därför icke möjligt, utan att allvarliga luckor uppkomme, som medförde en kännbar försvagning av flottans styrka.

Härtill komme att en fortgående nybyggnadsverksamhet vore den enda säkra vägen att undan för undan tillgodogöra sig vunna erfarenheter och att på experimentell väg nå fram till bästa möjliga konstruktioner.

De erfarenheter, som redan nu kunde dragas beträffande atombombens inflytande på sjökriget. gäve vid handen, att atombomber, såvitt nu kunde bedömas, knappast komme att inom överskådlig tid användas för förstöring av lätta fartyg, om dessa uppträdde spridda till sjöss, respektive förlades bombsäkert eller med stor spridning i baserna. Kostnaderna för atombomber i förhållande till de lätta fartygen gjorde dessutom en dylik krigföringsform oekonomisk. Detta hindrade dock ej, att de lätta enheterna kunde bli utsatta för verkningar av atombomber, fällda mot andra närbelägna och värdefullare mål. Med hänsyn därtill hade marinförvaltningen bedömt det nödvändigt att tillvarataga alla kända rön från de nyligen utförda experimenten vid Bikini vid konstruktionen av de till nybyggnad föreslagna fartygen — särskilt jagarna — även om detta skulle medföra någon tidsförsening. Detta arbete avsåges fullföljas även under konstruktions- och byggnadstiden.

1945 års försvarskommitté har i sitt förenämnda utlåtande över vissa medelsäskanden för nästa budgetår särskilt uppmärksammat förslaget om nybyggnad av två jagare och därvid anfört i huvudsak följande.

Från vissa håll inom kommittén hade hävdats, att med ifrågavarande fartygsbygge borde anstå i avvaktan på ställningstagandet i organisationsfrågan, då befintligt antal flottenheter syntes komma att försvåra någon väsentlig nedskärning av flottans nuvarande kostnadsram under ett större antal övergångsår. Från andra håll hade gjorts gällande, att byggandet av nämnda jagare, som vore ett led i det kontinuerligt pågående arbetet på förnyelse och modernisering av försvarets materiella resurser, syntes kunna inpassas även i ett väsentligt beskuret framtida flottprogram, att det möjliggjorde ett sammanhållande av den nu till förfogande stående konstruktörspersonalen samt att det skulle lända försvaret till men att uppskjuta vidtagandet av tidskrävande föranstaltningar, som måhända under utredningsarbetets fortsatta gång funnes erforderliga. Slutligen hade även den tanken framförts att för närvarande begränsa nybyggnaden till en jagare, varigenom såväl flottans behov av förnyelse som önskemålet om ett sammanhållande av den konstruktiva sakkunskapen på förevarande område i viss utsträckning skulle tillgodoses.

Vid anskaffningen av fartyg för kustartilleriet ha under de senaste åren följts två anskaffningsprogram, 1939 års och 1942 års, vilka till tiden delvis sammanfallit. Programmen äro nu i stort sett fullbordade. På grund av inträffade kostnadsstegringar ha dock vissa begränsningar av programmen måst vidtagas.

Med erinran härom har *marinförvaltningen* i sina medelsäskanden för nästa budgetår hemställt om medel för påbörjande av en vedettbåt, som upptagits i 1939 års program men av nyss angivet skäl icke kommit till utförande. Ämbetsverket har vidare föreslagit påbörjande av ytterligare en vedettbåt och av två minutläggare. Det sammanlagda medelsbehovet för ifrågavarande fartygsbyggnader har beräknats till 2 840 000 kronor. Kostnaderna för envar av vedettbåtarna ha härvid uppskattats till 695 000 kronor, medan minutläggarna beräknats draga en kostnad av 670 000 kronor per båt, varjämte för oförutsedda utgifter beräknats ett belopp av 110 000 kronor. Enär medelsbehovet ansetts kunna fördelas på tre budgetår, ha för nästa budgetår äskats 945 000 kronor.

Såsom närmare framgår av 1945 års statsverksproposition har under anslaget Fartygsbyggnader för flottan upplagts ett särskilt konto, benämnt Besparingar å äldre anvisningar, till vilket successivt överföras disponibla besparingar å äldre anvisningar, till vilket successivt överföras disponibla besparingar å äldre anvisningar under detta eller andra till fartygsbyggnader för flottan avsedda anslag, dock icke anslag å förskottsstat eller anslag till täckande av anvisning å förskottsstat. Enligt 1945 års riksdags beslut skola å kontot disponibla medel — i den mån de icke efter Kungl. Maj:ts beprövande finnas böra utnyttjas för eventuellt uppkommande oförutsedda kostnadsökningar å andra fartygsbyggnader — enligt riksdagens beprövande utnyttjas för nedbringande

av behovet av fortsatta anslag till fartygsbyggnader för flottan eller för med dessa anslag eljest avsedda ändamål.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen (se 1946 års statsverksproposition och propositionen 1946: 318) har marinförvaltningen bemyndigats utnyttja vissa å kontot tillgängliga medel för särskilda materielanskaffningar m. m. Behållningen å kontot beräknas med beaktande härav vid utgången av innevarande budgetår komma att uppgå till omkring 5 500 000 kronor.

I skrivelse den 25 juni 1946 har *marinförvaltningen* hemställt om bemyndigande att med anlitande av medel å berörda konto anskaffa fyra hjälpminsvepare av fiskebåtstyp för en sammanlagd kostnad av högst 600 000 kronor. Till stöd för framställningen har anförts i huvudsak följande.

Under försvarsberedskapen hade ett flertal fiskebåtar ianspråktagits som hjälpminsvepare. Med hänsyn till såväl typens lämplighet för minsvepning som det begränsade antalet minsvepare i flottan vore dylika hjälpminsvepare nödvändiga för det internationella minsvepningsarbetet och för oskadliggörandet av slitminor så länge efterkrigsminsvepningen påginge. Men även sedan denna minsvepning slutförts, komme, såsom erfarenheterna från tiden efter det förra världskriget utvisade, sjöfart och fiske med all säkerhet att under flera år framåt hotas av slitminor i våra farvatten. För oskadliggörande av sådana minor måste under denna tid en viss beredskap hållas med lämpliga fartyg. Enär de hjälpminsvepare, som nu vore i användning, vore sjövärdiga och kunde hålla hög gångberedskap, samtidigt som de vore oömma och lättskötta samt ekonomiska ur driftsynpunkt, utgjorde de en synnerligen lämplig typ av beredskapsfartyg för ovannämnda uppgift. Förefintliga minsvepare, mindre typen, vore mindre lämpliga för dylikt arbete på grund av mera ömtålig konstruktion och sämre sjövärdighet, varjämte bränsleförbrukningen vore cirka tre gånger så stor som å hjälpminsveparna.

Enligt gällande planer avsåges vid krig ett stort antal hjälpminsvepare tagas i anspråk, i första hand för minsvepningsändamål. För minsvepning med dylika fartyg kunde under ett fåtal år framåt räknas med mobiliserings-tillgång på värnpliktig personal, som vore utbildad på och förtrogen med denna fartygstyp. Tillgången på dylik personal måste dock efter hand kompletteras för att fylla mobiliseringsbehovet, och för detta ändamål borde fredstjänstgörande värnpliktiga kontinuerligt utbildas såsom svepmatrosor för praktisk tjänst å denna fartygstyp och med för densamma avsedd svepmateriel. Därför erfordrades tillgång till ett mindre antal hjälpminsvepare, och enär dessa vid svepning uppträdde parvis borde minst fyra anskaffas. Förutom här angivna uppgifter för hjälpminsvepare, nämligen minsvepning, minförstöring och för utbildning av värnpliktiga svepmatrosor, kunde de även disponeras för experiment med ny materiel för minsvepningstjänsten m. m.

Marinförvaltningen hade efter verkställd undersökning funnit det ur såväl ekonomisk som praktisk synpunkt fördelaktigast, att anskaffning av dylika båtar skedde genom nybyggnad, varvid kostnaden preliminärt beräknats till högst 150 000 kronor per fartyg.

Överbefälhavaren har lämnat framställningen utan erinran.

Departements-
chefen.

Innan försvarsorganisationen på grundval av 1945 års försvarskommittés utredning slutgiltigt bestämts bör återhållsamhet iakttagas även såvitt avser nybyggnad av örlogsfartyg. Jag anser det därför välbetänkt att, så-

som marinförvaltningen förutsatt, icke för närvarande igångsätta nybyggnad av större fartygsenheter. Oberoende av hur den framtida försvarsorganisationen avpassas till sin storlek och närmare utformas torde även i fortsättningen lättare torpedbärande fartyg komma att bli erforderliga i det svenska försvaret. De senaste krigserfarenheterna bestyrka också behovet av en fortsatt modernisering av vår flotta såvitt avser dylika fartyg. Det program, som marinförvaltningen framlagt beträffande nybyggnad av jagare och torpedbåtar — två jagare och två torpedbåtar — synes mig ur dessa synpunkter väl avvägt. Då det därjämte är av den begränsade innebörd, att det icke kan beräknas föregripa beslutet om försvarets framtida utformning, förordar jag nybyggnad av två jagare i landskapsklassen och två mindre torpedbåtar.

På grund av bristen på arbetskraft och material kan det icke för närvarande med säkerhet bedömas, huruvida jagarbyggena kunna påbörjas redan under nästa budgetår. Med hänsyn härtill torde medel icke nu böra beräknas för dessa fartygs byggande. Däremot bör konstruktionsarbetet och vissa andra undersökningar beträffande de nya jagarna utan uppskov igångsättas. Kostnaderna härför under nästa budgetår kunna, enligt vad jag under hand erfarit från marinförvaltningen, uppskattas till högst 1 000 000 kronor, vilket belopp således bör stå till förfogande under nämnda budgetår. Jag förutsätter, att vid konstruktionsarbetet de senaste krigserfarenheterna i görligaste mån tillvaratagas.

Kostnaderna för torpedbåtarna ha beräknats till sammanlagt 2 300 000 kronor, vilket belopp bör anvisas i sin helhet för nästa budgetår. För täckande av prisstegringskostnader å de fyra torpedbåtar, som enligt medgivande av 1946 års riksdag må byggas med anlitande av medel inom femårsplanens kostnadsram, erfordras vidare, såsom av det föregående framgår, 600 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nybyggnad av fartyg för flottan skulle således utgöra (1 000 000 + 2 300 000 + 600 000 =) 3 900 000 kronor.

Det av marinförvaltningen framlagda programmet för ombyggnad av äldre fartyg avser för nästa budgetår modernisering av uteslutande lättare fartyg och kan av mig tillstyrkas. För ändamålet torde i enlighet med marinförvaltningens förslag böra beräknas 12 100 000 kronor.

Kustartilleriets fartygsbestånd är i vissa avseenden föråldrat och i otillfredsställande skick. Den av marinförvaltningen föreslagna ersättningsbyggnaden av kustartillerifartyg synes därför väl motiverad såväl ur effektivitetssynpunkt som med hänsyn till de dryga underhållskostnaderna. Jag tillstyrker alltså, att marinförvaltningen bemyndigas igångsätta nybyggnad av två minutläggare och två vedettbåtar. Mot ämbetsverkets kostnadsberäkningar har jag intet att erinra. I enlighet med dessa beräkningar torde för nästa budgetår böra anvisas ett belopp av 945 000 kronor.

För försök avseende fartygsmateriel torde böra beräknas ett belopp av 3 000 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså utgöra

(3 900 000 + 12 100 000 + 945 000 + 3 000 000 =) 19 945 000 kronor, eller i avrundat tal 20 000 000 kronor. Minskningen i förhållande till de för innevarande budgetår anvisade anslagen utgör 46 070 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Av marinförvaltningens redogörelse framgår, att den odisponerade behållningen å kontot Besparingar å äldre anvisningar vid utgången av innevarande budgetår beräknas uppgå till omkring 5 500 000 kronor. Behållningen å kontot är i första hand avsedd för bestridande av oförutsedda merkostnader vid fartygsbyggnader. Då emellertid behållningen överstiger vad som kan beräknas bliva erforderligt för angivna ändamål, förordar jag, att av densamma i enlighet med marinförvaltningens förslag ett belopp av 600 000 kronor må användas för nybyggnad av fyra hjälpminsvepare.

Vid försäljning av utrangerad fartygsmateriel inflytande belopp redovisas för närvarande å särskilt konto under anslaget. Jag förordar, att dylika inkomster från och med nästa budgetår tillföras kontot Besparingar å äldre anvisningar, varigenom en viss förenkling i marinförvaltningens bokföring kan vinnas.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att nybyggnad av fartyg för marinen skall äga rum enligt de riktlinjer, som av mig i det föregående angivits, *dels ock till Marinen: Fartygsbyggnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 20 000 000 kronor.

[92.] 74. **Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 141)	kronor	¹ 12 635 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	16 700 000

Såsom av det föregående framgår böra under detta anslag sammanföras samtliga kostnader för anskaffning av teknisk materiel, med undantag av fartyg, ävensom för försök med dylik materiel.

Marinförvaltningen har för dessa ändamål för nästa budgetår äskat *dels* 9 500 000 kronor under anslaget Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel, *dels* 6 600 000 kronor till Engångsanskaffning av teleteknisk materiel, *dels* 430 000 kronor under anslaget Vissa materieförsök, *dels ock* 40 000 kronor under anslaget Anskaffning och underhåll av motorfordon. Av marinförvaltningens medelsäskanden framgår vidare, att under anslag för undervisningsändamål äskats sammanlagt 63 000 kronor för anskaffning av undervisningsmateriel av teknisk natur.

I sin förenämnda skrivelse den 1 oktober 1946 har marinförvaltningen meddelat, att merkostnaderna på grund av det våren 1946 träffade kollektivavtalet för försvarets arbetare intill utgången av nästa budgetår beräknats

¹ Av beloppet ha 12 000 000 kronor anvisats under anslaget Marinen: Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel. 600 000 kronor under anslaget Marinen: Vissa materieförsök samt återstoden, 35 000 kronor, under anslaget Marinen: Anskaffning och underhåll av motorfordon.

till 66 000 kronor såvitt avser anslaget Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel.

Det sammanlagda medelsbehovet för ifrågavarande ändamål skulle således enligt marinförvaltningens beräkningar utgöra (9 500 000 + 6 600 000 + 430 000 + 40 000 + 63 000 + 66 000 =) 16 699 000 kronor. Marinförvaltningen har därutöver hemställt om anvisande av anslag för anskaffning av utrustning för vissa bergrumsanläggningar, för vilkas anläggande äskats medel under kapitalbudgeten.

De av marinförvaltningen föreslagna anslagen Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel samt Engångsanskaffning av teleteknisk materiel fördelas enligt ämbetsverkets förslag på följande huvudgrupper med nedan angivna belopp:

Artillerimateriel	kronor 4 125 000
Torpedmateriel	» 1 620 000
Minmateriel	» 550 000
Nautisk materiel	» 60 000
Teleteknisk materiel m. m.	» 8 550 000
Ingenjörmateriel	» 575 000
Motorfordon	» 620 000
	<hr/>
	Summa kronor 16 100 000

Det torde icke vara erforderligt att i detta sammanhang lämna en detaljerad redogörelse för marinförvaltningens förslag. Närmare upplysningar därom torde få inhämtas genom de handlingar, som i vanlig ordning komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott. Här må blott följande anföras.

Den av marinförvaltningen föreslagna anskaffningen av artillerimateriel avser till väsentlig del ett fullföljande av den materielanskaffning, som ägt rum under de senaste åren. Bland nya utgiftsändamål märkas främst anskaffning av s. k. riktardomer för utbildning vid luftvärnsautomatpjäser, av centralinstrument för sjöfrontsartilleri samt av förrådsammunition för nya jagare.

Beträffande riktardomerna har marinförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Under senaste kriget hade de krigförande för övningsändamål för luftvärnspersonal använt en metod med stor effektivitet. Med hjälp av en filmprojektor projicerades en film med anfallande flygplan — ofta speciellt upptagen för ändamålet under något av krigets luftanfall — mot vilken riktövningar företoges. Genom speciella anordningar kunde såväl s. k. framförpunkt som träffar observeras, varigenom läraren omedelbart för eleven kunde påvisa begångna fel. Filmen vore försedd med ljudeffekter, som återgav ljudet av skottlossning samt kreverande bomber. Bilden projicerades mot insidan av en kupolformad byggnad, riktardom, som antingen kunde vara permanent eller också bestå av en gummiimpregnerad vävnad, som medelst luftpumpar hölles uppblåst till önskad form.

Kostnaderna för apparaturen ha beräknats till 50 000 kronor per styck. Då fyra apparater ansetts erforderliga, har medelsbehovet uppskattats till 200 000 kronor, varav 100 000 kronor beräknats erforderliga under nästa budgetår. Marinförvaltningen har hemställt om bemyndigande att i ett sammanhang utlägga beställning på samtliga fyra apparater. Medel för erforderliga byggnadsarbeten ha äskats under kapitalbudgeten.

Beträffande anskaffning av centralinstrument har marinförvaltningen framhållit, att möjlighet numera föreläge att genom dylik anskaffning modernisera sjöfrontsartilleriet, vars eldledningsmateriel delvis vore sammansatt efter äldre principer. Medelsbehovet för den anskaffning, som i första hand borde ifrågakomma, beräknades till 3 200 000 kronor, varav 1 065 000 kronor erfordrades under nästa budgetår. För ernående av lägsta priser borde emellertid hela beställningen utläggas i ett sammanhang.

Kostnaderna för 12 cm förrådsammunitien för de av marinförvaltningen föreslagna nya jagarna ha beräknats till 1 100 000 kronor, varav 550 000 kronor beräknats erforderliga under nästa budgetår.

I fråga om torpedanskaffningen får jag erinra, att Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande av riksdagen att medgiva utläggande av beställningar å torpeder *dels*, enligt 1945 års riksdags beslut, inom en kostnadsram av 4 181 000 kronor, *dels ock*, enligt 1946 års riksdags beslut, intill ett ytterligare belopp av 3 000 000 kronor, i den mån så erfordras för beredande av arbetstillfällen vid den svenska torpedindustrien. Förstnämnda bemyndigande har i sin helhet utnyttjats. Enligt uppgift av marinförvaltningen erfordras för slutlikvider å de med stöd därav utlagda beställningarna ävensom å äldre torpedbeställningar för nästa budgetår ett belopp av 2 025 000 kronor. Ytterligare torpedbeställningar beräknas icke bli erforderliga förrän den 1 juli 1947, då med hänsyn till önskemålet om en jämn sysselsättning vid torpedindustrien en beställning å ett femtiotal torpeder för en beräknad kostnad av 3 000 000 kronor anses erforderlig. Medelsbehovet under nästa budgetår för sistnämnda beställning har beräknats till 750 000 kronor. För ändringar å befintlig torpedmateriel och för smärre anskaffningar har marinförvaltningen slutligen beräknat ett belopp av 65 000 kronor erforderligt.

Det sammanlagda medelsbehovet under nästa budgetår för torpedanskaffning skulle således enligt marinförvaltningens beräkningar utgöra (2 025 000 + 750 000 + 65 000 =) 2 840 000 kronor. Ämbetsverket har räknat med att för ändamålet få disponera *dels* ett under anslaget för innevarande budgetår anvisat belopp av 500 000 kronor, som står till Kungl. Maj:ts disposition, *dels ock* 720 000 kronor av de medel, som ämbetsverket äskat för nybyggnad av två jagare. Medelsbehovet för torpedanskaffning under förevarande anslag skulle således för nästa budgetår utgöra (2 840 000 — 500 000 — 720 000 =) 1 620 000 kronor.

Den av marinförvaltningen föreslagna anskaffningen av minmateriel avser vissa nykonstruerade minor, vilka nyligen med gott resultat utprovats inom marinen.

Även anskaffningen av nautisk materiel avser i huvudsak materiel av ny konstruktion.

Den av marinförvaltningen föreslagna anskaffningen av teleteknisk materiel m. m. avser väsentligen ekoradiomateriel, för vilket ändamål tillhoppa 6 940 000 kronor äskats. Marinförvaltningen har vidare beräknat sammanlagt 980 000 kronor för anskaffning av hydroakustisk materiel. Den föreslagna anskaffningen av ekoradio- och hydroakustisk materiel innebär i huvudsak ett fullföljande av det anskaffningsprogram, som framlagts för riksdagen i propositionen 1946:318 och av riksdagen enligt skrivelse 1946:512 godkänts såvitt avser ett sammanlagt belopp av 6 762 000 kronor.

Återstoden av det för teleteknisk materiel äskade beloppet, 630 000 kronor, avses för anskaffning av viss annan radio- och telefonmateriel för marinen.

Det för anskaffning av ingenjörmateriel beräknade beloppet avser ett tiotal olika ändamål, bland vilka märkes anskaffning av ljuddämpare för torpedbåtsmotorer, dykerimateriel, gyrokompassanläggningar, s. k. plottingbord m. m.

Vad angår det för motorfordon äskade beloppet avses detta för komplettering av kustartilleriets utrustning med terränggående motorfordon. De sammanlagda kostnaderna för den av marinförvaltningen föreslagna anskaffningen ha uppskattats till 1 854 000 kronor, varav 620 000 kronor ansetts erforderliga för nästa budgetår. Marinförvaltningen har, för att fordonen skola kunna serietillverkas, hemställt om bemyndigande att på en gång utlägga hela beställningen.

Av det för vissa materielförsök äskade anslaget avses 10 000 kronor för försök med vissa stabiliseringsanordningar för fartyg och 50 000 kronor för försök med ubåtsmateriel. Återstoden avses för skjut- och sprängförsök m. m.

I detta sammanhang torde böra upptagas till behandling två särskilda framställningar från marinförvaltningen om medel för anskaffning av artillermateriel.

I skrivelse den 21 maj 1946 har *marinförvaltningen* hemställt, att för anskaffning av en stereomatanläggning för kustartilleriet för en beräknad kostnad av 400 000 kronor få disponera vissa från krigsindustrien influtna rabattmedel. Stereomatanläggningen avses för kontroll av luftvärnsutbildningen och möjliggör bestämmande och registrering av målets läge och krevadavvikningarna vid skjutning. Marinförvaltningen har upplyst, att till anslagen Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel samt Förstärkning av kustartilleriförsvaret influtit 170 441 kronor 84 öre respektive 352 497 kronor 86 öre i rabattmedel. Till ifrågavarande materielanskaffning skulle enligt marinförvaltningens förslag användas sistnämnda belopp i dess helhet och 47 502 kronor 14 öre av det förstnämnda beloppet.

Riksräkenskapsverket har funnit tveksamt, om ifrågavarande rabattmedel utan riksdagens hörande kunde användas på av marinförvaltningen föreslaget sätt.

I skrivelse den 3 juli 1945 har *marinförvaltningen* vidare hemställt om anvisande av i runt tal 12 000 kronor för anskaffning av viss handvapenmateriel såsom ersättning för materiel, som förlorats i samband med ångfartyget *Hansas* förlisning.

Statskontoret har i avgivet utlåtande ansett, att förslagsanslaget till oförutsedda utgifter kunde tagas i anspråk för ändamålet.

Även *försvarets civilförvaltning* har ansett mest följdriktigt, att sistnämnda anslag utnyttjades för ändamålet. Hinder syntes emellertid icke föreligga att i stället taga i anspråk under reservationsanslag till täckning av vissa engångsutgifter för materielanskaffning m. m. kvarstående reservation.

*Departements-
chefen.*

Den anskaffning av artillerimateriel m. m., som marinförvaltningen föreslagit för nästa budgetår, synes mig vara av väsentlig betydelse för stärkande av marinens effektivitet, och jag tillstyrker därför, att densamma i huvudsak kommer till stånd. En avsevärd del av de för ändamålet äskade anslagen avses för anskaffning av modern ekoradio- och hydroakustisk materiel, men även övrig till anskaffning föreslagen materiel är av den betydelse, att anskaffningen icke bör uppskjutas.

Med hänsyn till den ståndpunkt, som jag i det föregående tagit till marinförvaltningens förslag om nybyggnad av jagare, bliva emellertid vissa avvikelser från marinförvaltningens förslag erforderliga. Sålunda böra i avvaktan på beslut rörande jagarbyggenas igångsättande inga medel anvisas för anskaffning av förrådsammunition för jagarna. Medelsbehovet för nästa budgetår minskas därför med 550 000 kronor.

Under de senaste åren har en successiv minskning av torpedtillverkningen inom landet ägt rum. En begränsad tillverkning av torpeder — av vilka ett stort behov fortfarande föreligger — torde även i fortsättningen vara nödvändig, om erforderlig beredskap på detta område skall kunna upprätthållas. Jag räknar därför med att under nästa budgetår en torpedbeställning för en kostnad av 3 000 000 kronor skall kunna bli erforderlig. Riksdagens bemyndigande till utläggande av en beställning av denna omfattning har redan utverkats. I detta sammanhang erfordras således endast att taga ställning till frågan om kostnadernas bestridande.

Marinförvaltningen har beräknat kostnaderna för nästa budgetår för anskaffning av torpeder — slutlikvid för redan utlagda beställningar samt dellikvid å den nya beställningen — till sammanlagt 2 840 000 kronor, varav 500 000 kronor föreslagits skola bestridas av innevarande års anslag och 720 000 kronor av medel, som marinförvaltningen äskat för nybyggnad av jagare. Enär jag icke för närvarande räknar med någon medelsanvisning för sistnämnda ändamål, bör motsvarande belopp beräknas under nästa års anslag för anskaffning av artillerimateriel m. m. Medelsbehovet under detta anslag skulle således utgöra (2 840 000 — 500 000 =) 2 340 000 kronor. För slutlikvid å den nya torpedbeställningen skulle därefter återstå 2 250 000 kronor, att anvisas för tid efter utgången av nästa budgetår.

På sätt tidigare gällt i fråga om anskaffning av artillerimateriel m. m. för marinen har marinförvaltningen förutsatt, att även i övrigt vissa medel för slutförande av föreslagen materielanskaffning skulle anvisas först under senare budgetår, varvid marinförvaltningen skulle bemyndigas utlagga be-

ställningar inom ramen för vissa belopp utöver det för nästa budgetår äskade anslaget. Mot den sålunda föreslagna anordningens tillämpning å förevarande anslag har jag intet att erinra. De bemyndiganden, som i enlighet härmed bliva erforderliga, avse artillerimateriel och motorfordon inom ramen för 2 235 000 respektive 1 234 000 kronor.

Med angivna utgångspunkter beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår för ändamål, som hittills tillgodosetts med anslaget Anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel, till (16 100 000 — 550 000 + 720 000 =) 16 270 000 kronor.

Av det för vissa materielförsök äskade beloppet, 430 000 kronor, bör ett belopp av 95 000 kronor, avseende vissa årsprov med ammunition, bestridas från anslaget Underhåll av fartyg m. m. De för försök med vissa stabiliseringsanordningar för fartyg samt med ubåtsmateriel beräknade kostnaderna, tillhopa 60 000 kronor, torde böra bestridas inom ramen för det i det föregående föreslagna anslaget Fartygsbyggnader. Återstoden, (430 000 — 95 000 — 60 000 =) 275 000 kronor, torde böra beräknas under förevarande anslag.

Under detta anslag beräknar jag även det av marinförvaltningen för förnyelse av motorfordon äskade beloppet 40 000 kronor.

Vidare böra under anslaget upptagas 63 000 kronor, motsvarande beräknade kostnader för anskaffning av undervisningsmateriel av teknisk natur.

Då den vid Hansakatastrofen förlorade handvapenmaterielen synes böra ersättas men medelsbehovets storlek knappast motiverar användning av anslaget till oförutsedda utgifter och det av civilförvaltningen ifrågasatta anslaget till täckning av vissa beredskapsutgifter icke torde böra utnyttjas, beräknar jag under förevarande anslag för detta ändamål ett belopp av 12 000 kronor.

Slutligen torde under anslaget böra anvisas medel, 66 000 kronor, för bestridande av merkostnader på grund av det våren 1946 träffade kollektivavtalet.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle enligt det anförda utgöra (16 270 000 + 275 000 + 40 000 + 63 000 + 12 000 + 66 000 =) 16 726 000 kronor, vilket belopp emellertid torde böra avjämnas nedåt till 16 700 000 kronor. Anslagsökningen utgör 4 065 000 kronor och belöper helt på anskaffning av teleteknisk materiel. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning fastställa stat för anslaget.

För effektivisering av luftvärnsutbildningen vid kustartilleriet torde den till anskaffning föreslagna stereomatanläggningen kunna bliva av stor betydelse. Jag förordar därför, att anskaffningen kommer till stånd med anlåtande av de av marinförvaltningen angivna rabattmedlen.

Åberopande vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Marinen: Anskaffning av artillerimateriel m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 16 700 000 kronor,

dels och bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å materiel i den omfattning, som i det föregående anförts.

[93.] 75. **Marinen: Underhåll av fartyg m. m., reservationsanslag.** Under detta anslag böra anvisas medel för underhåll av samtlig för marinen avsedd materiel av teknisk natur. Detta innebär, att under anslaget beräknas medel — förutom för i huvudsak de ändamål, för vilka de nuvarande anslagen Underhåll av flottans fartyg m. m. och Underhåll av kustartilleriets materiel m. m. avses — jämväl för underhåll av ammunition m. m. (överförs från anslagen Flottans övningar och Kustartilleriets övningar ävensom Vissa materielförsök) samt för underhåll av motorfordon (överförs från anslaget Anskaffning och underhåll av motorfordon). Å andra sidan böra vissa under flottans och kustartilleriets underhållsanslag beräknade medel för tvätt och yttre renhållning bestridas från anslagen Tvätt respektive Bränsle m. m.

Marinförvaltningen har anført, att medelsbehovet för underhåll av flottans fartyg m. m. för nästa budgetår, därest de lokala myndigheternas beräkningar lades till grund och ändrad anslagsuppställning icke komme i fråga, kunde uppskattas till i runt tal 22 140 000 kronor, medan medelsbehovet enligt motsvarande beräkningar för innevarande budgetår uppskattats till 21 170 000 kronor. Emellertid kunde vissa av lokalmyndigheternas äskanden nedskäras på sätt framginge av det följande.

För underhåll av pansarskeppet Oscar II, kryssarna Tre Kronor och Göta Lejon samt jagarna Öland och Uppland hade vederbörande varvschefer upptagit totalt ett belopp av 1 810 000 kronor. Med hänsyn till *dels* att den generalöversyn, som pansarskeppet Oscar II avsetts genomgå 1947/48, syntes kunna tills vidare uppskjutas utan att fartygets användbarhet äventyrades, *dels* att försening uppstått beträffande leveransen av nyssnämnda kryssare och jagare, funne marinförvaltningen, att av varvscheferna äskade belopp kunde nedskäras med ett belopp av sammanlagt 1 100 000 kronor.

För avlöningar till administrativ personal vid örlogsvarven hade varvscheferna beräknat tillhoppa 777 000 kronor, eller 500 000 kronor mer än enligt den för innevarande budgetår fastställda planen. Uppräkning av ifrågakörande belopp borde emellertid icke ske, förrän erfarenhet från den nya varvsorganisationen tillåte ett säkrare bedömande av anslagsbehovet. Ämbetsverket föreslog därför, att berörda post provisoriskt bibehölles oförändrad.

Enligt vad sålunda anförts skulle det totala medelsbehovet under anslaget utgöra (22 140 000 — 1 100 000 — 500 000 =) 20 540 000 kronor.

Marinförvaltningen har framhållit, att ett otillräckligt underhåll av fartygen komme att resultera i en i allt hastigare tempo fortgående kapitalförstöring. Marinförvaltningen, som såvitt möjligt sökt nedbringa äskandena bland annat genom iakttagande av föreliggande erfarenheter beträffande uppläggning av fartyg m. m., funne sig därför under för handen varande omständigheter icke egentligen böra begära ett mindre belopp än 20 500 000 kronor. Detta belopp syntes dock med hänsyn till marinförvaltningens åliggande att hålla sig inom de för marinen beräknade kostnaderna kunna för det budgetår,

varom nu vore fråga, med stor tvekan minskas med ytterligare 800 000 kronor till 19 700 000 kronor.

Medelsbehovet för underhåll av kustartilleriets materiel m. m. hade, enligt vad marinförvaltningen vidare anført, av inspektören för kustartilleriet beräknats till 3 500 000 kronor. Marinförvaltningen hade emellertid ansett sig böra utgå från det för innevarande budgetår anvisade beloppet och därtill lägga beräknade merkostnader på grund av prisstegring under budgetåret 1945/46. Merkostnaderna på grund av materielpris- och löneökningarna i den civila marknaden beräknades till cirka 100 000 kronor. Till samma belopp beräknades även inträffad kostnadsökning på grund av höjda tjänstemannalöner. Det för budgetåret 1946/47 anvisade anslaget hade i praktiken visat sig vara alltför snävt beräknat och hade därför för säkerställande av materielens beredskap bort uppräknas med 200 000 kronor. Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa marinens kostnader inom den beräknade kostnadsramen hade ämbetsverket emellertid ansett sig icke böra äska sistnämnda belopp, varför medelsbehovet — oavsett ifrågasatta omföringar — uppskattats till (2 865 000 + 100 000 + 100 000 =) 3 065 000 kronor.

Marinförvaltningen har sedermera i skrivelse den 1 oktober 1946 anført, att de merkostnader, som föranleddes av det våren 1946 träffade kollektivavtalet för försvarets arbetare, såvitt avsåge flottans och kustartilleriets underhållsanslag kunde beräknas till 980 000 respektive 140 000 kronor. Ämbetsverket hemställde, att berörda belopp måtte ställas till förfogande utöver de enligt det föregående äskade beloppen.

På grundval av vissa preliminära beräkningar rörande kostnaderna för det fredsmässiga underhållet av flottans fartyg har marinförvaltningen i sina anslagsäskanden de senaste åren hemställt om avsevärda höjningar av förevarande anslag. För innevarande budgetår föreslogs sålunda en anslagshöjning med icke mindre än 3 900 000 kronor. Vid anmälan av denna fråga i 1946 års statsverksproposition framhöll jag, att en viss återhållsamhet borde iakttagas vid beräkningen av anslaget, enär anslagsberäkningarna fortfarande vore i viss mån osäkra. Den av marinförvaltningen i dess anslagsäskanden för nästa budgetår framlagda beräkningen, enligt vilken — oavsett ändrad anslagsuppställning — skulle krävas en anslagshöjning med 1 700 000 kronor, slutar på ungefär samma belopp som föregående år. Därutöver skulle emellertid tillkomma 980 000 kronor, motsvarande beräknade merkostnader på grund av det våren 1946 träffade nya kollektivavtalet, varför det sammanlagda medelsbehovet med 2 680 000 kronor skulle överstiga årets anslag. En ökad belastning å anslaget kan även beräknas uppkomma på grund av löne reglering för viss tjänstemannapersonal. Kostnaderna för avlöningar till den vid örlogsvarven i Stockholm och Karlskrona anställda civila tjänstemanna- och arbetsledarpersonalen uppgingo vid början av innevarande budgetår till, för helt år räknat, omkring 4 500 000 kronor. Genom beslut den 30 december 1946 har Kungl. Maj:t genomfört en reglering av denna personals anställningsvillkor, innebärande att personalen i avsevärd utsträckning erhåller extra ordinarie anställning. Med hänsyn till den förestående prövningen av för-

Departements-
chefen.

svarets tjänsteförteckningssakkunnigas förslag är Kungl. Maj:ts beslut av provisorisk innebörd. De årliga merkostnaderna i anledning av beslutet kunna uppskattas till i runt tal 370 000 kronor. På grund av den allmänna löne regleringen beräknas ifrågavarande lönekostnader komma att stiga med ytterligare omkring 1 000 000 kronor. En väsentlig del av dessa lönekostnader belastar marinens underhållsanslag. Ehuru den vid behandlingen av marinens övningsanslag berörda minskningen av fartygsrustningarna torde medföra någon minskning av kostnaderna för fartygens underhåll, anser jag mig, med beaktande av angivna merkostnader för tjänstemannalöner, böra till underhåll av flottans fartyg m. m. — oavsett omföringar på grund av den ändrade anslagsuppställningen — beräkna ett belopp av 20 700 000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår med 2 700 000 kronor.

Beträffande kostnaderna för underhåll av kustartilleriets materiel anförde jag vid anmälan av 1946 års statsverksproposition, att en fullt tillförlitlig beräkning av anslaget icke syntes kunna verkställas, förrän erfarenhet under fredstid vunnits rörande medelsbehovet. De av marinförvaltningen tillämpade grunderna för anslagets beräkning syntes mig emellertid kunna godtagas. Ehuru marinförvaltningen funnit det sålunda beräknade anslaget alltför lågt, har ämbetsverket med hänsyn till angelägenheten att begränsa marinens kostnader inom den för försvarsgrenen bestämda kostnadsramen ansett sig kunna utgå från detsamma vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår. Utöver anslagsbeloppet för innevarande budgetår äskas därför endast medel för bestridande av kostnadsökningar på grund av nya kollektivavtal m. m. Mot marinförvaltningens i enlighet med dessa grunder verkställda beräkningar synes intet vara att erinra, och jag uppskattar alltså medelsbehovet — oavsett omföringar i anledning av den ändrade anslagsuppställningen — till $(3\,065\,000 + 140\,000 =) 3\,205\,000$ kronor.

Under anslaget böra beräknas medel för underhåll av all marinens ammunition. Enligt av marinförvaltningen lämnade uppgifter böra med hänsyn härtill från övningsanslag överföras i runt tal 855 000 kronor. Även vissa andra underhållskostnader, vilka för närvarande bestridas från flottans övningsanslag och av marinförvaltningen beräknade till i runt tal 115 000 kronor, torde böra beräknas under förevarande anslag. Under anslaget torde vidare böra upptagas ett belopp av 95 000 kronor, avseende vissa årsprov med ammunition, vilka för närvarande bekostas från anslaget Vissa materieförsök. Slutligen upptager jag under förevarande anslag, under erinran om vad jag anført under marinens övningsanslag rörande eventuell begränsning av medelstildelningen, ett belopp av 105 000 kronor, motsvarande under anslaget Anskaffning och underhåll av motorfordon beräknade underhållskostnader för motorfordon.

Å andra sidan ha till det nya tvättanslaget överförts 25 000 kronor och till bränsleanslaget i runt tal 90 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra $(20\,700\,000 + 3\,205\,000 + 855\,000 + 115\,000 + 95\,000 + 105\,000 - 25\,000 - 90\,000 =) 24\,960\,000$ kronor, eller i avrundat tal 25 000 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 25 000 000 kronor.

Fastigheter m. m.

Såsom i motsvarande avsnitt för armén anförts böra under förevarande rubrik uppföras två anslag: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond och Befästningars underhåll m. m.

[94.] 76. **Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 187)	kronor 6 814 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 1 746 500

Under hänvisning till vad jag vid behandlingen av arméns anslagsfrågor anført under rubriken Fastigheter m. m. får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 7 465 000 kronor.

[95.] 77. **Marinen: Befästningars underhåll m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 142)	kronor 1 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 1 100 000

Det för innevarande budgetår till befästningars underhåll m. m. anvisade anslaget avses för underhåll av befästningsanläggningar, löner åt icke-ordinarie personal vid kustartilleriförsvarets fortifikationsförvaltningar, underhåll av baracker samt underhåll av tekniska anordningar m. m. vid barackförläggningar. I anslaget ingå jämväl medel för forskningsverksamhet beträffande befästningsanläggningar.

I sina medelsäskanden för nästa budgetår har *marinförvaltningen* hemställt, att ett belopp av 1 210 000 kronor måtte anvisas för befästningars underhåll m. m. samt i anslutning härtill anført, att av detta belopp 790 000 kronor avsetts för underhåll av befästningsanläggningar, 135 000 kronor för löner åt icke-ordinarie personal vid kustartilleriförsvarens fortifikationsförvaltningar, 185 000 kronor för underhåll av baracker samt 100 000 kronor för underhåll av tekniska anordningar m. m. vid barackförläggningar. De belopp, som ämbetsverket sålunda för nästa budgetår äskade för bestridande av underhållskostnader under nu förevarande anslag, vore desamma, som ämbetsverket äskat för innevarande budgetår.

Enligt uppgift från *marinförvaltningen* uppgår byggnadsvärdet för de baracker, som *marinförvaltningen* beräknat skola underhållas från *marinens*

¹ Beräknat belopp.

anslag, till omkring 9 500 000 kronor. De årliga underhållskostnaderna ha beräknats till i medeltal 2 % av byggnadsvärdet. Under innevarande budgetår bestridas kostnaderna för underhåll av baracker till huvudsaklig del från avvecklingsanslag.

Departements-
chefen.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov av 1 210 000 kronor, vilket skulle innebära en höjning av anslaget med 210 000 kronor. Såsom jag vid anmälan av arméns motsvarande anslag anförde, anser jag, att någon höjning av den del av anslaget, som hänför sig till underhåll av befästningsanläggningar, icke bör komma till stånd. Däremot finner jag mig böra tillstyrka en viss höjning av anslagsbeloppet med hänsyn till, bland annat, att under nästa budgetår kostnaderna för barackunderhållet icke, såsom under innevarande budgetår, till någon del böra bestridas med anlåtande av avvecklingsmedel. Jag förordar därför en höjning av anslaget med 100 000 kronor till 1 100 000 kronor. Jag förutsätter, att inom ramen för detta belopp skola kunna bestridas å anslaget belöpande merkostnader i anledning av den allmänna löneregleringen för statstjänstemän.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 100 000 kronor.

Bidrag och understöd.

[96.] 78. **Marinen: Bidrag till sjövärns kåren, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 142)	kronor	64 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	155 000

Försvarets civilförvaltning har anförde, att chefen för sjövärns kåren, såvitt avsåge de ändamål som för närvarande tillgodosåges med anslaget, föreslagit höjning av medelsanvisningen med 12 000 kronor. Höjningen hänförde sig huvudsakligen till övningar och instruktionsarvoden samt till anskaffning och underhåll av övningsmateriel. Civilförvaltningen ansåge sig emellertid, i avvaktan på 1945 års försvarskommittés blivande förslag i fråga om kårens framtida utformning, icke kunna förorda större ökning av medelsanvisningen än till 65 000 kronor, motsvarande den i 1942 års försvarsbeslut beräknade medelkostnaden per budgetår vid genomförd organisation.

Civilförvaltningen har vidare anförde, att kårchefen i enlighet med de principer, som föreslagits av ämbetsverket i dess i det föregående berörda utlåtande den 8 mars 1946 angående uppställningen av fjärde huvudtiteln under förevarande anslag upptagit, förutom förenämnda kostnader såväl medel för avlöningar åt kårchefen m. fl. som den post till bidrag till aspirantverksamheten inom sjövärns kåren, vilken för närvarande funnes upptagen under anslaget *Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet*. Denna post hade av kårchefen föreslagits skola höjas från 59 000 kronor till 67 500 kronor. Civilförvaltningen ansåge sig emellertid icke nu kunna förorda någon höjning av densamma.

I det föregående har jag förordat, att statens samtliga kostnader för icke statliga försvarsorganisationers verksamhet såvitt möjligt skola redovisas under de för bidrag till respektive organisationer avsedda anslagen. I enlighet härmed böra under förevarande anslag redovisas — förutom de kostnader som hittills bestritts från anslaget — dels det särskilda bidrag till aspirantverksamheten inom sjövärnsskåren, vilket för närvarande finnes upptaget under anslaget Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet, dels ock värdet av de naturaförmåner, som staten vederlagsfritt tillhandahåller skåren. Arvodet till chefen för sjövärnsskåren ävensom avlöning till övrig vid kärstaben anställd personal anser jag däremot fortfarande böra upptagas under marinens avlöningsanslag.

Vad först angår de hittills från förevarande anslag bestridda kostnaderna samt bidraget till aspirantverksamheten anser jag mig icke nu kunna förorda annan ändring av medelsanvisningen än att i enlighet med civilförvaltningens förslag bidraget till förstnämnda kostnader torde böra höjas med 1 000 kronor. Jag beräknar alltså för dessa ändamål tillhopa (64 000 + 1 000 + 59 000 =) 124 000 kronor.

Värdet av förenämnda naturaförmåner uppskattar jag i enlighet med inhämtade uppgifter till 30 000 kronor, därav för lokaler och inkvartering 3 600 kronor, för förplägnad 1 000 kronor, för utrustning inklusive beklädnad 20 400 kronor samt för lån av motorbåtar 5 000 kronor. Vid beräkningen av värdet å naturaförmånerna har hänsyn icke tagits till kostnaderna för den personal, som enligt bestämmelserna i värnpliktslagen inkallas till tjänstgöring med placering vid sjövärnsskåren.

Sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle alltså utgöra (124 000 + 30 000 =) i avrundat tal 155 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 91 000 kronor, väsentligen föranledd av överföringen av vissa kostnader från andra anslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 155 000 kronor.

[97.] 79. **Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 143).....	kronor 78 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 19 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras med 3 000 kronor till maritima ungdomsrådet, 16 000 kronor till bidrag till sjöscoutverksamheten och 59 000 kronor till bidrag till aspirantverksamheten inom sjövärnsskåren.

För nästa budgetår har *maritima ungdomsrådet* föreslagit, att bidraget till sjöscoutverksamheten måtte höjas med 3 500 kronor till 19 500 kronor.

Försvarets civilförvaltning har föreslagit oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Vid behandlingen under närmast föregående punkt av bidragsanslaget till sjövärnsskåren har jag föreslagit, att bidraget till aspirantverksamheten inom kåren skulle beräknas under nämnda anslag. I likhet med civilförvaltningen anser jag mig böra föreslå oförändrad medelsanvisning för maritima ungdomsrådet och sjöscoutverksamheten. Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknar jag således till (3 000 + 16 000 =) 19 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 59 000 kronor, i sin helhet beroende på ändrad anslagsuppställning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Bidrag till maritim ungdomsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 19 000 kronor.

[98.] 80. **Marinen: Understöd åt föreningar m. m.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 143)	kronor 23 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 23 000

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Marinen: Understöd åt föreningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 23 000 kronor.

Flygvapnet.

Avlöningar m. m. till fast anställd personal.

[99.] 81. **Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 144)	kronor 25 650 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» ¹ 39 500 000

Såsom jag anfört vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under arméns motsvarande anslag bör förevarande anslag i statsverkspropositionen upptagas med allenast beräknat belopp. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har försvarets civilförvaltning angivit medelsbehovet till 28 200 000 kronor. Under hänsynstagande till den ökade belastning å anslaget, som kan beräknas uppstå till följd av den allmänna löneregleringen, föreslår jag, att anslaget i riksstatsförslaget upptages med ett till 39 500 000 kronor beräknat belopp.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 39 500 000 kronor.

¹ Beräknat belopp.

[100.] 82. Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 146).....	kronor 4 500
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 5 000

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, 4 500 kronor. Då kostnaderna för kristillägg kunna uppskattas till omkring 500 kronor men de ändrade grunderna för beräkning av tjänstgöringstraktamenten icke torde behöva medföra någon uppräknig av anslaget, föreslår jag, att anslaget uppföres med ett belopp av (4 500 + 500 =) 5 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 5 000 kronor.

[101.] 83. Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 146)	kronor 935 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 750 000

Försvarets civilförvaltning har med utgångspunkt i av chefen för flygvapnet lämnade uppgifter rörande den reservpersonal, som beräknats vara inkallad till tjänstgöring under nästa budgetår, uppskattat medelsbehovet för löner till sådan personal till i avrundat tal 340 000 kronor. För bestridande av kostnader för flygtillägg jämte övriga reservpersonalen tillkommande löneförmåner beräknades ett sammanlagt belopp av i runt tal 176 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar borde således beräknas till (340 000 + 176 000 =) 516 000 kronor (nu 833 000 kronor). Kostnaderna för reservbefälstraktamenten beräknade civilförvaltningen till 13 000 kronor (nu 16 000 kronor) och för rörligt tillägg till 41 000 kronor (nu 86 000 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle således enligt civilförvaltningens beräkningar utgöra (516 000 + 13 000 + 41 000 =) 570 000 kronor.

Med utgångspunkt i nu gällande avlöningsbestämmelser räknar jag för egen del med att utgifterna under anslaget icke komma att överstiga 500 000 kronor under nästa budgetår. Den allmänna löneregleringen medför emellertid en ökning av medelsbehovet, vilken jag uppskattar till omkring 250 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså utgöra (500 000 + 250 000 =) 750 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 185 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 750 000 kronor.

Departements-
chefen.

[102.] 84. Flygvapnet: Rekryteringskostnader, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 146)	kronor 130 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 75 000

Försvarets civilförvaltning har, med utgångspunkt från att manskapsrekryteringen komme att få den av 1944 års manskapsutredning förutsatta omfattningen, omkring 435 man, och att rekryteringskostnaden per anställd kunde beräknas till 100 kronor, uppskattat de egentliga rekryteringskostnaderna till 43 500 kronor. Kostnaderna för anställningspenningar enligt 22 § 1 mom. manskapsavlöningsreglementet, för närvarande utgående med 50 kronor till varje anställd, har civilförvaltningen beräknat till 21 750 kronor. Anslaget skulle således behöva uppföras med (43 500 + 21 750 =) 65 250 kronor. Av skäl motsvarande dem civilförvaltningen anfört vid behandlingen av marinens rekryteringsanslag borde emellertid anslaget enligt ämbetsverket upptagas med ett till 75 000 kronor förhöjt belopp.

*Departements-
chefen.*

Då jag ansett mig kunna godtaga den av civilförvaltningen verkställda anslagsberäkningen, som innebär en anslagsminskning med 55 000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 75 000 kronor.

[103.] 85. Flygvapnet: Ekiperingersättningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 147).....	kronor 525 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» ¹ 525 000

Under åberopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Ekiperingersättningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 525 000 kronor.

[104.] 86. Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 147).....	kronor ² 825 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» ¹ 625 000

Under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan i det föregående av motsvarande anslagsfråga för armén får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 625 000 kronor.

¹ Beräknat belopp.

² Anslaget benämnt *Flygvapnet: Avlöningar till civil handräckningspersonal.*

Avlöningar m. m. till värnpliktiga.

[105.] 87. **Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 147)	kronor 3 300 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 3 000 000

Försvarets civilförvaltning har beräknat medelsbehovet på enahanda sätt som angivits under motsvarande anslag för armén. Beträffande de närmare beräkningsgrunderna har ämbetsverket framhållit följande.

Chefen för flygvapnet har beräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga under budgetåret 1947/48 till sammanlagt 2 360 958, varav 2 151 652 för meniga, som icke fullgjort tjänstgöring under sammanlagt 390 dagar, 155 000 för vicekorpraler och för meniga, som fullgjort tjänstgöring under sammanlagt minst 390 dagar, 10 049 för korpraler, 30 206 för furirer samt 14 051 för sergeanter. I sistnämnda antal tjänstgöringsdagar ha inräknats bland annat 3 420 tjänstgöringsdagar för reservofficersaspiranter, som efter genomgången reservofficerskurs komma att före utnämningen till reservofficerare fullgöra frivillig tjänstgöring.

Med utgångspunkt härifrån har civilförvaltningen beräknat kostnaderna för penningbidrag till $(2\,151\,652 \times 1,00 + 155\,000 \times 1,50 + 10\,049 \times 2,00 + 30\,206 \times 2,50 + 14\,051 \times 3,00 =)$ 2 521 918 kronor eller, i avrundat tal, 2 520 000 kronor.

På grundval av uppgifter, som lämnats av chefen för flygvapnet, beräknas premier under nästa budgetår komma att utgå till 20 värnpliktiga underofficerare, 35 reservofficersaspiranter och 42 värnpliktiga flygförare. Sammanlagt erfordras sålunda för premier $(20 \times 500 + 77 \times 1\,500 =)$ 125 500 kronor eller, i avrundat tal, 125 000 kronor.

Kostnaderna för flygtillägg m. m. beräknas för nästa budgetår till i runt tal 285 000 kronor, varvid för inkvarteringskostnader räknats med ett belopp av 10 000 kronor.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen beräknat det sammanlagda medelsbehovet till $(2\,520\,000 + 125\,000 + 285\,000 =)$ 2 930 000 kronor.

Beträffande höjningen av premier till vissa värnpliktiga får jag hänvisa till vad jag härutinnan anført vid behandlingen av arméns motsvarande anslag. Med utgångspunkt i de nya premiebeloppen — för värnpliktiga underofficerare 1 000 kronor och för övriga övergångsvis 2 500 kronor — samt det av civilförvaltningen uppgivna antalet premieberättigade beräknar jag medelsbehovet till $(20 \times 1\,000 + 77 \times 2\,500 =)$ 212 500 kronor, varav 87 500 kronor motsvara de ökade kostnaderna för höjningen av premierna. Departements-
chefen.

Mot den av civilförvaltningen i övrigt gjorda anslagsberäkningen har jag intet att invända, varför jag uppskattar det sammanlagda medelsbehovet till $(2\,520\,000 + 212\,500 + 285\,000 =)$ 3 017 500 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 3 000 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 300 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 000 000 kronor.

[106.] 88. Flygvapnet: Familjebidrag, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 148)	kronor 750 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 750 000

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning föreslår jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Familjebidrag* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 750 000 kronor.

Sjukvård.**[107.] 89. Flygvapnet: Sjukvård, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 148)	kronor 255 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 215 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har vid beräkningen av medelsbehovet under detta anslag tillämpat samma beräkningsgrunder som i fråga om arméns och marinens motsvarande anslag.

Vid uppskattandet av kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp åt värnpliktiga har sjukvårdsförvaltningen beräknat antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga till 2 360 958. Ifrågavarande kostnader ha således uppskattats till ($2\,360\,958 \times 0,035 =$) i runt tal 83 000 kronor.

Kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt manskapsavlöningsreglementet har sjukvårdsförvaltningen uppskattat med utgångspunkt från att antalet till sådana förmåner berättigade beräknats till 3 120 samt att de å denna personalkategori belöpande kostnaderna för förbrukad förbandsmateriel beräknats till 5 000 kronor. Kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp för ifrågavarande personal ha alltså enligt sjukvårdsförvaltningens beräkningar uppskattats till ($3\,120 \times 20 - 5\,000 =$) i runt tal 57 000 kronor.

Sjukvårdsförvaltningen har uppskattat kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt militära avlösningsreglementet med utgångspunkt från att antalet härtill berättigade beställningshavare beräknats till 2 623 (nu 1 690). Då kostnaderna för sjukvård åt avgångsstats-, disponibilitetsstats-, reservstats- och reservpersonal beräknats till oförändrat 6 000 kronor, har det sammanlagda medelsbehovet för sjukvård och begravningshjälp för hithörande personalkategorier angivits till ($2\,623 \times 20 + 6\,000 =$) i runt tal 58 000 kronor.

Vid uppskattandet av kostnaderna för sjukvård och begravningshjälp enligt militära icke-ordinariereglementet har sjukvårdsförvaltningen beräknat antalet härtill berättigade till 1 422 (nu 1 444). Ifrågavarande kostnader ha alltså uppskattats till ($1\,422 \times 20 =$) i runt tal 28 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag har således av sjukvårdsförvaltningen beräknats till ($83\,000 + 57\,000 + 58\,000 + 28\,000 =$) 226 000 kronor.

Beträffande grunderna för beräkningen av förevarande anslag får jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av arméns sjukvårdsanslag. Departements-
chefen.

Mot sjukvårdsförvaltningens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag icke funnit anledning till erinran. Av skäl som anförts under arméns sjukvårdsanslag bör i enlighet med förslag av civilförvaltningen förevarande anslag i anledning av bortfallande omkostnads-pålägg nedräknas med 10 000 kronor. Jag upptager därför anslaget till (226 000—10 000 =) avrundat 215 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 40 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 215 000 kronor.

[108.] 90. **Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 149)	kronor 45 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 55 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har för nästa budgetår för fredssjukvårdsmateriel — med hänsyn till att hit skola överföras kostnader för förbandsmateriel — efter 1,5 öre för man och manskapstjänstgöringsdag och ett antal tjänstgöringsdagar av omkring 3 500 000 beräknat i runt tal 52 000 kronor. För krigssjukvårdsmateriel har förvaltningen beräknat oförändrad medelsttilldelning, 7 000 kronor. Anslaget har i enlighet härmed upptagits till 59 000 kronor.

I det följande vid behandlingen av anslaget *Flygvapnet: Mathållning* räknar jag med att det antal tjänstgöringsdagar som här bör tagas i beräkning minskas till 3 295 000. Posten till fredssjukvårdsmateriel skulle härigenom begränsas till (3 295 000 × 0,015 =) i runt tal 50 000 kronor och hela anslaget till (50 000 + 7 000 =) 57 000 kronor. Departements-
chefen.

Anslaget bör vidare minskas med de belopp, som jag i det föregående föreslagit skola från flygvapnets sjukvårdsmaterielanslag överföras till anslaget *Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen*. Dessa belopp hänföra sig till driftkostnader vid sjukvårdsförvaltningens centralförråd, vilka enligt av sjukvårdsförvaltningen under hand lämnade uppgifter kunna beräknas till 3 000 kronor, samt lönekostnader för sjukvårdsförvaltningens förrådskontroll, 1 500 kronor, och uppgå således till sammanlagt 4 500 kronor.

Med godtagande i övrigt av sjukvårdsförvaltningens beräkningsgrunder beräknar jag anslaget till (57 000 — 4 500 =) 52 500 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 55 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 10 000 kronor och hänför sig huvudsakligen till kostnadsöverflyttningar.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 55 000 kronor.

Reseersättningar m. m.**[109.] 91. Flygvapnet: Reseersättningar m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 150)	kronor 570 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 950 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren intagen stat med 65 000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättningar, 40 000 kronor till tjänstgöringstraktamenten, 80 000 kronor till flyttningser-sättningar och 385 000 kronor till de värnpliktigas färdkostnader.

Försvarets civilförvaltning har beträffande anslagsposten till resekostnads- och traktamentsersättningar framhållit, att från denna anslagspost jämväl bestredes kostnaderna för de förmåner av fria resor mellan bostads- och förläggningssort, som genom särskilda Kungl. Maj:ts beslut medgivits viss personal vid flygvapnet. Till ifrågavarande utgiftsändamål, som innebure en avsevärd belastning av anslagsposten, hade tidigare icke tagits hänsyn vid anslagsberäkningarna. För nästkommande budgetår syntes kostnaderna för ifrågavarande förmåner få beräknas till minst 175 000 kronor. Då även med bortseende från berörda kostnader anslagsposten för innevarande budgetår vore väl lågt beräknad, föresloge civilförvaltningen, att densamma upptoges till 275 000 kronor.

Civilförvaltningen har vidare föreslagit, att anslagsposten till tjänstgörings-traktamenten, från vilken bestridas jämväl kostnaderna för kommenderings-tillägg, måtte — med hänsyn bland annat till den höjning av sådana tillägg, som vidtagits från och med den 1 januari 1946 — upptagas med ett till 100 000 kronor förhöjt belopp.

Anslagsposten till flyttningser-sättningar har civilförvaltningen med beaktande av belastningen under budgetåret 1945/46 — i runt tal 165 000 kronor — beräknat till 160 000 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten till de värnpliktigas färdkostnader har civilförvaltningen anført, att det med hänsyn till belastningen under budget-året 1945/46 — i runt tal 170 000 kronor — kunde ifrågasättas viss minskning av denna anslagspost. I betraktande av de ökade kostnader, som kunde förutses bli följderna av de genom kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881) om värnpliktsavlöning meddelade ändrade bestämmelserna angående ersättning åt värnpliktiga för resekostnader, ansåge civilförvaltningen sig dock böra föreslå oförändrad medelsanvisning, 385 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har civilförvaltningen alltså beräknat till (275 000 + 100 000 + 160 000 + 385 000 =) 920 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Mot den av civilförvaltningen verkställda anslagsberäkningen, enligt vilken anslaget skulle höjas med 350 000 kronor, synes i och för sig intet vara att erinra. Emellertid torde höjningen av rese- och tjänstgöringstraktamenten böra föranleda en ytterligare uppräknig av anslaget med 30 000 kronor. I enlighet med det anförda beräknar jag medelsbehovet under anslaget till (920 000 + 30 000 =) 950 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 950 000 kronor.

Expenser m. m.

Under denna rubrik böra, liksom för övriga försvarsgrenar, anvisas tre anslag: Bränsle m. m., Telefon m. m. och Övriga expenser m. m.

[110.] 92. **Flygvapnet: Bränsle m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 150)..... kronor ¹4 500 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)..... » 3 600 000

Beträffande de förändringar med avseende å anslaget, som böra genomföras från och med nästa budgetår, får jag hänvisa till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslag för armén.

Flygförvaltningen har i skrivelse den 20 augusti 1946 med medelsäskanden för budgetåret 1947/48 beträffande medelsbehovet för bränsle anfört, att flygvapnets bränsleförsörjning under nämnda budgetår komme att i huvudsak utveckla sig efter följande linjer. Nio av förbanden avsåges komma att tilldelas oljeeldningsaggregat. Tre förband beräknades komma att för sin bränsleförsörjning vara helt hänvisade till ved. Vid övriga förband förutsattes bränslebehovet komma att tillgodoses med övervägande inhemskt bränsle med tillskott av fossilt bränsle i proportionen 7:3 enligt från bränslekommissionen inhämtad upplysning. Vid beräkning av bränslekostnaderna hade flygförvaltningen funnit skäl utgå från oförändrat prisläge. Införandet av oljeeldning hade beräknats medföra en besparing av 270 000 kronor. Vidare beräknades ökad användning av fossilt bränsle komma att nedbringa bränslekostnaderna. Besparingen uppskattades till 150 000 kronor. Då verksamheten vid Hälsinge flygflottilj (F 15) under instundande budgetår komme att pågå i full omfattning, beräknades detta komma att öka kostnaderna med 40 000 kronor. För Södertörns flygflottilj (F 18) erfordrades cirka 130 000 kronor. Med utgångspunkt från de verkliga kostnaderna under budgetåret 1945/46, 3 935 000 kronor, och under angiven förutsättning beträffande prisläget skulle medelsbehovet för budgetåret 1947/48 bliva (3 935 000 — 270 000 — 150 000 + 40 000 + 130 000 =) 3 685 000 kronor.

I det angivna beloppet äro inräknade kostnaderna för tvätt med 400 000 kronor men icke kostnaderna för yttre renhållning, vilka beräknats till 40 000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget skulle således enligt flygförvaltningens beräkningar utgöra (3 685 000 — 400 000 + 40 000 =) 3 325 000 kronor.

Mot flygförvaltningens anslagsberäkning synes icke i och för sig finnas något att erinra. Emellertid torde för vinnande av likformighet med de övriga försvarsgrenarna under förevarande anslag böra beräknas medel jämväl för avlöning av civil städningspersonal. För detta ändamål har för inneva-

*Departements-
chefen.*

¹ Anslaget benämnt *Flygvapnet: Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.*

rande budgetår under flygvapnets anslag till avlöningar till civil handräckningspersonal upptagits ett belopp av 200 000 kronor. I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde för nästa budgetår böra beräknas 275 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle således utgöra 3 600 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 900 000 kronor och föranledes väsentligen av minskade bränslekostnader.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Bränsle m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 3 600 000 kronor.

[111.] 93. **Flygvapnet: Telefon m. m., förslagsanslag.** Vid omläggningen av anslagsuppställningen böra kostnaderna för telefon, telegram och fjärrskriftsförbindelser vid flygvapnet — med undantag av flygstaben och övriga till flygledningens ämbetsbyggnad förlagda myndigheter — sammanföras under ett anslag, benämnt Telefon m. m. Dessa kostnader bestridas för närvarande från anslagen Övriga expenser m. m. och Övningar.

Flygförvaltningen har beräknat dessa kostnader till 892 000 kronor, varav 792 000 kronor belöpa å kostnader, som för närvarande bestridas från anslaget Övriga expenser m. m., och återstoden, 100 000 kronor, å anslaget Övningar.

Departements-
chefen.

Vid anmälan av 1946 års statsverksproposition framhöll jag vid behandlingen av flygvapnets anslag Övriga expenser m. m. — med erinran att av flygförvaltningen beräknad stegring av utgifterna under berörda anslag till väsentlig del belöpte på kostnaderna för telefonavgifter — att jag förutsatte, att flygvapnets myndigheter sökte i görligaste mån begränsa dessa avsevärda kostnader. Flygförvaltningen har nu, såsom närmare framgår av handlingarna, meddelat, att ämbetsverket sedan länge följt denna fråga med största uppmärksamhet och vid upprepade tillfällen vidtagit åtgärder i utgiftsbegränsande syfte. Enligt vad flygförvaltningen uppgivit ha ämbetsverkets strävanden haft åsyftad verkan, i det att förbanden i allmänhet underkastat sig betydande inskränkningar. Att flygvapnets kostnader för telefon m. m. det oaktat äro jämförelsevis höga sammanhänger i väsentlig grad med att väderleks- och flygsäkerhetstjänsten kräver avgiftsbelagda samtal till mycket stort antal.

De av flygförvaltningen framlagda beräkningarna rörande medelsbehovet för nästa budgetår för telefon m. m. ha icke givit mig anledning till erinran. Anslagsbeloppet torde dock kunna avrundas till 890 000 kronor. Jag vill framhålla, att beräkningarna, särskilt såvitt avser de med övningar omedelbart sammanhängande kostnaderna, i avvaktan på närmare erfarenheter rörande anslagsbelastningen måste anses tämligen osäkra. Beträffande anslagets konstruktion får jag hänvisa till vad jag anförde vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Telefon m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 890 000 kronor.

[112.] 94. Flygvapnet: Övriga expenser m. m., reservationsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 151) ..... kronor 1 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 170 000

Beträffande innebörden av anslagsuppställningens omläggning torde få hänvisas till vad som anförts vid behandlingen av arméns motsvarande anslag.

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet — bortsett från ifrågasatta omföringar — till 1 013 000 kronor.

Med hänsyn till den ändrade anslagsuppställningen bör detta belopp enligt flygförvaltningens beräkningar minskas med 792 000 kronor för telefon m. m., 56 000 kronor för blankettryck och 46 000 kronor för kontorsmaskiner samt ökas med 50 000 kronor för undervisningsmateriel m. m. av expensnatur. Medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (1 013 000 — 792 000 — 56 000 — 46 000 + 50 000 =) 169 000 kronor.

Flygförvaltningens beräkningar synas kunna godtagas. Anslagsbeloppet torde dock bära avrundas till 170 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 830 000 kronor, i sin helhet föranledd av fjärde huvudtitelns ändrade uppställning. Departements-
chefen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 170 000 kronor.

Mathållning.

[113.] 95. Flygvapnet: Mathållning, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 152) ..... kronor 6 100 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 5 000 000

Till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår har legat en beräknad portionskostnad av 1 krona 60 öre för man och tjänstgöringsdag, varvid 1 krona 40 öre beräknats motsvara kostnaden för normalportionen samt återstoden, 20 öre, övriga kostnader för flygvapnets mathållning. Härutöver ha i anslagsbeloppet inräknats rationskostnader för flygvapnets hundar, 9 348 kronor.

Flygförvaltningen har räknat med oförändrade grunder för nästa budgetår, varvid beträffande det för övriga mathållningskostnader beräknade beloppet anförts i huvudsak följande.

Vid anmälan av 1946 års statsverksproposition hade föredragande departementschefen förklarat sig förutsätta, att flygförvaltningen i görligaste mån sökte nedbringa dessa kostnader. Den statistik, som legat till grund för fastställandet av detta belopp, vilade på underlag från åren före beredskaps-tiden. På grund av flygvapnets utbyggnad under de senare åren hade antalet tjänstgöringsdagar, för vilka anslagen beräknats, avsevärt stigit, under det att antalet underhållsdagar utom förläggningssorten icke stigit i samma utsträckning. Sålunda hade antalet tjänstgöringsdagar under budgetåret 1937/38 och 1938/39 varit respektive 464 800 och 595 400, under det att an-

talet tjänstgöringsdagar för budgetåret 1945/46 utgjort 3 342 000. Under dessa budgetår hade antalet underhållsdagar utom förläggningssorten varit 64 500, 78 300 och 195 200 utgörande 14 %, 13,2 % och 6 % av antalet tjänstgöringsdagar. Till följd av angivna förhållande hade här avsedda kostnader under sistlidet budgetår sjunkit till cirka 15 öre för man och dag. I vad mån även andra omständigheter kunde ha medverkat därtill hade icke kunnat påvisas. De ändrade bestämmelserna för de värnpliktigas avlöning genom kungörelsen den 21 december 1945 (nr 881), vilka trätt i kraft den 1 januari 1946, medförde emellertid ökad belastning å mathållningsanslaget i form av portionsersättning under övningsuppehåll och tjänstledighet. Någon säker grund för beräkning av anslagsbehovet för detta ändamål föreläge ej. Efter samråd med armé- och marinförvaltningarna uppskattade flygförvaltningen kostnaderna därför till 5 öre för man och dag.

Antalet tjänstgöringsdagar, som skall läggas till grund för anslagsberäkningen, har flygförvaltningen beräknat till 2 360 958 för de värnpliktiga och 1 138 910 för det fast anställda manskapet eller i runt tal sammanlagt 3 500 000. Kostnaderna för manskapets mathållning ha således beräknats till $(3\,500\,000 \times 1,60 =) 5\,600\,000$ kronor.

Kostnaderna för utfodring av flygvapnets bevakningshundar ha beräknats till 9 369 kronor.

Medelsbehovet för flygvapnets mathållning har således av flygförvaltningen angivits till $(5\,600\,000 + 9\,369 =) 5\,609\,369$ eller i avrundat tal 5 600 000 kronor.

*Departements-
chefen.* Även å flygvapnets mathållningsanslag har för budgetåret 1945/46 uppkommit en betydande besparing, i runt tal 1 210 000 kronor. Besparingen har, enligt vad jag från flygförvaltningen under hand erfarit, varit beroende på dels att det verkliga antalet tjänstgöringsdagar understigit det beräknade med cirka 500 000, dels att, såsom flygförvaltningen i sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår anført, övriga mathållningskostnader sjunkit till 15 öre för man och dag, medan de i anslagsberäkningarna för ifrågavarande budgetår upptagits till 20 öre, samt dels att vid försäljning av portioner till enskilda inlutna medel av praktiska skäl helt tillgodoförts anslaget, medan vissa mindre delar av dessa medel rätteligen skulle ha tillgodoförts vissa avlönings- och underhållsanslag. De sålunda vunna erfarenheterna rörande den verkliga anslagsbelastningen torde böra beaktas vid anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Det av flygförvaltningen för nästkommande budgetår beräknade normalportionspriset, 1 krona 40 öre, och beräkningen av övriga mathållningskostnader, 20 öre, kan jag, under hänvisning till vad jag anført vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén, för närvarande godtaga.

Även vid flygvapnet föreligga vissa svårigheter att få samtliga manskapsbeställningar besatta. Med beaktande härav torde antalet tjänstgöringsdagar vid flygvapnet under nästa budgetår kunna uppskattas till 3 460 000, eller 40 000 mindre än vad flygförvaltningen räknat med. Bifall till det vid behandlingen av arméns anslag Avlöningar till aktiv personal m. fl. omnämnda förslaget om ändrad anställnings- och avlöningsform för vissa

furirer skulle vidare medföra en ytterligare minskning av antalet tjänstgöringsdagar för personal med rätt till fri förplägnad med omkring 165 000. Med dessa utgångspunkter uppskattar jag antalet tjänstgöringsdagar för dylik personal till 3 295 000.

Mot flygförvaltningens beräkning av kostnaderna för utfodring av flygvapnets bevakningshundar har jag ingen erinran.

Med angivna utgångspunkter uppskattar jag medelsbehovet till $(3\,295\,000 \times 1,60 + 9\,369 =) 5\,281\,369$, vilket belopp med hänsyn till erfarenheterna rörande den verkliga anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46 torde kunna avrundas nedåt till 5 000 000 kronor, innebärande en anslagsminskning med 1 100 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 5 000 000 kronor.

Intendenturmateriel m. m.

I likhet med vad som föreslagits för de övriga försvarsgrenarna böra under denna rubrik uppföras tre anslag: Beklädnad m. m., Inventarier m. m. (nu Kasern- och förplägnadsutredning m. m.) samt Tvätt (nytt anslag).

[114.] 96. Flygvapnet: Beklädnad m. m., *reservationsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren sid. 153)	kronor 3 365 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 2 980 000

Anslaget bör liksom för innevarande budgetår avses för munderingsutrustning och speciell flygarbeklädnad.

Flygförvaltningen har anfört, att till grund för beräkningen av medelsbehovet för munderingsutrustning borde tillämpas samma belopp som för innevarande budgetår, eller 85 öre för man och tjänstgöringsdag i vad avser förband, som icke under budgetåret komme att vara hänvisade till central reparationsanstalt, och — enligt av arméförvaltningen tillämpad beräkningsgrund — 80,5 öre i vad avsåge förband, som hänvisades till dylik reparationsanstalt. Med ett beräknat antal av 2 576 000 tjänstgöringsdagar om 85 öre och 924 000 tjänstgöringsdagar om 80,5 öre beräknades medelsbehovet till $(2\,189\,600 + 743\,820 =) 2\,933\,420$ kronor. Flygförvaltningen ville i detta sammanhang anmäla, att prov i mindre omfattning igångsatts för att undersöka lämpligheten av att införa nattdräkter vid flygvapnet. Kostnaderna därför gäldades av förevarande anslag. Så snart proven avslutats, avsåge flygförvaltningen att inkomma med framställning i ärendet.

Beträffande medelsbehovet för speciell flygarbeklädnad har flygförvaltningen anfört, att för ändamålet förefunnes en reservation från budgetåret 1945/46 å 164 000 kronor. Tillgängliga medel hade således endast i ringa omfattning tagits i anspråk, vilket förklarades därav, att anskaffning av flygarbeklädnad inställts i avvaktan på resultatet av pågående utredning om flygar-

beklädnadens omfattning och utformning med hänsyn till de nya flygplan-typer, som tillförts flygvapnet. Så snart denna utredning slutförts, komme reservationen att tagas i bruk. Med hänsyn till det anförda beräknades medelsbehovet för budgetåret 1947/48 till oförändrat belopp, 210 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således utgöra (2 933 420 + 210 000 =) 3 143 420 kronor.

*Departements-
chefen.*

Mot beräkningarna synes intet annat vara att erinra än att medelsbehovet med hänsyn till beräknad ytterligare minskning av antalet tjänstgöringsdagar torde kunna nedräknas med omkring 160 000 kronor till i avrundat tal 2 980 000 kronor. Jag förutsätter, att å anslaget belöpande merkostnader på grund av den allmänna löneregleringen för statstjänstemän, preliminärt uppskattade till 25 000 kronor, skola kunna inrymmas i anslagsbeloppet. Anslagsminskningen utgör 385 000 kronor och beror på minskning av antalet tjänstgöringsdagar.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut i den av flygförvaltningen berörda frågan om nattdräkter åt personal vid flygvapnet, därest kostnaderna för dylik beklädnad kunna bestridas inom ramen för tillgängliga anslag.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 980 000 kronor.

[115.] 97. **Flygvapnet: Inventarier m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 154)	kronor	¹ 675 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	675 000

Beträffande de medelsbehov, som avses skola tillgodoses med detta anslag, gäller i tillämpliga delar vad jag anført vid behandlingen av arméns motsvarande anslag.

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet för kasern- och förplägnadsutredning efter 13 öre för tjänstgöringsdag till (3 500 000 × 0,13 =) 455 000 kronor jämte ett fast belopp för anskaffning och underhåll av möbler m. m. i expeditiöns- m. fl. lokaler. Detta fasta belopp, vilket för fullt utbyggt flygvapen inklusive Södertörns flygflottilj beräknats till 192 000 kronor, hade för nästa budgetår — då reducerade underhållskostnader kunnat förutses för nämnda flottilj — uppskattats till 185 000 kronor, eller 25 000 kronor mer än enligt anslagsberäkningen i 1946 års statsverksproposition. Till underhåll av musikmateriel beräknades 16 000 kronor. Härtill skulle komma kostnader för inventarier vid undervisningsanstalter (nu anvisade under anslaget Undervisningsmateriel m. m.), beräknade till 10 000 kronor, samt till 46 000 kronor uppskattade kostnader för kontorsmaskiner (nu under anslaget Övriga expenser m. m.).

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt flyg-

¹ Anslaget benämnt *Flygvapnet: Kasern- och förplägnadsutredning m. m.*

förvaltningens beräkningar utgöra (455 000 + 185 000 + 16 000 + 10 000 + 46 000 =) 712 000 kronor.

Med hänsyn till att jag enligt det föregående räknar med lägre antal tjänstgöringsdagar torde det på grundval av detta antal uträknade beloppet kunna minskas med omkring 25 000 kronor. Departements-
chefen.

Då jag vidare icke kan tillstyrka större höjning av det fasta beloppet än med 25 000 kronor — inklusive kostnaderna för inventarier vid undervisningsanstalter — beräknar jag, med godtagande av flygförvaltningens beräkningar i övrigt, medelsbehovet till i avrundat tal 675 000 kronor, innebärande oförändrad medelsanvisning.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 675 000 kronor.

[116.] 98. **Flygvapnet: Tvätt, förslagsanslag.** Med godtagande av en av flygförvaltningen framlagd beräkning rörande medelsbehovet för tvätt hemställer jag — under erinran att kostnaderna för tvätt för innevarande budgetår bestridas från bränsleanslaget — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 400 000 kronor.

Övningar m. m.

Under rubriken Undervisning och övningar m. m. ha för innevarande budgetår anvisats fyra anslag:

Undervisningsmateriel m. m. (statsliggaren s. 155).....	kronor 230 000
Engångsanskaffning av undervisningsmateriel m. m. (statsliggaren s. 155)	» 90 000
Övningar (statsliggaren s. 155)	» 2 900 000
Hundbevakningstjänsten (statsliggaren s. 156)	» 20 000

I likhet med vad som föreslagits för de övriga försvarsgrenarna bör förstnämnda anslag utgå. Behov föreligger icke under nästa budgetår av anslag för engångsanskaffning av undervisningsmateriel, varför även det andra anslaget kan utgå. De två sistnämnda anslagen böra däremot anvisas även för nästa budgetår. Vad särskilt angår övningsanslaget, vilket bör erhålla den ändrade benämningen Övningar m. m., föreligger i jämförelse med övriga försvarsgrenar den olikheten, att under detsamma icke redovisas kostnader för drivmedel. Dessa utgå nämligen från och med innevarande budgetår — av skäl som närmare framgå av 1946 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, s. 246 ff) — från samma anslag som kostnaderna för underhåll av flygmateriel. Försvarets civilförvaltning har i sitt förenämnda utlåtande rörande fjärde huvudtiteln uppställning föreslagit, att kostnaderna för flyg-

vapnets drivmedel ånyo skola redovisas under övningsanslaget. Flygförvaltningen har anfört bestämda erinringar mot civilförvaltningens förslag. För egen del har jag ansett mig icke för närvarande kunna förorda någon avvikelse från den nu tillämpade ordningen. Huruvida drivmedelskostnaderna åter böra redovisas under övningsanslaget synes böra göras beroende av erfarenheterna rörande den nuvarande anordningen.

Samlingsrubriken bör liksom för övriga försvarsgrenar ändras till Övningar m. m.

[117.] 99. **Flygvapnet: Övningar m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 155).....	kronor	¹ 2 900 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	»	2 880 000

Under detta anslag böra beräknas medel för *dels* de kostnader, som för närvarande bestridas från anslaget Undervisningsmateriel m. m., i den mån dessa kostnader icke enligt det föregående skola bestridas från expens- eller materielanslag m. m., *dels ock* de kostnader, som för närvarande bestridas från anslaget Övningar, med undantag dock för kostnader av expensnatur (överförs till anslagen Telefon m. m. och Övriga expenser m. m.)

Flygförvaltningen har beräknat medelsbehovet under anslaget Undervisningsmateriel m. m. till 230 000 kronor. Av detta belopp borde vid den ändrade anslagsuppställningen 50 000 kronor anvisas under förevarande anslag.

Medelsbehovet, vid oförändrad anslagsuppställning, under anslaget Övningar har av flygförvaltningen beräknats till 2 925 000 kronor. Ämbetsverket har därvid räknat med en flygtid av 150 430 timmar, varav för ordinarie utbildning 148 930 timmar och för frivillig tjänstgöring 1 500 timmar. Ämbetsverket har liksom för innevarande budgetår räknat med en kostnad av 13 kronor per flygtimme för övningskostnader och 6 kronor per flygtimme för tjänstgöringstraktamenten m. m. Med tillägg av 66 000 kronor för de målfartyg, som erfordras för övningar i torpedfällning, har det sammanlagda medelsbehovet med angivna beräkningsgrunder uppskattats till $(150\,430 \times 13 + 150\,430 \times 6 + 66\,000 =)$ 2 924 170 kronor, eller i avrundat tal 2 925 000 kronor.

Flygförvaltningen har förutsatt, att liksom tidigare varit fallet vissa kostnader för utbildning i maskinskrivning, tillhoppa 14 450 kronor, och för fackmeteorologisk utbildning, 32 000 kronor, samt hyreskostnaderna för väderleksobservationscentralerna, 3 500 kronor, skola bestridas från detta anslag. Vissa andra kostnader för väderlekstjänsten av beskaffenhet att böra bestridas från anslaget ha beräknats till 219 000 kronor.

Frågan om anordnande av frivillig tjänstgöring, för vilken flygförvaltningen som nämnts beräknat en flygtid av 1 500 timmar — 75 flygförare med vardera 20 timmar — har tidigare upptagits till behandling i en skrivelse den 4 mars 1946, vari chefen för flygvapnet och flygförvaltningen hemställde om

¹ Anslaget benämnt Flygvapnet: Övningar.

medgivande att under budgetåret 1946/47 försöksvis anordna frivillig tjänstgöring i fred för reservpersonal och värnpliktiga flygförare. I skrivelsen anfördes bland annat följande.

Med hänsyn till den alltmera komplicerade flygmaterielen och de alltmer ökade kraven på förarnas färdighet böra alla tänkbara möjligheter att vidmakthålla reservpersonalens flygskicklighet utnyttjas. Detta har under den förstärkta försvarsberedskapen bland annat kunnat vinnas genom att denna personal varit inkallad i tjänst under längre perioder, varjämte möjlighet föreläggat att för enbart flygträning inkalla personalen till tjänstgöring av kortare varaktighet. I senare fallet har inkallelse kunnat ske med hänsyn till för berörd personal lämplig tid. Förfaringssättet har inneburit ett för staten billigt och för den berörda personalen smidigt sätt att bibehålla önskvärd flygskicklighet.

Här nämnd utväg att vidmakthålla reservpersonalens liksom de värnpliktiga flygförarnas flygskicklighet föreligger icke efter den förstärkta försvarsberedskapens upphörande.

Det är synnerligen önskvärt, att denna möjlighet även finnes intill den tidpunkt då stamflygförare i större utsträckning tillkommit i organisationen. Enär reservofficerare framgent icke avses som flygförare kommer denna kategori av flygande personal, liksom de värnpliktiga flygförarna, att utgå ur organisationen. Den flygutbildning som här föreslagits kommer sålunda endast att förekomma under en övergångsperiod.

Det krav på kontinuerlig träning för bibehållande av krigsdugligheten, som sålunda angivits för flygande personal, föreligger även beträffande viss personal avsedd för jaktförbandens i luften ledande från marken (stridsledarpersonal). Enär taktiken och stridsledningstekniken snabbt utvecklas, måste stridsledarpersonalen för att bibehållas i erforderlig rutin erhålla regelbundet återkommande, korta övningar. Dylika kunna ordnas för aktiv personal men för övrig personal endast med långa mellanrum. Enär ett flertal stridsledare utgöres av reservofficerare, vilka framgent efterhand sluta sina befattningar som flygförare, är det även vad denna personal beträffar synnerligen önskvärt med möjligheten att efter frivilligt åtagande kunna inkalla personalen till kortare, i möjligaste mån regelbundet återkommande övningar.

Kostnaderna för avlöningar m. m. till ifrågavarande personal uppskattades till omkring 60 000 kronor och beräknades, liksom kostnaderna för drivmedel, underhåll m. m., kunna rymmas inom de för innevarande budgetår för respektive ändamål anvisade anslagen.

Genom beslut den 26 april 1946 fann Kungl. Maj:t emellertid framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

De av chefen för flygvapnet och flygförvaltningen anförda skälen för anordnande av frivillig tjänstgöring vid flygvapnet för reservpersonal och värnpliktiga flygförare synas mig bärande, och jag har därför — då nu tillfälle föreligger att underställa frågan riksdagens prövning — intet att erinra mot att sådan tjänstgöring försöksvis anordnas i ungefär den omfattning, som av myndigheterna föreslagits. I enlighet härmed beräknar jag för frivillig tjänstgöring en flygtid av 1 500 timmar. Jag förutsätter dock, att endast sådan personal tages i anspråk, som avses skola vara krigsplacerad såsom flygförare eller stridsledare.

Departementets
chefen.

Då jag icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot flygförvaltningens anslagsberäkning, uppskattar jag medelsbehovet, vid oförändrad anslagsuppställning, till 2 925 000 kronor. Enligt de grunder, som i det föregående angivits, böra emellertid samtliga kostnader av expensnatur bestridas från expensanslag. I enlighet härmed har jag i det föregående för utgifter, som flygförvaltningen förutsatt skola bestridas från förevarande anslag, beräknat under anslaget Telefon m. m. 100 000 kronor och under anslaget Övriga expenser m. m. 10 000 kronor. Å andra sidan böra under förevarande anslag upptagas dels det belopp av 50 000 kronor, som enligt flygförvaltningens beräkningar bör överföras från anslaget Undervisningsmateriel m. m., dels ock ett belopp av 21 000 kronor, motsvarande beräknade kostnader för belöningar för skjutskicklighet. Dessa kostnader bestridas för närvarande från anslaget Vapen och ammunition m. m.

Medelsbehovet under anslaget skulle alltså med angivna utgångspunkter utgöra (2 925 000 — 100 000 — 10 000 + 50 000 + 21 000 =) i avrundat tal 2 880 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 20 000 kronor och är helt beroende av den ändrade anslagsuppställningen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 880 000 kronor.

[118.] 100. **Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 156)	kronor 20 000
« 1947/48 (departementschefens förslag)	» 18 000

Flygförvaltningen har för nästa budgetår, under vilket hundbevakningsorganisationen beräknats vara fullt utbyggd, angivit flygvapnets behov av hundar till 215, varav 121 stamhundar och 94 privatägda hundar. Efter samråd med arméförvaltningens intendenturavdelning har flygförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag — med undantag för veterinärvårdskostnader — i överensstämmelse med de grunder som tillämpats för arméns motsvarande anslag. Veterinärvårdskostnaderna ha däremot beräknats bli högre vid flygvapnet, beroende på att flygvapnet saknar fast anställda veterinärer. Flygförvaltningen har i anslutning till det anförda angivit medelsbehovet till 18 700 kronor, varav 11 200 kronor belöpa på hundgårdar och återstoden på nyanskaffning av hundar.

*Departements-
chefen.*

Mot flygförvaltningens anslagsberäkning har jag intet annat att erinra än att anslagsbeloppet synes kunna avrundas nedåt till 18 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 2 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 18 000 kronor.

Flygmateriel m. m.

Under denna rubrik äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda tio reservationsanslag, nämligen två anslag för anskaffning av flygmateriel jämte prisstegringar å sådan anskaffning, ett anslag för drift och underhåll av flygmateriel, ett anslag för anskaffning och underhåll av vapen och ammunition m. m. (delvis av engångskaraktär), tre anslag för vissa andra engångsanskaffningar (mobiliseringsammuniton, motorfordon och motorbåtar samt eldsläckningsmateriel) och slutligen tre anslag för underhåll, drift och ersättningsanskaffning av viss materiel (motorfordon och motorbåtar, motorvältar för flygfälten m. m. samt snöröjningsmateriel).

För nästa budgetår torde i enlighet med de grunder, som tillämpats för de övriga försvarsgrenarna, samtliga kostnader för anskaffning av materiel av teknisk natur — flygmateriel, ammunition, motorfordon o. s. v. — böra upptagas under ett anslag, benämnt Anskaffning av flygmateriel m. m. Medel för täckande av prisstegringar å materielanskaffning inom ramen för 1942 års försvarsbeslut böra dock anvisas under särskilt anslag. Även samtliga underhållskostnader böra samlas under ett anslag. Detta bör avses jämväl för bestridande av kostnader för drivmedel såväl för flygmaterielen som för motorfordon, motorvältar och snöröjningsmateriel m. m. Anslaget torde böra benämnas Drift och underhåll av flygmateriel m. m. Slutligen bör i anslutning till sistnämnda anslag uppföras ett särskilt anslag till bestridande av kostnader vid flygvapnets drivmedelsförråd m. m., benämnt Drivmedelsförråd m. m.

[119.] 101. **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m., reservationsanslag.** Detta anslag bör i enlighet med vad nyss anförts avses för anskaffning för flygvapnet av all slags materiel av teknisk natur. Under detsamma böra beräknas medel för sådan materielanskaffning, för vilken kostnaderna enligt nu gällande anslagsprinciper bestridas från följande, delvis även för andra ändamål avsedda anslag:

Anskaffning av flygmateriel (statsliggaren s. 157)	kronor	111 500 000
Vapen och ammunition m. m. (statsliggaren s. 158).....	»	10 000 000
Motorfordon och motorbåtar (statsliggaren s. 159)	»	2 280 000
Engångsanskaffning av motorfordon och motorbåtar (statsliggaren s. 160)	»	235 000
Motorvältar för flygfälten m. m. (statsliggaren s. 160) ..	»	105 000
Eldsläckningsmateriel (statsliggaren s. 161)	»	140 000
Snöröjningsmateriel (statsliggaren s. 161).....	»	775 000

Denna anslagsfråga är av den natur, att en fullständig redogörelse för densamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som i vanlig ordning komma att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

Innan jag ingår på frågan om medelsanvisningen för nästa budgetår vill

jag beröra vissa organisatoriska frågor, som delvis äga samband med flygmaterielanskaffningen.

Flygförvaltningen har efter direktiv av chefen för flygvapnet för nästa budgetår räknat med i stort sett följande förändringar med avseende å flygvapnets organisation:

a) Två jaktflottiljer tillkomma genom omorganisation av två lätta bombflottiljer (F 4 och F 12). En ifrågasatt omorganisation av en spaningsflottilj (F 11) till jaktflottilj göres beroende av flygmaterielläget.

b) Av de sålunda föreslagna organisationsändringarna föranledd omläggning av flygeskadrarnas ständiga indelning och av eskaderchefernas freds-uppgifter genomföres.

c) Manskapskategorien stamflygförare, vilken införts från och med innevarande budgetår, utvidgas.

d) Antalet långtjänstbefattningar för teknisk tjänst ökas och befattningshavarna erhålla civilmilitär ställning.

e) Den kontraktsanställda civila personal, som under flygvapnets uppbyggnadsperiod anstälts som ersättare för underofficerare, minskas.

f) Fototjänsten omorganiseras, varigenom antalet befattningshavare kan minskas.

Flygförvaltningen har vidare räknat med en utbyggnad av den inom flygvapnet organiserade räddningstjänsten.

Medelsbehovet för nästa budgetår har av flygförvaltningen, såvitt avser ändamål, som enligt nu gällande anslagsuppställning tillgodoses med anslaget till anskaffning av flygmateriel, beräknats till 130 795 000 kronor. Anslagsberäkningen har verkstälts på det sätt, att till det i 1942 års försvarsbeslut beräknade anslagsbeloppet, 109 300 000 kronor, lagts *dels* beräknade merkostnader för den av 1944 års riksdag beslutade sjunde jaktflottiljen och den av 1943 års riksdag beslutade flygväderlekstjänsten, 4 520 000 respektive 8 000 kronor, *dels* till 1 600 000 kronor beräknade kostnader för avlöningar till viss icke-ordinarie personal, vilka i försvarsbeslutets kostnadskalkyler beräknats under flygvapnets avlöningsanslag, *dels ock* merkostnader på grund av prisstegring efter den 1 juli 1941, uppskattade till 15 367 000 kronor.

Av det äskade beloppet hänföra sig 5 000 000 kronor till anskaffning av räddningsflygplan jämte utrustning. I runt tal 6 200 000 kronor ha upp-tagits för ombyggnad och modernisering av vissa äldre flygplan. Till forskning och försök har beräknats ett belopp av 9 000 000 kronor. Bland de övriga utgiftsposterna i flygförvaltningens förslag kunna vidare särskilt framhållas ett belopp av 816 000 kronor till anskaffning av snöröjningsmateriel och 2 000 000 kronor till avlöningskostnader.

Under en följd av år ha under anslag till anskaffning av flygmateriel anvisats medel för utbildning av lärlingar. Med anlitande av dessa medel har vid centrala flygverkstaden i Västerås anordnats en lärlingsskola, vid vilken utbildas arbetarpersonal, som avses för tjänstgöring vid flygflottiljernas verkstäder. Medelsanvisningen uppgår för innevarande budgetår

till 142 000 kronor. För nästa budgetår ha motsvarande kostnader beräknats till 230 000 kronor. Därutöver har ämbetsverket anmält behov av medel för omskolning av arbetare vid de centrala verkstäderna, varvid framhållits den på grund av rådande förhållanden på arbetsmarknaden stora avgången av yrkesutbildade arbetare. Medel ha vidare äskats för en i gällande kollektivavtal bestämd utbildning av lärlingar vid de centrala verkstäderna. Det sammanlagda medelsbehovet för omskolningen och sistnämnda lärlingsutbildning har beräknats till 150 000 kronor.

Återstoden av anslagsbeloppet, i runt tal 107 000 000 kronor, avses väsentligen för anskaffning av annan flygmateriel jämte utrustning.

Till bestridande av merkostnader på grund av prisstegring efter den 1 juli 1941 för den flygmaterielanskaffning, som ligger inom ramen för 1942 års försvarsbeslut, ha för budgetåren 1945/46 och 1946/47 anvisats tillhoppa 50 000 000 kronor.

Flygförvaltningen har nu anfört, att slutliga beräkningar rörande de totala merkostnaderna på grund av prisstegring icke kunde föreligga förrän efter utgången av innevarande budgetår. Beräkningarna vore slutförda såvitt avsåge budgetåren 1942/45 och slutade på ett belopp av i runt tal 46 585 000 kronor. Det vore sannolikt, att av flygförvaltningen för hela femårsperioden 1942/47 tidigare beräknat belopp, 60 000 000 kronor, komme att överskridas. För budgetåret 1947/48 äskade flygförvaltningen 10 000 000 kronor. Därvid förutsattes att ämbetsverket bemyndigades använda till anslaget influtna rabattmedel, 452 577 kronor, för reglering av prisstegringskostnader.

Till ersättningsanskaffning av motorfordon och motorbåtar har flygförvaltningen under anslaget Motorfordon och motorbåtar äskat ett belopp av 300 000 kronor, varvid anförts i huvudsak följande.

Lastbilsparken hade genom utbyte av motorfordon i samband med avvecklingen av krigsmaktens övertaliga motorfordon erhållit sådan sammanställning, att ersättning på grund av förslitning beräknades bli icke erforderlig under budgetåret. Behovet av person-, paket- och sjuktransportbilar hade däremot icke i erforderlig utsträckning kunnat tillgodoses vid ovannämnda utbyte av fordon. Vid ersättningsanskaffning avsåges vid varje flottilj en person- och en paketbil tillsammans utbytas mot en hjälpbil. Anskaffning av fem hjälpbilar beräknades erforderlig för detta ändamål; fem hjälpbilar av äldre typ behövde dessutom ersättas med nya. Anskaffningskostnaden beräknades till 12 000 kronor per bil. Behov föreläge vidare av ersättningsanskaffning av två sjuktransportbilar för 15 000 kronor per bil. Ersättningsanskaffning av övriga fordonsslag beräknades icke bli erforderlig. För oförutsedda utgifter beräknades 150 000 kronor.

Flygförvaltningen har vidare under särskilt anslag äskat medel för engångsanskaffning av viss för flygfältsunderhållet erforderlig materiel, nämligen 1 släpvält, 3 traktorer med gräsklippningsaggregat och 15 konstgödselspridare. Medelsbehovet har beräknats till 99 000 kronor.

Under anslaget Snöröjningsmateriel har flygförvaltningen beräknat ett belopp av 490 000 kronor för anskaffning av 2 snöslungor och 9 bandtraktorer såsom ersättning för försliten materiel av samma slag.

Flygförvaltningen har slutligen under anslaget Vapen och ammunition m. m. beräknat ett belopp av 6 676 000 kronor för anskaffning av övningsammunition.

Det sammanlagda medelsbehovet, vid ändrad anslagsuppställning, under förevarande anslag skulle alltså enligt flygförvaltningens beräkningar utgöra (130 795 000 + 300 000 + 99 000 + 490 000 + 6 676 000 =) 138 360 000 kronor, vartill skulle komma ett anslag å 10 000 000 kronor till bestridande av merkostnader på grund av prisstegring å anskaffning av flygmateriel under femårsperioden 1942/47.

Statens sakrevision, som anmodats yttra sig rörande flygförvaltningens förslag om anvisande av medel för engångsanskaffning av materiel för flygfältsunderhållet och ersättningsanskaffning av snöröjningsmateriel, har förklarat sig icke ha något att erinra mot den av flygförvaltningen föreslagna anskaffningen.

*Departementis-
chefen.*

Den av chefen för flygvapnet och flygförvaltningen föreslagna omorganisationen av vissa flygflottiljer innebär, att antalet jaktflottiljer skulle ökas från sju till tio, medan bombflottiljernas antal skulle nedgå från sex till fyra och antalet spaningsflottiljer minskas från tre till två. Då det med hänsyn till krigserfarenheterna synes angeläget, att det svenska jaktförsvaret förstärkes, tillstyrker jag förslaget, vilket lämnats utan erinran av såväl överbefälhavaren som 1945 års försvarskommitté. Omorganisationen torde bära genomföras i den takt som bestämmes av medelsanvisningen och materielleveranserna. Med hänsyn bland annat till vissa leveranser från utlandet beräknas bombflottiljerna kunna redan under den närmaste tiden omorganiseras, medan däremot spaningsflottiljens omorganisation torde komma att ske något senare. Chefen för flygvapnet har bemyndigats att redan under innevarande budgetår vidtaga vissa åtgärder för omskolning av personalen vid bombflottiljerna.

Enligt 1942 års försvarsbeslut skall en av flygflottiljerna, Blekinge flygflottilj (F 17), vara organiserad såsom torpedflottilj. Flottiljen avses skola inom de närmaste åren tillföras ny flygmateriel. Då vissa konstruktions- och tillverknings svårigheter uppstått med avseende å torpedframställningen, förutsätter jag, att ifrågavarande flottilj i den mån så befinnes lämpligt må organiseras såsom bombflottilj.

De föreslagna förändringarna med avseende å flygflottiljernas organisation bära föranleda en omläggning av flygeskadrarnas ständiga indelning och eskaderchefernas fredsuppgifter. Då dessa frågor icke äro av den beskaffenhet att de påkalla beslut av riksdagen, anser jag mig icke i detta sammanhang behöva närmare ingå på desamma. Till de av flygförvaltningen berörda frågorna med avseende å flygvapnets personalorganisation torde jag få återkomma vid anmälan av frågan om flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. för nästa budgetår.

Anskaffningen av flygmateriel har under femårsperioden 1942/47 ägt rum i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställda planer, som uppgjorts med sär-

skilt beaktande av behovet av en snabb utökning och modernisering av materielen. Sedan flygvapnets för nämnda period beslutade utbyggnad nu i huvudsak fullbordats, kommer materielanskaffningen att i stort sett vara beroende av den takt, i vilken förnyelse av materielen prövas erforderlig. I den plan för anskaffning av flygmateriel, som låg till grund för kostnadsberäkningarna i 1942 års försvarsbeslut, räknade man, med beaktande av kravet på modernisering av materielen samt av dennas beräknade förslitning, med en omsättning av flygplanen i första linjen på sju år. Den snabba tekniska utvecklingen och vunna erfarenheter rörande förslitningen å vissa flygplantyper har föranlett, att förnyelsen av materielen i vissa avseenden måste ske i snabbare takt än som sålunda förutsatts. Redan i försvarsbeslutet räknade man för övrigt med en snabbare omsättning av vissa flygplantyper. I avvaktan på resultatet av 1945 års försvarskommittés utredningsarbete torde de i försvarsbeslutet uppgjorda beräkningsgrunderna böra givas fortsatt tillämpning. Detta bör dock icke utesluta, att av flygsäkerhets- eller effektivitetsskäl en kortare omsättningstid tillämpas för en del materielslag.

Flygmaterielanskaffningen måste med hänsyn till den långa genomloppstiden vid tillverkning av dylik materiel ävensom till lämpligheten av en någorlunda jämn sysselsättning inom den inhemska flygindustrien planeras på tämligen lång sikt. Beställningar å flygmateriel måste av samma skäl utläggas avsevärd tid före leveranserna. För möjliggörande härav ha 1945 och 1946 års riksdagar bemyndigat Kungl. Maj:t att inom ramen för sammanlagt 76 500 000 kronor medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel, avseende tiden efter utgången av innevarande budgetår. De beställningar, som utlagts med stöd av dessa bemyndiganden, skola delvis likvideras under nästa budgetår, och det av flygförvaltningen för nämnda budgetår anmälda medelsbehovet, tillhoppa (130 795 000 + 10 000 000 =) 140 795 000 kronor, kommer alltså att till en del utnyttjas för bestridande av dessa kostnader.

Till grund för planläggningen av materielanskaffningen för de närmaste åren ligga dels en av Kungl. Maj:t den 1 juni 1945 fastställd plan för anskaffning av flygmateriel under femårsperioden 1942/47 (materielanskaffningsplan) — innebärande vissa jämkningar i förhållande till motsvarande år 1942 fastställda plan — dels ock en av Kungl. Maj:t den 31 december 1945 fastställd plan för den fortsatta konstruktionsverksamheten beträffande flygmateriel (utvecklingsprogram för flygmaterielanskaffningen). Båda planerna ha efter fastställandet undergått vissa jämkningar i syfte att låta flygvapnet så tidigt som möjligt bli utrustat med materiel av modernaste konstruktion.

Flygförvaltningens nu föreliggande förslag beträffande flygmaterielanskaffningen innebär i huvudsak ett fullföljande av ifrågavarande två planer. Bland annat på grund av vissa leveransförskjutningar är materielanskaffningsplanen ännu icke till alla delar genomförd. Såsom framgår av 1946 års statsverksproposition har emellertid med hänsyn till inträffade leveransförseningar en snabbare anskaffning av reaktionsflygplan befunnits möjlig, och flygvapnet har härigenom under den senaste tiden tillförts ett flertal moderna jakt-

flygplan med reaktionsaggregat. Flygförvaltningen förutsätter nu, att anskaffnings- och konstruktionsverksamheten även i fortsättningen i huvudsak skall avse reaktionsdrivna plan. Häremot synes intet vara att erinra.

Av det för flygmaterielanskaffning äskade beloppet hänföra sig 5 000 000 kronor till anskaffning av räddningsflygplan jämte utrustning. Senare denna dag ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t, att förslag avlåtes till riksdagen om anskaffning av ett antal räddningsplan. Jag förutsätter, att medelsbehovet för motsvarande ändamål för nästa budgetår härigenom skall kunna nedbringas med omkring 3 500 000 kronor. Innan återstående belopp ställes till förfogande, torde genom Kungl. Maj:ts försorg böra närmare övervägas, huruvida en ytterligare förstärkning av räddningsorganisationen är erforderlig eller om andra ändamål böra äga företräde.

För ombyggnad och modernisering av vissa äldre flygplan har flygförvaltningen beräknat sammanlagt omkring 6 200 000 kronor. Genom ett nyligen med anlitande av innevarande års anslag verkställt inköp av skolflygplan från utlandet torde ifrågavarande kostnader kunna nedbringas med i runt tal 4 500 000 kronor.

Till forskning och försök har beräknats ett belopp av 9 000 000 kronor. Då det synes tveksamt, huruvida personal- och materieltillgången kommer att medgiva forsknings- och försöksverksamhet i den av flygförvaltningen förutsatta omfattningen, räknar jag med att medelsförbrukningen kommer att med åtminstone 2 000 000 kronor understiga det av flygförvaltningen beräknade beloppet.

För anskaffning av snöröjningsmateriel har flygförvaltningen äskat sammanlagt i runt tal 1 300 000 kronor. En viss effektivisering av flygvapnets snöröjningstjänst synes erforderlig för att flygning vintertid skall kunna äga rum utan störningar på grund av snöhinder å flygfälten. Jag tillstyrker därför, att medel för ifrågavarande anskaffning ställas till förfogande i föreslagna omfattning.

Då kostnaderna för lärlingsutbildning och omskolning av arbetare i huvudsak sammanhånga med flygmaterielunderhållet, torde medel för bestridande av de därmed förenade kostnaderna, av flygförvaltningen beräknade till sammanlagt 380 000 kronor, böra anvisas under anslaget Drift och underhåll av flygmateriel m. m.

I övrigt har jag icke funnit något att i huvudsak erinra mot flygförvaltningens beräkningar rörande medelsbehovet under förevarande anslag. Med de av mig angivna jämkningarna skulle medelsbehovet utgöra (138 360 000—3 500 000—4 500 000—2 000 000—380 000 =) 127 980 000 kronor, eller i avrundat tal 128 000 000 kronor.

I anslagsbeloppet ha, såsom hittills skett, inräknats medel för avlöningar till ett stort antal tjänstemän vid flygförvaltningen och vissa andra organ inom flygvapnet. Jag förutsätter, att inom ramen för anslagsbeloppet skola kunna bestridas de merkostnader, som föranledas av den allmänna löne-regleringen för statstjänstemän. Dessa merkostnader ha överslagsvis uppskattats till omkring 500 000 kronor.

I förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget Anskaffning av flygmateriel innebär förslaget en anslagshöjning med 16 500 000 kronor. Därav belöpa drygt 7 000 000 kronor på den ändrade anslagsuppställningen. Återstoden av höjningen sammanhänger i huvudsak med att det nya anslaget beräknats på grundval av nu gällande prisläge, medan innevarande års anslag beräknats på grundval av prisläget den 1 juli 1941. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning fastställa stat för anslaget.

De för femårsperioden 1942/47 anvisade anslagen till anskaffning av flygmateriel voro beräknade på grundval av prisläget den 1 juli 1941. För täckande av prisstegringen efter nämnda tidpunkt ha för budgetåren 1945/47 anvisats särskilda anslag å tillhopa 50 000 000 kronor. Flygförvaltningen har nu hemställt, att ytterligare 10 000 000 kronor måtte ställas till förfogande. Häremot har jag intet att erinra, och jag kommer att under nästa punkt framlägga förslag om anvisande av anslag för ändamålet. Jag förutsätter emellertid härvid, att eventuella ytterligare kostnader av denna art skola, i den mån å flygmaterielanslaget inflytande rabattmedel visa sig otillräckliga, bestridas från ordinarie anslag till anskaffning av flygmateriel.

Åberopande vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 128 000 000 kronor.

[120.] 102. **Flygvapnet: Prisstegringar å anskaffning av flygmateriel, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 157)	kronor 25 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 10 000 000

Under åberopande av vad jag anført under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Prisstegringar å anskaffning av flygmateriel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 10 000 000 kronor.

[121.] 103. **Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 157)	kronor 1 30 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 33 800 000

Under detta anslag böra i enlighet med vad i det föregående anförts anvisas medel för drift och underhåll av all slags teknisk materiel. De anslag, som enligt nu gällande grunder avses för dessa kostnader, äro — förutom anslaget Drift och underhåll av flygmateriel — de vid behandlingen av anslaget Anskaffning av flygmateriel m. m. omnämnda anslagen Vapen

¹ Anslaget benämnt Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel.

och ammunition m. m., Motorfordon och motorbåtar, Motorvältar för flygfälten m. m. samt Snöröjningsmateriel ävensom anslaget Undervisningsmateriel m. m. Vissa av dessa anslag avses även för andra ändamål. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår böra driftkostnaderna och underhållskostnaderna upptagas under särskilda poster, varvid förutsättes, att överföring av medel mellan dessa poster skall få ske endast efter Kungl. Maj:ts medgivande.

Flygförvaltningen har beräknat kostnaderna för drivmedel för flygplan till 7 356 565 kronor, varvid till närmare utredning anförts i huvudsak följande.

Antalet flygtimmar beräknades till 150 430.

Driften av flygvapnets flygplan hade genom numera utfärdade bestämmelser begränsats till huvudsakligen tre olika bränsletyper, nämligen flygbensin 80 (MC 36) (oetyliserad), flygbensin 100/130 (MC 55) samt flygfotogen (MC 75), vilket sistnämnda bränsle användes till de reaktionsdrivna planen.

Priserna å nämnda bränslen upptoges efter nu gällande eller senaste upphandlingspris för leverans cif svensk hamn, exklusive tull och skatt. Dessa priser uppginge till respektive 14 öre, 18 öre och 9 öre. I fråga om flygmotorolja syntes priset i likhet med innevarande år kunna beräknas till 60 öre för liter. Med utgångspunkt från den av flygningarnas omfattning givna bränsleförbrukningen och nämnda priser beräknades kostnaderna härför sålunda:

flygbensin 80	3 221 600 liter	× 14 öre = kronor	451 024
» 100/130 ..	31 022 000 »	× 18 » = »	5 583 960
flygfotogen.....	6 528 900 »	× 9 » = »	587 601
	40 772 500 liter		kronor 6 622 585
flygmotorolja	1 223 300 liter	× 60 öre = kronor	733 980
			<u>Summa kronor 7 356 565</u>

varav 7 229 065 kronor för ordinarie utbildning och 127 500 kronor för frivillig tjänstgöring.

Kostnaderna för drivmedel för annan materiel av teknisk natur, såsom motorfordon, motorvältar och snöröjningsmateriel, ha beräknats enligt följande.

Kostnaderna för drivmedel till motorfordon och motorbåtar ha beräknats till sammanlagt 1 074 000 kronor. Med erinran att Kungl. Maj:t den 15 november 1945 uppdragit åt flygförvaltningen att underkasta behovet av stammotorfordon vid flygvapnet en ingående översyn i syfte att nedbringa motorfordonsbeståndet har flygförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Chefen för flygvapnet hade med anledning härav den 5 april 1946 fastställt en provisorisk motorfordonsstat, som försöksvis skulle tillämpas tills vidare fram till hösten 1946. Enär Kungl. Maj:ts slutliga ställningstagande till flygvapnets bestånd av stammotorfordon icke kunde föreligga vid anslagsberäkningarna, hade flygförvaltningen vid beräkningarnas utförande utgått från nämnda provisoriska motorfordonsstat. Denna stat, varom samråd ägt rum med statens sakrevision, innebure, att flygvapnets bestånd av stammotorfordon begränsats till 35 omnibussar (enligt tidigare fastställd stat 46),

180 (225) lastbilar, inberäknat paket- och hjälpbilar, 72 (95) personbilar och 19 (19) motorcyklar. Chefen för flygvapnet hade föreskrivit, att i snöröjningsutrustningarna ingående lastbilar (23) vid behov skulle användas i den dagliga transporttjänsten. Med anledning därav borde medel för underhåll och drift av dessa fordon, som större delen av året komme att disponeras för sistnämnda ändamål, beräknas i detta sammanhang. Lastbilsbeståndet komme därigenom att uppgå till $(180 + 23 =) 203$.

Utöver nämnda standardmotorfordon beräknades följande specialfordon m. m. ingå i flygvapnets motorfordons- och motorbåtsbestånd under budgetåret 1947/48, nämligen 25 sjuktransportbilar, 63 tankbilar, 49 traktorer, 19 brandbilar, 18 vinschbilar, 96 radiobilar, 8 fotobussar, 44 jeepar, 34 motorbåtar, 1 torpedbärgningsbåt samt 1 772 cyklar.

På grundval av vissa i flygförvaltningens skrivelse för de olika fordonslagen angivna förbrukningssiffror har flygförvaltningen beräknat drivmedelsförbrukningen till 2 946 000 liter bensin (bentyl), 25 000 liter motorbrännolja och 38 650 liter smörjolja. Flygförvaltningen har i samråd med arméförvaltningen beräknat priserna å bensin (bentyl), motorbrännolja och smörjolja till respektive 35 öre, 15 öre och 1 krona för liter. Driftkostnaderna skulle i enlighet härmed bliva $(2\,946\,000 \times 0,35 + 25\,000 \times 0,15 + 38\,650 \times 1,00 =) 1\,073\,500$ kronor eller, i avrundat tal, 1 074 000 kronor.

För drift och underhåll av motorvältar, traktorer m. m., avsedda för flygfältens skötsel och vård, har flygförvaltningen äskat ett belopp av 105 000 kronor, varav 30 000 kronor beräknas belöpa å kostnader för drivmedel.

För drift av snöröjningsmateriel har flygförvaltningen under anslaget Snöröjningsmateriel beräknat ett belopp av 220 000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 65 000 kronor. Beträffande motiveringen för höjningen torde få hänvisas till vad som anförts vid behandlingen av anslaget Anskaffning av flygmateriel m. m.

Flygförvaltningen har beräknat kostnaderna för underhåll av flygmateriel till 23 784 000 kronor (nu 19 500 000 kronor) samt härom anfört i huvudsak följande.

Flygförvaltningen hade på grundval av numera tillgänglig statistik från vissa flygflottiljer verkställt utredning rörande kostnaderna för flygmaterielens underhåll. Av utredningen framginge, att dessa kostnader vid fullt uppsatt flygvapen beräknades uppgå till omkring 38 800 000 kronor, eller ett belopp, som — bortsett från prisstegringar och vissa avlöningskostnader — med drygt 15 750 000 kronor överstege vad som förutsatts i 1942 års försvarsbesluts kostnadskalkyler med däri med anledning av den sjunde jaktflottiljens upprättande verkställda jämkningar. Beträffande anledningen till den stora kostnadsökningen finge flygförvaltningen anföra följande. Då 1941 års försvarsutrednings beräkningar utförts, hade tillräcklig erfarenhet och statistik saknats beträffande underhållskostnaderna för den flygmateriel, som nu vore i tjänst eller avsåges tillföras flygvapnet inom de närmaste åren. Sålunda hade flygmaterielens tekniska utveckling fortskridit på ett sätt, som 1942 års försvarsutredning ej kunnat förutse, vilket vid oförändrat materielbestånd medfört mera omfattande underhållsarbeten och därmed även ökade kostnader. I avsikt att nedbringa denna avsevärda kostnadsökning hade teknisk personal från flygförvaltningen fått bedriva studier av underhållstjänsten i utlandet. Undersökningar hade igångsatts för att utröna möjligheten av att genom tillämpning av de vunna erfarenheterna åstadkomma den önskade

nedskärningen av underhållskostnaderna. Arbetet därmed vore givetvis mycket omfattande, varför några tillförlitliga resultat ej kunde framläggas förrän tidigast om något år.

På grundval av det beräknade antalet flygtimmar, 150 430, uppskattades antalet motortimmar till 174 820. Medelsbehovet för underhåll av flygmateriel beräknades med denna utgångspunkt till 23 784 000 kronor. I detta belopp inginge 1 700 000 kronor till avlöningar till vissa icke-ordinarie tjänstemän, 1 000 000 kronor för bestridande av vissa enligt specialavtal mellan flygförvaltningen och försvarsverkens civila personals förbund utgående lönetillägg till arbetare samt 1 409 000 kronor till avlöningar till kontraktsanställd civil mekanikerpersonal. Därest den civila mekanikerpersonalen ersattes av civilmilitära tekniker med avlöning från flygvapnets avlöningsanslag, bleve dock sistnämnda belopp icke erforderligt.

Såsom av det föregående framgår böra under förevarande anslag beräknas medel för underhåll av annan materiel av teknisk natur, såsom vapen, ammunition, motorfordon m. m.

Flygförvaltningen har beräknat kostnaderna för underhåll av vapen och ammunition m. m. till 2 329 000 kronor, varav 1 300 000 kronor till underhåll i egentlig mening, 629 000 kronor — efter avdrag för kostnader för belöningar för skjutskiicklighet — till målskjutningsmateriel och 400 000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Kostnaderna för underhåll av motorfordon och motorbåtar ha beräknats till 687 000 kronor. Flygförvaltningen har härvid utgått från det reducerade motorfordonsbestånd, för vilket redogörelse lämnats i det föregående.

Till underhåll av motorvärltar m. m. för flygfälten har flygförvaltningen, såsom framgår av det föregående, ansett 75 000 kronor erforderliga.

Underhållskostnaderna för snöröjningsmaterielen ha beräknats till 300 000 kronor.

Slutligen böra under anslaget beräknas medel för underhåll av undervisningsmateriel av teknisk natur. Kostnaderna härför ha av flygförvaltningen beräknats till 115 000 kronor.

Statens sakrevision har efter verkställd utredning anfört, att en enhetlig tillämpning av de grunder för anslagsberäkningen, som av flygförvaltningen angivits vid behandlingen av frågan om drift- och underhållskostnader för motorfordon och motorbåtar, borde föranleda en nedräkning av medelsbehovet för drift och underhåll av snöröjningsmateriel till 195 000 respektive 265 000 kronor.

Vad först angår kostnaderna för drivmedel har jag vid behandlingen i det föregående av flygvapnets övningsanslag godtagit flygförvaltningens beräkning av antalet flygtimmar under nästa budgetår. Då jag ej heller funnit anledning till erinran mot vare sig den på grundval härav uppskattade drivmedelsåtgången eller de av ämbetsverket beräknade drivmedelspriserna, upp-tager jag i enlighet med flygförvaltningens förslag för drivmedel för flygplan ett belopp av i avrundat tal 7 350 000 kronor.

Kostnaderna för drivmedel för annan teknisk materiel torde kunna uppskattas i enlighet med flygförvaltningens beräkningar med den av sakrevi-

sionen föreslagna jämkningen. Vad särskilt angår motorfordonen ntgår jag således från den av chefen för flygvapnet provisoriskt fastställda motorfordonsparken. Beträffande eventuella avvikelser från denna får jag hänvisa till vad jag i en motsvarande fråga anfört vid behandlingen av arméns övningsanslag.

Det sammanlagda medelsbehovet för drivmedel uppskattar jag i enlighet med det anförda till (7 350 000 + 1 074 000 + 30 000 + 195 000 =) 8 649 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 8 500 000 kronor. I likhet med vad som skett för innevarande budgetår böra bestämmelser meddelas i syfte att begränsa medelstildelningen, därest drivmedelspriserna skulle understiga de priser, varå anslagsberäkningen grundats.

Den av flygförvaltningen framlagda beräkningen rörande kostnaderna för underhåll av flygmateriel slutar på ett avsevärt högre belopp än som förutsattes vid uppgörandet av de kostnadsberäkningar, som lågo till grund för 1942 års försvarsbeslut och varå jämväl anslagsberäkningen för innevarande budgetår grundats. I förhållande till medelsanvisningen för detta budgetår har föreslagits en anslagshöjning med drygt 4 000 000 kronor. Anledningen härtill är, enligt vad flygförvaltningen anfört, att vid tiden för försvarsbeslutet tillräcklig erfarenhet saknades rörande de verkliga kostnaderna för underhåll av den nya flygmateriel, som enligt försvarsbeslutet skulle tillföras flygvapnet. Den utredning, som flygförvaltningen numera verkställt på grundval av kostnadsstatistik från vissa flygflottiljer, synes visa, att en avsevärd förstärkning av underhållsposten är erforderlig, och ådagalägger även vikten av att möjligheten att nedbringa dessa växande kostnader oavslåttligt uppmärksammas. Anslagshöjningen torde, såvitt avser nu ifrågakarande kostnader, kunna begränsas till 3 000 000 kronor, och jag beräknar alltså medelsbehovet för underhåll av flygmateriel till 22 500 000 kronor. Vid anslagsberäkningen har jag beaktat, att underhållskostnaderna torde kunna minskas avsevärt med avseende å äldre flygmateriel genom det vid behandlingen av anslaget Anskaffning av flygmateriel m. m. omnämnda inköpet av skolflygplan. I det sist angivna beloppet ha kostnaderna för avlöningar till civil mekanikerpersonal inräknats med i runt tal 1 400 000 kronor. Försvarets civilförvaltning har i sina beräkningar rörande medelsbehovet under flygvapnets avlöningsanslag förutsatt, att denna personal skulle ersättas av civilmilitära tekniker med avlöning från berörda anslag. Till denna fråga kan jag icke taga slutlig ställning förrän i samband med behandlingen av flygvapnets personalstater i övrigt. Emellertid har jag ansett mig böra preliminärt räkna med att kostnaderna för avlöningar till ifrågakarande personal komma att bestridas från avlöningsanslag. Härigenom kan belastningen å förevarande anslag beräknas nedgå med nyss angivna belopp, 1 400 000 kronor. Såsom vid behandlingen av anslaget Anskaffning av flygmateriel m. m. anförts böra emellertid under nu ifrågakarande anslag beräknas medel för lärlings- och yrkesutbildning. Mot de av flygförvaltningen härför beräknade beloppen, tillhoppa 380 000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran. Bifall till detta förslag innebär en viss av förhållandena på arbetsmarknaden betingad

utökning av verksamheten. De av den allmänna löneregleringen för stats-tjänstemän föranledda merkostnaderna kunna, såvitt avser förevarande anslag, preliminärt uppskattas till 400 000 kronor. Till underhåll av flygmateriel beräknar jag i enlighet med det anförda (22 500 000—1 400 000 + 380 000 + 400 000 =) 21 880 000 kronor.

För underhåll av den tekniska materielen i övrigt beräknar jag i enlighet med flygförvaltningens förslag med den av sakrevisionen föreslagna jämkningen (2 329 000 + 687 000 + 75 000 + 265 000 + 115 000 =) 3 471 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för underhåll skulle således utgöra (21 880 000 + 3 471 000 =) 25 351 000 kronor, eller i nedåt avrundat tal 25 300 000.

I enlighet med det anförda uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till (8 500 000 + 25 300 000 =) 33 800 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 3 800 000 kronor, varav omkring 1 850 000 kronor belöpa på överföring från andra anslag i anledning av den ändrade anslagsuppställningen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kuogl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 33 800 000 kronor.

[122.] 104. **Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m., reservationsanslag.** Såsom i det föregående anförts böra kostnaderna för flygvapnets drivmedelsförråd m. m. från och med nästa budgetår redovisas under ett särskilt anslag. Dessa kostnader upptagas för innevarande budgetår med 2 740 000 kronor under anslaget Drift och underhåll av flygmateriel.

Flygförvaltningen har beräknat kostnaderna för förrådshållning av drivmedel, såsom frakter, hyror, kvalitetsundersökningar, svinn m. m., till 2 460 000 kronor samt kostnaderna för anskaffning och underhåll av drivmedelsutredning till 272 000 kronor. Medelsbehovet under anslaget skulle således uppgå till 2 732 000 kronor.

Då kostnaderna för vissa utgiftsändamål — särskilt för svinnförluster — av flygförvaltningen synas ha beräknats väl högt, anser jag mig kunna föreslå, att anslaget begränsas till 2 500 000 kronor. Beträffande anslagets konstruktion får jag hänvisa till vad jag anför under arméns motsvarande anslag.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 500 000 kronor.

Fastigheter m. m.

Såsom i motsvarande avsnitt för armén anförts böra under förevarande rubrik uppföras två anslag: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond och Befästningars underhåll m. m.

[123.] 105. **Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 187)..... kronor 10 506 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » ¹ 11 599 000

Under hänvisning till vad jag vid behandlingen av arméns anslagsfrågor anfört under rubriken Fastigheter m. m. får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av 11 599 000 kronor.

[124.] 106. **Flygvapnet: Befästningars underhåll m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 161) ..... kronor 200 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 200 000

Anslaget för innevarande budgetår avses för underhåll av flygplanvägar och flygplanvärn ävensom för bestridande av utgifter för forskningsverksamhet för befästningar.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har *flygförvaltningen*, med hänsyn till att särskild utredning pågår rörande, bland annat, beräkning av underhållskostnader för sådana militära anläggningar, som böra underhållas enligt andra normer än de för byggnader gällande, ansett sig böra räkna med samma anslagsbelopp som för innevarande budgetår.

Då, såsom jag vid anmälan av arméns motsvarande anslag anfört, grunda Departmentens-
chefen.
ningarna för beräkning av underhållskostnaderna beträffande befästningsanläggningar för närvarande äro föremål för särskild utredning, anser jag mig för ifrågavarande ändamål böra räkna med oförändrat medelsbehov.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Befästningars underhåll m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 200 000 kronor.

Bidrag och understöd.

[125.] 107. **Flygvapnet: Understöd åt privatflyget, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 161) ..... kronor 390 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 390 000

Av innevarande budgetårs anslag avses 26 300 kronor för en försökskurs i högre segelflygutbildning. *Luftfartsstyrelsen* har i skrivelse den 31 augusti 1946, efter samråd med *chefen för flygvapnet*, för nästa budgetår äskat oförändrat anslag. Några mot nämnda försökskurs svarande utgifter ha därvid icke förutsatts. För övriga utgiftsändamål under anslaget har således föreslagits ökad medelsanvisning med 26 300 kronor. Av detta belopp hänföra

¹ Beräknat belopp.

sig 7 000 kronor till ökning av arvodena till vissa tjänstemän vid svenska aeroklubben, nämligen med 2 000 kronor för assistenten åt chefsinstruktören för glid- och segelflyg till 8 000 kronor, med 3 000 kronor till förste instruktören för glid- och segelflyget (flygdetaljen) till 10 000 kronor samt med 2 000 kronor för förste instruktören för modellflyget till 10 000 kronor. I övrigt har föreslagits höjning av posten fria flygningar för instruktörspersonal med 3 300 kronor till 35 000 kronor och posten förnyelse av materielen med 16 000 kronor till 100 000 kronor. Såsom skäl för arvodesförhöjningarna har i huvudsak anförts, att höjningarna numera syntes ofrånkomliga, därest aeroklubben i konkurrens med de ytterligare förhöjda löner, som erbjödes på den öppna arbetsmarknaden, skulle kunna förvärva och behålla tillräckligt kvalificerad instruktörspersonal.

*Departements-
chefen.*

Enligt vad jag under hand inhämtat från flygstaben ha erfarenheterna från den försökskurs i högre segelflygutbildning, som bedrivits under den gångna sommaren, givit vid handen, att en verksamhet av denna art i för flygvapnets behov erforderlig omfattning icke kan åstadkommas för rimliga kostnader. Chefen för flygvapnet har därför icke för avsikt att föreslå fortsatt högre segelflygutbildning i denna form.

De av luftfartsstyrelsen föreslagna höjningarna av arvodena till viss instruktörspersonal vill jag med hänsyn till de omständigheter, som styrelsen framhållit, icke längre motsätta mig. Då jag anser mig även i övrigt kunna tillstyrka luftfartsstyrelsens förslag, upptager jag anslaget till 390 000 kronor. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flygvapnet: Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 390 000 kronor.

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

Till denna avdelning ha i gällande riksstat sammanförts anslag *dels* för ett antal för försvaret gemensamma institutioner, såsom krigsarkivet, försvarets forskningsanstalt och försvarets socialbyrå, *dels* för vissa andra institutioner, som ansetts icke böra inordnas under försvarsgrenarna, såsom sjökarteverket och armémuseum, *dels* slutligen för ett antal för försvaret gemensamma ändamål i övrigt, såsom inskrivningsväsendet och avvecklingen av beredskapen. Flertalet anslag ha sammanförts till särskilda anslagsgrupper.

Enär inom avdelning E. Diverse redovisas flera anslag av ungefär samma karaktär som de i förevarande avdelning uppförda anslagen, har en översyn i ett sammanhang verkställt rörande samtliga hithörande anslag. Därvid har befunnits lämpligt att till förevarande avdelning överflytta ett flertal i avdelning E. redovisade anslag, varvid samtidigt vissa anslag ansetts kunna sammanföras. Även vissa under försvarsgrenarnas anslag redovisade kostnader ha ansetts böra behandlas i denna avdelning. Den närmare innebörden av förändringarna framgår av vad jag i det följande kommer att anföra under de olika anslagsgrupperna.

Sjökarteverket.

[126.] 1. Sjökarteverket: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 162)	kronor 536 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 740 000

På grundval av ett av statens organisationsnämnd framlagt förslag beslöts vid 1945 års riksdag vissa ändringar i sjökarteverkets organisation. I samband med utarbetandet av förslaget aktualiserades vissa löneregringsfrågor inom verket, vilka gjordes till föremål för särskild utredning genom en för ändamålet tillkallad sakkunnig. Denna utredning lades därefter till grund för Kungl. Maj:ts förslag till 1946 års riksdag angående medelsbehovet under sjökarteverkets avlöningsanslag för innevarande budgetår.

I motionen II:422 till 1946 års riksdag framställdes vissa förslag om ändring av sjökarteverkets arbetsuppgifter. Sålunda ifrågasattes, huruvida icke sjökarteverkets kontrollstationer borde sortera under kommerskollegium och den föreståndarna för nämnda stationer åliggande kompass- och lanternekontrollen under fartygsinspektionen samt om icke den jordmagnetiska avdelningen vid verket borde överföras till motsvarande organ vid rikets allmänna kartverk. Däremot skulle enligt motionen statsisbrytarverksamheten överföras till sjökarteverket.

Vidare hemställdes i de likalydande motionerna I:271 och II:423 till samma riksdag, att riksdagen måtte besluta, dels att föreståndarna vid sjökarteverkets kontrollstationer i Stockholm, Göteborg och Malmö måtte er-

hålla ordinarie anställning, dels ock att dessa föreståndare måtte placeras i 23 lönegraden.

I sin skrivelse den 26 juni 1946, nr 365, uttalade riksdagen i anledning av förstnämnda motion, att riksdagen utan att i sak taga ställning till lämpligheten av de ifrågasatta anordningarna ansåge de framställda förslagen innehålla spörsmål, som syntes vara förtjänta av att bli föremål för närmare utredning. Därvid syntes även böra undersökas, huruvida icke lämpligen till lotsstyrelsen borde överflyttas arbetsuppgifter, som avsåges i motionen. Riksdagen ville förorda, att utredning komme till stånd rörande nu berörda frågor.

Med anledning av vad i motionerna I: 271 och II: 423 anförts och riksdagen i övrigt inhämtat rörande löneställningen för kontrollstationsföreståndarna i Stockholm, Göteborg och Malmö ifrågasatte riksdagen i sin nyssnämnda skrivelse, om icke behovet av nämnda kontrollstationer finge anses numera vara så konstant och arbetet vid nämnda stationer innebära med hänsyn till sjöfartens säkerhet ett sådant ansvar, att en fastare anställning och måhända en något förbättrad löneställning än vad för närvarande vore fallet borde beredas dem. Riksdagen hade dock icke velat besluta någon avvikelse från Kungl. Maj:ts förslag beträffande dessa befattningshavare men ansåge, att även berörda spörsmål borde bli föremål för ytterligare övervägande. Riksdagen förutsatte, att resultatet av denna förnyade översyn skulle kunna föreläggas 1947 års riksdag.

Kungl. Maj:t har sedermera uppdragit dels åt chefen för marinen att i samråd med sjökarteverket verkställa utredning rörande de organisatoriska, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för statsisbrytarverksamhetens överförande till sjökarteverket, dels ock åt sjökarteverket att i samråd med övriga berörda myndigheter verkställa utredning rörande de övriga frågor, som avses i riksdagens skrivelse.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *styrelsen för sjökarteverket* föreslagit, att befattningen såsom redaktör måtte uppflyttas från lönegrad A 22 till lönegrad A 24. Med hänsyn härtill och till förutsedda löneklassuppflyttningar beräknade styrelsen medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till i runt tal 274 000 kronor (nu 271 000 kronor).

Av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, (nu 18 190 kronor) disponeras för innevarande budgetår 9 850 kronor till arvoden åt vissa civila mättningsförrättare. Dessa mättningsförrättare tjänstgöra vid verket under mättnings säsongen, 5 à 6 månader per år, och åtnjuta härvid enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser månadsarvoden, varierande mellan omkring 250 kronor under det första anställningsåret samt 630 kronor från och med det fjärde året. Utöver arvodena utgå under sjömätningsexpeditioner s. k. sjömätartillägg och mässpenningar. För anställning såsom civil mättningsförrättare kräves avlagd sjökaptensexamen.

Styrelsen för sjökarteverket har nu föreslagit höjning av arvoden till belopp, varierande mellan 450 kronor per månad under det första mättningsåret samt 750 kronor per månad från och med det femte mättningsåret, varvid förutsatts att dyrtidstillägg icke skulle utgå på de sålunda reglerade arvoden. Till stöd för förslaget har styrelsen anfört i huvudsak följande. Det vore förenat med betydande svårigheter att tillfredsställande rekrytera civila mättningsförrättare. Denna svårighet hade varit särskilt framträdande efter kriget till följd av den intensifierade handelssjöfarten. Framhållas kunde ock, att den under förstärkta försvarsberedskapen föreliggande möjligheten att utnyttja till flottan tvångsin kallad personal icke längre funnes. Att framdeles kunna påräkna personal med tillräckliga kvalifikationer, som vore villig att för en följd av år förbinda sig till sjömättningsverksamhet, ansåge styrelsen uteslutet, om icke avlöningsförmånerna förbättrades. Styrelsen kunde även vitsorda det betydande ansvar, som vore förenat med ifrågavarande verksamhet. En förbättring av avlöningsförmånerna ansåge styrelsen följaktligen vara av behovet påkallad. Mättningsförrättarnas nuvarande avlöningsförmåner syntes ha bestämts så att de ungefärligen skulle motsvara de förmåner, som utginge till de militära mättningsförrättarna, i allmänhet löjtnanter. Det vore emellertid ovedersägligt, att de civila mättningsförrättarna i jämförelse med övriga statstjänstemän fått vidkännas en oskäligt stor minskning i reallönen. Styrelsen erinrade om att lönen till en fänrik i lägsta löneklassen å I-ort för närvarande uppginge till 452 kronor i månaden samt nettolönen för en löjtnant under motsvarande förhållanden till 571 kronor.

Styrelsen ville för sin del föreslå, att avlöningsförmånerna till en första året deltagande mättningsförrättare bestämdes till ett belopp, som ungefär motsvarade den fänrik i lägsta löneklassen tillkommande nettolönen. Arvodet borde därför bestämmas till 450 kronor per månad i ett för allt. För andra året syntes arvodet böra ungefärligen motsvara löjtnants nettolön i lägsta löneklassen. För ettvarvt av följande år borde arvodet höjas med belopp ungefärligen motsvarande en löneklass inom löjtnants lönegrad. Bundenheten i anställningen och det förhållandet, att mättningsförrättarna avlagt sjökaptensexamen, syntes styrelsen väl motivera de föreslagna beloppen.

Styrelsen har med utgångspunkt från de föreslagna arvodesbeloppen beräknat kostnaderna för arvoden till de civila mättningsförrättarna till 16 200 kronor, innebärande en höjning med 6 350 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade beloppet.

Styrelsen för sjökarteverket har vidare för anställande mot arvode vid instrumentkontrolldetaljen inom verkets nautiska avdelning av en nautisk assistent under arvodesposten beräknat ett belopp av 9 600 kronor.

I enlighet med det anförda har styrelsen angivit medelsbehovet under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till $(18\ 190 + 6\ 350 + 9\ 600 =)$ 34 140 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal (nu 146 000 kronor) har styrelsen för sjökarteverket beräknat till 156 000 kronor. Av ökningen, 10 000 kronor, belöpa 2 560 kronor på avlöning till ett kontorsbiträde i Ex 4, avsett för redaktionen för tidskriften Underrättelser för sjöfarande. 600 kronor på ökad ersättning, enligt av Kungl. Maj:t den 16 augusti 1946 meddelat beslut, åt vikarier för kontrollstationsföre-

ståndare, 3 190 kronor på övertidsersättningar och avlöning till tillfällig arbetskraft samt återstoden på vissa automatiska kostnadsökningar. Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän (nu 37 800 kronor) har styrelsen upptagit med ett till 45 000 kronor förhöjt belopp. Ökningen har föranletts av att värnpliktig personal å sjökarteverkets fartyg numera äga åtnjuta sjöstillägg i likhet med annan militär personal. För rörligt tillägg har styrelsen beräknat ett belopp av 64 860 kronor (nu 63 010 kronor).

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har alltså av styrelsen för sjökarteverket beräknats till (274 000 + 34 140 + 156 000 + 45 000 + 64 860 =) 574 000 kronor.

Statens organisationsnämnd har uttalat tveksamhet beträffande behovet av den föreslagna assistentbefattningen vid nautiska avdelningens instrumentkontrolldetalj. Nämnden har ifrågasatt, huruvida icke denna fråga borde hänskjutas till den av riksdagen föreslagna utredningen rörande vissa organisationsproblem inom sjökarteverkets verksamhetsområde. Den av styrelsen för sjökarteverket begärda förstärkningen av biträdespersonalen med ett extra kontorsbiträde å redaktionen för tidskriften *Underrättelser för sjöfarande* har däremot tillstyrkts av organisationsnämnden.

Statskontoret har förklarat sig intet ha att erinra mot en skälig höjning av arvodena till civila mättningsförrättare. Ämbetsverket finge dock erinra, att under sjömätningsexpeditioner utbetalades — förutom arvodena — andra förmåner i form av sjömätartillägg och mässpenningar. Statskontoret ville förorda, att arvodet för mättningsförrättare under första mättningsåret fastställdes till 375 kronor för månad, att arvodet för vart och ett av de följande tre mättningsåren höjdes med 100 kronor för månad samt att arvodet därefter utginge med oförändrat belopp, 675 kronor. Efter denna reglering borde dyrtidstillägg icke utgå å arvodena.

Statskontoret ville icke motsätta sig, att instrumentkontrolldetaljen förstärktes med en nautisk assistent. Denne syntes emellertid icke böra avlönas med arvode utan i överensstämmelse med vad som förekomme vid första anställning av tjänstemän med liknande kvalifikationer hos andra verk till en början inplaceras i lönegrad Ex 15.

Förslaget om uppflyttning av redaktören till lönegrad A 24 har avstyrkts av statskontoret.

Allmänna lönenämnden har uttalat, att en höjning av arvodena till civila mättningsförrättare syntes motiverad. Denna höjning borde enligt lönenämndens mening icke ansluta sig till vissa för militära beställningshavare utgående lönebelopp utan avvägas enbart med hänsyn till mättningsförrättarnas arbetsuppgifter, tjänstgöringsförhållanden m. m. Med utgångspunkt härifrån och med beaktande av att för tjänstemän i allmänhet en betydande uppräkning av lönerna syntes komma till stånd från och med den 1 juli 1947, funne lönenämnden emellertid icke anledning till erinran mot de av styrelsen för sjökarteverket föreslagna beloppen i och för sig.

Frågan om organisationen av den statliga isbrytarverksamheten är för närvarande föremål för beredning inom handelsdepartementet. Huruvida vissa med denna verksamhet sammanhängande uppgifter böra överflyttas till sjökarteverket kan alltså icke för närvarande med säkerhet bedömas. Emellertid anser jag mig tills vidare böra räkna med att ett blivande beslut rörande isbrytarverksamheten icke kommer att påverka sjökarteverkets medelsbehov för nästa budgetår. De av riksdagen begärda utredningarna rörande sjökarteverkets arbetsuppgifter i övrigt äro av den omfattningen, att de icke kunna förväntas vara slutförda i så god tid, att därå grundade förslag kunna föreläggas 1947 års riksdag. Det torde icke heller vara möjligt att, innan ställning tagits till övriga här avsedda organisationsfrågor, fatta separat beslut rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för kontrollstationsföreståndarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Vid anslagsberäkningarna i det följande har jag i enlighet med vad sålunda anförts förutsatt, att sjökarteverkets personalorganisation och arbetsuppgifter skola vara i princip oförändrade.

Styrelsen för sjökarteverket har föreslagit, att befattningen som redaktör skulle uppflyttas från lönegrad A 22 till lönegrad A 24. För egen del får jag erinra, att den nuvarande löneställningen för redaktören fastställdes av 1946 års riksdag på grundval av den genom särskild sakkunnig verkställda utredningen rörande de vid sjökarteverket då aktuella löne regleringsfrågorna. Något skäl att nu vidtaga någon ändring beträffande denne befattningshavares lönegradsplacering anser jag icke föreligga.

I likhet med styrelsen för sjökarteverket anser jag det befogat, att arvordena till de civila mätningsförrättarna från och med nästa budgetår höjas. Med beaktande av att till ifrågakommande mätningsförrättare jämväl utgå förmåner i form av mässpenningar och sjömätartillägg räknar jag för nästa budgetår med de av statskontoret föreslagna arvodesbeloppen, varvid förutsättes, att dyrtidstillägg icke kommer att utgå.

Till förslaget om anställande vid instrumentkontrolldetaljen av en nautisk assistent kan jag i avvaktan på resultatet av de pågående utredningarna rörande sjökarteverkets arbetsuppgifter m. m. icke taga ställning. Några medel för anställande av en dylik assistent beräknar jag alltså icke för nästa budgetår.

I övrigt har jag icke funnit anledning till erinran mot den av styrelsen för sjökarteverket gjorda beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag. Med hänsyn till att anslagsposten Särskilda löne förmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän numera avses för bestridande av dylika förmåner även till värnpliktiga torde posten böra givas benämningen Särskilda löne förmåner.

I anledning av den reglerade befordringsgången bör å personalförteckningen uppföras ytterligare en kontorsbiträdesbefattning i A 4. Innehavaren av den nya befattningen beräknas emellertid vara förordnad i extra ordinarie befattning i högre lönegrad.

Anslaget beräknar jag såsom framgår av bifogade *sammanställning* till 740 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 204 000 kronor, varav i runt tal 180 000 kronor belöpa på den allmänna löneregleringen.

Åberopande det anförda och vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anført vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande på personalförteckningen för sjökarteverket av en ny befattning för kontorsbiträde i lönegrad A 4;

dels godkänna följande avlöningsstat för sjökarteverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 392 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 23 140
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 242 000
4. Särskilda löneförmåner, <i>förslagsvis</i>	» 45 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 37 860
	<hr/>
	Summa kronor 740 000

dels ock till Sjökarteverket: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 740 000 kronor.

[127.] 2. Sjökarteverket: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 163)	kronor 239 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 260 000

Styrelsen för sjökarteverket har föreslagit följande avvikelser från den för innevarande budgetår fastställda omkostnadsstaten.

Den under anslagsposten *Expenser m. m.* uppförda delposten *Övriga expenser*, nu 20 000 kronor, har föreslagits höjd med 1 000 kronor till 21 000 kronor. Av höjningen belöpa 400 kronor på kostnader för inköp av viss aktuell litteratur och 600 kronor på kostnader för ofrånkomlig förnyelse av möbler och inventarier.

Vidare har föreslagits höjning av den under anslagsposten *Publikationstryck* uppförda delposten *Tidskriften Underrättelser för sjöfarande*, nu 30 000 kronor, med 7 000 kronor till 37 000 kronor. Höjningen har motiverats med att tidskriften efter krigsslutet utgått i ökad upplaga och med större sidantal samt att tryckningskostnaderna ökat. Slutligen har den under samma anslagspost uppförda delposten *Sjökort och andra publikationer*, nu 56 000

kronor, föreslagits höjd med 12 000 kronor till 68 000 kronor. Till stöd här för har styrelsen anfört i huvudsak följande.

I de utredningar, som under de senaste åren verkställts av statens organisationsnämnd och av statskommisariern Lindbergson, hade framhållits vikten av att för enklare arbetsuppgifter icke användes mer kvalificerad personal än som vore av behovet påkallat. Sålunda hade Lindbergson framhållit, att sjökarteverket i vidgad omfattning borde för enklare arbetsuppgifter, såsom renritning och pantografering, utnyttja ritbiträden. Av utredningsmannen hade vidare understrukits angelägenheten av att ritpersonalen bereddades vidgade möjligheter att deltaga i sjökarteverkets fältarbeten, enär ett rätt fullgörande av ritarnas arbetsuppgifter krävde ingående kannedom om sjömätningsarbetet.

Styrelsen, som anslöte sig till den av Lindbergson sålunda uttalade uppfattningen, ville emellertid framhålla, att ett realiserande av ifrågavarande önskemål på det för statsverket lämpligaste sättet syntes kunna genomföras genom att tre för närvarande med lagerhållning och så kallad fyrmålning — en visserligen rutinkrävande ehuru till sin natur okvalificerad arbetsuppgift — sysselsätta ritbiträden i stället anförtroddes bland annat kopierings- och pantograferingsuppgifter. I deras ställe borde anställas — tills vidare mot arvode — dels ett lagerbiträde för handhavande av lagerhållningen, dels och två tryckeribiträden för fyrmålningen. Kostnaderna för denna personal — arvodesbeloppen syntes tills vidare böra bestämmas till omkring 325 kronor för månad och biträde — beräknades till omkring 12 000 kronor. Arvodena syntes böra utgå från anslagsposten till publikationstryck och belasta delposten Sjäkort och andra publikationer, vilken följaktligen borde uppräknas till 68 000 kronor. Denna delpost vore för innevarande budgetår grundad på en beräknad inkomst å sjökortsförsäljningen av 100 000 kronor. Styrelsen ansåge sig emellertid ha anledning antaga, att, även om den för sistförflutna budgetår redovisade inkomsten å sjökortsförsäljningen, cirka 225 000 kronor, komme att underskridas under nästkommande budgetår, inkomsterna å ifrågavarande försäljning likväl komme att uppgå till åtminstone 150 000 kronor. Den oundgängligen erforderliga förstärkningen av den egentliga ritpersonalen, som blivit en följd av rationaliserad sjömätning, snabbare utgivningstakt av nya sjökort och slutligen den ökade efterfrågan på sådana, kunde sålunda på ett för statsverket förmånligt sätt ernås genom överföring av tre ritbiträden från sjökortslagret till de olika ritningsdetaljerna utan någon höjning av avlöningsanslaget.

Enligt styrelsens förslag skulle således omkostnadsanslaget för nästa budgetår uppföras med ett belopp av (239 000 + 1 000 + 7 000 + 12 000 =) 259 000 kronor.

Styrelsens förslag om anställande av lager- och tryckeribiträden innebär med hänsyn till den planerade omläggningen av arbetsuppgifterna för ritbiträdena, att sjökarteverkets personalorganisation förstärkes med tre ritbiträden. Med hänsyn till den ökning av arbetsvolymen inom verket, som inträtt sedan statens organisationsnämnd år 1944 verkställde organisationsundersökningar vid verket, synes intet vara att däremot erinra. Då styrelsens anslagsberäkning även i övrigt synes godtagbar, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår bestämmas till i avrundat tal 260 000 kronor. Härvid har jag beaktat den ökade belastning å anslaget, som kan beräknas in-

Departementets
chefen.

träda till följd av höjningen av resetraktamentena. Anslagshöjningen utgör 21 000 kronor. Stat för anslaget bör i vanlig ordning fastställas av Kungl. Maj:t.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökartverket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av 260 000 kronor.

[128.] 3. **Sjökartverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 164)	kronor 430 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 540 000

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *styrelsen för sjökartverket* beräknat medelsbehovet under förevarande anslag på följande sätt.

Till fältarbeten till sjöss och till driftkostnader vid det magnetiska observatoriet på Lovö ha upptagits samma belopp som för innevarande budgetår, 115 000 kronor respektive 3 500 kronor.

Anslagsposten till fältarbeten på land, nu 3 000 kronor, har föreslagits skola höjas med 2 500 kronor till 5 500 kronor. Beträffande denna post har styrelsen anført följande.

Vid en geofysiker-sammankomst med representanter för de jordmagnetiska institutionerna i Sverige, Danmark, Finland och Norge, som den 18 till den 21 juni 1946 hölls i Abisko, diskuterades frågan om ett för de skandinaviska länderna gemensamt glesmaskigt magnetiskt huvudpunktnät för förbättrande av de magnetiska prognoserna. Med hänsyn till den betydelse dylika ha särskilt för sjöfarten ansågs allmänt att planen, vilken för övrigt redan börjat förverkligas i Finland, borde komma till utförande även i övriga nordiska länder. Det synes styrelsen angeläget att planen realiseras jämväl i Sverige, vilket skulle innebära magnetisk uppmätning av cirka 10 huvudpunkter inom landet samt komparationsmätningar i Köpenhamn, Tromsö samt i Sodankylä (Finland). För genomförandet härav är en förhöjning av nu anvisad delpost för fältarbeten på land erforderlig.

För rustning och underhåll m. m. har beräknats ett belopp av 286 500 kronor, innebärande en höjning i förhållande till kostnaderna för innevarande budgetår med 15 000 kronor. Beträffande denna post har styrelsen anført följande.

Styrelsen vill till en början erinra, att under tidigare år medel beräknats allenast för underhåll av ekolodmaterielen. Nya sådana lod ha anskaffats endast i samband med nya båtförvärv och med aulitande av härför anvisade medel. Ekolodmaterielen är emellertid utsatt för en jämförelsevis hård förslitning. Livslängden hos ifrågavarande instrument bör på grund av den numera stora arbetsbelastningen icke sättas högre än till femton år.

För vidmakthållande av nuvarande, för sjömätningarnas rationella bedrivande erforderliga standard å ekolodmaterielen erfordras för nästkommande budgetår en ökning av delposten med 15 000 kronor, vilket bland annat skulle möjliggöra nyersättning av ett redan år 1928 anskaffat ekolod.

Till komplettering av båtmateriel har beräknats ett belopp av 133 000 kronor, innebärande en höjning i förhållande till kostnaderna för innevarande budgetår med 96 000 kronor. Härom har styrelsen anfört följande.

Sjökarteverkets båtbestånd utgöres för närvarande av 33 mätningssmotorbåtar. Ett flertal av dessa har nått en sådan ålder, att de icke längre kunna anses vara ändamålsenliga för sjömätningsarbeten. Detta är särskilt fallet med fyra båtar, vilka borde utsträngas under nästkommande budgetår. Av dessa äro två byggda år 1880, medan de två andra äro byggda år 1882. Styrelsen finner det ofrånkomligt — icke minst av hänsyn till de opropor-tionerligt stora underhållskostnaderna — att samtliga dessa fyra båtar ersättas under kommande budgetår.

Under senare år ha för komplettering av båtmateriel årligen beräknats 37 000 kronor, vilket tidigare motsvarade kostnaden för anskaffning av en ny ekolodningsbåt per år. Under de två sistförflutna budgetåren har det emellertid visat sig omöjligt att för denna summa kunna förvärva en sådan båt. Då anskaffning av minst en ny båt per år av verksledningen ansetts ofrånkomlig, har merkostnaden, omkring 6 000 kronor, måst belasta del-posten till rustning och underhåll m. m.

Av nu erforderliga båtar är emellertid endast en avsedd för att utrustas med ekolod, medan de andra avses skola ersätta så kallade arbetsbåtar, vilka icke äro försedda med ekolod och som beräknas kunna anskaffas för 30 000 kronor per styck.

Styrelsen får därför föreslå, att medel anvisas för anskaffning av en eko-lodningsbåt och tre arbetsbåtar för en sammanlagd kostnad av (43 000 + 3 × 30 000 =) 133 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har i enlighet med det anförda beräknats till (115 000 + 3 500 + 5 500 + 286 500 + 133 000 =) 543 500 kronor.

Jag har icke funnit anledning till annan erinran mot den av styrelsen för sjökarteverket verkställda anslagsberäkningen än att jag anser anslags-beloppet kunna avrundas nedåt till 540 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 110 000 kronor, till övervägande del belöpande å vissa utgifter av engångs-natur. Plan för anslaget torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Mättnings- och rekognosceringsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 540 000 kronor.

Departements-
chefen.

[129.] 4. *Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån, förslags-anslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 164) ..... kronor 15 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 15 000

I enlighet med förslag av styrelsen för sjökarteverket förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjökarteverket: Bidrag till internationella hydrografiska byrån* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 15 000 kronor.

[130.] 5. **Sjökarteverket: Engångsanskaffning av vissa radionavigatoriska hjälpmedel, reservationsanslag.** I den för budgetåret 1945/46 fastställda planen för sjökarteverkets anslag till mättnings- och rekognosceringsverksamhet fanns upptaget ett belopp av 26 000 kronor för anskaffning av viss utrustning för radiopejling, för vilket ändamål tidigare anvisats tillhopa 45 000 kronor. Några medel för motsvarande ändamål ha icke anvisats för innevarande budgetår. Anledningen härtill är att sjökarteverkets ledning uppmärksammat en under kriget uppfunnen metod för Ortsbestämning ur sikte av land, den s. k. ekoradiometoden, vilken ansetts ha vissa företräden framför den hittills försöksvis använda radiopejlmetoden. Vid anmälan av denna fråga i propositionen 1946:120 (s. 285) anförde jag, att det syntes välbetänkt att, som styrelsen för sjökarteverket förutsatt, anskaffning av radiopejlmateriel tills vidare icke ägde rum och att för sådan anskaffning anvisade medel vid behov disponerades för anskaffning av och försök med ekoradiomateriel. Jag förutsatte emellertid, att redan anskaffad radiopejlmateriel i görligaste mån utnyttjades.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *styrelsen för sjökarteverket* anført, att verket under det senaste året med uppmärksamhet följt utvecklingen på hithörande område. Efter medgivande av Kungl. Maj:t hade sålunda chefen för verkets sjömättningsavdelning, kommandörkaptenen F. Melcher jämte laboratorn vid försvarets forskningsanstalt, civilingenjören H. Larsson i England studerat olika radionavigatoriska uppfinningar. På grundval av en av Melcher och Larsson utarbetad berättelse hade styrelsen kunnat bilda sig en uppfattning om den för sjömätning lämpligaste radionavigeringsmetoden och ville för sin del förorda, att medel för inköp av en s. k. Decca-anläggning jämte en ekoradioanläggning anvisades för budgetåret 1947/48. De med sådant inköp förenade kostnaderna beräknade styrelsen till 500 000 kronor. Styrelsen har i denna fråga vidare anført i huvudsak följande.

Den i det föregående berörda ekoradiometoden hade under det sista året alltmör fulländats och medgäve avståndsbestämning med en noggrannhet av omkring ± 15 à 20 m. Ekoradiometoden byggde emellertid på mycket korta våglängder, 3–10 cm, varigenom räckvidden begränsades till horisonten. Vid hög och brant kust erhöles visserligen en räckvidd på 40–50 sjömil men i allmänhet begränsades räckvidden till 20–30 sjömil beroende på kustens utseende. För den av sjökarteverket planerade djuplodningen av Östersjön vore ekoradiometoden således icke tjänlig. Rörande den av Melcher och Larsson förordade Decca-metoden hade styrelsen ur förenämnda reseberättelse inhämtat bland annat följande. Deccasystemet utmärkte sig för mycket stor precision. Med nu använda standardmottagare vore det möjligt att inom 80 km från stationerna uppnå en noggrannhet av ± 7 m. Med användande av för sjömätning specialbyggda sjömättningsmottagare medgäves en positionsbestämning av ± 4 m. Vid en sändareffekt

på cirka 600 watt erhöles en säker räckvidd på 320 km, på vilket avstånd noggrannheten kunde uppskattas till ± 50 m. Hela Östersjön och Bottenviken kunde således inmätas genom förflyttning av sändarstationerna till sex olika områden.

En framträdande fördel hos Deccasystemet vore lättheten att avläsa mätarna. Specialutbildad personal vore sålunda icke erforderlig. Ett stort antal mottagare kunde utan inbördes störningar användas samtidigt, till exempel i småbåtar, vilket underlättade intensifieringen i mättningsarbetet. Beräkningen av hyperbelsystemet krävde i gengäld stor omsorg och måste givetvis utföras av specialutbildad personal. Då detta arbete emellertid med fördel kunde utföras under vintermånaderna, komme det icke att inkräkta på den värdefulla mätperioden under sommaren.

Med hänsyn till att handelssjöfarten inom en mycket snar framtid allmänt komme att utnyttja radionavigatoriska hjälpmedel, som möjliggjorde en betydligt noggrannare positionsbestämning än den, på vilken våra sjökort grundade sig, särskilt på större avstånd från land, funne styrelsen det vara ett trängande behov, att sjökarteverket redan under budgetåret 1947/48 erhöles möjlighet att dels utöva erforderlig precisionskontroll av redan inställda mätningar, dels utföra nymätningar med sådan exakthet som den moderna tekniken möjliggjorde och som med hänsyn till sjöfartssäkerheten vore påkallad. Styrelsen ville slutligen framhålla, att den noggrannhet, som ernåddes medelst Decca-metoden, vore av sådan storleksordning, att en ännu större exakthet — om sådan över huvud vore möjlig att uppnå — icke skulle kunna återgivas i gängse kartskalor, varför något anstånd i avbidan på ytterligare rön på det radionavigatoriska området icke vore påkallat. Det kunde i detta sammanhang erinras om att danska staten redan inköpt en Decca-anläggning.

Under nu rådande förhållanden vore det förenat med stora svårigheter att beräkna kostnaderna för inköp av en Decca-anläggning. Stora prisfluktuationer kunde inträffa före nästkommande budgetår, och det syntes icke vara möjligt att från vederbörande leverantör erhålla bindande offerter om framtida leverans. Det engelska bolaget The Decca Navigator Company Limited hade emellertid i samband med förenämnda studiebesök i England uppgjort en kalkyl rörande anskaffningskostnaderna enligt nuvarande prisläge för en transportabel anläggning om tre stationer med två mottagningsapparater. Den av bolaget uppgivna kostnaden härför, 25 700 engelska pund — omräknat till svenskt mynt efter nu gällande kurs 372 650 kronor — innefattade icke transport- och tullavgifter, förslagsvis beräknade till 40 000 kronor, samt ej heller monteringskostnader, vilka kunde uppskattas till omkring 3 000 kronor, eller således tillhoppa omkring 43 000 kronor. För stationernas anordnande erfordrades även tre mindre trähus av enkel konstruktion, vilka beräknades draga en kostnad av $(3 \times 3\,500 =)$ 10 500 kronor. Ehuru som nämnts det vore förenat med svårigheter att för närvarande kostnadsberäkna det föreslagna inköpet av en Decca-anläggning, ansåge sig styrelsen efter samråd med expertis inom försvarets forskningsanstalt ha anledning antaga, att kostnaderna för förvärvet icke skulle överstiga 440 000 kronor.

Underhållskostnaderna för ifrågavarande anläggning kunde för nästkommande budgetår bestridas av till sjökarteverkets förfogande stående medel (under budgetåren 1944/46 uppkomna besparingar, 26 000 kronor, å anvisade medel för anskaffning av viss utrustning för radiopejling).

För ett effektivt utnyttjande av den till inköp föreslagna Decca-anläggningen krävdes emellertid, att sjökarteverket ägde tillgång jämväl till en ekoradioanläggning (Radaranläggning). Inom en nära framtid komme icke

blott marinens utan även en stor del av handelsflottans fartyg att vara utrustade med ekoradioanläggning för navigering. Det vore därför nödvändigt att sjökorten kompletterades så att de gäve upplysning om var landreflexer vore att vänta, och underlaget härför kunde icke erhållas med mindre sjökarteverket tillfördes en ekoradioanläggning. Det borde nämligen ankomma på verket att söka utmärka vilka delar av karttopografien, som borde redovisas å sjökorten, för att vid angöring i osiktbart väder underlätta identifieringen av den bild av kusten, som återgäves av ekoradiomottagaren. Kostnaderna för inköp av en ekoradioanläggning uppskattade styrelsen till 60 000 kronor, varför sammanlagda kostnaden för anskaffning av radionavigatoriska hjälpmedel beräknades till (440 000 + 60 000 =) 500 000 kronor.

Styrelsens för sjökarteverket förevarande förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga hörda myndigheter. *Marinförvaltningen* har beträffande ekoradioanläggningen uttalat, att ämbetsverket ansåge det nödvändigt, att anläggningen snarast anskaffades. Allteftersom flottans fartyg utrustades med ekoradio, komme det att bli ett krav från marinens sida att disponera sjökort med upplysningar om ekoradios användbarhet mot olika kuststräckor. Vad anginge Decca-anläggningen ansåge marinförvaltningen de av verksstyrelsen framförda synpunkterna riktiga, varför ämbetsverket anslöte sig till styrelsens uppfattning att anstånd med anskaffningen i avbidan på ytterligare rön på det radionavigatoriska området icke vore påkallat. *Flygförvaltningen* har för sin del uttalat, att Decca-metoden syntes vara synnerligen lämplig för ifrågavarande ändamål. Det vore enligt flygförvaltningen troligt, att metoden komme att få användning även vid flygnavigering, varför det vore av stort intresse att praktiska prov med metoden komme till utförande i Sverige.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till de stora fördelar för sjömättningsarbetet som det uppenbarligen skulle innebära, om sjökarteverket hade tillgång till en s. k. Decca-anläggning jämte en för densammans effektiva utnyttjande erforderlig ekoradioanläggning, har jag ansett mig böra tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas erforderliga medel för anskaffning av sådana anläggningar. Mot den av verksstyrelsen gjorda beräkningen av kostnaderna härför, tillhoppa 500 000 kronor, har jag icke funnit anledning till erinran. Då de ifrågavarande kostnaderna äro av engångsnatur, föreslår jag att för ändamålet anvisas ett särskilt reservationsanslag, benämnt Sjäkartverket: Engångsanskaffning av vissa radionavigatoriska hjälpmedel. Såsom styrelsen förutsatt böra uppkomna besparingar å de för budgetåren 1944/46 anvisade medlen för anskaffning av viss utrustning för radiopejling få utnyttjas för bestridande under nästa budgetår av uppkommande kostnader för underhåll av de nya anläggningarna.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjäkartverket: Engångsanskaffning av vissa radionavigatoriska hjälpmedel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 500 000 kronor.

Krigsarkivet.

[131.] 6. Krigsarkivet: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 164)	kronor	90 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	132 000

Enligt den för krigsarkivet fastställda personalförteckningen är befattningen såsom krigsarkivarie upptagen i lönegrad A 29. Löneställningen beslöts av 1942 års riksdag i enlighet med förslag av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga.

Frågan om förhöjd löneställning för krigsarkivarien upptogs därefter av denne till behandling i en i skrivelse den 12 maj 1944 intagen utredning rörande krigsarkivets personalbehov, vilken utredning i vissa andra delar lades till grund för beslut av 1945 års riksdag. I berörda utredning uttalades bland annat, att krigsarkivet, efter det tjänsteförteckningssakkunniga avgivit sitt förslag, även fått övertaga arkivvården för bland annat marinen och de centrala förvaltningsmyndigheterna och sålunda blivit arkivmyndighet för försvaret i dess helhet. Både i kvalitativt och kvantitativt hänseende hade krigsarkivariebefattningen väsentligt förändrats. Med hänsyn till föreliggande omständigheter vore placeringen i A 29 att anse som för låg. Såväl de båda arkivråden i riksarkivet som chefen för utrikesdepartementets relativt obetydliga arkiv vore hänfödda till A 30. Då dessa tjänstemän vore byråchefer och icke kunde sägas intaga en så självständig och ansvarsfull ställning som krigsarkivarien, föreläge skäl för att placera krigsarkivariebefattningen i lönegraden B 1. Med hänsyn till att krigsarkivet först några år senare beräknades nå sin fulla utbyggnad, ansåge sig krigsarkivarien emellertid böra begränsa sig till att föreslå, att befattningen från och med budgetåret 1945/46 hänfördes till A 30.

Vid anmälan av denna fråga i 1945 års statsverksproposition anförde min företrädare i ämbetet, att han med hänsyn till den återhållsamhet som måste iakttagas för det dåvarande ansåge sig icke kunna tillstyrka den föreslagna löneregleringen för krigsarkivarien.

• *Krigsarkivarien* har nu framhållit, att skäl icke syntes vara för handen att längre uppskjuta den föreslagna löneregleringen, samt hemställt, att krigsarkivariebefattningen från och med budgetåret 1947/48 måtte hänföras till A 30.

I den för krigsarkivet gällande personalförteckningen finnas upptagna två expeditionsvaktsbefattningar, den ena i A 6 och den andra i A 5. I en till förteckningen fogad not har föreskrivits, att befattningen såsom expeditionsvakt i A 6 icke må tillsättas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Krigsarkivarien har nu föreslagit, att nyssnämnda föreskrift måtte upphävas och att i stället en föreskrift av motsvarande innehåll måtte meddelas beträffande befattningen i A 5. Till stöd härför har krigsarkivarien anført,

att en placering av expeditionsvakten vid krigsarkivet i A 5 syntes vara för låg med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter som åläge denne.

Med beaktande av vad sålunda föreslagits har krigsarkivarien beräknat medelsbehovet under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till 29 000 kronor (nu 28 300 kronor). Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har krigsarkivarien beräknat till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 34 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har föreslagits skola höjas från 39 800 kronor till 40 750 kronor, huvudsakligen för mötande av vissa automatiska kostnadsökningar. Vad beträffar anslagsposten till rörligt tillägg har densamma föreslagits skola vid bifall till krigsarkivariens förenämnda förslag höjas från 15 300 kronor till 15 550 kronor. I fråga om de i avlöningsstaten såsom särskilda uppbörsmedel upptagna pensionsmedlen har icke ifrågasatts någon ändring i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade beloppet, 27 400 kronor.

Krigsarkivarien har således beräknat det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag till $(29\,000 + 34\,000 + 40\,750 + 15\,550 - 27\,400 =)$ 91 900 kronor.

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt krigsarkivariens förenämnda förslag. I fråga om krigsarkivariens löneställning har civilförvaltningen erinrat, att såväl ämbetsverket som statskontoret, riksarkivet, chefen för försvarsstaben och allmänna lönenämnden tidigare tillstyrkt krigsarkivariens år 1944 framlagda förslag om uppflyttning av krigsarkivariebefattningen i lönegrad A 30.

Departements-
chefen.

Den nu ånyo begärda uppflyttningen av krigsarkivarien i lönegrad A 30, vilken tidigare tillstyrkts av samtliga hörda myndigheter, anser jag böra komma till stånd från och med budgetåret 1947/48. Jämväl i övrigt finner jag mig kunna biträda krigsarkivariens förevarande förslag. Härav följer bland annat, att den i personalförteckningen uppförda expeditionsvaktsbefattningen i A 6 bör få tillsättas från och med nämnda budgetår och att i stället expeditionsvaktsbefattningen i A 5 hålles vakant.

Anslaget beräknar jag på sätt framgår av bifogade *sammanställning* till 132 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 42 000 kronor, varav belöpa å regleringen av befordringsgången för viss personal 640 kronor och å den allmänna löneregleringen i runt tal 40 000 kronor.

Åberopande det anförda och vad chefen för finansdepartementet anført i det föregående vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande å personalförteckningen för krigsarkivet av 1 krigsarkivarie i lönegrad A 30 i stället för 1 krigsarkivarie i lönegrad A 29;

dels fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	41 700
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, förslagsvis	»	47 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	64 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	9 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>162 500</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor	30 500
	<u>Nettoutgift kronor</u>	<u>132 000</u>

dels ock till Krigsarkivet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 132 000 kronor.

[132.] 7. **Krigsarkivet: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 165)	kronor	30 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	38 000

Krigsarkivarien har föreslagit höjning av anslagsposten till reseersättningar med 300 kronor till 900 kronor. Erfarenheten hade nämligen visat, att det vore nödvändigt att företaga tätare inspektioner av myndigheternas arkiv. Det borde beaktas, att krigsarkivet numera blivit arkivmyndighet för hela försvaret och att detta medfört ökad inspektionsverksamhet. Vad angår anslagsposten till expenser (nu 29 050 kronor) har krigsarkivarien beräknat kostnaderna för uppvärmning av krigsarkivets nya ämbetsbyggnad och bergskyddsrum till 20 000 kronor, varvid förutsatts, att ämbetsbyggnaden, som nu är under uppförande, skulle kunna tagas i bruk omkring den 1 juli 1947. Kostnaderna för uppvärmning av arkivtornet, jämväl under uppförande, har krigsarkivarien, under antagande att tornet komme att vara färdigt först den 1 april 1948, beräknat till 2 250 kronor. Till bränsle skulle således erfordras i runt tal 22 000 kronor. Kostnaderna för lyse ha beräknats till 1 250 kronor och för vatten till 500 kronor. Till bränsle, lyse och vatten skulle alltså erfordras sammanlagt 23 750 kronor (nu 20 750 kronor). Kostnaderna för övriga expenser (nu 8 300 kronor) ha beräknats till 12 800 kronor. Höjningen har motiverats med merkostnader på grund av den nya ämbetsbyggnaden, främst städnings- och telefonkostnader. Vid anslagsberäkningen har förutsatts anslutning av krigsarkivets telefonapparater till arméförvaltningens telefonväxel. Den sammanlagda ökningen av medelsbehovet till expenser skulle således utgöra 7 500 kronor.

Med angivna beräkningsgrunder har krigsarkivarien uppskattat det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag till (30 000 + 300 + 7 500 =) 37 800 kronor.

Försvarets civilförvaltning har icke haft något att erinra mot anslagsberäkningen.

*Departements-
chefen.*

Mot den av krigsarkivarien verkställda anslagsberäkningen synes intet vara att erinra. Anslagsbeloppet torde dock, bland annat med hänsyn till höjningen av resetraktamentena, böra avrundas till 38 000 kronor. Anslagsökningen utgör 8 000 kronor, väsentligen beroende på tillkomsten av krigsarkivets nya ämbetsbyggnad. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Såsom av det föregående framgår ha bränslekostnaderna beräknats till 22 000 kronor. Då uppvärmningen av lokalerna kommer att ske genom marinförvaltningens värmecentral, bör motsvarande belopp beräknas såsom uppborädsmedel å marinförvaltningens omkostnadsanslag.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 38 000 kronor.

[133.] 8. *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m., reservationsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 165) ..... kronor 1 900
»   1947/48 (departementschefens förslag)..... »   1 900

Sedan krigsarkivarien föreslagit, att anslaget för budgetåret 1947/48 måtte uppföras med oförändrat belopp, 1 900 kronor, får jag — med biträdande av förslaget — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 1 900 kronor.

[134.] 9. *Krigsarkivet: Inredning m. m. i krigsarkivets nybyggnad, reservationsanslag.* I enlighet med i propositionerna 1942: 270 och 1944: 175 framlagda förslag har riksdagen (skrivelserna 1942: 376 och 1944: 322) medgivit, att en nybyggnad för krigsarkivet finge uppföras med anlåtande av investeringsanslaget för armén till Vissa byggnadsarbeten m. m. Ifrågavarande byggnadsföretag, vilket för närvarande är under utförande, omfattar dels utförande av ämbetsbyggnad och arkivtorn och dels utförande av i berg insprängda bombsäkra arkivlokaler. Till inredning m. m. i ämbetsbyggnaden och de i berg insprängda arkivlokalerna — vilka utrymmen beräknats bli först färdigställda — har riksdagen (propositionen 1946: 2; riksdagens skrivelse 1946: 26) å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisat ett reservationsanslag av 114 000 kronor.

Krigsarkivarien har hemställt, att för bestridande av kostnaderna för inredning m. m. i arkivtornet, vilket beräknats vara färdigställt omkring den 1 april 1948, måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett reservationsanslag av 181 000 kronor, därav för arkivhyllor 133 000 kronor, för kartskåp 17 000

kronor, för elektrisk armatur, eldsläckningsapparater och möbler 10 000 kronor samt för transporter 21 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i avgivet yttrande anfört i huvudsak följande.

Enligt under hand erhållen uppgift hade krigsarkivet vid beräkningen av medelsbehovet för arkivhyllor utgått ifrån en sammanlagd hyllängd av cirka 14 000 meter och räknat med ett pris per hyllmeter av 9 kronor 50 öre. Emellertid syntes icke mer än 12 500 hyllmeter kunna inrymmas i tornet, då våningen 2 trappor vore avsedd att helt inredas med arkivskåp. Styrelsen beräknade, att kostnaden komme att uppgå till omkring 11 kronor per hyllmeter. För hyllinredningen skulle därför erfordras ett belopp av 138 000 kronor.

Kostnaderna för anskaffning av kartskåp till våningen 2 trappor hade av krigsarkivet beräknats till 17 000 kronor. Arkivet hade därvid utgått ifrån att högst 52 skåp skulle kunna beredas plats. Av dessa skulle endast 34 behöva nyanskaffas, då arkivet redan förfogade över 18 skåp. Enligt uppgift från krigsarkivet fyllde dock icke detta antal föreliggande behov av förvaringsutrymmen för arkivets kartbestånd. Styrelsen funne, att vid ett mera rationellt utnyttjande av ifrågavarande våningsyta 74 skåp kunde inrymmas och nyanskaffningen sålunda uppgå till 56 skåp. Vid en beräknad kostnad av omkring 700 kronor per skåp skulle för anskaffning av kartskåpen erfordras ett belopp av 40 000 kronor.

Mot de beräknade kostnaderna för elektrisk armatur, eldsläckningsapparater och möbler samt transporter hade styrelsen intet att erinra.

Då arkivtornet beräknas kunna färdigställas under nästa budgetår, böra medel för inredning m. m. av tornet stå till förfogande under budgetåret. Krigsarkivarien har beräknat det erforderliga medelsbehovet till 181 000 kronor. Enligt byggnadsstyrelsens kostnadsberäkningar skulle erfordras ett belopp av 209 000 kronor. För egen del föreslår jag att för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 200 000 kronor, varvid jag förutsätter, att redan befintlig utrustning i största möjliga utsträckning tages i anspråk.

Departements-
chefen.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Krigsarkivet: Inredning m. m. i krigsarkivets nybyggnad* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 200 000 kronor.

Armémuseum.

[135.] 10. **Armémuseum: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 165)	kronor 63 800
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 93 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras med 42 500 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 14 600 kronor till avlöningar till icke-ordinarie personal och 6 700 kronor till rörligt tillägg.

Gällande personalförteckning för armémuseet upptager följande befattningshavare, nämligen 1 styresman i A 27, 1 intendent i A 23, 1 rustmästare i A 13, 1 biträde för textilvärden i A 6 och 3 vaktmästare i A 5.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* beträffande förevarande anslag anfört, att styresmannen för armémuseet hemställt, *dels* att styresmannabefattningen måtte uppflyttas till lönegraden A 30, *dels* att befattningen såsom extra assistent, för närvarande förenad med arvode å 1 200 kronor för år, måtte utbytas mot en beställning i lönegrad Oa 3, *dels* att biträdet för textilvården i lönegraden A 6 måtte uppflyttas till lönegraden A 11 och en befattning för extra textilbiträde, för närvarande förenad med arvode å 3 900 kronor för år, måtte överföras på ordinarie stat i A 7, *dels* att en kanslibiträdesbefattning i Eo 7 måtte ombildas till ordinarie befattning i A 11 och att ytterligare en biträdesbefattning i Eo 4 måtte inrättas, *dels ock* att nuvarande tre vaktmästarbefattningar i A 5 måtte ombildas till befattningar för en vaktmästare, tillika finsnickare, i A 8, en vaktmästare, tillika vapenhantverkare, i A 7 och en vaktmästare, tillika snickare, i A 7 ävensom att en befattning för vaktmästare i A 5 måtte nyinrättas.

Civilförvaltningen har vidare anfört i huvudsak följande.

Över styresmannens ifrågavarande framställning hade civilförvaltningen inhämtat yttrande från chefen för armén, som tillstyrkt styresmannens förslag utom i vad avsåge inrättandet av en befattning i lönegrad Oa 3 för assistenten.

Vad först beträffade styresmannens löneställning ville det ur skilda synpunkter förefalla, som om en förbättring av densamma vore befogad. Då emellertid här ifrågavarande spörsmål icke syntes böra bedömas för sig utan prövas i samband med en allmän översyn av löneställningarna för föreståndarna för de statliga museerna, hade civilförvaltningen icke ansett sig böra i förevarande sammanhang framlägga något förslag i ämnet.

Vidkommande den extra assistenten hade arméchefen i yttrande till civilförvaltningen förklarat sig på grund av rådande brist på officerare på aktiv stat icke kunna biträda förslaget om inrättande av en befattning i lönegrad Oa 3. Arméchefen hade i stället förordat, att det nuvarande assistent-arvodet höjdes, så att befattningen kunde förväntas bliva besatt av officer på reservstat eller i reserven.

Civilförvaltningen erinrade, att ämbetsverket senast i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår tillstyrkt av styresmannen då framställt förslag om höjning av assistentarvodet till 4 200 kronor för år. Ämbetsverket finge för sin del, i anslutning till vad arméchefen anfört, förorda, att frågan löstes i enlighet därmed och räknade därför för nästa budgetår med nämnda förhöjda arvode till en extra assistent.

Då frågan om förbättrad löneställning för biträdes- och vaktpersonalen vid armémuseum syntes böra prövas i större sammanhang, hade civilförvaltningen icke ansett sig nu böra ifrågasätta någon ändring i de gällande lönegradsplaceringarna. Ämbetsverket finge emellertid förorda, att den nuvarande extra textilbiträdesbefattningen ombildades till extra ordinarie med inplacering i lönegrad Eo 6 samt att ytterligare en vaktmästarbefattning i MEo 5 inrättades.

I enlighet med det anförda har civilförvaltningen föreslagit, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal måtte höjas med 2 200 kronor till 16 800 kronor samt anslagsposten till rörligt tillägg med 300

kronor till 7 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle således för nästa budgetår enligt civilförvaltningens beräkningar uppgå till (42 500 + 16 800 + 7 000 =) 66 300 kronor.

I likhet med civilförvaltningen anser jag frågan om löneställningen för styresmannen böra prövas i samband med en allmän översyn av löneställningarna för föreståndarna för de statliga museerna. Jag är därför icke beredd att nu föreslå någon förändring beträffande styresmannens löneställning. Departements-
chefen.

Då det icke torde vara möjligt att mot ett arvode av 1 200 kronor för år erhålla kompetent person för befattningen såsom extra assistent, anser jag mig nu kunna biträda civilförvaltningens förslag om höjning av ifrågasatt arvode till 4 200 kronor.

Med skrivelse den 7 oktober 1946 har av chefen för finansdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade sakkunniga för utredning rörande löne- och anställningsvillkoren för den lägre personalen vid museer och därmed jämförliga institutioner överlämnat utredning med förslag i ämnet, vilket förslag för närvarande är föremål för prövning inom finansdepartementet. I avvaktan på slutligt ställningstagande till de av utredningen behandlade frågorna ifrågasätter jag ingen ändring beträffande lönegradsplaceringarna för den befintliga biträdes- och vaktpersonalen vid armémuseet.

Civilförvaltningens förslag om anvisande av medel för anställande av ytterligare en vaktmästare vid museet kan jag icke tillstyrka.

Med beaktande av vad här anförts beräknar jag anslaget på sätt framgår av bifogade *sammanställning* till 93 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 29 200 kronor, varav i runt tal 26 000 kronor belöpa å den allmänna löne-regleringen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor 61 000
2. Avlöningar till icke ordinarie personal	» 26 800
3. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	» 5 200
	<hr/>
	Summa kronor 93 000

dels ock till Armémuseum: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av 93 000 kronor.

[136.] 11. Armémuseum: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 166).....	kronor 8 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 8 000

I skrivelse till försvarets civilförvaltning angående armémuseets medelsbehov för budgetåret 1947/48 har styresmannen för armémuseum föreslagit en höjning av förevarande anslag till 40 100 kronor och till stöd härför anfört följande.

Genom öppnandet av två nya utställningslokaler samt övertagandet av en tjänstelokal och en hall från arméförvaltningens tygavdelning måste avlöningen till städning höjas från 2 000 kronor till 2 400 kronor.

För nyuppställning av utställningsföremål avseende den personliga beväpningen och beklädnaden m. m. samt för kartor, bataljplaner m. m. från tiden 1521—1654 ävensom för vissa kompletteringsanordningar för utställningen för tiden 1654—1718 erfordras ett anslag av 30 000 kronor. Det måste anses ytterst beklagligt, om föremålen från en så viktig del av vårt folks historia som hela Vasatiden av brist på medel ej skulle kunna visas för allmänheten.

För anskaffande av vissa möbler, bland annat stolar för besökande i utställningssalarna, erfordras 2 500 kronor.

På grund av att styresmannen erhållit uppdrag att inspektera regementsmuseerna och andra kulturhistoriska samlingar vid truppförbanden bör reseanslaget (nu 300 kronor) höjas till minst 600 kronor.

Försvarets civilförvaltning har tillstyrkt höjning av posten till reseersättningar med 300 kronor och av posten till expenser (nu 9 600 kronor) med 400 kronor.

De av styresmannen till sammanlagt 32 500 kronor beräknade kostnaderna för inköp av möbler, montrar m. m. för den ifrågasatta uppställningen av museiföremål ansåge civilförvaltningen såsom varande av engångskaraktär böra bestridas från särskilt anslag å riksstaten, avseende anskaffning av möbler, skyddsmontrar m. m., vilket anslag borde erhålla reservationsanslags natur. Civilförvaltningen förutsatte, att medelsbehovet under nämnda anslag skulle kunna begränsas till 30 000 kronor.

Såvitt avser förevarande anslag har civilförvaltningen, såsom av det föregående framgår, tillstyrkt en medelsanvisning av (8 000 + 300 + 400 =) 8 700 kronor.

Departements-
chefen.

Styresmannen för armémuseum har föreslagit, att under förevarande anslag skulle beräknas medel för inköp av möbler, montrar m. m. för möjliggörande av uppställning av vissa museiföremål, huvudsakligen från 1500- och 1600-talen. Enligt vad jag under hand inhämtat förvaras dessa föremål för närvarande nedpackade på museets vind. Då det är önskvärt att föremålen skola kunna visas för allmänheten och då det nuvarande förvaringssättet omöjliggör eller försvårar tillsyn över och konservering av föremålen, vill jag förorda, att för ändamålet anvisas ett särskilt reservationsanslag, vilket torde böra benämnas Armémuseum: Engångsanskaffning av skyddsmontrar

m. m. Anslagsbeloppet synes i enlighet med civilförvaltningens förslag kunna begränsas till 30 000 kronor. Till denna anslagsfråga återkommer jag i det följande.

Vad angår det belopp, som för nästa budgetår bör anvisas under förevarande anslag, får jag erinra, att anslaget för innevarande budgetår höjdes från 4 500 kronor till 8 000 kronor. Denna höjning vidtogs bland annat för att museets mest trängande behov av ytterligare anskaffning av skyddsmontrar i någon mån skulle kunna tillgodoses. Enär jag i det föregående förordat anvisande av ett särskilt anslag för anskaffning av möbler, montrar m. m., böra de nya medelsbehov, som anmälts från museets sida, kunna bestridas inom det nuvarande omkostnadsanslagets ram. Jag förutsätter, att vid museet inflytande inträdesavgifter m. m. liksom nu skola få användas för ändamål avseende museets verksamhet.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 8 000 kronor.

[137.] 12. **Armémuseum: Samlingars konservering m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 166) ..... kronor 11 100
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 11 100

Sedan försvarets civilförvaltning föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, får jag, med biträdande av förslaget, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Samlingars konservering m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 11 100 kronor.

[138.] 13. **Armémuseum: Engångsanskaffning av skyddsmontrar m. m., reservationsanslag.** Under åberopande av vad jag i det föregående under punkt 136 anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armémuseum: Engångsanskaffning av skyddsmontrar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 30 000 kronor.

Försvarets forskningsanstalt.

[139.] 14. **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 166) ..... kronor 564 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 873 000

Försvarets forskningsanstalt har framhållit, att anstalten för att kunna forcera verksamheten varit nödsakad att med anlitande av anslaget till viss forskningsverksamhet i avsevärd omfattning utöka såväl forsknings- som

biträdespersonalen med mera tillfälligt anställda. Bristen på forskare inom landet och nödvändigheten av att avpassa den kontraktsanställda personalens förmåner i lämpligt förhållande till dem som tillkomme innehavare av befattningar hänförliga till viss löneplan hade härvid medfört vissa svårigheter att förvärva forskningspersonal. De förändringar beträffande personalorganisationen, som forskningsanstalten nu föresloge, grundade sig på under föregående budgetår gjorda erfarenheter och syftade till att eliminera en del av berörda svårigheter samt giva personalorganisationen en sådan stadga, att kontinuiteten i arbetet i möjligaste mån kunde vidmakthållas.

Såvitt avser anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har forskningsanstalten föreslagit inrättande av ytterligare en laboratorsbefattning i högst lönegrad C 5, avsedd för en kärnfysiker. Med hänsyn till vikten av att personalorganisationen erhöles sådan stadga, att kontinuiteten i arbetet kunde vidmakthållas, har forskningsanstalten vidare föreslagit, att 4 forskarbefattningar med arvoden motsvarande nettoavlöning i högst lönegrad C 5 måtte utbytas mot 4 ordinarie forskarbefattningar i högst nämnda lönegrad. En dylik förändring borde, framhåller forskningsanstalten, medföra ökade möjligheter att på ledande befattningar behålla mera kvalificerade forskare, samtidigt som vederbörandes berättigade krav på trygghet tillgodosåges.

Med beaktande av det anförda har forskningsanstalten beräknat medelsbehovet under ordinarieposten till i runt tal 194 000 kronor (nu 133 400 kronor).

Medelsbehovet under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har forskningsanstalten, under förutsättning av bifall till förslaget om utbyte av förenämnda arvodesbefattningar för forskare mot ordinarie befattningar, beräknat till i runt tal 23 000 kronor (nu 71 000 kronor).

Beträffande anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har forskningsanstalten föreslagit inrättande av ytterligare 8 befattningar för forskningsassistenter, därav 4 i lönegrad Eo 26 och 4 i lönegrad Eo 24. Till stöd för detta förslag har forskningsanstalten anfört i huvudsak följande.

En faktor av utomordentlig betydelse för att verksamheten inom en forskningsinstitution skulle kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt och giva goda resultat vore tillgången på kvalificerade vetenskapsmän och tekniker. Forskningsanstalten hade under sin hittillsvarande verksamhet haft stora svårigheter att behålla dylika forskare. En av anledningarna härtill hade varit, att vederbörande icke kunnat erbjudas de förmåner i form av bidrag till avgifter för pensionsförsäkring, varmed industrien lockade. För att forskningsanstalten skulle ha möjlighet att hävda sig i konkurrensen med industrien och läroanstalterna om de mera kvalificerade forskarna, syntes enda utvägen vara att öka antalet pensionsberättigande befattningar vid anstalten. Det syntes därvid i första hand lämpligt att inrätta ytterligare ett antal befattningar såsom forskningsassistenter.

Ifrågavarande befattningar vore för närvarande placerade i lönegraderna Eo 24 och Eo 22. Några befattningar avsedda för befattningshavare hänförliga till kategorien forskningsassistenter i högre lönegrad än nu sagts eller några ordinarie sådana finnes icke upptagna i den för innevarande budgetår gällande personalförteckningen. De nuvarande innehavarna av forskningsassistentbefattningarna kunde därför av allt att döma icke räkna med befordran inom forskningsanstalten. Frånvaron av säkra befodringsmöjligheter kunde framdeles väntas föranleda ifrågavarande befattningshavare att söka skaffa sig förmånligare anställningar på andra håll. Det syntes därför under nu rådande förhållanden bliva ytterst svårt för forskningsanstalten att vid sig binda de befattningshavare, vilka för framtiden lämpligen borde bilda stammen i personaluppsättningen.

Det syntes i de flesta fall vara tvivelaktigt, huruvida värdet av de nya impulser, som genom en livlig personalomsättning kunde tillföras arbetet inom anstalten, uppvägs de olägenheter som följde av bristande kontinuitet i arbetet. Därest forskningsanstalten skulle kunna fullfölja det forskningsarbete, som det i belysning av senaste krigserfarenheter befunnits nödvändigt att i första hand inrikta verksamheten på, framstode det såsom en trängande angelägenhet att utöka antalet fasta befattningar såsom forskningsassistenter, så att arbetet i största möjliga utsträckning kunde löpa utan de störningar, som personalombyten otvivelaktigt medförde.

Forskningsanstalten, som beräknat kostnaderna under icke-ordinarieposten för nyssnämnda åtta forskningsassistenter till i runt tal 67 000 kronor, har vidare anfört, att anstalten, därest anslaget till viss forskningsverksamhet komme att för budgetåret 1947/48 uppföras med oförändrat belopp, räknade med att avlöningskostnaderna för vissa extra tjänstemän, vilka kostnader för närvarande belastade avlöningsanslaget, kunde bestridas från förstnämnda anslag. Vid sådant förhållande syntes det tillräckligt att uppräknat ifrågavarande anslagspost till 350 000 kronor (nu 300 000 kronor).

Medelsbehovet under anslagsposten till rörligt tillägg har forskningsanstalten beräknat till 76 800 kronor (nu 63 400 kronor). De såsom särskilda uppbördsmedel redovisade inkomsterna av pensionsmedel har forskningsanstalten beräknat till oförändrat belopp, 3 800 kronor.

Forskningsanstalten har således beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till (194 000 + 23 000 + 350 000 + 76 800 - 3 800 =) 640 000 kronor.

Allmänna lönenämnden har förklarat, att lönenämnden ej funnit anledning motsätta sig förslaget om inrättande av ytterligare en laboratorbefattning i högst C 5, avsedd för en kärnfysiker.

Förslaget om omändring av fyra befattningar såsom forskare, med arvoden motsvarande högst nettoavlönning i C 5, till fyra ordinarie forskarbefattningar i högst C 5 har icke föranlett annan erinran från lönenämndens sida än att tjänstebenämningen för sistnämnda befattningar, i likhet med vad som gällde för motsvarande redan befintliga tjänster vid forskningsanstalten, borde vara laborator.

I anledning av förslaget om inrättande av ytterligare åtta befattningar för forskningsassistenter, varav fyra i Eo 26 och fyra i Eo 24, har lönenäm-

den uttalat, att forskningsanstaltens utveckling och de osäkra anställningsförhållandena för den stora gruppen arvodesavlönade forskningsassistenter syntes motivera, att antalet extra ordinarie forskningsassistenttjänster utökades samt att därvid, bland annat för beredande av erforderliga befordringsmöjligheter för den nu i Eo 22 och Eo 24 inplacerade personalen, jämväl ett antal befattningar i Eo 26 inrättades.

Departements-
chefen.

Jag är icke beredd att för närvarande tillstyrka inrättande av ytterligare ordinarie befattningar vid forskningsanstalten. Därest en befattning för kärnfysiker anses erforderlig, torde densamma böra förenas med arvode. Jag förutsätter, att medel härför komma att finnas tillgängliga under forskningsanstaltens anslag till särskild forskningsverksamhet.

Förslaget om inrättande av ytterligare extra ordinarie befattningar för forskningsassistenter finner jag mig kunna tillstyrka. Forskningsanstaltens snabba utveckling, vilken nödvändiggjort arvodesanställning av ett relativt stort antal befattningshavare med samma arbetsuppgifter som ankomma på forskningsassistenter, synes mig motivera en utökning av den extra ordinarie forskarpersonalen i föreslagen omfattning. Jag föreslår därför, att från och med nästa budgetår inrättas 8 nya befattningar för forskningsassistenter, därav 4 i Eo 26 och 4 i Eo 24.

Å personalförteckningen för forskningsanstalten torde i anledning av den reglerade befordringsgången böra uppföras 3 kontorsbiträden i A 4. Dessa befattningshavare kunna emellertid beräknas under nästa budgetår innehava förordnanden å extra ordinarie befattningar i högre lönegrad.

I övrigt ifrågasätter jag ingen ändring beträffande personalorganisationen vid forskningsanstalten.

För närvarande äro under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknade bland annat kostnaderna för de förut berörda arvodena, motsvarande högst nettoavlöning i C 5, till fyra forskare samt ett arvode å 7 584 kronor till en bataljonsläkare vid fältläkarkåren, tjänstgörande såsom assistent vid forskningsanstalten. Å sistnämnda arvode utgår fyllnad med belopp motsvarande bataljonsläkare på aktiv stat i lägsta löneklassen å ortsgrupp I tillkommande rörligt tillägg och kristilllägg, vilken fyllnad bestrides av vederbörliga till sådana tillägg anvisade medel, d. v. s. i vad densamma motsvarar rörligt tillägg av den å forskningsanstaltens avlöningsstat uppförda anslagsposten till dylikt tillägg. Nämnda arvoden synas från och med nästa budgetår i stället böra i sin helhet beräknas under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, varvid arvodet till den ifrågavarande läkaren bör bestämmas att motsvara nettoavlöningen enligt högsta ortsgrupp i 22 löneklassen, lönegraden Ca 22.

Anslaget beräknar jag såsom framgår av bifogade *sammanställning* till 873 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 309 000 kronor, varav 244 000 kronor belöpa å den allmänna löneregleringen.

Åberopande det anförda och vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anført vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande å personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt av 3 kontorsbiträden i lönegrad A 4, ytterligare 4 forskningsassistenter i lönegrad Eo 26 och 4 forskningsassistenter i lönegrad Eo 24;

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	192 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	9 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	625 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	44 900
		<hr/>
	Summa kronor	878 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	5 000
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	873 000

dels ock till Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 873 000 kronor.

[140.] 15. Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 167)	kronor	400 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	126 000

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget belöpa tillhoppa 293 000 kronor på anskaffning och underhåll av apparatur, maskiner, verktyg och inventarier samt materialier m. m. I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde dessa kostnader böra redovisas under anslag av reservationsanslags natur. Jag kommer därför i det följande att beräkna medel för ändamålet under reservationsanslaget Viss forskningsverksamhet.

Under forskningsanstaltens omkostnadsanslag skulle därefter kvarstå kostnader för sjukvård, reseersättningar m. m. och expenser. För dessa ändamål har *försvarets forskningsanstalt* för nästa budgetår räknat med en höjning av medelsanvisningen från 107 000 kronor till 126 000 kronor. Av

höjningen belöpa 1 000 kronor på sjukvård, 5 000 kronor på reseersättningar m. m. och 13 000 kronor på övriga expenser. Till stöd för förslaget i sistnämnda hänseende har forskningsanstalten anfört i huvudsak följande.

Trots att forskningsanstalten vidtagit vissa åtgärder i besparande syfte komme, såvitt nu kunde bedömas, den för innevarande budgetår anvisade delposten till övriga expenser att icke oväsentligt överskridas. De ökade kostnaderna syntes till en del kunna tillskrivas den splittrade förläggningen på ett flertal olika platser inom och utom Stockholm, dels bearbetningen av nya forskningsobjekt, vilka icke räknats med vid forskningsanstaltens tillkomst. Vid en institution av forskningsanstaltens karaktär vore det vidare vissa utgiftsändamål, som helt enkelt icke kunde avvisas, därest forskningsverksamheten skulle kunna bedrivas på ett rationellt och på längre sikt sett ekonomiskt sätt. Forskningsanstalten avsåge härvidlag i första hand kostnader för inköp av facklitteratur samt för prenumeration å in- och utländska tidskrifter rörande vetenskap och teknik. Genom att tillgodogöra sig de resultat av forskningen i andra länder, som öppet publicerades i fackpressen, kunde forskningsanstalten följa med utvecklingen och få värdefulla impulser utan alltför stora kostnader. Forskningsanstalten ansåge det som en oavvislig skyldighet att begagna alla de genvägar till att föra forskningen framåt och nå snabba resultat, som i förevarande fall erbjöde sig. Detta läte sig emellertid icke göra inom ramen för nuvarande medelsanvisning, utan att andra för verksamheten viktiga behov måste eftersättas. Företagna undersökningar angående medelsåtgången under sistlidna budgetår underströke också nödvändigheten av en väsentlig ökning av delposten till övriga expenser för budgetåret 1947/48.

Departements-
chefen.

Mot forskningsanstaltens beräkning av medelsbehovet för här avsedda ändamål har jag intet att erinra, och jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 126 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 274 000 kronor, i sin helhet beroende på överföring av vissa kostnader till anslaget Viss forskningsverksamhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt*: Omkostnader för budget-
året 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 126 000 kronor.

[141.] 16. **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 168)	kronor 3 500 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 3 850 000

I skrivelse den 9 december 1946 har *försvarets forskningsanstalt*, efter samråd med bland andra *överbefälhavaren*, framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1947/48.

Då ärendet är av den natur att närmare redogörelse för detsamma icke kan lämnas till statsrådsprotokollet, får jag beträffande detaljerna i medelsberäkningen hänvisa till handlingarna i ärendet, vilka komma att ställas till riksdagens statsutskotts förfogande. Av beräkningarna inhämtas, att kost-

naderna för forskningsverksamheten för nästa budgetår uppskattats till 4 885 000 kronor. På anförda skäl har emellertid anstalten föreslagit, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 3 500 000 kronor.

Vid behandlingen i det föregående av forskningsanstaltens omkostnadsanslag har jag förordat, att kostnaderna för anskaffning och underhåll av apparater, maskiner, verktyg och inventarier samt för materialier m. m., för vilka ändamål för innevarande budgetår under nämnda anslag anvisats 70 000 respektive 223 000 kronor, skulle i fortsättningen redovisas under anslaget Viss forskningsverksamhet. Medelsbehovet för förstnämnda ändamål har forskningsanstalten för nästa budgetår beräknat till oförändrat belopp. Däremot har anstalten föreslagit höjning av medelsanvisningen för materialier m. m. med 77 000 kronor till 300 000 kronor. Till stöd för förslaget har anstalten anfört följande.

Nettoutgifterna under anslagsposten till materialier och andra omkostnader hade under föregående budgetår uppgått till omkring 220 000 kronor. De verkliga kostnaderna för materielanskaffningen hade dock varit väsentligt större, i det att vissa materielkostnader belastat anslaget till viss forskningsverksamhet. Erfarenheten syntes följaktligen redan nu giva vid handen, att ifrågavarande anslagspost vore för lågt beräknad. Erinras finge, att densamma i forskningsnämndens förslag upptagits till ett belopp av 250 000 kronor. Dessa beräkningar hade emellertid hänfört sig till prisläget under år 1943. Sedan dess hade priserna särskilt på utländsk materiel undergått en avsevärd stegring. Huru priserna på den materiel, som erfordrades för verksamheten vid forskningsanstalten, kunde komma att ställa sig under budgetåret 1947/48 kunde icke nu bedömas med någon större grad av tillförlitlighet. Man syntes emellertid böra räkna med att knappheten på vissa råvaror och läget på arbetsmarknaden komme att medföra fortsatta jämförelsevis höga priser å utländska produkter och därjämte påverka prisnivån på inhemska varor. För att verksamheten skulle kunna bedrivas i beräknad omfattning syntes det fördenskull nödvändigt att höja anslagsposten till ett belopp av 300 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag skulle alltså utgöra (3 500 000 + 70 000 + 300 000 =) 3 870 000 kronor.

Då det är synnerligen angeläget, icke minst med hänsyn till planläggandet av försvarets organisation och behov av utrustning under de närmaste åren, att ifrågavarande forskningsverksamhet bedrivs i oförminskad omfattning, tillstyrker jag, att erforderliga medel anvisas för ändamålet. Mot den av forskningsanstalten verkställda beräkningen av detta medelsbehov, vid vilken hänsyn tagits till tillgången på forskarpersonal och möjligheterna till materielanskaffning för forskningsverksamheten, synes i huvudsak intet vara att erinra. Då jag vidare anser mig kunna godtaga forskningsanstaltens beräkning av de för närvarande under anstaltens omkostnadsanslag redovisade kostnaderna för anskaffning och underhåll av apparater, maskiner, verktyg och inventarier samt för materialier m. m., förordar jag, att under förevarande anslag för nästa budgetår anvisas ett belopp av i avrundat tal 3 850 000 kronor. I likhet med det för innevarande budgetår anvisade an-

Departements-
chefen.

slaget bör det sålunda förordade anslaget fördelas efter bestämmande av Kungl. Maj:t.

Å det för budgetåret 1943/44 anvisade reservationsanslaget D 31. Forskningsverksamhet inom sprängämnesområdet förelåg vid ingången av innevarande budgetår en reservation av i runt tal 115 000 kronor. Vid detta budgetårs utgång eventuellt kvarstående reservation torde böra tillföras förevarande anslag för att utnyttjas för de med anslaget avsedda ändamålen.

Under erinran att anslagshöjningen utgör 350 000 kronor, i huvudsak beroende på överföring av vissa kostnader från forskningsanstaltens omkostnadsanslag, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 3 850 000 kronor.

Försvarets socialbyrå.

Under rubriken Civilanställningsverksamheten m. m. ha i riksstaten för innevarande budgetår uppförts tre anslag, nämligen försvarets socialbyrås avlönings- och omkostnadsanslag samt anslaget Vissa civilanställningsåtgärder. Häri föreslås ingen annan ändring än att sistnämnda anslag inordnas bland socialbyråns anslag och att i samband därmed rubriken Civilanställningsverksamheten m. m. utgår.

[142.] 17. **Försvarets socialbyrå: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 168) ..... kronor 104 000
»   1947/48 (departementschefens förslag) ..... »   182 000

Försvarets socialbyrå organiserades från och med den 1 juli 1946 i enlighet med beslut av samma års riksdag. Beslutet innebar i huvudsak, att till förutvarande försvarets anställningsbyrå från statens arbetsmarknads-kommission överflyttades handläggningen av familjebidragsärenden och värnpliktslåneärenden m. m., i samband varmed personaluppsättningen förstärktes och byrån erhöll sin nuvarande benämning.

Gällande personalförteckning för socialbyrån upptager såsom tjänsteman å ordinarie stat 1 chef i C 6 och såsom extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20 1 förste byråsekreterare i Eo 24 och 2 byråsekreterare i Eo 21.

Utöver de i personalförteckningen uppförda befattningarna samt en för pensionerad underofficer avsedd arvodesbefattning (löneklassen UO 7) finnas följande befattningar inrättade vid byrån, nämligen 1 amanuens i Eo 18, 1 amanuens i Eo 15, 1 assistent i Eo 15, 1 kansliskrivare i Eo 11, 1 kansli-biträde i Eo 7, 1 expeditionsvakt i Eo 6, 3 kontorsbiträden i Eo 4, 1 kontorsbiträde i Ex 4 och 1 skrivbiträde i Eo 2. Enligt av Kungl. Maj:t lämnat medgivande må vidare den å byråns avlöningsstat för innevarande budgetår uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie

personal överskridas för anställande av högst 2 befattningshavare med arvode motsvarande lön och övriga förmåner, som tillkomma extra ordinarie tjänstemän i Eo 15 respektive Eo 2.

Byråns verksamhet bedrivs på två sektioner. Inom den ena sektionen — anställningssektionen — handläggas ärenden angående krigsmaktens manskapsrekrytering och civilanställningsförmåner av skilda slag åt fast eller förutvarande fast anställt manskap ävensom civilanställningsutbildning för och -placering av samma personalgrupper. Inom den andra sektionen — värnpliktshjälpssektionen — handläggas frågor rörande familjebidrag och värnpliktslån m. m. Såsom sektionschefer äro av byråns styrelse förordnade, vid anställningssektionen förste byråsekreteraren och vid värnplikts-hjälpssektionen en byråsekreterare.

Styrelsen för försvarets socialbyrå har för nästa budgetår äskat ett avlöningsanslag av 132 000 kronor. Av styrelsens framställning inhämtas i huvudsak följande.

De på byrån normalt ankommande arbetsuppgifterna hade visat sig vara så omfattande, att behov av en utökning av personalen visat sig föreligga. Byrån saknade på grund av det ringa antalet befattningshavare förutsättningar för att med önskvärd snabbhet behandla i främsta rummet familjebidragsärenden samt ärenden rörande värnpliktslån. Dessa ärenden måste med hänsyn till ekonomiska konsekvenser handläggas av väl kvalificerad personal och så skyndsamt, att allmänna och enskilda intressen i sammanhanget bleve på bästa sätt tillgodosedda. Ehuru erfarenheterna rörande omfattningen av byråns arbetsuppgifter ännu vore begränsade, kunde densamma dock belysas av, bland annat, att till byrån under tiden juli—september 1946 inkommit i runt tal 3 250 ärenden, vilka fordrat eller fordrade mer eller mindre ingående behandling. Verksamhetens omfattning kunde emellertid icke fullt tillförlitligt bedömas med utgångspunkt från erfarenheterna under nämnda tidsperiod. De arbetsuppgifter, som åvilade byrån i dess egenskap av tillsynsmyndighet enligt familjebidragsförordningen och länemyndighet enligt gällande bestämmelser om värnpliktslån, syntes kunna förutsättas bliva mera omfattande under övriga delar av året, vilket sammanhänge med att rekryteringsverksamheten i allt väsentligt måste planläggas under vinterhalvåret, att familjebidragsverksamheten nådde sin största omfattning i samband med att huvuddelen av de värnpliktiga inryckte till tjänstgöring i april samt att antalet sökande av lån från värnpliktslånefonden sannolikt kunde beräknas kulminera under april, då den ordinarie kontraktstiden utlöpte för fast anställt manskap vid armén och då de värnpliktiga, vilka genomgått kadettskolornas vinterkurser, återginge till den civila arbetsmarknaden. Vidare finge framhållas att de familjebidragsberättigades antal visat sig vara avsevärt större än som tidigare förutsatts, varav följde, att byråns arbetsuppgifter med avseende å familjebidragsärenden ökats utöver de beräknade. — Med hänsyn till berörda förhållanden funne styrelsen det vara oundgängligen erforderligt, att byråns personal något utökades.

Innan styrelsen närmare inginge på dessa personalfrågor ville styrelsen framhålla, bland annat, att styrelsen — liksom tidigare styrelsen för förutvarande försvarets anställningsbyrå — hölle före att skäl föreläge att hänföra befattningen såsom chef för byrån till lönegrad C 8.

Därest byråns chef skulle kunna få erforderlig överblick över byråns

hela verksamhet samt få tid att planlägga större uppgifter, kunde han icke själv hinna deltaga i behandlingen av alla ärenden. Det borde i detta sammanhang beaktas, att byrån vore självständigt förvaltningsorgan och att detta förhållande medförde särskilda arbetsuppgifter för dess chef. För de rutinmässiga ärendenas handläggning måste chefen därför till sitt förfogande ha två väl kvalificerade befattningshavare såsom sektionschefer, av vilka den ene dessutom med chefens för byrån befogenhet borde äga handlägga vissa slag av ärenden och vid förfall för chefen träda i dennes ställe. En av sektionscheferna borde alltså vara ställföreträdare för chefen, vilket motiverade en inplacering av denne sektionschef i Eo 26. Befattningshavaren i fråga syntes böra benämnas byrådirektör. Såsom chef för den andra sektionen borde placeras en förste byråsekreterare i Eo 24. Vid vardera sektionen borde vidare, såsom redan nu vore fallet, tjänstgöra en byråsekreterare.

Vissa ärenden rörande familjebidrag vore i viss utsträckning rutinbetonade. Att, såsom nu vore fallet, med dessa ärenden i väsentlig utsträckning sysselsätta en amanuens, d. v. s. en befattningshavare som kunde göra anspråk på beföringsmöjligheter, syntes icke motiverat. I enlighet härmed borde för byrån avses allenast en befattning för amanuens — i högst lönegrad Eo 18 — under det att den nuvarande amanuensbefattningen i Eo 15 borde utbytas mot en assistentbefattning i samma lönegrad.

Då antalet ärenden rörande familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, vore förhållandevis stort och icke syntes komma att nedgå under i vart fall de närmaste åren, borde för handläggning av dessa ärenden avses särskild befattningshavare. Byråns personalorganisation borde för ändamålet utökas med ytterligare en assistent i Eo 15. Under innevarande budgetår fullgjordes ifrågasvarande göromål av en enligt Kungl. Maj:ts förenämnda medgivande anställd befattningshavare med arvode motsvarande lön och övriga förmåner i nämnda lönegrad.

Beträffande biträdespersonalen föresloge styrelsen, att det nuvarande kontorsbiträdet i Ex 4 utbyttes mot ett kontorsbiträde i Eo 4 samt att för byrån avsåges ytterligare ett skrivbiträde i Eo 2 i utbyte mot ett enligt Kungl. Maj:ts berörda medgivande anställt skrivbiträde med arvode motsvarande lön och övriga förmåner i samma lönegrad. För att möjliggöra anställande vid behov av extra arbetskraft syntes ett belopp av i runt tal 2 800 kronor böra få disponeras.

I enlighet med det anförda har styrelsen för nästa budgetår beräknat till avlöningar till ordinarie tjänstemän 16 500 kronor (nu 14 500 kronor), till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 13 000 kronor (oförändrat belopp), till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 90 600 kronor (nu 68 000 kronor) samt till rörligt tillägg 16 200 kronor (nu 12 800 kronor). De såsom särskilda uppbördsmedel upptagna pensionsmedlen har styrelsen beräknat till 4 300 kronor (oförändrat belopp). Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt styrelsen utgöra (16 500 + 13 000 + 90 600 + 16 200—4 300 =) 132 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har ifrågasatt, huruvida icke ytterligare erfarenhet borde avvaktas, innan slutlig ställning toges till frågan om löneställningen för socialbyråns chef.

Beträffande den föreslagna befattningen för byrådirektör i Eo 26 har civilförvaltningen uttalat, bland annat, att högre lönegrad än 24 icke borde ifrågakomma samt att man enligt ämbetsverkets mening borde undvika att

göra avsteg från den, låt vara med vissa undantag, vedertagna principen att befattning för byrådirektör icke borde hänföras till lägre lönegrad än 28.

Allmänna lönenämnden har i fråga om löneställningen för socialbyråns chef uttalat, att lönenämnden, bland annat vid det förhållandet, att statsmakterna så sent som vid 1946 års riksdag tagit ställning till frågan om lönegradsplaceringen för ifrågavarande befattning och därvid beslutat dess bibehållande i lönegrad C 6, ansett sig icke nu böra biträda förslaget om tjänstens uppflyttning till C 8.

Vad anginge förslaget om inrättande av en byrådirektörsbefattning i Eo 26, finge lönenämnden erinra, att enligt vad nämnden inhämtat Kungl. Maj:t nyligen medgivit inrättande vid byrån under innevarande budgetår av en befattning med arvode motsvarande 26 lönegraden, vilkens innehavare avsetts skola tjänstgöra såsom chef å värnplikthjälpssektionen. Därest ett stadigvarande behov kunde anses föreligga av den sålunda inrättade arvodesbefattningen, syntes intet vara att erinra mot att befattningen uppfördes å extra ordinarie stat, med placering i 26 lönegraden. Tjänstebenämningen för befattningen syntes lämpligen böra bli förste byråsekreterare.

Förslaget rörande omändring av en befattning såsom amanuens i Eo 15 till en assistenttjänst i Eo 15 föranledde ej erinran från lönenämndens sida.

Jag är icke beredd att nu föreslå ändrad löneställning för socialbyråns *Departements-*chef. *chefen.*

Vad av byråns styrelse anförts har övertygat mig om att en befattning i Eo 26 bör inrättas vid byrån från och med nästa budgetår. I likhet med lönenämnden förordar jag, att befattningen avses för förste byråsekreterare. För att redan under innevarande budgetår tillgodose detta personalbehov har Kungl. Maj:t den 1 november 1946 medgivit, att vid byrån finge tills vidare intill utgången av juni 1947 finnas anställd en befattningshavare för handläggning av ärenden å värnplikthjälpssektionen, mot åtnjutande härvid av arvode av, i ett för allt, 1 090 kronor för månad samt vissa förmåner i likhet med befattningshavare i 25 löneklassen, lönegrad Eo 26. Kungl. Maj:t har vidare förordnat, att härav föranledda lönekostnader skola bestridas av inbesparade medel under den å byråns avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit rörande personalorganisationen vid byrån har jag ansett mig kunna i huvudsak godtaga. Jag anser dock, att med uppförande å extra ordinarie stat av det nuvarande extra kontorsbiträdet bör anstå intill dess så kan ske i enlighet med blivande föreskrifter om reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal.

I anslutning till vad sålunda anförts räknar jag för nästa budgetår — förutom med inrättande av förenämnda förste byråsekreterarbefattning i Eo 26 — med utbyte av en amanuens i Eo 15 mot en assistent i samma lönegrad samt med tillkomsten av ytterligare en assistent i Eo 15 och ett skrivbiträde i Eo 2.

Anslaget beräknar jag på sätt framgår av bifogade *sammanställning* till 182 000 kronor. Av anslagshöjningen, 78 000 kronor, belöpa i runt tal 53 000 kronor på löneregleringen.

Åberopande det anförda och vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande å personalförteckningen för försvarets socialbyrå av en förste byråsekreterare i lönegrad Eo 26,
dels godkänna följande avlöningsstat för försvarets socialbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	20 900
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	»	9 100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	7 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	139 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10 800
		<hr/>
	Summa kronor	187 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	5 000
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	182 000

dels ock till Försvarets socialbyrå: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 182 000 kronor.

[143.] 18. Försvarets socialbyrå: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 169)	kronor	75 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	85 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren intagen omkostnadsstat med 600 kronor till sjukvård m. m., 5 000 kronor till reseersättningar m. m., 10 000 kronor till expenser m. m., 7 400 kronor till publikationstryck och 52 000 kronor till övriga utgifter.

Styrelsen för försvarets socialbyrå har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas till 85 000 kronor. Till stöd härför har anförts följande.

Medelsbehovet för nästa budgetår påverkades i viss utsträckning av den föreslagna utökningen av personalen vid byrån.

Anslagsposten till sjukvård m. m. syntes sålunda böra uppräknas med 100 kronor till 700 kronor.

Kostnaderna för reseersättningar, vilka nu vore beräknade till 5 000 kronor, måste komma att bli något större, under förutsättning att den föreslagna personalökningen komme till stånd och att befattningshavare hos byrån till följd härav kunde få möjlighet att i betydligt större utsträckning än för närvarande företaga av förhållandena betingade resor för att vid de militära förbanden lämna informationer i frågor, som berörde rekrytering och civilanställning, och för att hos familjebidragsnämnderna granska den av dem bedrivna verksamheten. Anslagsposten syntes till följd härav böra uppräknas med 1 000 kronor till 6 000 kronor.

Anslagsposten till publikationstryck, som i främsta rummet utnyttjades för bestridandet av kostnader för tryckning av den av byrån tillhandahållna broschyren rörande anställningsmöjligheterna vid krigsmakten, vore i behov av ökning. Svårigheter att uppnå ett tillfredsställande resultat i fråga om krigsmaktens manskapsrekrytering syntes kunna förväntas komma att föreligga jämväl under nästkommande budgetår. Vid sådant förhållande komme stora krav att ställas på byrån i dess egenskap av centralt organ för manskapsrekryteringen. Dessa krav syntes till en del kunna på så sätt fyllas, att byrån ställde ett stort antal upplysningsbroshyrer till förfogande för den offentliga arbetsförmedlingen, rekryteringsofficerarna, ungdomsorganisationer och enskilda. För ändamålet syntes den berörda anslagsposten böra höjas med 900 kronor till 8 300 kronor.

Vad anginge anslagsposten till övriga utgifter, d. v. s. utgifter för rekryteringsverksamheten, finge styrelsen framhålla, att den minskning av kadern av kontraktsanställt manskap, som under innevarande budgetår påbörjats i huvudsaklig överensstämmelse med det av 1944 års manskapsutredning framlagda förslaget, visserligen kunde tänkas komma att medföra ett minskat rekryteringsbehov men att avsevärda svårigheter ändock måste komma att uppstå att tillgodose detta behov. Detta sammanhänge i främsta rummet med rådande förhållanden på den allmänna arbetsmarknaden, vidgade möjligheter för ungdomen att erhålla yrkesutbildning utan mera avsevärda kostnader för föräldrar eller målsmän ävensom vissa andra faktorer. Omfattningen av den upplysningsverksamhet, som vore erforderlig för att ett tillfredsställande resultat av manskapsrekryteringen skulle uppnås, påverkades under angivna förhållanden i mycket ringa utsträckning av det minskade rekryteringsbehovet. Härtill komme, att ett genomförande i övriga delar av 1944 års manskapsutrednings förslag innebure en ökning av antalet rekryteringsperioder, till följd varav ökade anspråk komme att ställas på byrån i avseende på annonsering och annan upplysningsverksamhet rörande anställningsmöjligheterna vid krigsmakten. Styrelsen funne det erforderligt att anslagsposten till övriga utgifter uppräknades med 8 000 kronor till 60 000 kronor.

Förslaget har icke givit försvarets civilförvaltning anledning till erinran.

Mot den av styrelsen för socialbyrån verkställda anslagsberäkningen har jag icke funnit anledning till erinran. Då de ändrade grunderna för bestämmande av resetraktamenten icke torde behöva medföra behov av ytterligare höjning av anslaget, får jag, under erinran att anslagshöjningen utgör 10 000 kronor, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till Försvarets socialbyrå: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

[144.] 19. **Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 169)	kronor 725 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 785 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren intagen stat med 200 000 kronor till avskedspremier, 390 000 kronor till övergångsersättningar samt övergångsvis utgående avlöningar till manskap, som innehar anställning å civilanställningsstat, 60 000 kronor till viss utbildning i civilanställningssyfte för på aktiv stat kvarstående manskap samt 75 000 kronor till stipendier till visst avgånget manskap vid yrkesutbildning.

Styrelsen för försvarets socialbyrå har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas till 800 000 kronor. Till stöd för framställningen har anförts i huvudsak följande.

Styrelsen ansåge sig böra framhålla, att anslagsposterna till avskedspremier och till övergångsersättningar samt övergångsvis utgående avlöningar till manskap, som innehade anställning på civilanställningsstat — sistnämnda anslagspost i vad gällde kostnaderna för övergångsersättningar — för innevarande budgetår måste komma att överskridas, om avgången bland det fast anställda manskapet finge samma omfattning som under budgetåret 1945/46. Med hänsyn till vunna erfarenheter rörande avgången bland det fast anställda manskapet syntes såsom utgångspunkt för beräkningarna rörande medelsbehovet under anslagsposten till avskedspremier böra väljas en årlig avgång av 500 beställningshavare, vilka vore berättigade till avskedspremie om 500 kronor. Detta medförde, att anslagsposten borde uppräknas med 50 000 kronor till 250 000 kronor.

Med enahanda utgångspunkt i fråga om den årliga avgången bland det fast anställda manskapet syntes anslagsposten till övergångsersättningar samt övergångsvis utgående avlöningar till manskap, som innehade anställning på civilanställningsstat, böra uppräknas med 10 000 kronor till 400 000 kronor.

Anslagsposten till stipendier till visst avgånget manskap vid yrkesutbildning syntes jämväl behöva uppräknas. Styrelsen förutsatte därvid, att stipendiernas maximibelopp — efter av styrelsen i annat sammanhang härom gjord framställning — komme att höjas från nuvarande 75 kronor per månad till 90 kronor per månad, när en dylik höjning redan vidtagits för elever i de överstyrelsen för yrkesutbildning underställda undervisningsanstalterna. Med utgångspunkt från att 100 förutvarande fast anställda under en tid av i regel tio månader kunde komma i åtnjutande av stipendier syntes anslagsposten behöva höjas med 15 000 kronor till 90 000 kronor.

„Försvarets civilförvaltning har i fråga om anslagsposten till stipendier till visst avgånget manskap vid yrkesutbildning uttalat att, även om på sätt föreslagits en höjning av stipendierna komme till stånd, varemot civilförvaltningen icke hade något i och för sig att invända, anslagsposten för nästa budgetår syntes böra uppföras med oförändrat belopp. Med hänsyn till den korta tid, varunder stipendierna utgått, hade nämligen någon erfarenhetsmässigt grundad uppskattning av kostnaderna för desamma icke kunnat verkställas.

Den av styrelsen för socialbyrån verkställda anslagsberäkningen synes kunna i huvudsak godtagas. I likhet med civilförvaltningen anser jag dock,

att anslagsposten till stipendier till visst avgånet manskap vid yrkesutbildning bör upptagas med oförändrat belopp, eller 15 000 kronor lägre än enligt styrelsens förslag. Härigenom har jag icke tagit ställning till frågan om stipendiegrunderna. Anslaget beräknar jag i enlighet med det anförda till (800 000 — 15 000 =) 785 000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 785 000 kronor.

Försvarets läroverk.

[145.] 20. *Försvarets läroverk: Avlöningar, förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 171)	kronor 478 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 695 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren intagen avlöningsstat med förslagsvis 260 000 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 1 000 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis 165 000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt förslagsvis 52 000 kronor till rörligt tillägg.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* föreslagit, att ett belopp av 3 000 kronor måtte beräknas under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för bestridande av kostnader för sekreterarhjälp åt läroverkets rektor. Till stöd för förslaget har ämbetsverket åberopat en skrivelse från läroverkets styrelse, vari anförts följande.

I yttrande över 1941 års försvarsutrednings förslag rörande försvarets läroverk framhöll skolöverstyrelsen, att de säregna förhållandena vid detta läroverk syntes kräva en särskild befattningshavare med uppgift att under rektor övervaka elevernas linjeval och inprövningar samt att ge dem erforderliga råd och upplysningar. Liksom rektor vid allmänt läroverk ägde utse lämplig lärare till biträde å rektorsexpeditionen, borde studierektor vid försvarets läroverk äga utse lämplig lärare att tjänstgöra som rektors sekreterare och som studierådgivare med erforderlig minskning i undervisnings-skyldigheten. Detta förslag ansåg sig departementschefen icke kunna tillstyrka, innan närmare erfarenhet vunnits.

Under den tid, som förflutit sedan skolöverstyrelsen avgav sitt yttrande, har det visat sig att en à två befattningshavare av föreslagen art i hög grad erfordras. Om rektor skall kunna ägna tillbörlig uppmärksamhet åt läroverkets pedagogiska ledning, är det nämligen ofrånkomligt, att han befrias från en del av det organisatoriska och expeditionella arbete, som nu åvilar honom. Rektor bör därför medgivas rätt att såsom sekreterarhjälp anlita en eller två av läroverkets lärare. Styrelsen finner det emellertid onödigt kostsamt att — på sätt skolöverstyrelsen föreslagit — honorera dylikt arbete genom nedsättning av vederbörandes tjänstgöringsskyldighet såsom lärare. En sådan nedsättning skulle nämligen nödvändiggöra förordnande av timlärare under motsvarande tid med ett arvode av 9 kronor pr timme. Styrel-

sen vill i stället föreslå, att ett belopp av 3 000 kronor ställes till rektors förfogande för berörda ändamål.

I anledning av en särskild framställning från läroverksstyrelsen har Kungl. Maj:t genom beslut den 1 november 1946 medgivit, att för innevarande budgetår ett belopp av högst 2 000 kronor må utgå för motsvarande ändamål. I berörda ärende hade utlåtande avgivits av skolöverstyrelsen, som anfört, att arvodet i avvaktan på närmare erfarenheter och med hänsyn till vad som för ifrågavarande ändamål disponerades vid de högre allmänna läroverken för närvarande borde begränsas till angivna belopp, 2 000 kronor.

Civildförvaltningen har vidare föreslagit, att en befattning såsom vaktmästare i Eo 6 måtte uppflyttas i Eo 7. Innehavaren av denna befattning hade nämligen att utföra sådana mera kvalificerade expeditions- och kontorsgöromål, som i allmänhet icke brukade åläggas dylika befattningshavare.

Med beaktande av vad sålunda anförts har civilförvaltningen beräknat medelsbehovet under anslaget till 482 000 kronor, varav till avlöningar till ordinarie tjänstemän 260 000 kronor (oförändrat belopp), till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 4 000 kronor (nu 1 000 kronor), till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 165 000 kronor (oförändrat belopp) samt till rörligt tillägg 53 000 kronor (nu 52 000 kronor).

Då läroverkets rektor synes vara i stadigvarande behov av biträde för fullgörande av sekreterargöromål, föreslår jag, att för ändamålet beräknas ett belopp av 2 000 kronor, eller samma belopp som medgivits utgå för innevarande budgetår.

Med hänsyn till läroverkets storlek har jag intet att erinra mot att en extra ordinarie vaktmästarbefattning uppflyttas i 7 lönegraden. Merkostnaden härför är icke av den storleksordning, att den bör föranleda uppräkningsanslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Från sistnämnda anslagspost bestridas bland annat även arvoden till timlärare. Frågan om dessas anpassning till det nya löneläge, som för statstjänstemännen i övrigt uppnås genom den av 1946 års riksdag beslutade allmänna löneregleringen, är för närvarande föremål för utredning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan utredningen avslutats, besluta om timlärararvodenas storlek. I avvaktan på Kungl. Maj:ts beslut härutinnan måste anslagspostens beräkning betraktas såsom osäker.

På sätt framgår av bifogade *sammanställning* beräknar jag läroverkets avlöningsanslag för nästa budgetår till 695 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 217 000 kronor, varav 215 000 kronor belöpa på den allmänna löneregleringen.

Åberopande det anförda och vad chefen för finansdepartementet i det föregående anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	408 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	245 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	39 000
	Summa kronor	695 000

dels ock till Försvarets läroverk: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 695 000 kronor.

[146.] 21. **Försvarets läroverk: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 172)	kronor	57 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	65 000

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att anslagsposten till sjukvård m. m. (nu 500 kronor) med hänsyn till antalet av de till fri sjukvård berättigade befattningshavarna vid läroverket höjes med 250 kronor till 750 kronor. Civilförvaltningen har vidare föreslagit höjning av anslagsposten till expenser (nu 6 000 kronor) med 2 000 kronor, varav 1 000 kronor med hänsyn till prisstegring och återstående 1 000 kronor för bestridande av vissa utgifter för internatkompanierna, såsom för papper, skrivmaskiner m. m., vilka tidigare bestritts av anslagsmedel avsedda för arméns underofficersskola.

Civilförvaltningen har därjämte föreslagit, att kostnaderna för tryckning av rulla över läroverkets lärare och elever ävensom schema och schemakort, vilka kostnader hittills enligt av Kungl. Maj:t för varje läsår meddelade beslut bestritts av de olika försvarsgrenarnas anslag till publikationstryck, måtte för nästa budgetår beräknas under förevarande anslag. För ändamålet borde under särskild anslagspost upptagas ett belopp av 2 250 kronor.

Slutligen har civilförvaltningen föreslagit ökning av anslagsposten till övriga utgifter med 500 kronor till 42 500 kronor. Ökningen har angivits motsvara de beräknade kostnaderna för anskaffning av idrottsmateriel för internatkompanierna, vilka kostnader tidigare bestritts genom arméns underofficersskola.

I enlighet med det anförda har civilförvaltningen beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till (57 000 + 250 + 2 000 + 2 250 + 500 =) 62 000 kronor.

Mot civilförvaltningens anslagsberäkning har jag intet annat att erinra än att anslaget synes böra ytterligare något uppräknas för att möjliggöra bestridande — i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelat beslut — av kost- Departements-
chefen.

naderna för erforderliga resor till och från Uppsala av vissa å annan ort bosatta timplärare i tekniska ämnen samt med hänsyn till de merkostnader, som föranledes av höjda traktamenten. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 65 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 8 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarets läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 65 000 kronor.

Garnisonssjukhusen.

Under rubriken Garnisonssjukvården m. m. redovisas i gällande riksstat åtta anslag, nämligen förslagsanslaget Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, garnisonssjukhusens anslag Avlöningar, Omkostnader och Anskaffning av inventarier för garnisonssjukhuset i Boden, militärapotekets anslag Avlöningar, Omkostnader och Anskaffning av läkemedel m. m. samt förslagsanslaget Medicinska specialundersökningar m. m.

Militärapotekets anslag föreslås nu skola utbrytas till en särskild anslagsgrupp. Anslaget Medicinska specialundersökningar m. m. torde, efter sammanslagning med vissa andra anslag, böra uppföras under en ny samlingsrubrik, Vissa övriga gemensamma ändamål, under vilken redovisas anslag, som icke direkt kunna hänföras till någon av de övriga anslagsgrupperna inom förevarande huvudavdelning och icke heller anses böra redovisas inom någon av de övriga huvudavdelningarna.

Under rubriken Garnisonssjukvården m. m. återstå härefter allenast anslagen till garnisonssjukhusen och karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar. Med hänsyn till att sistnämnda anslag kommer att bibehållas endast övergångsvis torde samlingsrubriken lämpligen kunna givas den ändrade benämningen Garnisonssjukhusen.

[147.] 22. Garnisonssjukhusen: Avlöningar, *förslagsanslag*.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 173)	kronor 1 430 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 2 680 000

Från detta anslag bestridas avlöningskostnader vid garnisonssjukhusen i Karlsborg, Skövde, Eksjö, Linköping, Sollefteå och Boden.

Försvarets civilförvaltning har till behandling upptagit frågan om förstärkning av läkarpersonalen vid garnisonssjukhuset i Boden. Civilförvaltningen har anfört, att försvarets sjukvårdsförvaltning föreslagit nyinrättande vid detta garnisonssjukhus av 2 regementsläkarbeställningar för sjukhusläkarna vid barn- och öronavdelningarna samt 2 befattningar för förste underläkare i MEx 23 vid kirurgiska avdelningen. Till stöd härför hade sjukvårdsförvaltningen åberopat innehållet i en inom ämbetsverket upprättad promemoria, vari anförts i huvudsak följande.

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 11 augusti 1944 vore följande läkartjänster vid garnisonssjukhuset kombinerade med tjänster vid kommandantsstaben eller truppförbanden i Boden: chefläkaren, tillika överläkare vid ögonavdelningen — fältläkare vid kommandantsstaben; överläkaren vid barnavdelningen — regementsläkare vid Norrbottens regemente; överläkaren vid öronavdelningen — regementsläkare vid Bodens artilleriregemente; förste underläkaren vid medicinska avdelningen — bataljonsläkare vid Bodens ingenjörkår; förste underläkaren vid kirurgiska avdelningen — bataljonsläkare vid Norrbottens artillerikår; andre underläkaren vid medicinska avdelningen — bataljonsläkare vid Bodens artilleriregemente; underläkaren vid röntgenavdelningen — bataljonsläkare vid Norrbottens regemente. Denna kombination av läkartjänster hade framvingats framförallt av svårigheter att besätta truppförbandsläkartjänsterna. Om icke möjlighet funnits att kombinera tjänster på angivet sätt, hade icke så tillfredsställande ekonomiska förmåner kunnat erbjudas, att läkartjänsterna vid truppförbanden lockat kompetenta sökande eller över huvud några sökande alls. Någon svårighet att besätta icke kombinerade läkartjänster vid garnisonssjukhuset syntes däremot icke föreligga. Arbetsbelastningen för garnisonssjukhusets läkare hade år efter år successivt tilltagit i och med ökade krav, ökad beläggning och alltmer intensifierad verksamhet på de olika avdelningarna. Samtidigt hade även den arbetsbelastning, som åvilade vid truppförbanden tjänstgörande läkare, i och med senaste års framsteg inom olika områden av medicinen i hög grad ökat. Detta hade för de kombinerade tjänsterna haft till följd, att läkarnas arbetsbördorna blivit abnormt påfrestande, för vissa befattningshavare till och med omöjlig att bära. Vid olika tillfällen hade av landstingets förvaltningsutskott liksom av läkarna önskemål framförts om en förstärkning av läkarkrafterna vid garnisonssjukhuset. Under beredskapstiden hade möjlighet funnits att genom kommandering av krigstjänstgöringskyldiga läkare sörja för erforderlig förstärkning, en möjlighet som ej längre funnes. I januari 1946 hade under generalläkarens ledning ett sammanträde hållits mellan läkarna vid garnisonssjukhuset och truppförbanden i Boden samt arméöverläkaren jämte representanter för sjukvårdsförvaltningen och arméinspektionens sjukvårdsavdelning, varvid läkarnas arbetsförhållanden diskuterats. Det hade därvid framgått, att det nuvarande tillståndet vore ohållbart och att speciellt överläkarna vid barnavdelningen och öronavdelningen vore överbelastade med arbete. Innehavarna av dessa båda befattningar hade förklarats, att de såge sig nödsakade avgå från befattningarna, därest deras arbetsförhållanden icke förbättrades. Både landstingets förvaltningsutskott och läkarna vid garnisonssjukhuset hade framhållit önskvärdheten av att överläkarna vid barn- och öronavdelningarna, vilkas verksamhet rönt varm uppskattning inom länet, snarast frikopplades från tjänst vid truppförband. Dessa läkare representerade nämligen den enda specialistsakkunskapen på ifrågakvarande område inom hela länet.

Bataljonsläkartjänsten vid Norrbottens regemente, varmed befattningen som underläkare vid garnisonssjukhusets röntgenavdelning vore förenad, vore sedan länge vakant och hade trots att den upprepade gånger ledigförklarats ej lockat någon sökande.

Efter det förenämnda sammanträde i Boden avhållits hade två extra bataljonsläkarbefattningar vid kirurgiska avdelningen blivit vakanta och kungjorts till ansökan lediga. Till den ena av dessa hade anmält sig en sökande, under det att den andra ej lockat någon sökande. Förste underläkaren vid kirurgiska avdelningen, tillika bataljonsläkare vid Norrbottens artillerikår, hade under hand meddelat, att han inom kort komme att lämna

sin tjänst för att tillträda civil befattning. Verkställd undersökning rörande möjligheterna att fylla vakanserna hade visat, att dessa vore ytterst små så länge befattningarna vid kirurgiska avdelningen vore förenade med tjänstgöringsskyldighet vid truppförband. Denna skyldighet i förening med den vid kirurgiska avdelningen betungande jourtjänsten och därmed förenat ansträngande nattligt arbete gjorde befattningarna vid denna avdelning betydligt mindre lockande för kompetenta sökande än motsvarande befattningar vid civila lasarettavdelningar. Säkerligen bidroge även därtill den omständigheten, att arbetet vid truppförbandssjukvården blott i ringa grad vore kirurgiskt betonat. Nämda förhållanden syntes nödvändigögra, att samtliga läkarbefattningar vid kirurgiska avdelningen befriades från kombination med truppläkartjänst. Motsvarande syntes efter vad erfarenheten visat gälla även underläkarbefattningen vid röntgenavdelningen.

Enligt av medicinalstyrelsen i cirkulärskrivelse den 26 april 1945 till samtliga sjukvårdsberedningar i riket angivna normer för inrättande av nya underläkartjänster syntes det oundgängligen erforderligt, att vid garnisons-sjukhuset tillkomme 4 underläkartjänster, därav 2 vid kirurgiska avdelningen och 2 vid medicinska avdelningen. Under förutsättning att befattningarna såsom överläkare vid barn- och öronavdelningarna såsom föreslagits frikopplades från truppläkartjänst, komme beställningarna såsom regementsläkare vid Norrbottens regemente och Bodens artilleriregemente att bliva lediga. Emellertid syntes dessa ej kunna återbesättas med mindre de kombinerades med läkartjänst vid garnisonssjukhuset. För denna kombination borde ifrågakomma förste underläkartjänster vid medicinska avdelningen. I enlighet med det anförda förordades följande kombination för läkartjänster vid garnisonssjukhuset. Chef läkaren, tillika överläkare vid ögonavdelningen — militärbefälsläkare; en förste underläkare vid medicinska avdelningen — regementsläkare vid Norrbottens regemente; en förste underläkare vid medicinska avdelningen — regementsläkare vid Bodens artilleriregemente; en andre underläkare vid medicinska avdelningen — bataljonsläkare vid Norrbottens regemente; en andre underläkare vid medicinska avdelningen — bataljonsläkare vid Bodens artilleriregemente; underläkaren vid öronavdelningen — bataljonsläkare vid Norrbottens artillerikår; underläkaren vid barnavdelningen — bataljonsläkare vid Bodens ingenjörkår.

Sjukvårdsförvaltningen har vidare med hänsyn till beräknat fullbordande av andra etappen av garnisonssjukhusets i Boden utbyggnad föreslagit inrättande vid sjukhuset av ytterligare 3 regementsläkarbeställningar (Ca 26), avsedda för överläkare vid respektive obstetrisk-gynekologiska avdelningen, kliniska laboratoriet och bakteriologiska laboratoriet, ävensom 2 extra läkarbefattningar, därav en i MEx 23 vid obstetrisk-gynekologiska avdelningen och en i MEx 22 vid röntgenavdelningen. Sistnämnda befattning hade föreslagits skola inrättas med anledning av att arbetsbelastningen på röntgenavdelningen efter sjukhusets utbyggnad komme att ökas i sådan grad, att enligt förenämnda av medicinalstyrelsen angivna normer två underläkare vid avdelningen finge anses erforderliga.

Försvarets civilförvaltning har biträtt förslaget om inrättande av de fyra för barn-, öron- och kirurgiska avdelningarna avsedda läkarbefattningarna. Beträffande den personalökning, som föreslagits i anledning av sjukhusets utbyggnad, har ämbetsverket däremot ställt sig mera tveksamt och därom anfört i huvudsak följande.

Om man bortsåge från underläkartjänsten å röntgenavdelningen, vilken under alla förhållanden syntes bliva erforderlig, syntes det synnerligen vanskligt att redan nu rätt bedöma såväl behovet av de förordade befattningarna som de föreslagna löneställningarna. Förslag förelåge visserligen att vid sjukhuset inrätta en fristående obstetrisk-gynekologisk avdelning, men berörda spörsmål vore ännu icke slutgiltigt löst. Vidare vore frågan om inrättande av ett bakteriologiskt laboratorium i viss mån avhängigt av en inom medicinalstyrelsen pågående utredning. Därtill komme ovissheten, huruvida utbyggnaden kunde komma att bli slutförd under budgetåret 1947/48. Vid angivna omständigheter hade civilförvaltningen ansett sig nu böra allenast räkna med tillkomsten av förenämnda underläkartjänst vid röntgenavdelningen.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår under de särskilda anslagsposterna framgår av föreliggande utredning i huvudsak följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Såsom av det föregående framgår har civilförvaltningen räknat med tillkomsten av 2 regementsläkarbeställningar (Ca 26), avsedda för garnisonssjukhuset i Boden.

Genom beslut den 24 maj 1946 medgav Kungl. Maj:t på därom av civil- och sjukvårdsförvaltningarna, efter hemställan av direktionen vid garnisonssjukhuset i Boden, gjord framställning, att vid sjukhuset finge från och med den 1 juli 1946 tills vidare intill den 1 juli 1947 finnas anställd en social kurator med avlöning enligt 10 löneklassen, lönegrad MEx 11.

Civilförvaltningen har nu tillstyrkt ett av sjukvårdsförvaltningen avgivet förslag att vid garnisonssjukhuset i Boden från och med budgetåret 1947/48 inrätta en ordinarie befattning såsom social kurator i lönegrad A 11, till vilken lönegrad en motsvarande befattningshavare vid Karolinska sjukhuset vore hänförd.

I enlighet med det anförda har civilförvaltningen beräknat förevarande anslagspost till 225 000 kronor (nu 187 000 kronor).

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Vid garnisonssjukhuset i Boden finnas för närvarande två heltidsanställda sjukgymnaster i lönegrad MEO 7 samt vid ettvar av garnisonssjukhusen i Karlsborg, Skövde, Eksjö och Sollefteå en deltidanställd sjukgymnast med ett årligt arvode av 1 050 kronor. Då sjukvårdsförvaltningen ansett detta arvode vara alltför lågt, har ämbetsverket föreslagit, att sistnämnda sjukgymnaster skulle inplaceras i lönegrad MEO 7 med halvtidstjänstgöring.

Civilförvaltningen har funnit det skäligt, att ifrågavarande sjukgymnaster bereddes förbättrade lönevillkor. Då de emellertid avsåges skola anställas på halvtid, syntes med befattningarna icke böra förenas extra ordinarie anställning. Civilförvaltningen föresloge, att sjukgymnasterna i stället tillerkändes arvode med visst belopp i ett för allt, vilket syntes böra bestämmas lika för samtliga ifrågavarande garnisonssjukhus och förslagsvis motsvara hälften av lön jämte rörliga tilläggsförmåner i lägsta löneklassen, lönegrad MEO 7, ortsgrupp F. I enlighet därmed borde arvodet bestämmas till 2 050 kronor för år, motsvarande för fyra befattningshavare ett belopp av 8 200 kronor för år.

I brev den 24 maj 1946 har Kungl. Maj:t förklarad, att från förevarande anslagspost finge under innevarande budgetår utgå bland annat ett belopp av 106 800 kronor för arvoden och särskilda ersättningar jämlikt avtal med landsting m. m. Civilförvaltningen har anfört, att den utökning av antalet läkartjänster, som ämbetsverket tillstyrkt, nödvändiggjorde en höjning av berörda belopp. Med hänsyn till att förhandlingar med landstingen för närvarande påginge eller avsåges skola igångsättas rörande nya grunder för beredande av ersättning åt läkarna vid garnisonssjukhusen utöver militärläkarlönen, vore det synnerligen svårt att mera exakt beräkna det ökade medelsbehov, som för nästa budgetår komme att uppstå. Civilförvaltningen utginge emellertid från att ett till 130 000 kronor förhöjt belopp skulle vara tillräckligt.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen beräknat förevarande anslagspost till i runt tal 203 000 kronor (nu 179 500 kronor).

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Civilförvaltningen har såsom i det föregående anförts räknat med tillkomsten av 2 extra bataljonsläkarbefattningar i MEx 23 och 1 extra bataljonsläkarbefattning i MEx 22, samtliga avsedda för garnisonssjukhuset i Boden.

Genom beslut den 10 maj 1946 medgav Kungl. Maj:t, på därom av civil- och sjukvårdsförvaltningarna gjord framställning, vilken tillstyrkts av medicinalstyrelsen, att vid garnisonssjukhuset i Linköping finge tills vidare intill den 1 juli 1947 — utöver i vederbörlig personalförteckning upptagen eller eljest avsedd läkarpersonal — såsom tillfällig befattningshavare finnas anställd en underläkare mot åtnjutande av arvode motsvarande lön jämte rörligt tillägg och kristillägg enligt lägsta löneklassen lönegraden MEx 22. Enligt meddelad föreskrift skola härav föranledda kostnader bestridas av förevarande anslagspost. Vid berörda garnisonssjukhus, som är uppdelat på en allmän avdelning och en öronavdelning, tjänstgöra därjämte följande läkare, nämligen en sjukhusläkare på vardera avdelningen samt en biträdande sjukhusläkare på öronavdelningen. Till stöd för förenämnda framställning anfördes bland annat följande.

De båda å öronavdelningen verksamma läkarna inneha enligt gällande föreskrifter lasarettsläkarkompetens å öron-, näs- och halssjukdomarnas område. Det åligger dem att sköta och operera alla å avdelningen vårdade patienter ävensom att ombesörja poliklinisk vård av en omfattande patientkrets.

Ifrågavarande öronavdelning är en av Sveriges största i sitt slag. I motsats till vad fallet är vid motsvarande avdelningar av civila sjukhus står emellertid ingen underläkare till avdelningens förfogande. Av såväl chefläkaren som direktionen för garnisonssjukhuset har för sjukvårdsförvaltningen framhållits, att avsaknaden av underläkare innebure stora olägenheter särskilt i avseende å jourtjänst vid öronavdelningen. Det har därvid antytts, att jourtjänst icke lämpligen borde annat än i undantagsfall åvila någondera av de båda för närvarande å avdelningen verksamma läkarna, lika litet som dylik tjänst åvilar vare sig lasarettsläkare eller biträdande lasarettsläkare å civil sjukvårdsinrättning. Av sålunda anförda skäl ha

chefläkaren och direktionen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för beredande av möjlighet att vid garnisonssjukhuset anställa en underläkare. I dennes arbetsuppgifter skulle ingå dels att å öronavdelningen bland annat bestrida jourtjänst, dels ock att tjänstgöra såsom underläkare å allmänna avdelningen.

Sedan sjukvårdsförvaltningen framhållit, att behovet av ifrågavarande extra läkare med säkerhet kunde förväntas kvarstå under nästa budgetår, har civilförvaltningen under förevarande anslagspost beräknat erforderliga medel för arvode åt denne.

Sjukvårdsförvaltningen har föreslagit, att följande nya extra ordinarie befattningar skulle inrättas från och med budgetåret 1947/48, nämligen vid garnisonssjukhuset i Boden 20 sjuksköterskor och 1 sysselsättningsterapeut, samtliga i MEO 7, 14 assistentsköterskor i MEO 5, 2 skrivbiträden i MEO 2, 1 föreståndarinna för centralt tvättgods i MV 2, 2 baderskor och 1 fotografi-biträde (å röntgenavdelningen), samtliga i MVc, samt 1 arkivbiträde (å röntgenavdelningen), 5 biträden i kök, 6 biträden i städning, 79 biträden i sjukvård, 1 telefonist och 2 garderobvakter, samtliga i MVd, vid garnisonssjukhuset i Linköping 1 skrivbiträde i MEO 2 ävensom vid garnisonssjukhuset i Eksjö 1 baderska i MVc samt 3 biträden i kök och 1 biträde i städning, samtliga i MVd.

Civilförvaltningen har såvitt avser den föreslagna personalökningen vid garnisonssjukhuset i Boden anfört, att förslaget vore uppgjort med hänsyn till beräknat fullbordande av andra etappen av garnisonssjukhusets utbyggnad. Det vore givetvis vanskligt att med någon större grad av tillförlitlighet bedöma det föreslagna personalbehovet, särskilt som fullt säkra hållpunkter ännu icke erhållits rörande verksamhetens omfattning efter utbyggnaden. Sälunda rådde ännu ovisshet i fråga om antalet sjukavdelningar och storleken av desamma. Då personalbehovet med utgångspunkt från den av sjukvårdsförvaltningen tänkta utbyggnaden syntes vara avpassat efter antalet motsvarande befattningshavare vid civila sjukhus av samma storleksordning, hade civilförvaltningen i avbidan på säkrare bedömningsgrunder ansett sig böra räkna med den föreslagna personaluppsättningen men förutsatte därvid, att frågan om de nytillkomna befattningarnas tillsättande underställdes Kungl. Maj:ts prövning.

Ämbetsverket har dock redan nu tillstyrkt inrättande av en befattning för sysselsättningsterapeut, varvid åberopats följande uttalande av försvarets sjukvårdsförvaltning.

Under några månader 1945 anställdes på prov sysselsättningsterapeut vid karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar i gamla garnisonssjukhuset. Erfarenheterna härav voro mycket goda, varför chefläkaren gjorde framställning om anställande av sådan befattningshavare även 1946. Då några medel härför ej voro tillgängliga, förföll frågan.

Begreppet sysselsättningsterapi innebär, att patienter under sjukhusvistelsen beredes allt efter sjukdomens art avpassad sysselsättning. Detta sker under ledning av härför särskilt utbildad personal. För närvarande utbildas sådan personal genom en särskild kommittés försorg inom landet.

Erfarenheterna av sysselsättningsterapi i flera länder både i Europa och i Amerika äro så goda, att man numera icke anser sig kunna undvara densamma. Tiden torde nu vara mogen för att införa denna behandlingsform även vid våra sjukhus i större omfattning än som tidigare skett. Till att börja med torde böra anställas en utbildad sysselsättningsterapeut vid garnisonsavdelningarna (kirurgiska och medicinska) vid karolinska sjukhuset och en vid garnisonssjukhuset i Boden.

Sysselsättningsterapeuterna torde i överensstämmelse med kommitténs för sysselsättningsterapi intentioner lämpligen böra inplaceras i samma lönegrad som avdelningssköterskorna vid ifrågavarande sjukhus, eller lönegrad 7.

Civildförvaltningen har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna löneställningen, varvid dock framhållits, att det icke syntes uteslutet, att densamma komme att visa sig alltför låg för att locka kompetenta sökande.

Sjukvårdsförvaltningens förslag med avseende å de övriga garnisonssjukhusen har biträtts av civilförvaltningen.

För innevarande budgetår är under anslaget beräknat ett belopp av 25 000 kronor för anställande av tillfällig kontors- och biträdespersonal vid garnisonssjukhusen. Sjukvårdsförvaltningen har framhållit, att ifrågavarande belopp vore alltför lågt beräknat med hänsyn till att sjukvårdselever för närvarande ej kunde anskaffas och att denna arbetskraft i viss utsträckning måste ersättas med avlönad personal, sjukvårdsbiträden. Enligt sjukvårdsförvaltningen borde extra sjukvårdsbiträden få anställas till ett antal motsvarande hälften av antalet vakanta platser för sjukvårdselever. Med tillämpning av denna princip föreläge för närvarande behov av 25 extra sjukvårdsbiträden.

Civildförvaltningen har ansett sig böra tillstyrka, att extra sjukvårdsbiträden finge anställas till föreslaget antal samt beräknat kostnaderna härför till 50 000 kronor. Medelsbehovet för anställande av tillfällig kontors- och biträdespersonal under nästa budgetår skulle därför enligt civilförvaltningens uppskattning uppgå till 75 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts har civilförvaltningen beräknat förevarande anslagspost till 1 370 000 kronor (nu 915 000 kronor).

Avlöningar till civil handräkningspersonal. Förevarande anslagspost är för innevarande budgetår beräknad för avlöning av tillhoppa 9 handräkningsmän, därav 1 vid ettvarrt av garnisonssjukhusen i Skövde, Eksjö och Linköping, 2 vid garnisonssjukhuset i Sollefteå samt 4 vid garnisonssjukhuset i Boden. Sjukvårdsförvaltningen har framhållit, att civil handräkningspersonal erfordrades jämväl vid garnisonssjukhuset i Karlsborg samt att behovet av sådan personal vid de mindre garnisonssjukhusen icke vore tillgodosett med mindre två handräkningsmän finge anställas vid varje sjukhus. Sjukvårdsförvaltningen har därför föreslagit en utökning av antalet handräkningsmän med 5.

Civildförvaltningen, som icke haft något att erinra mot detta förslag, har emellertid i anslutning till ett av direktionen för garnisonssjukhuset i Boden framställt förslag därjämte tillstyrkt, att antalet handräkningsmän vid detta

sjukhus ökades med 2 till 6 för att möjliggöra anställande av en gårdskarll och en trädgårdsdräng. Sammanlagda behovet av civila handräckningsmän vid garnisonssjukhusen för nästa budgetår skulle alltså enligt civilförvaltningen utgöra (9 + 5 + 2 =) 16. Med utgångspunkt från nu gällande specialavtal för civil handräckningspersonal — vilket medförde icke obetydligt högre löneförmåner än de som förutsatts vid kostnadsberäkningarna för innevarande budgetår — beräknade civilförvaltningen kostnaderna för ifrågasvarande handräckningsmän till 74 000 kronor.

Civilförvaltningen har vidare anfört, att ämbetsverket, efter samråd med försvarets centrala organisationskommitté och arméförvaltningen, medgivit att på bekostnad av arméns anslag till avlöningar till civil handräckningspersonal finge under budgetåret 1946/47 vid garnisonssjukhusen i Skövde och Boden finnas 3 helårsanställda respektive 3 helårsanställda och 1 säsonganställd eldare med avlöning enligt kollektivavtal. Då kostnaderna för angivna eldarpersonal i fortsättningen syntes böra bestridas av garnisonssjukhusens avlöningsanslag, borde för nästa budgetår medel för ändamålet beräknas under förevarande anslagspost. Civilförvaltningen beräknade nämnda medelsbehov till 43 000 kronor.

I anslutning till det anförda har alltså civilförvaltningen angivit det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten till (74 000 + 43 000 =) 117 000 kronor (nu 35 000 kronor).

Rörligt tillägg. Denna anslagspost har civilförvaltningen beräknat till 243 000 kronor (nu 151 500 kronor).

I avlöningsstaten finnes för närvarande under rubriken Särskilda upp-
bördsmedel uppförd en post å 38 000 kronor avseende pensionsmedel, vilken post civilförvaltningen beräknat till oförändrat belopp.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget har således av civilförvaltningen beräknats till (225 000 + 203 000 + 1 370 000 + 117 000 + 243 000—
38 000 =) 2 120 000 kronor.

Allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd ha beträffande de av civilförvaltningen föreslagna extra bataljonsläkarbefattningarna ifrågasatt, huruvida de icke borde benämnas förste underläkare (MEx 23) och underläkare (MEx 22). Särskilt för befattningarna i MEx 23 syntes benämningen förste underläkare vara att föredraga, eftersom ordinarie bataljonsläkarbefattning icke funnes i 23 lönegraden.

Lönenämnderna ha förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna löneställningen för sysselsättningsterapeuter. Skäl syntes emellertid tala för att i avbidan på närmare erfarenhet rörande arbetsuppgifterna för dylika befattningshavare och de kompetenskrav, som kunde befinnas erforderliga, tills vidare endast arvodesanställning avsåges för desamma.

För de deltidstjänstgörande sjukgymnasterna borde enligt lönenämndernas mening löneställningen avvägas i anslutning till vad 1944 års lönekommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, i sitt betänkande (SOU 1946: 67) föreslagit för heltidsanställd sjukgymnast. Hinder för att anställa extra ordinarie sjukgymnast med halvtidstjänstgöring syntes icke föreligga.

Departements-
chefen.

Vad från sjukvårdsförvaltningens sida anförts rörande arbetsbelastning och tjänstgöringsförhållanden för läkarpersonalen vid garnisonssjukhuset i Boden har övertygat mig om att redan med sjukhusets nuvarande omfattning en förstärkning av denna personal är ofrånkomlig från och med nästa budgetår. Jag anser mig sålunda böra biträda förslaget om inrättande av 2 regementsläkarbeställningar (Ca 26), avsedda för överläkarna vid barn- och öronavdelningarna. Vidare beräknar jag för nämnda sjukhus erforderliga medel för avlöning av 2 förste underläkare i MEx 23 för kirurgiska avdelningen och 1 underläkare i MEx 22 för röntgenavdelningen.

Såsom av det föregående framgår är garnisonssjukhuset i Boden för närvarande under utbyggnad. Sjukvårdsförvaltningen har vid sin beräkning av personalbehovet vid detta sjukhus för nästa budgetår bland annat utgått från att utbyggnaden skulle kunna fortgå i sådan takt att verksamhet kunde påbörjas vid en obstetrisk-gynekologisk avdelning samt vid ett kliniskt och ett bakteriologiskt laboratorium. Slutlig ställning har emellertid ännu icke tagits till frågan, huruvida en obstetrisk-gynekologisk avdelning eller ett bakteriologiskt laboratorium skola inrättas vid sjukhuset. Enligt vad jag under hand inhämtat torde det kliniska laboratoriet kunna färdigställas under nästa budgetår, tidigast till den 1 september 1947. För överläkare vid detta laboratorium förordar jag, att ytterligare 1 regementsläkarbeställning (Ca 26) inrättas. Denna beställning bör givetvis icke tillsättas förrän vid den tidpunkt under budgetåret, då detta enligt Kungl. Maj:ts beprövande är erforderligt.

Läkartjänsterna vid truppförbanden i Boden böra liksom hittills i princip vara förenade med läkarbefattningar vid garnisonssjukhuset därstädes. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att taga under omprövning vilka befattningar vid garnisonssjukhuset som sålunda böra förenas med truppläkartjänst.

Ehuru det icke torde vara möjligt att redan nu med säkerhet bedöma, huruvida den av Kungl. Maj:t intill utgången av innevarande budgetår medgivna förstärkningen av läkarpersonalen vid garnisonssjukhuset i Linköping med en arvodesanställd underläkare kommer att bliva behövlig även under nästa budgetår, anser jag mig med hänsyn till vad sjukvårdsförvaltningen framhållit böra under anslaget beräkna medel för ändamålet.

Förslaget om inrättande vid garnisonssjukhuset i Boden av en ordinarie befattning för social kurator i A 11 finner jag mig kunna biträda.

Liksom civilförvaltningen anser jag det skäligt, att de deltidanställda sjukgymnasterna vid garnisonssjukhusen i Karlsborg, Skövde, Eksjö och Sollefteå, vilka för närvarande åtnjuta arvoden av 1 050 kronor för år, från och med nästa budgetår erhålla förbättrade lönevillkor. För egen del förordar jag, att de inplaceras såsom extra ordinarie tjänstemän med halvtidstjänstgöring i MEO 9, i vilken lönegrad, enligt vad i det följande sägs, de heltidanställda sjukgymnasterna vid garnisonssjukhuset i Boden böra placeras.

Förslaget om anställande av sysselsättningsterapeuter vid garnisonssjukhuset i Boden och karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar anser jag mig böra tillstyrka. Med beaktande av den i det följande berörda löneregleringen för sjuksköterskepersonalen räknar jag med att befattningarna inplaceras i 9 lönegraden. Det torde icke i detta sammanhang vara erforderligt taga ställning till frågan, om extra ordinarie anställning bör komma i fråga. Förslaget i övrigt till förstärkning av den extra ordinarie personalen vid garnisonssjukhuset i Boden betingas av sjukhusets pågående utbyggnad. Då jag liksom civilförvaltningen finner det vanskligt att redan nu bedöma i vad mån ifrågavarande personal av denna anledning bör utökas redan under nästa budgetår, anser jag mig icke nu böra under anslaget beräkna medel för nyanställning vid sjukhuset av annan extra ordinarie personal än sysselsättningsterapeuten. Skulle det emellertid visa sig ofrånkomligt med ytterligare förstärkning av personalen vid sjukhuset, förutsätter jag, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att för ändamålet medgiva härför erforderligt överskridande av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Mot den för garnisonssjukhusen i Linköping och Eksjö föreslagna utökningen av den extra ordinarie personalen har jag icke funnit anledning till erinran.

Jag har ej heller något att invända mot vad civilförvaltningen anfört rörande behovet av tillfällig kontors- och biträdespersonal samt av civila handräckningsmän och viss annan kollektivavtalsavlönad personal vid garnisonssjukhusen. Anslagsposten Avlöningar till civil handräckningspersonal synes böra erhålla den ändrade benämningen Avlöningar till viss arbetarpersonal. Medelsbehovet för arvoden och särskilda ersättningar jämligt avtal med landsting m. m. beräknar jag för nästa budgetår i enlighet med civilförvaltningens förslag till 130 000 kronor.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra de å personalförteckningen för garnisonssjukhusen uppförda 30 befattningarna för sjuksköterskor i A 7 utbytas mot samma antal befattningar för överköterskor i A 9. Jag räknar vidare med ett flertal förändringar beträffande löneställningen för den extra ordinarie personalen vid garnisonssjukhusen — inberäknat personal som jag i det föregående föreslagit skola tillkomma vid garnisonssjukhusen i Linköping och Eksjö — i anslutning till det av chefen för finansdepartementet i nyssberörda sammanhang anmälda kommittéförslaget rörande löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m.

Anslaget beräknar jag såsom framgår av bifogade *sammanställning* till 2 680 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 1 250 000 kronor, varav belöpa å reglerad befordringgång för viss personal 3 000 kronor och å den allmänna löneregleringen 868 000 kronor.

I detta sammanhang får jag erinra, att inkomsterna vid garnisonssjukhusen — vilka redovisas å riksstatens inkomstsida — för nästa budgetår beräknats till 1 900 000 kronor. Då jag för samma budgetår beräknat medelsbehovet

under förevarande anslag till 2 680 000 kronor samt i det följande vid behandlingen av garnisonssjukhusens omkostnadsanslag kommer att föreslå en medelsanvisning under sistnämnda anslag av 1 350 000 kronor, skulle nettoutgifterna för garnisonssjukhusen för nästa budgetår komma att uppgå till omkring 2 130 000 kronor.

Åberopande det anförda och under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet i det föregående anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva uppförande å personalförteckningen för garnisonssjukhusen av ytterligare 3 regementsläkare i lönegrad Ca 26, 1 social kurator i lönegrad A 11 samt 30 översköterskor i lönegrad A 9 i stället för samma antal sjuksköterskor i lönegrad A 7,

dels godkänna följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	370 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodsbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	85 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	145 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 865 000
5. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	»	117 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	141 000
<u>Summa kronor</u>		<u>2 723 000</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, *förslagsvis* ..... kronor   43 000

Nettoutgift kronor 2 680 000

dels ock till Garnisonssjukhusen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 2 680 000 kronor.

[148.] 23. Garnisonssjukhusen: Omkostnader, *förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 176)	kronor	1 350 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	»	1 350 000

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 1 350 000

kronor. Jag förutsätter härvid, att inom detta belopp skola kunna rymmas de merkostnader, som uppkomma genom de ändrade grunderna för bestämmande av resetraktamenten. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 350 000 kronor.

[149.] 24. **Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 172) ..... kronor 113 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 159 000

I gällande personalförteckning finnas upptagna två regementsläkare i lönegraden Ca 26. Därjämte må enligt Kungl. Maj:ts brev den 24 maj 1946 den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, nu 59 000 kronor, tagas i anspråk för anställande vid kirurgiska och medicinska garnisonsavdelningarna av två förste underläkare i Ex 23 och två underläkare i Ex 22. Genom brev den 18 oktober 1946 har Kungl. Maj:t vidare medgivit, att under innevarande budgetår finge enligt försvarets sjukvårdsförvaltnings närmare beprövande finnas anställda — utöver förenämnda läkarpersonal — högst fem extra läkare, envar med placering i MEx 21. Av dessa läkare avses en för tjänstgöring vid kirurgiska avdelningen, tre för tjänstgöring vid medicinska avdelningen och en för tjänstgöring vid venerologiska avdelningen. Enligt meddelad föreskrift skola härav föranledda kostnader bestridas av berörda anslagspost å 59 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår har *försvarets civilförvaltning*, såsom framgår av vad som anförts vid behandlingen av anslaget *Garnisonssjukhusen: Avlöningar*, räknat med inrättande av en befattning för sysselsättningsterapeut. Civilförvaltningen har emellertid framhållit, att det syntes stå närmast i överensstämmelse med nu tillämpade principer i fråga om gäldande av kostnaderna för avlöning till personal vid garnisonsavdelningarna, att i likhet med vad fallet vore beträffande samtlig sjuksköterske- och biträdespersonal kostnaderna för sysselsättningsterapeuten bestredes från medel under åttonde huvudtiteln. Med hänsyn till att här vore fråga om en försöksanordning enbart för garnisonsavdelningarnas vidkommande, syntes likväl hinder icke böra möta mot att kostnaderna tills vidare finge bestridas från medel under fjärde huvudtiteln.

I anslutning till det anförda har civilförvaltningen föreslagit höjning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 3 500 kronor till 62 500 kronor samt av anslagsposten till rörligt tillägg med 500 kronor till 13 000 kronor. Då civilförvaltningen i övrigt icke ifrågasatt någon ändring av medelsanvisningen under anslaget, har ämbetsverket beräknat det sammanlagda medelsbehovet till (113 000 + 3 500 + 500 =) 117 000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med vad jag anført vid behandlingen av anslaget Garnisons-sjukhusen: Avlöningar böra medel anvisas för avlöning till en sysselsätt-ningsterapeut vid garnisonsavdelningarna. Ehuru, såsom civilförvaltningen framhållit, det kunde ifrågasättas, huruvida icke dessa kostnader borde be-stridas från anslag under åttonde huvudtiteln, anser jag mig för närvarande böra räkna med att förevarande anslag tages i anspråk för ändamålet.

De förutnämnda fem extra läkarna i MEx 21 anställdes ursprungligen med hänsyn till den under beredskapstiden stora tillströmningen av mili-tära patienter till garnisonsavdelningarna. Numera har denna tillströmning avsevärt minskat, och civila patienter vårdas nu å de platser, som icke längre behöva tagas i anspråk för den militära sjukvården. Huruvida behov av ifrågavarande läkarförstärkning kommer att föreligga även under nästa budgetår är icke möjligt att nu förutsäga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles närmare pröva denna fråga. Medel för avlöande av här avsedda extra läkare böra därför beräknas under detta anslag även för budgetåret 1947/48.

Anslaget beräknar jag såsom framgår av bifogade *sammanställning* till 159 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 46 000 kronor, varav 42 000 kronor belöpa på den allmänna löneregleringen.

Åberopande det anförda och vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anført vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjuk-
husets garnisonsavdelningar, att tillämpas tills vidare från och
med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	32 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodes- befattningar, <i>förslagsvis</i>	»	9 700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	17 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	97 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8 200
	Summa kronor	164 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, <i>förslagsvis</i>	kronor	5 000
	Nettoutgift kronor	159 000

dels ock till Garnisonssjukhusen: Karolinska sjukhusets garni-
sonsavdelningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av 159 000 kronor.

[150.] 25. **Garnisonssjukhuset: Anskaffning av inventarier för garnisonssjukhuset i Boden, reservationsanslag.** I propositionen 1944:175 framlades förslag till, bland annat, uppförande av personalbostäder vid garnisonssjukhuset i Boden. Såsom av propositionen (s. 57) framgår hade enligt en inom arméförvaltningens dåvarande intendenturdepartement och sjukvårdsstyrelse verkställd utredning kostnaderna för personalbostädernas inredning och utrustning beräknats till 268 279 kronor. Därvid hade förutsatts, att staten skulle tillhandahålla möbler för arbets- och vardagsrum samt sovrum för underläkare ävensom för de för husmoder, sköterskor, biträden, elever m. fl. avsedda rummen och samlingssalarna. Vid anmälan av berörda proposition anförde min företrädare i ämbetet, att han funnit erforderligt att låta verkställa utredning i syfte att nedbringa förenämnda kostnader. Därvid borde övervägas, huruvida överhuvudtaget underläkarrummen borde utrustas på statens bekostnad och om icke ett visst antal rum, förslagsvis hälften av sköterske- och biträdesrummen samt eventuellt samtliga elevrum, borde utrustas på statens bekostnad, medan övriga rum borde utrustas av bostadsinnehavarna själva.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har nu anmält, att ämbetsverket låtit företaga den sålunda förordade utredningen. Därvid hade ämbetsverket funnit inventarieanskaffning på statens bekostnad icke böra ske till andra bostäder än de för sköterske- och biträdespersonal samt elever avsedda. I enlighet därmed hade beräknats utrustning för ett bostadshus för sjuksköterskor, ett för assistentsköterskor och elever samt ett för biträden. Samtliga i dessa byggnader inrymda bostäder, vilka vore avsedda att användas till tjänstebostäder, ävensom samlingssalar hade därvid ansetts böra utrustas på statens bekostnad. Därför talade särskilt den omständigheten, att ifrågavarande personal vid semester och tjänstledighet vore skyldig att upplåta bostaden åt vikarie. Sedan ett av sjukvårdsförvaltningen utarbetat förslag rörande här avsedd inventarieanskaffning tillställts centrala sjukvårdsberedningen för yttrande, hade beredningen efter granskning av förslaget funnit de av ämbetsverket till sammanlagt 112 000 kronor beräknade kostnaderna för anskaffningen kunna reduceras till 109 000 kronor. Då medel för inventarieanskaffningen syntes böra finnas tillgängliga under budgetåret 1947/48, hemställde sjukvårdsförvaltningen att för ändamålet måtte för nämnda budgetår anvisas ett reservationsanslag av 109 000 kronor.

För egen del har jag ansett mig böra tillstyrka, att utrustning på statens bekostnad av ifrågavarande personalbostäder får ske i den av sjukvårdsförvaltningen föreslagna utsträckningen. Mot kostnadsberäkningen har jag icke funnit anledning till erinran.

Departements-
chefen.

Å riksstaten för innevarande budgetår finnes uppfört ett reservationsanslag av 350 000 kronor till anskaffning av inventarier för garnisonssjukhuset i Boden. Detta anslag är avsett för inventarieanskaffning för sjukhusbyggnaderna. Det nu anmälda medelsbehovet torde böra tillgodoses genom anvisande av ett reservationsanslag med samma anslagsbenämning.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen: Anskaffning av inventarier för garnisonssjukhuset i Boden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 109 000 kronor.

[151.] 26. **Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning m. m. för garnisonssjukhuset i Skövde, reservationsanslag.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1942 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, s. 176 f.) anvisade samma års riksdag (skrivelse nr 4, p. 134:o) för budgetåret 1942/43 ett reservationsanslag av 138 000 kronor till röntgenutrustning m. m. för garnisonssjukhuset i Skövde. Av anslagsbeloppet beräknades 69 628 kronor för röntgenutrustning. I detta belopp voro emellertid icke inräknade kostnader för anskaffning av röntgenapparat utan endast övrig erforderlig röntgenutrustning. Det förutsattes nämligen, att å sjukhuset skulle installeras en av arméns stora fältröntgenapparater.

Försvarets sjukvårdsförvaltning har nu hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett reservationsanslag av 30 000 kronor för komplettering av röntgenutrustningen för sjukhuset. Ämbetsverket har till stöd för framställningen anfört i huvudsak följande.

Erfarenheterna från den tid röntgenavdelningen på garnisonssjukhuset i Skövde varit i verksamhet hade visat, att de förhoppningar man tidigare hyst att kunna betjäna sjukhusets behov med arméns stora fältröntgenapparat icke uppfyllts. Direktionen för garnisonssjukhuset och chefläkaren hade vid upprepade tillfällen framhållit, att den installerade fältröntgenapparaten, vilken använts för skelettröntgen, förorsakat onormalt stora kostnader för röntgenrör och reparationer, varför röntgenavdelningens drift blivit anmärkningsvärt dyrbar. Avdelningen vore i ständigt behov av en fullgod apparat för skelettröntgen. En apparat av typen fältröntgen motsvarade icke dessa anspråk vid ett kirurgiskt samarbetsjukhus som garnisonssjukhuset i Skövde. Överenskommelsen med Skaraborgs läns landsting, som innebure att landstingets ersättning för vård av civila patienter utginge med belopp motsvarande medelkostnaden vid landstingets egna sjukvårdsinrättningar, medförde, att landstinget icke vore villigt att deltaga i kostnaderna för komplettering av röntgenanläggningen, eftersom landstinget hölle före, att bestridandet av kostnaderna för röntgenanläggningen och dess drift inginge i det av kronan gjorda åtagandet beträffande vården av civila patienter.

Försvarets sjukvårdsförvaltning, som funnit att en komplettering av garnisonssjukhusets röntgenanläggning till sjukhusmodell skulle ställa sig för statsverket förmånligare än ett fortsatt utnyttjande av den nuvarande fältröntgenapparaten, hade närmare utrett frågan samt på grundval av infordrade offerter beräknat kostnaderna, inklusive montering, till 30 000 kronor.

Då den för närvarande vid garnisonssjukhuset i Skövde utnyttjade röntgenapparaten visat sig icke motsvara de anspråk, bland annat i fråga om driftsekonomi, som böra kunna ställas på en för sjukhusändamål avsedd sådan apparat, har jag ansett mig böra tillstyrka sjukvårdsförvaltningens förevarande förslag. Mot den verkställda kostnadsberäkningen har jag icke

funnit anledning till erinran. Det sålunda tillstyrkta anslaget synes böra erhålla samma benämning som förenämnda för budgetåret 1942/43 anvisade anslag. Jag vill erinra om att till förstärkning av sistnämnda anslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisats ett reservationsanslag av 117 000 kronor. Förstärkningsanslaget avsåg emellertid icke till någon del röntgenutrustningen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garnisonssjukhusen: Röntgenutrustning m. m. för garnisonssjukhuset i Skövde* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Militärapoteket.

[152.] 27. **Militärapoteket: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 176)..... kronor 220 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)..... »¹ 310 000

Vid den allmänna lönereglering, som träder i kraft från och med den 1 juli 1947, kommer för statstjänstemännens del övergång att ske till s. k. nettolönesystem, vilket innebär, att intet särskilt bidrag till kostnaderna för pensioneringen, i form av avgift eller avdrag å lönen, erlägges av löntagarna. Utan särskilda bestämmelser kan detta system icke göras tillämpligt å befattningshavare, som äro undantagna från de statliga pensionsreglementenas tillämpning. Så är bland annat fallet med vissa vid Militärapoteket anställda apotekare. Vid anmälan av propositionen 1946: 333, angående allmän lönereglering för befattningshavare i statens tjänst m. fl., anförde chefen för finansdepartementet, att han icke för det dåvarande vore beredd att taga ställning till frågorna, huruvida den för dessa befattningshavare gällande anställningsformen, vilken icke förutsattes i gällande avlöningsreglementen, borde ändras eller huruvida särskilda åtgärder i avlöningshänseende borde vidtagas för deras vidkommande med anledning av nettolönesystemets genomförande. Spörsmålen därom syntes efter det vederbörliga utredningar verkställda i sinom tid få underställas riksdagens prövning. I anledning av vad sålunda anförts har inom försvarets civilförvaltning igångsatts utredning i angivna hänseenden. Militärapotekets avlöningsanslag torde i avvaktan på resultatet av utredningen böra i statsverkspropositionen uppföras med beräknat belopp. Under hänsynstagande till löneregleringen föreslår jag att anslaget i huvudtitelsförslaget upptages med ett belopp av 310 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Militärapoteket: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett förslagsanslag av 310 000 kronor.

¹ Beräknat belopp.

[153.] 28. **Militärapoteket: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 177 och 178)..... kronor ¹692 500
»   1947/48 (departementschefens förslag)..... »   90 000

Under militärapotekets omkostnadsanslag ha tidigare redovisats apotekets kostnader för anskaffning av läkemedel. Från och med innevarande budgetår ha emellertid dessa kostnader utbrutits till redovisning över ett nytt anslag, Militärapoteket: Anskaffning av läkemedel m. m. Anslaget är fördelat på två poster, den ena för inköp av läkemedel till försäljning jämte emballage och distribution å 610 000 kronor och den andra för inköp av läkemedel motsvarande kassationen å 40 000 kronor. För nästa budgetår har sjukvårdsförvaltningen för dessa ändamål äskat ett anslag av 835 000 kronor. Vid anmälan i 1946 års statsverksproposition av förevarande anslagsfråga framhöll jag, att vissa kostnader för läkemedelsanskaffning belastade riksstatens utgiftsida två gånger, medan samtidigt riksstatens inkomstsida i motsvarande grad stegrades. Anledningen härtill vore att söka i formerna för regleringen av mellanhavandet mellan militärapoteket å ena sidan och truppförbanden och karolinska sjukhuset å den andra. De fortsatta övervägandena av denna fråga ha nu föranlett en omprövning av behovet av anslag till anskaffning av läkemedel.

**Frågan om redovisningen av kostnader för
anskaffning av läkemedel.**

Med anlitande av förenämnda anslag till anskaffning av läkemedel ombesörjer militärapoteket inköp av läkemedel i första hand för försvarets behov. Apoteket tillhandahåller mot ersättning läkemedel åt försvarets truppförband, garnisonssjukhusen och karolinska sjukhuset samt — huvudsakligen i omsättningssyfte — åt andra statliga myndigheter och åt enskilda. All utlämning, således även till försvarets myndigheter, sker i form av försäljning. De priser som därvid åsättas läkemedlen äro beräknade så att de skola täcka icke endast anskaffningskostnaderna utan även inkludera ett omkostnadspålägg, avsett att täcka löner och omkostnader vid militärapoteket. Inkomsterna av läkemedelsförsäljningen redovisas oavkortade å riksstatens inkomsttitel för militärapoteket. Dubbelbelastningen av fjärde huvudtiteln uppkommer således, när vederbörliga anslagsmedel — försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag och under garnisonssjukhusens omkostnadsanslag upptagen post till läkemedel — belastas med dels utgifter för läkemedlens anskaffning, vilken tidigare bekostats av militärapotekets anslag till anskaffning av läkemedel, dels omkostnader för läkemedlens förvaring, bearbetning och distribution, vilka kostnader jämväl täckas av militärapotekets avlönings- och omkostnadsanslag. En fjärde huvudtiteln ovidkommande belastning av anslag, som disponeras av militärapoteket, uppkommer också för läkemedel, som utlämnas till karolinska sjukhuset.

¹ Militärapoteket: Omkostnader 42 500 kronor och Militärapoteket: Anskaffning av läkemedel m. m. 650 000 kronor.

I sjukvårdsförvaltningens medelsäskanden för budgetåret 1947/48 ha inkomsterna för militärapoteket beräknats på följande sätt.

För leveranser till karolinska sjukhuset utom dess garnisonsavdelningar	kronor	425 000
För leveranser till försvaret (inklusive karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar och garnisonssjukhusen)	»	580 000
För leveranser till vanförestalten	»	15 000
För leveranser till enskilda inom karolinska sjukhuset	»	8 000
För leveranser till civilapotek m. fl.	»	150 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>1 178 000</u>

Uppdrag har lämnats riksräkenskapsverket att i samråd med försvarets sjukvårdsförvaltning och chefen för militärapoteket framlägga förslag till den omläggning av bokföringen av läkemedelskostnaderna, som kunde finnas erforderlig för undvikande av angiven dubbelbelastning av riksstatens utgiftssida. Riksräkenskapsverket har den 26 februari 1946 inkommit med förslag i ämnet. Häröver har försvarets civilförvaltning den 19 november 1946 avgivit utlåtande.

Riksräkenskapsverket har anfört, att av inkomsterna till militärapoteket endast de som härrörde från försäljningar till andra än truppförbanden och karolinska sjukhuset representerade verkliga inkomster. Försäljning av läkemedel till garnisonssjukhusen borde jämföras med försäljning till enskilda, enär garnisonssjukhusens utgifter till viss del finansierades av landstingen. Inkomsten av till truppförbanden och karolinska sjukhuset levererade läkemedel vore emellertid endast att anse såsom en form för fördelning av vissa utgifter på vissa driftbudgetanslag genom en över inkomstsidan redovisad omföring, en ordning, som ej kunde anses vara rationell. Denna inkomst skulle lika väl kunna direkt tillgodoföras respektive anslag. De sålunda angivna verkliga inkomsterna vore till beloppet obetydliga och uppkomme i främsta rummet på grund av önskemålet att kunna omsätta av militärapoteket anskaffade läkemedel. Inflytande belopp borde sålunda i verkligheten disponeras för nyanskaffning av läkemedel. Även omkostnadspålägget representerade ett relativt obetydligt belopp, vilket knappast vore större än att därmed erhöles ersättning för en del av de kostnader, som uppkomme på grund av kassation av förrådsförd materiel. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning talade därför flera skäl för att inkomsterna av försålda läkemedel i sin helhet tillfördes vederbörande materielanslag på samma sätt som skedde vid försäljning av annan försvaret tillhörig förrådsmateriel. Ersättning för utlämnade läkemedel borde, i vad avsåge materiel utlämnad till förband och karolinska sjukhuset, beräknas till ett belopp som motsvarade återanskaffningsvärdet samt för materiel som såldes till apotek m. fl. företag samt garnisonssjukhusen motsvara återanskaffningsvärdet ökat med beräknat omkostnadspålägg. Vid försäljning till enskilda borde tillämpas medicinaltaxan, respektive apotekens specialregister.

Försvarets civilförvaltning har i likhet med riksräkenskapsverket ansett, att inkomster som uppkomme vid militärapoteket genom utlämning till förbanden av läkemedel för förbrukning i den löpande sjukvården icke längre borde redovisas å riksstatens inkomstsida. I enlighet med sitt i det föregående vid behandlingen av anslaget till Försvarets sjukvårdsförvaltning: Förrådsorganisationen anmälda förslag till förrådsredovisning har civilförvaltningen emellertid förordat, att omsättningen vid de av militärapoteket förvaltade läkemedelsförråden, vilka såsom också riksräkenskapsverket föreslagit borde sammanföras till ett förråd, skulle ske över en förrådstitel av diversemedelsnatur. Den under anslaget till Militärapoteket: Anskaffning av läkemedel m. m. anvisade anslagsposten för inköp av läkemedel borde utgå. Civilförvaltningen förutsatte härvid, att över förrådstiteln åtminstone tills vidare redovisades samtliga de kostnader, som hittills bestritts från nämnda anslagspost, alltså även vissa emballage- och transportkostnader, vilka för närvarande icke kunde med tillförlitlighet beräknas. Civilförvaltningen har framhållit, att detta i och för sig innebure ett avsteg från av civilförvaltningen hävdade principer för förrådsredovisningen, vilket borde tillrättaläggas så snart säkra grunder för kostnadsberäkningen kunde erhållas. Civilförvaltningen har ansett, att även för garnisonssjukhusen borde tillämpas ett utlämningspris, som svarade mot läkemedlens återanskaffningspris. De merinkomster, som uppkomme vid försäljning till andra än truppförbanden och andra statliga myndigheter, borde enligt civilförvaltningens mening icke användas för återanskaffning av läkemedel. Det i princip riktigaste skulle vara att tillgodoföra medlen de anslag, från vilka förrådsomkostnaderna vid militärapoteket bestredes, d. v. s. militärapotekets avlönings- och omkostnadsanslag. Av praktiska skäl ville civilförvaltningen emellertid föreslå, att nu berörda medel — i likhet med vad fallet vore med inkomsterna vid garnisonssjukhusen — jämväl i fortsättningen tillgodofördes riksstatens inkomstsida. Kostnaderna för ersättning av kasserade läkemedel borde enligt civilförvaltningens mening liksom för närvarande vore fallet redovisas i särskild ordning och täckas genom särskilda av riksdagen anvisade anslagsmedel.

Vid bifall till vad civilförvaltningen sålunda föreslagit borde försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag nedräknas med belopp motsvarande det omkostnadspålägg, som för närvarande uttoges å läkemedelspriserna. Dessa belopp har civilförvaltningen uppskattat till 45 000 kronor för armén, 15 000 kronor för marinen och 10 000 kronor för flygvapnet.

Anslaget till Militärapoteket: Omkostnader.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets sjukvårdsförvaltning* i enlighet med förslag av chefen för militärapoteket hemställt om en medelsanvisning under omkostnadsanslaget av 40 000 kronor. Anslagsposten till sjukvård m. m., 500 kronor, hade visat sig otillräcklig och komme under innevarande budgetår att ytterligare belastas genom ökning av personaluppsättningen från tidigare 27 till 44 å 45 befattningshavare. Denna anslagspost borde därför höjas med 500 kronor till 1 000 kronor.

Enär den utökning av apotekets lokaler, som erfordrades bland annat i samband med omsättningsavdelningens upprättande, icke syntes vara att påräkna under budgetåret 1946/47, beräknades med anskaffningen av möbler för ifrågavarande lokaler kunna anstå till budgetåret 1947/48. Av ett för engångsanskaffning av möbler samt register- och bokföringsmateriel för innevarande budgetår under anslagsposten till expenser till 5 000 kronor beräknat belopp syntes därigenom 2 000 kronor komma att återstå odisponerade vid budgetårets utgång. Sistnämnda belopp borde därför upptagas under ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår. I anslutning till det anförda beräknades anslagsposten till expenser för nästa budgetår till 9 700 kronor, eller 3 000 kronor mindre än för innevarande budgetår.

Då i övrigt icke ifrågasatts ändring beträffande medelsanvisningen, har sjukvårdsförvaltningen beräknat det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till $(42\,500 + 500 - 3\,000 =)$ 40 000 kronor.

Genom beslut den 27 september 1946 har Kungl. Maj:t i princip godkänt ett av sjukvårdsförvaltningen framlagt förslag rörande lagerhållningen i fredstid av läkemedel för human- och djursjukvården inom försvarsväsendet. I enlighet härmed skall förrådssammansättningen ändras till att i större utsträckning än tidigare omfatta råvaror och emballage till läkemedel. Kostnaderna för erforderlig anskaffning av råvaror och emballage beräknas, enligt vad sjukvårdsförvaltningen anmält i skrivelse den 26 november 1946, kunna täckas av inkomster från försäljning av färdigberedda läkemedel, som tidigare ingått i utrustningsbehovet. Begränsningen av lagerhållningen av färdiga läkemedel har emellertid synts motivera en utökning av i första hand militärapotekets kapacitet genom förstärkning av dess maskinella utrustning samt förbättring av dess lokalförhållanden. I anledning av meddelat uppdrag har sjukvårdsförvaltningen i skrivelse den 26 november 1946 inkommit med utredning rörande den anskaffning av teknisk utrustning för militärapoteket, som vid bibehållande tills vidare av apotekets nuvarande lokaler ansåges oundgängligen nödvändig för genomförande av den fastställda förrådshållningen. Sjukvårdsförvaltningen har angivit kostnaderna för budgetåret 1947/48 för dylik ytterligare erforderlig utrustning till i runt tal 26 000 kronor och i anledning därav hemställt, att militärapotekets omkostnadsanslag för nästa budgetår måtte upptagas till $(40\,000 + 26\,000 =)$ 66 000 kronor.

Såsom jag framhöll vid anmälan av anslaget till anskaffning av läkemedel m. m. för militärapoteket i 1946 års statsverksproposition är frågan om den dubbelbelastning å fjärde huvudtiteln, som blir en följd av det nuvarande systemet för läkemedelskostnadernas redovisning, icke av någon större betydelse i och för sig, då ju en riktig budgetbelastning ändock framkommer genom riksstatens utfall. Det syntes mig dock oegentligt, att en dylik dubbelbelastning skulle behöva förekomma. Jag har redan i det föregående förordat inrättande i enlighet med civilförvaltningens förslag av en förråds-

Departements-
chefen.

titel för försvarets läkemedelsförråd. En sådan förrådsredovisning kan, sådana förhållandena nu äro, startas med fyllda förråd, antingen helt i form av varor eller till en del i form av varor och återstoden såsom kontant behållning, motsvarande återanskaffningsvärdet av förnödenheter, som utlämnats men ännu icke återanskaffats. Omsättningen vid förrådet sker genom utlämning mot för olika avnämare fastställda skilda försäljningspriser. Kontant influtna försäljningsmedel och förrådstiteln gottskrivna anslagsmedel disponeras för återanskaffning av förrådsförnödenheter. Då således vid förrådstitelredovisning vederbörliga för förbrukning av läkemedel avsedda anslagsmedel icke belastas redan vid läkemedlens anskaffning utan först vid förbrukningen, tillgodoses syftet med den hittillsvarande anordningen — att rättvisande fördela läkemedelskostnaderna på olika anslagsmedel — helt av dylik redovisning. Något behov av särskilda anslagsmedel för militärapotekets läkemedelsanskaffning torde därför icke längre föreligga. Då det icke heller passar in i systemet för förrådstitelredovisningen att dylika medel anvisas, anser jag mig böra föreslå, att medel för anskaffning av läkemedel för militärapoteket icke längre anvisas. Det bortfall av inkomster på riksstatens inkomstsida som blir en följd av denna omläggning motsvaras alltså helt av begränsning av utgifterna under fjärde huvudtiteln.

I det föregående vid behandlingen av försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag har jag med godtagande av de av civilförvaltningen angivna beloppen föreslagit de begränsningar av sjukvårdsanslagens belopp, som föranledas av att omkostnadspålägg icke längre skola belasta förbandens kostnader för från militärapoteket levererade läkemedel. Rörande frågan huruvida dylika pålägg skola debiteras garnisonssjukhusen ha riksräkenskapsverket och civilförvaltningen delade meningar. Spörsmålet tillhör de detaljfrågor i samband med genomförandet av förrådsredovisningen, som enligt vad jag i det föregående förutsatt böra regleras av Kungl. Maj:t. Tills vidare räknar jag icke med någon begränsning av anslaget till garnisonssjukhusens omkostnader av här ifrågavarande anledning. Jag vill framhålla, att frågan på vad sätt utlämningspriserna vid militärapoteket skola bestämmas har intresse även för åttonde huvudtiteln, såtillvida som ett borttagande av omkostnadspålägget på läkemedel, som levereras till karolinska sjukhuset, medför minskade läkemedelskostnader för sjukhuset.

Enligt min mening böra de omkostnadspålägg, som fortfarande skola uttagas på läkemedel som försäljas från militärapoteket, tillgodoföras fjärde huvudtiteln och redovisas särskilt såsom uppbördsmedel under militärapotekets omkostnadsanslag. Någon beräkning av dessa kostnader kan icke nu ske, varför jag tills vidare icke räknar med anslagsbegränsning av denna anledning. För ersättningsanskaffning av kasserade läkemedel bör beräknas en särskild utgiftspost under militärapotekets omkostnadsanslag. Dessa kostnader, vilka för innevarande budgetår upptagits till 40 000 kronor, har sjukvårdsförvaltningen för budgetåret 1947/48 beräknat till 25 000 kronor. Ehuru, såsom också framhållits, beräkningen av utgiftsbehovet för detta ändamål fort-

farande är mycket osäker, anser jag mig kunna räkna med detta belopp. Jag vill erinra, att 1944 års utredning rörande försvarets läkemedelsförsörjning, såsom framgår av redogörelsen för dess förslag i berörda delar i 1946 års statsverksproposition, räknat med utgifter för icke omsättningsbara läkemedel å 104 000 kronor. Den omläggning av förrådshållningen till att i större utsträckning än tidigare omfatta råvaror och emballage torde bidra till en begränsning av kassationen.

En omläggning av förrådshållningen på antytt sätt förutsätter emellertid, för att kravet på oförändrad beredskap skall vara fyllt, bland annat, att militär- apotekets tekniska utrustning förstärkes och moderniseras. Kostnaderna här- för under nästa budgetår har sjukvårdsförvaltningen beräknat till 26 000 kro- nor. Jag tillstyrker, att beloppet anvisas för det angivna ändamålet.

Mot vad sjukvårdsförvaltningen i övrigt föreslagit under förevarande anslag har jag icke heller funnit anledning till erinran. Jag beräknar därför anslaget till (25 000 + 66 000 =) i runt tal 90 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 602 500 kronor och motsvaras helt av minskade inkomster på riksstatens in- komstsida.

Från omkostnadsanslaget utgå avgifter till apotekarpensioneringsfonden för hos militär- apoteket anställda apotekare och farmacie kandidater. Såsom fram- går av vad jag anfört under nästföregående punkt är frågan om avlöningsför- hållandena för denna personal föremål för utredning, varför det icke nu kan avgöras, om dylika avgifter komma att utgå under nästa budgetår. Jag har ansett mig ändock böra här räkna med dessa avgifter, vilka ingå i kostnadsbe- räkningarna med 10 700 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militär- apoteket: Omkostnader* för budgetåret 1947/48
 anvisa ett *förslagsanslag* av 90 000 kronor.

Försvarets tandvård.

[154.] 29. **Försvarets tandvård: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 178)	kronor 610 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 900 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras på sätt framgår av statslig- garen i enlighet med en av Kungl. Maj:t den 29 juni 1945 fastställd avlönings- stat jämte personalförteckning. I anslutning därtill har Kungl. Maj:t samma dag meddelat provisoriska bestämmelser angående försvarets tandvård i freds- tid att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att försvarets sjukvårdsförvaltning föreslagit inrättande av ytterligare 4 befattningar för tandpoliklinikförestån- dare (Eo 17), avsedda för Västmanlands flygflottilj, Svea artilleriregemente, Stockholms luftvärnsregemente och Gotlands kustartillerikår. Civilförvalt- ningen hade inhämtat, att Svea artilleriregemente och Stockholms luftvärns-

regemente komme att utflytta till Järnafältet respektive Norrtälje, artilleriregementet omkring den 1 april 1947 och luftvärnsregementet tidigast den 1 oktober 1948. För sistnämnda regemente syntes medel för anställande av tandpoliklinikföreståndare alltså icke behöva beräknas för nästa budgetår. Civildförvaltningen ansåge sig icke kunna bedöma, huruvida med hänsyn till personalstyrkan militära tandpolikliniker borde anordnas vid återstående tre förband. Ämbetsverket hade emellertid funnit sig böra räkna med tillkomsten av ytterligare 3 tandpoliklinikföreståndare.

Ett av sjukvårdsförvaltningen framställt förslag att i MEO 2 placerade tandsköterskor med hänsyn till föreliggande rekryteringssvårigheter skulle uppflyttas till MEO 4 har civilförvaltningen på anförda skäl förklarat sig icke nu kunna tillstyrka.

Vid vardera av Ostkustens och Sydkustens marindistrikts sjukvårdsförvaltningar finnes anställt ett tandläkarbiträde i MEO 4. Sjukvårdsförvaltningen har föreslagit, att dessa båda befattningshavare skulle uppflyttas till MEO 10 och benämnas expeditionsföreståndare. Till stöd härför har ämbetsverket anført i huvudsak följande.

I propositionen 1945: 171 förklarade sig föredragande departementschefen för det dåvarande icke beredd tillstyrka, att ifrågasvarande båda tandläkarbiträden uppflyttades till lönegrad MEO 10 och ifrågasatte, huruvida de icke kunde ersättas av kvinnlig personal. Tandvårdsinspektören har vid sina inspektioner bibragts den bestämda övertygelsen, att dessa båda manliga befattningshavare äro oundgängligen erforderliga. Deras arbete som är av huvudsakligen expeditionell och organisatorisk art, även innefattande uppbörds-mannaskap, förutsätter militär utbildning och insikter i marinens särförhållanden, vilka förutsättningar en kvinnlig befattningshavare icke kan besitta. För närvarande äro första tandsköterskorna vid Stockholms örlogsstation och Karlskrona örlogsstation placerade i lönegrad MEO 6. Att under dessa förhållanden låta de manliga tandläkarbiträdena kvarstå i lönegrad MEO 4 synes icke rimligt. I enlighet med vad de marina myndigheterna föreslagit böra de därför inplaceras i lönegrad MEO 10 såsom expeditionsföreståndare.

Civildförvaltningen har anført att, i betraktande av de göromål som enligt vad den förebragta utredningen utvisade ankomme på innehavarna av ifrågasvarande båda befattningar, det ville förefalla ämbetsverket som om en något förbättrad löneställning vore motiverad. Den av sjukvårdsförvaltningen föreslagna lönegradsplaceringen syntes dock väl hög. Civildförvaltningen, som ifrågasatte om icke en inplacering i MEO 7 vore tillfyllest, hade vid sina kostnadsberäkningar räknat med denna löneställning.

Enligt Kungl. Maj:ts förenämnda brev den 29 juni 1945 utgå arvoden med 1 200 kronor för år till envar av 20 extra tandläkare, med skyldighet för dem att fullgöra tjänstgöring vid försvarets tandvård en månad årligen, ävensom dagarvoden under föreskriven årlig tjänstgöring med 6 kronor vid tjänstgöring inom och 12 kronor vid tjänstgöring utom egen bostadsort. Sjukvårdsförvaltningen har nu föreslagit höjning av ersättningen till ifrågasvarande extra tandläkare och härvid anført i huvudsak följande.

Sommaren 1945 utannonserades förenämnda 20 befattningar för extra tandläkare. Av det ringa antalet sökande togo så gott som samtliga senare tillbaka sina ansökningar. För närvarande kvarstå med relativ säkerhet endast två sökande, vilka av olika skäl ännu icke kunnat förordnas. Med anledning av vad som förekommit utannonserades befattningarna ånyo i juli innevarande år. Ingen ansökan har ännu inkommit och torde ej heller vara att påräkna. Då det sålunda visat sig praktiskt taget ogörligt att erhålla erforderligt antal extra tandläkare, synes det vara nödvändigt för rekryteringsens säkerställande att dagarvodena höjas från nuvarande 6 och 12 kronor till av tandvårdsutredningen föreslagna 12 respektive 18 kronor. Härutöver bör å årsarvodena utgå dyrtidstillägg enligt enahanda grunder som för jämförliga personalkategorier.

Civilförvaltningen har i denna fråga anfört i huvudsak följande.

Av den förebragta utredningen framginge att svårigheter föreläge att förvärva erforderligt antal extra tandläkare. För att säkerställa rekryteringen syntes det därför nödvändigt att förbättra dessa tandläkares avlöningsförmåner. Civilförvaltningen finge erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december 1945 förklarar, att dyrtids- och kristillägg finge utgå å arvode till flygläkare av 2. graden vid flygvapnet i lika mån som å arvode till marinläkare av 2. graden vid marinläkarkåren. Vidare finge erinras, att civilförvaltningen i ett den 3 maj 1946 avgivet utlåtande över en av chefen för Ostkustens marindistrikt hos Kungl. Maj:t gjord framställning rörande kristillägg till marinläkare av 2. graden vid marinläkarkåren hemställt, att Kungl. Maj:t med stöd av kungörelsen den 17 januari 1941 (nr 29) måtte medgiva, att kristillägg finge utgå å årsarvoden och förekommande ålderstillägg för bataljonsläkare vid fältläkarkåren, bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren, marinläkare av 2. graden vid marinläkarkåren, marinläkarstipendiater samt flygläkare av 2. graden.

I anslutning till vad sålunda förekommit tillstyrkte civilförvaltningen, att dyrtids- och kristillägg finge utgå å årsarvodet till nu ifrågavarande extra tandläkare i lika mån som till befattningshavare av förenämnda kategorier. Det syntes emellertid önskvärt, att sedan den allmänna löneregleringen genomförts, här ifrågavarande arvoden omräknades och utgående tillägg inarbetades i arvodesbeloppen. Skulle en löneförbättring i enlighet med vad nyss föreslagits komma att genomföras, kunde ifrågasättas, om någon förhöjning av de nu utgående dagarvodesbeloppen borde vidtagas. Därest emellertid av rekryteringsskäl en viss förbättring skulle befinnas oundgängligen påkallad, syntes en utväg vara att slopa den nu förekommande graderingen och bestämma arvodesbeloppet till 12 kronor vare sig tjänstgöringen fullgjordes inom eller utom bostadsorten. Civilförvaltningen hade tagit hänsyn härtill vid sina anslagsberäkningar.

I enlighet med det anförda har civilförvaltningen beräknat anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal till 562 500 kronor (nu 540 000 kronor) och anslagsposten till rörligt tillägg till 73 500 kronor (nu 70 000 kronor). Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle alltså enligt civilförvaltningens beräkning utgöra (562 500 + 73 500 =) 636 000 kronor.

Allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd ha beträffande de två tandläkarbiträdena vid Ostkustens och Sydkustens marindistrikts sjukvårdsförvaltningar funnit, att en del av dessa biträden åvilande arbetsupp-

gifter icke motiverade högre löneställning än 4 lönegraden. Med hänsyn till den förmansställning, som dessa befattningshavare syntes inneha i respektive tandpolikliniker, och det ansvar, som de hade för inventarier, instrument m. m., ville lönenämnderna emellertid icke motsätta sig en förbättring av deras löneställning. Högre placering än såsom kontorist i MEO 8 syntes dock icke böra komma i fråga.

Departements-
chefen.

Vid behandlingen i det föregående av arméns anslag till sjukvård har jag anfört, att för budgetåret 1945/46 å tandvårdsanslagen uppkommit besparingar å tillhoppa 520 000 kronor, väsentligen sammanhängande med svårigheterna att tillföra försvarets tandvård erforderlig tandläkarpersonal. Dessa svårigheter hade nödvändiggjort anlitan av remissförfarande till privata tandläkare i större utsträckning än som avsetts. Enär kostnaderna för remisstandvården bestritts från sjukvårdsanslagen, hade dessa kommit att belastas med större belopp än som vid anslagsberäkningarna kunnat förutses. Då emellertid anordningen med remissförfarande beräknades vara av övergående natur och syntes kunna avvecklas, när försvarets tandvårdsorganisation blivit helt utbyggd, förordade jag, i avvaktan på ytterligare erfarenheter rörande belastningen å sjukvårdsanslagen för andra ändamål än tandvård, att sjukvårds- och tandvårdsanslagen för nästa budgetår beräknades efter i huvudsak oförändrade grunder.

Jag kan icke tillstyrka, att ytterligare befattningar för tandpoliklinikföreståndare nu inrättas. Därest oavvisligt behov av tandpoliklinikföreståndare föreligger vid förband, för vilket icke avsetts någon av de befintliga befattningarna, synes detta behov kunna tillgodoses genom lämplig omdisponering av dessa. En sådan åtgärd underlättas därigenom, att vissa av de hittills inrättade föreståndarbefattningarna äro vakanta.

Till frågan om förbättrad löneställning för de båda tandläkarbiträdena i MEO 4 är jag icke beredd att nu taga ställning. Denna fråga synes mig lämpligen böra avgöras av Kungl. Maj:t i samband med att försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas i det föregående omnämnda förslag upptages till behandling.

Såsom jag tidigare anfört är spörsmålet om reglering i samband med den allmänna löneregleringen av vissa med dyrtidstillägg och kristillägg förenade arvoden för närvarande föremål för prövning. I samband härmed torde förenämnda arvoden till extra tandläkare böra bli föremål för viss uppräknig, varvid även bör övervägas, om nu utgående dagarvodesbelopp böra höjas. Jag förutsätter, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut härom.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra för försvarets tandvård nu upptagna 26 tandsköterskebefattningar i MEO 2 uppflyttas till MEO 4.

Anslaget beräknar jag såsom framgår av bifogade *sammanställning* till

900 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 290 000 kronor, varav 280 000 kronor belöpa å den allmänna lönerogleringen.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarets tandvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	kronor 850 000
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 50 000
	<hr/>
	Summa kronor 900 000

dels ock till Försvarets tandvård: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[155.] 30. Försvarets tandvård: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 179)	kronor 265 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 265 000

I enlighet med förslag av försvarets sjukvårdsförvaltning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, och hemställer alltså — under hänvisning jämväl till vad jag anført under nästföregående punkt — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Försvarets tandvård: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

Försvarets bostadsanskaffningsnämnd.

[156.] 31. Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Avlöningar, förslagsanslag. 32. Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Omkostnader, förslagsanslag. Anslagen äro för innevarande budgetår uppförda med 89 000 kronor respektive 30 000 kronor. Såsom framgår av vad jag anført i det föregående vid anmälan av anslagen till arméns fortifikationsförvaltning böra i detta sammanhang anslag för bostadsanskaffningsnämnden uppföras med beräknade belopp. Jag upptager härvid anslagen till samma belopp som för innevarande budgetår.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Avlöningar ett förslagsanslag av 89 000 kronor,

dels ock till Försvarets bostadsanskaffningsnämnd: Omkostnader ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

Centrala värnpliktsbyrån.

Såsom under punkt 1 anförts föreslår jag, att kostnaderna för centrala värnpliktsbyråns verksamhet, för närvarande redovisade under arméns anslag, från och med nästa budgetår skola bestridas från särskilda för byrån avsedda anslag. För ändamålet torde böra uppföras två förslagsanslag, ett till avlöningar och ett till omkostnader. I anslutning till dessa anslag bör uppföras det i gällande riksstat under rubriken Inskrivningsväsendet uppförda anslaget Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m. Sistnämnda anslag torde i samband med omläggningen böra erhålla benämningen Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.

[157.] 33. **Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar, förslagsanslag.** Såsom framgår av vad som nyss anförts bestridas kostnaderna för avlöningar till centrala värnpliktsbyråns personal för närvarande från arméns avlöningsanslag.

Enligt för innevarande budgetår fastställda personalförteckningar för armén avses för centrala värnpliktsbyrån följande personal:

Ordinarie tjänstemän: 1 chef i Oa 6 och 1 kapten med arvode i Oa 3.

Pensionerad personal i arvodesbefattning: 6 aktuarier och expeditions-officerare, varav 2 i Oa 11 och 4 i Oa 10, samt 1 expeditionsunderofficer i UO 7.

Extra ordinarie tjänstemän: 1 militärpsykolog i MEO 27, 1 aktuarie i MEO 22, 1 konsulent i MEO 22, 1 konsulent i MEO 20, 1 amanuens i MEO 16, 1 amanuens i MEO 15, 1 maskintekniker i MEO 15, 8 kontorsbiträden i MEO 4 och 15 skrivbiträden i MEO 2.

För värnpliktsbyrån äro vidare för innevarande budgetår upptagna dels å arméns förteckning å arvoden utöver lön till militär och civilmilitär personal ett arvode å 720 kronor till en detaljchef och dels å arméns förteckning å vissa andra arvoden och särskilda ersättningar ett belopp av 16 800 kronor till sakkunniga m. fl. vid personalprövningsdetaljen.

Förutom förenämnda personal må enligt av Kungl. Maj:t den 14 juni 1946 lämnat medgivande under innevarande budgetår vid värnpliktsbyrån finnas anställda en verkmästare mot en kontant lön av, i ett för allt, 6 000 kronor för år ävensom högst 33 extra biträden, därav högst 13 i MEx 4 och övriga i MEx 2.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *försvarets civilförvaltning* anført, att chefen för värnpliktsbyrån föreslagit uppflyttning av aktuariebefattningen till MEO 24 samt beredande av extra ordinarie anställning i MEO 16 åt verkmästaren. Chefen för värnpliktsbyrån hade vidare föreslagit, att vid byrån måtte inrättas 5 kanslibiträdesbefattningar i A 7 och 7 kontorsbiträdesbefattningar i A 4, varvid antalet extra ordinarie kontors- och skrivbiträdesbefattningar förutsatts skola minska med 1 respektive 3, ävensom att amanuensbefattningen i MEO 15 med hänsyn till en planerad omorganisation av arbetet vid byrån måtte utgå ur personalförteckningen. Chefen

för värnpliktsbyrån hade vidare beräknat behov föreligga av 19 extra kontors- och skrivbiträden. Civilförvaltningen hade för egen del icke ansett sig för nästa budgetår böra räkna med de av chefen för värnpliktsbyrån ifrågasatta löneförändringarna för aktuarien och verkmästaren. Då de föreslagna kanslibiträdesbefattningarna avsåges för personal med mera självständiga och kvalificerade arbetsuppgifter, ansåge civilförvaltningen det ur principiell synpunkt icke vara något att erinra mot att dylika befattningar inrättades. Det föreslagna antalet befattningar syntes jämväl kunna godtagas. Att låta anstå med inrättande av ifrågavarande befattningar ansåge civilförvaltningen icke tillrädligt med hänsyn till å ena sidan angelägenheten av att arbetet löpte på vederbörligt sätt och å andra sidan nuvarande svårigheter att erhålla kvalificerad arbetskraft. Innan ställning tagits till värnpliktsbyråns sammansättning och arbetsuppgifter i den blivande försvarsorganisationen, syntes emellertid några ordinarie befattningar för kontorspersonal icke böra inrättas vid byrån. De ifrågavarande kanslibiträdesbefattningarna borde därför tills vidare upptagas såsom extra ordinarie. I övrigt föresloge civilförvaltningen, att antalet extra ordinarie befattningar för kontorsbiträden utökades från 8 till 12, medan antalet dylika befattningar för skrivbiträden bibehölls vid 15. Därutöver syntes såsom chefen för värnpliktsbyrån förutsatt ett antal extra kontors- och skrivbiträden erfordras. Medelsbehovet härför uppskattade civilförvaltningen till 45 000 kronor. I enlighet med chefens för värnpliktsbyrån förslag borde amanuensbefattningen i MEo 15 utgå ur personalförteckningen.

Civilförvaltningen har vidare anfört, att chefen för armén för nästa budgetår beräknat medelsbehovet för ersättning till sakkunniga vid personalprövningsdetaljen till 20 500 kronor, därav för armén 10 000 kronor, för marinen 5 000 kronor och för flygvapnet 5 500 kronor. Civilförvaltningen — som erinrade att det för innevarande budgetår till sakkunniga avsedda beloppet, 16 800 kronor, avsåge allenast armén och flygvapnet, under det att motsvarande kostnader för marinen bestredes i särskild ordning — hade intet att erinra mot arméchefens beräkning.

I övrigt har civilförvaltningen icke ifrågasatt någon förändring av personalorganisationen vid värnpliktsbyrån.

I avvaktan på prövningen av försvarets tjänsteförteckningssakkunnigas förslag anser jag mig icke kunna taga ställning till den av chefen för värnpliktsbyrån föreslagna löneregleringen för aktuarien och verkmästaren. Medelsbehovet för avlöning åt dessa befattningshavare under nästa budgetår beräknar jag därför enligt oförändrade grunder.

Personalorganisationen vid centrala värnpliktsbyrån synes mig väl omfattande och i behov av översyn. I avbidan därpå kan jag icke nu förorda, att vid byrån inrättas ordinarie befattningar för kontorspersonal. Jag anser det emellertid motiverat, att kontorspersonalen förstärkes, och finner mig

*Departements-
chefen.*

kunna biträda civilförvaltningens förslag härutinnan. Jag räknar därför för nästa budgetår med tillkomsten av 5 extra ordinarie kanslibiträdesbefattningar och ökning av antalet extra ordinarie kontorsbiträdesbefattningar med 4. Såsom föreslagits synes den nuvarande amanuensbefattningen i MEO 15 kunna utgå. För anställande av erforderligt antal extra kontors- och skrivbiträden räknar jag liksom civilförvaltningen med ett belopp av 45 000 kronor.

För arvoden åt sakkunniga vid värnpliktsbyråns personalprövningsdetalj beräknar jag i enlighet med arméchefens av civilförvaltningen tillstyrkta förslag ett belopp av 20 500 kronor.

I övrigt föreslår jag ingen ändring beträffande personalorganisationen för värnpliktsbyrån.

Anslaget beräknar jag på sätt framgår av bifogade *sammanställning* till 427 000 kronor. Av anslagsbeloppet belöpa omkring 14 000 kronor å merkostnader i anledning av regleringen av befordringsgången för viss personal och omkring 127 000 kronor å merkostnader på grund av den allmänna löneregleringen.

Under åberopande av det anförda samt under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att å personalförteckning för centrala värnpliktsbyrån uppföra följande ordinarie tjänstemän, nämligen 1 chef i lönegrad Oa 6 och en kapten med arvode i lönegrad Oa 3, ävensom följande extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 21, nämligen 1 militärpsykolog i lönegrad MEO 27, 1 aktuarie i lönegrad MEO 22 och 1 konsulent likaledes i lönegrad MEO 22,

dels godkänna följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	29 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodsbefattningar, <i>förslagsvis</i>	»	91 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	21 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	316 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	25 800

Summa kronor 483 000

Särskilda uppbördsmedel:

Pensionsmedel, förslagsvis	kronor	56 000
		<hr/>
Nettoutgift		kronor 427 000

dels ock till Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 427 000 kronor.

[158.] 34. **Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader, förslagsanslag.** Omkostnaderna för centrala värnpliktsbyrån bestridas för närvarande från arméns respektive anslag.

Kostnaderna under förevarande anslag beräknar jag för budgetåret 1947/48 på grundval av uppgifter, som under hand inforrats från respektive förvaltningsmyndigheter, till sammanlagt 80 000 kronor, därav för sjukvård m. m. 2 000 kronor, för reseersättningar 18 000 kronor, för expenser 41 000 kronor och för publikationstryck 19 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[159.] 35. **Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m., reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 181) ..... kronor ¹ 95 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 65 000

I sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår har *försvarets civilförvaltning* framhållit, att chefen för armén angivit medelsbehovet under förevarande anslag till 101 000 kronor, varvid arméchefen beräknat att kostnaderna för vård och underhåll av adressographmaskiner komme att ökas med 6 000 kronor. Enligt vad civilförvaltningen under hand inhämtat hade emellertid hänsyn därvid icke tagits till att kostnaderna för avlöning till en vid centrala värnpliktsbyrån anställd verkmästare, 6 000 kronor, vilka tidigare bestritts från detta anslag, från och med innevarande budgetår överförts till avlöningsanslag. Anslaget syntes fördenskull kunna upptagas med oförändrat belopp.

Mot beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår synes icke i och för sig vara något att erinra. Emellertid förelåg å anslaget vid utgången av budgetåret 1945/46 en reservation å omkring 60 000 kronor. Med beaktande härav torde för nästa budgetår en viss minskning av anslaget kunna övergångsvis vidtagas, och jag föreslår därför, att anslaget bestämes till allenast 65 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 30 000 kronor. Anslaget bör såsom i det föregående anförts benämnas Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.

Departements-
chefen.

¹ Anslaget benämnt Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m.*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 65 000
kronor.

Inskrivningsväsendet.

Under denna rubrik finnas i gällande riksstat uppförda fem anslag, nämligen Inskrivningskostnader, Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m., Vård och underhåll av adresseringsmaskiner m. m., Inskrivningsrådet samt Maskinella anordningar för de värnpliktigas redovisning m. m. Sistnämnda anslag är av engångsnatur och erfordras icke för nästa budgetår. Kostnaderna för vård och underhåll av adresseringsmaskiner har jag upptagit till behandling i avsnittet Centrala värnpliktsbyrån. Anslaget Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m. bör sammanföras med bland annat det i det föregående berörda anslaget Medicinska specialundersökningar m. m. och uppföras under nästföljande anslagsgrupp. Inom anslagsgruppen Inskrivningsväsendet kvarstå härafter allenast två anslag, Inskrivningskostnader och Inskrivningsrådet.

[160.] 36. *Inskrivningskostnader, förslagsanslag.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 180)	kronor 200 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 400 000

Försvarets civilförvaltning har framhållit, att utgifterna under anslaget budgetåret 1945/46 uppgått till omkring 407 000 kronor. Då de på anslagsbelastningen inverkanse faktorerna, såvitt nu kunde bedömas, icke syntes komma att mera avsevärt förändras, syntes det ämbetsverket riktigast, att medelsanvisningen bestämdes till det belopp, vartill kostnaderna uppgått under budgetåret 1945/46, eller efter avrundning nedåt till 400 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Då jag icke funnit anledning till erinran mot civilförvaltningens förslag, får jag, under erinran att anslagshöjningen utgör 200 000 kronor, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa
ett *förslagsanslag* av 400 000 kronor.

[161.] 37. *Inskrivningsrådet.*

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 181)	kronor 6 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 6 000

Sedan försvarets civilförvaltning efter hemställan av inskrivningsrådet föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningsrådet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
anslag av 6 000 kronor.

Vissa övriga gemensamma ändamål.

Såsom i det föregående anförts böra under denna rubrik sammanföras ett antal anslag av gemensam natur, som icke direkt kunna hänföras till någon av de övriga anslagsgrupperna inom förevarande huvudavdelning och icke heller anses böra redovisas inom någon av de övriga avdelningarna. Sålunda bör här uppföras ett förslagsanslag, med benämningen Vissa specialundersökningar m. m., under vilket hänföras de kostnader, som för närvarande bestridas från anslagen Medicinska specialundersökningar m. m., Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m., Skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. samt Militärpsykiatriska undersökningar av värnpliktiga. Sistnämnda två anslag äro i gällande riksstat uppförda under avdelning E. Diverse. Av de i nämnda avdelning redovisade anslagen böra vidare till nu ifrågakvarande anslagsgrupp hänföras reservationsanslagen Personalvårdsverksamhet, Försvarsupplysning, Fritidsundervisning och Försvarsfilm. Inom anslagsgruppen böra även uppföras det i det föregående i olika sammanhang berörda anslaget Publikations- och blankettryck samt anslaget Lottaorganisationen, från vilket anslag avses skola bestridas vissa kostnader, som nu redovisas under arméns anslag. Slutligen bör här upptagas ett anslag till avveckling av beredskapen m. m.

[162.] 38. **Vissa specialundersökningar m. m., förslagsanslag.** Såsom nyss anförts böra under detta anslag redovisas de kostnader, som enligt gällande riksstat bestridas från följande förslagsanslag, nämligen:

Medicinska specialundersökningar m. m. (statsliggaren s. 178)	kronor	88 000
Specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m. (statsliggaren s. 180)	»	25 000
Skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. (statsliggaren s. 193)	»	180 000
Militärpsykiatriska undersökningar av värnpliktiga (statsliggaren s. 193)	»	75 000

Försvarets sjukvårdsförvaltning har beräknat medelsbehovet för medicinska specialundersökningar m. m. till 79 000 kronor, eller 9 000 kronor mindre än för innevarande budgetår. Minskningen hänför sig till kostnaderna för ögon- och öronundersökningar av till särskild utbildning avsedd personal.

Till specialundersökning av vissa inskrivningsskyldiga m. m. har sjukvårdsförvaltningen äskat oförändrat anslag, 25 000 kronor.

Medelsbehovet för skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. har av sjukvårdsförvaltningen efter samråd med medicinalstyrelsen beräknats till oförändrat belopp, 180 000 kronor. Sjukvårdsförvaltningen har emellertid framhållit, att hållpunkter ännu saknades för ett erfarenhetsmässigt bedömande av medelsbehovet, enär den med anslaget avsedda skärmbildsverk-

samheten i medicinalstyrelsens regi tagit sin början först med ingången av innevarande budgetår.

Sjukvårdsförvaltningen har slutligen, med ledning bland annat av hitillsvarande belastning å anslaget till militärpsykiatriska undersökningar av värnpliktiga, beräknat medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår till 50 000 kronor, eller 25 000 kronor mindre än för innevarande budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet undet det nya anslaget skulle således enligt sjukvårdsförvaltningens beräkningar utgöra (79 000 + 25 000 + 180 000 + 50 000 =) 334 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Belastningen å anslaget Specialundersökning av vissa inskrivningskyldiga m. m. understeg för budgetåret 1945/46 med omkring 18 000 kronor det av sjukvårdsförvaltningen nu äskade anslagsbeloppet. Med beaktande härav föreslår jag, att nu ifrågavarande anslag för nästa budgetår bestämes till i avrundat tal 315 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär förslaget en minskning med 53 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 315 000 kronor.

[163.] 39. **Personalvårdsverksamhet, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 189)	kronor 85 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 85 000

Försvarsväsendets personalvårdsnämnd har i skrivelse den 18 september 1946 hemställt om oförändrad medelstildelning för nästa budgetår. Samtidigt har nämnden erinrat om ett i skrivelse den 21 maj 1946 framlagt förslag angående, bland annat, arvode till ledamöterna i bildningsråden vid trupperförbanden, vilket förslag hitintills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

*Departements-
chefen.*

Mot personalvårdsnämndens framställning om oförändrad medelsanvisning har jag intet att erinra. Till spörsmålet angående särskilda arvoden till ledamöterna i trupperförbandens bildningsråd är jag, med hänsyn till pågående utredning angående försvarets framtida organisation, icke för närvarande beredd att taga ställning.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Personalvårdsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 85 000 kronor.

[164.] 40. **Försvarsupplysning, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 188)	kronor 115 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 124 000

Anslaget för innevarande budgetår disponeras enligt en i statsliggaren intagen plan med 10 000 kronor till tidningsprenumeration, text- och bildtjänst, anordnande av pressbesök m. m., 25 000 kronor till undervisning i medborgarkunskap för värnpliktiga, 35 000 kronor till utgivande av tidskriften **Kontakt** med krigsmakten, 20 000 kronor till bidrag till centralkommittén för det frivilliga försvarsarbetet, 5 000 kronor till bidrag till försvarsupplysning genom enskilda organisationer m. fl., 9 000 kronor till kontaktverksamhet med huvudvikten lagd vid anordnande av utställningar, demonstrationer o. d., 6 000 kronor till prenumeration å vissa tidskrifter samt föreläsningar i inrikes- och utrikespolitiska frågor ävensom 5 000 kronor till korrespondenskurser för försvarets befälspersonal i samhällsfrågor och rörande utrikespolitiska förhållanden.

Chefen för försvarsstaben har hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1947/48 anvisas 124 000 kronor, och i anslutning härtill anfört i huvudsak följande.

Av förevarande anslag hade för innevarande budgetår beräknats 35 000 kronor för utgivande av tidskriften **Kontakt** med krigsmakten. Ifrågavarande belopp borde för nästkommande budgetår höjas till 44 000 kronor. Av anslagshöjningen beräknades 4 500 kronor erforderliga med hänsyn till nödvändigheten av att använda träfritt papper, då pappersbruken vägrade offerera annat än sådant papper. För distribution av tidskriften till samtliga reservunderofficerare erfordras vidare 2 500 kronor och slutligen vore det, med hänsyn till svårigheterna att i erforderlig utsträckning erhålla samhällsorienterande artiklar av civila författare, erforderligt med en höjning av det för arvoden beräknade beloppet med 2 000 kronor.

I avbidan på prövningen i större sammanhang av frågan om anslagsramen för förevarande ändamål vill jag icke motsätta mig försvarsstabschefens förslag och förordar därför, att anslaget höjes med 9 000 kronor till 124 000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 124 000 kronor.

[165.] 41. **Fritidsundervisning, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 188)	kronor 185 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 185 000

I enlighet med förslag av *chefen för försvarsstaben* förordar jag för nästa budgetår oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 185 000 kronor.

[166.] 42. **Försvarsfilm, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 191)	kronor 165 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 400 000

Försvarets civilförvaltning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas till 400 000 kronor, och till stöd härför anfört i huvudsak följande.

De riktlinjer för den militära filmverksamheten, vilka efter utredning av särskilt tillkallade sakkunniga uppdrogos i propositionen 1945: 124, innefattade beträffande undervisningsfilm i princip en årsproduktion av 35 filmer för försvaret i dess helhet, därav 20 för armén, 10 för marinen och 5 för flygvapnet. Kostnaderna härför beräknades till avrundat 175 000 kronor. För vardera av budgetåren 1945/47 funno sig emellertid statsmakterna med hänsyn till belastningen på den i försvarsbeslutet angivna kostnadsramen för ändamålet böra anvisa allenast 155 000 respektive 150 000 kronor. Härutöver anvisades jämväl medel under flygvapnets övningsanslag för framställning av två utbildningsfilmer i skjutning.

Från arméstaben har under hand meddelats, att chefen för armén under sommaren 1946 igångsatt utredning rörande ett mera rationellt utnyttjande av filmen i utbildningens tjänst. I avvaktan på resultatet av denna utredning har arméns medelsbehov för ändamålet icke kunnat bli föremål för ett närmare bedömande.

Chefen för marinen har framhållit, att under budgetåret 1947/48 räknades med att för marinen del skulle framställas 13 instruktionsfilmer, varav 10 för flottan och 3 för kustartilleriet. Kostnaderna härför beräknades till 130 000 kronor.

Chefen för flygvapnet har beräknat att under budgetåret 1947/48 — förutom upplysnings- och propagandafilm — skulle inspelas 5 undervisningsfilmer till en sammanlagd kostnad av 50 000 kronor. Härutöver avses skola inköpas ett tjugotal utländska undervisningsfilmer, för vilket ändamål, inklusive vissa kompletteringar av filmerna, skulle erfordras 30 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för flygvapnets undervisningsfilm skulle sålunda utgöra 80 000 kronor.

Enligt vad sålunda beräknats skulle medelsbehovet för militär undervisningsfilm för budgetåret 1947/48 vara avsevärt högre än vad tidigare förutsatts. Detta måste först och främst tillskrivas det förhållandet, att man numera i motsats till 1945 års sakkunniga icke räknar med att i undervisningen använda stumfilm utan i stället avser att genomgående övergå till ljudfilm. Härigenom ha framställningskostnaderna per film kommit att bli avsevärt större än vad de sakkunniga beräknade.

Förutsättningarna för beräkningen av medelsbehovet ha sålunda redan hunnit väsentligt ändras sedan 1945. Det synes även antagligt, att nya synpunkter numera framkommit beträffande filmens användande i den militära undervisningen. Av särskild betydelse torde härvid vara de erfarenheter, som man efter stormaktskrigets slut kunnat tillgodogöra sig från de krigförande makterna, icke minst Amerikas förenta stater.

Det synes för den skull numera ofrånkomligt, att frågan om filmens användande i den militära utbildningen samt det härav föranledda medelsbehovet göres till föremål för en genomgående omprövning, i vilket avseende åtgärder för arméns del redan vidtagits av chefen för armén. I avvaktan på resultatet av denna utredning saknar civilförvaltningen fasta utgångspunkter för ett närmare bedömande av medelsbehovet. Med anledning av vad marin- och flygvapencheferna anfört synes det emellertid kunna förutsättas, att en utredning

kommer att utvisa ett betydligt ökat medelsbehov för undervisningsfilm, varvid dock vissa besparingar måhända kunna vinnas å andra anslag, i första hand försvarsgrenarnas övningsanslag. På grundval av föreliggande framställningar om medelsäskanden synes det riktigast att, i avvaktan på en närmare utredning angående medelsbehovet, för militär undervisningsfilm tills vidare beräkna ett anslag av uppskattningsvis 400 000 kronor.

Medelsbehovet för upplysnings- och propagandafilm torde, i anslutning till vad i 1946 års statsverksproposition anförts, böra beräknas till oförändrat 15 000 kronor.

Enligt vad sålunda anförts skulle för försvarsfilm erfordras tillhoppa 415 000 kronor. Med hänsyn till de osäkra grunderna för anslagsberäkningen torde beloppet emellertid kunna avrundas till 400 000 kronor.

Sedan den föreliggande anslagsfrågan senast behandlats, har en mer ingående kännedom vunnits rörande de erfarenheter av filmundervisning, som under det senaste världskriget gjorts i de krigförande länderna, främst i Förenta staterna. Dessa erfarenheter utvisa, att den militära utbildningen härigenom kan högst avsevärt effektiviseras och att metoden leder till betydande tidsvinster. Starka skäl tala därför för att detta undervisningsmedel bör komma till användning i större omfattning och mera rationellt än hittills. Härvid synes värdet av ljudfilmsundervisning särskilt böra beaktas. Kostnaderna för framställning av sådan film äro, såsom civilförvaltningen anført, avsevärt högre än motsvarande kostnader för stumfilm. Med hänsyn främst härtill och till den prisstegring, som ägt rum sedan år 1944, då förutnämnda sakkunniga för utredning av filmverksamheten inom försvaret framlade sitt förslag rörande denna verksamhet, innebärande att filmer skulle inspelas till en årlig kostnad av 175 000 kronor, anser jag mig nu böra förorda en höjning av anslaget till det av civilförvaltningen föreslagna beloppet, 400 000 kronor. Anslagshöjningen utgör 235 000 kronor.

Departementss-
chefen.

Beträffande anslagsbehovet för armén har under hand från arméinspektionen upplysts, att för nästa budgetår planeras inspelning av sex ljudfilmer samt anskaffning och omredigering av ett antal utländska undervisningsfilmer. Kostnaderna härför, inklusive erforderliga kopior, ha uppskattats till 140 000 kronor. Återstoden av det av civilförvaltningen för arméns del beräknade beloppet, 35 000 kronor, har avsetts för inköp av en kamerautrustning för 16 mm ljudfilm (smalfilm), med vars hjälp avsevärda kostnadsbesparingar ha beräknats kunna vinnas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare övervägande besluta rörande den föreslagna anskaffningen.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsfilm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 400 000 kronor.

[167.] 43. **Publikations- och blankettryck, förslagsanslag.** Såsom av det föregående framgår böra för försvaret gemensamma kostnader för publikations- och blankettryck ävensom försvarsgrenarnas övriga kostnader för samma ändamål sammanföras till ett gemensamt anslag. Kostnaderna för publikations-

tryck bestridas för närvarande från försvarsgrenarnas anslag till publikations-tryck, medan kostnaderna för blankettryck i huvudsak utgå dels från försvarsgrenarnas expensanslag och dels från vissa under försvarets civilförvaltnings och försvarets sjukvårdsförvaltnings omkostnadsanslag uppförda delposter.

Medelsbehovet till publikationstryck för armén och marinen har av *arméförvaltningen* och *marinförvaltningen* efter samråd med försvarets kommandoexpedition beräknats till oförändrade belopp, 350 000 respektive 110 000 kronor. *Flygförvaltningen* har däremot föreslagit en uppräkningsanslag med 10 000 kronor till 110 000 kronor.

För blankettryck har *arméförvaltningen* under anslaget Armén: Övriga expenser m. m. beräknat ett belopp av 210 000 kronor. *Marinförvaltningen* har för ändamålet under marinens motsvarande anslag upptagit ett belopp av 65 000 kronor, innebärande en ökning av medelsbehovet med 15 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Ökningen har motiverats med att sistnämnda belopp tidigare beräknats komma att tillföras anslaget i form av vinstmedel från det s. k. kaserntryckeriet vid Karlskrona örlogsstation men att uppkommande vinstmedel numera skola helt tillgodoföras manskapskassan vid Karlskrona örlogsstation. *Flygförvaltningen* har under flygvapnets anslag Övriga expenser m. m. beräknat ett belopp av 56 000 kronor, varjämte under anslaget Undervisningsmateriel m. m. upptagits ett belopp av 15 000 kronor. *Försvarets civilförvaltning* har under ämbetsverkets omkostnadsanslag beräknat oförändrat belopp, 100 000 kronor, till det för försvaret gemensamma blankettrycket. För försvaret gemensamma kostnader för blankettryck under *försvarets sjukvårdsförvaltnings* omkostnadsanslag ha av detta ämbetsverk likaledes beräknats till oförändrat belopp, 20 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under det nya gemensamma anslaget till publikations- och blankettryck skulle alltså enligt myndigheternas beräkningar utgöra $(350\ 000 + 110\ 000 + 110\ 000 + 210\ 000 + 65\ 000 + 56\ 000 + 15\ 000 + 100\ 000 + 20\ 000 =) 1\ 036\ 000$ kronor.

Departements-
chefen.

Frågan om en eventuell avveckling av kaserntryckeriet i Karlskrona, vilket med vederbörligt tillstånd drives för manskapskassans vid sjömanskåren i Karlskrona räkning, har i samband med de senaste årens budgetarbete varit föremål för särskild uppmärksamhet. Sedan det visat sig, att det ekonomiska resultatet av rörelsen avsevärt försämrats i och med försvarsberedskapens upphörande, utverkade Kungl. Maj:t vid 1946 års riksdag (statsverkspropositionen, fjärde huvudtiteln, s. 179 ff.; riksdagens skrivelse nr 4, s. 20) be-myndigande att, därest det ekonomiska resultatet av tryckeriets rörelse klart skulle utvisa, att densamma borde avvecklas, efter förslag av marinförvaltningen meddela beslut därom.

Enligt numera föreliggande utredning utgjorde vinsten å tryckeriets rörelse för budgetåret 1945/46 omkring 37 000 kronor, eller ungefär samma belopp som för nästföregående budgetår. Kungl. Maj:t har med beaktande härav

och i avvaktan på beslut om den framtida organisationen av statens reproduktionsanstalt genom beslut den 14 juni och den 15 november 1946 medgivit, att tryckeriet må fortsättningsvis drivas intill utgången av budgetåret 1947/48, varvid tillika föreskrivits, att vinsten å rörelsen må helt tillgodoföras manskapskassan. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning i ämnet fatta beslut rörande verksamheten vid tryckeriet efter utgången av sistnämnda budgetår.

Mot de av respektive myndigheter framlagda anslagsberäkningarna synes i nuvarande läge intet annat vara att erinra än att jag icke finner anledning beräkna flygvapnets kostnader för publikationstryck högre än för innevarande budgetår.

Medelsbehovet skulle vid sådant förhållande utgöra (1 036 000 — 10 000 =) i avrundat tal 1 025 000 kronor. Jag förutsätter, att det pågående rationaliserings- och organisationsarbetet inom försvaret skall leda till en minskning av dessa avsevärda kostnader.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stat för anslaget. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikations- och blankettryck* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 025 000 kronor.

[168.] 44. **Lottaorganisationen, reservationsanslag.** I det föregående har jag föreslagit, att statsbidraget till riksförbundet Sveriges lottakärer, vilket hittills beräknats under anslaget Armén: Understöd åt frivilligt försvarsarbete, skulle utbrytas ur detta anslag och i stället anvisas såsom särskilt anslag.

Såsom närmare framgår av en av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställd, i statsliggaren, s. 121, intagen plan för dispositionen av nämnda anslag utgår bidraget till lottaorganisationen för närvarande med ett belopp av 75 000 kronor.

Överstyrelsen för riksförbundet Sveriges lottakärer har för nästa budgetår hemställt om förhöjning av bidraget med 90 000 kronor till 165 000 kronor och till stöd härför anfört i huvudsak följande.

Av det statsbidrag å 75 000 kronor, som tilldelats förbundet för innevarande budgetår, hade ett belopp av 30 000 kronor tagits i anspråk för utbetalande av daglön enligt av Kungl. Maj:t den 21 juni 1946 fastställda grunder. För utbildningsverksamheten under budgetåret återstode för den skull endast omkring 45 000 kronor. Enligt av förbundet i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 framlagda beräkningar erfordrades emellertid under närmaste tioårsperiod ett årligt belopp av minst 110 000 kronor för att de nuvarande avsevärda bristerna i fråga om s. k. A-lottor för krigsorganisationens behov skulle kunna fyllas. Då för budgetåret 1946/47 endast omkring 45 000 kronor kunde disponeras för utbildningsverksamheten, syntes det desto mera nödvändigt, att för budgetåret 1947/48 förenämnda belopp av 110 000 kronor ansloges för denna verksamhet. Härutöver erfordrades för dagavlönning åt lottor ett belopp av 55 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har erinrat om att statsbidraget till lottaorganisationen redan för innevarande budgetår innefattade en väsentlig höjning i jämförelse med tidigare anvisade belopp. Med hänsyn därtill ansåge sig civilförvaltningen i avvaktan på resultatet av 1945 års försvarskommittés arbete icke kunna förorda någon ytterligare höjning av statsbidraget. Ämbetsverket räknade därför med oförändrad medelsanvisning till lottaorganisationen.

Departements-
chefen.

Bland annat på grund av de ökade kostnader, som beräknades följa av det av föregående års riksdag beslutade daglönesystemet för medlemmar av centralförbundet för befälsutbildning och lottaorganisationen, höjdes statsbidraget till sistnämnda organisation för innevarande budgetår från 25 000 kronor till 75 000 kronor. I likhet med civilförvaltningen anser jag mig i avvaktan på resultatet av 1945 års försvarskommittés arbete icke kunna förorda, att statsbidraget, såvitt avser de ändamål som hittills tillgodosetts genom detsamma, nu ytterligare höjes.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört böra från och med nästa budgetår under anslaget till lottaorganisationen beräknas även kostnaderna för de naturaförmåner, som för närvarande vederlagsfritt tillhandahållas organisationen. På grundval av uppgifter, inhämtade från lottaorganisationen och arméförvaltningens intendenturavdelning, synas ifrågavarande kostnader kunna uppskattas till 66 000 kronor, därav för lokaler och inkvartering 11 000 kronor, för förplägnad 45 000 kronor och för järnvägstransporter 10 000 kronor.

Det sammanlagda statsbidraget till lottaorganisationen beräknar jag således för nästa budgetår till (75 000 + 66 000 =) 141 000 kronor eller i runt tal 140 000 kronor. Det anslag, som bör anvisas för ändamålet, synes böra nämnas Lottaorganisationen och betecknas såsom reservationsanslag.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 140 000 kronor.

Härefter anför statsrådet Sköld följande.

[169.] 45. **Avveckling av beredskapen m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 182).....	kronor 10 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 15 000 000

Vid anmälan i propositionen 1946: 283 av frågan om medelsbehovet under budgetåret 1946/47 för avveckling av den förstärkta försvarsberedskapen m. m. anförde jag, bland annat, att det enligt då föreliggande beräkningar kunde antagas, att de med avvecklingen sammanhängande arbetsuppgifterna skulle i allt väsentligt vara slutförda under nämnda budgetår. Jag förutsatte också,

¹ Beräknat belopp.

att arbetena skulle kunna bedrivas så, att särskilda avvecklingsanslag icke bleve erforderliga för budgetåret 1947/48.

Emellertid synes det, såvitt nu kan bedömas, bliva ofrånkomligt, att avvecklingsanslag anvisas även för nästa budgetår. Från statens sakrevision, som har att enligt Kungl. Maj:ts uppdrag följa arbetet med försvarsberedskapens avveckling och föreslå de åtgärder för avvecklingsarbetets påskyndande och effektivisering som kunna visa sig lämpliga, har anmälts, att avvecklingskostnader komma att kvarstå även efter utgången av innevarande budgetår främst med hänsyn till att fredsförråd för armén icke hinna färdigställas inom sådan tid att materielen kan slutligt förrådsuppläggas under budgetåret 1946/47. Brist på arbetskraft och otillräcklig verkstadskapacitet kunna också medföra en försening av avvecklingsarbetena. Närmare utredning angående medelsbehovet för förrådsändamål beräknas komma att föreligga först under april 1947. Även i övrigt uppkommande medelsbehov kunna bedömas först längre fram under budgetåret.

Då med hänsyn till sålunda angivna förhållanden en slutlig beräkning av avvecklingskostnaderna för nästa budgetår nu icke är möjlig, föreslår jag, att i riksstatsförslaget allenast beräknas ett anslag för avvecklingsändamål för nästa budgetår. Anslagsbeloppet torde härvid kunna upptagas till 5 000 000 kronor. Slutligt äskande lärer kunna föreläggas riksdagen först efter propositionstidens utgång.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avveckling av beredskapen m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förelagsanslag* av 5 000 000 kronor.

Statsrådet Vougt tar härefter ånyo till orda och anför följande.

E. Diverse.

[170.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 185)	kronor 35 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 50 000

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 50 000 kronor.

[171.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 185)	kronor 564 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 514 000

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 514 000 kronor.

[172.] 3. **Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 187)	kronor 1 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag).....	» 500 000

Anslaget är avsett att täcka sådana kostnader, som uppkomma såsom en följd av att de till försvarets fabriksverk hörande fabrikerna och verkstäderna äro utbyggda och utrustade för tillverkning avsevärt överstigande fredsbekhovet, dock ej i den mån kostnaderna avse en mera normal tomgångsförlust. Enligt av Kungl. Maj:t den 9 juni 1944 meddelade bestämmelser angående förvaltningen av försvarets fabriksfond skall ersättning för inom fabriksverket uppkommande kostnader av dylik art utgå till försvarets fabriksfond från särskilt å driftbudgeten anvisat anslag.

Försvarets fabriksstyrelse har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

*Departements-
chefen.*

Belastningen å anslaget uppgick för budgetåret 1945/46 till omkring 100 000 kronor och beräknas för innevarande budgetår stiga till högst

500 000 kronor. Jag räknar med att belastningen å anslaget icke heller under nästa budgetår kommer att överstiga 500 000 kronor, med vilket belopp anslaget bör upptagas. Anslagsminskningen utgör 500 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 500 000 kronor.

[173.] 4. **Ersättning för automobilskatt, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 188)	kronor 1 000 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 1 000 000

Enligt de av 1941 års riksdag godkända grunderna för ersättande av automobilskatt för krigsmakten tillhöriga motorfordon och släpvagnar skola de belopp, som skulle motsvara automobilskatt för krigsmakten tillhöriga motorfordon och släpvagnar, tillföras statens automobilskattmedelsfond, beräknade för kalenderår. Beräkningen av beloppets storlek sker först efter kalenderårets utgång. Skatt beräknas icke särskilt för varje fordon. I stället bestämmas av Kungl. Maj:t genomsnittsskattebelopp enligt närmare angivna riktlinjer för olika fordonsgupper.

Arméförvaltningen har hemställt om oförändrad medelsanvisning, enär några avsevärda förändringar i motorfordonsbeståndet beräknats icke komma att inträffa.

Med biträdande av arméförvaltningens förslag om oförändrat anslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *Departements-
chefen.*

att till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 1 000 000 kronor.

[174.] 5. **Ersättning för rustning och rotering, förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 188)	kronor 60 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 40 000

Belastningen å anslaget utgjorde för budgetåret 1945/46 i runt tal 46 000 kronor. Med beaktande av att anslagsbelastningen successivt nedgår föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 40 000 kronor. Anslagsminskningen utgör 20 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 40 000 kronor.

[175.] 6. **Resestipendier, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 188)	kronor 15 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 50 000

Anslaget var tidigare uppfört med ett belopp av 25 000 kronor. Då utländska resor under krigsåren kunde företagas allenast i begränsad omfattning, skars emellertid anslagsbeloppet successivt ned. För budgetåret 1945/46 var anslaget uppfört med ett formellt belopp av 100 kronor. Då rese-möjligheter numera åter öppnats, har anslaget för innevarande budgetår höjts till 15 000 kronor. Reservationen å anslaget, vilken vid ingången av budgetåret 1945/46 utgjorde omkring 50 000 kronor, hade vid utgången av samma budgetår nedgått till i runt tal 6 600 kronor. Nettoutgifterna utgjorde nämnda budgetår i runt tal 44 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har anfört, att chefen för försvarsstaben föreslagit höjning av anslaget till 50 000 kronor och till stöd härför framhållit följande.

Det är av stor betydelse för krigsmakten att de möjligheter till militära studier utomlands, som numera erbjuda sig, så långt sig göra låter tillvaratagas. Det kan förutses att dylika studieresor under de närmast kommande åren böra få en omfattning motsvarande åtminstone det nu avslutade budgetårets, varunder omkring 46 000 kronor anvisats från anslaget till resestipendier såsom bidrag till resekostnader.

Försvarsgrenscheferna ha föreslagit, att medelsbehovet för nästa budgetår beräknas, för armén till 40 000 kronor, för marinen till 25 000 kronor och för flygvapnet till 25 000 kronor. Sammanlagt skulle för försvarsgrenarnas del sålunda erfordras 90 000 kronor för budgetåret 1947/48. Chefen för försvarsstaben anser att med hänsyn till omständigheterna bör beräknas ett belopp av minst 50 000 kronor, varvid som grund för beräkningarna lagts ett belopp av 20 000 kronor för armén, 10 000 kronor för vardera marinen och flygvapnet samt 10 000 kronor till chefens för försvarsstaben förfogande.

Civilförvaltningen har i enlighet med försvarsstabschefens förslag hemställt, att anslaget måtte bestämmas till 50 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom chefen för försvarsstaben framhållit är det av stor betydelse för försvaret, att de möjligheter till militära studier utomlands, som numera stå till buds, i görligaste mån utnyttjas. Jag tillstyrker därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 35 000 kronor till 50 000 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 50 000 kronor.

[176.] 7. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 190)	kronor 350 000
» 1947/48 (departementschefens förslag)	» 350 000

Försvarets civilförvaltning har med hänsyn till pågående omfattande utredningsarbeten föreslagit, att anslaget för budgetåret 1947/48 skulle upptagas med samma belopp, 350 000 kronor, som för innevarande budgetår.

*Departements-
chefen.*

Såsom civilförvaltningen erinrat pågå omfattande utredningar inom försvarsväsendet. Såvitt nu kan bedömas kommer emellertid ifrågavarande utred-

ningsarbete att under budgetåret 1947/48 minska något i omfattning. Å andra sidan ha genom kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 394) med vissa bestämmelser angående kommittéer fastställts högre arvodesbelopp för kommittéuppdrag. I anledning härav beräknar jag för nästkommande budgetår oförändrat medelsbehov under förevarande anslag.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att kostnaderna för den historik över den förstärkta försvarsberedskapen och dess verkningar, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut är under utarbetande av generalen O. G. Thörnell och försvarsstabens krigshistoriska avdelning, bestritts dels under beredskapstiden med anlåtande av förskottsstaten för försvarsväsendet och dels från för budgetåren 1945/46 och 1946/47 särskilt anvisade reservationsanslag å tillhoppa 85 000 kronor. För nästkommande budgetår anser jag mig icke, ehuru arbetet med ifrågavarande historik ej torde vara helt avslutat vid ingången av detta budgetår, böra föreslå särskilt anslag härför. Jag förutsätter, att ifrågavarande kostnader skola kunna bestridas från förevarande anslag.

Åberopande det anförda får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 350 000 kronor.

[177.] 8. **Planering av allmänna arbeten, reservationsanslag.**

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 190) ..... kronor 1 300 000
» 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 100

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet anför vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

[178.] 9. **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m., reservationsanslag.**

Å riksstaten för innevarande budgetår finnes uppfört ett reservationsanslag av 10 000 kronor till Utredningar rörande markförvärv m. m. Från anslaget, vilket står till arméns fortifikationsförvaltnings och flygförvaltningens disposition, bestridas sådana av utredningar rörande förvärv och försäljningar av fast egendom samt utarrenderingar och förhyrningar föranledda kostnader, som icke skola gäldas av ämbetsverkets egna anslag eller med särskilt anvisade medel.

Arméns fortifikationsförvaltning och *flygförvaltningen* ha för nästa budgetår äskat oförändrat anslag. Fortifikationsförvaltningen har vidare hemställt om anvisande av ett särskilt reservationsanslag för bestridande av kostnaderna för utredningar rörande sådana tillämnade byggnadsföretag, som icke sedermera komma till utförande eller som givas annan omfattning än ursprungligen avsetts. Ämbetsverket har i denna fråga anförts i huvudsak följande.

För bestridande av kostnader för administration och oförutsedda utgifter i samband med beslutade byggnadsföretag och dylikt beräkna Kungl. Maj:t och riksdagen regelbundet ett belopp av 6 % å de för företagen angivna arbets- och materialkostnaderna.

I de fall då företagen utredning giver vid handen, att ett ifrågasatt arbete icke bör komma till utförande eller bör givas annan omfattning än ursprungligen avsetts, ha några särskilda medel icke stått till fortifikationsförvaltningens förfogande för täckande av de med utredningsarbetet förenade kostnaderna. Sådana kostnader ha under omorganisationen av försvaret kommit att uppgå till avsevärda belopp. Kostnaderna ha därför, då respektive avlöningsanslag icke ansetts lämna tillgång till täckning av desamma, slagits ut på samtliga nybyggnadsanslag även till den del utredningen icke resulterat i byggnadsföretag. Detta förfaringssätt är uppenbarligen icke riktigt och bör så snart ske kan rättas. Rättelse skulle kunna vinnas genom att medel för utredningar av förevarande slag ställas till förfogande, förslagsvis såsom ett särskilt reservationsanslag.

I detta sammanhang torde böra erinras om att byggnadsstyrelsen för sådana utredningar, som icke föranleda byggnadsföretag, disponerar ett särskilt riksstatsanslag å driftbudgeten. I den mån utredning icke inom viss tid föranlett byggnadsföretag och kostnaderna täckts från vederbörligt byggnadsanslag, bestridas de slutligt från detta utredningsanslag.

Fortifikationsförvaltningen, som ansett, att det föreslagna anslaget borde göras gemensamt för samtliga försvarsgrenar, har beräknat medelsbehovet för fortifikationsförvaltningens del till 100 000 kronor för år.

Departements-
chefen. Såsom fortifikationsförvaltningen framhållit finnes under sjätte huvudtiteln uppfört ett reservationsanslag till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. Anslaget står till Kungl. Maj:ts disposition och är avsett för täckande av kostnader för sådana genom byggnadsstyrelsens försorg verkställda utredningar eller andra förberedande åtgärder — såsom upprätande av ritningsförslag och entreprenadhandlingar till byggnadsföretag samt uppgörande av stadsplaneförslag — vilka icke skola bekostas av styrelsens avlöningsanslag eller särskilt anvisade medel. Därest byggnadsanslag beviljas till företag, för vilket förberedande åtgärder vidtagits med anlitande av anslaget, skall till anslaget återföras vad som av detsamma utgivits för ändamålet. Anslaget är således i princip avsett såsom ett förskottsanslag. Det må dock ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, huruvida från anslaget bestridda kostnader för utredningar, som icke inom tio år resulterat i byggnadsarbeten, skola slutligt stanna å anslaget.

Ett anslag av samma konstruktion synes böra anvisas även för försvarets del. Beträffande anslagets användning böra gälla i huvudsak samma grunder som i fråga om det under sjätte huvudtiteln uppförda anslaget. Från det nya anslaget torde böra bestridas även de kostnader, som för närvarande utgå av anslaget Utredningar rörande markförvärv m. m.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknar jag till 75 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande dispositionen av anslaget, vilket torde böra erhålla benämningen Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av 75 000 kronor.

[179.] 10. **Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m., förslagsanslag.**

Budgetåret 1946/47 ..... kronor ¹ 525 000
 » 1947/48 (departementschefens förslag) ..... » 325 000

I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 311, punkt 6, framställda förslag anvisade 1946 års riksdag (skrivelse nr 516) till Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m. å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår ett förslagsanslag av 400 000 kronor. Anslaget är, såsom framgår av vad jag anförde vid anmälan av anslagsäskandet, avsett för bestridande av de utgifter för ersättningar för skador m. m. till följd av försvarets verksamhet som icke bestridas av andra anslag.

Å riksstaten för innevarande år finnes upptaget ett förslagsanslag av 125 000 kronor till Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon. Beträffande medelsbehovet för motsvarande ändamål budgetåret 1947/48 har *arméförvaltningen* framhållit, att, även om antalet skaderegleringsfall till följd av den genomförda försäljningen av försvarets övertaliga motorfordon efter hand komme att minska, det dock finge antagas, att av skadefallen föranledda utbetalningar, vilka merendels ägde rum vid en långt senare tidpunkt än den då skadan inträffade, icke komme att för nästa budgetår understiga ett belopp av 125 000 kronor. Med hänsyn därtill syntes ifrågavarande anslag för nämnda budgetår böra upptagas med oförändrat belopp.

Marinförvaltningen har för nästa budgetår uppskattat marinens behov av medel under sistnämnda anslag till 10 000 kronor. *Flygförvaltningen* har anmält, att flygvapnet även under nästa budgetår hade behov av medel från samma anslag.

För bestridande av såväl de kostnader, vilka för innevarande budgetår gäldas från förenämnda å tilläggsstat anvisade anslag, som de kostnader, vilka för närvarande gäldas från anslaget Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon, synes för nästa budgetår böra anvisas ett gemensamt förslagsanslag. Jag föreslår, att detta anslag erhåller samma benämning som berörda tilläggsstatsanslag. Departements-
chefen.

Medelsbehovet för de utgiftsändamål, som för innevarande budgetår tillgodoses genom tilläggsstatsanslaget, uppskattar jag för nästa budgetår till 200 000 kronor. För reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon torde kunna upptagas samma belopp som för innevarande budgetår,

¹ Anslaget till Reglering av skador i följd av trafik med försvarets motorfordon, 125 000 kronor (statsliggaren s. 191), och anslag å tilläggsstat I till Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m., 400 000 kronor.

eller 125 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under det gemensamma anslaget skulle således uppgå till (200 000 + 125 000 =) 325 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 325 000 kronor.

[180.] 11. Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom, förslagsanslag.

Budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 193)..... kronor 10 000
 »   1947/48 (departementschefens förslag)..... »   10 000

Lagen den 24 mars 1942 (nr 128) om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret, vilken enligt 1946 års riksdags beslut (proposition nr 150; riksdagens skrivelse nr 124) äger fortsatt giltighet till och med den 31 december 1947, stadgar vissa inskränkningar i försvarets intresse i rätten att företaga nybyggnad m. m. Intill utgången av juni 1946 gällde vidare lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog. Sakägare, som vållas eller vållats kostnad eller skada i anledning av ifrågavarande inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom, kan efter prövning av riksvärderingsnämnden tillerkännas ersättning härför. Förevarande anslag är avsett för bestridande av sådana ersättningar. I avvaktan på erfarenheter rörande medelsbehovet har anslaget för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 10 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning har, då det icke syntes möjligt att med större säkerhet bedöma medelsbehovet för budgetåret 1947/48, föreslagit oförändrad medelsanvisning för nämnda budgetår.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av vad chefen för justitiedepartementet anført vid anmälan av propositionen 1946:150 har stadsplaneutredningen i sitt förslag till byggnadslag upptagit bestämmelser av permanent natur om förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret och luftfarten i huvudsaklig överensstämmelse med stadgandena i förenämnda lag den 24 mars 1942. Förslaget är för närvarande föremål för granskning inom justitiedepartementet. Det synes alltså erforderligt, att jämväl för budgetåret 1947/48 anvisas anslag för bestridande av ersättningar till sakägare, som vållas kostnad eller skada till följd av byggnadsförbud i försvarets intresse. Ehuru en minskning av anslagsbeloppet skulle kunna ifrågasättas med hänsyn till att lagen den 30 juni 1943 (nr 458) upphört att gälla, förordar jag med beaktande av alljämt föreliggande svårigheter att tillförlitligt beräkna medelsbehovet, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av 10 000 kronor.